En Pilegrims Vandring

Tilegnet

AF

18

JOHN BUNYAN.

Pragtudgave.

En

Pilegrims Vandring

— fra —

Denne Verden til den tilkommende.

Fremstillet

under Lignelsen af en Drøm

af

John Bunyan.

Med mange Illustrationer,

tegnede

af F. Barnard, H. C. Selous, M. Paolo Priolo og andre.

Tilligemed John Bunyans Levnetsbeskrivelse eller Overvættes Naade mod den Største blandt Syndere. Forfattet af ham selv.

PHILADELPHIA, PA:
ARIEL BOOK COMPANY,
1111 & 1113 MARKET STREET.

Fortegnelse over Illustrationerne.

Bunyans Levnet.

En Pilegrims Vandring.

Første Del.

En Pilegrims Vandring.

Anden Del.

Tontryk.

Bunyans Fødested.

Forfatterens Levnet.

John Bunyan, den berømte Forfatter til „En Pilegrims Vandring" og mange andre nyttige Arbeider, blev født i Elstow, i Nærheden af Bedford, England, i Aaret 1628. Hans Forældre var meget fattige, men gav ham dog en saa god Opdragelse, som det stod i deres Magt. Han var alligevel saa fordærvet, at han allerede i Barndommen begyndte et daarligt Levnet. Især overgik han i Sværgen og Forbandelser de værste af sine ugudelige Kam=

For rigtig at kunne opfatte „En Pilegrims Vandring" er det nyttigt at kjende noget til Forfatterens Liv og de Forhold, hvorunder denne Bog blev skreven. Af den Grund har vi allerede her i Begyndelsen indført et kort Sammendrag af Bunyans Levnet. Men for dem, som vil lære at kjende noget mere om denne mærkværdige Mand, har vi i Slutningen af vor Udgave tillagt den udførlige Levnetsbeskrivelse, som Bunyan selv har skrevet og kaldet „Overvættes Naade mod den Største blandt Syndere." Denne er den mærkeligste Selvbiografi, som nogensinde er bleven skreven, og vi anbefaler derfor enhver Læser den til en nøiagtig Gjennemgaaelse.

merater og blev deres Overhoved og Leder, medens han selv udmærkede sig paa Syndens Vei. I al denne Fordærvelse forlod Gud ham dog ikke uden at straffe ham i Samvittigheden. Han følte der mange alvorlige Slag og havde forfærdelige Tanker om Helvede. Efter Dage, som han havde tilbragt i Udsvævelser, havde han undertiden skrækkelige Drømme. Frygten for Død og Dom forfulgte ham i hans gladeste Stunder. Han har udførligt beskrevet disse Strider og Forbrydelser i et af sine Arbeider, som heder: „Overvættes Naade mod den største blandt Syndere.“ (Se Side 433 i denne Udgave.) Han fik ogsaa store Beviser paa Guds beskyttende Haand i flere Livsfarer. En Gang faldt han i Havet og var nær ved at drukne. I Syttenaarsalderen blev han Soldat og skulde staa som Skildvagt ved Beleiringen af Leicester, da en Kammerat bad om at faa staa i hans Sted; han samtykkede, og den anden, som havde indtaget hans Plads, fik en Kugle gjennem Hovedet.

Men hverken Herrens Straffedomme eller Naadesbevisninger gjorde noget langvarigt Indtryk paa hans forhærdede Hjerte. Han var ikke alene ufølsom for Syndens Fordærvelse og Farlighed, men ogsaa en Fiende af alt alvorligt. Al Tanke paa Religionen, selv om den viste sig hos andre, var for ham en ren Plage.

Det første Skridt til hans Forbedring, var hans Giftermaal med en Kvinde, hvis Forældre ansaaes for gudfrygtige. Hun var saa fattig, at den eneste Medgift, hun bragte ham, var to Bøger: „Gudfrygtighedens Udøvelse“ og „Den enfoldige Mands Gangsti til Himmelen.“ De læste undertiden sammen i disse, og hans Hustru beskrev ofte for ham sin Faders gudelige Levnet. Som Følge heraf og efter Paahørelsen af en Prædiken mod Vanhelligelsen af Sabbaten, fattede han Beslutning om Forbedring og foresatte sig at opfylde nogle religiøse Pligter, som han da ansaa for tilstrækkelige for at komme til Himmelen. Men disse Forsætter var ikke kraftige nok til at afholde ham fra hans syndige Forlystelser; endog samme Søndagseftermiddag, han havde faaet denne Vækkelse, var han sysselsat med Spil, da en Tanke faldt ham ind saa kraftigt, som om den havde været en Røst fra det Høie:

Vil du opgive dine Synder og komme til Himmelen eller beholde dem og komme til Helvede? Bestyrtelse og Forskrækkelse opfyldte nu hans Sjæl, hvorpaa straks fulgte Tanker om, at han var en uhørt, en overordentlig Synder, at det var forsent for ham at søge Himmeriget — at ingen Naade kunde strække til for hans Overtrædelser. Hans Sjæl grebes af Mismod, han kom til den fortvivlede Slutning, at han vilde blive ulykkelig, om han forblev i deres Tjeneste; han besluttede derfor at nyde saa meget han kunde deraf, som den eneste Glæde, der var tilovers for ham. Med Rette kan man frygte, at mange gaar tilgrunde under saadanne Fristelser. Deres Taler lyder saaledes: Der er dog intet Haab for mig, derfor kan jeg leve efter Behag saa længe som muligt, og siden underkaste mig min Skjæbne.

Bunyans Hustru overtaler ham til at læse i hændes Bøger.

Endnu en Maaned fortsatte han, omend forgjæves, at søge sin Nydelse i samme syndige Levnet; da behagede det Gud at give ham en ny Vækkelse gjennem en Kvinde, selv en stor Synderinde, som dog fandt hans Forbandelser saa anstødelige, at hun sagde ham, at hun aldrig i sit Liv havde hørt en saa gudløs Sværger, og at han alene kunde fordærve hele Stadens Ungdom, hvis den kom i hans Selskab. Han blev aldeles bestyrtet over denne

Bebreidelse fra en saadan Persons Mund, og fra nu af afholdt han sig i Almindelighed fra at sværge, hvilket han før havde gjort for næsten hvert Ord, han sagde.

Han havde paa denne Tid nogle mærkværdige Drømme, i hvilke han f. Eks. syntes, at Jorden skjalv og aabnede sig for at opsluge ham — at Verdens Undergang og den yderste Dag var for Haanden. En Gang forekom det ham som om han faldt ned i Luerne blandt de Fordømte, da et Menneske i hvide, skinnende Klæder kom og rykkede ham som en Brand ud af Ilden. De dybe Indtryk disse Drømme gjorde paa hans Sjæl udslettedes aldrig, og mange Aar efter, da han skrev sit Mesterstykke „En Pilegrims Vandring," gav de ham kanske Anledning til at fremstille den i Form af en Drøm. Kort Tid efter blev han kjendt med en fattig, men alvorlig sindet Mand, hvis Tale om Religion og den hellige Skrift rørte ham saa, at han begyndte at læse Bibelen, især dens historiske Dele.

Lidt efter lidt foregik der hos ham en ydre Forbedring, som blev saa mærkbar, at hans Naboer forbausedes og lykønskede ham dermed. Af denne Berømmelse blev han saa opblæst og høimodig, at han begyndte at anse sig for en meget god Kristen og troede, ifølge egen Udtalelse, at ingen i hele England kunde være Gud mere velbehagelig end han. Men alt dette var kun en Afhugning af Syndens daarlige Grene, medens Træet endnu havde til Rod et ugjenfødt Hjerte.

Imidlertid kom han ved Guds Tilskikkelse paa Arbeide i Bedford og fik der en Dag høre paa nogle Kvinder, som sad udenfor en Port og samtalede om gudelige Emner. Han blev nysgjerrig og lyttede, men fandt snart, at hvad de sagde, overgik hans Begreber. De talte om Gjenfødelsen, om Guds Værk i Hjertet — hvorledes de havde lært at kjende sin store Syndeelendighed — hvorledes Gud i deres Hjerter havde aabenbaret Christi Kjærlighed — med hvilke Løfter han havde vederkvæget, trøstet og staaet dem bi i Bedrøvelse og Fristelser. De talte om sin Vantro, om sine Hjerters Fordærvelse, om sine egne Gjerninger, sin egen Retfærdighed som intet værd til Guds

Formildelse. Alt dette syntes han blev udtalt i et saa aandeligt Sprog, med saa stort Alvor og tillige med saa megen kristelig Glæde og Tilfredshed, at det forekom ham som om han havde opdaget en ny Verden.

Denne Samtale var ham til megen Nytte. Han indsaa, at hans Tilstand ikke var saa god, som han selv havde indbildt sig, at han under sine

Bunyan studerer sine Bøger.

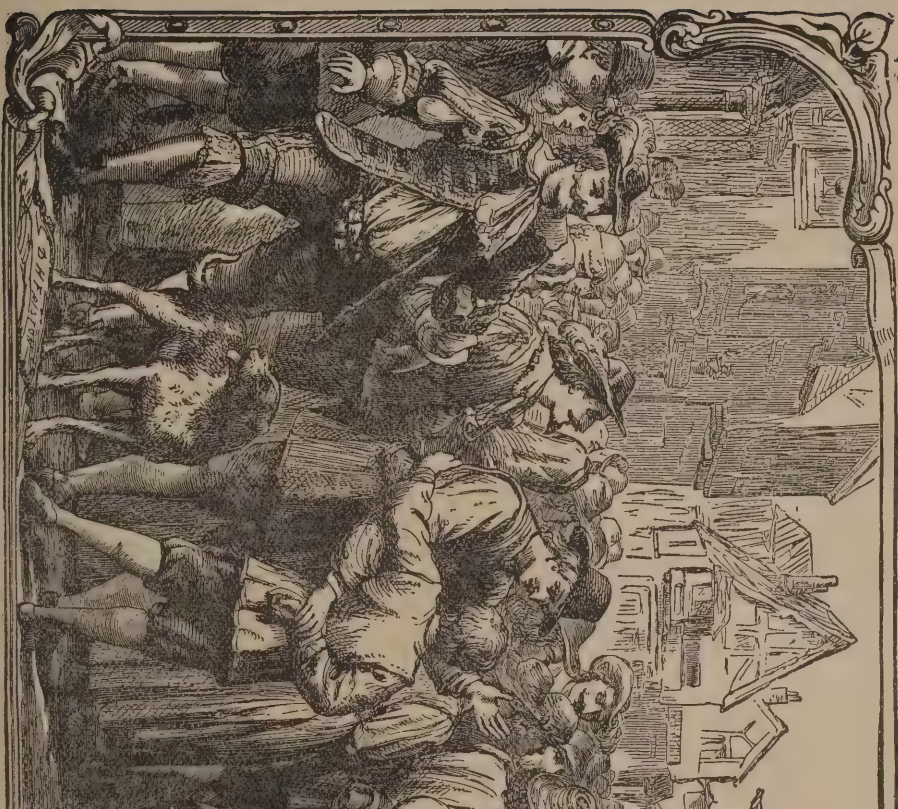
Studeringer over Religionen aldrig havde faaet Øie paa dens Hovedsag — Gjenfødelsen — at han aldrig havde havt nogen Trøst af Guds Løfter, at han aldrig plagedes af sit Hjertes Ondskab, da han aldrig havde givet Agt paa sine hemmelige Tanker, og at han slet ikke forstod sig paa Djævelens

Fristelser, eller hvorledes disse skulde modstaaes. Han søgte derfor Oplysning hos disse Kvinder, fik en brændende Lyst til bestandig at stræve efter aandelig Kundskab, og hans Sjæl blev saa fæstet ved alt, hvad der angik Evigheden, at det blev ham vanskeligt at have Lyst til jordiske Ting. Da begyndte Sjælefienden at plage ham med Fristelser. En af de værste lød

Bunyan lytter til nogle Kvinder der tale om gudelige Ting.

saaledes: Mon jeg er udvalgt eller ikke? — Men det behagede Gud at befri ham derfra, især ved følgende Ord: Se paa de Gamles Exempel: Hvem er nogensinde kommen til Skamme, som har forladt sig paa Herren? Hvem er nogensinde bleven forsmaaet af ham, som har paakaldt ham? Herved opmuntredes han meget; det var som om nogen havde sagt til ham: Begynd med 1ste Mosebog og læs altsammen til Slutningen af Aabenbaringen og se, om nogen, som har stolet paa Gud er bleven bedraget! Og hvis det ikke er gaaet nogen anden, som i Troen har paakaldt Gud, uheldigt, saa er det ogsaa din Pligt at stole paa ham og ikke forurolige dig over Naadevalget, som er en Hemmelighed. — En anden Fristelse, som plagede ham meget,

Bunyan paa Prædikestolen.

var: Tænk om Naadetiden skulde være forbi for dig! Men efter mange Dage, tilbragte i bitter Uro, beroligedes han ved det guddommelige Ord: Byd dem at komme herind, at mit Hus kan blive fuldt; og: Endnu er der Rum. Han havde mange andre Fristelser; men da Herren altid befrier sine Troende fra Fristelsen, saa bevarede han ogsaa den stakkels Bunyan og opfyldte omsider hans Sjæl med stor Fred og Glæde i Troen. Hertil bidrog ved den Hellig Aands Velsignelse de Samtaler han havde med erfarne Christne og ogsaa den daværende Præst i Bedford, Giffords ædle Virksomhed.

Da Bunyan var 27 Aar gammel forenede han sig med en Forsamling sande Christne i Bedford. Hans store Naturgaver, den særlige Naade, der var vist ham, og de mærkværdige Fristelser, han havde gjennemgaaet, gjorde ham særlig skikket til det præstelige Kald. Mængden lokkedes af Nysgjerrighed efter at høre ham, og han fandt snart, at han ikke forgjæves udrettede sit Arbeide i Herrens Vingaard. Hans Tilbageholdenhed og Mistro til sig selv var dog saa stor, at det forekom ham rent utroligt, at Gud skulde tale til Synderes Hjerte gjennem ham. Men han opmuntredes med mange levende Beviser herpaa. Hans Mening om selve Arbeidet og hans Maade at udføre det paa, fortjener at betragtes og efterfølges. Gud indgav ham en inderlig Deltagelse for Syndere. Han søgte flittigt efter saadanne Ord og Udtryk, der stærkest kunde vække Samvittigheden, fremstille Christus i hans Helhed og vise Synderen, at uden hans dyrebare Forsoning findes ingen Frelse.

„I mine Prædikener," siger han selv, „bragte Gud mig til at begynde der, hvor han selv begynder i sit Ord med Synderen — med at fordømme alt Kjød, samt at fremlægge og bevise, hvorledes Guds Dom over Synden hviler over alle Mennesker ved deres Indtrædelse i Verden. Denne Del af min Tjeneste udøvede jeg under Forskrækkelser af Loven, under Følelsen af mine egne Overtrædelser, som da laa tungt paa min Samvittighed. Jeg kom selv i Lænker, da jeg prædikede for dem, som var i Lænker;

Bedford Fængsel.

jeg bar selv den Ild i min Samvittighed, for hvilken jeg advarede dem. Jeg gik opfyldt af Forskrækkelse og Syndefølelse til Døren af Prædikestolen, men der forsvandt de og gav mig Ro i Sjælen til at fuldføre mit Arbeide. Siden vendte de vistnok tilbage, ligesaa haarde som før; men Gud førte mig fremad, saa at hverken Synd eller Helvede formaaede at hindre mig i mit Kald. Paa denne Maade fortsatte jeg i omtrent 2 Aar, i hvilke Herren gjennem Christus gav mig nogen Fredens og Trøstens Vished i Sjælen og mange herlige Beviser paa hans velsignede Naade. Jeg stræbede haardt med at fremstille Jesus Christus for Verden i alle hans Embeder, hans Forhold til Menneskene og hans Velgjerninger og forsøgte for dem at afsløre, fordømme og bortrydde de falske Støtter, hvorpaa Verden stoler og ved hvilke den falder og fortabes.

Medens jeg har prædiket har jeg ofte paakaldt Gud i mit Hjerte med alvorlig Bøn, om at han vilde gjøre Ordet kraftigt til Frelsning, og har derfor altid forsøgt saa meget som muligt at indrette min Tale saaledes, at den tydelig skulde udmærke Synden, saaledes at den skyldige Person kunde føle sig særlig truffen. Naar jeg har sluttet Gudstjenesten, har den Tanke altid trængt sig ind paa mig, at Ordet kanske som Regnet var falden paa Stene, og jeg har altid ønsket: O at de, som nu har hørt mig, vidste ligesaa godt som jeg, hvad Synd, Død, Helvede og Guds Forbandelse vil sige; men ogsaa hvad Guds Naade, Kjærlighed og Barmhjertigheden gjennem Christus er, selv mod Mennesker, som endnu er fremmede derfor. Jeg sagde ofte til Gud i mit Hjerte, at om det vilde tjene til at vække og overbevise dem om Sandheden, skulde jeg med Glæde paa Øieblikket gaa den skrækkeligste Død imøde.

Jeg brød mig aldrig om at indlade mig i de Frommes Tvistigheder angaaende ubetydelige Punkter, men stred alligevel gjerne og med stor Iver for Ordet om Troen og Syndernes Forladelse for Jesu Lidelses og Døds Skyld. Jeg saa at mit Kald egentlig var at udtale det vækkende Ord og dermed vedblev jeg.

Bunyan arresteret under sin Prædiken.

Naar en af mine Tilhørere, som engang var bleven vakt, faldt tilbage i Ligegyldighed, kan jeg med Sandhed sige, at Tabet var mig mere følbart, end om jeg havde seet mit eget Barn sænkes i Graven. Mit Hjerte blev saa opløftet ved mit Arbeides herlige Beskaffenhed, at jeg følte mig mere hædret og velsignet derved end om Gud istedet havde gjort mig til Hersker over hele den kristne Verden eller over al Jordens Magt og Herlighed, og jeg savnede dette Arbeide. O, hvor de Ord: Hvo, som omvender en Synder fra hans Veis Vildfarelse, han frelser en Sjæl fra Døden; og at Lærerne skulde lyse som Himmelens Lys og de, som har undervist mange til Retfærdighed, som Stjerner i Evighed — o, hvad disse og andre lignende Ord har opfrisket min Sjæl! Jeg ønskede inderlig, at jeg i mit Embede maatte blive kaldt til Egne, som var dybest nedsænkte i aandeligt Mørke; thi jeg jeg følte, at jeg havde størst Tilbøielighed for Vækkelsens og Omvendelsens Værk; og jeg havde det Ord stadig for mig: Jeg har beflittet mig paa at prædike Evangelium, hvor Christus ikke skulde bygge paa en andens Grund." Dette af Bunyan selv.

Denne Troskab, denne Nidkjærhed paadrog ham mange Fiender, saa meget mere, som den Tid paa hvilken han levede, var en Tid af Forfølgelser i Samvittighedssager; Følgen var, at han blev kastet i Fængsel og maatte blive der i tolv Aar.

Han fik imidlertid Styrke til med Taalmodighed at udholde dette langvarige Fangenskab. Herren var ham meget naadig. Medens han var i Fængsel, sagde han: „Jeg har aldrig i mit Liv havt en saa stor Indsigt i Guds Ord som nu. De Stykker deraf, i hvilke jeg før intet saa, er nu ganske lyse for mig. Jeg har en deilig Forsmag paa mine Synders Forladelse og min Forening med Jesus i en anden Verden. O, hvor skjønt er det ikke her bleven mig at tænke paa Bjerget Sion, paa det himmelske Jerusalem og den utallige Engleskare, og Gud, som dømmer alle, og de fuldkommen Retfærdiges Aan-

der, og Jesus, Midleren — hvor skjønne de er blevne mig, medens jeg har været her! Her har jeg indseet saadant, som jeg sikkerlig aldrig i denne Verden skal blive istand til at udtrykke tydelig. Jeg har seet en Sandhed i de Ord: „Hvilken I elsker, endog I ikke ser ham, ham I ogsaa nu tror paa og dog ikke ser; saa skulle I glæde Eder med usigelig og herlig Glæde.“ Ofte nedtyngedes hans Sjæl ved Tanken paa hans bedrøvede Familie, især et af hans Børn, som var berøvet Synet. Bunyan havde stærke naturlige Følelser, var en øm Ægtemand og en god Fader. Men i denne Sorg lod han sig trøste af de Steder i Skriften: Overlad mig dine faderløse Børn, jeg skal bevare dem ilive; og lad dine Enker sætte sin Lid til mig. Herren sagde: Sandelig, det skal gaa vel med dem, du lod tilbage, sandelig, jeg vil lade Fienden behandle dig vel i den onde Tid.

Bunyan tager afsked med Hustru og Børn.

Han var ikke uvirksom under sit lange og haarde Fangenskab; han studerte flittigt sin Bibel, der tilligemed Martyrernes Historie udgjorde hele hans Bibliothek. Han arbeidede ogsaa for sin fattige Families Ophold, men

havde en endnu vigtigere Beskjæftigelse dermed at han prædikede med Kraft og Aand for dem, som kunde faa Adgang til Fængslet. Her forfattede han ogsaa nogle gode Skrifter, blandt hvilke særlig maa nævnes „En Pilgrims Vandring" — en Bog, der næst efter Bibelen har været en af de nyttigste af aandelige Bøger — og han virkede kanske langt bedre derved, end om han

Bynyan i Fængsel.

havde faaet fortsætte sine Prædikener paa fri Fod. Man ser tydeligt, at han ved Forfattelsen af denne Bog i særlig Grad har havt guddommelig Bistand. I sit trange Fængsel formaaede han saaledes at skildre den Christnes Vandring her i Livet med dens mange Vanskeligheder, Farer og Kampe, at han intet synes at have udeladt. Den mest skarpsynte og oplyste Forsker savner

her neppe en eneste Sjælstilstand, god eller ond, en eneste ulykkelig Forvildelse eller en eneste dødelig Feiltagelse, som ikke er fremstillet i „En Pilegrims Vandring". Bogen passer for alle de forskjellige Mennesker, som bekjender sig til Gudfrygtighed, og omtaler vore egne Erfaringer, Fristelser og Kampe saa tydeligt, som om den var bleven skreven for os og ikke i et andet Tidsrum. Skildringen er saa underholdende, at Hjertet med mærk-

Bunyan paa sin sidste Færd.

bar Glæde fæster sig ved hvert Æventyr. Af disses dybe og lærerige Indhold kan Lærere hente gode Emner til Forelæsning, og Forældre kan med stor Fordel for Børnene forelæse dem Stykker af denne Bog. Efterat Herren havde fuldbyrdet sin Beslutning, nemlig at denne Guds Mand i sin store Ensomhed skulde skrive disse Bøger, saa bragte han daværende Biskop af

Lincoln, Doktor Barlow, som tilligemed nogle andre rørtes til Deltagelse for Bunyans ufortjente Lidelser, til at virke for hans Befrielse.

Hans virksomme Aand benyttede sig af den gjenvundne Frihed. Han besøgte paa flere Steder fromme Christne, især de bedrøvede, fristede eller forfulgte, til hvilke han nu havde mangt et passende Ord at sige, hentet fra hans egen Erfaring. Han fik ogsaa nu personlig udtrykke for sine Venner sin Taknemmelighed for deres Bistand under hans Indespærring, og naar Anledning gaves prædikede han Evangelium med stor Frimodighed og Held, især for sin Forsamling i Bedford, hvilken nu valgte ham til sin Lærer. Med al sin vundne Anseelse og Lykke vedblev han dog at være ydmyg og talte sjelden eller aldrig om sig selv. Hele hans Opførsel var exemplarisk, saa at ikke engang Ondskaben kan opdage en eneste Plet paa hans Rygte, Sind eller Vandel. Svækket af Lidelse, Alder og Virksomhed i prestelige Anliggender, sluttede han sit dyrebare Liv i Udøvelsen af en Gjerning af christelig Kjærlighed. Han var kjendt over hele Egnen som Fredsmægler og anmodedes derfor af en ung Mand, som boede i Bedfords Naboskab, om at mægle mellem ham og hans fortørnede Fader, som boede i Byen Reading i Berkshire, hvilken Vennetjeneste han paatog sig og var saa heldig at udføre. Ved Tilbagekomsten til London blev han overfaldt af en heftig Regnskur, kom gjennemvaad til en af sine Venner ved Snow Hill, som laa paa hans Vei, og fik en heftig Feber, under hvilken han taalmodig led de efterfølgende Plager. Guds Vilje hengiven, længtede han dog efter at komme herfra og være med Christus og ansaa derfor kun Livets Forlængelse som et uvelkomment Ophold paa Veien til den Salighed, hans Sjæl saa længselsfuldt tørstede efter. I denne Tilstand af hellig Længsel opgav han Aanden i sin høitlovede Frelsers Skjød den 12 August 1688 i sit 60de Aar efter 10 Dages Sygdom.

Bunyan havde store naturlige Anlæg, usædvanlig rig Indbildningskraft og Opfindelsesevne, en fin og træffende Kvikhed og en saa god Hukommelse, at han senere pleiede at nedskrive de Prædikener, han havde holdt uden

Affkrift. Hans Arbeider er samlede i to Dele, som indeholder ligesaa mange Afhandlinger som hans Leveaar. Hans Skrifter beviser noksom, hvor dybe og klare hans Indsigter i Evangeliets Grundsandheder var. Hans Fromhed og Oprigtighed mod Gud var synlig for alle, som omgikkes ham. Han vedblev bestandig i det guddommelige Bud om Kjærligheden og beklagede, at Tvist undertiden opstod blandt Christne. Han var heltemodig, naar der blev

Bunyans Grav.

Spørgsmaal om at forsvare Christi og Evangeliets Sag og at straffe Synden baade særskilt og i Almindelighed, men var ligevel mild, nedladende og venlig mod alle. Saaledes levede en Mand, hvis Sind, Opførsel og Virksomhed var en mærkværdig Tolkning af Skriftens Ord:

„Thi betragter, Brødre, Eders Kald, at ikke mange Vise efter Kjødet, ikke mange Mægtige, ikke mange Fornemme ere kaldte, men hvad der er

daarligt i Verden, har Gud udvalgt for at beskjæmme de Vise, og hvad der er skrøbeligt i Verden, har Gud udvalgt for att beskjæmme det Stærke, — for at intet Kjød skal rose sig for ham."

En kort Beretning om John Bunyan, tilligemed Lord Macaulays Bedømmelse af den berømte Allegori En Pilegrims Vandring.

Forfatteren af En Pilegrims Vandring blev født i Aaret 1626 i Elstow, en liden Landsby i Nærheden af Kjøbstaden Bedford i England.

De Mange, som have skrevet om ham, have med Rette beklaget sig over Mangel paa Stof, og i det Væsentligste stemme de alle overens med Præsten Scott, der bemærker, at „det er saa magert og dunkelt, at nogen fuldstændig Levnetsbeskrivelse ikke er til at tænke paa." De forskjellige Skribenter, som have gjort Bunyans Liv og Værker til Gjenstand for Undersøgelse og Kritik, ere derfor blevne nødte til at øse rigeligt af „Overvættes Naade" — den gribende Fremstilling af Bunyans indre Liv, som han under sit lange Fangenskab selv forfattede og tilegnede sine „Børn i Troen."

Bunyan blev første Gang fængslet d. 12te Novbr. 1660, nogle Maaneder efter Karl den Andens Tronbestigelse. Han dømtes ifølge en Lov, der udkom under Dronning Elisabeths Regjering og ifølge hvilken Enhver, der i over en Maaned nægtede at bivaane den offentlige Gudstjeneste, skrev eller prædikede mod Statskirken eller holdt gudelige Forsamlinger, skulde straffes med Fængsel. Da Bunyan ikke kunde efterkomme dette Lovbud, men svarede ligefrem og uforfærdet, at han først og fremst maatte

adlyde sin Samvittighed, og at Intet skulde forhindre ham fra at forkynde Evangeliet, blev han kastet i Fængsel.

Som fordum Joseph fandt ogsaa Bunyan en Ven i Fangevogteren, der gjorde Alt hvad der stod i hans Magt for at lindre sin Fanges Lidelser, og endog tillod ham en Gang imellem at forlade Fængslet for at besøge sin Familie og Menighed. Ved en af disse Anledninger var dog den gode Fangevogter nær bleven opdaget.

Da det nemlig rygtedes, at Bunyan ofte var fraværende fra Fængslet, sendte man engang en Rettens Betjent derhen for at undersøge Sagen; og for desto bedre at komme efter Sandheden, skulde han indtræffe midt om Natten. Bunyan var hjemme hos sin Familie, men saa urolig, at han ikke kunde sove. Han sagde derfor til sin Kone, at han øieblikkelig maatte vende tilbage. Dette gjorde han, og Fangevogteren var ærgerlig over, at han kom paa en saa ubeleilig Tid. En halv Time var dog neppe forløben, da Betjenten indfandt sig og spurgte: Ere alle Fangerne i god Forvaring? Ja. Og John Bunyan? Ja. Lad mig faa se ham. Man lod ham derpaa hente, og Alt var vel. Efterat Betjenten var gaaet, sagde Fangevogteren til Bunyan: „Nu kan du gaa og komme naar du selv finder forgodt; thi jeg mærker, at du veed langt bedre end jeg, naar du skal indfinde dig her igjen.“

Kort Tid efter blev han dog strengere bevogtet, og i over syv Aar kom han ikke med sin Fod udenfor Fængslets Mure.

Efterat Bunyan var bleven sat i Frihed, pleiede han hvert Aar at besøge London, hvor han prædikede med megen Virkning. Over tre tusinde Mennesker forsamlede sig ikke sjelden paa en mørk Vintermorgen Kl 7 for at høre ham tale, og det var ofte at Forsamlingshuset i Southwark ikke kunde rumme Halvparten af den forsamlede Mængde*); men uagtet denne

* Der fortælles, at Karl den Anden engang spurgte den berømte Theolog Dr. John Owen, hvorledes det var muligt, at han, der var saa lærd, kunde sidde og høre en uvidende Kjedelflikker vrøvle, hvortil Doktoren svarede: „Kunde jeg blot erholde Kjedelflikkerens Talegaver, saa vilde jeg med Glæde give Slip paa al min Lærdom.“

store Folkeyndest var han altid beskeden i Tale og Opførsel og nærede yderst ringe Tanker om sig selv.

Hvorledes Bunyan erholdt sin Frihed, er ubekjendt, men det var formodentlig mere Begivenhedernes Gang end nogen direkte Bevægelse til hans Gunst, der medførte dette. Paa Bunyans Tid var hele det offentlige Liv gjennemtrængt af en bitter, trættekjær Aand, og de store Afvigelser i Troesbekjendelsen, tilligemed den skamløse Mangel paa Oprigtighed hos mange Bekjendere og en hos de Fleste herskende Tilbøielighed til ved alle Leiligheder at rive ned paa hverandre, fremhæver paa en smuk Maade hans Ulyst til al Slags theologisk Strid, saavelsom hans urokkelige Standhaftighed i at holde fast ved den sande Tro paa Jesum. „Siden du endelig vil vide," sagde han engang som Svar til en Modstander, „ved hvilket Navn jeg ønsker at kjendes, saa siger jeg, at jeg ønsker at være, og haaber ogsaa at jeg er en Christen, og vil derfor gjerne, om Gud anser mig for værdig dertil, kaldes en Christen, en Troende, eller ved noget andet Navn, som den Helligaand maatte bifalde.

Og hvad alle de forskjellige Partinavne angaar, saasom Anabaptister, Independenter, Presbyterianer og Lignende, saa tror jeg, at de ere hverken fra Jerusalem eller Antioch, men snarere fra Helvede og Babylon, thi de sigte kun til Trætte og Splid; af deres Frugter skulle I kjende dem."

Bunyan var to Gange gift, og hans ægteskabelige Liv var af det Lykkeligste. Med sin første Kone havde han fire Børn, af hvilke et, der hed Mary og var blind, døde nogle Aar før ham.

Den Tanke, der saalænge havde opfyldt det faderlige Hjerte med Bekymring, at dette saa kjære Barn maaske vilde komme til at lide Mangel eller tigge sit Brød, blev saaledes borttagen. Tre andre Børn, Thomas, Joseph og Sarah, overlevede ham. Hans anden Kone, Elisabeth, døde i Aaret 1692.

Bunyan ligger begraven paa Bunhill Fields Kirkegaard i

Nærheden af London. Paa hans Gravsted findes der kun følgende korte Indskrift:

John Bunyan,

Forfatter til

En Pilegrims Vandring.

Død den 12te August 1688 — i en Alder af 60 Aar.

Flere af Englands mest berømte Forfattere, blandt hvilke Walter Scott, Digteren Robert Southey, den lærde Dr. Johnson og den store Kritiker og Historiker Macaulay have kappedes om at gjøre Bunyans Geni Ære; sidstnævnte Skribent udtaler sig i en mesterlig Kritik, der udkom i Edinburgh Review, over Southeys Udgave af En Pilegrims Vandring med Bunyans Levnet, saaledes om denne verdensberømte Allegori:

„En Pilegrims Vandring" udmærker sig fremfor alle andre Værker af sit Slags derved, at det for hele Menneskeheden har en stor overveiende Interesse. Andre Allegorier beskjæftiger kun Fantasien; Bunyans Allegori har rørt Tusinder til Taarer. I Dr. Johnsons Værker findes der flere gode Allegorier, og af Addison har man nogle af endnu større Fortjeneste, men den Fornøielse, de skjænke os, er af den Slags, der udelukkende hører Forstanden til, men som Hjertet ingen Del har i.

Med „En Pilegrims Vandring" er det derimod ganske anderledes. Denne mærkværdige Bog aftvinger de strengeste Kritikere Beundring, paa samme Tid som den elskes af dem, der ere altfor enfoldige til at kunne beundre den. Dr. Johnson, hvis Kundskaber fordetmeste vare overfladiske, og som efter egen Tilstaaelse sjelden eller aldrig læste en Bog til Ende, gjorde en Undtagelse til Gunst for „En Pilegrims Vandring." Dette Værk var et af de to — tre Værker, som han ønskede havde været længere. Det kunde ikke være noget Almindeligt, hvorved den uvidende Mand aftvang den mest

pedantiske blandt Kritikere saa stor en Ros. I Skotlands vildeste, mest affidesliggende Egne er „En Pilegrims Vandring" Bondens Glæde. I hver en Barnestue foretrækkes den for Eventyrbogen. Enhver Læser kjender den lige og snevre Vei ligesaa godt som han kjender en Vei, han selv hundrede Gange har befaret. Det er Geniets største Underværk, at Ting, som ikke ere til, ere som om de vare til, at eet Menneskes Fantasier blive til Andres personlige Erindringer. Og dette Underværk har Kjedelflikkeren gjort! Der er ingen Stigning, ingen Skraaning, ingen Gangsti, som vi ikke nøie kjende. Den snevre Port og den øde Sump, der adskiller den fra Fordærvelsens Stad, den lange Veistrækning, saa lige som en Snor, Fortolkerens Hus med alle dets smukke Syn, Fangen i Jernburet, Paladset, ved hvis Døre bevæbnede Mænd holdt Vagt, og paa hvis Tinder der spadserede Mennesker i gyldne Klædninger, Korset og Graven, den steile Bakke og den behagelige Løvhytte, ved Veikanten Huset Skjønheds pragtfulde Forside, de fastlænkede Løver, der lurede ved Indgangen, Ydmygelsens lave og grønne Dal med det yppige Græs og bedækket med Faareflokke, — Alt staar ligesaa friskt i vor Erindring, som hvad vi se paa vore egne Gader. Saa komme vi til det trange Sted, hvor Apollyon skrævede tvers over Veien, saa bred den var, for at gjøre en Ende paa Christens Vandring, og hvor der siden blev opreist en Mindestøtte, for at bevidne, hvor tappert Pilegrimen havde udkjæmpet den gode Kamp. Efterhvert som vi komme længere frem, bliver Dalen trangere og trangere, Skyggen af de paa begge Sider overhængende Fjelde sortere og sortere. Skyerne trække sig sammen. Jamrende Stemmer, Lænkers Raslen, Lyden af mange frem og tilbage ilende Fødder trænger gjennem Mørket. Veien, der nu neppe er synlig, gaar lige forbi Mundingen af den brændende Pøl, som udspyr Ild og modbydelig Røg og hæslige Skikkelser, for at afskrække Pilegrimen. Derfra, midt imellem Snarer og Faldgruber, gaar han videre, og ser de sønderknuste Legemer af dem, der omkom, ligge i Grøften ved hans Side. Ved Enden af den lange, mørke Dal passerer han forbi de Huler, hvor Riserne boede, omgivne af de der omkomne Pilegrimes Ben.

Derpaa gaar Veien lige over en øde Myr, indtil den Reisende endelig faar Øie paa Taarnene i en langt bortliggende Stad; og snart er han midt oppe i Forfængeligheds-Markedets brogede Menneskevrimmel. Der se vi Gjøglere, Aber og alle Slags Landstrygere. Der er en italiensk, en fransk, en spansk og en engelsk Gade, opfyldte med Hobe af Kjøbere, Sælgere og Dagdrivere, som pludre i alle Verdens Sprog.

Derfra gaa vi videre, forbi det lille Bjerg med Sølvgruben, over den med Lilier prydede Mark, ved Siden af den behagelige Flod, hvis Bredder ere beplantede med evigt grønne Frugttræer. Til Venstre gaar den Vei, som fører til den skrækkelige Borg, hvis Slotsgaard er belagt med Pilegrimenes Hjerneskaller, og endnu længere borte ligge de yndige Bjerge med sine Faareflokke og Frugthaver.

Fra de yndige Bjerge gaar Veien lige gjennem det fortryllede Lands Taager og Tornebuske, hist og her med en blød Seng i en grøn Løvhytte; og hinsides ligger Landet Beulah, hvor Blomster og Vindruer og Fuglesang aldrig ophøre, og hvor Solen skinner baade Nat og Dag. Derfra sees tydeligt den af Perler byggede Stad med sine guldbelagte Gader, — hinsides den mørke og kolde Flod, over hvilken der ikke er nogen Bro.

Alle Stationer paa Reisen, alle de Skikkelser, som møde eller indhente Pilegrimene — Riserne, Spøgelserne, de Hæslige og de Skinnende, den høie, behagelige, mørkladne Boble med sin store Pung og sine Fingre, der lege med Pengene, den sorte Mand i den skinnende Klædning, Verdsligvis og Godt-Hader, Snaksom og Frygtsom — ere for os virkelig existerende Væsener. Vi følge Pilegrimene paa deres allegoriske Vandring med ikke mindre Interesse end vi følge Elisabeth fra Sibirien til Moskau, eller Jeannie Deans fra Edinburgh til London.

Bunyan er næsten den eneste Forfatter, der har forstaaet at give blot tænkte Begreber den samme Interesse som virkelige. I mange berømte Skribenters Værker blive Mennesker lutter Personifikationer. Det er ikke

et iversygt Menneske, der skildres, men Iversyge, ikke en Forræder, men Forræderi, ikke en Fædrelandselsker, men Fædrelandskjærlighed. Bunyan derimod havde en saa levende Indbildningskraft, at Personifikationer under hans Behandling bleve til Mennesker. En Dialog mellem to Egenskaber i hans Drøm har langt mere dramatisk Virkning, end en Dialog mellem to menneskelige Væsener i de fleste Skuespil.

Det er paa engang underholdende og lærerigt at sammenligne „En Pilegrims Vandring“ med „Overvættes Naade“. En mærkeligere Selvbiografi end det sidstnævnte Værk findes neppe i noget Sprog. Det er en fuldstændig og aabenhjertig Bekjendelse af alle de fantastiske Ideer, som gjennemkryssede Aanden hos en udannet Mand, hvis Følelser vare stærke, hvis Nerver vare pirrelige, hvis Indbildningskraft var tøileløs, og som paavirkedes af den stærkeste religiøse Vækkelse. I hvilkensomhelst Tidsalder Bunyan havde levet, vilde efter al Sandsynlighed en Skildring af hans aandelige Tilstand have været i høi Grad mærkværdig. Men den Tid, i hvilken hans Lod blef kastet, var en Tid, da den menneskelige Aand var i stærkt Oprør. Et forfærdeligt Udbrud af den offentlige Mening, fremkaldt ved Hierarchiens utaalelige Tyranni, rystede alle de gamle geistlige Stiftelser i deres Grundvolde. Paa en intolerant Kirkes skumle Ensformighed fulgte Tøileløsheden af utallige Sekter, drukne af den uvante Friheds søde og berusende Most. Fanatismen, frembragt ved Forfølgelser, og efter Tur ogsaa bestemt til at frembringe Forfølgelser, spredte sig med en rivende Hastighed gjennem alle Samfundsklasser. Selv de kraftigste og mest fremragende Aander vare ikke fri for at være angrebne af denne sælsomme Smitte. Enhversomhelst Tidsalder havde kunnet frembringe Mænd som George Fox* eller James Naylor; men de affindige Forblindelser af en Statsmand som Vane og de hysteriske Taarer af en Soldat som Cromwell tilhøre blot een Tid.

Bunyans Liv er et høist pirreligt Menneskes Liv i en urolig Tid. De

* Kvækersektens Stifter.

fleste af hans Levnetsbeskrivere have behandlet ham med den groveste Uretfærdighed. De have taget i almindelig Betydning alle de haarde selvfordømmende Udtryk, som han brugte i theologisk Betydning. De have følgelig skildret ham som et forvorpent Menneske, der blev omvendt næsten ved et Mirakel; eller for at betjene os af deres Yndlingsudtryk, „som en Brand, der rykkes ud af Ilden". Ivimey kalder ham den fordærvede Bunyan og den ryggesløse Kjedelflikker fra Elstow. Ivimey burde dog sandelig have vidst for vel Besked om de bitre Selvbebreidelser, som de gudfrygtigste Mennesker ofte pleie at overøse sig selv med, til at han skulde tage alle de stærke Udtryk, som findes i „Overvættes Naade", i bogstavelig Betydning. Det er let at vide, som S o u t h e y meget rigtig bemærker, at Bunyan ikke kan have været noget slet Menneske. Han giftede sig meget tidlig, og erklærer, at han aldrig var sin Kone utro. Det lader ikke til, at han nogensinde har været forfalden til Drik. Han tilstaar rigtignok, at han som Dreng aldrig talede uden at bande, men en eneste Irettesættelse var nok til at vænne ham af med denne stygge Vane; og dette maa ogsaa have skeet meget tidlig, thi i en Alder af atten Aar traadte han ind i Parlamentets Armee, og hvis han havde ført en saa ugudelig Last med sig i den Tjeneste vilde han have faaet noget Andet end en simple Irettesættelse. Klokkeringen og Boldspild paa Søndagene lader til at have været denne ryggesløse Kjedelflikkers værste Laster. I Erkebiskop Lauds Øine vilde de have gjældt for Dyder. Det er klart, at Bunyan maa have havt en meget øm Samvittighed, og at han tidlig begyndte at føre en streng moralsk Vandel.

De forfærdelige aandelige Kampe, som Bunyan i et saa gribende Sprog har skildret, bevise, ikke at han var et slettere Menneske end hans Naboer, men at hans Aand uafladelig var optagen af religiøse Betragtninger, at hans Iver overgik hans Kundskaber, og at hans Indbildningskraft udøvede en despotisk Magt over hans Legeme og Aand. Han hørte Stemmer fra Himmelen. Han havde sælsomme Syner fra fjerne Høider, deilige og solbelyste lig hans egne y n d i g e B j e r g e. Fra disse Steder

blev han udelukket og sat hen i et mørkt og tudende Øde, hvor han gjennem Sne, Is og Rædsel vandrede frem og stræbte at bane sig Vei til Lysets lykkelige Regioner. Undertiden overfaldt der ham en Lyst til at gjøre Mirakler. Saa troede han sig igjen besat; han fornam tydelig den gudsbespottelige Hvisken, følte hvorledes hans djævelske Fiende trak ham bag i Klæderne; han sparkede med Fødderne og slog ud med Hænderne efter Fordærveren. Undertiden blev han fristet til at afhænde sin Del i Menneskenes Frelse. Til andre Tider igjen fik han medens han spiste en uimodstaaelig Trang til at fare op fra Bordet, falde ned paa sine Knæ og udøse sit Hjerte i Bøn. Endelig bildte han sig ind at han havde begaaet den utilgivelige Synd. Hans frygtelige Sjæleangst rystede hans stærke Legemsbygning. Det var, siger han, som om mit Brystben skulde kløves, og dette ansaa han som et Tegn paa, at han var bestemt til at revne som Judas. Af Nervernes frygtelige Spænding skjalv han i hvert et Led, og denne Skjælven, mente han, maatte være et Mærke paa hans Fordømmelse, lig det, der blev sat paa Kain.

En Gang syntes rigtignok en trøstende Stemme at komme ind til ham gjennem Vinduet, ligesom Vindens Susen, men meget behagelig, og den opfyldte hans Hjerte, som han siger, med ubeskrivelig Fred. Men disse lindrende Øieblikke vare kun faa og korte. Hans Tilstand i over to Aar var idetheletaget saa rædsom, at den menneskelige Aand neppe formaar at fatte den. „Jeg gik," siger han med sin egen eiendommelige Veltalenhed, „hen til en Naboby, satte mig i en af Gaderne ned paa en Bænk, og faldt i dybe Tanker over den frygtelige Tilstand, som min Synd havde styrtet mig i; efter lang Grublen løftede jeg Hovedet i Veiret; men da syntes jeg, som om Solen, der skinner paa Himlen, misundte mig sit Lys, og som om selv Stenene paa Gaden og Tagstenene paa Husene forenede sig mod mig. Jeg syntes, at de alle havde sammensvoret sig mod mig for at forvise mig fra denne Verden. Jeg var bleven dem til en Afsky og en Vederstyggelighed, og var ikke skikket til at leve blandt dem, fordi jeg havde syndet mod Frelseren. Ak!

hvor lykkelig var ikke nu enhver Skabning fremfor mig! thi de stode fast, men jeg var haabløs fortabt." Det var gjennem denne Dødens Skyggedal, indhyllet i Mørke, befolket med Djævle, der gjenlød af Gudsbespottelser og Graad, og gik gjennem Dynd, Snarer og Faldgruber tæt ved Helvedes Gab, at Bunyan vandrede hen til Beulahs deilige og frugtbare Land, hvor han i den sidste Del af sin Vandring opholdt sig. Det eneste Spor, som hans grusomme Sjælekvaler og Fristelser synes at have efterladt hos ham, var en øm og kjærlig Deltagelse for Alle, der endnu befandt sig i den frygtelige Tilstand, som han en Gang selv havde været i. Religionen har sjelden eller aldrig antaget en saa mild og trøstende Skikkelse, som i hans Allegori. Den fremherskende Følelse gjennem den hele Bog er en dyb Medlidenhed med svage, frygtsomme og haardt prøvede Sjæle. Saadanne Karakterer som Frygtsom, Kleinmodig, Modfalden og hans Datter Megetfrygtsom — Fortællingen om Svagtro, der blev bestjaalet af de tre Tyve, om hvorledes han forbrugte sine Penge, Beskrivelsen af Christens Gang gjennem Floden — Alt viser tydeligt, hvor stor den Deltagelse var, som Bunyan, efterat hans egen Aand var bleven opklaret og glad, følte for dem, der hjemsøges af religiøs Tungsindighed.

Enhver Læser finder Bunyans Stil behagelig, og for Alle, der ønske at erhverve sig et vidt udstrakt Bekjendtskab til det engelske Sprog, er den, som Studium betragtet, uvurderlig. Mundarten er Folkets. Naar vi undtage nogle faa theologiske Talemaader, er der neppe et Udtryk, som den simpleste Bonde ikke med Lethed skulde kunne forstaa. Vi have lagt Mærke til flere Sider, hvor der ikke findes et eneste Ord paa flere end to Stavelser. Og dog har ingen Forfatter med større Tydelighed sagt, hvad han ønskede at sige. For Pragt og for Pathos, for indtrængende Opfordring og for grundig Undersøgelse, for alle den Veltalendes, for Digterens og Theologens Øiemed var denne hjemlige — Arbeidsmandens ukunstlede Dialekt, fuldkommen tilstrækkelig. I hele den engelske Literatur findes der, tro vi, ingen Bog, der hos Efterslægten bedre vil kunne værne om det gamle, ublandede Sprog.

Cowper sagde for en 40—50 Aar tilbage, at han i sine Digte ikke turde saameget som nævne John Bunyan, af Frygt for at vække Spot. Lord Roscommons Skrift om oversatte Digte og Hertugen af Buckinghams Skrift om Poesi forekom udentvivl vore dannede Forfædre som Frembringelser af langt større Fortjeneste, end den omreisende Kjedelflikkers Allegori. Vi leve i en bedre Tid, og vi ere ikke bange for at sige, at skjønt der i England i den sidste Del af det syttende Aarhundrede levede mange begavede Mænd, fandtes der dog kun to Aander, der i nogen fremragende Grad af Naturen vare blevne udrustede med Digterevnen. Den ene af disse Aander frembragte „Det tabte Paradis," den anden „En Pilegrims Vandring."

En kort Beretning

om Offentliggjørelsen af „Overvættes Naade,“ skreven af dets Forfatter og tilegnet dem, hvem Gud har anseet værdige til at bringes til Troen ved hans Forkyndelse af Ordet.

Børn, Naade være med eder! Amen. Hvorvel man har fjernet mig fra eder, og saaledes hindret mig fra at udføre den Pligt, som fra Gud af paaligger mig mod eder, nemlig at stræbe for eders videre Opbyggelse og Forfremmelse i Tro og Hellighed o. s. v., saa har jeg dog, for at I kunne erfare, at min Sjæl har faderlig Omsorg for eder og Begjærlighed efter eders aandelige og evige Vel, ligesom engang „fra Senirs og Hermons Top“ saaledes ogsaa nu fra Løvernes Boliger og fra Pardernes Bjerge (Høis. 4, 8), endnu en Gang mine Øine fæstede paa eder alle, fuld af Længsel efter at se eders lykkelige Ankomst til den attraaede Havn.

Jeg takker Gud, saa ofte jeg kommer eder ihu, og skjønt jeg sidder mellem Løvernes Tænder i Ørken, bliver jeg dog glad, naar jeg tænker paa den Naade, Barmhjertighed og Kundskab i Christo vor Frelser, som Gud har skjænket eder med Overflod af Tro og Kjærlighed; eders Hunger og Tørst efter videre Bekjendtskab med Faderen i Sønnen, eders Hjerters Ømhed, eders Frygt for Synd, eders sømmelige og hellige Vandel baade for Gud og Mennesker er mig ogsaa en stor Opmuntring, thi I ere min Glæde og Ære. (1 Thess. 2, 20.)

Her indsluttet sender jeg eder en Draabe af den Honning, som jeg har taget ud af Løvens Aadsel (Dom. 14, 8); jeg har selv spist deraf og er bleven meget forfrisket. (Fristelserne ere, naar vi møde dem for første Gang, ligesom den Løve, der kom brølende mod Samson; men overvinde vi dem,

da ville vi næste Gang, vi se dem, finde en Bisværm og Honning inden i dem). Filisterne forstode mig ikke. Dette er nemlig en Skildring af Guds Arbeide paa min Sjæl, fra det Allerførste lige indtil nu, af hvilken I kunne erfare min Ydmygelse og Opreisning; thi han saarer og hans Hænder heler.

Der staar i Skriften: En Fader skal undervise Børn om Guds Sandhed. (Esaias 38, 19.) Ja, det var af den Grund jeg laa saalænge ved Sinai, for at se Ilden, Skyen og Mørket, paa det jeg maatte frygte Herren alle mit Livs Dage og fortælle mine Børn hans underlige Gjerninger.

Moses skrev om Israels Børns Omflakken paa deres Reise fra Ægypten til Landet Kanaan (4 Mos. 33), og befalede dem at erindre sine firti Aars Vandring i Ørken: „Du skal ihukomme al den Vei, som Herren din Gud haver ladet dig gaa disse firti Aar i Ørken, for at ydmyge dig, at forsøge dig, at fornemme, hvad der var i dit Hjerte, om du vilde holde hans Bud eller ei.“ (5 Mos. 8, 2.) Derfor har jeg bestræbt mig for at gjøre ligesaa, og ikke alene for at gjøre det, men ogsaa for at aabenbare det, paa det at Andre, om Gud vil, maa bringes til at ihukomme, hvad han har gjort for deres Sjæle, naar de læse om hans Naadesarbeide paa mig.

Det er Christne meget gavnligt ofte at blive paamindede om Naadens første Virkning paa deres Sjæle: „Denne er en Nat, som toges i Agt for Herren, til at udføre dem af Ægypti Land; den samme Nat den skal tages i Agt for Herren, for alle Israels Børn, hos deres Efterkommere.“ (2 Mos. 12, 42.) „Min Gud,“ siger David (Salm. 42, 7) „min Sjæl nedbøier sig i mig; derfor vil jeg komme dig ihu fra Jordans Land og Hermon, fra det lille Bjerg.“ Han mindedes ogsaa Løven og Bjørnen, da han gik for at stride mod Kjæmpen af Gad. (1 Sam. 17, 37.)

Det var Pauli sædvanlige Skik, og han gjorde det endog naar det gjaldt hans Liv (Ap. Gj.24), at aabenbare for sine Dommere den Maade, hvorpaa han blev omvendt. (Ap. Gj. 22, 6; 24, 10); han maatte tænke paa den Dag og den Time, da han først erholdt Guds Naade; thi han fandt, at Erindringen derom opholdt ham.

Efterat Gud havde ført Israels Børn gjennem det røde Hav ind i Ørken, lod han dem vende tilbage igjen til samme Sted, for at de skulde mindes, at deres Fiender druknede der (4 Mos. 14, 25); thi skjønt de tidligere havde sunget hans Pris, glemte de dog snart hans Gjerninger. (Salm. 106,13).

I denne min Fortælling ville I kunne se meget — meget, siger jeg, om Guds Naade mod mig. Jeg takker Gud for, at jeg kan sige saa meget om den; thi den overgik baade mine Synder og Satans Fristelser. Nu kan jeg med Trøst ihukomme min Frygt, min Tvivl og de sørgelige Tider; de ere ligesom Goliaths Hoved i min Haand. Intet gjorde saa stærkt et Indtryk paa David, som Synet af Goliaths Sværd, det Sværd, som Kjæmpen tænkte at skjule i hans Indvolde; Synet af dette Sværd og Erindringen om det prædikede for ham Guds Befrielse. Ak! mine store Synder, mine store Fristelser, min store Frygt for evig Fortabelse minder mig stedse paany om den store Hjælp, den Bistand fra Himlen og den store Naade, som Gud viste en saadan Elendig, som jeg.

Mine kjære Børn, ihukommer de forrige Dage og Aar, de gamle Tider, ihukommer ogsaa eders Sange om Natten, og randsager eders Hjerter. (Salm. 77, 5—6). Ja, gransker omhyggeligt og lader ingen Krog derinde blive urandsaget, for at I kunne finde den skjulte Skat, den Skat nemlig af eder første og anden Erfaring af Guds Naade mod eder! ihukommer, siger jeg, det Ord som først greb eder; ihukommer eders Samvittigheds Kvaler og eders Frygt for Døden og Helvede.

Ihukommer ogsaa eders Graad og Bønner til Gud, ja, hvorledes I sukkede under ethvert Barmhjertigheds Hegn. Have I ikke noget Bjerg som Mizar at tænkte paa? Have I forglemt det Kammer, det Melkebur, den Stald, den Lade og alle de andre Steder, hvor Gud besøgte eders Sjæle? Ihukommer ogsaa det Ord, det Ord, siger jeg, hvorpaa Herren har ladet eder haabe. Dersom I have syndet mod Lyset, dersom I fristes til at bespotte Gud, dersom Fortvivlelsen overvælder eder, dersom I tro, at Gud strider mod eder, eller dersom Himlen er skjult for eders Øine, — tænker da

paa, at det gik mig eders Fader ligeledes; men Gud befriede mig fra alle Farer.

I denne min Tale kunde jeg have udbredt mig vidtløftigere om mine Fristelser og Bekymringer over Synden, ligesom ogsaa om Guds barmhjertige Omhed for og Arbeide med min Sjæl. Jeg kunde ogsaa have fremtraadt i et langt høiere Sprog end det, i hvilket jeg her har talt, og kunde have udsmykket alle Ting mere end jeg her har gjort, men jeg tør ikke.

Gud spøgede ikke, da han satte mig paa Prøve; eiheller var det Spøg, da jeg sank ligesom ned i en bundløs Grav, da Helvedes Kvaler greb fat paa mig; derfor tør jeg ikke spøge ved at fortælle om dem, men maa være ligefrem og enfoldig og fremsætte Sagen saaledes som den virkelig var. Den, der synes om Bogen, lad ham modtage den, og den, der ikke synes om den, lad ham frembringe en bedre. Farvel.

Mine kjære Børn!

Melk og Honning er hinsides denne Ørken Gud være eder naadig, og lade eder ikke blive sendrægtige i at drage ind i Landet for at tage det i Besiddelse!

John Bunyan.

En Pilegrims Vandring

fra

denne Verden til den tilkommende.

---

1 Kapitel.

Paa min Vandring gjennem denne Verdens Ørken kom jeg til et Sted, hvor der var en Hule.* Der lagde jeg mig ned at sove, og medens jeg sov, drømte jeg en Drøm.

Jeg drømte, og se, jeg saa en i Pjalter (Es. 64, 6) klædt Mand etsteds staa med Ansigtet vendt bort fra sit eget Hus (Luk. 14, 33) med en Bog i Haanden og en stor Byrde (Ps. 38, 4) paa sin Ryg. Ved at henvende min Opmærksomhed nogen Tid paa ham, saa jeg ham aabne Bogen og læse i den, men han græd og bævede (Hab. 1, 2), medens han læste; og ikke istand til længere at tilbageholde sin Smerte, udbrød han i klagende Raab og sagde: „Hvad skal jeg gjøre?" (Ap. Gj. 2, 37; 16, 31).

I denne Tilstand gik han hjem og tvang sig, saagodt han kunde, at ikke hans Kone og Børn skulde mærke hans Bedrøvelse; men han kunde ikke

---

* Bunyan skrev denne Bog i Bedford Fængsel, hvor han var indsat paa Grund af sine med den engelske Statskirke uoverensstemmende religiøse Meninger.

længe være taus; thi hans Bedrøvelse tog mere og mere til. Han [illegible] derfor omsider sit Hjerte for sin Kone og sine Børn og talte saaledes til dem:

Christen læser i sin Bog.

„Min kjære Kone," sagde han, „og I, mine inderlig elskede Børn, jeg, eders Ven, er rent fortabt formedelst en Byrde, der hviler saa tungt paa mig; desuden har jeg hørt forvist, at denne vor Stad* vil blive fortæret af Ild fra Himmelen, og i denne frygtelige Ødelæggelse vil saavel jeg som du, min Kone, og I mine kjære Smaa, ynkeligen omkomme, medmindre vi kunne finde en Vei, ad hvilken vi kunne frelses; men jeg ser endnu ikke nogen.

Herover bleve hans Beslægtede meget bestyrtede, ikke saa meget, fordi de troede, at hvad han havde fortalt var sandt, som fordi de tænkte, at han havde faaet vanvittige Griller i Hovedet. De ilede derfor med at faa ham tilsengs, da det lakkede ad Aften, i Haab om, at Søvnen vilde berolige hans forvirrede Hjerne. Men Natten gik ligesaa uroligt for ham

* Den nærværende Verden.

som Dagen, og han tilbragte den med Suk og Taarer istedet for med Søvn. Da de om Morgenen spurgte ham om hans Befindende, svarede han dem: „Værre og værre,“ og begyndte igjen at tale med dem; men de lode haant om hans Snak. De tænkte nu at fordrive hans Griller ved Barskhed og Foragt; undertiden belo de ham, undertiden skjældte de paa ham og undertiden bekymrede de sig slet ikke om ham. Han holdt sig derfor i sit eget Kammer, bad for dem, ynkedes over dem og beklagede sig tillige over sin egen Elen-

Christen beder i sit Kammer.

dighed; undertiden gik han ogsaa ene paa Marken, snart læsende, snart bedende. Saaledes hengik nogle Dage.

Nu saa jeg engang, da han spadserede paa Marken, at han læste som sædvanlig i sin Bog og var høilig bedrøvet; og idet han læste, udbrød han som tilforn og raabte: „Hvad skal jeg gjøre, for at blive salig?“ (Ap. Gj. 16, 30. 31)

Jeg saa tillige, at han kastede sit Blik hid og did, som om han vilde

løbe; dog blev han staaende, fordi han, som jeg mærkede, ikke vidste, hvad Vei han skulde tage. Imidlertid saa jeg en Mand ved Navn Evangelist komme hen til ham og spørge: „Hvorfor græder du?“

„Jeg erfarer,“ svarede han, „af denne Bog, jeg holder i Haanden, at jeg er fordømt til at dø (Eb. 9, 27) og derefter at komme til Dommen,

Evangelist viser Christen til den snævre Port.

og jeg finder, at jeg ikke er villig (Job 16, 21. 22) til det Første og ikke skikket (Ezech. 22, 14) til det Sidste.“

„Hvorfor skulde man ei ville dø,“ sagde Evangelist, „eftersom dette Liv er hjemsøgt med saa mange Ulykker?“

„Fordi,“ svarede Manden, „jeg frygter for, at den Byrde, der hviler paa min Ryg, vil sænke mig dybere end Graven, og jeg vil falde i Helvede (Esaias 30, 33). Og er jeg ikke skikket til at gaa i Fængsel, saa er jeg ikke

Liv! Liv! Evigt Liv.

heller skikket til at gaa til Dommen og derfra til Straffen. Tanken herom bringer mig til at græde."

„Dersom det er saaledes," sagde Evangelist, „hvorfor staar du da stille?" „Fordi jeg ikke ved, hvorhen jeg skal gaa," svarede han. Da gav Evangelist ham en Pergaments-Rulle, hvori der stod skrevet: „Fly fra den tilkommende Vrede!" (Matth. 3, 7).

Manden læste det og sagde, idet han meget opmærksomt saa paa Evangelist: „Hvorhen skal jeg fly?" Evangelist sagde da, pegende med sin Finger hen over en vid Mark: „Ser du den snævre Port der henne?" (Matth. 7, 13. 14). „Nei," svarede Manden. „Ser du da," sagde den Anden, „det skinnende Lys derhenne?" (Ps. 119, 105; 2 Pet. 1, 19).

„Jeg tror at se det," svarede han. „Hav da dette Lys for Øie," sagde Evangelist, „og gaa lige did, saa skal du se Porten, og naar du banker derpaa, skal der blive dig sagt, hvad du skal gjøre."

Da saa jeg i min Drøm, at Manden begyndte at løbe. Han var ikke kommen langt fra sin egen Dør, før hans Kone og Børn mærkede det og begyndte at raabe efter ham, at han skulde vende tilbage; men han satte Fingrene i Ørene, løb afsted (Luk. 14, 26) og raabte: Liv! Liv! evigt Liv! Uden at se sig tilbage (Mos. 19, 17) løb han saaledes lige til Midten af Sletten.

Ogsaa Naboerne kom ud (Jer. 20, 10) og saa ham løbe; og som han løb, haanede Nogle ham, mens Andre truede og atter Andre raabte efter ham, at han skulde vende tilbage.* Blandt disse var der Tvende, som besluttede at bringe ham med Magt tilbage. Den Ene hed Haardnakket, den Anden Føielig.

Manden var nu imidlertid et godt Stykke fra dem; men ifølge deres Beslutning, satte de dog efter ham og indhentede ham inden kort Tid. „Hvorfor komme I hid, mine Naboer?" spurgte Manden. „For at bringe

* De, som fly for den tilkommende Vrede, ere en Gabestok for Verden.

dig til at følge med os tilbage," svarede de. „Det kan aldeles ikke ske," sagde han; „I bo desværre i Fordærvelsens Stad, — et Sted, hvor ogsaa jeg er født, — og ved sent eller tidlig at dø der ville I synke dybere end Graven, til et Sted, der brænder med Ild og Svovl; giver Eder da hellere tilfreds, gode Naboer, og følger med mig." *

„Hvad!" sagde Haardnakket, „og forlade vore Venner og vort Gods!" „Ja," svarede Christen — saaledes hed han, — „thi Alt, hvad I end ville forlade, er ikke værd at sammenlignes (Rom. 8, 18) med et Gran af det, jeg søger at erholde, og dersom I ville følge med mig, saa skulle I faa det ligesaavel som jeg; thi der, hvor jeg gaar hen, er der nok og mer end nok (Luk. 15, 17); følger kun med og prøver mine Ord."

Haardnakket: „Hvad søger du da, siden du forlader al Verden, for at finde det?"

Christen: Jeg søger en uforkrænkelig, ubesmittet og uforgjængelig Arvedel (1 Pet. 1, 4), som er henlagt i Himlen (Heb. 11, 16) og opbevares der, for til den bestemte Tid at skjænkes dem, som begjærligen søge den. Har du Lyst, saa læs herom i min Bog.

Haardnakket: Ei! Bort med din Bog! Vil du følge med os tilbage eller ikke?

Christen: Nei, aldeles ikke; thi jeg har lagt Haanden paa Plougen (Luk. 9, 62).

Haardnakket: Kom da, Nabo Føielig, og lader os vende tilbage og gaa hjem foruden ham; der er jo nok af saadanne forskruede Hoveder, som ved Phantasiens Hjælp anse sig i deres egne Øine for klogere end ti Forstandige (Ordsp. 26, 16).

Føielig: Gjør ikke Nar af ham; dersom det er sandt, hvad den gode Christen siger, at de Ting, han søger, er bedre end vore, saa er jeg af ganske Hjerte tilbøielig til at følge med ham.

---

* Den Synder, som for Alvor er bleven overtydet om sin Skyld og vender sine Fjed mod det evige Livs Boliger, vil stedse være tilbøielig til at bevæge andre Syndere til at følge med sig paa Veien fra Syndens Vederstyggelighed.

Haardnakket: Hvad! flere Daarer endnu? Lyd mig og gaa tibage; hvo ved, hvor en saadan sindssvag Karl vil føre dig hen? Gaa tilbage, gaa tilbage og vær fornuftig.

Christen: Nei, men kom du med din Nabo Føielig; foruden de føromtalte Ting vil vi desuden erholde langt større Herligheder. Dersom du ikke tror mig, saa læs derom i denne Bog, og hvad Sandheden af det deri

„Og jeg vil gaa tilbage til mit Hjem."

Skrevne angaar, saa se, Alt er stadfæstet (Ebr. 9, 17–21) ved hans Blod, som har forfattet den.

Føielig: Vel, Nabo Haardnakket, jeg begynder nu at blive enig med mig selv; jeg agter at følge med denne gode Mand og at dele Skjæbne med ham. Men, gode Ven, ved du Veien til det forønskede Sted?

Christen: En Mand ved Navn Evangelist paalagde mig at ile til en lille Port hist henne, hvor vi ville faa nærmere Underretning om Veien.

Føielig: Kom da, gode Nabo, og lader os gaa.

De fulgtes nu begge ad.

Haardnakket: Og jeg vil gaa tilbage til mit Hjem; jeg vil ikke gjøre Selskab med saadanne vildledede, taabelige Karle.*

Nu saa jeg i Drømmen, at medens Haardnakket vendte tilbage, gik Christen og Føielig og talte sammen hen over Sletten. De begyndte deres Samtale saaledes:

Christen: Nu, Nabo Føielig, hvorledes staar det til? Det glæder mig, at du har besluttet dig til at følge med mig. Havde dog Haardnakket selv kun følt det Usynliges Magt og Rædsler, saaledes som jeg følte, saa vilde han ikke saa let have vendt os Ryggen.

Føielig: Velan da, Nabo Christen, eftersom der ikke er flere end os to her, saa fortæl mig nu videre, hvad man finder der, hvorhen vi agte os, og hvorledes det kan nydes der.

Christen: Jeg kan bedre begribe det med min Forstand end fortælle det med min Tunge; men eftersom du nu er begjærlig efter at vide det, saa vil jeg læse derom i min Bog for dig.

Føielig: Men tror du da, at det er sandt, hvad der staar i din Bog?

Christen: Ja, i Sandhed; thi den er forfattet af Ham, som ikke kan lyve (Titus 1, 2).

Føielig: Nuvel, hvad findes der da?

Christen: Der er et uendeligt Kongerige at bebo, og et evigt Liv (Es. 4, 17; Joh. 10, 28. 29) som skal gives os, paa det at vi kunne bebo dette Kongerige for evig.

Føielig: Vel sagt, og hvad mere?

Christen: Der er Æres-Kroner (2 Tim. 4, 8), som skulle gives os, og Klæder, som skulle lade os skinne som Solen (Aab. 22, 5; Mat. 13, 43) paa Himlens Firmament.

---

* Vi se her Exempler paa den forskjellige Virkning, som Forkyndelsen af Evangeliets Sandheder har paa denne Verdens Børn. Nogle, som Haardnakket, forkaster dem strax; Andre, som Føielig, modtager dem med Glæde, men kaster dem snart, naar Tvivl og Forsagthed anfalder dem.

Føielig: Det er meget behageligt; og hvad Andet?

Christen: Der skal ei Graad og Sorg finde Sted mere; thi Han, som eier Stedet, vil tørre Taarerne af vore Øine (Es. 5, 28; Aab. 7, 16—17; 21, 4.)

Føielig: Og hvad Selskab ville vi faa der?

Christen: Der skulle vi være hos Seraphim og Cherubim (Es. 6, 2; 1 Thess. 4, 16; Aab. 5, 11), Væsener, som ville fordunkle dine Øine, naar du ser paa dem. Der skulle vi ogsaa møde Tusinder og atter Tusinder af vore Forgjængere, hvoraf ingen er brødefuld, men alle elskelige og hellige; Enhver gaar for Guds Aasyn og staar i hans Nærværelse med Udkaarelse for evig. Kort, der skulle vi se de Ældste med deres Guldkroner (Aab. 4, 4), der skulle vi se de hellige Jomfruer med deres Guldharper (Aab. 14, 4. 5); Mennesker, som af Verden vare hugne i Stykker, brændte i Flammer, opædte af vilde Dyr, druknede i Havet, formedelst den Kjærlighed, de nære til Stedets Herre, skulle vi se der (Ebr. 11, 35; Joh. 12, 25). Alle i Velbefindende og iførte Udødeligheds Klædebon (2 Kor. 5, 2—4).

Føielig: Hvad jeg nu har hørt, er istand til at henrykke Hjertet; men kan man erholde disse Ting, og hvorledes kunne vi blive delagtige deri?

Christen: Herren, Landets Regent, har omtalt det i denne Bog (Es. 55, 12; Joh. 6, 37; 7, 37; Aab. 21, 6; 22, 17), hvoraf Indholdet er, at han vil skjænke os det for Intet, dersom vi i Sandhed stræbe efter at erholde det.

Føielig: Vel, gode Ven, jeg er fornøiet over at høre Saadant, kom, lader os skynde os.

Christen: Jeg kan ikke gaa saa hurtigt, som jeg ønsker, formedelst denne Byrde, jeg har paa Ryggen.

Derpaa saa jeg i min Drøm, at just som de havde endt denne Samtale, nærmede de sig en meget hæslig Sump, som var midt paa Sletten, og da de vare uagtsomme, faldt de begge pludselig i Dyndet. Denne Sumps Navn var Forsagthed. Ved at tumle sig her nogen Tid bleve de forfærdeligt

Hæjlp drager Christen ud af Forsagthedens Sump.

besudlede af Skarn, og Christen begyndte at synke tilbunds i Dyndet, fordi han havde Bylten paa Ryggen.

„Ak, Nabo Christen, hvor ere vi nu?“ spurgte da Føielig.

„Jeg ved det sandelig ikke,“ svarede Christen.

Herover begyndte Føielig at blive ærgerlig og sagde i Vrede til sin Staldbroder: „Er dette den Lyksalighed, du hele Tiden har talt om? Have vi saa meget Uheld fra Begyndelsen af vor Vandring, hvad kunne vi da ikke vente os inden Enden? Kan jeg kun slippe ud herfra med Livet, maa du længe nok for mig beholde det herlige Land alene.“

I det samme gjorde han et Par Gange fortvivlede Anstrengelser og slap ud af Dyndet paa den anden Side af Sumpen, som var nærmest hans eget Hus; derpaa gik han sin Vei, og Christen saa ham ikke mere.

Saaledes blev Christen tilbage alene og tumlede sig i Forsagthedens Sump; men han søgte altid at arbeide sig frem til den Side, som var længst borte fra hans eget Hus,* og nærmest den snævre Port; dog kunde han desuagtet ikke slippe ud formedelst Bylten paa Ryggen. Da saa jeg i min Drøm, at der kom en Person ved Navn Hjælp til ham og spurgte ham, hvad han havde der at gjøre.

„En Mand ved Navn Evangelist,“ svarede Christen, „raadede mig at gaa denne Vei og henviste mig til hin Port, for at jeg kunde undgaa den tilkommende Vrede; men underveis faldt jeg heri.“

Hjælp: Men hvorfor saa du dig ikke for?

Christen: Frygten forfulgte mig saa stærkt, at jeg flygtede ad den nærmeste Vei og faldt saaledes i Sumpen.

Da sagde Hjælp: „Ræk mig din Haand;“ Christen rakte ham den, og Hjælp drog ham op ag satte ham paa fast Grund (Ps. 40, 2) og bad ham fortsætte sin Vei.

---

* En Christen søger altid at komme længere bort fra sin tidligere Tilstand, skjøndt han er bekymret. Heraf sees Forskjellen mellem en i Sandhed omvendt Synder og en føielig, uomvendt Bekjender; den Ene vender stedse sit Aasyn mod Christus om Haab og Hjælp, den Anden flygter tilbage til Fordærvelsens Stad og søger Trøst i verdslige Glæder.

Derpaa gik jeg hen og sagde til ham, som hjalp ham op af Sumpen: „Eftersom Veien fra Fordærvelsens Stad til hin Port gaar over dette Sted, hvorfor forbedrer man da ikke Veien, saa at stakkels Vandrende kunne gaa derhen med mere Sikkerhed?“

Hertil svarede han mig saaledes: „Dette sumpige Morads lader sig ikke forbedre; det er det Sted, hvorhen alt Skum og Skarn, som Overbevisning om Synd medfører, bestandig løber, og derfor kaldes det Forsagthedens Sump; thi altid, naar Synderen har faaet Øinene aabnede for sin fortabte Forfatning, opstaar der i hans Sjæl alskens Frygt, Tvivl og ængstelige Bekymringer, hvilke alle samtligen tage Bo paa dette Sted. Dette er Aarsagen til Jordbundens slette Beskaffenhed. Det er ikke Kongens Villie, at dette Sted skal vedblive at være saa slet (Es. 35, 3—4); hans Arbeidere have derfor, efter hans Majestæts Befalingsmænds Anordning, været mere end 1600 Aar sysselsatte med at forbedre Jordbunden, om den muligvis kunde blive bedre. Saavidt jeg ved,“ fortsatte han, „har den idetmindste slugt 20,000 Vognlæs; ja Millioner af gavnlige Lærdomme, som til forskjellige Tider ere blevne bragte fra alle Kanter af Kongens Besiddelser,—og de, som forstaa sig paa det, sige, at de ere de bedste Materialier til at skaffe Stedet god Grund, — for om muligt at kunne forbedre dén; men den er endnu Forsagthedens Sump, og det vil den blive ved at være, hvad man end gjør ved den. Det er sandt, der er dog efter Lovgiverens Foranstaltning en god og fast Fodsti, der gaar endog lige midt over Sumpen; men paa den Tid, da dette Sted opdynger meget Skarn, hvilket sker ved Forandring af Veir, er denne Sti neppe synlig, eller om den end sees, saa træde dog Folk udenfor den, formedelst Svimmelhed, og de blive da derved besudlede, uagtet Stien er der; men Grunden er god (1 Sam. 12, 13), naar man først er kommen ind ad Porten.“

Videre saa jeg i Drømme, at da Føielig imidlertid var kommen hjem, kom hans Naboer og besøgte ham; nogle af dem kaldte ham en klog Mand, fordi han kom tilbage; andre kaldte ham en Daare, fordi han vovede

sig ud med Christen; atter andre haanede ham for hans Feighed og sagde:„ Jeg vilde sandelig ikke have været saa feig at give tabt for nogle faa Vanskeligheders Skyld, naar jeg først havde begyndt at vandre." Føielig sad ganske forsagt blandt dem; men omsider fik han mere Mod igjen, og da vendte de deres Tale bort fra ham og begyndte at spotte og bagtale den stakkels Christen. Saavidt angaaende Føielig.

Medens nu Christen vandrede alene, saa han En langt borte, der gik lige over Marken, og det traf sig just, at de mødte hinanden ved Korsveien. Den fornemme Herres Navn, som mødte ham, var Hr. Verdsligvis, og han boede i Byen Kjødelig Klogskab, en meget stor By, og tillige nær ved den, hvorfra Christen kom. Denne Mand, Hr. Verdsligvis, som mødte Christen og havde hørt ham omtale — thi Christens Bortreise fra Fordærvelsens Stad var almindelig bekjendt overalt, ikke alene i Byen, hvor han boede, men det begyndte ogsaa at blive Gjenstanden for Snak nogle andre Steder — havde derfor nogen Formodning om, at det var ham, ved at se hans møisommelige Gang og ved at bemærke hans Sukke, Stønnen og deslige — og indlod sig derfor i følgende Samtale med Christen.

Verdsligvis: Hvorledes gaar det dig, gode Mand, hvorhen med den store Oppakning?

Christen: Ja, sandelig en stor Oppakning, og det saa stor, som efter mine Tanker nogensinde et stakkels Kræ har havt! Og eftersom du spørger „Hvorhen?" saa vil jeg fortælle dig, at jeg agter mig til den snævre Port; thi der, har jeg hørt, vil jeg komme paa en Vei, hvor jeg kan blive kvit min tunge Byrde.

Verdsligvis: Har du Kone og Børn?

Christen: Ja, men jeg er saa belæsset med denne Byrde, at jeg nu ikke kan finde den Fornøielse i dem som tilforn; det forekommer mig, som om jeg ingen havde (1 Kor. 7, 29).

Verdsligvis: Vil du laane Øre til mig, om jeg giver dig et Raad?

Christen: Ja, dersom det er godt; thi jeg trænger til et godt Raad.

Verdsligvis: Jeg raader dig da i al Hast selv at befri dig fra din Byrde; thi før vil du aldrig blive rolig tilsinds; ikke heller kan du nyde de velgjørende Velsignelser, som Gud har skjænket dig, før dette er skeet.

Christen: At blive kvit den tunge Byrde er just det, jeg stræber efter; men at faa den af mig kan jeg selv ikke gjøre, ei heller er der Nogen i mit Fædreland, som kan løfte den af mine Skuldre; derfor gaar jeg, som sagt, den Vei for at blive kvit min Byrde.

Verdsligvis: Hvem sagde, at du skulde gaa den Vei for at blive din Byrde kvit?

Christen: En, der forekom mig at være en ædel og ærværdig Mand, hvis Navn er, saavidt jeg erindrer, Evangelist.

Verdsligvis: Ve over ham for hans Raad! Der er ingen farligere og møisommeligere Vei til i hele Verden, end den, til hvilken han har henvist dig, og det vil du erfare, dersom du lader dig lede af hans Raad. Der er hændt dig Adskilligt, kan jeg allerede mærke; jeg ser Skarnet af Forsagthedens Sump paa dig; men denne Sump er kun Begyndelsen til den Gjenvordighed, som venter dem, der gaa denne Vei. Hør mig, jeg er ældre end du; paa den Vei, du nu gaar, vil du just udsætte dig for Møisommeligheder, Kummer, Hunger, Farer, Nøgenhed, Sværd, Løver, Slanger, Mørke, med et Ord, Død og Alt muligt. Disse Ting vil aldeles sikkert møde dig; thi det er stadfæstet ved mange Vidnesbyrd. Og saa skulde et Menneske sorgløst styrte sig selv i Ulykken ved at adlyde en Fremmed?

Christen: Hvorfor ikke, kjære Herre? Byrden paa min Ryg er mig langt frygteligere, end alle de Ting, du har opregnet, ja jeg tror, jeg lader haant om, hvad jeg end støder paa underveis, naar saa er, at jeg tillige kan træffe paa Befrielse fra Byrden.*

Verdsligvis: Hvorledes kom du først til Byrden?

---

* Et Glimt af den snævre Port eller af Befrielsen ved Christus fra Syndens Byrde vil bringe Synderen til at forkaste alle andre Veie og skynde sig fremad til Christus, uden at se hverken tilhøire eller tilvenstre.

Christen: Ved at læse i denne Bog, jeg har her i Haanden.

Verdsligvis: Det tænkte jeg nok; det er da gaaet dig som andre svage Mennesker, som ved at befatte sig med Ting, der ere dem altfor høie, strax falde hen i Grublerier, og disse Grublerier gjøre dem ikke alene til uduelige Mennesker ligesom dine, kan jeg mærke, have gjort dig, men bringe dem til at foretage sig fortvivlede Vovestykker, for at erholde noget, som de ikke engang selv vide hvad det er.

Christen og Verdsligvis.

Christen: Jeg ved godt, hvad jeg ønsker at opnaa, og det er Befrielse fra min tunge Byrde.

Verdsligvis: Men hvorfor vil du søge Befrielse paa denne Vei, hvor du ser, at saa mange Farer vente dig, især da jeg, — naar du kun havde Taalmodighed til at høre mig, — kunde lede dig til at erholde, hvad du

Christen ved Bjerget Sinai.

attraar, uden de Farer, som du paa denne Vei vil udsætte dig for? Ja, Midlet ligger lige for Haanden. Desuden maa jeg tilføie, at du istedetfor de omtalte Farer, vil finde megen Tryghed, Venskab og Tilfredshed.

Christen: Kjære, aabenbar mig denne Hemmelighed!

Verdsligvis: Ja, sikkerlig. I den Landsby histhenne, som hedder Moralitet, bor der en fornem Mand, ved Navn Lovmæssighed, en meget retskaffen Mand, — en Mand med godt Navn og Rygte, som besidder Klogskab nok til at hjælpe Folk saadanne Byrder, som dine, fra deres Skuldre; ja, han har, saavidt jeg ved, bevist dem, som have været paa denne Vei, meget godt; han forstaar desuden at helbrede saadanne, som ere noget forvirrede i Hovedet formedelst deres Byrde. Til ham maa du, som sagt, gaa, og du vil strax blive hjulpen. Hans Hus er ikke fuldt en Mil herfra, og om han ikke selv skulde være hjemme, saa har han en ung, rask Mand i sin Søn, ved Navn Dannelse, som rent ud sagt kan gjøre det ligesaa godt som den gamle Herre selv; der, siger jeg, kan du blive befriet for din Byrde, og om du ikke har Lyst at gaa til din forrige Bopæl, hvilket jeg virkelig ikke vilde raade dig til, saa kan du sende Bud efter din Kone og dine Børn, at de skulle komme til dig i denne Landsby, hvor der nu staar Huse ledige, af hvilke du kan erholde et for billig Pris; Levnetsmidlerne ere der ligesaa billige og gode, og hvad der vil gjøre dit Liv end lykkeligere er, at du kan være sikker paa, at du vil komme til at leve med anstændige Naboer i Anseelse og i gode Omstændigheder.

Nu blev Christen noget tvivlraadig, men snart drog han følgende Slutning: „Dersom det er sandt, hvad denne fornemt udseende Mand har sagt, da er det klogest at følge hans Raad. Derpaa gjorde han følgende Spørgsmaal: „Men hvor er Veien til denne brave Mands Hus?"

Verdsligvis: Ser du hint store Bjerg* derhenne?

Christen: Ja, meget godt.

Verdsligvis: Til dette Bjerg maa du gaa, og det første Hus, du kommer til, er hans.

* Bjerget Sinai.

Nu forlod Christen sin rette Vei, for at gaa til Lovmæssigs Hus efter Hjælp. Men da han var kommen tæt til Bjerget, syntes det saa høit, og tillige hang den Side, som var nærmest Veien, saa meget frem, at Christen var bange for at gaa videre, at ikke Klippen skulde falde ned over hans Hoved;* han stod derfor stille uden at vide, hvad han skulde gjøre. Hans Byrde syntes ham nu tillige tungere, end da han var paa den rette Vei. Der kom ogsaa Ildsluer ud af Bjerget (2 Mos. 19, 16—18), hvilke gjorde Christen bange for at brænde sig; han svedte og rystede derfor af Frygt. Han begyndte nu at blive bedrøvet over, at han havde fulgt Hr. Verdsligvis's Raad,† og i det samme saa han Evangelist komme sig imøde. Ved Synet af ham begyndte han at rødme af Skam. Evangelist kom nærmere og nærmere, og da han var naaet hen til ham, saa han paa ham med en alvorlig og frygtindgydende Mine, og begyndte saaledes at tale med Christen: „Hvad gjør du her, Christen?" spurgte han. Hertil kunde Christen Intet svare, og stod derfor ganske taus. Da sagde Evangelist videre: „Er ikke du den Mand, jeg fandt raabende udenfor Fordærvelsens Stads-Mure?"

Christen: Jo, kjære Herre, jeg er den Mand.

Evangelist: Viste jeg dig ikke Veien till den lille snævre Port?

Christen: Jo, kjære Herre.

Evangelist: Hvoraf kommer det da, at du saa hastigt har forladt Veien? Thi nu er du ei paa den rette Vei.

Christen: Saasnart jeg var kommen over Forsagthedens Sump, mødte jeg en fornem Mand, som overtalte mig til at tro, at jeg i Landsbyen der borte vilde finde Nogen, som kunde tage Byrden af mig.

Evangelist: Hvem var han?

---

* Vel kan Christen skjælve og frygte for, at Bjerget Sinai skal falde over hans Hoved, naar han søger at blive fri for sin Byrde paa en anden Vei, end Evangelist har anvist ham.

† Naar Christne Kjødets Kløgt vil laane Øre,
De fare vildt, og dyrt de bøde skal:
Thi Mester Verdsligvis dem kun kan føre
Paa Vei til Trældom og til evig Kval.

Christen: Det saa ud til at være en fornem Mand; han taled, meget med mig, og fik mig tilsidst til at give efter; saaledes kom jeg hid. Men da jeg saa, hvorledes denne Klippe hang frem over Veien, standsede jeg strax, da jeg frygtede, at den skulde falde over mit Hoved.

Evangelist: Hvad sagde denne fornemme Herre til dig?

Christen: Han spurgte mig, hvor jeg vilde hen; og det fortalte jeg ham.

Evangelist: Og hvad sagde han da?

Christen: Han spurgte mig, om jeg havde Familie; og jeg fortalte ham det. „Men," sagde jeg, „jeg er saa belæsset af denne Byrde, jeg har paa Ryggen, at jeg ikke kan finde saadan Behag i dem nu som tilforn."

Evangelist: Og hvad sagde han dertil?

Christen: Han bød mig i en Hast at skille mig ved min Byrde; og saa fortalte jeg ham, at det just var Befrielse for den, jeg søgte. „Jeg agter mig derfor," sagde jeg, „til hin Port for at faa videre Underretning om, hvorledes jeg kan naa til Befrielses-Stedet. Han sagde da, at han vilde vise mig en bedre Vei, som var kort, og hvor man ei var saa udsat for Besværligheder, som ad den Vei, du anviste mig; „og denne Vei," sagde han, „vil føre dig til en fornem Mands Hus, som forstaar at borttage saadanne Byrder." Jeg troede ham, og gik ud af hin Vei ind paa denne, i det Haab snart at kunne blive befriet fra min Byrde. Men da jeg kom hid og saa, hvorledes Tingene stode, da standsede jeg, som sagt, af Frygt for Fare; og nu ved jeg ikke, hvad jeg skal gjøre.*

Da sagde Evangelist: „Stands nu da lidt, saa skal jeg vise dig Guds Ord." Christen stod da stille og skjælvede. „Ser til," sagde derpaa Evangelist, „at I ikke undslaa eder for at høre ham, som taler (Eb. 12, 25); thi undflyede ikke de, som undsloge sig for at høre ham, som talede Guds Ord paa Jorden, da skulle vi meget mere ei kunne undfly, om vi vende os fra ham, som taler fra Himlene." Endvidere sagde han: „Den Retfærdige

---

* Lovmæssigheden gjør Sjælen raadvild og bringer den til at standse af Frygt, medmindre den blindes af Stolthed og Selvretfærdighed, da den faar Lov at gaa fremad til sin egen Ødelæggelse.

af Troen skal leve, men dersom nogen unddrager sig, da haver min Sjæl ikke Behagelighed i ham.“ (Eb. 10, 38). Dette forklarede han saaledes: „Du er Manden, der er geraadet i Elendighed; du har begyndt at forkaste den Allerhøiestes Raad, og at trække din Fod tilbage fra Fredens Vei, endog næsten til din egen Fortabelse.“

Da faldt Christen som død ned for hans Fødder og sagde: „Ve mig, jeg er fortabt!“ Ved Synet heraf tog Evangelist ham ved Haanden og sagde: „Al Slags Synd og Bespottelse skal blive Menneskene tilgiven; vær ikke vantro, men tro.“ Derved begyndte Christen at livne op igjen, men stod dog skjælvende som før for Evangelist.

Derpaa talede Evangelist videre, og sagde: „Giv alvorligere Agt paa de Ting, jeg vil fortælle dig. Jeg vil nu vise dig, hvem det var, der bedrog dig, og tillige, hvem det var, han sendte dig til. Manden, som mødte dig, er en Verdsligvis, og hedder saaledes med Rette (1 Joh. 4, 5); dels fordi han alene finder Behag i denne Verdens Lære, — derfor gaar han altid i Kirke i Byen Sædelighed, — og dels fordi han elsker denne Lære mest, eftersom den bevarer ham for Korset (Gal. 6, 12); og da han har et saadant kjødeligt Sindelag, søger han at forvende mine Veie, skjøndt de ere de rette. Der er tre Punkter i denne Mands Raad, som du aldeles maa afsky:

1) At han vilde lede dig ud af Veien;

2) Hans Bestræbelse for at gjøre Korset* forhadt for dig;

3) At han ledede dig paa den Vei, som fører til Døden.†

For det første maa du fatte Afsky for hans Forledelse til at forlade den rette Vei; ja endog for din egen Samtykken deri; thi dette er at forkaste Guds Raad for en Verdsligvis's Raads Skyld. Herren siger: „Stræber at gaa ind ad den snævre Port (Luk. 13, 24), den Port, til hvilken jeg sender dig; thi snæver er den Port, som fører til Livet, og der ere faa, som

* Hvormed menes Forsagelsen.

† Evangeliets Trøst kan ikke nydes, før Sjælen er overbevist om det Onde i sig og forkaster Lovmæssighedens Lære tilligemed al Tillid til vore egne Gjerninger som dem, der skulde kunne retfærdiggjøre os. Tager eder derfor iagt for at have noget med Hr. Lovmæssig at bestille.

finde den (Matth. 7, 13. 14). Fra denne snævre Port og fra Veien dertil har denne slette Mand ledet dig bort, og bragt dig næsten til Fordærvelse. Afsky derfor hans Forledelse fra den rette Vei, og vogt dig for at høre efter ham.

For det andet maa du afsky hans Bestræbelser for at gjøre Korset forhadt for dig; thi du maa foretrække det for Ægyptens Skatte (Ebr. 11, 25—26). Desuden har Ærens Konge sagt dig, at hvo, som vil frelse sit Liv, skal miste det (Mark. 8, 35; Joh. 12, 25; Matth. 10, 39), og dersom nogen kommer til mig og ikke hader sin Fader og Moder og Hustru og Børn, og Brødre og Søstre, og tilmed sit eget Liv, han kan ikke være min Discipel (Luk. 14, 26). Naar derfor et Menneske vil overtale dig til at tro, at netop det, uden hvilket du, efter Sandhedens Sigende, ikke vil erholde det evige Liv, skal blive din Død, da maa du afsky denne hans Lære.

For det tredie maa han mishage dig, fordi han satte din Fod paa den Vei, der fører til Dødens Tjeneste. Og derfor maa du betænke, til hvem han sendte dig, og tillige hvor udygtig den Person var til at befri dig fra din Byrde. Han, til hvem du blev sendt for at faa Lettelse, og som hed Lovmæssig, er Tjenestekvindens Søn, som er i Trældom med sine Børn, og er, — hvad der er et Mysterium, — Bjerget Sinai (Gal. 4, 21—27), som du frygtede for vilde falde over dit Hoved. Naar nu hun med sine Børn er i Trældom, hvorledes kan du da ved dem vente at blive frigjort? Derfor er denne Lovmæssig ikke istand til at befri dig fra din Byrde. Ingen er endnu nogensinde ved ham bleven befriet for sin Byrde, og ei heller kan nogen blive det: „I kunne ikke blive retfærdiggjorte ved Lovens Gjerninger;" thi ved Lovens Gjerninger kan intet levende Menneske blive sin Byrde kvit; derfor er Hr. Verdsligvis en Uvedkommende, og Hr. Lovmæssig en Bedrager. Hvad hans Søn, Dannelse, angaar, da er han trods sine venlige Blikke en Hykler og kan ikke hjælpe dig. Tro mig, der er Intet i al den Snak, du har hørt af disse taabelige Mennesker, uden en Plan til at fraliste dig din Salighed, ved at føre dig bort fra den Vei, som jeg anviste dig."

Derpaa anraabte Evangelist med lydelig Stemme Himlen om Bekræftelse paa, hvad han havde sagt, og i det samme kom Ord og Ild ud af Bjerget, under hvilket den stakkels Christen stod, og bragte hans Haar til at reise sig.

Følgende Ord udtaltes: „Saamange, som ere af Lovens Gjerninger, ere under Forbandelsen; thi der staar skrevet: Forbandet er hver den, som ikke bliver ved i alle Ting, som ere skrevne i Lovens Bog, saa at han gjør dem" (Gal. 3, 10).

Nu saa Christen intet uden Død og begyndte at udbryde i Klager, forbandende endog den Stund, da han mødte Hr. Verdsligvis, kaldende sig mangfoldige Gange en yderst enfoldig Daare, fordi han hørte hans Raad; han var ogsaa meget skamfuld ved Tanken om, at den Fremmedes Grunde, der alene kom fra Kjødet, skulde have havt en saa overveiende Indflydelse paa ham, at de forledede ham til at forlade den rette Vei. Da han havde gjort dette, henvendte han sig igjen med Mund og Hjerte til Evangelist:

Christen: Hvad tænker du? Er der Haab?* Kan jeg endnu gaa tilbage og naa til den snævre Port? Vil jeg ikke blive forskudt og sendt beskjæmmet tilbage derfra? Jeg er bedrøvet over, at jeg har lyttet til denne Mands Raad; men kan min Synd blive mig tilgivet?

Evangelist: Din Synd er meget stor; thi ved denne har du begaaet to Misgjerninger: du har forladt den gode Vei og traadt paa forbudne Stier. Dog vil Manden ved Porten modtage dig; thi han har Kjærlighed til Menneskene; men vogt dig for at forlade Veien igjen, at du ikke skal omkomme der; thi hans Vrede opflammes let (Ps. 2, 12).

Christen gjorde sig nu færdig til at vende tilbage, og Evangelist sendte ham, efterat have kysset ham, et venligt Smil og ønskede ham Guds Ledsagelse paa Reisen.

---

* Christen spørger, om han endnu kan blive salig. Haab grundet paa Loven vil medføre sjælelig Elendighed og aandelig Nedslagenhed saavelsom udvortes Synder; der er intet Haab om, at en Synder kan faa Trøst, før han har indseet dette.

2 Kapitel.

Da skyndte Christen sig, og nu hverken talte han til Nogen paa Veien eller vilde værdige dem Svar, som vilde tale til ham; han gik ligesom en, der hele Tiden træder paa forbuden Grund, og turde aldeles ikke anse sig tryg, førend han igjen var kommet paa den Vei, han ifølge Verdsligvis's Raad havde forladt. Nu kom Christen endelig til Porten; over denne stod der skrevet: „Banker, saa skal der oplades for Eder" (Math. 7, 8). Han bankede derfor gjentagne Gange paa og sagde:

Mon jeg maa komme ind? Vil han derinde
Vel for mig Arme lukke op sin Dør?
Kan jeg Uværdige, som voved' før
At trodse ham, endnu vel Naade finde?
O, da skal Jubel strømme fra min Tunge,
Og evig, evig jeg hans Pris skal sjunge.

Omsider kom der en alvorlig Person til Porten ved Navn Godvillig, som spurgte, hvem han var, og hvorfra han kom, og hvad han vilde.

Christen: Jeg er en stakkels belæsset Synder. Jeg kommer fra Fordærvelsens Stad, men vil til Zions Bjerg for at blive befriet fra den tilkommende Vrede. Eftersom jeg har hørt, at Veien derhen gaar igjennem denne Port, saa ønskede jeg derfor at vide, om du vil indlade mig?

Godvillig: Ja, af ganske Hjerte.*

I det samme aabnede Porten sig.

Idet nu Christen var ved at gaa ind, rykkede den Anden ham hurtigt til sig.† Hvad betyder det? spurgte Christen. Hertil svarede den Anden: „Et lidet Stykke fra Porten er der bygget en stærk Fæstning, hvor Beelzebub er Kommandant, og derfra skyder baade han og de, som ere hos

---

* Porten vil stedse være aaben for Syndere med sønderknuste Hjerter.

† Enhver omvendt Synder er som en Brand, der er frelst af Ilden ved Christi mægtige Arm.

Christen og de tre Skinnende.

Christen ved Korset.

ham, Pile efter dem, som komme op til Porten, for om muligt at dræbe dem førend de kunne faa komme ind."

„Jeg er baade glad og bange," sagde Christen.

Christen banker paa den snævre Port.

Da han derpaa var kommen ind, spurgte Portneren ham, hvem der viste ham did.

Christen: Evangelist bød mig at gaa hid og banke paa, som jeg gjorde, og han sagde, at du vilde sige mig, hvad jeg skulde gjøre.

Godvillig: Der staar en Dør aaben for dig, som Ingen kan tillukke (Aab. 3, 8).

Christen: Nu begynder jeg at høste Frugterne af min farefulde Reise.

Godvillig: Men hvorfor kommer du alene?

Godvillig aabner Porten for Christen.

Christen: Fordi ingen af mine Naboer saa den Fare, hvori de svævede, saaledes som jeg saa den.

Godvillig: Vidste nogen af dem, at du gik hid?

Christen: Ja, min Kone og mine Børn saa mig først, idet jeg forlod Fordærvelsens Stad, og raabte efter mig, at jeg skulde vende tilbage; ligeledes stod nogle af mine Naboer og raabte og kaldte paa mig for at faa mig til at vende om; men jeg satte Fingrene i Ørene og skyndte mig afsted Alt hvad jeg kunde.

Godvillig: Men fulgte Ingen med dig for at overtale dig til at gaa tilbage?

Christen: Jo, baade Haardnakket og Føielig; men da de saa, at de ei kunde vinde Bugt med mig, saa gik Haardnakket spottende tilbage, hvorimod Føielig fulgte mig et lidet Stykke.

Godvillig: Men hvorfor fulgte han ei med hele Veien?

Christen: Vi fulgtes virkelig ad, indtil vi kom til Forsagthedens Sump, hvori vi begge pludselig faldt. Da tabte min Nabo Føielig Modet og vilde ikke gaa videre, og da han igjen var kommen ud deraf paa den Side, som var hans Hus nærmest, sagde han til mig, at jeg maatte længe nok for ham beholde det herlige Land alene. Derpaa gik han sin Vei og jeg min, han efter Haardnakket og jeg til denne Port.*

Godvillig: Ak, stakkels Mand! Er den himmelske Herlighed af saa liden Værd for ham, at han ikke anser det Umagen værd at udsætte sig for nogle faa Besværligheder for at erholde den?

Christen: Hvad jeg har sagt om Føielig er Sandhed, og skulde jeg tillige rent ud fortælle Sandheden, saaledes som den forholder sig med mig, saa vil det vise sig, at der ei er nogen Forskjel† imellem ham og mig. Det er sandt, han gik hjem, men ogsaa jeg forlod den rette Vei og tog den, der fører til Døden, overtalt dertil af en Hr. Verdsligvis's sandselige Grunde.

Godvillig: O! fik han fat paa dig? Hvad? Han vilde vel have dig til at søge Befrielse ved Lovmæssigs Hjælp; de ere begge to store Bedragere; men fulgte du hans Raad?

Christen: Ja, saavidt jeg turde. Jeg gik hen for at træffe Lovmæssig, saa langt indtil jeg syntes Bjerget ved hans Hus vilde falde over mit Hoved, og derfor blev jeg nødt til at standse der.

---

* Mangen en begynder sin Vandring til Himlen i Forening med Andre, men kommer dog did alene.

† Læg Mærke til, hvorledes Christen anklager sig for Manden ved Porten. Dette er Virkningen af sand Overbevisning.

 Godvillig viser Christen, hvad Vei han skal tage.

Godvillig: Dette Bjerg har været Manges Død og vil blive endnu Fleres; det var vel, du undgik at knuses af det.

Christen: Ja, jeg ved sandelig ikke, hvad det var gaaet mig, havde ikke Evangelist til al Lykke truffet mig igjen, just som jeg i min Tungsindighed stod og grublede, men det var Guds Naade, at han kom til mig igjen; thi ellers var jeg aldrig kommen hid. Men nu er jeg kommen saaledes, som jeg er, og fortjente sandelig snarere at dø ved hint Bjerg, end at staa og tale saaledes med dig. Men ak, hvilken Naade er mig ikke bevist, ved at der er tilstedet mig Adgang hertil!

Godvillig: Vi formene ikke Nogen Adgang hertil. Uagtet alt hvad de have gjort, før de kom hid, blive de dog ikke udstødte (Joh. 6, 37); følg mig derfor, gode Christen, et lidet Stykke, saa vil jeg vise dig, hvad Vei du skal tage. Den er anlagt af Patriarker, Propheter, Christus og hans Apostle, og den er saa lige som en Snor; den Vei skal du gaa.

Christen: Men er der ingen Krydsninger eller Afveie, hvorved en Fremmed kan tabe den rette Vei?*

Godvillig: Jo, der er mange Veie, some støde sammen med denne og ere krogede og brede; dog maa du vide at gjøre Forskjel paa den rette og urette; den rette alene er lige og trang (Math. 7, 14).

Derpaa saa jeg idrømme, at Christen spurgte ham videre, om han ikke kunde hjælpe ham af med den Byrde, han havde paa Ryggen; thi endnu var han ikke bleven den kvit, og heller ikke kunde han blive af med den uden Hjælp.

„Hvad din Byrde angaar," svarede han ham, „da bær den med Rolighed, indtil du kommer til Befrielses-Stedet;† thi der vil den af sig selv falde af din Ryg."

Da Christen derpaa begyndte at binde op om sine Lænder og at

* At Christen er angst for at komme paa Afveie, er et velsignet Tegn paa et taknemmeligt Hjerte.

† Der er ingen Befrielse for Syndens Skyld og Byrde uden ved Christi Død og Blod.

gjøre sig færdig til Reisen, sagde den Anden til ham, at naar han var kommen et Stykke fra Porten, vilde han komme til Fortolkers Hus, paa hvis Dør han skulde banke; thi han vilde vise ham herlige Ting. Christen tog derpaa Afsked med sin Ven, som ogsaa ønskede ham Guds Ledsagelse paa Reisen.

Nu vandrede Christen, indtil han kom til Fortolkers Hus,* hvor han bankede flere Gange paa, indtil der tilsidst kom En til Døren og spurgte: „Hvem er det?"

Christen: Det er en Reisende, som af en Bekjendt med dette Huses gode Herre er paalagt at gaa ind her til sit Gavn; jeg ønskede derfor at tale med Husets Herre.

Han kaldte da paa Husets Herre, som strax efter kom ud til Christen og spurgte ham, hvad han vilde.

Christen: Jeg er fra Fordærvelsens Stad og agter mig til Bjerget Zion. Der blev mig sagt af den Mand, som staar ved Porten, hvor Veien begynder, at naar jeg tog ind her, vilde du vise mig fortræffelige Ting, saadanne som kunde være mig til Hjælp paa Reisen.

Fortolkeren: Kom ind, jeg skal vise dig, hvad der kan være dig gavnligt.

Han befalede derpaa sin Tjener at tænde Lys og bød Christen at følge sig. Han tog ham nu med sig ind i et afsides Værelse og bad Tjeneren at aabne Døren. Da saa Christen et Portrait af en meget ærværdig Person af følgende Udseende hænge paa Væggen: Hans Øine vare opløftede mod Himlen, medens han holdt den bedste Bog i Haanden, Sandhedens Lov var skrevet paa hans Læber; Verden var bag hans Ryg; han stod, som om han vilde tale med Menneskene, og en Guldkrone hang over hans Hoved.

Christen spurgte da: „Hvad betyder dette?"

Fortolkeren: Den Mand, hvis Portrait dette er, er en blandt Tusinde; han kan avle Børn (1 Kor. 4, 15), arbeide i Fødselen med Børn (Gal. 4, 19) og opføde dem, naar de ere fødte. Aarsagen til, at du ser ham

* Ved Fortolkeren forstaaes den Hellig Aand, Guds Folks Lærer.

med Øinene opløftede mod Himlen, med den bedste Bog i Haanden og Sandhedens Lov skrevet paa hans Læber, er for at vise dig, at hans Arbeide er at forklare dunkle Ting for Syndere. Just derfor ser du ham staa ligesom at tale med Menneskene. At du ser Verden liggende bag ham og en Krone hængende over hans Hoved, det betegner, at han ved at ringeagte og foragte

Fortolkeren viser Christen en stor Sal, fuld af Støv.

de Ting, som ere nærværende, formedelst den Lyst, han har til sin Herres Tjeneste, er sikker paa i den tilkommende Verden at faa Hæder og Ære til Belønning. — Jeg har nu, sagde Fortolkeren,* vist dig dette Maleri først,

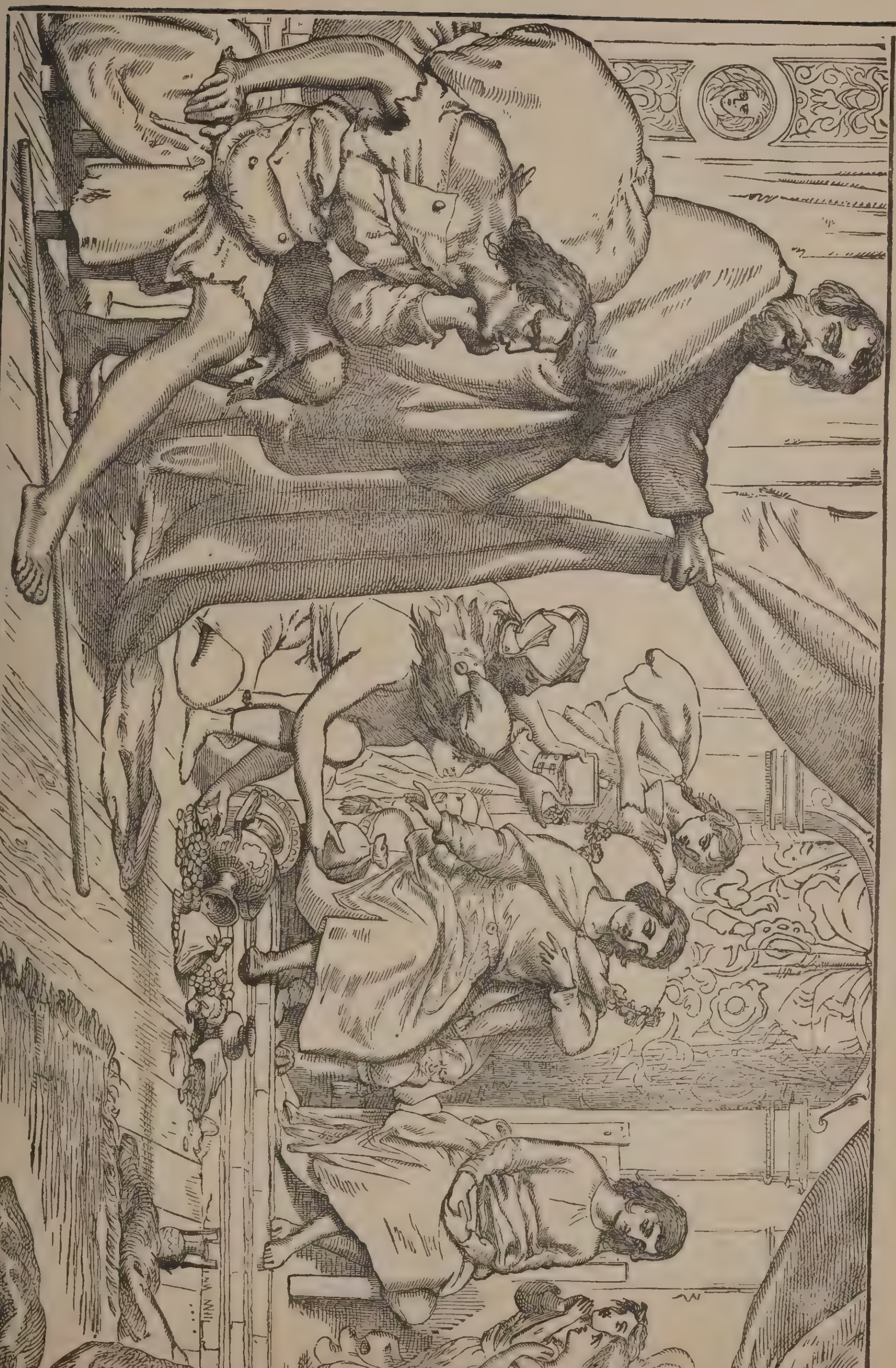
* Dette er et sandt Billede paa Evangeliets Tjener, en, som den Hellig Aand har kaldet og givet Evne til at prædike det evigtvarende Glædesbudskab. Han foragter Verden, er død for dens Glæder og Fornøielser; hans Hovedformaal er at ophøie og prise den Herre Jesus, hans forsonende Blod, retfærdiggjørende Død og tilendebragte Frelsesværk, og hans største Ære er at bringe Syndere til Christus, at vise ham for dem som Veien,

fordi den Mand, hvis Portrait det er, er den Eneste, hvem det Steds Herre, hvorhen du har bestemt dig, har bemyndiget til at være din Veileder paa alle vanskelige Steder, du kunde træffe paa underveis. Læg derfor vel Mærke til, hvad jeg har vist dig, og bevar, hvad du har set, vel i dit Hjerte, at ikke Nogen paa din Reise skal give sig Skin af at lede dig paa den rette Vei, naar dog hans Vei gaar ned til Døden.

Derpaa tog han Christen ved Haanden og ledsagede ham ind i en stor Sal, der var fuld af Støv, fordi den aldrig havde været feiet. Efterat have beset den en liden Stund, kaldte Fortolkeren paa sin Tjener, at han skulde feie den. Da han nu begyndte at feie, begyndte Støvet at flyve om i saadan Mængde, at Christen nær var bleven kvalt derved. Fortolkeren sagde da til en Tjenestepige, som stod hos: „Bring Vand herhid og stænk Værelset dermed.“ Dette gjorde hun, og Værelset blev pudset med Lethed.

„Hvad skal det betyde?“ spurgte da Christen.

„Denne Sal,“ svarede Fortolkeren, „er et Menneskes Hjerte, som aldrig har været helliget ved Evangeliets søde Naade; Støvet er den oprindelige Synd og indvortes Fordærvelse, som har besmittet det hele Menneske. Han, som først begyndte at feie, er Loven; men hun, som bragte Vand og stænkede Værelset, er Evangeliet. At du, saasnart som den Første begyndte at feie, saa Støvet flyve saaledes om, at Værelset ei kunde renses af ham, og at du nær var bleven kvalt derved, det skulde tjene til at vise dig, at Loven, istedetfor ved sin Medvirkning at rense (Rom. 7, 9) Hjertet fra Synd, gjør Synden levende, giver den Kraft (1 Kor. 5, 20) og lader den voxe i vor Sjæl, alt eftersom den aabenbarer (Rom. 5, 20) eller forbyder den; thi den giver ikke Kraft til at undertvinge den. Videre saa du, at Pigen stænkede Værelset med Vand, hvorpaa det blev renset med saa stor Lethed, dette skulde vise dig, at ligesom du saa Pigen dæmpe Støvet ved at stænke Gulvet med Vand, saaledes, naar Evangeliet kommer med sin søde og kostbare Indflydelse til Hjertet, overvindes og undertvinges Synden (Rom. 16, 25—26), og Sjælen bliver renset (Joh. 15, 2; Eph. 5, 26; Ap. Gj. 15, 9) ved Troen paa det og følgelig skikket til at bo hos Ærens Konge.“

Fortolkeren viser Christen Lidenskab og Taalmodighed.

Jeg saa endvidere i min Drøm, at Fortolkeren tog ham ved Haanden og fulgte ham ind i et lidet Værelse, hvor der sad to smaa Børn paa hver sin Stol. Den Ældstes Navn var Lidenskab, og den Andens var Taalmodighed. Lidenskab syntes meget utilfreds, men Taalmodighed meget rolig. Christen spurgte da: „Hvad er Aarsagen til Lidenskabs Utilfredshed?“ Hertil svarede Fortolkeren: „Hovmesteren vil, at han skal vente efter det Bedste til næste Aars Begyndelse, men han vil have Alt nu; Taalmodighed derimod er villig til at vente.“

Derpaa saa jeg, at der kom En, som bragte Lidenskab en Pung med Skatte og lagde den ned for hans Fødder; denne tog han med Glæde op og belo og haanede Taalmodighed. Men inden kort Tid saa jeg, at han havde bortødslet Alt og havde intet uden Pjalter tilbage.

Forklar mig dette tydeligere, sagde da Christen til Fortolkeren.

Fortolkeren: Disse to Drenge ere Billeder, Lidenskab paa denne Verdens Mennesker og Taalmodighed paa den tilkommende Verdens; — thi Lidenskab vil, som du ser, have alt nu, i dette Aar, det vil sige, i denne Verden. Saaledes ere denne Verdens Mennesker; de maa have alle deres Goder nu, de kunne ikke bie efter deres Lod til næste Aar, d. e. til den tilkommende Verden. Ordsproget, en Fugl i Haanden er bedre end ti paa Taget, har større Værd for dem end alle de guddommelige Vidnesbyrd om den tilkommende Verdens Goder. Men som du saa, det gik ham, at han nemlig i Hast forødte Alt og havde nu intet Andet en Pjalter tilbage, saaledes vil det gaa med alle saadanne Mennesker ved denne Verdens Ende.

Christen: Nu indser jeg, at Taalmodighed var den Klogeste, og det af flere Grunde: først fordi han biede efter de bedste Ting, og tillige, fordi han vil have Ære af Sit, medens den Anden ikke har andet end Pjalter.

Fortolkeren: Ja, du kan tilføie endnu en anden, nemlig: den tilkommende Verdens Herlighed vil aldrig faa Ende, mens denne Verdens er snart forsvunden. Derfor har Lidenskab ikke saa megen Aarsag til at le ad Taalmodighed, fordi han fik sine Goder før, som Taalmodighed

vil have til at le ad Lidenskab, fordi han fik sine bedste Ting tilsidst; thi det Første maa give Plads for det Sidste, fordi det Sidste maa have sin Tid i det Tilkommende; men det Sidste giver ikke Plads for Noget; thi der er ikke noget Andet, som følger efter det; derfor maa den, som først faar sin Del, nødvendig om en Tid have brugt den; men den, som sidst faar sin Lod, kan beholde den bestandig; derfor sagde ogsaa Abraham til den rige Mand:

Fortolkeren viser Kristen Ilden ved Muren.

„Søn! kom ihu, at du haver annammet dit Gode i din Livstid, og Lazarus ligesaa det Onde, men nu trøstes han, og du pines" (Luk. 16, 25).

Christen: Nu indser jeg, at det er bedst ikke at begjære de nærværende gode Ting, men at vente paa de tilkommende.

Fortolkeren: Du har Ret; thi de synlige Ting ere timelige, men de usynlige ere evige (2 Kor. 4, 18). Men skjøndt det forholder sig saaledes,

saa erfare vi dog, at eftersom de nærværende Ting og vore kjødelige Begjærligheder ere hinanden saa nære Naboer, og dernæst, fordi de tilkommende Ting og vort kjødelige Sind ere saa fremmede for hinanden, saa fatte derfor de første saa hastig Kjærlighed til hinanden, medens der mellem de to andre vedligeholdes saa stor en Afstand.

Derpaa saa jeg i min Drøm, at Fortolkeren tog Christen ved Haanden og ledsagede ham til et Sted, hvor der brændte Ild ved en Mur, hvorved der stod En, som bestandig slog Vand derpaa for at dæmpe den; men Ilden brændte endnu høiere og stærkere.

Hvad skal dette betyde? sagde Christen.

„Denne Ild," svarede Fortolkeren, „er Naadens Værk, som virker i Hjertet; han, som slaar Vandet paa, er Djævelen; men Aarsagen til, at som du ser, Ilden ikke destomindre blusser høiere og stærkere, skal du ogsaa faa at vide. Derpaa førte han ham om paa Bagsiden af Muren, hvor han saa en Mand med et Kar Olie i Haanden, hvoraf han idelig, men ubemærket øste paa Ilden."

Hvad betyder dette? sagde Christen.

Fortolkeren svarede: „Dette er Christus, som med sin Naades (2 Kor. 12, 9) Olie bestandig vedligeholder det i Hjertet allerede begyndte Værk, hvorved hans Folks Sjæle, trods Djævelens Magt, altid blive yndige og rene; og hvad det angaar, at du saa Manden staa bag Muren og vedligeholde Ilden, saa skal det betegne, hvor vanskeligt det er for den, som er i Fristelse, at se, hvorledes Naadens Værk vedligeholdes i Sjælen."

Jeg saa tillige, at Fortolkeren tog ham ved Haanden og ledsagede ham til et behageligt Sted, hvor der var bygget et stadseligt Slot, der var skjønt at se til. Ved Synet af dette blev Christen høilig fornøiet, og endmere, da han saa, at der paa dets Top gik nogle Personer, som vare klædte i Guld.

Da sagde Christen: „Kunne vi komme derind?"

Fortolkeren tog ham da ved Haanden og ledsagede ham hen til Dø-

ren af Paladset; og se, ved Døren stod en stor Mængde Mennesker, som vare begjærlige efter at komme derind, men turde ikke. Der sad ogsaa en Mand et lidet Stykke fra Døren ved et Bord med en Bog og sit Blækhus for sig, og optegnede dens Navn, der skulde komme derind. Tillige saa han, at der ved Døren stode mange Mennesker i Vaaben, for at bevogte den, beredte til at tilføie dem, som vilde trænge ind, al mulig Skade og Ulykke. Nu blev Christen noget bestyrtet; men omsider saa han, medens Alle foer tilbage af Frygt for de bevæbnede Mænd, en Mand med meget kjækt Mod komme hen til ham, som sad og skrev, og sige: „Optegn mit Navn, Herre;“ og da han havde gjort det, drog han sit Sværd, satte en Hjelm paa Hovedet og foer til Døren mod de bevæbnede Mænd, som satte ind paa ham med al Magt; men Manden, som aldeles ikke tabte Modet derved, begyndte med den største Tapperhed at slaa og hugge om sig. Efterat han saaledes selv havde faaet og givet dem mange Saar, som forsøgte at holde ham ude, banede han sig ved Hug og Slag Vei igjennem dem alle, og trængte sig frem til Slottet (Ap. Gj. 14, 22). Herover hævede de, som vare indenfor, et Fryderaab, ligesaavel som de, der gik paa Toppen af Slottet, og sagde:

„Kom ind, kom ind og bliv herinde,
Her skal du evig Glæde vinde!“

Saa gik han ind og blev iført samme Klædedragt som de. Christen smilede da og sagde, jeg tror i Sandhed, at jeg forstaar Meningen heraf.*

Lad mig nu gaa herfra, sagde Christen. Nei, svarede Fortolkeren, vent til jeg har vist dig lidt mere omkring, saa kan du fortsætte din Vei. Han tog ham altsaa igjen ved Haanden og førte ham ind i et meget mørkt Værelse, hvor der sad en Mand i et Jern-Bur.

Denne Mand syntes at se meget bedrøvet ud; han sad med nedslagne Oine, med foldede Hænder, og sukkede som om Hjertet vilde briste.

---

* Saaledes er den Sjæls Tilstand, der er bestemt paa at vinde Christus. Tiltrods for al **Modstand** trænger han sig med Magt ind i Himmeriges Rige og river det til sig (Matth. 11, 12).

„Hvad betyder dette?“ spurgte Christen. Ved dette Spørgsmaal bad Fortolkeren ham at tale selv med Manden.

Christen spurgte ham da: „Hvad er du for en Mand?“

„Jeg er,“ svarede Manden, „hvad jeg engang ikke var.“

Christen: Hvad har du da engang været?

Manden: Jeg havde engang en skjøn og blomstrende Tro, saavel i mine egne som i Andres Øine (Luk. 8, 13). Jeg var engang efter mine Tanker skikket til den himmelske Stad og nærede da endog i Tankerne den Glæde, at jeg skulde komme did.

Christen: Vel, men hvad er du nu?

Manden: Nu er jeg en fortvivlet Mand og indesluttet af Fortvivlelsen i dette Jern=Bur. Jeg kan ikke slippe ud; ak nei, nu kan jeg det ikke!

Christen: Men hvorledes kom du i denne Forfatning?

Manden: Jeg ophørte med at vaage og at være afholden; jeg gav efter for mine Lyster, jeg syndede mod Verdens Lys og Guds Godhed; jeg har fortørnet den Hellig Aand, og den er vegen fra mig; jeg fristede Djævelen, og han kom til mig; jeg har opvakt Gud til Vrede og han har forladt mig; jeg har forhærdet mit Hjerte saaledes, at jeg ikke kan føle nogen Anger.

„Men,“ sagde Christen til Fortolkeren, „er der da intet Haab for en saadan som denne?“ — Spørg ham, svarede Fortolkeren.

„Har du da intet Haab,“ sagde Christen, „om at komme ud af dette Fortvivlelsens Jern=Bur?“

Manden: Nei aldeles intet.

Christen: Hvorledes? Den Velsignedes Søn er jo dog meget barmhjertig.

Manden: Jeg har korsfæstet ham paany (Eb. 6, 6); jeg har foragtet hans Person (Luk. 19, 14); jeg har foragtet hans Retfærdighed; jeg har anset hans Blod for noget uhelligt og almindeligt; jeg har vist Foragt imod Naadens Aand; (Eb. 10, 28. 29) derfor har jeg udelukket mig fra alle Forjættelser, og der bliver nu intet Andet tilbage for mig end Trudsler,

rædselsfulde, frygtelige Trudsler om den visse Dom og bitre Harme, der vil fortære mig som en Modstander.

Christen: Hvad bragte dig i denne Forfatning?

Manden: Verdens Lyster, Fornøielser og Fordele, ved hvis Nydelse jeg lovede mig meget Behageligt; men nu bider og gnaver enhver af disse Ting mig som en brændende Orm.

Christen: Men kan du ikke angre dine Forseelser og omvende dig?

Manden: Gud har nægtet mig Anger; hans Ord giver mig ingen Opmuntring til at tro; ja han har selv indespærret mig i dette Jern-Bur, hvorfra Ingen i al Verden kan løse mig. O Evighed! Evighed! hvorledes skal jeg udholde den Elendighed, som i Evigheden maa møde mig!

„Lad denne Mands Elendighed," sagde Fortolkeren da til Christen, „staa fast i din Hukommelse og blive dig til en bestandig Advarsel."

Christen: Ja, — det er skrækkeligt! Gud hjælpe mig til at vaage, og at være afholden, og til at bede, at jeg maa undgaa Aarsagen til denne Mands Elendighed. Er det nu ikke paa Tiden, Herre, at jeg gaar?

Fortolkeren: Tøv lidt, til jeg faar vist dig endnu en Ting, og saa kan du gaa videre. Derpaa tog han atter Christen ved Haanden og ledsagede ham til et Kammer, hvor der var En, som stod op af Sengen; og da han havde faaet sine Klæder paa, rystede og bævede han. Christen spurgte da: „Hvorfor skjælver denne Mand saa stærkt?" Fortolkeren bad ham at fortælle Christen Aarsagerne dertil.

Saa begyndte han da og sagde: „Medens jeg sov inat, drømte jeg, at Himlen blev overordentlig mørk, og det tordnede og lynede saa frygteligt, at jeg blev angst. Jeg saa da op idrømme, og saa Skyerne drive paa en usædvanlig Maade, hvorpaa jeg hørte en stærk Lyd af en Basun (1 Kor. 15, 52; 1 Thess. 4, 16), og saa tillige en Mand at sidde i Skyen med Himlens mange Tusinder (Juda 14); de vare alle i flammende Ild (2 Thess. 1, 8), og Himlen var i lys Lue. Jeg hørte da en Stemme (Joh. 5, 28), som

sagde: „Staar op, I Døde, og kommer til Dommen;“ og idetsamme revnede Klipperne, Gravene aabnedes, og de Døde som vare deri, kom frem (Aab. 20, 11—14; Es. 26, 21). Nogle af dem vare overmaade glade og skuede op mod Himlen (Ps. 5, 1—3), medens Andre søgte at skjule sig (Mich. 7, 16. 17) under Klipperne. Da saa jeg Manden i Skyen at aabne Bogen og byde Verden at drage nærmere. Nu blev der ved den stærke Ild, som strømmede ud og foer foran ham (Mal. 3, 2. 3; Dan. 7, 9. 10), et passende Rum mellem ham og dem, ligesom mellem Dommeren og Fangerne ved Skranken. Jeg hørte tillige, at der blev raabt til dem, som fulgte med Manden, der sad i Skyen: „Sanker Ukrudet, Avnerne og Straaet sammen og kaster det i den brændende Sø“ (Matth. 3, 12; Mal. 4, 1), og i detsamme aabnede det bundløse Dyb sig just der, hvor jeg stod, og ud af dets Svælg strømmede Røg og gloende Kul i stor Mængde med græsseligt Brag. Der blev ogsaa sagt til de samme Personer: „Samler mig Hveden i Laden“ (Luk. 3, 17); og idetsamme saa jeg Mange at blive opsnappede, og førte hen i Skyerne (1 Thess. 4, 16. 17); men jeg blev tilbage. Jeg søgte da at skjule mig, men jeg kunde ikke; thi Manden i Skyen holdt sine Øine fæstede paa mig. Mine Synder randt mig da ihu, og min Samvittighed anklagede mig (Rom. 2, 14. 15) overalt. Derpaa vaagnede jeg af min Søvn.“

Christen: Men hvorfor blev du saa forskrækket over dette Syn?

Manden: Ak! jeg troede, Dommedag var kommen, og jeg var ikke beredt derpaa. Men hvad der mest forskrækkede mig var, at Englene opsamlede Adskillige, men lode mig blive tilbage; og at Helvedes Afgrund aabnede sit Svælg just der, hvor jeg stod. Endog min Samvittighed foruroligede mig,* og Dommeren havde, efter mine Tanker, sine Øine stedse fæstede paa mig, og hans Ansigt syntes mig harmfuldt.

„Har du overveiet alle disse Ting?“ spurgte derpaa Fortolkeren Christen.

* Samvittigheden hos denne Verdens Børn bliver ofte foruroliget og forskrækket, men den beroliges snart igjen, og der fremkaldes ingen virkelig Omvendelse.

Christen: Ja, og de bringe mig til at svæve mellem Haab og Frygt.

Fortolkeren: Nuvel, kom da alle disse Ting ihu, saaledes at de kunne være som en Spore i dine Sider til at drive dig frem paa den Vei, du maa gaa.

Christen begyndte nu at binde op om sine Lænder og at berede sig til sin Reise. Da sagde Fortolkeren til ham: „Trøsteren være altid med dig, gode Christen, for at lede dig paa den Vei, som fører til Staden!"

Christen begav sig nu paa Veien, idet han sagde:

Hel store, underfulde Ting jeg saa;
Gid stedse jeg dem vel betænke maa!
De vistes mig til Gavn, — kun til den Ende
Min Hu at styrke, — lad mig det erkjende!
Og stedse lad taknemmelig min Sjæl
Dig mindes, som mig viste Alt saa vel!

3 Kapitel.

Nu saa jeg i min Drøm, at den Landevei, ad hvilken Christen skulde gaa, var forsynet paa begge Sider med en Mur, som kaldtes Salighed (Es. 26, 1). Ad denne Vei ilede derfor den belæssede Christen, men ikke uden stor Vanskelighed, formedelst Bylten paa Ryggen.

Han vandrede saaledes, indtil han kom til et noget ophøiet Sted, hvor der stod et Kors, og lidt længere nede ved Foden en Grav. Videre saa jeg idrømme, at just som Christen kom op til Korset, løstes hans Byrde fra Skuldrene og faldt fra Ryggen; den rullede da ned og vedblev saaledes at tumle, indtil den kom til Aabningen af Graven, hvori den faldt, og jeg saa den ikke mere.

Herover blev Christen glad og fornøiet og sagde med frydefuldt Hjerte: „Han har givet mig Hvile ved sin Kummer og Liv ved sin Død.“ Han blev nu staaende et Øieblik fuld af Betragtninger og Forundring; thi det var ham meget paafaldende, at han ved Synet af Korset saaledes skulde blive befriet fra sin Byrde. — Derfor saa han derhen gjentagne Gange, indtil han brast i Graad, saa Taarerne strømmede ned over hans Kinder (Ez. 12, 10).

Medens han stod og græd, kom der tre Skinnende og hilste ham med: „Fred være med dig.“

Den Første sagde derpaa til ham: „Dine Synder ere dig forladte“ (Mark. 2, 5); den Anden: „Tager hans Pjalter af ham (Ez. 3, 4) og ifører ham andre Klæder;“ den Tredie satte tillige et Mærke paa hans Pande (Eph. 1, 13) og gav ham en Papirrulle med et Segl paa, hvilken han bad ham at se paa underveis og at forevise den ved Himmel-Porten. Derpaa gik de deres Vei. Christen gjorde nu tre Glædesspring og fortsatte sin Vei, syngende:

Christen ved Korset.

Formalist.

Saalangt jeg kom belæsset med min Skyld!
Ei kunde Nogen min Bekymring lette,
Før jeg kom hid;—o hvilket Sted er dette!
Her skulde læges da den ømme Byld!

Begynde skulde her min Salighed!
Her Baandet briste, Byrden falde af!
O vær velsignet Kors, velsignet Grav!
Men mest velsignet han, som for mig led!

Jeg saa da i min Drøm, at han vedblev at gaa, lige indtil han var kommen ned af Høien, hvor han et Stykke fra Veien saa tre Mennesker liggende i dyb Slummer med Lænker om Fødderne. Den Enes Navn var Enfoldig, den Andens Sendrægtig og den Tredies Indbildsk.

Da Christen saa dem ligge i denne Forfatning, gik han hen til dem for om muligt at vække dem og raabte: „I ligne dem, der sove paa Toppen af Masten (Ordsp. 23, 34); thi den dybe Sø ligger under Eder, et bundløst Svælg; vaagn derfor op og gaa herfra; ville I det, saa skal jeg hjælpe eder Lænkerne af." Han sagde videre til dem: „Dersom han, som gaar om som en brølende Løve (1 Pet. 5, 8), kommer hid, da ville I visselig blive et Bytte for hans Tænder."

Ved disse Ord saa de paa ham og svarede ham saaledes: Enfoldig svarede: „Jeg ser ingen Fare;" Sendrægtig sagde: „Endnu lidt mere Søvn," og Indbildsk bemærkede: „Ethvert Kar staa paa sin egen Bund," og derpaa lagde han sig igjen ned at sove.

Nu blev Christen bedrøvet over, at Mennesker i saadan Fare saa lidet

skulde agte paa hans Godhed, da han saa velvillig tilbød dem sin Hjælp, baade ved at vække dem, raade dem og ved at tilbyde sig at hjælpe dem Lænkerne af.* Men medens han var fortrydelig herover, fik han se to Personer komme farende over Muren paa den venstre Side af den snævre Vei og lige hen til ham. Den Enes Navn var Formalist og den Andens Hykler. De gik hen til ham, og han indlod sig i følgende Samtale med dem.

Christen: Hvorfra komme I, mine Herrer, og hvor agte I eder hen?

Formalist og Hykler: Vi ere fødte i Landet Forfængelig-Ære og agte os nu til Zions Bjerg for at faa Berømmelse.

Christen: Hvorfor kom I ikke ind ad Porten, hvor Veien begynder? Vide I ikke, at der staar skrevet, at „hvo, som ikke gaar ind ad Døren, men stiger andetsteds over, han er en Tyv og en Røver"? (Joh. 10, 1).

Hykler.

Formalist og Hykler sagde da, at deres Landsmænd ansaa det for en altfor lang Omvei at gaa til Porten for at komme ind, og derfor var det langt kortere at gaa den almindelige Vei og at klavre over Muren, som de havde gjort.

Christen: Men vil det ei blive anset for en Overtrædelse mod Herren i den Stad, hvortil vi agte os, saaledes at krænke hans aabenbare Villie?

* En christelig Sjæl føler for Andres Fare og stræber at være nyttig for dem.

Formalist og Hykler svarede* da, at han, hvad dette angik, ikke behøvede at bryde sit Hoved dermed; thi hvad de gjorde, var Skik og Brug, og de kunde, om det behøvedes, fremføre Vidnesbyrd, som kunde bevise, at det havde været Skik i over tusinde Aar.

Christen: Men vil Eders Handlemaade staa sin Prøve ved Loven?

Formalist og Hykler svarede hertil, at en Sædvane, som havde staaet ved Magt saalænge som over tusinde Aar, vilde uden Tvivl nu af en upartisk Dommer antages som Lov. Desuden, sagde de, hvad gjør det til Sagen, hvad Vei vi ere komne ind ad, naar vi ere inde. Du er jo kun paa Veien, skjøndt du, som vi mærkede, kom ind ad Porten, og vi ere ogsaa paa Veien, skjøndt vi sprang over Muren. I hvilken Retning er nu derfor din Tilstand bedre end vor?

Christen: Jeg vandrede efter min Herres Forskrift: I vandrede efter Eders Phantasies uformede Tilskyndelser. I ere allerede ansete for Tyve af Veiens Herre, og derfor tror jeg, at I ikke ville blive ansete for redelige Folk ved Enden af Veien. I kom ind ved Eder selv uden hans Styrelse og skulle gaa ud ved Eder selv uden hans Barmhjertighed.

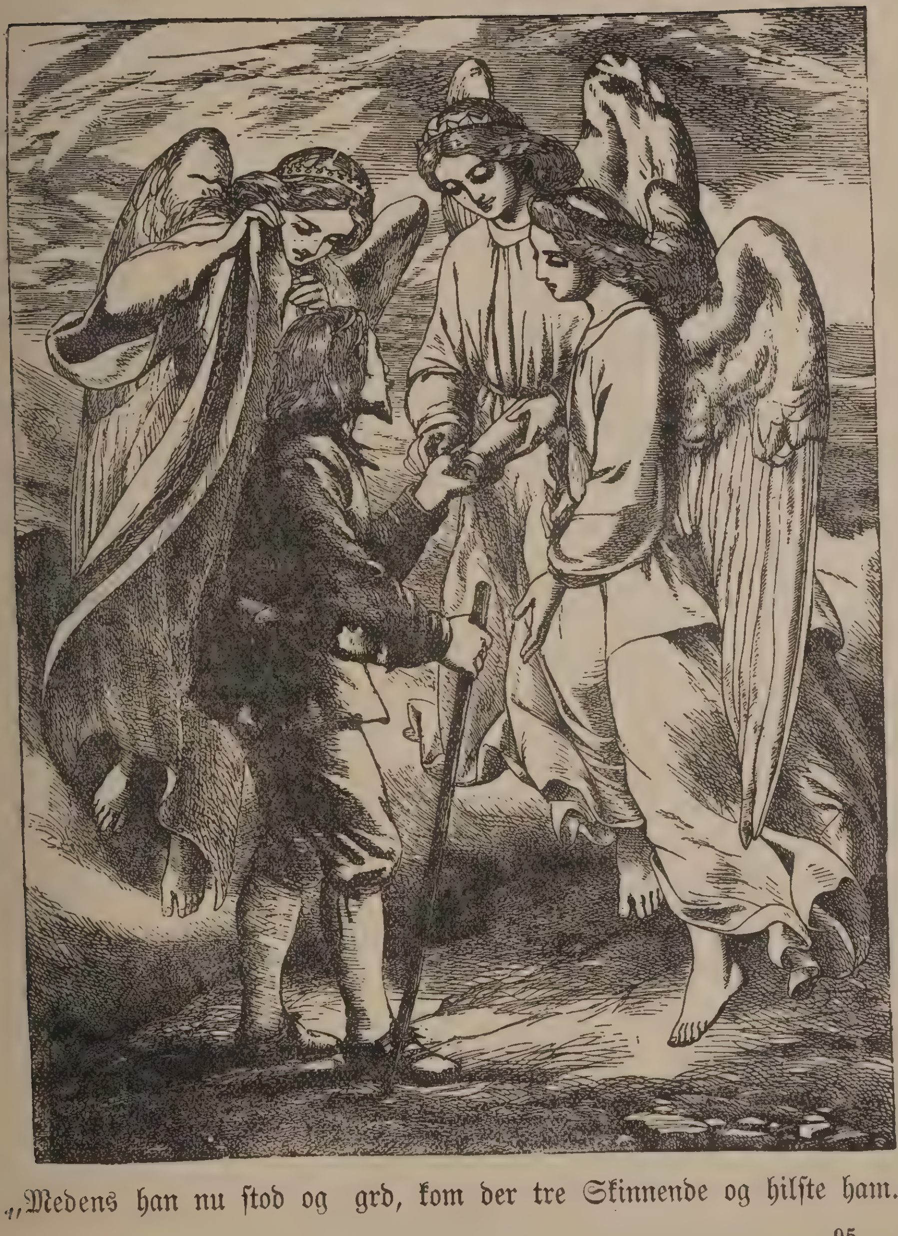
Herpaa svarede de intet videre, men bad ham blot at passe sig selv.

Siden saa jeg dem gaa hver sin Vei uden megen Samtale med hinanden, undtagen at de To sagde til Christen, at de med Hensyn til Love og Anordninger troede at handle ligesaa samvittighedsfuldt som han. „Derfor," sagde de, „indse vi ikke, hvori du er forskjellig fra os, undtagen i Kjolen du har paa, hvilken vi tro, du har faaet af en af dine Naboer for at skjule Skammen over din Nøgenhed.

Christen: Ved Love og Anordninger blive I ikke frelste (Gal. 2, 16), eftersom I ikke kom ind ad Døren; og hvad den Kjole angaar, som jeg har paa, da blev den mig skjænket af Herren til det Sted, hvorhen jeg just nu gaar, og det, for dermed at skjule, som du siger, min Nøgenhed. Jeg tog

---

* D., som komme ind paa Veien uden at gaa igjennem Døren, tro, at de kan anføre noget til Forsvar for deres Handlemaade.

„Medens han nu stod og grd, kom der tre Skinnende og hilste ham."

den som et Tegn paa Godhed for mig; thi før havde jeg Intet uden Pjalter; og desuden trøster jeg mig, naar jeg gaar, saaledes: „Visselig vil Herren, tænker jeg, naar jeg kommer til denne Stads Port, anse mig for god, eftersom jeg har hans Kjole paa, en Kjole, som han gav mig for Intet den Dag, han afførte mig mine Pjalter.“ Jeg har desuden et Tegn paa Panden, som I maaske ikke have lagt Mærke til, — hvilket en af min Herres mest fortrolige Undersaatter satte der, den Gang min Byrde faldt af mine Skuldre. Jeg kan

Formalist og Hykler komme ind paa Veien ved at klavre over Muren.

desuden fortælle Eder, at jeg har en forseglet Rulle, som den Gang blev mig given, for ved dens Læsning at forskaffe mig Trøst paa min Vandring; jeg blev tillige paalagt at forevise den ved den himmelske Port til Tegn paa min sikre Indladelse ifølge den; men alle disse Ting tror jeg, I mangle, og mangle dem, fordi I ikke kom igjennem Porten.

Herpaa gav de ham intet Svar, men saa blot paa hinanden og lo. Da saa jeg dem Alle fortsætte Reisen, men Christen holdt sig iforveien; thi han talte ikke mere med dem, men kun med sig selv, og det undertiden sukkende, undertiden trøstet; tillige læste han ofte i Papir-Rullen, som en af de Skinnende gav ham, og ved hvilken han blev vederkvæget.

Derefter saa jeg dem alle vandre, indtil de kom til Foden af Høien eller Bjerget Besværlighed, hvor der var en Kilde. Sammesteds var der to andre Veie foruden den, som gik lige fra Porten; den ene gik til Venstre, den anden til Høire ved Foden af Bjerget, men den snævre Vei laa lige op over Bjerget, og denne bratte Vei kaldes Besværlighed. Christen gik nu til Kilden, hvoraf han drak for at forfriske sig og begav sig derpaa op ad Bjerget, sigende:

> Den steile Høi jeg attraaer at bestige
> For Møie og for Frygt jeg ei vil vige!
> Thi her, jeg mærker, gaar til Livet Vei.
> Frisk op min Sjæl! frygt ikke, trættes ei.
> Skjøndt møisom — bedre dog den rette Vei at gaa,
> End den, som let til Jammer føre maa.

De andre To kom ogsaa til Foden af Bjerget, men da de saa, at det var steilt og høit, og at der var to andre Veie, som de formodede stødte sammen igjen med den, ad hvilken Christen gik, paa den anden Side Bjerget, besluttede de at gaa disse Veie. Den Ene tog den Vei, som kaldtes Fare, og som førte ham til en stor Skov, og den Anden begav sig strax paa Veien Fordærvelse, som førte ham til en vid Egn, fuld af mørke Fjelde, hvor han snublede og faldt og stod aldrig mere op igjen.

Jeg saa derpaa efter Christen for at erfare, hvorledes det gik ham paa hans Vei op over Bjerget, og jeg bemærkede da, at han snart ophørte med at løbe og begyndte at gaa og siden at krybe paa Hænder og Fødder formedelst Stedets Steilhed. Omtrent midtveis til Toppen af Bjerget stod der en yndig Løvhytte, der var opsat af Bjergets Herre til Forfriskning for trætte Vandrere; Christen begav sig derfor didhen og satte sig ned for at

hvile. Imidlertid tog han Papir-Rullen frem af Barmen og læste deri til sin Trøst og begyndte tillige igjen at tage den Kjole og Kappe, som blev ham skjænket, da han stod ved Korset, i Diesyn. Saaledes morede han sig en Stund, indtil han endelig tilsidst faldt i Slummer og derpaa i dyb Søvn, som opholdt ham her, til det næsten var Aften, og medens han sov, faldt hans Papir-Rulle ham ud af Haanden. Imidlertid kom der En til ham, som vakte ham og sagde: „Gaa til Myren, du Lade, betragt dens Vei og bliv vis" (Ordspr.6, 6), og idetsamme foer Christen skyndsomt op, begav sig paa Veien og naaede i Hast Toppen af Bjerget.

Da han nu var kommen øverst paa Bjerget, kom der to Mænd løbende ham imøde. Den Enes Navn var Frygtsom og den Andens Mistillid. Til disse talede Christen saaledes: Hvorfor løbe I, Venner, den urette Vei?

„Vi havde besluttet os til Zions Stad," svarede Frygtsom, „og vare komne forbi dette vanskelige Sted; „men," sagde han, „jo længere vi kom, desto større Fare stødte vi paa; derfor vendte vi om og gaa nu tilbage igjen."

„Ja," sagde Mistillid, „thi længere frem ligger et Par Løver i Veien, — om de vaage eller sove, vide vi ikke, — og vi kunde ikke formode Andet, end at de strax vilde rive os i Stykker, hvis vi kom dem nær."

„I gjøre mig forskrækket" sagde Christen, „men hvorhen skal jeg fly for at blive frelst? Gaar jeg tilbage til mit eget Land, for hvilket Ild og Svovl er beredt, da vil jeg visselig omkomme der; men kan jeg komme til den himmelske Stad, da er jeg vis paa at komme i Sikkerhed. Jeg maa forsøge; — at gaa tilbage er den visse Død, at gaa videre er Frygt for Døden, men et evigt Liv efter den; jeg maa og vil derfor videre."

Mistillid og Frygtsom løb nu ned af Bjerget, og Christen gik sin Vei. Da han imidlertid nærmere tænkte over det, han havde hørt af disse Mænd, saa søgte han i sin Barm efter sin Papir-Rulle, for at læse deri og deraf hente Trøst; — han søgte, men fandt den ikke. Da blev

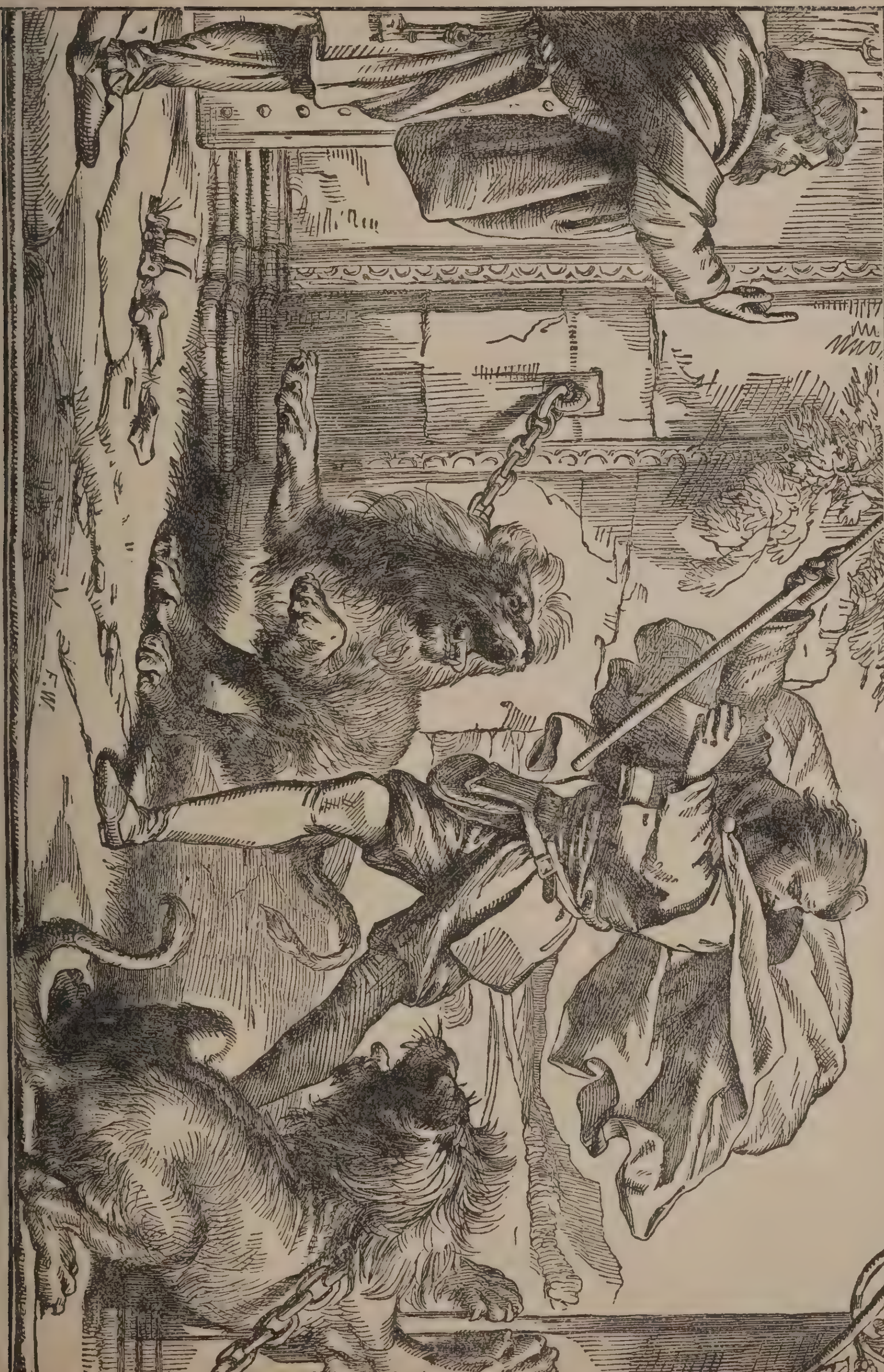
Christen møder Frygtsom og Mistillid.

Christen meget bedrøvet, og vidste ikke hvad han skulde foretage sig; thi han manglede det, som bedst trøstede ham, og det, der skulde tjene ham som Pas ved den himmelske Port. Nu begyndte han at blive meget urolig over, hvad han skulde gjøre; tilsidst erindrede han, at han havde sovet i Løvhytten paa Bjerget; han faldt da paa sine Knæ, bad Gud om Tilgivelse for denne daarlige Handling, og gik derpaa tilbage for at se efter sin Papir-Rulle. Men hvo kan fuldkommen skildre den Bedrøvelse Christen paa hele Tilbageturen nærede i sit Hjerte? Undertiden sukkede han, undertiden græd han, og ofte gjorde han sig selv Bebreidelser for, at han var saa taabelig at falde i Søvn paa et Sted, der alene var bestemt til en Forfriskning for hans Træthed. Han bestemte sig nu altsaa til at gaa tilbage, og saa og søgte hele Veien, hvor han gik, paa begge Sider, om han muligvis kunde finde Rullen, som saa mangen Gang havde været ham til Trøst paa Reisen.

Han vedblev at gaa, indtil han igjen fik den Løvhytte at se, ved hvilken han havde siddet og sovet; men dette Syn forøgede hans Sorg end mere, da det bragte hans Forseelse, at sove der, paany i Erindring. Derfor gik han nu og beklagede sig over sin syndige Søvn og sagde: „O hvilket usselt Menneske er jeg dog, at jeg skulde sove ved lys Dag (1 Thess. 5, 7. 8), at jeg skulde sove midt under mine Besværligheder, at jeg skulde give saa meget efter for mit Kjød, at jeg skulde lade det benytte den Hvile, som Bjergets Herre alene havde bestemt til Vederkvægelse for Pilegrimes Sjæle! Hvor mange Skridt har jeg dog ikke nu gaaet forgjæves! Saaledes gik det Israel; formedelst deres Synd blev de sendte tilbage over det røde Hav. Med Sorg har jeg gaaet de Skridt, som jeg kunde have gaaet med Fornøielse, havde det ikke været for denne syndige Søvns Skyld. Hvor langt kunde jeg nu ikke imidlertid have været paa Veien! Jeg maa nu gaa tre Gange den samme Vei, som jeg kun behøvede at gaa en Gang; ja nu er jeg nær ved at overvældes af Natten; thi Dagen er næsten til Ende.

O, havde jeg blot ikke sovet!"

Imidlertid var han igjen kommen til Løvhytten, hvor han sad en Stund

Christen passerer Løverne.

og græd, men, — som Forsynet vilde det, — fik han omsider, just som han sad kummerfuld og saa ned, Øie paa sin Papir-Rulle under Bænken. Skjælvende og i Hast tog han den op og stak den i sin Barm. Men hvo kan beskrive, hvor glad han blev, da han saaledes fik fat paa sin Rulle igjen! Det var nemlig hans Livs Forsikrings- og Antagelsestegn i den forønskede Havn. Han lagde den derfor i sin Barm, takkede Gud for, at han rettede hans Øine hen paa det Sted, hvor den laa, og med Glædes-Taarer begav han sig igjen paa Reisen. Og med hvilken Lethed gik han nu den øvrige Del af Bjerget!

Endnu før han kom op, gik Solen imidlertid ned, og dette mindede ham paany om hans daarlige Søvn, og han begyndte derfor igjen at beklage sig: „O, du syndige Søvn! Ak, for din Skyld er jeg nær ved at overfaldes af Natten paa mine Reise! Jeg maa altsaa gaa uden Solens Lys; Mørket maa skjule mine Fodspor, og jeg maa høre Larmen af de lumske Skabninger formedelst min syndige Søvn."

Nu erindrede han, hvad Mistillid og Frygtsom fortalte ham, nemlig hvor forskrækket de bleve ved Synet af Løverne. Da sagde Christen ved sig selv: „Disse Dyr løbe om Natten efter Bytte; end om de mødte mig i Mørket, hvorledes skulde jeg da undgaa dem? Hvorledes skulde jeg undgaa at blive sønderrevet af dem?" Under saadanne Betragtninger fortsatte han sin Vandring; men medens han saaledes beklagede sig over sine ulyksalige Feiltrin, løftede han sine Øine op, og opdagede da et meget smukt Palads lige for sig, ved Navn Skjønhed, som stod just ved Siden af Landeveien.

Derpaa saa jeg i min Drøm, at han skyndte sig afsted, for om muligt at faa Herberge der. Han var ikke kommen langt, førend han kom ind paa en meget snæver Vei, som var omtrent en halv Fjerdingsvei fra Portnerens Bopæl, og idet han saa meget opmærksomt for sig, hvor han gik, opdagede han to Løver paa Veien.* Nu, tænkte han, ser jeg den Fare, som drev

* De to Løver fremstille Djævelen og Verden, der brøle imod os; men begge ere lænkede; de kunne ei gaa et Hanefjed ud over, hvad Gud har bestemt.

Mistillid og Frygtsom tilbage. Løverne vare fastlænkede, men han saa ei deres Lænker. Forskrækket tænkte han nu ved sig selv paa at vende tilbage ligesom de Andre; men da Portneren ved Huset, hvis Navn var Aarvaagen (Mark. 13, 34), mærkede, at Christen standsede, som om han vilde gaa tilbage, raabte han til ham: „Har du saa lidet Mod? Frygt ikke for Løverne; thi de ere fastlænkede og satte der for at prøve Troen, hvor den findes, og aabenbare dem, som ingen have; hold dig midt efter Veien, saa skal du ei komme til nogen Skade."

Da saa jeg, at han gik skjælvende af Frygt for Løverne; men da han holdt sig Portnerens Veiledning efterrettelig, hørte han dem kun brøle, uden at de gjorde ham nogen Skade. Glad herover klappede han i Hænderne og gik lige til Porten og sagde til Portneren, som stod derved: „Hvad er dette for et Hus? Kan jeg faa Herberge her i Nat?" „Dette Hus," svarede Portneren, „har Bjergets Herre bygget til Vederkvægelse og Sikkerhed for Pilegrime." Portneren spurgte ham derpaa, hvorfra han var, og hvorhen han agtede sig.

Christen: Jeg er fra Fordærvelsens Stad og agter mig til Bjerget Zion; men da Solen er gaaet ned, ønsker jeg, om muligt, at faa Herberge her i Nat.

Portneren: Hvad er dit Navn?

Christen: Mit Navn er nu Christen, men tilforn hed jeg Naadeløs; jeg er af Japhets Stamme (1 Mos. 9, 27), hvem Gud vil overtale til at bo i Sems Pauluner.

Portneren: Men hvorfor kommer du saa silde;— Solen er allerede gaaet ned?

Christen: Jeg havde været her før, dersom jeg, usle Menneske, som jeg er, ikke havde sovet i Løvhytten paa Bjerget. Ja, jeg havde desuagtet været her langt tidligere, dersom jeg ikke i Søvne havde tabt mit Pas; jeg havde allerede naaet Toppen af Bjerget, da jeg ved at søge efter det savnede det, og derfor blev jeg nødt til med Hjertesorg at gaa tilbage til det Sted, hvor jeg sov; der fandt jeg det, og nu er jeg kommen hid.

Portneren: Vel, jeg skal kalde en af Stedets Jomfruer ud, som vil, efter Husets Skik og Brug, bringe dig ind til de andre af Familien, dersom din Tale behager hende. — Portneren Aarvaagen ringede da med en Klokke, og ved Lyden af den kom der en alvorlig og smuk Jomfru ved Navn Forsigtighed i Døren og spurgte, hvorfor man kaldte paa hende. Portneren svarede: „Denne Mand er paa en Reise fra Fordærvelsens Stad til Zions Bjerg; men da han er træt, og det er silde paa Aftenen, spurgte han mig, om han maatte faa Herberge her i Nat; jeg sagde da, at jeg skulde kalde paa dig, som, naar du har talt med ham, kan gjøre efter dit Godtbefindende, ifølge Husets Lov."

Hun spurgte ham da, hvorfra han var, og hvorhen han agtede sig, hvilket han fortalte hende.

Hun spurgte ham videre, hvorledes han var kommen ind paa Veien, og hvad han havde set og mødt der; ogsaa dette gjorde han Rede for; tilsidst spurgte hun om hans Navn. Da sagde han: „Mit Navn er Christen, og jeg ønsker saa meget hellere Herberge her i Nat, som jeg har hørt, at dette Sted er bygget af Bjergets Herre til Vederkvægelse og Sikkerhed for Pilegrimme." Herved smilede hun, men Taarerne stod hende i Øinene, og efter en kort Pause sagde hun: „Jeg vil udkalde to tre andre af min Familie."

Derpaa løb hun til Døren og kaldte Klogskab, Gudsfrygt, og Kjærlighed ud, som efter en kort Samtale med ham bragte ham ind til Familien, af hvilken mange kom ham imøde ved Døren og sagde: „Kom ind, du af Herren velsignede; dette Hus er bygget af Bjergets Herre for at herbergere saadanne Pilegrimme." Han bøiede da sit Hoved og fulgte dem ind. Da han var kommen ind og havde sat sig ned, gave de ham noget at drikke, og de bleve enige om, at nogle af dem skulde, inden Aftensmaaltidet blev færdigt, holde en Samtale med Christen for at tilbringe Tiden paa det Bedste, og hertil bestemtes Gudsfrygt, Klogskab og Kjærlighed. De begyndte da følgende Samtale.

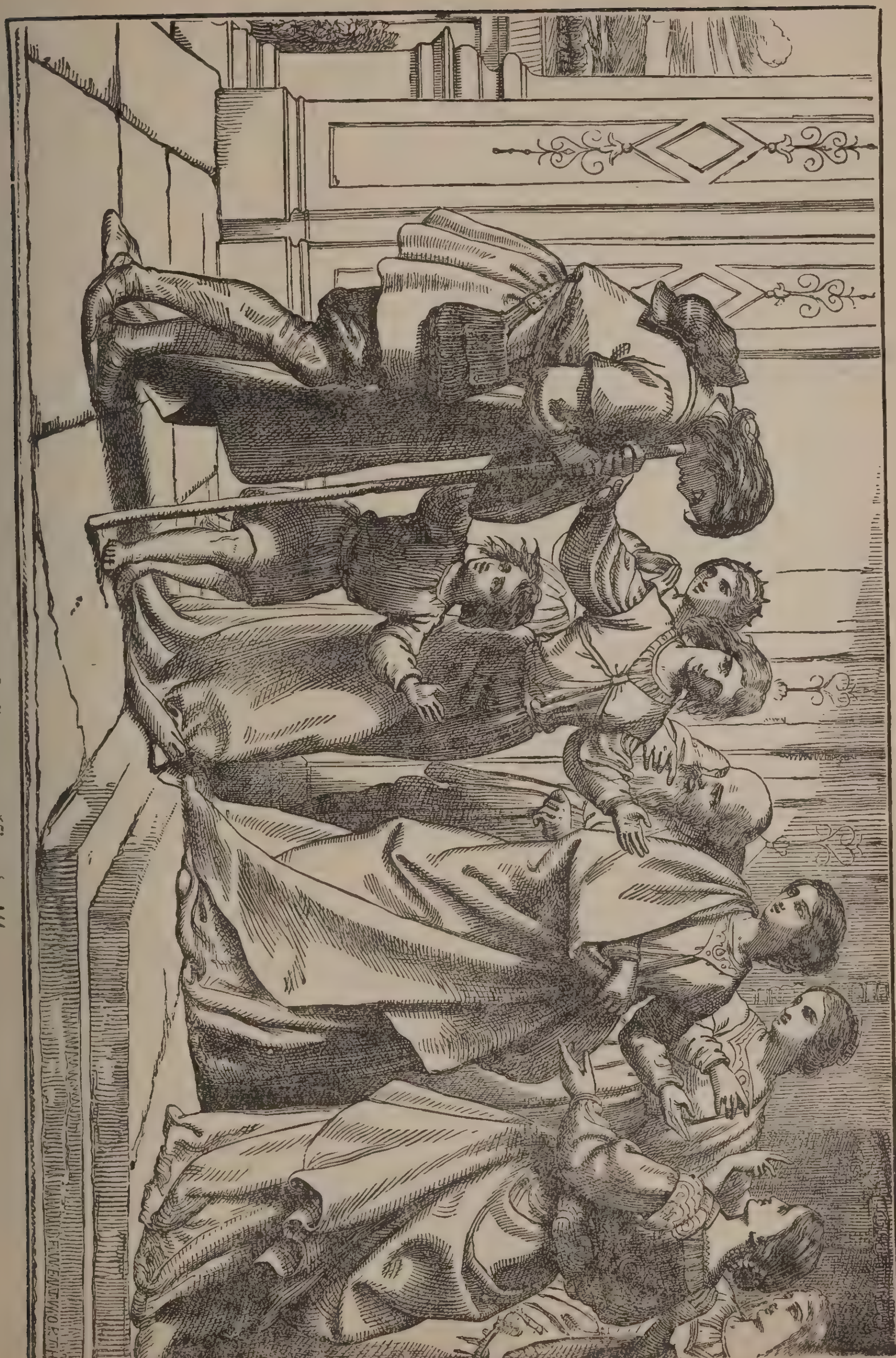
Gudsfrygt: Siden vi have vist os saa gode at give dig Husly, saa

Portneren kalder Forsigtighed ud.

Christen og Trofast.

„Kom ind, du af Herren velsignede!"

kom, gode Christen, og lad os tale om alle de Ting, som have mødt dig paa din Vandring, da det maaske kunde tjene til vor Forbedring.

Christen: Af mit ganske Hjerte, og det fornøier mig at erfare Eders Lyst dertil.

Gudsfrygt: Hvad bevægede dig først til dette Pilegrims Liv?

Christen: Jeg blev uddreven af mit Fødeland ved frygtelige Ord, som klang for mine Øren, nemlig, at en uundgaaelig Ødelæggelse ventede mig, dersom jeg forblev der, hvor jeg var.

Gudsfrygt: Men hvorfor gik du den Vei ud af dit Fødeland?

Christen: Gud vilde saa have det; thi medens jeg frygtede for Ødelæggelsen, og jeg ikke vidste, hvorhen jeg skulde gaa, kom der, just som jeg bævede og græd, hændelsesvis en Mand ved Navn Evangelist hen til mig og viste mig hen til den snævre Port, som jeg ellers ikke vilde have funden; han fulgte mig tillige paa Veien, der førte mig lige til dette Hus.

Gudsfrygt: Men kom du ikke til Fortolkerens Hus?

Christen: Jo, og der saa jeg Ting, som jeg vil komme til at erindre, saa længe jeg lever, især tre Ting, nemlig: hvorledes Christus, til Trods for Satan, vedligeholder sit Naades-Værk i Hjertet; Manden, der ved sin Synd havde tabt Haabet om Guds Naade; og tillige ham, som drømte, at Dommedag var kommen.

Gudsfrygt: Fortalte han dig sin Drøm?

Christen: Ja, og den var frygtelig, syntes jeg, saa mit Hjerte rystede ved hans Fortælling; men nu er jeg fornøiet over, at jeg hørte den.

Gudsfrygt: Var dette Alt, hvad du saa i Fortolkerens Hus?

Christen: Nei, han tog mig med sig og viste mig et stadseligt Palads, hvor Folket var klædt i Guld, og hvor der kom en dristig Mand, som med Hug og Slag banede sig Vei igjennem den bevæbnede Skare, der stod ved Døren, for at holde ham ude; og hvorledes han blev buden at komme ind, og at vinde evig Glæde. Jeg syntes, jeg blev hel fornøiet herover, og ønskede at blive i den gode Mands Hus et helt Aar, da jeg omsider dog erindrede, at jeg havde længere at gaa.

Gudsfrygt: Hvad saa du ellers underveis?

Christen: Saa? ja, jeg gik kun lidt længere, da saa jeg En, som efter mine Tanker hang blødende paa et Træ, og blot ved Synet af ham, faldt min Byrde fra Ryggen, — jeg havde nemlig en meget tung Byrde paa Ryggen. Det var mig et Under, thi jeg havde aldrig set saadant før.

Beskedenhed taler med Christen.

Ja! og medens jeg stod og saa op, — hvilket jeg da ikke kunde bare mig for, — kom der tre Skinnende till mig; en af dem bevidnede, at mine Synder vare mig forladte; en anden tog mine Pjalter af mig og gav mig denne broderede Kjole, som du ser, medens den tredie satte dette Mærke paa mig, som jeg har i Panden, og gav mig en forseglet Rulle. — Idetsamme tog han den frem af sin Barm.

Gudsfrygt: Men du saa endnu mere end dette, ikke sandt?

Christen: Jo, men det, jeg har fortalt, var det Vigtigste. Jeg saa vel endnu nogle andre Ting, saasom de tre Mænd, Enfoldig, Sendrægtig og Indbildsk, der med Lænker paa Fødderne laa og sov ved Veien, hvor jeg gik; men tror du, jeg var istand til at vække dem! Jeg saa ogsaa Formalist og Hykler komme farende over Muren for, som de sagde, at gaa til Zion, men de bleve snart forlorne, just saaledes som jeg betydede dem det; men som de ikke vilde tro. Frem for alt fandt jeg, at det var ligesaa vanskeligt at komme op paa Bjerget som at komme forbi Løvernes Gab, og havde ikke den gode Mand ved Porten været, da tror jeg, at jeg tilsidst maatte have gaaet tilbage igjen; men nu takker jeg Gud for, at jeg er her, og Eder for, at I modtage mig.

Derpaa fandt Klogskab forgodt at gjøre ham nogle faa Spørgsmaal, hvorpaa hun ønskede Svar.

Klogskab: Tænker du ikke undertiden paa det Land, hvorfra du er?

Christen: Jo, men med megen Skam og Afsky; og dersom jeg havde havt Længsel efter det Land, hvorfra jeg er, saa kunde jeg sandelig vel have havt Leilighed nok til at vende tilbage (Eb. 11, 15. 16); men nu tragter jeg efter et bedre Land, og det er det himmelske.

Klogskab: Har du ikke endnu nogen af de Ting hos dig, som den Gang vare dig behagelige?

Christen: Jo; men aldeles mod min Villie; især mine indvortes og kjødelige Tanker, hvori alle mine Landsmænd saavelsom jeg have fundet Behag: nu derimod ere alle disse Ting til Sorg for mig, og stod det blot til mig at vælge, hvad jeg vilde, saa vilde jeg vælge aldrig mere at tænke paa mit Eget; men jeg maa dog erfare, at det, som jeg vil, dette gjør jeg ikke; men det, som jeg hader, dette gjør jeg.

Klogskab: Finder du ikke undertiden, at Saadant, som stundom er dig til Bekymring, til andre Tider synes ligesom helt overvundet?

Christen: Jo, men det er kun sjoldent; og naar saadant hænder mig, da er det mig gyldne Timer.

Klogskab: Kan du erindre, ved hvilke Midler du finder dine Plager undertiden ligesom aldeles kraftløse?

Christen: Ja; det bevirkes ved at tænke paa det, jeg saa paa Korset; ved at se paa min broderede Kjole; ved at læse i den Rulle, jeg bærer paa Brystet, og naar Tankerne, om hvor jeg agter mig hen, bliver levende hos mig.

„Jeg har Kone og fire smaa Børn."

Klogskab: Men, hvorfor er du saa begjærlig efter at komme til Bjerget Zion?

Christen: Jo, der haaber jeg at se ham levende, som hang død paa Korset, og der haaber jeg at blive alle de Ting kvit, som hidindtil have været mig til Fortræd; der, siger man, er ingen Død (Es. 25, 8; Aab. 21, 4); og der skal jeg leve blandt saadanne, som jeg synes bedst om. Thi, sandt at sige, jeg elsker ham, fordi jeg ved ham blev befriet for min Byrde; og jeg

er saa udmattet af min indvortes Sygdom, at jeg vilde ønske, jeg var der, hvor jeg aldrig skal dø, og blandt dem, som bestandig raabe: „Hellig, Hellig, Hellig!"

Derpaa sagde Kjærlighed til Christen: „Har du Familie? Er du gift?"

Christen: Jeg har Kone og fire smaa Børn.

Kjærlighed: Hvorfor bringer du ikke dem med?

Da græd Christen og sagde: „Ak! hvor gjerne vilde jeg ikke have bragt dem med, men de vare alle saa aldeles imod min Vandring."

Kjærlighed: Men du skulde have talt til dem og bestræbt dig for at overbevise dem om den Fare, de udsætte sig for ved at blive tilbage.

Christen: Ja, det gjorde jeg, og fortalte dem tillige, hvad Gud havde aabenbaret mig angaaende vor Stads Ødelæggelse; men jeg forekom dem som En, der gjækkede (1 Mos. 19, 14), og de vilde ikke tro mig.

Kjærlighed: Bad du da ikke til Gud, at han vilde velsigne dit Raad til dem.

Christen; Jo, og det med megen Inderlighed; thi du kan tro, at min Kone og mine stakkels Børn vare mig meget dyrebare.

Kjærlighed: Men fortalte du dem din egen Sorg og Frygt for Ødelæggelsen; thi jeg formoder, at Ødelæggelsen var let nok at forudse?

Christen: Ja, mere end en Gang. De kunde tillige se min Angst paa mit Ansigt, i mine Taarer og tillige i min Bæven af Frygt for den overhængende Dom; men alt dette var dog ikke tilstrækkeligt til at formaa dem til at følge med mig.

Kjærlighed: Men hvorfor vilde de ikke følge med?

Christen: Ak, min Kone var bange for at forlade denne Verdens Goder, og mine Børn vare hengivne til Ungdommens daarlige Forlystelser, og saaledes lode de mig, hver af sine Grunde, vandre alene.

Kjærlighed: Har du maaske ved et forfængeligt Levnet afskrækket dem fra at følge dine Opmuntringer og Formaninger?

Christen: Jeg kan sandelig ikke rose mit Levnet; thi jeg er mig mange Feil bevidst; jeg ved ogsaa, at man ved sin Vandel snart kan omstyrte det, man ved Grundsætninger og Overtalelse bestræber sig for at stadfæste for Andre til deres Bedste; dog det kan jeg sige, at jeg var meget forsigtig, at jeg ikke ved nogen usømmelig Handling skulde give dem Anledning til at fatte Uvillie mod min Vandring. Ja, de sagde derfor ofte til mig, at jeg var altfor nøieregnende, og at jeg for deres Skyld nægtede mig Ting, hvori de intet Ondt saa. Og, — jeg tror, jeg tør sige det, — dersom Noget, som de havde set af mig, hindrede dem, da var det min store Ængstelse for at synde mod Gud, eller for at gjøre Uret mod min Næste.

Kjærlighed: I Sandhed, Kain hadede sin egen Broder; fordi hans Gjerninger vare onde og hans Broders retfærdige (1 Joh. 3, 12), og dersom din Kone og dine Børn ere blevne fortørnede paa dig derfor, da er din Sjæl ren for deres Blod (Ez. 3, 19).

Saaledes saa jeg idrømme, at de sadde og talede sammen, indtil Aftensmaaltidet var færdigt, og da de havde dækket op, satte de sig tilbords. Paa Bordet stode udsøgte Retter og fine Vine (Es. 25, 6), og al deres Tale ved Bordet var om Bjergets Herre, om hvad han nemlig havde gjort, og hvorfor han gjorde det, som han gjorde, og hvorfor han havde bygget dette Hus. Blandt Andet, som de sagde, mærkede jeg, at han havde været en stor Kriger, og havde fægtet med ham, som havde Dødens Kraft (Eb. 2, 14. 15), og betaget ham sin Magt; men ikke uden stor Fare for ham selv, hvilket bragte mig til at elske ham desto mere.

Thi jeg hørte nemlig, at Christen sagde: „Og, som jeg tror, gjorde han det med megen Blodsudgydelse; men hvad der gjør hans Gjerninger mest Ære, var, at han gjorde det af ren Kjærlighed til sit Land.“ Der var desuden nogle af Husets Folk, som sagde, at de havde talt med ham, siden han døde paa Korset, og de bevidnede, at de havde hørt af hans egen Mund, at han elsker de stakkels Pilegrime saa høit, at hans Lige ei er funden fra Østen til Vesten.

Desuden anførte de som Bevis for, hvad de bekræftede: at han havde afført sig sin Herlighed og det for de Fattiges Skyld, og at de hørte ham sige, at han ikke vilde bo paa Zions Bjerg alene. De sagde endvidere at han havde gjort mange Pilegrime til Fyrster (1 Sam. 2. 8; Ps. 113, 7), endskjøndt de af Naturen vare fødte Tiggere og deres Oprindelse havde været en Møgdynge.

Saaledes talede de sammen til langt ud paa Natten; og efterat de havde overgivet sig til Herrens Beskyttelse, begave de sig til Hvile.

Pilegrimen lode de ligge paa et stort Oververelse, hvis Vinduer vendte mod Østen, og hvis Navn var Fred. Her sov han til Dagbrækningen. Da han vaagnede, sang han:

Hvor er jeg nu? — O Jesu Kjærlighed!
Saaledes sørger du for arme Sjæle,
At jeg tilgives, og paa dette Sted
Saa nær ved Himmelporten alt tør dvæle!

Da de derpaa om Morgenen vare opstandne, fortsatte de deres Samtale en liden Stund, og bade, at han ikke maatte reise, førend de havde vist ham Stedets Mærkværdigheder. De førte ham da først ind i Arkivet,* hvor de viste ham Beretninger fra den fjerneste Oldtid, og af disse viste de ham først, saavidt jeg kan erindre min Drøm, Herrens Slægtregister, hvoraf man saa, at han var en Søn af den Gamle af Dage og født af Evighed.

Her var ogsaa nøiagtigt optegnet hans Gjerninger og Navnene paa mange Hundreder, som han havde taget i sin Tjeneste, og som han havde anvist saadanne Boliger, som hverken ved Dagens Længde eller ved Naturens Forandring kunde tilintetgjøres.

Derpaa oplæste de for ham adskillige af de store Bedrifter, som nogle af hans Tjenere havde udøvet, saasom, hvorledes de „overvandt Riger, øvede Retfærdighed, erholdt Forjættelser, stoppede Løvers Mund, udslukte Ildens

* Christus og Betragtninger over Christus, hans Fødsel, hans Person, hans Liv, hans Værk, hans Død, og Forsoningen, Retfærdiggjørelsen og Frelsen ved ham er christne Sjæles Glæde.

Kraft, undflyede skarpe Sværd, fik Kræfter igjen efter Skrøbelighed, bleve vældige i Krigen, og bragte Fienders Leire til at vige." (Eb. 11, 33. 34.)

I en anden Samling af Husets Skrifter læste de videre, hvor villig deres Herre var til at antage Enhver, ja Enhver, i sin Naade, skjøndt de forhen endog havde vist ham og hans Gjerninger store Forhaanelser. Her var ogsaa adskillige Beretninger om mange andre berømte Ting, saavel fra de gamle som fra de nyere Tider, hvilke alle Christen saa; tillige Prophetier og Spaadomme om Ting, som have deres sikre Opfyldelse til Følge, til Skræk og Forbauselse for Fienden og til Trøst og Glæde for Pilegrime.

Den følgende Dag førte de ham ind i Rustkammeret, hvor de viste ham al Slags Vaaben, hvormed Herren havde forsynet Pilegrime, saasom: Sværd, Skjolde, Hjelme, Brystharnisker, Bønner og Sko, som aldrig kunne udslides; og der var nok deraf til at udruste saa mange Mænd til Herrens Tjeneste, som der er Stjerner paa Himlen.

De viste ham ogsaa nogle af de Redskaber, ved hvilke adskillige af hans Tjenere havde udrettet underfulde Gjerninger. De viste ham Moses's Stav; den Hammer og Stok, med hvilken Jael slog Sisera; de Krukker, Trompeter og Lamper, ved hvilke Gideon slog Midianiternes Hære paa Flugt. Dernæst viste de ham den Stav, Samgar drev Oxer med, og hvormed han slog 600 Mand. Ligesaa Asenkjæften, med hvilken Samson gjorde saa mægtige Gjerninger, og Slyngen og Stenen, med hvilken David slog Goliath af Gad, samt det Sværd, hvormed Herren vil dræbe Syndens Menneske paa den Dag, han vil opstaa til Rov (Zeph. 3, 8). Foruden disse Ting saa Christen mange andre fortræffelige Sager, hvorover han var meget fornøiet. Derpaa begave de sig igjen til Hvile.

Derefter saa jeg idrømme, at da han den følgende Morgen vilde fortsætte sin Reise, bade de ham at blive ogsaa til den følgende Dag; „og da," sagde de, skulle vi, dersom det er klart Veir, vise dig de behagelige Bjerge; hvilket, sagde de, vilde forøge hans Glæde endnu mere, fordi de

vare nærmere den forønskede Havn, end der, hvor han nu var." Hertil gav han da sit Samtykke og blev der.

Den følgende Morgen førte de ham op paa det Øverste af Huset, og bade ham se mod Syden; han saa da i en stor Afstand (Es. 33, 16. 17) et høist yndigt Bjergland, der var prydet med Skove, Vingaarde, alle Slags Frugter og Blomster, Kildevæld og Vandspring, — meget skjønt at se. Han spurgte da om dette Lands Navn, og de svarede, at det var Emanuels Land; „og det er ligesaa tilgjængeligt for alle Pilgrime som dette Bjerg," tilføiede de; „og naar du kommer der, kan du se Porten til den himmelske Stad, som Hyrderne dersteds ville vise dig."

Nu besluttede han at reise videre, hvilket de ikke havde noget imod. „Men lader os først," sagde de, „gaa ind i Rustkammeret." Dette gjorde de, og da de kom der, rustede de ham fra Isse til Fod med Vaaben, der kunde bestaa sin Prøve, hvis han maaske skulde komme til at udholde noget Angreb underveis.

Saaledes udrustet gik han med sine Venner til Porten, og der spurgte han Portneren, om han havde set nogen Pilegrim gaa forbi. Ja, svarede Portneren.

Christen: Kjære, kjendte du ham?

Portneren: Jeg spurgte om hans Navn, og han svarede, han hed „Trofast."

Christen: O, ham kjender jeg; det er min Landsmand og Nabo, han er derfra, hvor jeg er født; hvorlangt, tror du, han kan være iforveien?

Portneren: Nu naaede han just Foden af Bjerget.

Christen: Tak, gode Portner, Herren være med dig og velsigne dig for din Godhed.

Derefter begav han sig da paa Reisen; men Forsigtighed, Gudsfrygt, Kjærlighed og Klogskab fulgte med ham til Foden af Bjerget. Medens de gik sammen, fortsatte de deres Samtale, indtil de vare komne ned af Bjerget.

Chisten rustes fra Isse til Fod i Vaaben

„Saavidt jeg kan se,“ sagde Christen, „saa er det ligesaa vanskeligt at gaa ned, som at komme op.“ „Ja,“ sagde Klogskab, „det er virkelig vanskeligt at komme ned i Ydmygelsens Dal, hvor du nu er, uden at glide, derfor vilde vi følge med dig ned ad Bjerget.“ Han begyndte da at gaa ned, men meget forsigtig; dog gled han her et Par Gange.

Da de vare komne ned af Bjerget, saa jeg i min Drøm, at disse gode Ledsagere gave Christen et Stykke Brød, en Flaske Vin og en Drue-Klase, og derpaa gik han videre.

Mens Christen dvæler mellem ædle Venner,
Ved deres gyldne Ord hans Hjerte brænder;
Og klædt han er, da han fra dem mon gaa,
I nordisk, hærdet Staal fra Top til Taa.

4 Kapitel.

Men her i Ydmygelsens Dal kom stakkels Christen haardt i Knibe; thi han var ikke kommen langt, førend han mærkede en listig Fiende komme over Marken imod ham; hans Navn var Apollyon.

Christen begyndte da at blive bange, og begyndte at overlægge, om han skulde gaa tilbage eller blive der. Men, da han ei havde nogen Rustning paa Ryggen, saa indsaa han, at han ved at vende Fienden Ryggen vilde give ham større Fordel; thi han kunde da med Lethed gjennembore ham med sine Pile. Han besluttede derfor at friste Skjæbnen og at prøve en Kamp; „thi," tænkte han, „da jeg ikke har mere for Øie, end at frelse mit Liv, saa vil det være det bedste, at jeg forsvarer mig."

Under disse Betragtninger vedblev han at gaa, indtil han mødte Apollyon.*

Et frygteligt Uhyre! Han var bedækket med Skjæl som en Fisk, — og dette er hans Hoffærdighed, — han havde Vinger som en Drage, Fødder som en Bjørn, og ud af hans Bug kom der Ild og Røg, og hans Mund var som en Løves. Da han var kommen til Christen, betragtede han ham med en foragtelig Mine, og forelagde ham følgende Spørgsmaal:

Apollyon: Hvorfra kommer du, og hvor agter du dig hen?

Christen: Jeg kommer fra Fordærvelsens Stad, som er et Sted, hvor alt Ondt findes, og jeg agter mig nu til Zions Stad.

Apollyon: Heraf erfarer jeg, at du er en af mine Undersaatter; thi hele Landet tilhører mig, og jeg er dets Fyrste og Gud. Hvoraf kommer

---

* Bliv ikke forfærdet, om du møder Satan og han angriber dig paa en frygtelig Maade; husk paa, at før det er blevet tilladt ham at angribe Pilegrime, har Gud udrustet disse med Vaaben, der er tilstrækkelige til Forsvar, ja til at beseire Satan med. I hver Kamp med Satan, er Striden Herrens; hans Kraft er taget i Beslag for Seiren derfor strid Troens gode Strid.

det da, at du er løbet bort fra din Konge? Var det ikke, fordi jeg haaber, at du kan gjøre mig mere Tjeneste, saa skulde jeg nu slaa dig med et Slag til Jorden.

Christen: Jeg blev virkelig født i dit Herredømme, men da din Tjeneste var haard, og din Løn var saadan, at man ikke kunde leve af den;

Kristens Kamp med Apollyon.

— thi Syndens Sold er Døden (Rom. 6, 23), — saa gjorde jeg, da jeg var kommen tilaars, som andre betænksomme Folk, og saa mig om efter bedre Vilkaar.

Apollyon: Der er ingen Fyrste, som saa let vil give Slip paa sine Undersaatter, og jeg vil heller ikke miste dig; men siden du klager over din

Tjeneste og Løn, saa vær kun rolig og gaa tilbage igjen; thi herved lover jeg, at du skal faa, hvad vort Land formaar.

Christen: Men jeg har alt underkastet mig en Anden, og det er Kongernes Konge; hvorledes kan jeg da med Føie gaa tilbage til dig?

Apollyon: Heri har du handlet, som Ordsproget siger, nemlig, „byttet ondt med værre;" men det gaar almindelig saaledes med dem, som selv tilbyde ham deres Tjeneste, at de efter nogen Tids Forløb give Slip paa ham og komme til mig igjen; gjør ogsaa du det samme, saa skal alt blive godt.*

Christen: Jeg har givet ham mit Æres Ord og svoret ham Troskab, hvorledes kan jeg da unddrage mig derfra uden at blive hængt som en Forræder?

Apollyon: Du har gjort det samme mod mig, og dog vil jeg tilgive dig Alt, naar du kun endnu vil vende om og gaa tilbage.

Christen: Hvad jeg lovede dig, skete i min umyndige Alder; desuagtet gjør jeg Regning paa, at den Fyrste, under hvis Banner jeg nu staar, er istand til at løse mig, ja, endog tilgive mig, for hvad jeg har begaaet af Foielighed mod dig, og desuden synes jeg, — o, du fordærvelige Apollyon, — sandt at sige, bedre om hans Tjeneste, Løn, Tjenere, Regjering, Selskab og Land; hør derfor op med at overtale mig, jeg er hans Tjener, og ham vil jeg følge.

Apollyon: Betænk nok en Gang med koldt Blod, hvad der endnu kan møde dig underveis. Du ved, at hans Tjenere for det meste faa en slet Ende; fordi de forgribe sig paa mig og mine Veie. Hvormange have ei faaet en skammelig Død! Og desuagtet anser du hans Tjeneste for bedre end min; skjøndt han endnu aldrig har forladt sin Plads for at redde en af dem, som have tjent ham, ud af mine Tjeneres Hænder; medens jeg derimod mangfoldige Gange, hvilket hele Verden fuldkommen ved, saavel ved

---

* Her siger Løgnens Fader en sørgelig Sandhed, men slutter den efter sin Sædvane med et løgnagtigt Løfte.

Magt som Svig har revet dem, som troligen have tjent mig, ud af hans og hans Tjeneres Hænder, og saaledes vil jeg ogsaa redde dig.

Christen: Han befrier dem ikke strax, fordi han vil prøve deres Kjærlighed, om de ville holde fast ved ham indtil Enden, og hvad den sørgelige Ende angaar, som du siger, de skulle faa, da er den i deres Øine den hæderligste; men den nærværende Befrielse agte de ikke meget; thi de vente paa den Herlighed, de skulle erholde, naar deres Konge kommer i sin og Englenes Herlighed.

Apollyon: Du har allerede været utro i din Tjeneste hos ham, og hvorledes tænker du da at faa Løn af ham?

Christen: Hvori har jeg da været ham utro, Apollyon?

Apollyon: Allerede i Begyndelsen af din Reise var du modløs og feig, da du var nær ved at drukne i Forsagthedens Sump. Du forsøgte ad urette Veie at blive din Byrde kvit, istedetfor at vente, indtil din Konge kom og tog den af dig; du henfaldt i en Syndesøvn og tabte dit kostbare Klenodie; du var ogsaa nærved at vende om ved Synet af Løverne, og, naar du taler om, hvad du har hørt og set, saa er du inderlig begjærlig efter forfængelig Ære i alt, hvad du siger eller gjør.

Christen: Alt dette er sandt, og desuden meget mere, som du ikke har anført; men den Fyrste, jeg tjener og ærer, er naadig og villig til at tilgive. Desuden havde jeg disse Svagheder, da jeg var i dit Land; thi der har jeg indsuget dem, og jeg har sukket under dem og været bekymret for dem; men nu har jeg faaet Tilgivelse hos min Fyrste.

Da udbrød Apollyon i heftigt Raseri og sagde: „Jeg er en Fiende af denne Fyrste og hader hans Person, hans Love og Folk; jeg er draget ud for at kjæmpe mod dig.“

Christen: Apollyon! vogt dig for, hvad du gjør; jeg er paa Kongeveien, og den er hellig; tag dig derfor iagt.

Apollyon skrævede da tvers over Veien, saa bred den var, og sagde: „Jeg er aldeles ikke bange, bered dig til at dø; thi jeg sværger ved Helvedes Afgrund, at du ikke skal komme videre; her vil jeg tilintetgjøre din Sjæl!“

Idetsamme kastede han en gloende Pil mod hans Bryst, men Christen holdt et Skjold i sin Haand, med hvilket han afværgede den og undgik saaledes Faren.

Da trak Christen sit Sværd; thi han saa, at det nu var Tid til Kamp. Apollyon trængte ind paa ham og udkastede Pile ligesaa tykt som Hagel, hvormed han, uagtet Christens Bestræbelser for at undgaa dem, saarede ham i Hovedet, Haanden og Foden.* Dette bragte Christen til at vige lidt, hvorfor Apollyon forfulgte Kampen; men Christen tog Mod til sig igjen og modstod ham, saa mandigt han kunde.

Denne heftige Strid varede over en halv Dag, ligeindtil Christen var næsten aldeles afkræftet; thi man kan vel tænke, at han paa Grund af sine Saar nødvendigvis maatte blive svagere.

Da nu Apollyon saa sig Leilighed, begyndte han at rykke ind paa Christen, og idet han brødes med ham, gav han ham et saa frygteligt Stød, at Sværdet fløi ham af Haanden. „Nu er jeg sikker paa dig," sagde Apollyon, og med det samme trykkede han ham saa haardt, at Christen begyndte at tvivle om sit Liv. Men det gik, som Gud vilde;* thi medens Apollyon vilde fuldbyrde det sidste Slag, for derved at gjøre fuldkommen Ende paa den gode Mand, udrakte Christen hurtigt Haanden efter sit Sværd, greb det og sagde: „Glæd dig ikke over mig, min Fiende, naar jeg falder, skal jeg staa op igjen" (Micha 7, 8); og idetsamme gav han ham et saa vældigt Stød, at han styrtede om som en, der havde faaet sit Banesaar. Christen, som mærkede dette, gik igjen til ham og sagde: „Ja, i alle disse Ting ere vi mere end Overvindere ved ham, som elskede os" (Rom. 8, 8—9). Idetsamme udbredte Apollyon sine Drage-Vinger og foer bort (Jak. 4, 7), saa at Christen ei saa ham mere.

---

* Har Hensyn til hans Forstand, Tro og Opførsel.

* Læg Mærke til: Herren er ikke udelukkende Tilskuer ved vore Kampe; han styrker os paa Trængselens Dag og i Troens Kamp og bringer os ud af Striden som Seierherrer formedelst hans Kjærlighed.

Ingen kan forestille sig, medmindre han ligesom jeg havde set og hørt det, hvilken Hylen og skrækkelig Brølen Apollyon paa den ene Side udstødte under hele Kampen; han gav Lyd fra sig som en Drage; og paa den anden Side, hvilke Sukke og hvilken Stønnen, der kom fra Christens Hjerte.

Aldrig saa jeg ham den hele Tid at vise saa meget som et venligt Blik, førend han mærkede, at han havde saaret Apollyon med sit tveæggede Sværd; da smilede han i Sandhed og saa op. Men det Foregaaede var det frygteligste Syn, jeg nogensinde har set.

Da nu Kampen var forbi, sagde Christen: „Her vil jeg takke ham, som friede mig fra Løvens Gab; ham, som hjalp mig mod Apollyon." Dette gjorde han, idet han sagde:

Beelzebub, den lede Avindsmand,
Har rustet mod mig denne grumme Fiènde:
Med Helveds Raseri han faldt mig an
Og tænkte, han mig skulde overvinde.
Men mig Michael hjalp, — han stred med mig.
Jeg svang mit Sværd, — og flux han maatte vige.
Thi skal jeg prise ham evindelig;
Lig Offerrøg skal Tak fra Hjertet stige.

Da kom der en Haand til ham med Blade af Livets Træ, hvilke Christen tog og lagde paa de Saar, han havde faaet i Kampen, og de bleve strax helbredede.* Han satte sig nu ned for at spise sit Brød og drikke af Flasken, som han fik kort før, og da han saaledes havde forfrisket sig, begav han sig paa Reisen med draget Sværd i Haanden, „thi jeg ved ikke," sagde han, „om ikke nogen anden Fiende kunde være forhaanden." Men der tilstødte ham ikke noget igjennem hele Dalen, efterat han var bleven befriet fra Apollyon.

Ved Enden af denne Dal var der en anden, som hed Dødens Skyggedal, igjennem hvilken Christen nødvendigvis maatte gaa,

* Hvilke Saar vi end faa i vore Sammenstød med Satan, Jesus vil dog helbrede dem.

fordi Veien til den himmelske Stad laa midt igjennem den. Denne Dal er meget ensom og øde. Propheten Jeremias (Jer. 2, 6) beskriver den saaledes: „En Ørken, et Land, som er øde, fuldt af Grave, et tørt og Dødens Skygges Land, et Land, som Ingen — uden en Christen — tilforn har vandret igjennem, og hvor intet Menneske boer."

Her kom Christen i større Forlegenhed end i Kampen med Apollyon, som man af det Følgende vil se.

Jeg saa da i min Drøm, at Christen ved Grændserne af Dødens Skyggedal mødte to Mænd, der kom ilende tilbage, og som vare Børn af dem, der bragte en ubehagelig Efterretning om det forjættede Land (4 Mos. 13, 32). Christen talede til dem saaledes:

Christen: Hvor agte I Eder hen?

Mændene: Tilbage, tilbage! og vi ville, at du skal gjøre ligesaa, dersom du sætter nogen Pris paa Liv og Fred.

Christen: Hvorledes, hvad er Aarsagen dertil?

Mændene: Aarsagen! Vi gik den samme Vei, som du, og gik saa langt vi turde; men vi vare virkelig nær ved ikke at komme tilbage; thi havde vi gaaet lidt længere frem, saa havde vi ikke været her og bragt dig disse Efterretninger.

Christen: Men hvad er da tilstødt Eder?

Mændene: Vi vare næsten inde i Dødens Skyggedal (Ps. 44, 19; 107, 14); men til al Lykke saa vi os for, og mærkede Faren, førend vi kom i den.

Christen: Men hvad saa I da?

Mændene: Saa! Ei, Dalen selv, der er saa sort som Beg; der saa vi ogsaa Gravens Spøgelser, Satyrer og Drager; vi hørte tillige i denne Dal en idelig Hylen og Skrigen som af Folk i den yderste Elendighed, der sadde bundne i Jammer og Lænker; over Dalen svævede mistrøstende Forvirringsskyer (Job. 3, 5; 10, 22). Døden udspredte sine Vinger overalt. Kort, Alt er der høist frygteligt og aldeles udenfor Ordenen.

Christen: Jeg indser ikke rettere af det, I have sagt, end at dette er Veien for mig til den forønskede Havn (Jer. 2, 6).

Mændene: Lad det være din Vei længe nok; vi ville ikke vælge den til vor.

Derpaa gik de, og Christen fortsatte sin Reise, men stedse med draget Sværd i Haanden af Frygt for at blive overfaldet.

Saa langt som denne Dal strakte sig, var der paa høire Side en meget dyb Grav; denne Grav er det, i hvilken til alle Tider den ene Blinde har ledet den anden, og hvori begge ere ynkelig omkomne. Videre var der paa venstre Side en meget farlig Hule, hvori endog en god Mand ikke vilde finde nogen Bund for sin Fod at staa paa, om han faldt deri; i denne Hule faldt Kong David (Ps. 69, 14) engang og var udentvivl bleven knust deri, havde ikke han, som er mægtig, draget ham ud.

Veien var her saa overordentlig smal, at det var saa meget farligere for Christen at gaa: thi naar han søgte i Mørket at undgaa Graven paa den ene Side, saa var han færdig ved at falde om i Dyndet paa den anden; ligeledes naar han søgte at undgaa Dyndet, undgik han kun ved den yderste Forsigtighed at falde i Graven.

Saaledes vandrede han afsted, og jeg hørte ham sukke bitterlig; thi foruden den omtalte Fare, var det her saa mørkt, at naar han havde opløftet sin Fod forat gaa, vidste han ofte ikke, hvor og hvorpaa han vilde sætte den ned igjen.

Omtrent midt i Dalen fornam jeg, at Helvedes Gab var, og det stødte tæt op til Veikanten. „Hvad skal jeg nu gjøre?" tænkte Christen. Ild og Røg strømmede uafladelig ud i Overflødighed med Gnister og frygtelig Bragen, — Ting, som ikke bekymrede sig om Christens Sværd, saaledes som Apollyon tilforn gjorde, — saa at han blev nødt til at stikke sit Sværd i Skeden og gribe til et andet Vaaben ved Navn Bøn. (Eph. 6, 18). Da udbrød han saa høit, at jeg hørte det: „Kjære Herre, jeg beder dig, udfri min Sjæl." (Ps. 116, 4). Saaledes gik han længe; dog naaede Flam-

merne næsten til ham; ogsaa hørte han undertiden snart sørgelige Skrig, snart Løben frem og tilbage, saa at han ofte troede, at han vilde blive knust i Stykker eller nedtraadt som Skarnet paa Veiene. For en Strækning af flere Mile saa han dette frygtelige Syn og hørte denne rædselsfulde Larm, og da han etsteds syntes at høre en hel Skare Fiender at komme sig imøde, standsede han og begyndte at overtænke, hvad der var bedst at gjøre; undertiden tænkte han saa halvt paa at gaa tilbage; siden betænkte han, at han var halvveis igjennem Dalen; han erindrede tillige, at han allerede havde bekjæmpet mangen en Fare, og at den Fare, han udsatte sig for ved at gaa tilbage, vilde blive langt større, end den ved at gaa længere frem; derfor besluttede han at gaa videre.

Nu syntes Fienderne at komme nærmere og nærmere, men da de vare komne næsten lige til ham, udbrød han med høi Røst: „Jeg vil vandre i den Herre Guds Kraft." (Ps. 71, 16.) Da vendte de om og kom ikke videre.

En Ting vil jeg ikke forbigaa. Jeg mærkede, at Christen nu var saa forvirret, at han ikke kjendte sin egen Stemme, og dette opdagede jeg paa følgende Maade.

Just som han var kommen hen imod Aabningen af den brændende Pøl, fulgte en af de Ugudelige ganske sagte bag ham og hviskede alskens gruelige Bespottelser til ham, og dette troede han virkelig var kommet fra hans eget Hjerte. Dette bedrøvede Christen mere end noget Andet tilforn, det nemlig, at han tænkte, at han nu havde bespottet ham, hvem han tilforn havde elsket saa høit; dog følte han, at han ikke vilde have gjort det, dersom han kunde have undgaaet det; men han havde ikke Fatning nok, hverken til at tilstoppe sine Øren eller til at undersøge, hvorfra disse Bespottelser kom.

Da Christen temmelig længe havde vandret i denne mistrøstige Tilstand, syntes han at høre en Mands Stemme, der sagde, idet den foer ham forbi: „Naar jeg end skal vandre i Dødens Skyggedal, vil jeg ikke frygte for noget Ondt; thi du er med mig." (Ps. 23, 4.)

Da blev han glad og det af følgende Grunde:

Først, fordi han sluttede deraf, at der var Andre i Dalen end ham, som frygtede Gud.

For det Andet, fordi han mærkede, Gud var med dem, endog i denne mørke og sørgelige Tilstand. (Job 23, 9.) „Og hvorfor da ikke," tænkte han, „med mig, endskjøndt jeg ikke kan fornemme det, paa Grund af de Hindringer, som forfølge mig her?"

„Han har forvandlet Dødens Skygge til Morgen!"

For det Tredie, fordi han haabede at faa Selskab, naar han kunde indhente dem.

Derfor gik han afsted og raabte paa ham, som gik foran; men denne vidste ikke, hvad han skulde svare; thi han troede, at ogsaa han var alene.

Da det lidt efter lidt blev Dag, sagde Christen: „Han har forvandlet Dødens Skygge til Morgen.“ (Amos 5, 8.)

Da nu Morgenen var kommen, saa han tilbage, ikke af Begjærlighed efter at vende tilbage, men for ved Dagens Lys at se, hvilket Bovestykke han havde gjort i Mørket. Nu saa han da tydeligere Graven paa den ene Side og den sumpede Hule paa den anden, tillige hvor snæver Veien imellem begge var; han saa ogsaa Skrækkebillederne, Satyrerne og Dragerne i Hulen, men alt i lang Frastand, thi efter Dagbrækningen nærmede de sig ikke, ifølge hvad der staar skrevet: „Han aabenbarer de dybe Ting af Mørket og udfører Dødens Skygge til Lyset.“ (Job 12, 22.)

Christen var nu meget fornøiet over sin Befrielse fra alle Farer paa den ensomme Vei; og skjøndt han havde frygtet disse Farer meget før, saa indsaa han dog bedre nu deres Omfang, da Dagens Lys gjorde dem tydeligere for ham.

Omtrent paa den Tid stod Solen op, hvilket var en ny Naade for Christen; thi man maa lægge Mærke til, at omendskjøndt den første Del af Dødens Skyggedal var farlig, saa var dog den anden Del, som han, om muligt, nu skulde gaa igjennem, endnu farligere, da Veien fra det Sted, hvor han nu var, og lige til Enden af Dalen var besat med Snarer, Strikker og Garn, og fuld af Grave, Brønde, dybe Huler og Brinke, saa at hvis det havde været mørkt nu, som det var, da han gik den første Del af Veien, vilde han, om han saa havde havt Tusinde Sjæle, efter al Sandsynlighed været fortabt; men Solen var just nu, som sagt, staaet op. Da sagde han: „Hans Lys skinner over mit Hoved, og ved hans Skin gaar jeg igjennem Mørket.“ (Job 2, 3.)

Ved dette Lys kom han derfor til Enden af Dalen. Nu saa jeg i min Drøm, at der ved Enden af denne Dal laa Blod, Ben, Aske og lemlæstede Menneske-Kroppe, just af Pilegrime, som forhen havde gaaet denne Vei, og medens jeg tænkte over, hvad Aarsagen hertil kunde være, opdagede jeg kort foran mig en Hule, hvor to Kjæmper, Pave og Hedning, boede i gamle

Evangelist giver Christen og Trofast gode Formaninger. — Se Sid. 155.

Dage, ved hvis Magt og Tyranni de Mennesker, hvis Ben, Blod, Aske, osv. laa der, vare blevne grusomt henrettede.

Men Christen gik der forbi uden megen Fare, hvorover jeg undrede mig noget; men siden fik jeg vide, at Hedning var død for mangen en Dag siden, og hvad den Anden angaar, saa er han, skjøndt han endnu er ilive, paa Grund af sin Alder og de mange listige Angreb paa ham i hans unge Dage, bleven saa skrøbelig og stiv i Leddene at han nu ikke kan stort mere end sidde ved Aabningen af sin Hule og grine til Pilegrimene, som gaa ham forbi, og bide sine Negle af Harme over, at han ei kan faa dem fat.

Christen saa jeg nu gaa sin Vei uden at vide, hvad han skulde tænke om den gamle Mand, han saa at sidde ved Aabningen af Hulen, især fordi denne talte til ham, da han ikke kunde naa ham, og sagde: „I ville ikke blive bedre, førend flere af Eder ere opbrændte." Men Christen viste ham et blidt Aasyn og gik forbi uden at tage nogen Skade.

Da sang Christen:

O, store Redning, høie, underfulde!
At jeg af denne Fare frelses skulde,
Som her mig mødte — o Tak være dig,
Hvis Haand mig ledte saa omhyggelig!
Se: Mørkets Rædsler, Djævle uden Tal
Og Synd omringed' mig i denne Dal;
Ja alle Helveds Strikker laa udspændte
Paa Veien, hvor jeg mine Øine vendte.
Hvert Øieblik fortabt jeg skulde være;
Men se: jeg lever, Jesus, dig ske Ære!

Underveis kom Christen til en liden Høi, som var opkastet, for at Pilegrimene kunde se sig om;* Christen steg derfor derop, og da han just saa Trofast foran sig paa sin Reise, raabte han høit: „Heida! Holla! Vent, saa kunne vi gjøre Selskab." Trofast saa sig derved til-

* Herren sørger for sit Folk. Ved sit Ord og sine Løfter har han skabt mangen en lille Udsigts- og Hvilehøi paa Veien, fra hvilken de kunne skue fremad med Glæde og Behag.

bage, hvorpaa Christen igjen raabte til ham: „Vent, vent, til jeg naar dig!“ Men Trofast svarede: „Nei, det gjælder mit Liv, Blodhævneren er bag mig.“*

Herover blev Christen noget fornærmet og anstrængte alle sine Kræfter, saa at han ei alene indhentede Trofast, men kom endog forbi ham, saa at den, som var sidst, kom først. Christen smilte da af For-

Trofast kommer Christen til Hjælp.

fængelighed over, at han havde faaet Forspringet for sin Broder; men da han ikke saa sig for, snublede han og faldt, uden at han kunde reise sig op igjen, førend Trofast kom ham til Hjælp.

---

* Det er godt at være forsigtig med Hensyn til, hvad Selskab man kommer i. Mange have sluttet sig til fordærvelige Bekjendere i Stedet for hjælpende Medvandrere.

Da saa jeg dem at gaa meget kjærligen sammen og at holde en behagelig Samtale om alt det, som var hændt dem paa deres Vandring. Christen begyndte saaledes:

Christen: Min agtede og høit elskede Broder Trofast, det fornøier mig, at jeg har truffet dig, og at Gud har stemt vore Sjæle saaledes, at vi kunne gaa som Venner paa denne saa behagelige Vei.

Trofast: Jeg havde tænkt paa, kjære Ven, at gjøre dig Selskab lige fra Byen, men du havde faaet Forspringet for mig, hvorfor jeg blev nødt til at tilbagelægge saa langt et Stykke af Veien alene.

Christen: Hvor længe efter mig opholdt du dig i Fordærvelsens Stad, førend du begav dig paa din Vandring?

Trofast: Indtil jeg ikke kunde blive der længer; thi strax efterat du var reist, blev der meget Snak over, at vor Stad inden kort Tid vilde blive opbrændt ved Ild fra Himlen.

Christen: Hvad! talte dine Naboer derom?

Trofast: Ja, det var en Stund i Alles Munde.

Chisten: Men vandrede da ikke Flere end du ud for at undgaa Faren?

Trofast: Endskjøndt der, som sagt, gik megen Snak derom, saa tænker jeg, at de ikke satte nogen fast Tillid dertil; thi midt i den heftigste Samtale hørte jeg nogle af dem tale spottende om dig og din fortvivlede Reise; saaledes kaldte de nemlig din Vandring, — men jeg troede dengang ligesom nu, at Stadens Ende vil ske ved Ild og Svovl herovenfra, og derfor har jeg taget Flugten.

Christen: Hørte du noget om Nabo Føielig?

Trofast: Ja, Christen, jeg hørte, at han havde fulgt med dig lige til Forsagthedens Sump, hvori han, som Nogle sagde, faldt, skjøndt han ikke vilde være dette bekjendt; men jeg er vis derpaa, da han var saa svært tilsmudset af det Slags Dynd.

Christen: Men hvad sagde Naboerne til ham?

Trofast: Siden han kom tilbage, har han været til almindelig Spot,

og det blandt alle Slags Folk; Mange haane og foragte ham og ville neppe tage ham i Arbeide. Det er nu ti Gange værre med ham, end om han aldrig var gaaet ud af Staden.

Christen: Men hvorfor ere de saa ildesindede mod ham, siden de ogsaa selv foragte den Vei, han forlod?

Trofast: O, de raabte: „Hæng ham, han er en Vendekaabe, han blev ikke sin Bekjendelse tro.“ Jeg tror, Gud selv har ophidset (Jer. 29, 18–19) hans Fiender imod ham og gjort ham til et Ordsprog, fordi han forlod Veien.

Christen: Talte du ikke med ham, førend du reiste?

Trofast: Jeg mødte ham engang paa Gaden, men han styrede over til den anden Side, som om han skammede sig over, hvad han havde gjort, og derfor talte jeg ikke til ham.

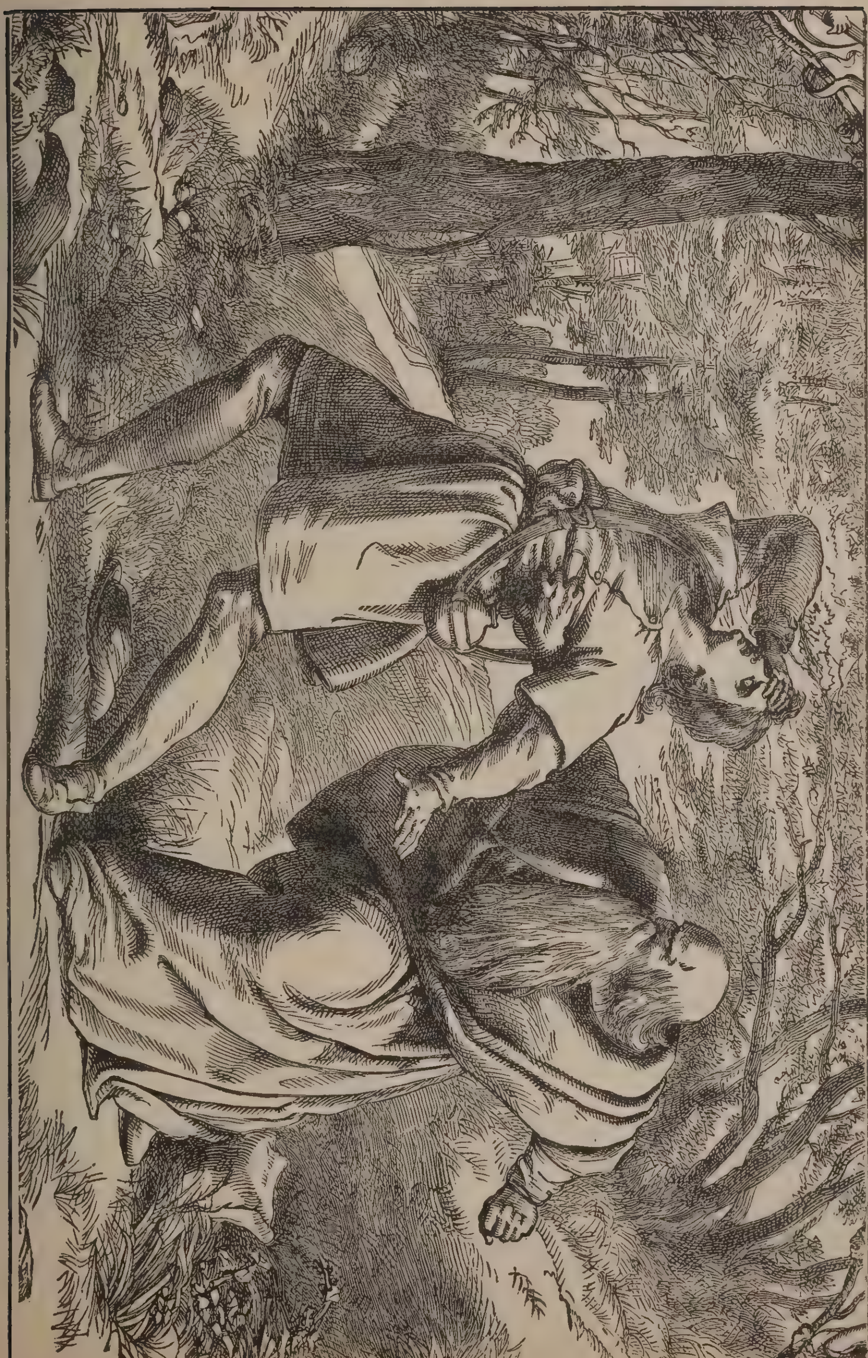
Christen: I Begyndelsen af min Reise havde jeg godt Haab om denne Mand, men nu tror jeg, han vil gaa under samtidig med Byen; thi det er gaaet ham saaledes, som det sande Ordsprog siger: „Hunden har vendt sig igjen til sit eget Spy, og Soen, som var toet, til skiden Søle“ (2 Pet. 2, 22).

Trofast: Ja, jeg frygter ogsaa for ham, men hvem kan hindre det, som skal ske?

Christen: Vel, Nabo Trofast, lader os ikke tale længere om ham, men henvende os til noget, som mere umiddelbart angaar os selv. Fortæl mig nu, hvad der har mødt dig underveis. Jeg ved, at der har hændt dig Adskilligt; ellers vilde det være et Under.

Trofast: Jeg undgik Moradset eller Sumpen, som jeg erfarede, du faldt i, og kom til Porten uden saadan Fare; men jeg mødte En, hvis Navn var Vellyst, som nær havde gjort mig Fortræd.

Christen: Det var da vel, at du undgik hendes Garn: Joseph blev sat haardt i Knibe af hende (1 Mos. 39, 12); men han undgik hende ligesom du, skjøndt det nær havde kostet ham Livet. Men hvad vilde hun dig?

Trofast og Adam den Første.

Trofast: Du kan ikke tro, — medmindre du kjender noget til hende, — hvilken veltalende Tunge hun havde; hun satte haardt ind paa mig, at jeg skulde følge med hende, og lovede mig al Slags Fornøielse.

Christen: Nei, den Fornøielse lovede hun dig ikke, at have en god Samvittighed.

Trofast: Du ved, at jeg mener al legemlig og kjødelig Fornøielse.

Christen: Tak Gud, at du undgik hende. „Den, hvem Herren er vred paa, skal falde i hendes Grav" (Ordsp. 22, 14).

Trofast: Nei, jeg ved ikke, om jeg undgik hende aldeles eller ikke.

Christen: Hvorledes! — Du samtykkede dog vel ikke i hendes Begjæring, kan jeg tro?

Trofast: Nei ikke saa, at jeg besmittede mig; thi jeg erindrede et Sted af en gammel Bog, jeg havde læst, hvor der staar: „Hendes Gange holde fast ved Helvede" (Ordsp. 5, 5). Derfor lukkede jeg mine Øine (Job 31, 1), for ei at fortrylles af hendes Blik. Derover spottede hun mig, og jeg gik min Vei.

Christen: Stødte du ikke paa noget andet Anfald paa din Vandring?

Trofast: Da jeg kom til Foden af Bjerget Besværlighed, mødte jeg en gammel Mand, som spurgte mig, hvem jeg var, og hvor jeg agtede mig hen. Jeg sagde, at jeg var en Pilegrim, og agtede mig til den himmelske Stad. „Du ser ud til at være en skikkelig Fyr," sagde den gamle Mand; „vil du bo hos mig og være fornøiet med den Løn, jeg vil give dig?"

Jeg spurgte da om hans Navn, og hvor han boede. Hans Navn var Adam den Første, sagde han, og han boede i Byen Bedrageri. Jeg spurgte derpaa om hans Forretning, og hvad Løn han vilde give mig. Han sagde, at hans Forretninger vare mangeslags Forlystelser, og at hans Løn var, at jeg skulde blive hans Arving. Jeg spurgte videre om hans Husholdning og Tjenere, og fik at vide, at hans Hus var forsynet med alle mulige Slags Lækkerier, og at hans Tjenere vare hans egne Børn. Derefter spurgte jeg, hvormange Børn han havde. Han havde kun tre Døtre,

sagde han, nemlig: Kjødets Lyst, Øiets Lyst og et hoffærdigt Levnet (1 Joh. 2, 16), af hvilke jeg skulde faa en til Ægte, hvis jeg vilde. Tilsidst spurgte jeg ham, hvorlænge han vilde, at jeg skulde være hos ham, hvortil han svarede, saalænge som han selv levede.

Christen: Nuvel, hvad blev Enden paa din Samtale med den Gamle?

Trofast: I Begyndelsen følte jeg mig noget tilbøielig til at følge med ham, thi jeg syntes godt om hans Tale; men da jeg kastede et Blik paa hans Pande, medens jeg talede, saa jeg, der stod skrevet: „Aflæg det gamle Menneske med dets Gjerninger (Eph. 4, 22).

Christen: Og hvad saa?

Trofast: Da blev jeg brændende hed i mit Sind, og jeg forstod da hans Hensigt, hvad han end sagde, og hvor meget han end smigrede for mig; — han vilde nemlig sælge mig som Slave, naar han fik mig hjem. Nu bad jeg ham at ophøre med sin Snak; thi jeg vilde ikke komme hans Dør nær. Herover skjældte han mig ud og sagde, at han skulde sende En efter mig, som skulde gjøre Veien bitter for min Sjæl.

Jeg vende mig nu fra ham og vilde gaa min Vei; men idetsamme følte jeg, han greb fat i min Ryg, og det saa voldsomt, at jeg tænkte, han havde taget Stykket med; dette bragte mig til at raabe: „O elendige Menneske!“ (Rom. 7, 24). Jeg gik derpaa op ad Bjerget. Da jeg nu var kommet omtrent halvveis, saa jeg En ile saa hurtigt som Vinden efter mig, og han naaede mig just der, hvor Bænken staar.

Christen: Just der satte jeg mig ned for at hvile, men jeg faldt i Søvn og mistede denne Papir-Rulle, der faldt ud af min Barm.

Trofast: Men, gode Broder, hør mig til Ende. Saasnart Manden havde indhentet mig, gav han mig et saa voldsomt Stød, at jeg faldt som død om. Jeg kom mig igjen efter nogle Øieblikke, og spurgte ham da, hvorfor han behandlede mig saaledes. Formedelst min hemmelige Tilbøielighed til Adam den Første, svarede han, og gav mig endnu et dygtigt

Slag for Brystet, saa jeg faldt baglænds om, og laa som død ved hans Fødder, som forrige Gang.

Da jeg igjen var kommen mig, anraabte jeg ham om Barmhjertighed, men han svarede: „Jeg forstaar ikke at vise Barmhjertighed;“ hvorpaa han slog mig om igjen, og vilde uden Tvivl have gjort det af med mig, hvis ikke En var kommen til, som bød ham at lade mig fare.

Christen: Hvem befalede ham det?

Trofast: Jeg kjendte ham i Begyndelsen ikke, men, da han gik mig forbi, saa jeg Hullerne i hans Hænder og i hans Side, hvoraf jeg sluttede, at det var vor Herre. Derpaa begav jeg mig op ad Bjerget.

Christen: Den, der indhentede dig, var Moses. Han skaaner Ingen og forstaar sig ikke paa at vise Barmhjertighed mod dem, som overtræde hans Lov.

Trofast: Det ved jeg meget vel; det var ikke den første Gang, han havde mødt mig. Det var ham, som kom til mig, da jeg var i al Tryghed hjemme, og sagde, at han vilde brænde Huset over mit Hoved, dersom jeg blev der.

Christen: Saa du ikke Huset, som stod paa Toppen af Bjerget, ved hvis Side Moses mødte dig?

Trofast: Jo, og Løverne ogsaa, som vistnok laa og sov; thi det var omtrent ved Middagstider; og fordi jeg havde saameget af Dagen for mig, gik jeg forbi Portneren og ned af Bjerget.

Christen: Han fortalte mig ogsaa, at han saa dig gaa forbi; men jeg ønsker, at du havde taget ind i det Hus; thi man vilde have vist dig saa mange Mærkværdigheder, som du neppe vilde have glemt dit hele Liv. Men Kjære, sig mig, mødte du Nogen i Ydmygelsens Dal?

Trofast: Jo, jeg mødte en Misfornøiet, som gjerne vilde have overtalt mig til at følge med sig tilbage igjen, paa Grund af, at der i hele Dalen ingen Ære fandtes. Han tilføiede desuden, at jeg ved at gaa der vilde støde mine Venner, Stolthed, Overmod, Indbildskhed og

Verdslig-Ære og flere Andre, som han efter Sigende kjendte, og som vilde blive overmaade meget fornærmede, dersom jeg var saa naragtig at gaa igjennem Dalen.

Christen: Nu, og hvad svarede du ham?

Trofast: Jeg svarede ham, at omendskjøndt alle de, han havde nævnt, med Rette kunde gjøre Fordring paa at være i Slægt med mig, — de vare virkelig mine Beslægtede efter Kjødet, — saa have de dog nu, siden jeg er blevet en Pilegrim, fornægtet mig, ligesom ogsaa jeg har forskudt dem; og derfor ere de mig nu intet mere, end om de aldrig havde været af min Slægt.

Misfornøiet.

Jeg sagde desuden, at han med Hensyn til Dalen havde en ganske urigtig Forestilling; thi „Ydmyghed gaar for Ære, og Hovmod staar for Fald" (Ordsp. 15, 33; 18, 12). Derfor, sagde jeg, gik jeg hellere gjennem Dalen efter den Ære, som de Viseste skattede saa høit, end jeg valgte det, som han anser for mest passende for vore Tilbøieligheder.

Christen: Mødte du ellers Ingen i Dalen?

Trofast: Jo, jeg mødte Skam, og blandt alle dem, jeg traf paa min Vandring, bærer Ingen med mere Ret sit Navn end han. Andre kunde man dog gjendrive med Bevisgrunde, men den frække Skam vilde aldrig lade sig overbevise.

Christen: Hvad sagde han da til dig?

Trofast: Han gjorde Indvendinger mod selve Religionen; han sagde, det var noget usselt, lavt, og en Mand uværdigt at bekymre sig om Religionen; at en følsom Samvittighed var noget Umandigt; at den, som vaagede saaledes over sine Ord og Gjerninger, at han betog sig selv den stolte Frihed, som Tidernes stærke Aander tilvænne sig, vilde udsætte sig for Spot og Haan.

„Skam, bort herfra! du er en Fiende af min Frelse."

Han sagde ogsaa, at kun faa af de Mægtige, Rige eller Vise (1 Kor. 1, 26; Joh. 7, 48) havde været af min Mening, og Ingen var saa taabelig (1 Kor. 3, 18), at han lod sig overtale til at vove at udsætte sig for Tab (Phil. 3, 7—9). Alt for noget tilkommende Uvist. Endvidere anførte han som Indvending deres ringe og lave Stand og Forfatning, som fornemmelig vare de Tiders Pilegrime, i hvilke de levede; tillige deres Uvidenhed og Mangel paa Forstand i Naturvidenskaberne.

Ja han opholdt mig ogsaa med en stor Mængde andre Ting, og flere, end jeg her kan fortælle, saasom, at det var Skam at sidde og græde under en Prædiken, at komme sukkende og bedrøvet hjem, og at bede sin Næste om Forladelse for smaa Feil, eller at give Erstatning, naar jeg havde frataget En Noget. Han sagde ogsaa, at Religionen gjorde Mennesket fremmed for de Store, formedelst nogle faa Laster, — hvilke han gav et smukkere Navn, — og bragte ham til at nærme sig og til at agte den Lave paa Grund af det samme Religions Broderskab. „Og er ikke dette en Skam?“ sagde han.

Christen: Men hvad svarede du dertil?

Trofast: I Begyndelsen vidste jeg ikke, hvad jeg skulde sige. Ja, han satte saa haardt ind paa mig, at Blodet steg mig til Ansigtet. Skam benyttede sig heraf og havde næsten aldeles bragt mig til at tie. Men tilsidst begyndte jeg at overtænke, at hvad der er høit blandt Mennesker, er en Vederstyggelighed for Gud (Luk. 16, 15).

Jeg bemærkede ogsaa, at Skam kun fortalte mig, hvad Menneskene ere, men ikke, hvad Gud og Guds Ord er; desuden tænkte jeg over, at vi paa Dommens Dag ikke skulde dømmes til Døden eller Livet ifølge Verdens stolte Tanker, men ifølge den Allerhøiestes Visdom og Lov. Derfor, tænkte jeg, er det, som Gud siger, det bedste, om saa hele Verden er derimod. Da jeg altsaa saa, at Gud vilde have sin Dyrkelse, og en følsom Samvittighed, og saa, at de, som gjøre sig til Daarer for Himmel rigets Skyld, ere de viseste, og at den Fattige, som elsker Christus, er rigere end den Rigeste i Verden, som hader ham, — saa sagde jeg: Skam, bort herfra! du er en Fiende af min Frelse; skulde jeg følge dig mod min almægtige Herres Villie, hvorledes skulde jeg da kunne se ham lige i Ansigtet, naar han kommer (Mark. 8, 38). Skulde jeg nu skamme mig ved hans Veie og Tjenere, hvorledes kunde jeg da vente Velsignelse?

Men denne Skam var sandelig en saa uforskammet Skurk, at jeg neppe kunde holde ham fra mig; ja han trængte sig idelig hen til mig og hviskede mig bestandig i Øret en eller anden svag Side hos Religionen.

Tilsidst sagde jeg til ham, at han kun forgjæves vilde gjøre flere Forsøg; thi de Ting, som han foragtede, i dem saa jeg størst Ære. Saaledes blev jeg tilsidst kvit denne ubeleilige Gjæst; og da jeg havde faaet ham bort, begyndte jeg at synge:

> Ak! den, som gjerne Himlens Kald adlyde,
> Der Fristelser saa mangefold vil møde,
> Med Kjødets Sands de stedse staa i Pagt,
> Angribe stedse med fornyet Magt,
> For tidlig eller sent os at besnære
> Og styrte os i Jammer og Vanære;
> En Pilgrim da paa hver en Tid, hvert Sted
> Aarvaagen være og til Kamp bered!

Christen: Det glæder mig, Broder, at du stod saa tappert imod denne Afskyelige; thi Ingen bærer, som du siger, sit Navn med mere Ret end han; thi han er saa fræk, at han forfølger os i Gaderne og forsøger at beskjæmme os for alle Folk, nemlig for hvad der er godt; og var han ikke saa dumdristig, som han er, saa vilde han aldrig forsøge paa at gjøre, hvad han nu gjør; men lader os altid imodstaa ham; thi alt hans Praleri og Løfter ere kun Daarskab. „De Vise skal arve Ære," siger Salomon; „men hver af Daarerne skal optage Skam" (Ordsp. 3, 35).

Trofast: Jeg tror, at vi maa anraabe ham, som vil have os til at kjæmpe for Sandheden paa Jorden, om Hjælp mod Skam.

Christen: Ja, du har Ret. Men mødte du ellers Ingen i Dalen?

Trofast: Nei, jeg havde Solskin hele det øvrige Stykke af Veien, ligesom ogsaa igjennem Dødens Skyggedal.

Christen: Det var vel for dig; mig gik det desværre ganske anderledes. Strax efterat jeg var kommen ind i Dalen, fik jeg en langvarig og frygtelig Kamp med den slemme Fiende Apollyon; ja, jeg tænkte virkelig, han vilde have dræbt mig, især da han fik mig omkuld og knugede mig under sig, som om han vilde have knust mig istykker; thi idet han slog

mig om, fløi mit Sværd ud af Haanden, hvorpaa han sagde, at han nu dog var sikker paa mig; men jeg anraabte Gud, og han hørte mig og reddede mig ud af Faren.

Derpaa gik jeg ind i Dødens Skyggedal, hvor jeg næsten halvveis intet Lys havde og troede flere Gange at omkomme der, da omsider Dagen brød frem, og Solen stod op, saa at jeg gik det Stykke, jeg havde tilbage, med langt større Lethed og Rolighed.

Endvidere drømte jeg, at Trofast, just som de gik, hændelsesvis kastede et Blik til den ene Side og fik en Mand ved Navn Snaksom at se, som i en Afstand gik ved Siden af dem; thi der var Plads nok for dem Alle at gaa der. Det var en høi Mand, og han saa tækkeligere ud i Afstand, end nær ved. Trofast henvendte sig til ham saaledes:

Trofast: Hvorhen, min Ven? Agter du dig til det himmelske Land?

Snaksom: Ja, just derhen.

Trofast: Vel, jeg haaber da at nyde dit behagelige Selskab?

Snaksom: Ja, jeg gjør meget gjerne Selskab med Eder.

Trofast: Saa kom da, og lader os gaa sammen og tilbringe Tiden med nyttige Samtaler.

Snaksom: At tale om noget Godt er mig meget kjært, og jeg glæder mig ved at have truffet paa Saadanne, der have Lyst dertil; thi der er sandelig Faa, som bekymre sig om at tilbringe Tiden saaledes, naar de ere paa Reiser; de tale da helst om intetsigende Ting, hvilket har været mig meget kjedeligt.

Trofast: Det er virkelig beklageligt; thi hvad værdigere Brug kan man gjøre af Tunge og Mund, end at tale om Ting, der vedkomme Gud i Himlen.

Snaksom: Du behager mig særdeles vel; thi din Tale er fuld af Overbevisning, og jeg vil tilføie, hvad er saa behageligt og saa gavnligt som at tale om Ting, der høre Gud til? Hvad er saa behageligt — forudsat

at man finder Behag i, hvad der er underfuldt? Hvis man f. Ex. finder Fornøielse i at tale om Historie eller hemmelighedsfulde Ting, eller hvis man gjerne taler om Mirakler, Undere eller Jertegn, hvor vil man da finde dem saa passende omtalt eller saa smukt skildrede, som i den hellige Skrift?

Trofast: Det er sandt; men at have Gavn af at tale om saadanne Ting skulde dog være vort fornemste Øiemed.

Snaksom: Det var det jeg vilde sige; thi det er gavnligst at tale om Saadant, da man derved faar Kundskab om mange Ting, saasom om det Forfængelige ved de jordiske Ting og om det Velgjørende ved de himmelske. Saavidt for det Almindelige; men særligt kan man derved lære at kjende Nødvendigheden af den nye Fødsel, vore Gjerningers Ufuldkommenhed, og Nødvendigheden af Christi Retfærdighed o. s. v. Desuden lærer man, hvad det vil sige at angre, tro, bede, lide og deslige. Endvidere lærer man ogsaa at kjende Evangeliets Forjættelser og Trøstegrunde til sin egen Beroligelse. Endvidere lærer man derved at forkaste falske Meninger, at hævde Sandheden og tillige at undervise de Uvidende.

Trofast: Ja, alt det er sandt; og det fornøier mig at høre Saadant af dig.

Snaksom: Ak! Mangel herpaa et Aarsagen til at saa Faa forstaa Nødvendigheden af Tro og Naadevirkninger i deres Sjæle til det evige Liv, men af Uvidenhed leve i Lovens Gjerninger, hvorved man paa ingen Maade kan opnaa Himmerige.

Trofast: Men, med Tilladelse, himmelsk Kundskab derom er en Guds Gave, som Ingen kan erhverve sig ved menneskelig Lærdom eller blot ved at tale derom.

Snaksom: Alt dette ved jeg jo meget godt. Thi man kan Intet faa, uden det bliver givet af Himlen; Alt sker af Naade, ikke formedelst Gjerninger. Herpaa kunde jeg anføre hundrede Skriftsteder til Bekræftelse.

Trofast: Vel, hvad skulle vi nu for Øieblikket lægge til Grund for vor Samtale?

Snaksom: Hvad du vil. Jeg vil tale om Ting, himmelske eller jordiske, moralske eller evangeliske, hellige eller verdslige, forbigangne eller tilkommende, udenlandske eller indenlandske, mere eller mindre væsentlige, forudsat at Alt kan være til vort Gavn.

Nu begyndte Trofast at forundres og stødte til Christen, som gik ved hans Side, og sagde ganske sagte til ham: „Hvilken herlig Selskabsbroder have vi nu ikke faaet! det vil sandelig blive en fortræffelig Pilegrim."

Hertil smilede Christen ganske lidt og sagde: „Denne Mand, som du er saa indtagen i, vil med sin Tunge være istand til at bedrage tyve Saadanne, som ikke kjende ham."

Trofast: Kjender du ham da?

Christen: Kjender ham! Ja bedre, end han kjender sig selv.

Trofast: Kjære, hvad er det for En?

Christen: Han hedder Snaksom, og han boer i vor By. Jeg maa rigtig undres over, at du er saa fremmed for ham; dog, vor By er jo meget stor.

Trofast: Hvis Søn er han, og hvor omtrent boer han?

Christen: Han er en Søn af Veltalende og boer i Sladderstrædet; alle hans Bekjendte kjende ham under Navnet Snaksom i Sladderstrædet, og omendskjøndt han har en sleben Tunge, er han dog en elendig Karl.

Trofast: Jasaa, han ser dog ud til at være en ganske tækkelig Person.

Christen: Ja, for dem, som ikke have nøiere Bekjendtskab med ham; thi han er bedst ude, men hjemme er han hæslig nok. Din Bemærkning, at han var en tækkelig Person, bringer mig paa Tanken om, hvad jeg bemærkede ved en Malers Arbeide, hvis Malerier toge sig bedst ud i Afstand, men nærmere mindre godt.

Trofast: Men jeg skulde næsten tro, at du kun skjemter, eftersom du smilede.

Christen: Gud forbyde, at jeg skulde skjemte paa denne Maade,

Sladderstrædet.

skjøndt jeg smilede, — eller at jeg falskeligen skulde anklage Nogen! Jeg skal give dig en nøiere Beretning om ham.

Han er en Person, som kun passer sig for Selskab og for Snak; saaledes som han nu taler med dig, saaledes vil han ogsaa tale, naar han er paa Kroen, og jo mere han drikker, desto mere snakker han; Religionen har ingen Plads i hans Hjerte, Hus eller Vandel, al hans Eiendom ligger paa Tungen, og den Religion, han har, bruger han kun for at gjøre Vind med.

Trofast samtaler med Snaksom.

Trofast: Troer du det, da er jeg høiligen skuffet af denne Mand.

Christen: Skuffet! ja det kan du være vis paa. Erindre dig Ordsproget: „De sige det vel, og gjøre det ikke" (Matth. 23, 3), men „Guds Rige bestaar ikke i Ord, men i Kraft" (1 Kor. 4, 20). Han talte om Bøn, Anger, Tro og Gjenfødelse, men han forstaar kun at snakke derom. Jeg har

været hos hans Familie og iagttaget ham baade hjemme og ude, saa jeg ved, at det er sandt, hvad jeg har sagt om ham.

Hans Hus er ligesaa blottet for Religion, som Hviden i et Æg for Smag. Der er der hverken Bøn eller Tegn paa Anger over Synden; ja den Umælende tjener paa sin Vis Gud bedre, end han. Han er en sand Skamplet for Religionen (Rom. 2, 24—25) i Alles Øine; og for hans Skyld er den ikke i nogen Anseelse i Byen, hvor han boer. Den almindelige Mand, som kjender ham, siger, at han er „en Helgen ude og en Djævel hjemme.“ Hans stakkels Familie faar det nok at føle; thi han er en saadan Lømmel, en saadan Spotter, og saa urimelig mod sine Tjenere, at de af dem, som have noget at bestille med ham, vide hverken, hvorledes de skulle opføre sig mod ham eller tale til ham. Folk, der har med ham at gjøre, siger, at det er bedre at handle med en Tyrk end med ham; thi den Første vilde opføre sig langt bedre. Denne Snaksom vil i enhver Henseende skuffe og bedrage Folk, naar det er ham muligt.

Desuden opmuntrer han sine Sønner til at følge hans Spor, og finder han hos nogen af dem en „naragtig Frygtsomhed,“ — thi saaledes kalder han den første Ytring af en øm Samvittighed, — saa kalder han dem Narre og Tosser, og siger, at han aldeles ikke vil kunne bruge dem til Noget, eller give dem nogen Anbefaling til Andre. For min Del er jeg af den Mening, at han ved sit slette Levnet har forledet Mange til at snuble og falde, og vil blive mange Andres Ødelæggelse, dersom ikke Gud forekommer det.

Trofast: Vel, min Broder, jeg maa tro dig, ikke alene fordi du siger, du kjender ham, men ogsaa fordi du som en Christen gjør mig opmærksom derpaa; thi jeg kan ikke tro, du siger det i nogen ond Hensigt, men derimod fordi det just forholder sig saaledes, som du siger.

Christen: Havde jeg ikke kjendt ham bedre end du, saa vilde jeg maaske have tænkt saaledes om ham, som du gjorde i Begyndelsen; ja, havde jeg hørt denne Bemærkning af saadanne, som ere Fiender af Religionen, vilde jeg have anseet det for Bagtalelse, — noget, som fra slette Menneskers Munde

udgydes over gode Menneskers Navn og Rygte; — men om alt dette og en stor Mængde andre ligesaa slette Streger, som jeg selv har erfaret, kan jeg overbevise ham.

Gode Mennesker skamme sig desuden ved ham, og kunne hverken kalde ham Broder eller Ven; endog blot at nævne ham fremkalder Rødme hos dem, som kjende ham.

Trofast: Jeg ser da, at det at tale og at handle er to forskjellige Ting, og herefter skal jeg lægge bedre Mærke til denne Forskjel

Christen: Det er virkelig to Ting, og de ere ligesaa forskjellige som Sjæl og Legeme; thi ligesom Legemet uden Sjæl kun er et dødt Skrog, saaledes er ogsaa Talen, naar den er alene, kun et dødt Skrog. Sjælen i Religionen er den praktiske Del. „En ren og ubesmittet Gudsdyrkelse for Gud og Faderen er denne, at besøge de Faderløse og Enker i deres Trængsel, at bevare sig selv ubesmittet af Verden“ (Jak. 1, 27)

Dette er Snaksom ikke bleven vaer; thi han tænker, at Høren og Talen kan gjøre en god Christen, og saaledes bedrager han sin egen Sjæl. Høren er kun som at udsaa Sæden, og Talen er ikke tilstrækkelig til at bevise, at Frugten virkelig er i Liv og Hjerte. Lader os lægge det paa Hjertet, at paa Dommedag ville Menneskene blive dømte efter deres Frugter (Matth. 13, 23); da vil der ikke blive spurgt: „Troede I?“ men „handlede eller talede I blot?“ Og overensstemmende dermed vil Dommen blive. Verdens Ende sammenlignes med vor Høst, og du ved, at Folk om Høsten ikke se efter noget Andet end Frugten. Ikke, som om Noget kan blive antaget, der ikke er af Troen, men jeg anfører dette kun for at vise dig, hvor betydningsløs Snaksoms Bekjendelse vil blive paa den Dag.

Trofast: Det falder mig just ind, hvad Moses har skrevet om det rene Dyr. Det er et saadant, som baade har spaltet Hov og tygger Drøv; ikke det, som blot har spaltet Hov eller blot tygger Drøv (3 Mos. 11, 3; 5 Mos. 14, 9).

Haren tygger Drøv, men dog er den uren, fordi den ikke har spaltet

Hov. Og dette passer godt paa Snaksom; han tygger Drøv, d. e. han søger blot Kundskab og tygger saaledes Drøv paa Ordet;— men han har ikke spaltet Hov, d. e. han forlader ikke Synderes Vei, men som Haren har han en Hunde eller Bjørne-Fod, og derfor er han uren.

Christen: Du har sagt, saavidt jeg forstaar, den sande, evangeliske Betydning af disse Sprog. Jeg vil endvidere tilføie, at Paulus kalder nogle Mennesker, ja, netop ogsaa disse Snakkere, „en lydende Malm og en klingende Bjelde" (1 Kor. 13, 1), hvilket han paa et andet Sted forklarer saaledes (1 Kor. 14, 7): „Ting uden Liv, som give Lyd fra sig." „Ting uden Liv," d. e. uden sand Tro og evangelisk Naade; og følgelig Ting, som aldrig ville faa Plads i Himmerige blandt Livets Børn, skjøndt deres Lyd, naar de tale, er, som om det var en Engels Tunge eller Stemme.

Trofast: Jeg var just ikke saa begjærlig efter hans Selskab i Begyndelsen; men nu er jeg ganske kjed af det. Hvad skulle vi gjøre for at blive af med ham?

Christen: Følg mit Raad og gjør som jeg siger, saa skal du snart finde, at ogsaa han bliver kjed af dit Selskab, medmindre Gud rører hans Hjerte og omvender ham.

Trofast: Hvad foreslaar du, at jeg skal gjøre?

Christen: Gaa hen til ham og indlad dig i en alvorlig Samtale om Religionens Magt, og spørg ham ligefrem, — naar han har givet sit Bifald hertil tilkjende; thi det vil han, — om dette staar skrevet i hans Hjerte, Hus og Vandel?

Trofast gik da igjen til Snaksom og sagde: „Nu velan, hvorledes staar det til?"

Snaksom: Jeg takker, vel, jeg tænkte, at vi allerede skulde have havt en lang Samtale nu.

Trofast: Ja, lader os begynde nu da, om du vil; og siden du overlod det til mig at bestemme Spørgsmaalet, saa lad dette blive: „Hvorledes aabenbarer Guds saliggjørende Naade sig i Menneskets Hjerte?"

Snaksom: Jeg mærker da, vor Samtale maa dreie sig om Tingenes Magt; vel, det er et meget godt Spørgsmaal, som jeg gjerne vil besvare. Mit Svar lyder da i al Korthed saaledes: „Først, hvor Guds Naade findes i Hjertet, der foraarsager den et stort Udfald imod Synden. For det Andet, — —"

Trofast: Nei holdt, lader os betragte et ad Gangen; jeg troer, du hellere kunde sige, den ytrer sig derved, at den bringer Sjælen til at afsky sin Synd.

Snaksom: Nu da, hvad Forskjel er der vel mellem Udfald mod Synden og Afsky for den?

Trofast: O, en stor Forskjel!* Man kan skrige imod Synden af Hykleri, men man kan ikke afsky den uden ved Hjælp af en gudelig Modbydelighed for den. Jeg har hørt Mange tordne mod Synden fra Prædikestolen, men den er ligefuldt forblevet i deres Hjerte, Hus og Vandel. Potiphars Hustru talede med lydelig Stemme (1 Mos. 30, 15), som om hun havde været meget hellig, men ikke destomindre vilde hun have begaaet Brøde med Joseph. Nogle skjelde mod Synden, ligesom en Moder skjelder sit Barn paa Skjødet, naar hun kalder det en „slem og uartig Unge", og derpaa begynder at kysse det og kjæle for det.

Snaksom: Du søger at besnære mig, mærker jeg.

Trofast: Nei, jeg vil kun komme paa det Rene med Sagen. Men hvad er nu den anden Grund, hvormed du vil bevise en Aabenbarelse af Naadevirkningen i Hjertet?

Snaksom: Megen Kundskab i Evangeliets skjulte Lærdomme.

Trofast: Dette Kjendemærke skulde have været først; men hvad enten det staar først eller sidst, saa er det lige falsk; thi Kundskab, ja stor Kundskab, kan man faa i de evangeliske Mysterier uden nogen Naadevirkning i Sjælen. Ja, om En havde al mulig Kundskab, kunde han dog Intet blive, og følgelig intet Guds Barn. Naar Christus siger: „Kjende I alle disse

* Det blotte Udfald mod Synden er ikke Tegn paa Naade.

Ting?" og Disciplene svare: „Ja," og han derpaa tilføier: „Salige ere I, dersom I gjøre dem," saa tilsiger han dem ikke Salighed formedelst deres Kundskab, men formedelst deres Gjerninger; thi Kundskaben kan finde Sted uden Gjerninger: „Den, som ved sin Herres Villie, og ikke gjør derefter."

Man kan have Kundskab som en Engel uden at være en Christen, og derfor er dit Kjendemærke falsk. „At vide," er virkelig Noget, som behager Snakkere og Pralere, men „at gjøre„ er noget, som behager Gud. Ikke saa at forstaa, at Hjertet kan være godt uden Kundskab; thi uden den duer Hjertet til Intet.

Der gives derfor to Slags Kundskab: en som blot bestaar i Betragtning af Tingene og en anden, som er forbunden med Tro og Kjærligheds Naadegave, som bringer Mennesket til at gjøre Guds Villie af Hjertet. Den første af disse vil være tjenlig for Pralere; men en Christen er ei rolig uden han tillige har den anden; derfor beder han: „Giv mig Forstand, og jeg skal holde din Lov, ja, jeg skal iagttage den af mit ganske Hjerte."

Snaksom: Nu søger du at besnære mig igjen; Sligt tjener ikke til Opbyggelse.

Trofast: Nu, saa fremsæt da, om du saa synes, et andet Kjendemærke paa, hvorledes Naadevirkningen ytrer sig der, hvor den er.

Snaksom: Nei, vi komme dog ikke overens.

Trofast: Tillader du mig at gjøre det?

Snaksom: Ja, som du behager.

Trofast: Naadevirkningen i Sjælen aabenbarer sig enten for ham, som har den, eller for hans Omgivelse.

For den, som har den, aabenbarer den sig saaledes: Den overbeviser ham om Synd, især hans Naturs Fordærvelse og om hans Synd, Vantroen (Joh. 16, 8—9; Rom. 7, 24), — hvorfor han er sikker paa Fordømmelse, dersom han ikke finder Naade hos Gud (Mark. 16, 16), ved Troen paa Jesus Christus.

Synet og Følelsen heraf bevirker Sorg og Skam over Synden hos ham (Ps. 38, 18; Jer. 31, 19); han finder desuden Verdens Frelser aabenbaret i sig, og Nødvendigheden af at slutte sig til ham for at faa det evige Liv (Gal. 2, 16; Ap. Gj. 4, 12), i Forening med dem, som hungre og tørste efter ham (Matth. 5, 6; Aab. 21, 6), hvilke Hungrende osv. Forjættelsen er givet.

Som nu hans Tro paa Frelseren er stærk eller svag, saaledes er ogsaa hans Glæde og Fred, hans Lyst til Hellighed og hans Attraa efter at kjende ham bedre og tillige at tjene ham i denne Verden. Men endskjøndt den aabenbarer sig saaledes for ham, saa er det dog sjælden, at han er istand til at gjøre den Slutning, at dette er en Naadevirkning, fordi hans Fordærvelse og hans forkjerte Forstand bringer ham til at dømme feil i denne Sag; derfor fordres af den, som har denne Naadevirkning, en sund Dømmekraft, førend han med Bestemthed slutter, at dette er en Naadevirkning.

For Andre aabenbares den saaledes:

For det Første ved en prøvet Bekjendelse om hans Tro paa Christus (Rom. 10, 10; Phil. 3, 17; Matth. 5, 8).

For det Andet: Ved et Levnet, der svarer til denne Bekjendelse, nemlig Hellighed i Levnet, Hjerte, Familie, — om han har nogen, — og Vandel i Verden; hvilket i Almindelighed lærer ham i al Hemmelighed indvortes at afsky sin Synd og sig selv formedelst den, at undertrykke den hos sin Familie, og forfremme Hellighed i Verden, ikke ved Tale alene, som en Hykler og Snakker kan gjøre, men ved en virkelig Underkastelse i Tro og Kjærlighed under Ordets Magt. Her har du min korte Beskrivelse over Naadens Værk og dens Aabenbarelse; har du noget at indvende, saa sig det, hvis ikke, saa tillad mig at fremsætte et andet Spørgsmaal.

Snaksom: Nei, fra min Side er Intet at indvende, lad mig derfor høre det andet Spørgsmaal.

Trofast: Det er saaledes: Erfarer du den første Del af min Beskrivelse hos dig selv, og vidner dit Levnet og din Vandel det samme, eller

ligger din Religion i Ord og Tunge, og ikke i Gjerning og Sandhed? Kjære, vil du besvare disse Spørgsmaal, saa sig da ikke mere, end hvad du ved, at Gud vil sige Ja og Amen til, og altsaa Intet uden det, hvori din Samvittighed kan vidne med dig; thi ikke den, som roser sig selv, fortjener at roses, men den, som Herren roser (2 Kor. 10, 18). Desuden er det en stor Ugudelighed at sige: „Jeg er saa og saa," naar min Vandel og alle mine Naboer sige mig, at jeg lyver (Job 24, 25).

Snaksom rødmede i Begyndelsen herover, men fattede sig snart igjen og tog Ordet til Gjensvar.

Snaksom: Du kommer nu til Erfaring, Samvittighed og Gud og paakalder hans Bekræftelse af, hvad der er sagt; en saadan Samtale havde jeg ikke ventet; ikke heller agter jeg at svare paa saadanne Spørgsmaal, fordi jeg ikke finder mig beføiet dertil, medmindre du vil paatage dig at være Skriftefader, og endogsaa da vil jeg vægre mig for, at tage dig til Dommer. Men Kjære, sig mig engang, hvorfor gjør du mig saadanne Spørgsmaal?

Trofast: Fordi jeg forudsaa, at du kun kunde snakke, og havde Intet uden blot Kundskab. Desuden har jeg, naar jeg skal tale Sandheden rent ud, hørt, at du er et Menneske, hvis Religion kun bestaar i Snak, og din hele Vandel gjør dig til Løgner. Man siger, at du er en Skamplet (Jud. 12) blandt Christne, og at Religionen tager Skade af din ugudelige Vandel, saaledes at Mange allerede have snublet paa dine ugudelige Veie, og Flere staa i Fare for at blive fordærvede derved. Din Religion og et Krohus, din Begjærlighed, Urenhed, Sværgen, Løgn og et forfængeligt Selskab vil passe godt sammen. Det Ordsprog, som siges om en Hore, passer godt paa dig, nemlig, „at hun er en Skam for alle Kvinder," saaledes er du en Skam for alle Troesbekjendere.

Snaksom: Siden du er saa færdig til at antage alskens Beretninger for rigtige og til at dømme saa rask, saa kan jeg ikke slutte andet, end at du maa være en vranten og knarvorren Person, som ikke er skikket til at holde Samtale med, og derfor Farvel.

Atheist.

Snakſom.

Da gik Christen og sagde til sin Broder: „Jeg sagde dig forud, hvordan det vilde gaa; dine Ord og hans Lyster kunne ikke stemme overens, og derfor forlod han hellere dit Selskab, end han vilde bedre sit Levnet; han er nu, som sagt, gaaet, og lad ham gaa, der er Ingen, som taber Noget derved, uden han selv; han sparede os nu den Uleilighed at gaa fra ham; thi da jeg formoder, at han vil vedblive at være som han er, saa vilde han kun have været en Plet for vort Selskab, desuden siger Apostelen: „Unddrag dig fra Saadanne" (1 Tim. 6, 5).

Trofast: Imidlertid er jeg fornøiet over, at vi havde denne lille Samtale med ham; det kan jo hænde, at han vil tænke derover igjen; i alt Fald har jeg talt ligefrem til ham, og jeg er uskyldig i hans Blod, om han omkommer.

Christen: Du gjorde vel i, at du talte saa aabenhjertet med ham. Saadan Aabenhjertighed findes kun sjælden nu omstunder, og det bevirker, at Religionen stinker i saa Manges Næse; thi de ere saadanne snaksomme Daarer, hvis Religion alene bestaar i Ord, og de ere yppige og forfængelige i deres Vandel, saa at de, omendskjøndt der tilstedes dem Adgang til Gudfrygtiges Selskab, gjøre Verden Bryderier, besmitte Christendommen, og foragte de Oprigtige. Jeg ønsker, at Alle vilde handle med Saadanne, saaledes som du gjorde, da vilde de enten blive mere skikkede til Religionen, eller de Helliges Selskab vilde blive dem for varmt.

Da sagde Trofast:

Hvor Snaksom strax dog løfter op sin Vinge!
Hvor kjækt han taler — Alting vil han tvinge,
Alt jevne, Alting bringe for en Dag!
Men tal til ham kun om en Hjertesag,
Da skal du se, hvor pludselig han daler:
Saa veires bort den hjertetomme Praler.

Saaledes gik de da og talede om, hvad de havde seet underveis, og gjorde derved Reisen behagelig, som ellers uden Tvil var bleven dem kjedelig, efterdi de gik igjennem en Ørken.

6 Kapitel.

Nu vare de næsten ude af Ørkenen, da Trofast hændelsesvis saa tilbage og mærkede, at der kom En efter dem, som han kjendte.

„O!" sagde Trofast til sin Broder, „hvem kommer der?" Christen saa da tilbage og svarede: Det er min gode Ven Evangelist." „Ja, ogsaa min gode Ven," sagde Trofast; „thi det var ham, som viste mig Veien til Porten."

Nu kom Evangelist til dem, og hilste dem saaledes: „Fred være med Eder, dyrebare Elskelige, og Fred være Eders Hjælper."

Christen: Velkommen, velkommen, min gode Evangelist! Synet af dit Ansigt erindrer mig om din gamle Ømhed, og dine utrættelige Bestræbelser for mit evige Vel.

„Ja tusinde Gange velkommen," sagde den gode Trofast, „dit Selskab, o kjære Evangelist, hvor ønskeligt er ikke det for os stakkels Pilegrime!"

„Hvorledes er det gaaet Eder," sagde da Evangelist „siden vi sidst skildtes ad? Hvad har der mødt Eder, og hvorledes have I forholdt Eder?"

Christen og Trofast fortalte ham da Alt, hvad der var hændt dem underveis, samt hvorledes, og med hvilke Besværligheder de vare komne hid.

„Ret fornøiet er jeg," sagde Evangelist, „ikke over, at I have været i Fristelser, men over, at I have seiret i dem, og at I, uagtet mange Svagheder, lige til denne Dag ere blevne paa denne Vei.

Ret fornøiet, siger jeg, er jeg derover, og det saavel for min egen Skyld, som for Eders. Jeg har saaet, og I have høstet, og den Dag vil komme, da baade den, som saaede, og de, som høstede, skulle glæde sig med hverandre (Joh. 4, 36), d. e. dersom I ikke blive forsagte (Gal. 6, 9). Kronen er

foran Eder, og da den er uvisnelig, saa løber da saaledes, at I kunne faa fat derpaa (1 Kor. 9, 24–27).

Mange begive sig ud efter Kronen, men efterat de have løbet langt for dens Skyld, saa kommer en Anden dem i Forkjøbet og tager den fra dem; hold derfor fast ved det I have, at Ingen skal tage Eders Krone (Aab. 3, 11). I ere endnu ikke ude af Djævelens Skudvidde; I stode ikke endnu imod indtil Blodet, stridende imod Synden (Eb. 12, 4). Lad Kongeriget bestandig staa for Eders Øine og tro bestandig paa de usynlige Ting; lad Intet, som er i denne Verden, følge med Eder ind i den anden, og fremfor Alt se vel til Eders eget Hjerte og dets Lyster; thi de ere over alle Ting frygtelige og overmaade onde; hærder Eder og staar faste; thi I have al Magt i Himlen og paa Jorden paa Eders Side."

Christen takkede ham for denne Formaning, men bad ham tillige at fortælle dem noget, som kunde være dem til Hjælp paa den øvrige Del af Veien, og de ønskede det saameget hellere, som de vidste fuldkommen, at han var en Prophet og kunde sige dem Ting, som vilde møde dem, og tillige hvorledes de skulde modstaa og overvinde dem. I denne Begjæring var ogsaa Trofast enig med ham.

Evangelist begyndte da som følger:

„Mine Sønner, I have hørt Evangeliets Sandheds Ord, at I gjennem mange Trængsler maa gaa ind i Himmerigets Rige, og videre, at Baand og Bedrøvelse venter Eder i enhver Stad, og derfor kunne I ikke vente, at I skulle komme langt paa Eders Vandring uden et eller andet Slags Bedrøvelse. I have allerede selv erfaret Noget til Bekræftelse paa disse Vidnesbyrd, og mere skulle I snart erfare; thi nu, som I se, ere I snart ude af denne Ørken, og derfor ville I snart komme til en By, som I om et Øieblik ville se lige for Eder; og i denne By ville I blive haardt behandlede af Fiender, som ville stræbe Eder efter Livet; og I kunne være sikre paa, at en af Eder eller begge maa besegle det Vidnesbyrd, I bære, med Blod; men værer tro indtil Døden, og Kongen vil give Eder Livets Krone (Aab. 2, 10).

Den af Eder, som døer der, vil, — endskjøndt hans Død er unaturlig, og han's Pine maaske vil blive stor, — dog have det bedre end sin Staldbroder, ikke alene fordi han snarest vil komme til den himmelske Stad; men fordi han vil undgaa mange af de Elendigheder, som den Anden vil møde paa den øvrige Del af sin Reise. Men naar I ere komne til Byen og finde

Christen og Trofast komme til Forfængeligheds-Marked.

det fuldbyrdet, som jeg har fortalt, erindrer da Eders Ven og viser Eder som Mænd, og anbefaler Eders Sjæles Redning til Eders Gud, som til en trofast Skaber, der vil gjøre vel imod Eder."

Derpaa drømte jeg, at saasnart de vare komne ud af Ørkenen, saa de strax Byen for sig. Dens Navn er Forfængelighed, og der holdes et Marked, som kaldes Forfængeligheds-Marked. Det holdes hele

Aaret igjennem, og kaldes saaledes, fordi Byen, hvor det holdes, er lettere end Forfængelighed (Ps. 62, 10); og tillige, fordi Alt, hvad der sælges der, eller hvad der kommer did, er Forfængelighed, efter den Vises Ord: „Alt, hvad der sker, er Forfængelighed (Es. 40, 17; Præd. 1, 2–14; 2, 10–17; 11, 8).

Dette Marked er ikke nylig oprettet, men har staaet fra gammel Tid. Dets Oprindelse skal jeg fortælle Eder.

For næsten 5000 Aar siden var der Pilegrime, som gik til den himmelske Stad, ligesom disse to ærlige Personer, og da Beelzebub, Apollyon og Legio med deres Selskabsbrødre mærkede af Pilegrimenes Reise, at Veien til den himmelske Stad gik igjennem Forfængeligheds By, besluttede de at oprette et Marked her, et Marked, hvor alslags forfængelige Sager skulde sælges, og som skulde vare hele Aaret. Her solgte man Huse, Lande, Erhvervsposter, Embeder, Æresposter, Befordringer, Titler, Landgodser, Kongeriger, Fornøielser og alslags Vellyst, saasom Horer, Koblersker, Koner, Mænd, Børn, Herskaber, Tjenere, Liv, Blod, Legemer, Sjæle, Sølv, Guld, Perler, Ædelstene, m. m. Endvidere saa man her Gjøglere, Bedragere, Lystigheder, Spil, Narre, Aber, Spidsbuber og Landstrygere af alle Slags.

Her faar man se for Intet: Tyve, Mordere, Ægteskabsbrydere og Menedere, alle med blodrød Farve.

Og ligesom andre mindre Markeder have forskjellige Stræder og Gader med deres særegne Navne, hvor forskjellige, for hvert Sted særegne Varer blive solgte; saaledes har man ogsaa her sine særegne Torve, Stræder og Gader, — nemlig Landgodser og Kongeriger, — hvor dette Markeds Varer snarest kunne findes. Her er den Engelske-, Franske-, Italienske-, Spanske-, og Tydske Gade, hvor særegne Slags Forfængeligheds-Artikler sælges. Men som hvert Marked har Noget, der ansees for det fornemste paa Markedet, saaledes er Roms Varer og Handel her i størst Anseelse; endskjøndt vor og nogle andre Nationer ikke sætte megen Pris derpaa.

Veien til den himmelske Stad gaar, som sagt, just igjennem Byen, hvor dette lystige Marked holdes, saa at den, som agter sig til den himmelske Stad, men dog ikke vil gaa igjennem denne By, nødes til at gaa ud af Verden (1 Kor. 5, 10).

Selv Kongernes Konge gik, da han var her, igjennem denne By til sit eget Land, og det paa en Markedsdag, — og blev, saavidt jeg erindrer, indbudt af Markeds-Forstanderen Beelzebub til at kjøbe af hans Forfængeligheder; ja han vilde have sat ham til Forstander over Markedet, dersom han kun havde villet vise ham Ærbødighed, da han gik igjennem Byen; og fordi han var en saadan Hædersmand, saa førte Beelzebub ham fra den ene Gade til den anden og viste ham i kort Tid alle Verdens Kongeriger, for om muligt at faa den Velsignede lokket til at kjøbe nogle af hans Forfængelighedsartikler. Men han havde ikke Lyst til at handle og forlod derfor Byen uden at have givet en Hvid ud for saadanne Varer (Matth. 4, 8—10; Luk. 4, 5—8). Dette store Marked har saaledes fra gammel Tid af staaet ved Magt.

Disse Pilegrime nødtes altsaa, som sagt, til at gaa igjennem dette Marked. Men neppe vare de traadte ind paa Markedet, førend alt Markedsfolket, ja hele Byen kom om dem og det af følgende Aarsager.

Først: Pilegrimene vare iførte saadanne Klæder, som vare forskjellige fra dem, der solgtes paa dette Marked. Derfor saa Markedsfolket med Forundring paa dem; Nogle sagde, de vare Narre, Andre, at de vare Vanvittige, og atter Andre sagde, at de vare Udlændinge (Job 12, 4; 1 Kor. 4, 9).

For det Andet: Ligesom de undrede sig over deres Dragt, saaledes undrede de sig ogsaa over deres Sprog; thi Faa forstode, hvad de sagde, da de naturligvis talte Kanaans Sprog (1 Kor. 2, 7—8); men de, som holdt Markedet, vare denne Verdens Mennesker, saa at de fra den ene Ende af Markedet til den anden syntes hinanden som Barbarer.

For det Tredie: Men hvad der især forundrede Kjøbmændene var, at disse Pilegrime satte saa særdeles liden Pris paa deres Varer, at de ikke

Christen og Trofast passere gjennem Forfængelighedens-Marked.

engang værdigede dem et Blik, og naar de kaldte paa dem for at faa dem til at kjøbe, saa stak de Fingrene i Ørene og raabte: „Bortvend mine Øine, at de ikke se Forfængelighed" (Ps. 119, 37) og saa op, til Tegn paa, at deres Handel og Forretning var i Himlen (Phil. 3, 20—21).

En, som bemærkede deres Adfærd, sagde haanende til dem: „Hvad ville I kjøbe?"

Men de saa alvorlige paa ham og sagde: „Vi kjøbe Sandhed" (Ordsp. 23, 23). Dette gav Anledning til at vise Mændene end mere Foragt; Nogle haanede dem, Andre gav dem Finter eller dadlede dem, og atter Andre raabte, at man skulde slaa dem.

Tilsidst kom der Opløb og heftig Tumult paa Markedet, saa at al Orden blev forstyrret. Nu blev det strax indberettet til Forstanderen, som ufortøvet kom til og udsendte nogle af sine troeste Venner for at optage Forhør over disse Mænd, ved hvis Skyld Markedet næsten var gaaet tilgrunde.

De bleve da bragte til Forhør, hvor man spurgte dem, hvorfra de vare, og hvorhen de agtede sig, samt hvorfor de viste sig her i saadan usædvanlig Dragt.

De svarede, at de vare Pilegrime og Fremmede i Verden, og at de agtede sig til deres eget Land, som var det himmelske Jerusalem (Ebr. 11, 13—16), at de hverken havde givet Byfolket eller Kjøbmændene nogen Anledning til saaledes at mishandle dem og at standse dem paa deres Reise, medmindre det skulde have været ved, at de paa Ens Spørgsmaal om, hvad de vilde kjøbe, svarede, at de vilde kjøbe Sandhed.

Men de, som vare udnævnte for at forhøre dem, vilde ei tro Andet, end at de vare forrykte og gale, eller saadanne, som kom for at sætte Markedet i Forvirring; derfor sloge de dem, besudlede dem med Skarn og satte dem i Fængsel, som et Exempel for alt Folket paa Markedet.

Der forbleve de da nogen Tid og vare Gjenstand for Manges Spot, Ondskab eller Hevn, og Markeds-Forstanderen lo altid over Alt, hvad der vederfores dem.

Men de vare taalmodige og gjengjældte ikke Spot med Spot, men tvertimod med Velsignelse; gave dem gode Ord for onde, Venlighed for Fornærmelser. Nogle paa Markedet, som vare mere iagttagende og mindre fordomsfulde end de Øvrige, begyndte at dadle de slettere Personer for deres vedvarende slette Adfærd mod disse Mænd. Herover bleve de vrede og lode dem vide, at de ansaa dem for ligesaa slette som dem i Fængslet, og paastode, at de vare i Forbund med dem og skulde ogsaa blive delagtige i deres Ulykke.

Christen og Trofast mishandles paa Forfængelighedens=Marked.

De Andre svarede, at saavidt de kunde se, vare disse Mænd rolige og skikkelige og tilføiede Ingen nogen Fortræd, samt at der var Mange, som handlede paa Markedet, der mere havde fortjent at sættes i Fængsel, ja endogsaa i Gabestokken, end de, der vare blevne mishandlede af dem.

Efterat der saaledes var verlet Ord paa begge Sider, kom det til Slags=

maal mellem dem, og de tilføiede hverandre Skade. Da bleve disse to Mænd, — endskjøndt de den hele Tid havde opført sig meget beskedent og ordentligt, — igjen kaldte til Forhør, hvor de anklagedes som skyldige i de sidste Uroligheder paa Markedet.

Herfor bleve de da ynkelig slagne, lagte i Jern og ledede ved en Lænke frem og tilbage paa Markedet, til et afskrækkende Exempel for Andre, at ikke Nogen skulde tale deres Sag eller forbinde sig med dem.

Men Christen og Trofast opførte sig end klogere og bare den Haan og Skam, hvormed de bleve overøste, med Taalmodighed og Sagtmodighed, saa at de vandt adskillige af Markedsfolket over til deres Side, skjøndt Faa i Sammenligning med de Øvrige.

Dette bragte det andet Parti i et endnu større Raseri, saa at de besluttede disse to Mænds Død. De truede derfor med, at hverken Fængsel eller Baand skulde holde dem længere, men de skulde dø for deres slette Opførsel, og fordi de havde haanet Markedsfolket.

Derpaa bleve de igjen førte tilbage til Fængslet, hvor de skulde forblive, indtil videre Bestemmelse toges dem angaaende. De bleve da slæbte derind og deres Fødder satte i Blokke.

Her erindrede de, hvad de havde hørt af deres trofaste Ven Evangelist og bleve mere styrkede i deres Lidelser ved det, han havde sagt, at der vilde hænde dem. De trøstede nu altsaa hverandre med, at den, hvis Lod det var at lide, skulde derved faa det desbedre. Derfor ønskede hver af dem hos sig selv, at han maatte have dette Fortrin; men de anbefalede sig forøvrigt til hans alvise Styrelse, som regjerer over alle Ting, og bleve med megen Tilfredshed i den Stilling, i hvilken de vare, indtil der skulde tages anden Bestemmelse med dem.

Derpaa blev en Tid berammet, paa hvilken de skulde bringes i Forhør for at fordømmes.

Da Tiden var kommen, bleve de stillede for deres Fiender og anklagede. Dommerens Navn var Godt-Hader. Deres Klage var en og den samme

i Indhold, skjøndt noget forskjellig i Formen. Indholdet var følgende: „At de vare Fiender og Forstyrrere af deres Handel; at de havde stiftet Uro og Partier i Byen og vundet Tilhængere for deres egne høist farlige Meninger, trods deres Fyrstes Lov.“

Da begyndte Trofast at svare: „At han blot havde sat sig imod det, som stred imod ham, der er høiere end den Høieste, og,“ sagde han, „hvad Forstyrrelsen angaar, saa afstedkommer jeg ingen, da jeg selv elsker Fred; de Partier, som dannedes om os, vandtes derved, at de saa vor Sanddruhed og Uskyldighed, og de ere nu blot gangne over fra det Værre til det Bedre. Hvad Kongen, du taler om, angaar, saa trodser jeg ham og alle hans Engle, eftersom han er Beelzebub, en Fiende af vor Herre.“

Misundelse.

Herpaa blev der udraabt, at de, som havde Noget at sige for deres Herre og Konge mod Fangerne, skulde træde frem for Skranken og aflægge deres Vidnesbyrd. Der fremtraadte da tre Vidner, nemlig Misundelse, Overtro og Øienskalk. Man spurgte dem, om de kjendte Fangen ved Skranken, og hvad de havde at sige imod ham for deres Herre og Konge.

Da fremtraadte Misundelse og sagde: „Min Herre, jeg har i lang Tid kjendt denne Mand og vil med Ed bevidne for den ærede Ret, at han er —“

Dommern: Holdt; — tag ham i Ed.

De edfæstede ham. Derpaa sagde han: „Min Herre, denne Mand er, trods sit skjønne Navn, et af de sletteste Mennesker i vort Land; han agter hverken Fyrste eller Folk, hverken Love eller Vedtægter, men han gjør Alt, hvad han kan, for at bibringe alle Mennesker nogle af sine lovstridige Begreber, hvilke han ialmindelighed kalder Troes- og Helligheds-Grundsætninger; især hørte jeg ham sige, at Christendommen og vor Bys Forfængeligheds Sæder vare hinanden aldeles modsatte og kunde ikke forenes. Herved fordømmer han ikke alene vore rosværdige Handlinger, men tillige os, fordi vi gjøre dem."

Overtro.

Dommeren: Har du mere at sige?

Misundelse: Jeg kunde sige meget mere, min Herre, men jeg vil ikke trætte Raadet. Dog dersom det er nødvendigt, naar de andre Herrer have aflagt deres Vidnesbyrd, saa vil jeg hellere udvide mit Vidnesbyrd mod ham, end at der skulde mangle Noget til at gjøre det af med ham.

Derpaa bad man ham at træde tilside.

De kaldte da Overtro frem og bad ham se paa Fangen; derpaa spurgte de ogsaa ham om, hvad han kunde sige for deres Herre og Konge mod ham. Efterat han var tagen i Ed, begyndte han saaledes:

Overtro: Herre! Jeg har ikke stort Bekjendtskab til denne Mand

og ønsker ikke heller nærmere at kjende ham; imidlertid kjender jeg saameget til ham, af en Samtale jeg forleden Dag havde med ham her i Byen, at han er en meget farlig Person; thi da jeg talte med ham, sagde han, at vor Religion var Intet, og en saadan, ved hvilken man aldeles ikke kunde behage Gud. Hvad der nødvendig vil følge heraf, ved De fuldkommen vel, Herre, nemlig, at vi forrette vor Gudstjeneste forgjæves, at vi endnu ere i vore Synder, og endelig, at vi ville blive fordømte. Dette er, hvad jeg har at sige.*

Derpaa aflagde Øienskalk Ed og blev opfordret til at sige, hvad han vidste om denne Fange til deres Herres og Konges Bedste.

Øienskalk: Min Herre, og ærede Forsamling, jeg har i længere Tid kjendt denne Karl og hørt ham tale Ord, som man ikke burde tage i sin Mund; thi han har spottet over vor Fyrste Beelzebub og har talt foragteligt imod hans ærede Venner, nemlig Dhrr. Gamle-Menneske, Kjødelig-Lyst, Overdaadig, Ærgjerrig, Gamle Liderlig, Havesyg tilligemed alle de øvrige af vor Adel, og han har desuden sagt, at om det var muligt, at alle Mennesker vare af hans Sind, saa vilde ikke en af disse Adelsmænd blive længere i denne By.

Desuden har han ikke været bange for at dadle dig, Herre, som nu er sat til hans Dommer, og kaldt dig en ugudelig Skurk med mange andre saadanne skammelige Udtryk, hvormed han har skjeldet de fornemste Folk i Byen.

Da Øienskalk havde, udtalt henvendte Dommeren sig til Fangen og sagde: „Du Frafaldne, Kjætter, Forræder, har du hørt, hvad disse ærlige Mænd have vidnet mod dig?“

Trofast: Maa jeg tale nogle Ord til mit Forsvar?

Dommeren: Skurk, du fortjener ikke at leve længere, men burde lide Døden her paa Stedet; dog, — forat Alle kan se vor Høimodighed mod dig, — saa lader os da høre, hvad du har at sige.

Trofast: Først: Til Svar paa, hvad Hr. Misundelig har sagt,

* Overtro eller falsk Andægtighed er en bitter Fiende af Christi Sandhed.

maa jeg bemærke, at jeg kun har sagt, „at de Regler, Love, Vedtægter eller Folk, som ere ganske mod Guds Ord, ere aldeles mod Christendommen." Har jeg heri taget Feil, saa overbevis mig herom, og jeg er villig til at tilbagekalde, hvad jeg har sagt.

For det Andet: Hvad den Anden angaar, nemlig Hr. Overtro og hans Beskyldninger mod mig, saa har jeg kun sagt: „At der til Guds Tilbedelse fordres guddommelig Tro, men denne kan ikke finde Sted uden en guddommelig Aabenbaring af Guds Villie. Hvad der har trængt sig ind i Gudsdyrkelsen, som er den guddommelige Aabenbaring modstridende, er kun Produkter af en menneskelig Tro, som ikke gavner os til vort evige Liv!

For det Tredie: Med Hensyn til Øienskalks Vidnesbyrd, saa har jeg — uden at bruge spottende Udtryk — sagt, at denne Bys Fyrste med hele den Skare, som tjener ham, hvilke denne Herre nævnede, er mere skikket til at være i Helvede, end i Byen og i Landet. Og saa være Herren mig naadig!

Da henvendte Dommeren sig til de Edsvorne, som havde staaet den hele Tid og hørt opmærksomt til: „Mine Herrer, Edsvorne, I se den Mand, for hvis Skyld der er vakt saa mange Uroligheder i Byen; I have ogsaa hørt, hvad disse værdige Herrer have vidnet mod ham; I have tillige hørt hans Svar og Tilstaaelse; det er nu Eders Sag at lade ham hænge eller beholde Livet; men ikkedestomindre anser jeg det passende, at foreholde Eder vor Lov.

I vor Fyrstes Tjener, Pharao den Stores Dage, blev der givet en Lov, som bød, at alle nyfødte Drengebørn skulde kastes i Floden (2 Mos. 1, 22), forat de af anden Religion ikke skulde formere sig eller blive ham altfor mægtige.

Paa Nebucadnezar den Stores, en anden af hans Tjeneres Tid, blev der ogsaa givet en Lov, at hver den, som ei vilde falde ned og tilbede hans Guldbillede, skulde kastes i en gloende Ovn (Dan. 3, 6).

Der blev ogsaa givet en Lov paa Darius's Tid, at den, som i en vis Tid paakaldte nogen anden Gud end ham, skulde kastes i Løvekulen (Dan. 6, 8). Nu har denne Oprører overtraadt dise Love, ikke alene i

Tanker, — saadanne som ikke maa næres, — men ogsaa i Ord og Gjerning, hvilket aldeles ikke maa taales.

Hvad Pharaos Lov angaar, da var den grundet paa Formodning, for at forekomme Skade, uden at nogen Forbrydelse endnu var tilstede. Men her er en aabenbar Forbrydelse. Hvad den anden og tredie Lov angaar, saa se I, at han strider mod vor Religion, og for det Forræderi, som han har tilstaaet, fortjener han Døden."

Derpaa gik de Edsvorne ud, hvis Navne vare Dhrr. Blindmand, Ikkegod, Ondskab, Vellyst, Løsagtig, Haardnakket, Overmod, Fiendskab, Løgner, Grusomhed, Lys=Hader og Uforsonlig, hvoraf hver især gav sin Kjendelse mod ham indbyrdes, og derfor erklærede de ham enstemmigen skyldig for Dommeren.

Først fremtraadte Blindmand og sagde: „Jeg ser tydelig, at denne Mand er en Kjætter." Derpaa sagde Ikkegod: „Bort fra Jorden med en saadan Karl!" –– „Ja," sagde Ondskab, „jeg hader endog Synet af ham." — Vellyst sagde:" Jeg kunde aldrig fordrage ham." — „Ikke heller jeg," sagde Løsagtig, „thi han vilde altid fordømme min Vei." — „Hæng ham, hæng ham," sagde Haardnakket. — „En elendig Skurk," sagde Overmod. — „Mit hele Hjerte oprøres mod ham," sagde Fiendskab. — „Han er en Landstryger," sagde Løgner. — At hænge er for godt for ham," sagde Grusomhed. — „Lader os rydde ham af Veien," sagde Lyshader. — Derpaa sagde Uforsonlig: „Om man vilde give mig hele Verden, saa kunde jeg dog ikke forsones med ham, lader os derfor uden Forhaling udtale vort „Skyldig" over ham."

Og saaledes gjorde de; derfor blev han strax dømt til at føres bort derfra til det Sted, hvorfra han var kommen, og der at overgives til den grusomste Dødsmaade, som kunde optænkes.

De bragte ham altsaa ud,forat handle med ham overensstemmende med deres Lov. Først pidskede de ham, dernæst sloge de ham med Næverne der=

Trofast brændes.

efter stak de ham med Knive; derpaa stenede de ham, og huggede ham siden med deres Sværd, men allersidst brændte de ham til Aske ved en Pæl. Saadant Endeligt fik Trofast.

Nu saa jeg, at der stod bag Mængden en Vogn med et Par Heste, som ventede paa Trofast, der, saasnart hans Fiender havde affærdiget ham, blev optagen deri og ført strax afsted igjennem Skyerne under Basuners Lyd, ad den nærmeste Vei til den himmelske Port.

Men med Hensyn til Christen, saa fik han Udsættelse og blev sendt tilbage til Fængslet, hvor han forblev endnu nogen Tid. Men han, som hersker over alle Ting, og som har Magten over deres Raseri i sin Haand, føiede det saaledes, at Christen for denne Gang undslap og drog sin Vei.

Underveis sang han:

> Vel Trofast! du har trolig Alt bekjendt
> For ham, til hvem du har dit Hjerte vendt.
> Mens Helvedskvaler knuge Vantroes Bryst,
> Til Vederlag for deres tomme Lyst,
> Da syng, o Trofast, syng — og pris din Seier,
> Om de dig dræbe end, du Livet eier.

7 Kapitel.

Nu saa jeg idrømme, at Christen ikke gik alene; thi der var En, ved Navn Haabefuld, som forenede sig med ham. Denne var kommen til Sindsforandring ved at betragte Christens og Trofasts Ord og Opførsel under deres Lidelser paa Torvet. Han indgik et broderligt Forbund med ham og sagde, at han vilde være hans Staldbroder.

Saaledes døde En for at bære Vidnesbyrd om Sandheden, og en Anden stod op af hans Aske for at være Christens Staldbroder paa hans Vandring. Haabefuld fortalte ogsaa, at der var mange Flere paa Markedet, som vilde benytte Leiligheden og følge efter.

Derpaa saa jeg, at de strax efterat have forladt Markedet indhentede En, som var gaaet i Forveien, hvis Navn var Bihensigt. — „Hvad Landsmand er du?" spurgte de ham, „og hvorlangt agter du dig denne Vei?" Han svarede dem, at han kom fra Byen Godtsnak og agtede sig til den himmelske Stad; — men sagde dem ikke sit Navn.

Christen: Fra Godtsnak! Er der nogen God, som lever der? (Ordsp. 26, 25).

Bihensigt: Jo, jeg haaber det!

Christen: Kjære, hvad maa jeg kalde dig?

Bihensigt: Jeg er fremmed for Eder, og I for mig; dersom I gaa den samme Vei, vil det være mig en Fornøielse at gjøre Eder Selskab; og hvis ikke, saa maa jeg endda være tilfreds.

Christen: Jeg har hørt denne By Godtsnak omtalt, og saavidt jeg erindrer, skal det være et rigt Sted.

Bihensigt: Ja, jeg forsikrer Eder, at det er sandt, og jeg har mange rige Beslægtede der.

Christen: Kjære, hvilke ere dine Beslægtede der, hvis jeg tør være saa dristig at spørge derom?

Bihensigt: Næsten hele Byen, og især Dhrr. Vendekaabe, Veirhane og Godtsnak, fra hvis Forfædre Byen først fik sit Navn; ligesaa Smigrer, Dobbeltvei, Hvadsomhelst, og Præsten i

Haabefuld forener sig med Christen.

vort Sogn, Tvetunget, var min Moders egen Farbroder, og rent ud sagt, saa er jeg bleven en temmelig anseet Mand, endskjøndt min Oldefader kun var Baadsmand, som saa mod en Vei, og roede ad en anden; ogsaa jeg har faaet det meste af min Eiendom ved samme Forretning.

Christen: Er du gift?

Bihensigt: Ja, og min Kone er en meget dydig Kone, hvis Moder var ligesaa dydig. Hun er en Datter af Fru Forstillelse. Fordi hun

er kommen af en meget hæderlig Familie, har hun ogsaa saa megen Dannelse, at hun ved, hvorledes hun skal opføre sig imod Alle, saavel mod Fyrsten som mod Bonden. Det er rigtignok sandt, vi afvige noget i Religionen fra dem af de strængere Principer, men dog kun i to ubetydelige Punkter: Først, vi stræbe aldrig mod Vind og Strøm; for det Andet ere vi mest ivrige, naar Religionen gaar i sine Sølv-Tøfler; vi synes meget godt om at spadsere med den paa Gaden, naar Solen skinner, og Folket tilraaber den Bifald.

Derpaa gik Christen lidt tilside med sin Ven Haabefuld og sagde: „Det falder mig ind, at denne er en vis Bihensigt fra Byen Godtsnak, og dersom det er ham, saa have vi sandelig saa stor Skjelm i vort Selskab, som der kan findes hertillands." Da sagde Haabefuld: „Spørg ham, jeg tror ikke, han skammer sig ved sit Navn."

Christen gik da til ham igjen og sagde: „Du taler, som om du skulde vide mere end hele Verden, og om jeg ikke tager Feil, saa tror jeg, jeg saa halvt ved, hvem du er; er ikke dit Navn Bihensigt fra Godtsnak?"

Bihensigt: Dette er ikke mit Navn, det er et Øgenavn, jeg har faaet af Nogle, der ikke kan lide mig, men jeg maa tage tiltakke med at bære det som en Daddel, ligesom andre gode Folk have baaret sit før mig.

Christen: Men har du aldrig givet Folk Anledning til at kalde dig ved dette Navn?

Bihensigt: Aldrig, aldrig! Det Værste, jeg har gjort, som har givet dem Anledning til at give mig dette Navn, var, at jeg altid havde den Lykke at rette mine Domme efter Tidernes nærværende Løb, hvorledes det saa gik, og herved faldt det i min Lod at vinde Fremgang; men om Lykken saaledes har begunstiget mig, saa vil jeg anse den for en Velsignelse, uden at bekymre mig om de Ondskabsfuldes Bebreidelser derfor.

Christen: Jeg troede virkelig, du var den Mand, om hvem jeg har hørt; og naar jeg skal sige dig, hvad jeg tænker, saa frygter jeg for, at dette Navn passer dig bedre, end du maaske ønskede, at vi skulde tænke.

Bihensigt: Ja, at I indbildte Eder Saadant, kan jeg ikke for; I skulle vel finde, at jeg er en god Selskabsbroder, dersom I kun ville tillade mig at holde Selskab med Eder.

Christen: Dersom du vil følge med os, maa du gaa imod Vind og Strøm, hvilket jeg mærker er imod din Mening; du maa ogsaa erkjende Religionen i dens Pjalter saavelsom i dens Sølv-Tøfler; og staa ved den, saavel naar den er bunden i Lænker, som naar den gaar med Bifald igjennem Gaderne.

Bihensigt: I maa ikke paalægge mig saadanne Betingelser eller byde saaledes over min Tro; lad mig have min Frihed og følge med Eder.

Christen: Ikke et Skridt længere, med mindre du vil gjøre, hvad jeg har foreslaaet. Da sagde Bihensigt: „Jeg vil aldrig forlade mine gamle Grundsætninger, eftersom de ere uskadelige og gavnlige. Dersom jeg ikke maa følge med Eder, saa maa jeg, som før, gaa for mig selv, indtil en eller anden indhenter mig, som vil være fornøiet med mit Selskab.“

Derpaa drømte jeg, at Christen og Haabefuld forlode ham og holdt sig i en Afstand foran ham, men da en af dem saa sig tilbage, mærkede han, at tre Mænd fulgte efter Bihensigt, og da de kom til ham, gjorde han en ydmyg Hilsen, som de ligeledes gjengjeldte med en Kompliment. Disse Mænds Navne vare Dhrr. Verdensmand, Pengeelsker og Gnier, Mænd som Hr. Bihensigt tilforn havde været bekjendt med; thi i deres Mindreaarighed vare de Skolekammerater og bleve underviste af en Hr. Snap-Hane, Lærer i Flekken Gevinstsyge, i Grevskabet Begjærlighed, i det Nordlige. Denne Lærer underviste dem i den Kunst at erhverve sig Noget ved Vold, Bedrageri, Smiger, Løgn eller Skin af Gudfrygtighed; og disse fire Mænd havde lært saa meget af deres Lærers Kunst, at enhver af dem selv kunde have holdt en saadan Skole.

Da de nu, som sagt, havde hilset hverandre, sagde Pengeelsker til Bihensigt: „Hvem gaar der foran os?“ — De havde endnu Christen og Haabefuld i Sigte.

Bihensigt: Det er et Par fra et langt bortliggende Land, som efter deres Skik og Brug foretage Pilegrimsvandring.

Pengeelsker: Ak! hvorfor vente de ikke, saa at vi kunne faa deres gode Selskab; thi de ere, ligesom vi og du, haaber jeg, ude paa Pilegrims-Vandring?

Bihensigt: Vi ere vistnok saa, men de, som gaa foran os, ere saa strænge og stive, elske saa høit deres egne Meninger, og agte tillige Andres Meninger saa lidet, at om En er nok saa gudelig, naar han ikke i Alt føier sig efter dem, støde de ham ganske ud af deres Selskab.

Gnier: Det er ilde; men vi læse om nogle (Præd. 7, 16), der ere „formeget retfærdige," og saadanne Menneskers Strenghed gaar saa vidt, at de dømme og fordømme Alle uden dem selv; men sig mig, i hvilke Ting vare I forskjellige?

Bihensigt: Efter deres haardnakkede Skik anse de det for Pligt at trodse alslags Veir paa Reisen, og jeg vil, man skal vente paa gunstig Vind og Strøm.

De ville vove Alt paa engang for Guds Skyld, men jeg vil benytte alle Fordele til at sikre Liv og Gods.

De holde fast ved deres Meninger, skjøndt alle Mennesker ere imod dem; men jeg holder med Religionen, saavidt som Tiderne og min egen Sikkerhed tillader det. De holde med Religionen i Pjalter og Foragt; men jeg, naar den gaar i Sølv-Tøfler i Solskin og med Bifald.

Verdensmand: Ja, hold du kun fast derved, gode Hr. Bihensigt, thi for min Del kan jeg kun anse den for en Daare, som er saa uforstandig at give Slip paa det, som der staar ham frit for at beholde.

Lader os være snilde som Slanger; man faar lettest Hø, naar Solen skinner. Du ser, hvorledes Bierne ligge stille hele Vinteren og sværme ud, naar de kunne have Fordel og Fornøielse. Gud sender undertiden Regn og undertiden Solskin; om de ere saadanne Narre, at de gaa i Regn, saa lader os nøies med at tage smukt Veir med os.

Hvad mig angaar, da synes jeg bedst om den Religion, som sikrer os Guds gode Velsignelser; thi siden Gud nu har skjænket os dette Livs Goder, hvo, som har sin fulde Forstand, kan da indbilde sig andet, end at Gud har skjænket os dem kun, for at vi skulde bruge dem for hans Skyld? Abraham og Salomon bleve rige ved Gudsfrygt, og Job siger, at en god Mand „skal oplægge Guld som Støv" (Job. 22, 24), men han maa ikke være saaledes som du har beskrevet dem.

Gnier: Jeg tror, vi Alle ere enige heri, og derfor ere flere Ord herom unødvendige.

Pengeelsker: Nei, der behøves sandelig ikke mere Snak om denne Sag; thi den som hverken tror Skriften eller Fornuften, — og I se, at vi have begge paa vor Side, — den kjender hverken sin Frihed eller søger sin egen Sikkerhed.

Bihensigt: Vi ere, som I se, mine Brødre, alle paa Pilegrimsvandring, og til et behageligere Tidsfordriv, end at tale om ringe Ting, maa jeg udbede mig Tilladelse til at forelægge Eder et Spørgsmaal:

Sæt, at en Mand, en Præst eller Handelsmand osv. saa en bekvem Leilighed til erholde dette Livs Velsignelser, men dog saaledes, at han aldeles ikke kunde naa dem, undtagen ved idetmindste at forestille sig meget ivrig i nogle Punkter af Religionen, som han ikke agtede forhen, kan han da ikke benytte disse Midler for at opnaa sin Hensigt og dog være en ærlig Mand?

Pengeelsker: Jeg gjennemskuer dit Spørgsmaal, og med disse Herrers Tilladelse vil jeg bestræbe mig for at give dig Svar, og først med Hensyn til Præsten.

Sæt, at en Præst, en værdig Mand, har kun et lidet Kald, men har et større og federe i Sigte; han har ogsaa, sætter jeg, nu en bekvem Leilighed til at faa det, naar han nemlig vilde være mere driftig, og vilde prædike oftere og ivrigere, og for at føie Folket vilde forandre nogle af sine Grundsætninger, saa indser jeg for min Del ikke nogen Grund, hvorfor han ikke kan gjøre dette, ja, og desforuden meget mere, og dog være en brav Mand. Thi:

Først: Hans Stræben efter et større Kald er lovlig, det kan ikke nægtes, — siden det er bestemt ham af Forsynet; altsaa kan han da tage det, naar det er ham muligt, uden at gjøre sig nogen Samvittigheds Skrupel.

For det Andet: Desuden gjør hans Attraa efter dette Kald ham til en driftigere og ivrigere Prædikant osv., og gjør ham altsaa til et bedre Menneske, ja dueligere i sine Forretninger, hvilket er overensstemmende med Guds Villie.

For det Tredie: Nu med Hensyn til, at han skal rette sig efter sit Folk ved at forandre nogle af sine Grundsætninger for at tjene dem, saa beviser dette, at han er af en selvfornægtende Karakter, at han er af et behageligt og indtagende Væsen og saaledes mere skikket til sit Præste-Embede.

For det Fjerde: Jeg slutter da, at en Præst, som bytter et lidet Kald med et stort, ikke derfor bør ansees for begjærlig, men bør hellere, siden han herved er dueligere og flittigere i sine Forretninger, ansees for En, der røgter sit Kald og benytter den ham givne Leilighed til at gavne.

Nu med Hensyn til den anden Del af Spørgsmaalet, nemlig om Handelsmanden. Sæt, at en Saadan kun er i ringe Kaar i denne Verden, men ved at blive religiøs forbedrer han sin Afsætning og Handel, faar maaske en rig Kone eller flere og bedre Kunder i sin Bod, saa indser jeg ikke Andet, end at dette maatte være retmæssigt handlet; thi:

Først: At blive gudfrygtig er en Dyd, hvorledes man end bliver det.

For det Andet: Ikke heller er det lovstridigt at faa en rig Kone eller en større Søgning i Boden.

For det Tredie: Desuden faar den, som har erholdt dette ved at blive gudfrygtig, det Gode af gode Mennesker, idet han selv blev god; saaledes er da her en god Kone, gode Kunder og en god Vinding, og alt dette ved at blive gudfrygtig, hvilket er godt; at blive gudfrytig for at erholde alt dette er derfor en god og gavnlig Stræben.

Dette Svar, som Pengeelsker gav paa Bihensigts Spørgsmaal, vandt Alles fuldkomne Bifald, hvorfor de sluttede, at det Hele var i

Pengeelskers Svar paa Bihensigts Spørgsmaal.

høi Grad gavnligt. Og fordi de troede, at Ingen kunde gjendrive det, og fordi Christen og Haabefuld endnu ei vare ret langt borte, saa besluttede de samtligen at bestorme dem med det Spørgsmaal, saasnart de naaede dem, og det saamget desto hellere, som de før havde sat sig imod Bihensigt.

De raabte da paa dem, og de Andre standsede og blev staaende, indtil de kom til dem. Imidlertid besluttede de, at ikke Bihensigt, men gamle Verdensmand skulde fremsætte Spørgsmaalet for dem, da de antoge, at deres Svar til ham vilde blive uden nogen Levning af den Heftighed, som kort før optændtes mellem Bihensigt og dem, da de skildtes ad.

Da de vare komne sammen igjen, saa fremsatte Verdensmand efter en kort Hilsen Spørgsmaalet for Christen og hans Ven og bad dem at besvare det, om de kunde.

Hertil svarede Christen: „Endog et Barn i Religonen kan besvare tusinde saadanne Spørgsmaal. Thi dersom det er lovstridigt at følge Christus for Brøds Skyld, som det virkelig er ifølge Joh. 6, 26—27, hvormeget afskyeligere er det da ikke at benytte ham og Religionen som en Forevending, forat vinde og nyde Verden? Eiheller finde vi andre end Hedninger, Hyklere, Djævle og Troldkarle at være af denne Mening.

1) Hedninger; thi da Hemor og Sichem havde Lyst paa Jakobs Datter og Kvæg og saa, at det ikke var dem muligt at komme til dem uden ved at blive omskaarne, saa sagde de til deres Venner: „Naar alt Mandkjøn blandt os bliver omskaaren, ligesom disse ere, skal da ikke alt deres Kvæg, Eiendom og ethvert Dyr, som hører dem til, blive vort?“ Deres Døtre og Kvæg var det, de søgte at erholde, og deres Religion var den Forevending, de betjente sig af forat komme til dem. (Læs hele Historien i 1 Mosb. 34, 20—24.)

2) De skinhellige Pharisæer vare ogsaa af denne Religion; lange Bønner vare deres Forevending, men at vinde Enkers Huse var deres Hensigt, og en større Fordømmelse var deres Dom fra Gud (Luk. 20, 46—47).

3) Judas, den Djævel, var ogsaa af denne Religion; han var gud-

frygtig for Pungens Skyld, paa det at han kunde komme i Besiddelse af, hvad der var deri; men han blev fortabt, forkastet og et virkeligt Fordærvelsens Barn.

4) Simon, den Troldkarl, var ogsaa af denne Religion; thi han vilde have den Hellig Aand for at vinde Penge derved, og Dommen over ham lød fra Peters Mund, som man læser i Ap. Gj. 8, 19—23.

5) Ikke heller kan jeg andet begribe, end at den Mand, som antager Religionen for Verdens Skyld, vil ogsaa bortkaste Religionen for Verdens Skyld; thi saavist som Judas havde en verdslig Hensigt med at blive religiøs, ligesaa vist solgte han sin Religion, sin Mester, i samme Hensigt.

At besvare dette bekræftende, som jeg mærker, I have gjort, og at antage et saadant Svar for gjeldende er baade hedensk, hykleriſk og djævelsk, og Eders Belønning vil blive overensstemmende med Eders Gjerninger."

Ved dette Svar stode de og saa ganske bestyrtede paa hverandre uden at kunne svare Christen Noget derimod. Haabefuld gav ogsaa sit Samtykke til Christens fornuftige Svar, saa at der herskede en dyb Taushed iblandt dem. Bihensigt og hans Selskab gav sig tabt, og holdt sig bagefter, saa at Christen og Haabefuld kunde komme bort fra dem.

Christen sagde da til sin Ven: „Kunne disse Mennesker ei bestaa for Menneskers Dom, hvorledes skulle de da kunne bestaa for Guds Dom? Og blive de stumme, naar de have med Lerkar at bestille, hvad ville de ikke da blive, naar de skulle revses med Flämmer af en fortærende Ild?"

Christen og Haabefuld gik da bort fra dem igjen og kom til en behagelig Slette ved Navn Rolighed, hvor de gik med megen Tilfredshed; men denne Slette var kun liden, saa de snart kom over den.

Paa den anden Side af denne Slette var der et lidet Bjerg ved Navn Vinding og i Bjerget en Sølvgrube, som ved sin Sjeldenhed havde tiltrukket sig mange Vandrendes Opmærksomhed, saa de vare gangne tilside for at bese den; men ved at komme for nær Kanten af Hulen havde Grunden, der var falsk, givet efter under dem, og de bleve ihjelslagne; Mange ere ogsaa

blevne Krøblinge der, som i deres hele Liv ei komme til deres forrige Førlighed igjen.

Derpaa drømte jeg, at et kort Stykke fra Veien henved Sølvgruben stod Demas (2 Tim. 4, 10) som en fornem Herre og raabte paa de Forbigaaende, at de skulde komme og se. Han raabte ogsaa paa Christen og hans Ven og sagde: „Holla! kom hid, saa skal jeg vise Eder Noget."

Christen: Hvad kan vel være saa mærkeligt, at vi skulde forlade Veien for dets Skyld?

Demas: Her er en Sølvgrube og Nogle, som grave efter Skatte. Ville I være uleiligede med at komme hid, saa kunne I rigelig forsyne Eder.

Haabefuld: Lader os gaa derhen og se.

Christen: Nei, jeg har hørt om dette Sted førend nu, og om hvormange der ere blevne ihjelslagne der. Desuden er denne Skat en Snare for dem, som søge den, thi den hindrer dem i deres Pilegrimsvandring.

Christen raabte derpaa over til Demas „Er ikke Stedet farligt? Har det ikke hindret Mange i deres Vandring?"

Demas: Ikke meget farligt, undtagen for dem, som ere uforsigtige.— Men imidlertid rødmede han dog, som han sagde det.

Derpaa sagde Christen til Haabefuld: „Lader os ikke gaa et Skridt afveien, men beholde vor engang begyndte Bane."

Haabefuld: Jeg skal forsikre dig, at naar Bihensigt kommer hid, saa vil han, hvis han faar samme Indbydelse som vi, gaa didhen for at se.

Christen: Jeg tvivler ikke derpaa; thi hans Grundsætninger lede ham den Vei, og jeg sætter Hundrede mod En, at han omkommer der.

Demas raabte igjen til dem og sagde: „Men ville I ikke komme over og se?"

Da svarede Christen ligefrem saaledes: „Demas, du er en Fiende af Herrens rette Vei, og er allerede bleven fordømt for din Undvigelse

fra Veien af en af hans Majestæts Dommere, og hvorfor søger du at bringe os i en lignende Fordømmelse? Desuden vil visselig vor Herre og Konge, dersom vi gaa af Veien, faa det at vide, og han vil gjøre os til Skamme der, hvor vi skulde staa med Frimodighed for ham."

Demas raabte til dem igjen og sagde, at ogsaa han var af deres Broderskab, og at han tillige vilde følge med dem, dersom de vilde vente lidt.

Demas raaber til Christen og Haabefuld at de skulde komme og se.

Christen spurgte da: „Hvad er dit Navn? er det ikke det, hvormed vi have benævnt dig?"

Demas: Jo, mit Navn er Demas; jeg er Abrahams Søn.

Christen: Jeg kjender dig; Gehazi (2 Kon. 5, 20—27) var din Oldefader og Judas (Matth. 26, 14. 15; 27, 3—5) din Fader, og du har

traadt i deres Spor. Det er kun djævelske Kneb, du betjener dig af; din Fader blev hængt som en Forræder, og du fortjener ingen bedre Belønning. Vær forsikret om, at naar vi komme til Kongen, ville vi fortælle ham om denne din Opførsel.

Derpaa gik de deres Vei.

Imidlertid var Bihensigt og hans Selskabsbrødre igjen komne til Syne, og de gik ved det første Vink over til Demas. Hvad enten de nu faldt ned i Graven ved at se hen over Brinken, eller de gik ned for at grave, eller om de bleve kvalte paa Bunden af de Dampe, som almindelig stige op derfra, ved jeg ikke vist, men det mærkede jeg, at man aldrig saa dem mere igjen paa Veien.*

Da sang Christen:

Hør sølvkjær Demas, hvor han kalder paa
Hr. Bihensigt, som did flux monne gaa
At dele dennes Skatte. Dog, de To
Ei længer gaa, men slaa sig her til Ro.

Nu saa jeg, at Pilegrimene just paa den anden Side af Sletten kom til et Sted, hvor der stod et gammelt Mindesmærke tæt ved Veien; ved Synet heraf bleve de begge bestyrtede, formedelst dets usædvanlige Skikkelse; thi det forekom dem, som om det maatte være en til en Støtte forvandlet Kone; her stode de derfor og saa flere Gange paa den, men vidste i nogen Tid ikke, hvad de skulde antage den for.

Tilsidst saa Haabefuld, at der paa Hovedet af den stod noget skrevet med en usædvanlig Haand; men da han ikke selv forstod sig derpaa, kaldte han paa Christen, — thi han var lærd, — for at han kunde forsøge at udfinde Meningen; han kom da, og efterat han en liden Stund havde lagt Bogstaverne sammen, udfandt han deraf følgende: „Kommer Loths Hustru ihu."

Derpaa læste han det for sin Selskabsbroder, og begge sluttede da, at

* Saaledes gaar det til Slut med Alle, som forgjæves søge at forene Kjærlighed til Penge med Kjærlighed til Christus.

„Kommer Loths Hustru ihu."

dette maatte være den Saltstøtte, hvortil Loths Hustru blev forvandlet (1 Mos. 19, 26); fordi hun med et begjærligt Hjerte saa sig tilbage, da hun gik fra Sodoma for sin Sikkerheds Skyld. Dette uventede og forbausende Syn gav dem Anledning til følgende Samtale.

Christen: Ak, min Broder! dette er et deiligt Syn; det kom bekvemt for os efter Demas's Indbydelse til at komme over forat se Bjerget Vinding; og havde vi gaaet over, som han ønskede, og som du var tilbøielig til, min Broder, da vare vi uden Tvivl blevne forvandlede ligesom denne Kone og satte til Skue for alle dem, som komme efter.

Haabefuld: Det gjør mig ondt, at jeg var saa taabelig, og jeg kan ikke andet end undres over, at jeg ikke nu er som Loths Hustru; thi hvori var Forskjellen mellem hendes Synd og min? Hun saa blot tilbage, og jeg havde Lyst til at gaa hen at se. Ak, Naaden være lovet, og Skam være mig, fordi saadant skulde findes i mit Hjerte!

Christen: Lader os lægge Mærke til, hvad vi se her, at det kan blive til vor Fremtids Vel. Denne Kone undgik en Straffedom; thi hun omkom ikke ved Sodomas Ødelæggelse; dog blev hun fældet ved en anden; hun blev, som vi se, forvandlet til en Saltstøtte.

Haabefuld: Det er sandt; og hun kan være os baade til Advarsel og Exempel; til Advarsel, forat vi skulle sky hendes Synd; eller til Tegn paa, hvad Dom der vil blive fældet over saadanne, som ikke ville bekymre sig om denne Advarsel; saaledes blev ogsaa Korah, Dathan og Abiram, tilligemed de 250 Mænd, som omkom i deres Synd (4 Mos. 26, 9–10; 16, 31–35), til et Tegn eller et advarende Exempel for os

Dog, fremfor Alt grunder jeg over en Ting, nemlig over, hvorledes Demas og hans Kammerater kunne saa rolige staa derhenne og se efter hin Skat, for hvis Skyld denne Kone, blot fordi hun saa sig tilbage efter den, — thi vi læse ikke, at hun traadte en Fod ud af Veien, — blev forvandlet til en Saltstøtte; især siden den Dom, som ramte hende, gjorde hende til et advarende Exempel, og staar lige til at falde i Øinene fra det Sted, hvor de

ere; thi de kunne ikke andet end se hende, naar de kun ville opløfte deres Øine.

Christen: Det er Noget at undres over, og det beviser, at deres Hjerter ere blevne forhærdede i dette Tilfælde; og jeg kan ikke sammenligne dem med Nogen saa passende, som med dem, der stjæle ud af Lommerne i Dommerens Nærværelse, eller som skjære Pengepungene fra Folk, og det under Galgen.*

Man siger om de Mænd i Sodoma, at „de syndede saare," fordi de syndede „mod Herren," d. e. lige for hans Aasyn, uagtet den Kjærlighed, han havde vist dem; thi Sodomas Land var nu lig Edens Have i fordums Tid (Mos. 13, 10–13). Dette fremkaldte hans Vrede endmere og gjorde deres Plage saa hed, som Herrens Ild fra Himlen kunde gjøre den.

Det er rimeligst at slutte, at just saadanne som disse, der synde med saadanne Exempler for Øie, ja endog med Foragt for dem, endskjøndt de staa bestandig for dem, for at advare dem mod Overtrædelse, — ville blive delagtige i de strængeste Domme.

Haabefuld: Du har uden Tvivl Ret. Men hvilken Naade er det ikke, at hverken du eller jeg især er bleven et saadant Exempel. Dette giver os Anledning til at takke Gud, at frygte ham, og stedse at erindre Loths Hustru. De gik derpaa, saa jeg, til en behagelig Flod, som Kong David kaldte Guds Bæk (Ps. 65, 10), men Johannes Livsens Vands rene Flod (Aab. 22, 1.)

Deres Vei laa just ved Flodbredden. Her gik derfor Christen og hans Selskabsbroder meget glade; de drak ogsaa af Flodens Vand, som var behageligt og oplivende for de trætte Sjæle. Desuden var der paa begge Sider af Flodbredden grønne Træer (Ez. 47, 12), med alslags Frugter. De spiste Bladene deraf forat forekomme Drukkenskab og Fraadseri og andre Uordentligheder, som overfalde dem, hvis Blod er ophedet ved Reiser.

* I gamle Tider gik man med Pungen fastknyttet til Bæltet, og der skulde megen Behændighed til at bortskjære den uden at Eieren mærkede det.

Paa hver Side af Floden var ogsaa en Mark, der var prydet med Lilier, og den var grøn hele Aaret. Her lagde de sig til at sove; thi her kunde de ligge trygge (Ps. 23, 2; Es. 14, 30). Naar de vaagnede, plukkede de igjen af Træernes Frugter og drak af Flodens Vand og lagde sig atter til at sove. Saaledes tilbragte de flere Dage og Nætter. Da sang de:

Ser I, hvor disse klare Strømme glide
Til Pilegrimes Trøst ved Veiens Side;
Se grønne Enge som Dugperler bade,
Se Frugter gløde blandt de dunkle Blade.
Hvo al den Herlighed kan overveie,
Vil sælge Alt, for denne Mark at eie.

Da de nu skulde afsted igjen, — thi de vare endnu ikke komne til Enden af deres Reise, — spiste og drak de først og droge derpaa videre.

Nu saa jeg idrømme, at de ikke vare reiste langt, førend Floden* nogen Tid fjernede sig fra Veien, hvilket ikke lidet bekymrede dem; dog turde de ikke forlade Veien.

Nu blev Veien ru og ujevn og deres Fødder ømme formedelst deres Vandring, saa at Pilegrimene bleve meget bekymrede formedelst Veien (4 Mos. 21, 4), hvorfor de ønskede, alt eftersom de gik videre, en bedre Vei. Der var just der kort foran dem paa venstre Side af Veien en Mark, ved Navn Afveimarken og en Stænte at gaa over til den.

Da sagde Christen til sin Selskabsbroder: „Dersom denne Mark ligger langs med vor Vei, saa lader os gaa didover."

De gik da hen til Stænten og saa, at der laa en Sti langs med Veien paa den anden Side af Gjærdet. „Det er just efter mit Ønske," sagde Christen, „her er det lettest at gaa, kom, gode Haabefuld, og lader os gaa over."

Haabefuld: Men om denne Sti skulde lede os paa Afvei?

Christen: Det er ikke rimeligt; se, gaar den ikke langs Veien?

---

* Ved denne Flod, som er kaldet „Livsens Vands rene Flod, skinnende som Krystal, som udvælder fra Guds og Lammets Throne," forstaaes de klare og behagelige Syner af Guds evigvarende Kjærlighed og Naade, som disse Pilegrime velsignedes med.

Haabefuld gik da, forledet af sin Ven, over efter ham. Da de vare gangne over og vare komne paa Stien, fandt de den meget god for deres Fødder; og just som de saa hen for sig, bleve de en Mand vaer, som hed Forfængelig-Tillid; de kaldte da paa ham og spurgte ham, hvorhen Veien gik. „Til den himmelske Port," svarede han. „Se," sagde Christen, „var ikke dette ogsaa mine Ord? Heraf kan du altsaa se, at

„Livsens Vands rene Flod."

vi ere paa den rette Vei." De fulgte da efter Manden, som gik foran dem. Men se, Natten nærmede sig, og det blev ganske mørkt, saa at de tabte ham af Sigte, som gik foran dem.

Han, som gik foran dem, nemlig Forfængelig-Tillid, faldt,

fordi han ikke saa Veien for sig, i en dyb Hule, som med Forsæt var anbragt der af dette Lands Fyrste for at fange ærgjerrige Narre deri; og han blev knust ved sit Fald* (Es. 9, 16).

Da nu Christen og hans Ven hørte ham falde, raabte de til ham for at vide, hvordan det gik ham, men der var Ingen, som svarede; de hørte blot dybe Sukke. „Hvor ere vi nu?" spurgte da Haabefuld. Da taug hans Ven af Mismodighed over, at han havde ledet ham paa Afvei. Nu begyndte det at regne, tordne og lyne paa det frygteligste; og Vandet strømmede i stor Mængde ned fra Himlen.

Forfængelig-Tillid.

Haabefuld sukkede ved sig selv og sagde: „O, havde jeg blot holdt mig paa min Vei!"

Christen: Hvem skulde have troet, at denne Sti skulde lede os paa Afvei?

Haabefuld: Jeg var bange derfor fra det allerførste, og derfor gav jeg dig hin venlige Advarsel; jeg vilde have talt udførligere, dersom ikke du havde været ældre end jeg.

Christen: Gode Broder, vær ikke fortørnet; det gjør mig ondt, at jeg har bragt dig paa Afvei, og at jeg har udsat dig for en saa stor Fare. Kjære, tilgiv mig; Broder jeg gjorde det ikke i nogen ond Hensigt.

* „Der er en Vei, som synes ret for'en Mand, men det sidste deraf er Dødens Veie." Denne Vei er den forfængelige Tillids Vei.

Haabefuld: Vær frimodig, min Broder; thi jeg tilgiver dig; og jeg tror ogsaa, at det vil være til vort fælles Bedste.

Christen: Det glæder mig, at jeg har truffet paa en naadig Broder; men vi maa ikke staa saaledes; lader os kun skynde os at gaa tilbage igjen.

Haabefuld: Men, gode Broder, lad mig gaa foran.

Christen: Nei, tillad, at jeg gaar først, at jeg først kan komme i Faren, om der skulde være nogen; thi for min Skyld ere vi begge komne paa Afveie.

Haabefuld: Nei, du skal ikke gaa først; thi du kunde let i din Bedrøvelse lede os begge udaf Veien igjen. Derpaa hørte de til deres Opmuntring en Stemme, som sagde (Jer. 31, 21): „Sæt dit Hjerte til den banede Vei, den Vei, som du haver vandret paa, vend om!"

Vandet var imidlertid voxet betydeligt, hvorfor Veien paa Tilbagereisen var meget farlig. — Da faldt det mig ind, at „det er lettere at gaa ud af den Vei, man er paa, end at komme paa den igjen, naar man er gaaet ud af den." De forsøgte dog at gaa tilbage, men det var saa mørkt, og Vandet var saa høit, at de ni eller ti Gange var nær ved at drukne, da de gik tilbage.

De kunde ikke heller med al deres Dygtighed igjen komme til Stænten den Nat, hvorfor de tilsidst gik ind under et lidet Skjul, hvor de blev siddende indtil Dagbrækningen; men da de vare meget trætte, faldt de i Søvn.

Der var ikke langt fra det Sted, hvor de laa, en Borg, ved Navn Tvivl-Borg, hvis Eier var Kjæmpen Fortvivlelse,* og paa hans Jorder var det, de nu sov. Da han var staaet tidlig op om Morgenen og gik frem og tilbage over sine Marker, fandt han Christen og Haabefuld sovende paa sine Jorder, hvorfor han vækkede dem med barsk og overmodig Stemme og spurgte dem, hvorfra de vare, og hvad de havde at bestille paa hans Eiendomme.

---

* Tidligere eller senere vil Tvivlens Borg blive Fængslet, og Kjæmpen Fortvivlelse Fangevogteren for alle dem, der vende sig fra Christus og hans Retfærdighed til Troen paa sig selv og til deres Selvretfærdighed.

De fortalte ham, at de vare Pilegrime, og at de havde forvildet sig fra deres rette Vei. Da sagde Kjæmpen: „I have forbrudt Eder mod mig ved at nedtræde og ligge paa min Jord, og derfor maa I følge med mig."

De bleve altsaa nødte til at følge med ham, fordi han var stærkere end de; og tillige havde de kun lidet at indvende, thi de vidste, at de havde begaaet en Feil.

Kjæmpen drev dem derfor foran sig til sin Borg og satte dem der i et mørkt Fængsel, som var smudsigt og stinkende for disse to Mænds Sjæle. Her laa de fra Onsdag Morgen til Lørdag Aften uden at faa en Bid Brød eller Draabe Drikke, eller Lys, og uden at Nogen spurgte dem om deres Befindende; de befandt sig derfor her i en sørgelig Tilstand og vare langt borte fra Venner og Bekjendte (Ps. 88, 19).

Nu var Christen paa dette Sted dobbelt sørgmodig, fordi det var ved hans Overilelse, at de vare bragte i denne Elendighed.*

Kjæmpen Fortvivlelse havde en Kone, hvis Navn var Mistro. Da han var gaaet tilsengs, fortalte han sin Kone, hvad han havde gjort, at han nemlig havde taget et Par Fanger og kastet dem i Fangehullet, fordi de var gaaet over hans Jorder, og han spurgte hende tillige om, hvad der vilde være det Bedste videre at foretage sig med dem.

Hun spurgte ham da, hvo de vare, hvorfra de kom, og hvor de skulde hen, hvilket han fortalte hende. Hun raadede ham da til uden Barmhjertighed at prygle dem, naar han den følgende Morgen stod op.

Da han derfor var staaet op, fik han fat paa en frygtelig Knortelstock hvormed han gik ned i Fangehullet til dem, og der overfaldt han dem først med Skjældsord, som om de vare Hunde, uden at de ytrede et Ord, der kunde fornærme ham; derefter gik han løs paa dem med Slag, og det saa frygteligt, at de tilsidst laa hjælpeløse og uden at kunne røre sig paa Gulvet.

Efterat han havde gjort dette, gik han bort og lod dem ligge i deres

* Det er desværre ikke ualmindeligt, at selv kraftige Christne fare vild paa Veien og anfaldes af stor og ødelæggende Tvivl. Men ere de end i Fortvivlelsens Borg, saa fries de dog for at indesluttes i Fortvivlelsens Jernbur.

Christen og Haabefuld i Kjæmpen Fortvivlelses Fængsel.

ynkelige Forfatning, hvor de under Sukke og bitre Beklagelser jamrede sig den hele Dag. Den følgende Aften talte hun med sin Mand om deres videre Behandling, og da hun mærkede, at de endnu vare ilive, gav hun ham det Raad at opmuntre dem til at tage Livet af sig selv.

Da det var blevet Morgen, gik han til dem med samme barske Miner som før; og da han saa, at de vare meget elendige efter de Slag, han havde givet dem Dagen forud, sagde han til dem, at eftersom de aldrig kunde vente at komme bort fra dette Sted, saa var den eneste Udvei for dem at tage Livet af sig selv enten med Kniv, Strikke eller Gift; „thi hvorfor,“ sagde han, „ville I foretrække Livet, naar I se, at det er forbundet med saa megen Bitterhed?“ Men de bade ham om at lade dem gaa.

Herover saa han bistert paa dem, foer løs paa dem og havde uden Tvivl gjort det af med dem, havde han ikke faaet et Anfald af sine almindelige Tilfælde, — hvilke undertiden i Solskin tilstødte ham, — hvorved han i nogen Tid tabte Haandens Brug. Derfor gik han bort og lod dem blive tilbage som før, for at grunde paa, hvad de skulde gjøre. Fangerne overveiede da med hinanden, hvorvidt det var ret at følge hans Raad eller ikke, og begyndte følgende Samtale:

„Broder,“ sagde Christen, „hvad skulle vi gjøre? Det Liv, vi nu føre, er saa sørgeligt, at jeg for min Del ikke ved, om det er bedre at leve saaledes eller at dø strax. Min Sjæl foretrækker hellere Strikke og Død end Liv (Job 7, 15); og Graven er mig behageligere end dette Fangehul! Skulle vi følge Kjæmpens Raad?“

Haabefuld: Vor nærværende Stilling er virkelig rædsom, og Døden vilde være mig langt mere velkommen, end at blive her bestandig; men lader os overveie, hvad det Lands Herre, hvorhen vi agte os, har sagt, nemlig: „Du skal ikke slaa ihjel;“ skulle vi altsaa ikke begaa Mord paa nogen Anden, saa ere vi meget mere forbudne at følge Kjæmpens Raad og dræbe os selv.

Desuden begaar den, som dræber en Anden, Mord alene paa hans Legeme, men den, som dræber sig selv, dræber baade Sjæl og Legeme paa en Gang. Endvidere talte du, Broder, om Gravens Fred; men har du da forglemt Helvede, hvorhen alle Mordere visseligen komme? Thi „ingen Manddraber har det evige Liv" osv. Lader os videre betænke, at al Magt staar ei i Kjæmpens Haand; saavidt jeg kan forstaa, har han taget Andre end os, men som dog ere slupne ud af hans Hænder.

Hvo ved, om ikke Gud, som har skabt Verden, kunde mage det saa, at Kjæmpen dør, eller at han en eller anden Gang kunde glemme at lukke for os, eller for en kort Tid kunde faa endnu et Anfald i vor Nærværelse, hvorved han kunde tabe sine Lemmers Brug? Og skulde dette indtræffe, da har jeg besluttet at tage Mod til mig og anstrænge mine yderste Kræfter for at slippe ud af hans Hænder.

Jeg var taabelig nok til ikke at forsøge det før; men lader os imidlertid være taalmodige, min Broder, og holde ud en Stund; den Tid vil komme, at vi ere saa lykkelige at se os i Frihed; men lader os ikke være vore egne Mordere.

Ved disse Ord opmuntrede Haabefuld for nærværende Tid sin Broders Sind, saa at de begge vedbleve at sidde i Mørket den Dag i deres sørgelige Forfatning.

Henimod Aften kom nu Kjæmpen igjen ned i Fængslet, for at undersøge, om Fangerne havde fulgt hans Raad; men da han kom der, fandt han dem endnu levende, og det var sandelig ogsaa alt; thi af Mangel paa Brød og Vand og paa Grund af de Saar, de havde faaet, da han slog dem, vare de nu ikke istand til Andet end kun at drage Aande. Over at han, som sagt, fandt dem ilive endnu, blev han saa rasende og sagde, at da han saa, at de ikke vilde følge hans Raad, skulde det gaa dem værre, end om de aldrig havde været til.

Herover bleve de bange; og jeg tror at Christen faldt i Afmagt; men da han var kommen sig lidt igjen, fornyede de deres Samtale om Kjæm-

pens Raad, om de skulde antage det eller ikke. Christen syntes nu igjen at være for det, men Haabefuld svarede anden Gang saaledes:

Haabefuld: Erindrer du ikke, min Broder, hvor tapper du har været tilforn? Apollyon kunde ikke faa Bugt med dig, ligesaalidet som Alt det, du hørte, saa eller følte i Dødens Skyggedal.

Hvilken Møie, Skræk og Forfærdelse har du ikke allerede udstaaet og er nu saa frygtsom? Du ser jo, at jeg er i Fangehullet ligesaavel som du, og er af en langt svagere Natur, end du er; Kjæmpen har ligesaavel saaret mig som dig, og har ogsaa nægtet min Mund Brød og Vand, og jeg er ligesaavel i Kummer og berøvet Dagens Lys som du. Men lader os øve os lidt mere i Taalmodighed; erindre dig, hvor mandig du viste dig paa Forfængeligheds-Marked og frygtede hverken Lænker, Fængsel eller blodig Død; lader os derfor være saa taalmodige som muligt for idetmindste at kunne undgaa den Skam, som ikke passer sig for en Christen.

Da det nu igjen var blevet Aften, og Kjæmpen var gaaet tilsengs med sin Kone, spurgte hun ham om Fangerne, og om de havde fulgt hans Raad. Hertil svarede han: „De ere nogle stærke, udholdende Skurke; de ville hellere udholde al Møie og Besvær end at skille sig selv ved Livet.“

Hun sagde da til ham: „Tag dem imorgen op i Slotsgaarden og vis dem Benene og Hjerneskallerne af dem, du allerede har affærdiget, og indbild dem, at du inden en Uge ogsaa vil knuse dem, som du før har gjort med deres Kammerater.“

Da det derpaa var blevet Morgen, gik Kjæmpen ned igjen og tog dem op med sig i Slotsgaarden og gjorde, som hans Kone havde paalagt ham.

„Disse,“ sagde han, „vare engang Pilegrime, som I ere, og de gik over mine Jorder, ligesom I have gjort, og jeg rev dem istykker, naar jeg fandt det for godt; saaledes vil jeg ogsaa inden otte Dage gjøre med Jer. Gaa, pak Jer ned i Hulen igjen;“ og derpaa pryglede han dem hele Veien derhen.

De laa derfor hver Dag indtil Lørdagen i en ligesaa ynkelig Forfatning

som før. Aftenen var nu igjen vendt tilbage, og da Mistro og hendes Mand Kjæmpen var gaaede til Sengs, begyndte de at forny Samtalen om Fangerne, især forundrede den gamle Kjæmpe sig over, at han hverken ved Slag eller Raad kunde faa Ende paa dem. Hertil svarede hans Kone: „Jeg frygter for, at de leve i Haab om, at Nogen vil komme og hjælpe dem,

Christen og Haabefuld slippe ud af Tvivl=Borg.

eller at de have Dirker og Nøgler hos sig, ved hvilke de haabe at undslippe." „Tror du det, min Kjære," sagde Kjæmpen, „saa vil jeg undersøge dem imorgen."

Vel, om Lørdagen ved Midnatstid begyndte de at bede og vedbleve i Bønnen næsten til Dagbrækningen.

Kort før det blev Dag, brød den gode Christen, ligesom halv forskrækket, ud i følgende lidenskabelige Tale: „Hvilken Daare,“ siger han, „er jeg ikke, som saaledes ligger i et stinkende Fængsel, naar jeg saa let kan sætte mig i Frihed! Jeg har en Nøgle i min Barm ved Navn Forjættelse, som jeg er overbevist om, kan aabne adskillige Laase paa Tvivl=Borg.“

„Det er gode Efterretninger, kjære Broder,“ sagde Haabefuld, „tag den frem af Barmen og gjør Forsøg.“

Christen tog den da frem og gjorde Forsøg med Fængseldøren, hvis Laas han oplukkede, idet han dreiede Nøglen om, og Døren fløi op med Lethed, saa at Christen og Haabefuld kom ud.

Derpaa gik de til den ydre Dør, som førte til Slotsgaarden, og med sin Nøgle aabnede han ogsaa den Dør. Siden gik han til den svære Jernport, — thi den maatte naturligvis ogsaa aabnes, — men den Laas gik meget haardt; dog oplukkede Nøglen den.

Da forsøgte de at aabne Porten for i en Hast at slippe bort; men idet de aabnede Porten, klirrede den saa stærkt, at den vækkede Kjæmpen, som strax stod op for at sætte efter sine Fanger, men han følte, at hans Lemmer svigtede ham; thi han fik et nyt Anfald. De ilede da afsted og kom til Kongeveien, hvor de vare i Sikkerhed, fordi det var udenfor Kjæmpens Distrikt.

Da de nu vare komne over Stænten, overlagde de med hinanden, hvad de skulde gjøre med den for at forebygge, at ikke de, som muligen kunne komme efter dem, skulde falde i Kjæmpens Hænder, og de blev enige om at opreise en Støtte, hvorpaa der skulde indgraves følgende: „Over denne Sti gaar Veien til Tvivl=Borg, som beherskes af Kjæmpen Fortvivlelse, der foragter Kongen af det himmelske Land og søger at tilintetgjøre hans hellige Pilegrime.“ Da de vare færdige hermed, istemte, de følgende Sang:

Med Sorg og Gru vi maatte her erfare,
Hvad det dog er forbuden Gang at gaa;
Gid Følgende dog sig maa tage vare,
At de i Kjæmpens Vold ei falde maa;
Stor er hans Vælde, — iskold er hans Favn,
Hans Borg er Tvivl, — Fortvivlelse hans Navn.

8 Kapitel.

De gik derpaa til de behagelige Bjerge, som tilhørte Bjergets Herre, hvorom vi før have talt, og gik op paa Bjerget for at se Blomster- og Frugthaverne, Vingaardene, og Vandspringene, hvor de tillige drak og vadskede sig og spiste frit af Vingaardene. Paa Toppen af disse Bjerge var der Hyrder, som vogtede deres Hjorder, og de stode ved Veien. Pilegrimene gik derfor til dem og lænende sig paa sine Vandringsstave, — hvilket Pilegrimene sædvanlig gjøre, naar de staa og tale med Nogen paa Veien, — spurgte de: Hvem tilhøre disse behagelige Bjerge, og hvem eier de Faar, som græsse paa dem?

Hyrderne: Disse Bjerge ere Emanuels Land, og herfra kan man se hans Stad; Faarene ere ogsaa hans, og „han har ladet sit Liv for dem" (Joh. 10, 11—15).

Christen: Er dette Veien til den himmelske Stad?

Hyrderne: I ere just paa Veien.

Christen: Hvor langt er der derhen?

Hyrderne: Forlangt for Enhver, undtagen for dem, som i Sandhed ville derhen.

Christen: Er Veien sikker eller farlig?

Hyrderne: Sikker for dem, som ville komme i Sikkerhed: „men Overtrædere skulle falde paa den" (Hos. 14, 9).

Christen: Gives der paa dette Sted nogen Vederkvægelse for Pilegrime, som ere trætte og udmattede af Veien?

Hyrderne: Disse Bjerges Herre har paalagt os, „at vi ikke skulle forglemme gjerne at laane den Fremmede Hus" (Eb. 13, 2); derfor er Alt, hvad Stedet formaar, til Eders Tjeneste.

Tillige erfor jeg i min Drøm, at da Hyrderne mærkede, at de vare

Vandringsmænd, gjorde de dem adskillige Spørgsmaal, hvilke de besvarede som paa andre Steder; saasom: „Hvorfra komme I?“ „Hvorledes kom I paa Veien?“ og „Hvorledes have I holdt Eder derpaa? thi kun faa af dem, som begynde at vandre hid, vise deres Aasyn ved disse Bjerge.“

Men da Hyrderne hørte deres Svar, saa de af Glæde derover meget venligt paa dem og sagde: „Velkommen til de behagelige Bjerge.“

Hyrderne, hvis Navne vare Kundskab, Erfaring, Aarvaagen og Oprigtig, førte dem ved Haanden til deres Telte og gjorde dem delagtige i, hvad de havde forhaanden. Endvidere sagde de: „Vi ønske at beholde Eder her en Stund, for at I kunne blive bekjendte med os, og endnu mere for at I kunne vederkvæge Eder med de Goder, som findes paa de behagelige Bjerge.“ De toge da tiltakke med at blive der, og de gik altsaa der til Hvile den Aften, fordi det var meget silde.

Derpaa saa jeg i min Drøm, at Hyrderne om Morgenen kaldte paa Christen og Haabefuld, at de skulde følge med op paa Bjergene; de gik da og spadserede med dem en Stund, da de havde en skjøn Udsigt til alle Sider. Da sagde Hyrderne til hverandre: „Skulle vi vise Pilegrimene nogle Mærkværdigheder?“

Da de havde fattet denne Beslutning, førte de dem op paa Toppen af et Bjerg, der kaldes Vildfarelse, som var meget steilt paa den forreste Side, og de anmodede dem om at se ud over det og ned til Bunden. Christen og Haabefuld saa da ned og bleve ved Bunden nogle Mennesker vaer, som vare ganske knuste ved at falde ned fra Toppen af Bjerget. „Hvad skal dette betyde?“ spurgte Christen, og Hyrderne svarede: „Have I ikke hørt Tale om dem, som bragtes i Vildfarelse ved at høre efter Hymeus og Philetus (2 Tim 2, 17—18), nemlig med Hensyn til Troen paa Legemets Opstandelse?“

„Jo,“ svarede de. Da sagde Hyrderne: „Disse, som I kunne se knuste nede ved Bjerget, ere just dem, og de have ligget indtil denne Dag ubegravede, som I se, til Exempel for Andre, at de skulle tage sig iagt for at

klatre alt for høit eller for at komme for nær Brinken af Bjerget." Derpaa saa jeg, at de ledsagede dem til en anden Bjergtop, som hed Advarsel, hvor de bade dem at se langt bort; de syntes da at se Nogle spadsere frem og tilbage blandt de derværende Grave, og de skjønnede, at disse maatte være blinde, eftersom de undertiden snublede mellem Gravene, og fordi de ikke kunde komme ud fra dem. „Hvad betyder dette?" sagde da Christen.

Christen og Haabefuld paa Bjerget Vildfarelse.

„Ser du ikke længere nedenfor Bjerget," svarede Hyrderne, „en Stænte eller Trappe, som leder til en Eng paa venstre Side af Veien?" „Jo," svarede han.

„Fra denne Stænte," sagde Hyrderne, „gaar der en Vei, som fører lige til Tvivl=Borg, hvor Kjæmpen Fortvivlelse bor, og disse

Mænd — pegende paa dem blandt Gravene — kom engang, som I nu, paa en Pilegrimsvandring just til den samme Stænte, og fordi den rette Vei var ujævn paa det Sted, valgte de at gaa bort fra den ind paa hin Mark, hvor de bleve tagne af Kjæmpen Fortvivlelse og førte ind paa Tvivl-Borg hvor han, efterat have holdt dem i Fængsel en Stund, lod Øinene udstikke paa dem og ledede dem hen blandt disse Grave. Der har han ladet dem vandre indtil den Dag idag, for at det, som den vise siger, skulde gaa i Opfyldelse: „Den, som farer vild fra Klogskabs Vei, skal hvile i de Dødningers Forsamlinger" (Ordsp. 21, 16).

Christen og Haabefuld saa da paa hinanden med Taarer i Øinene, uden at sige noget til Hyrderne.

Derpaa saa jeg, at Hyrderne førte dem et andetsteds ned i en Dal, hvor der var en Dør paa Siden af et Bjerg; denne Dør aabnede de og bad dem at se ind. De saa da, at der var meget mørkt indenfor og fuldt af Røg, de syntes tillige at høre der en bragende Larm som af Ild, og Skrig, som om der var Nogen i Pine, tillige mærkede de Svovllugten.

„Hvad betyder dette?" spurgte Christen. Hyrderne svarede: „Dette er en Bivei til Helvede, en Vei, som Hyklere gaa, nemlig saadanne, der sælge deres Førstefødselsret ligesom Esau, saadanne, der sælge deres Lærer og Mester, som Judas, saadanne der spotte Evangeliet som Alexander og saadanne, der lyve og forestille sig som Ananias og hans Kone Saphira."

„Jeg kan mærke," sagde derpaa Haabefuld til Hyrderne, „at alle disse havde Skin af at være Pilegrime — ikke sandt?"

Hyrderne: Jo, og de beholdt det ogsaa i lang Tid.

Haabefuld: Hvor langt kunde man komme paa sin Vandring i de Dage og desuagtet blive saa sørgelig forskudt?

Hyrderne: Nogle længere, og Andre ikke saa langt som til disse Bjerge.

„Vi behøve," sagde da Pilegrimene til hinanden, „at anraabe den Stærke om Styrke."

Hyrderne: Ja, og I behøve tillige at bruge den, naar I have den.

Pilegrimene ønskede imidlertid at gaa videre og Hyrderne ligesaa, hvorfor de fulgtes ad til henimod Enden af Bjergene. Hyrderne sagde da til hverandre: „Lader os her vise Pilegrimene Portene til den himmelske Stad, dersom de forstaa at se igjennem vor Kikkert.“ Pilegrimene, som meget gjerne modtoge dette Tilbud, bleve derpaa førte op paa et høit Bjerg, kaldet Klar, hvor de fik Kikkerten at se i.

De forsøgte da at se, men Erindringen om de sidste Ting, som Hyrderne havde vist dem, bragte deres Hænder til at ryste saa at de derved hindredes fra at se tydeligt igjennem Kikkerten,* dog syntes de at se Noget, der lignede en Port, og tillige noget af Stedets Herlighed. Derpaa gik de derfra og sang:

Ved Hyrder blev saaledes aabenbaret,
Hvad ellers ingen Dødelig erfared;
Kom da til Hyrderne, hvis du vil lære,
Hvad dybt, hvad skjult, hvad hemmeligt mon være.

Ved Afskeden gav en af Hyrderne dem en Beskrivelse af Veien. En Anden bad dem vogte sig for Forføreren. Den Tredie paamindede dem at vogte sig for at sove paa den fortryllede Jord. Og den Fjerde ønskede dem en lykkelig Reise! Da vaagnede jeg af min Drøm.

---

* Saaledes siger Paulus: „— — vi skue Herrens Herlighed ligesom i et Speil“ (Evangeliet). Men vantro Tvivl og Frygt vil bringe Haanden til at ryste og omtaage Synet.

9 Kapitel.

Jeg faldt i Søvn igjen og drømte, at jeg saa de samme to Pilegrime at gaa ned af Bjerget langs Kongeveien henimod Staden. Lidt længere nedenfor Bjerget paa venstre Side ligger Landet Indbildning, hvorfra der kommer en liden kroget Sti ind paa Vejen.

Her mødte de en meget frisk og munter Person ved Navn Uvidenhed, som kom fra dette Land.

Christen spurgte ham, hvorfra han var, og hvor han agtede sig hen.

Uvidenhed: Jeg er født i det Land, som ligger derhenne, lidt til Venstre og agter mig til den himmelske Stad.

Christen: Hvorledes tænker du at komme ind ad Porten? Du vil vist finde nogen Hindring der.

Uvidenhed: Som andre gode Mennesker

Christen: Men hvad har du at forevise ved Porten, at der kan lukkes op for dig?

Uvidenhed: Jeg kjender min Herres Villie og fører et godt Levnet; jeg betaler Enhver, hvad ham tilkommer; jeg beder, faster, giver Tiende og Almisse; og jeg har forladt mit Land for at komme der, hvorhen jeg nu agter mig.

Christen: Men du kom ikke ind ad den snævre Port ved Veiens Begyndelse; du kom hid ad denne krogede Sti, og derfor frygter jeg for, at hvor høie Tanker du end har om dig selv, vil du paa Regnskabsdagen blive anset for en Tyv og en Røver, istedetfor at tilstedes Adgang til Staden.

Uvidenhed: Mine Herrer, I ere aldeles fremmede for mig; jeg kjender Eder ikke; følger I kun Eders Lands Religion, jeg følger mit Lands. Jeg haaber, at Alt vil gaa godt. Hvad den af dig omtalte Port angaar, da ved Alle og Enhver, at den ligger langt borte fra vort Land, og jeg troer

neppe, at der i vore Egne er Nogen, som ved Veien derhen; ikke heller gjør det Noget til Sagen, enten de vide det eller ikke, siden vi have, som du ser, en kortere Vei ad en skjøn, behagelig og grøn Sti, som gaar fra vort Land derhen.

Da Christen saa, at Manden var klog nok i sin egen Indbildning, sagde han hviskende til Haabefuld: Der er mere Haab om en Daare end om ham" (Ordsp. 27, 12), og tilføiede endvidere: „Naar Daaren vandrer paa Veien, fattes hans Hjerte ham; og han siger til Enhver, at han er en Daare" (Præd. 10, 3). Skulle vi nu tale videre med ham eller gaa fra ham og lade ham saaledes tænke over, hvad han allerede har hørt; thi vi kunne jo siden standse og se, om vi efterhaanden kunne gjøre noget Godt af ham?"

Da sagde Haabefuld:

Paa hvad der nu er sagt lad kun
Uvidenhed befinde sig en Stund.
Gid han sit eget Vel dog indse maa
Og ei et godt og gavnligt Raad forsmaa;
Gud siger selv: Hvo ikke har Forstand,
Skjøndt jeg ham skjænkte den, ei frelses kan.

Uvidenhed.

Han tilføiede videre: „Det er ikke godt, tror jeg, at sige ham Alt paa engang; i fald du vil, saa skulle vi nu gaa forbi ham, og siden tale med ham saameget, som han er i Stand til at bære."

De gik da begge videre, og Uvidenhed fulgte efter. Da de vare komne et lidet Stykke fra ham, kom de ind paa en mørk Sti, hvor de mødte

en Mand, som syv Djævle (Math. 12, 45) havde bundet med syv stærke Strikker (Ordsp. 5, 22), og førte ham tilbage til Døren, vi saa paa Siden af Bjerget.

Den gode Christen begyndte nu at skjælve, og ligesaa hans Ven Haabefuld; dog da Djævlene førte Manden bort, saa Christen til ham, om han kunde kjende ham, og han syntes, at det var en vis Utro, som boede i Byen Frafald-fra-Troen; men han kunde ikke tydelig se Ansigtet, thi han hang med Hovedet som en nylig greben Tyv. Da de vare gangne forbi, saa Haabefuld efter ham og blev et Stykke Papir vaer paa hans Ryg med følgende Paaskrift: „En letsindig Bekjender og en fordømmelig Fornægter.“*

Da sagde Christen til sin Selskabsbroder: „Nu erindrer jeg den Fortælling, jeg har hørt, om hvad der hændte en god Mand ved Navn Svagtroende i Byen Oprigtig her i Egnen.

Det var da, „at der ved Begyndelsen af denne Vei gik fra Bredevei-Porten en Sti, som hed Død-Mands-Stien; saaledes kaldet formedelst de der almindelig forefaldne Mord. Paa sin Vandring satte Svagtroende sig tilfældigvis ned der og sov.

Nu hændte det sig paa samme Tid, at der paa Stien fra Bredevei-Port kom tre stærke Skjelme, der vare Brødre, ved Navn Feighjertet, Mistillid og Brøde, farende i fuld Fart henimod ham, da de fik ham at se. Han var just opvaagnet af Søvne og vilde til at begive sig paa Reisen, da de nærmede sig og bød ham truende at staa. Herover blev Svagtroende saa bleg som et Lig og havde hverken Kraft til at fægte eller til at fly.

„Overlever mig din Pung,“ sagde derpaa Feighjertet, men da han ikke strax føiede sig heri, — thi han havde ikke Lyst til at miste sine Penge, — løb Mistillid til ham, stak sin Haand i hans Lomme og tog en Pung Sølv-Penge frem.

---

* Letsindighed er ofte Forløberen for Gudsfornægtelse.

Feighjertet, Mistillid og Brøde bestjæle Svagtroende.

Da raabte Svagtroende: „Tyve! Tyve!" men idetsamme slog Brøde ham i Hovedet med en stor Kølle, han havde i Haanden, saa at han faldt om og blødte som En, der staar Fare for at bløde sig ihjel.

Tyvene stod imidlertid hos, men da de omsider hørte Nogen paa Veien, og de frygtede for, at det skulde være Stor-Naade, som boer i Byen God-Tillid, smurte de Haserne og lod den gode Mand ligge ganske overladt til sig selv. Efter nogen Tid kom Svagtroende til sig selv igjen, hvorpaa han stod op og forsøgte at slæbe sig afsted. Dette var Fortællingen."

Haabefuld: Men toge de da fra ham Alt, hvad han havde?

Christen: Nei, der hvor han havde sine Juveler, undersøgte de ikke, og saaledes beholdt han dem. Men Manden var, som sagt, meget bedrøvet over sit Tab; thi Tyvene havde faaet fat paa det meste af hans Reisepenge. Foruden Juvelerne, som de, som sagt, ikke fik fat paa, havde han endnu lidt Penge tilbage, men neppe tilstrækkeligt til at fuldende Reisen (1 Petr. 4, 18), ja han var, hvis jeg ikke tager Feil, nødt til at betle underveis, for at opholde Livet; thi han kunde ikke sælge sine Juveler. Men skjøndt han betlede og gjorde, hvad han kunde, gik han dog, som man siger, mangen Gang med en hungrig Mave den største Del af den øvrige Vei, han havde tilbage.*

Haabefuld: Men er det ikke underligt, at de ikke fik fra ham hans Pas som skulde skaffe ham Adgang til den himmelske Port?

Christen: Ja, det er et Under; men de gik Glip af det, skjøndt ikke ved nogen Forsigtighed fra hans Side; thi han blev forskrækket over deres Komme, og havde hverken Kraft eller Forstand til at skjule Noget, saa at det snarere var Forsynets (2 Tim. 1, 14; 2 Petr. 2, 9) Skyld end hans egen, at de ikke fik fat i denne værdifulde Ting.

---

* Ved Juvelerne maa vi forstaa Aandens dyrebareste Gaver, Tro, Haab og Kjærlighed. Ved Reisepengene forstaaes Aandens Besegling og Alvor i hans Hjerte (2 Kor. 1, 22). For Følelsen af den dermed følgende Fred og Glæde i den Hellig Aand blev han plyndret.

Haabefuld: Det maatte dog være ham en Trøst, at de ikke fik fat paa hans Juveler.

Christen: Det kunde have været ham til stor Trøst, hvis han havde benyttet dem saaledes, som han skulde; men de, af hvem jeg har denne Fortælling, sagde, at han gjorde meget liden Brug af dem hele den øvrige Vei, og det af Sorg over, at hans Penge vare ham fratagne; han forglemte dem virkelig i Begyndelsen af Reisen, men da han igjen erindrede dem, og begyndte at trøste sig dermed, saa opstod der friske Erindringer om hans Tab, og disse opslugte alle de andre.

Haabefuld: Ak, stakkels Mand? det kunde ikke andet, end være ham en stor Sorg!

Christen: Sorg, ja virkelig Sorg! Vilde det Samme ikke have været Tilfældet med os, om vi vare blevne saaledes plyndrede og saarede som han, og det paa et fremmed Sted? Det er et Under, han ikke døde af Sorg, Stakkel!

Man fortalte mig, at han tilbragte den øvrige Del af Reisen under sørgelige og bitre Klager, og fortalte Alle, som traf ham underveis, hvor og hvorledes han var bleven plyndret; hvem de vare, som havde gjort det, og hvad han havde mistet, hvorledes han var bleven saaret og med Nød og Neppe undsluppet med Livet.

Haabefuld: Men det var besynderligt, at ikke denne Nød bragte ham til at sælge eller pantsætte nogen af sine Juveler, saa at han fuldkommen kunde have hjulpet sig frem paa Reisen.

Christen: Du taler med tilsløret Forstand; hvad skulde han pantsætte dem for, eller til hvem skulde han sælge dem? I det hele Land, hvor han blev røvet, satte man ingen Pris paa hans Juveler; eiheller behøvede han den Hjælp, som han kunde faa derfra. Desuden, dersom hans Juveler havde været borte, naar han kom til den himmelske Port, havde han, — det vidste han godt nok, — ei faaet nogen Arvelod, og det vilde have været værre for ham end Synet og Skurkestregerne af ti tusinde Tyve.

Haabefuld: Hvorfor er du saa stræng, Broder? Esau solgte sin Førstefødselsret, og det for en Ret Suppe (Eb. 12, 16), skjøndt Førstefødselsretten var hans største Juvel; og eftersom han gjorde det, hvorfor kunde da ikke Svagtroende gjøre ligesaa?

Christen: Esau solgte i Sandhed sin Førstefødselsret, og saaledes gjøre desuden Mange, hvorved de udelukke sig fra den høiere Velsignelse, ligesom dette elendige Menneske; men du maa gjøre Forskjel mellem Esau og Svagtroende, samt mellem deres Forfatning.

Esaus Forstefødselsret var forbilledlig, men Svagtroendes Juveler ikke. Esaus Mave var hans Gud, men med Svagtroende var dette ikke Tilfældet. Esaus Mangel laa i hans kjødelige Begjærlighed, Svagtroendes derimod ikke; desuden kunde Esau ikke se videre end til Opfyldelsen af sine Lyster; „thi jeg er nær ved dø," sagde han, „og hvad kan jeg da gjøre med den Førstefødselsret?" (1 Mos. 25, 32.) Men endskjøndt Svagtroendes Lod var kun at have svag Tro, saa holdtes han derved fra saadanne Yderligheder og bragtes til at se og skattere sine Juveler høiere end at sælge dem, som Esau gjorde med sin Førstefødselsret.

Man læser ikke nogetsteds, at Esau havde Tro, nei, ikke engang en svag Tro; derfor er det intet Under, om den Mand, hos hvem Kjødet har Herredømmet, hvad der er Tilfældet, hvor der ingen Tro er, som kan modstaa, sælger sin Førstefødselsret, sin Sjæl og Alt til Helvedes Djævel; thi det er med ham som med Æslet, som man ved visse Leiligheder ikke kan vende af Veien (Jer. 2, 24). Naar de henvende deres Sind til deres Lyster, da maa de have dem tilfredsstillede, hvad det end skal koste.

Men Svagtroende var af et ganske andet Sindelag, hans Hu var til de guddommelige Ting, og hans Næring var aandelige Ting og herovenfra; hvorfor skulde altsaa han, som var af saadant Sindelag, sælge sine Juveler, om der end havde været Nogen, der vilde have kjøbt dem, blot for at fylde Sindet med forfængelige Ting? Vil vel Nogen give én Skilling for at fylde sin Bug med Hø? Eller kan du bringe en Turteldue til at leve af

Aadsel ligesom en Krage? Endskjøndt de, som ingen Tro have, kunne formedelst deres Lyster pantsætte eller sælge, hvad de have, for i et Øieblik at erholde en Fordel, saa kunne dog de, der have Tro, — saliggjørende Tro, hvor liden den end er, ikke handle saaledes. Heri, Broder, bestaar altsaa din Feil.

Haabefuld: Jeg tilstaar det; men din strænge Iver har næsten gjort mig vred.

Christen: Hvad? jeg sammenlignede dig kun med en af de muntrere og friskere Slags Fugle, som med et Dække over deres Hoved løbe frem og tilbage paa ubanede Veie. Men forbigaa dette og giv kun Agt paa Sagen, vi tvistede om, saa skal vel alt jevne sig igjen mellem os.

Haabefuld: Men, Christen, disse tre Karle, er jeg overbevist om, ere kun feige Folk, tror du, at de ellers vilde have løbet saaledes som de gjorde, da de hørte En komme paa Veien? Hvorfor viste da ikke Svagtroende større Mod? Han kunde jo, synes jeg, have gjort Modstand og først, naar intet andet Raad var, givet sig tabt.

Christen: At de ere feige, have Mange sagt, men Faa have fundet det saaledes i Prøvelsens Tid. Hvad stort Mod angaar, da havde Svagtroende intet; og jeg mærker, at om du, min Broder, havde været Manden, saa havde du overgivet dig efter ringe Modstand. Nu er du vel frimodig nok, eftersom de ere langt borte fra os, men viste de sig saaledes for dig, som de gjorde for ham, da skulde de sandelig bringe dig paa andre Tanker.*

Tænk ogsaa, de ere Stratenrøvere, som tjene under Afgrundens Konge, der, naar det behøves, kommer dem til Hjælp, og som har en Stemme som „Løvens Brøl". Jeg har selv været i den samme Fare som Svagtroende, og jeg fandt det frygteligt.

* Det er let at tale, naar Fienderne ere ude af Sigte! Vi vorde ofte tapre i vort eget Omdømme, naar vi tvertimod havde al Aarsag til at bøie os under Guds mægtige Haand og erkjende, at vi ere Intet ved os selv.

Disse tre Ugjerningsmænd satte ind paa mig, og jeg begyndte som en Christen at gjøre Modstand, men de raabte kun en Gang, og strax kom deres Mester. Jeg vilde, som Ordsproget siger, have solgt mit Liv for en Styver, dersom jeg ikke efter Guds Villie havde været forsynet med en stærk Rustning, og endog da fandt jeg, at det var vanskeligt nok at staa som en Mand; Ingen kan sige os, hvad der i en saadan Kamp forestaar os, uden den, som selv har forsøgt den.

Haabefuld: Vel, men de løb, som du saa, saasnart de formodede, at en vis Stor-Naade var paa Veien.

Christen: Det er sandt, de har ofte taget Flugten, baade de selv og deres Mester, saasnart Stor-Naade kun har vist sig, og det er ikke at undre sig over; thi han er Kongens Stridshelt; men jeg tænker dog, at du gjør Forskjel mellem Svagtroende og Kongens Stridshelt.

Ikke alle Kongens Undersaatter ere hans Stridshelte; ikke heller kunne de vise saadanne Krigsbedrifter som han, om de end ville forsøge derpaa. Er det vel rimeligt at tænke sig, at et lidet Barn skulde angribe Goliath, som David gjorde; eller at der skulde findes en Oxes Styrke hos en Spurv? Nogle ere stærke, Andre svage; Nogle have en stærk Tro, Andre en svag; denne Mand var en af de Svage, og derfor blev han beseiret.

Haabefuld: Havde det blot været Stor-Naade, som de traf paa!

Christen: Om det end havde været ham, skulde han dog have faaet Hænderne fulde; thi jeg maa sige dig, at om endskjøndt Stor-Naade forstaar godt at behandle sine Vaaben, og han baade har staaet sig og kan staa sig godt nok mod dem, saalænge han kan holde dem i en Sværdlængdes Afstand, saa vil det dog holde haardt, at ikke endog Feighjertet, Mistillid eller den Anden skal slaa ham overende, naar de komme ind paa ham; og naar En først ligger under, hvad kan han da gjøre?

Enhver, der betragter nøie Stor-Naades Ansigt, vil se de Saar og Hug, som kan bevise, hvad jeg siger. Ja jeg har engang hørt, at han

skulde have sagt, da han var i Kamp: „Vi tvivlede endog om Livet.“ Hvor bragte ikke disse store Skurke og deres Kammerater David til at sukke og sørge?

Ja Heman tilligemed Ezechias, der vare deres Tids Stridshelte, bleve nødte til at anstrænge sig, da de bleve anfaldne af disse; og dog fik de ikkedestomindre en banket Trøie. Peter vilde en Gang forsøge, hvad han formaaede, men endskjøndt Nogle sige om ham, at han er Apostlenes Fyrste, saa behandlede de ham dog saaledes, at de tilsidst gjorde ham bange for en stakkels Pige (Matth. 26, 69).

Desuden er deres Konge saa nær, at han hører dem, saasnart de pibe; og om de nogensinde komme i Knibe, saa iler han dem til Hjælp. Om ham kan man sige: „Antaster Nogen ham med Sværd, da bestaar det ikke, ei heller Spyd, Kastegevær eller Pantser. Han agter Jern som Straa, Kobber som raaddent Træ. Der skal ingen Pil jage ham paa Flugt; Slyngestene ere blevne omvendte til Halm, og han ler ad de bævende Glavind“ (Job. 41, 17–20).

Hvad kan man gjøre i saadant Tilfælde? Det er sandt, kunde man til enhver Tid have Jobs Hest, og havde man Forstand og Mod til at ride paa den, da kunde man udrette mærkelige Ting; thi dens Hals er klædt med Torden; den vil ikke skrækkes af Græshoppen; dens Næses Magt er hel forfærdelig; dens Fødder grave i Dalen, og den glæder sig ved sin Kraft; den kan udgaa mod den, som bærer Rustning; den ler ad Frygten og forskrækkes ikke, og vender ikke tilbage for Sværdets Skyld. Naar Pilekoggeret klinger over den, ja, det blinkende Jern paa Spyd og Glavind, da opkaster den Jord med heftig Bevægelse og Fnysen og tror ikke, at det er Trompetens Lyd; naar Trompeten noksom lyder, siger den: hui! og lugter Krigen langt fra, ja Fyrsternes Bulder og Skrig“ (Job. 39, 19–25).

Men saadanne Fodgjængere, som du og jeg, vi skulde aldrig ønske at møde nogen Fiende; eiheller prale, om vi kunde gjøre det bedre, naar vi høre om Andre, at de ere blevne slagne, ikke heller smigre os ved Tankerne om

vor Mandighed, thi Saadanne blive almindelig de sletteste, naar det kommer til Stykket. Peter, om hvem jeg tilforn har talt, kan tjene som Vidnesbyrd herpaa; han kunde prale, ja, det kunde han; han vilde, som hans forfængelige Sind indskjød ham, gjøre det bedre og staa bedre for sin Herre end alle Andre, men hvo snublede lettere og blev værre behandlet af disse Skurke end han?

Naar vi derfor høre, at saadanne Røverier ere udøvede paa Kongeveien, saa have vi to Ting at gjøre; først, at gaa bevæbnede ud, og for Sikkerheds Skyld at tage et Skjold med; thi det var af Mangel derpaa, at han ikke kunde bringe Leviathan til at overgive sig, skjøndt han anvendte al Magt mod ham; og naar vi mangle dette, frygter han os aldeles ikke. Derfor har han, som har Erfaring, sagt: „Fremfor Alting griber Troens Skjold, med hvilket I skulle kunne slukke alle den Ondes gloende Pile" (Eph. 6, 16.)

Det er ogsaa godt, at vi bede Kongen om en Ledsager, ja, at han selv vil følge med os. Dette glædede David, da han gik igjennem Dødens Skyggedal; og Moses vilde hellere dø paa Stedet, end at gaa et Skridt uden sin Gud (Ps. 23, 4; 2 Mos. 33, 15.)

O, min Broder, vil han kun følge med os, hvad behøve vi da at frygte, om end ti Tusinde vilde sætte sig imod os? (Ps. 3, 5–8; 27, 1–3.) Men uden ham maa de kjækkeste Hjælpere ligge under for Slaget (Es. 10, 4.)

Jeg, for min Del, har været i Strid førend nu, og skjøndt jeg ved hans Godhed, som er den stærkeste, endnu, som du ser, er ilive, saa kan jeg dog ikke rose mig af min Mandighed. Jeg skulde være glad, om jeg ikke mødte flere Anstød, men jeg frygter for, at vi ikke ere komne forbi al Fare endnu. Imidlertid haaber jeg, at, eftersom Løven og Bjørnen endnu ikke har opslugt mig, Gud ogsaa vil befri os fra de følgende uomskaarne Philistre.

Derpaa sang Christen:

Svagtroende, som mon udplyndret være,
Gid Andre maa af dit Exempel lære,
Tro som et Sennepskorn kan Bjerge flytte,
Men uden Tro du let bli'r Voldsmands Bytte.

Derefter gik de videre, og Uvidenhed fulgte dem. De kom omsider til et Sted, hvor der gik en Vei, som løb ind i deres Vei, og som syntes at gaa ligesaa ret som den, ad hvilken de skulde gaa.* Da de nu ikke vidste, hvilken af disse to Veie de skulde tage; thi begge syntes dem at være lige, saa standsede de for at betænke sig.

„Følg mig, jeg skal ogsaa did."

Men imidlertid kom en sort Mand med en lysstraalende Kappe till dem og spurgte dem, hvorfor de stode der. De svarede, at de skulde til den himmelske Stad, men vidste ikke, hvilken af disse to Veie de skulde tage. „Følg mig," sagde Manden, „jeg skal ogsaa did."

* Ved denne tvedelte Vei mener Forfatteren øiensynlig Selv-Retfærdighedens og Christi Retfærdigheds Veiene.

De fulgte ham da ad den Vei, som just nu løb ind i Hovedveien; denne førte dem vel efterhaanden saa langt fra den forønskede Stad, at de inden kort Tid ganske tabte den af Sigte, men dog vedbleve de at følge ham.

Men førend de anede det, ledede han dem begge i et Garn, i hvilket de blev saa indviklede, at de ei vidste, hvad de skulde gjøre, og idetsamme faldt den hvide Kappe af den sorte Mands Ryg; da saa de, hvor de vare. Der laa de da nogentid og raabte efter Hjælp; thi de kunde ikke hjælpe sig selv ud deraf.

Christen sagde da til sin Ven: „Nu ser jeg mig i Vildfarelse. Bade ikke Hyrderne os at vogte os for Smigrere? Idag have vi erfaret Sandheden af, hvad den Vise siger: En Mand, som smigrer for sin Næste, udbreder et Garn for hans Fødder" (Ordspr. 29, 5).

Haabefuld: De gave os Optegnelse paa, hvorledes Veien gik, forat vi desto sikrere kunde finde den, men denne Optegnelse have vi forglemt at læse, og vi have ikke holdt os fra Røvers Stier. Her var David klogere end vi; thi han sagde: „Angaaende Menneskers Gjerninger, da har jeg, ved dine Læbers Ord, holdt mig fra Røveres Stier" (Ps. 17, 4).

Saaledes laa de i Garnet og beklagede sig, indtil de omsider saa en Skinnende komme hen til sig med en Svøbe i Haanden. Da han var kommen til det Sted, hvor de vare, spurgte han dem, hvorfra de vare, og hvad de havde der at bestille. De svarede, at de vare fattige Pilegrime, som agtede sig til Zion, men vare blevne ledede af Veien af en sort Mand med en hvid Kappe, som bad os, sagde de, at følge ham, da ogsaa han skulde derhen.

Da svarede Manden med Svøben: „Det er Smigreren (Ordsp. 29, 5), en falsk Apostel, som har forvandlet sig til Lysets Engel" (2 Kor. 11, 13—14).

Saa rev han Garnet itu og hjalp dem ud. Derpaa sagde han: „Følger mig nu, saa skal jeg lede Eder paa den rette Vei igjen." Da han derpaa igjen havde bragt dem paa den rette Vei, som de forlode ved at følge Smig-

„Saa rev han Garnet itu og hjalp dem ud.“

reren, spurgte han dem, hvor de laa forrige Nat, og de svarede: „Hos Hyrderne paa de behagelige Bjerge.“

Han spurgte dem videre, om de ikke havde en Optegnelse paa Veiens Retning. „Jo,“ svarede de. „Men læste I ikke efter i den,“ sagde han, „da I standsede?“ „Nei,“ svarede de. „Hvorfor ikke?“ sagde han „Vi forglemte det,“ svarede de. Han spurgte dem endvidere, om ikke Hyrderne advarede dem for Smigreren. Hertil svarede de: “Jo, men vi tænkte ikke, at denne veltalende Mand havde været ham.“

Derpaa saa jeg i min Drøm, at han befalede dem at lægge sig ned (5 Moseb. 25, 2), og da de havde gjort dette, tugtede han dem strengt for at lære dem den rette Vei, hvorpaa de skulde gaa, og medens han tugtede dem, sagde han: „Hvilkensomhelst jeg elsker, den straffer og tugter jeg; vær derfor nidkjær og omvend dig“ (Aab. 3, 19).

Da han havde gjort dette, lod han dem gaa sin Vei og bad dem at iagttage nøie Hyrdernes øvrige Formaninger. De takkede ham for al hans Godhed og gik langsomt paa den rette Vei, syngende:

Kom hid Enhver, som gaar ad Veien frem,
Og se Vildfarende, hvor det gik dem!
I Garn og Strikker hildes de saa fage,
Fordi de gavnligt Raad letsindig vrage.
Vel nu de frelstes — dog hvor frygtelig
De pidskedes! — lad det advare dig!

Efter nogen Tids Forløb mærkede de En langt borte, som kom ganske sagte og alene ad Hovedveien imod dem. Christen sagde da til sin Ven: „Derhenne er en Mand, som vender Ryggen mod Zion og kommer imod os!“

Haabefuld: Jeg ser ham vel; lader os nu tage iagt, at ikke ogsaa han skal bedrage os ved at vise sig som Smigrer.

Han nærmede sig mere og mere og kom tilsidst til dem. Hans Navn var Atheist, og han spurgte dem, hvorhen de skulde.

Christen: Vi agte os til Bjerget Zion.

Da brast Atheist ud i høi Latter.

Christen: Hvad skal den Latter betyde?

Atheist: Jeg ler over, at I ere saa taabelige Folk, at paatage Eder en saa kjedsommelig Reise, og have sandsynligvis Intet uden Reisen for Umagen.

Christen: Hvorledes, Mand! tror du maaske ikke, at vi blive modtagne?

Atheist: Modtagne! Der findes ikke i hele denne Verden noget saadant Sted, som I drømme om.

Christen: Men det findes i den tilkommende Verden.

Atheist: Da jeg var hjemme i mit eget Land, hørte jeg ogsaa det samme, som du nu forsikrer; derfor gik jeg ud for at se, og har nu søgt efter denne Stad i tyve Aar, uden at se mere til den nu, end jeg saa den første Dag, jeg reiste ud (Præd. 10, 15; Jer. 17, 15).

Christen: Vi have baade hørt om den, og tro, at der findes et saadant Sted.

Atheist: Havde ikke ogsaa jeg troet det samme, da jeg var hjemme, saa var jeg ikke kommen saalangt for at søge; men da jeg Intet har fundet, skjondt jeg er gaaet længere end I, — og jeg skulde vel gaa endnu længere, hvis der var noget saadant Sted, — saa vender jeg nu tilbage igjen, og vil søge at forfriske mig med de Ting, som jeg den Gang forbigik; thi nu har jeg ikke længere noget Haab.

„Er det sandt, hvad han siger?" spurgte Christen Haabefuld.

Haabefuld: Vogt dig, han er en af Smigrerne; husk paa, hvad det allerede en Gang tilforn har kostet os, fordi vi hørte efter saadanne Karle.

Hvad! intet Bjerg Zion? Saa vi ikke den himmelske Port fra de behagelige Bjerge? desuden, „vandrer vi ikke nu i Troen (2 Kor. 5, 7)! Lader os gaa, at ikke Manden med Svøben skal indhente os igjen.

Du skulde have lært mig det, som jeg tillige vil lade komme for dine Øren: „Lad af min Søn! at høre den Tugt, som forvilder fra forstandig

Tale" (Ordsp. 19, 27). Ophør, min Broder, siger jeg, at høre efter ham, og lader os „tro til vor Sjæls Frelse" (Ebr. 10, 39).

Christen: Jeg gjorde dig, min Broder, ikke dette Spørgsmaal, fordi jeg tvivlede om Sandheden af din Tro, men for at prøve dig og for at se Frugten af dit ærlige Hjerte. Hvad denne Mand angaar, saa ved jeg, han er forblindet ved denne Verdens Gud. Lader os gaa, vi to, overbeviste om, at vi have Troen paa Sandheden (1 Joh. 2, 2).

Haabefuld: Nu glæder jeg mig i Haabet om Guds Herlighed.

Derpaa gik de deres Vei fra Manden, som lo ad dem, da de gik.

Nu drømte jeg igjen, at de kom til et vist Land, hvor Luften havde den naturlige Beskaffenhed, at den gjorde Fremmede, som kom did, søvnige. Haabefuld begyndte her at blive meget dorsk og søvnig, hvorfor han sagde til Christen: „Jeg begynder nu at blive saa søvnig, at jeg neppe kan holde Øinene oppe; lader os lægge os her lidt og tage os en liden Lur."

Christen: Aldeles ikke; thi falde vi i Søvn her, saa vaagne vi aldrig mere.

Haabefuld: Hvorledes, Broder? Søvn er den Arbeidende sød; vi ville blive forfriskede, hvis vi tage os en liden Blund.

Christen: Erindrer du ikke, at en af Hyrderne advarede os mod den fortryllede Jord? Han mente dermed, at vi skulde vogte os for at falde i Søvn; og „lader os derfor ikke sove som og de Andre, men vaage og være ædru" (1 Thess. 5, 6).

Haabefuld: Jeg tilstaar min Feil, og havde jeg været her alene, havde jeg ved at sove løbet Fare for Døden. Jeg indser, at det er sandt, hvad den Vise siger: „To ere bedre end en" (Præd. 4, 9). Hidindtil har dit Selskab været mig en Naade; „og du skal have en god Løn i dit Arbeide."

Christen: For at forebygge Søvnighed, saa lader os begynde en behagelig Samtale.

Haabefuld: Af mit ganske Hjerte.

Christen: Hvor skulle vi begynde da?

Haabeful's: Hvor Gud begyndte med os; men begynd du, om du vil.

Christen: Jeg vil først istemme en Sang for dig:

Naar Christne blive dorske, lad dem høre,
Hvad Tale disse Vandringsmænd her føre;
De tale, hvad der tjener dem til Fred,
Og matte Øie muntres op derved.
Naar flere Hellige i Selskab vandre,
De jage Søvnigheden fra hverandre.

„Derpaa gik de deres Vei fra Manden, som lo ad dem, da de gik."

Derpaa begyndte Christen Samtalen saaledes: „Jeg vil gjøre dig et Spørgsmaal. Hvorledes kom du først til at tænke paa at gjøre, som du nu gjør?"

Haabefuld: Mener du, hvorleds jeg først kom til at tænke paa min Sjæls Vel?

Christen: Ja, det er min Mening.

Haabefuld: Jeg vedblev længe at finde Behag i de Ting, jeg saa, og som man solgte paa vort Marked, Ting, der, som jeg nu tror, vilde have styrtet mig i Fortabelse og Ødelæggelse, dersom jeg endnu var vedblevet at sysle med dem.

Christen: Hvad var det for Ting?

Haabefuld: Alle Verdens Skatte og Rigdomme; tillige fandt jeg meget Behag i Fraadseri, Nattesværmeri, Drik, Sværgen, Løgn, Ukydskhed, Helligbrøde og Alt, hvad der kunde tjene til at fordærve Sjælen. Men ved at høre og overveie de guddommelige Ting, — som jeg isandhed hørte af dig og den elskede Trofast, som satte sit Liv til for sin Tro og sit Forhold paa Forfængelighedsmarkedet, — fandt jeg tilsidst, at „Enden paa disse Ting er Døden" (Rom. 6, 21—23), og at „Guds Vrede af den Aarsag kommer over hans ulydige Børn" (Eph. 5, 6).

Christen: Kom du strax til den Overbevisning?

Haabefuld: Nei; jeg var ikke strax villig til at erkjende Syndens Onde, ei heller den deraf følgende Fordømmelse; thi da mit Sind blev rystet ved Ordet, bestræbte jeg mig for at lukke mine Øine for Lyset.

Christen: Men hvad var Aarsagen til, at du saaledes modstod Guds Aands første Virkninger paa dig?

Haabefuld: Aarsagerne vare: 1) Jeg vidste ei, at dette var Guds Naadevirkning paa mig. Jeg tænkte aldrig, at Gud ved Opvækkelse fra Syndesøvnen først begyndte paa Synderens Omvendelse. 2) Synden var endnu meget behagelig for mit Kjød, og jeg vilde nødig forlade den. 3) Jeg kunde ikke begribe, hvorledes jeg skulde kunne skilles fra mine Venner; thi deres Nærværelse og Handlinger vare mig saa tiltrækkende. 4) De Timer, i hvilke Overbevisningen virkede paa mig, vare mig saa urolige og hjerterystende, at jeg ikke engang kunde taale at lægge mig Erindringen derom paa Hjerte.*

* Som Skriften siger: „Det er Aanden, der levendegjør, Kjødet gavner Intet" (Joh. 6, 63).

Christen: Det lader altsaa til, at du undertiden blev din Uro kvit?

Haabefuld: Jo vistnok, men den indfandt sig igjen, og da syntes jeg, at jeg var slet, ja værre end tilforn.

Christen: Men hvad bragte dig igjen paa Tankerne om dine Synder?

„Hvorledes kom du først til at tænke paa at gjøre saaledes, som du nu gjør?“

Haabefuld: Mange Ting, saasom: 1) naar jeg mødte en brav Mand paa Gaden; eller

2) naar jeg hørte Nogen læse i Bibelen; eller

3) naar jeg fik Hovedpine; eller

4) naar jeg hørte, at nogen af mine Naboer vare syge; eller

5) naar jeg hørte, der blev ringet for en Død; eller

6) naar jeg tænkte paa min egen Død; eller

7) naar jeg hørte, at Døden pludselig havde bortrykket Nogen,

8) men især, naar jeg tænkte paa mig selv, at jeg strax skulde komme til Dommen.

Christen: Men kunde du nogensinde med Lethed befri dig fra din Syndeskyld, naar den paa en eller anden af disse Maader randt dig i Tankerne?

Haabefuld: Nei, det kunde jeg ikke, thi da hængte de desto fastere ved min Samvittighed, og om jeg da kun tænkte paa at vende tilbage til Synden, — skjøndt mit Hjerte var imod den, — saa blev det mig en dobbelt Plåge.

Christen: Hvorledes gjorde du da?

Haabefuld: Jeg tænkte da paa at bestræbe mig for at bedre mit Levnet; thi ellers, troede jeg, er jeg vis paa at blive fordømt.

Christen; Og stræbte du da at forbedre dig?

Haabefuld: Ja, og jeg flygtede ikke alene fra mine Synder, men ogsaa fra mit syndige Selskab og beflittede mig paa hellige Pligter, saasom at bede, læse, græde over Synden, tale Sandhed med mine Naboer osv. Disse Ting gjorde jeg tilligemed mange andre, som her ere for vidtløftige at omtale.

Christen: Og befandt du dig da vel derved?

Haabefuld: Ja, for en Tid; men omsider kom min Uro over Hals og Hoved styrtende over mig igjen.

Christen: Hvoraf kunde det komme sig, siden den nu havde forbedret dig?

Haabefuld: Det var adskillige Ting, som foraarsagede mig dette; især saadanne Udtryk, som: „Alle vore Retfærdigheder ere som et besmittet Klæde" (Es. 64, 6); „et Menneske bliver ikke retfærdiggjort af Lovens Gjerninger" (Gal. 2, 16); „naar I have gjort alle disse Ting, da siger: Vi ere unyttige" (Luk. 17, 10), med mange flere saadanne Skriftsteder.

Da begyndte jeg at tænke saaledes ved mig selv: Dersom alle mine Retfærdigheder ere som et besmittet Klæde; dersom Ingen kan blive retfærdiggjort af Lovens Gjerninger, og dersom vi, om vi end have gjort alt muligt, ere unyttige, da er det kun daarligt at tænke paa Himlen ved Loven.

Jeg tænkte videre saaledes: „Om En var en Kjøbmand 100 Pund skyldig, og derefter betalte Alt, hvad han siden tog hos ham, saa kunde dog Kjøbmanden søge ham for den gamle Gjæld, som endnu ikke var udslettet i Bogen, og holde ham i Fængsel, indtil han betalte Gjælden.

Christen: Rigtigt, og hvorledes anvendte du dette paa dig selv?

Haabefuld: Jeg tænkte saaledes ved mig selv: „Jeg har ved mine Synder sat mig i stor Gjæld hos Gud, og da jeg ikke ved min nærværende Forbedring kan afbetale denne Regning, saa maa jeg derfor under alle mine nærværende Forbedringer stedse tænke: „Men hvorledes skal jeg blive fri for denne Fordømmelse, som jeg har sat mig i Fare for ved mine forrige Overtrædelser?"

Christen: En meget god Anvendelse; men Kjære, fortsæt.

Haabefuld: En anden Omstændighed, som har gjort mig urolig siden min sidste Forbedring, er, at naar jeg nøie betragter det Bedste, jeg nu gjør, saa ser jeg stedse Synd, ny Synd blandende sig med det Bedste jeg gjør, saa at jeg nu nødes til at slutte, at jeg, uagtet min forrige Indbildning om mig selv og mine Pligter, har paa en Dag begaaet saamegen Synd, som er tilstrækkelig til at sende mig til Helvede, var end mit forrige Liv noksaa feilfrit.

Christen: Og hvad gjorde du da?

Haabefuld: Jeg vidste ikke, hvad jeg skulde gjøre, førend jeg aabnede mit Hjerte for Trofast; thi vi vare vel bekjendte med hinanden, og han sagde mig, at hverken min egen eller al Verdens Retfærdighed kunde redde mig, men kun den Mands Retfærdighed, som aldrig havde syndet.

Christen: Og troede du, at han talte sandt?

Haabefuld: Havde han talt saaledes til mig, da jeg var fornøiet

og tilfredsstillet ved min egen Forbedring, da havde jeg kaldt ham en Daare for Umagen; men nu, siden jeg ser min egen Svaghed, og Synden, som klæber ved mine bedste Gjerninger, saa har jeg været nødt til at blive af hans Mening.

Christen: Men i Begyndelsen, da han fortalte dig dette, troede du da, at der var en saadan Mand at finde, om hvem man med Rette kunde sige, at han aldrig begik Synd?

Haabefuld: Jeg maa tilstaa, at disse Ord klang i Begyndelsen sælsomme; men efter lidt mere Samtale og Omgang med ham, fik jeg fuldkommen Overbevisning derom.

Christen: Og spurgte du ham, hvad dette var for en Mand, og hvorledes du kunde blive retfærdiggjort ved ham?

Haabefuld: Ja, og han svarede, at det var den Herre Jesus, som sidder ved den Allerhøiestes høire Haand (Eb. 10, 12). „Og saaledes kan du," sagde han, „blive retfærdiggjort ved ham, just i Tillid til, hvad han har gjort ved sig selv i sine Kjøds Dage, og udstaaet, da han hang paa Træet" (Rom. 4, 5; Kol. 1, 14; 1 Petr. 1, 19).

Jeg spurgte ham videre, hvorledes denne Mands Retfærdighed kunde have den Virkning, at den kunde retfærdiggjøre Andre for Gud. Og han sagde, at Han var den almægtige Gud, og gjorde, hvad han gjorde, og døde Korsets Død tillige, ikke for sig selv, men for mig, hvem hans Gjerninger og deres Værd skulde tilregnes, dersom jeg troede paa ham.

Christen: Og hvad gjorde du da.

Haabefuld: Jeg gjorde Indvendinger mod at tro, thi jeg tænkte, at han ei var villig til at frelse mig.

Christen: Hvad sagde da Trofast til dig?

Haabefuld: Han bad mig „gaa til ham og se." Da sagde jeg: „Det er en Forvovenhed." „Nei," svarede han; „thi jeg var indbuden at komme" (Matth. 11, 28). Derpaa gav han mig en Bog om Jesu Indbydelse, for at opmuntre mig til at komme mere frivillig; og han sagde, at

hvert Bogstav og Tøddel i denne Bog stod fastere en Himmel og Jord (Matth. 24, 35).

Jeg spurgte ham derpaa, hvad jeg skulde gjøre, naar jeg kom; og han svarede, at jeg paa mine Knæ (Ps. 95, 6; Dan. 6, 10) af mit ganske Hjerte og ganske Sjæl (Jer. 29, 13) skulde bede Faderen om at aabenbare ham for mig.

Jeg spurgte ham videre, hvorledes jeg skulde anstille min ydmyge Bøn for ham. Han svarede: „Gaa! og du skal finde ham paa Naadestolen, hvor han sidder hele Aaret igjennem og giver Naade og Forladelse til dem, som komme til ham“ (2 Mos. 25, 22; 5 Mos. 26, 2; 4 Mos. 7, 89; Eb. 4, 16).

Jeg svarede, at jeg ikke vidste, hvad jeg skulde sige, naar jeg kom. Han bad mig da at sige i denne Henseende omtrent saaledes: „Gud! vær mig Synder naadig og lade mig kjende og tro paa Jesus Christus, thi jeg indser, at dersom ikke hans Retfærdighed havde været, eller jeg ikke havde troet paa denne Retfærdighed, saa var jeg aldeles fortabt. Herre, jeg har hørt, at du er en barmhjertig Gud og har foranstaltet, at din Søn, Jesus Christus, skulde blive Verdens Frelser, og at du desuden er villig til at hengive ham for en saadan stakkels Synder, som jeg er, — og jeg er i Sandhed en Synder! Herre! benyt derfor denne Leilighed, og forherlige din Naade ved min Sjæls Frelse ved din Søn Jesus Christus. Amen.“

Christen: Og gjorde du, som du var befalet?

Haabefuld: Ja, idelig og altid.

Christen: Og aabenbarede Faderen Sønnen for dig?

Haabefuld: Hverken ved den første eller anden eller tredie eller fjerde eller femte Gang; nei, ikke heller ved den sjette.

Christen: Hvad gjorde du da?

Haabefuld: Hvad! Ak, jeg vidste ikke, hvad jeg skulde gjøre.

Christen: Tænkte du da ikke paa at lade af at bede?

Haabefuld: Jo, over hundrede Gange.

Christen: Men hvorfor gjorde du det ikke?

Haabefuld: Jeg troede, at hvad der blev mig fortalt var sandt, nemlig, at: „Uden Christi Retfærdighed kunde end ikke hele Verden frelse mig;" og derfor tænkte jeg ved mig selv: „Dersom jeg ophører at bede, dør jeg; og jeg kan kun dø ved Naadens Throne." Og idetsamme randt det mig ihu: „Om han tøver, saa bi efter ham; thi han vil sikkert komme, og vil ikke tøve" (Hab. 2, 3). Da vedblev jeg at bede, indtil Faderen viste mig Sønnen.

Christen: Og hvorledes blev han aabenbaret for dig?

Haabefuld: Jeg saa ham ikke med mine legemlige Øine, men med min Forstands Øine (Eph. 1, 18–19), og det skete under følgende Omstændigheder: En Dag var jeg meget bedrøvet, ja, jeg tror mere, end nogensinde i mit Liv, og denne Bedrøvelse var formedelst et nyt Syn af mine store og hæslige Synder. Just som jeg ikke syntes at se noget Andet end Helvede og min Sjæls evige Fordømmelse, forekom det mig pludselig, at jeg saa den Herre Jesus kaste et Blik ned paa mig fra sin Himmel og sige: „Tro paa den Herre Jesus Christus, og du skal vorde salig" (Ap. Gj. 16, 31).

Men jeg svarede: „Herre, jeg er en stor, ja meget stor Synder." „Min Naade," svarede han, „er dig nok" (2 Kor. 12, 9). „Men, Herre," sagde jeg, „hvad er Tro?" Da mærkede jeg af disse Ord: „Hvo, som kommer til mig, skal aldrig hungre, og hvo som tror paa mig, skal aldrig tørste" (Joh. 6, 35), at det at tro og at komme var et og det samme; og at den, som kom, d. e. som af hjertelig Begjærlighed løb efter Frelse ved Christus, virkelig troede paa Christus.

Da stod Taarerne mig i Øinene, og jeg spurgte videre: „Men Herre, kan en saa stor Synder, som jeg, virkelig antages og frelses af dig?" „Og jeg hørte ham sige: „Den, som kommer til mig, skal jeg ingenlunde støde ud." (Joh. 6, 37). „Men Herre," sagde jeg, „hvorledes skal jeg betragte dig, naar jeg kommer til dig, at jeg kan fæste den rigtige Tro paa dig?"

„Christus," svarede han, „kom til Verden for at gjøre Syndere salige" (1 Tim. 1, 15). Han er Lovens Ende til Retfærdighed for hver den, som tror (Rom. 10, 4). Han døde for vore Synder, og opstod igjen for vor Retfærdiggjørelse (Rom. 4, 25). Han elskede og toede os fra vore Synder i sit eget Blod (Aab. 1, 5). Han er en Mægler mellem Gud og os (1 Tim. 2, 5). Han lever altid for at gaa i Forbøn for os (Eb. 7, 25).

Af alt dette høstede jeg den Gavn, at jeg maatte søge Retfærdighed i hans Person, og Fyldestgjørelse for mine Synder ved hans Blod; at Alt, hvad han gjorde, ved at adlyde sin Faders Lov, og ved at underkaste sig dens Straf, var ikke for hans egen Skyld, men for den, der vil modtage det til sin Frelse, og være taknemmelig derfor. Nu blev mit Hjerte fuldt af Glæde, mine Øine fulde af Taarer, og mine Følelser opfyldte af Kjærlighed til Jesu Christi Navn, Folk og Veie.

Christen: Dette var virkelig Christi Aabenbarelse for din Sjæl! Men fortæl mig nøiagtig, hvad Virkning dette havde paa din Aand?

Haabefuld: Det bragte mig til at se, at hele Verden, trods al dens Retfærdighed, er i en Fordømmelses Tilstand. Det bragte mig til at se, at Gud Fader, skjøndt han er retfærdig, med Rette kan retfærdiggjøre den Synder, der kommer til ham; det gjorde mig høilig beskjæmmet over mit forrige Livs Vederstyggelighed, og ved Følelsen af min egen Uvidenhed; thi der kom aldrig en Tanke i mit Hjerte før nu, som viste mig Jesus Christus saa skjøn; det bragte mig til at fatte Lyst til et helligt Levnet, og at længes efter at gjøre Noget til Hæder og Ære for den Herre Jesu Christi Navn; ja, havde jeg end Tusinde Potter Blod i mit Legeme, tænkte jeg, saa vilde jeg gjerne miste Alt for den Herre Jesu Skyld!

Jeg bemærkede nu i min Drøm, at Haabefuld saa sig tilbage og blev vaer, at Uvidenhed, som de var gaaet langt forbi, kom efter. Se," sagde han til Christen, „hvor langt bag os denne Daare nøler!"

Christen: Ja, ja, jeg ser ham vel, han bekymrer sig ikke om vort Selskab.

Haabefuld: Men jeg tror ikke, det kunde have skadet ham, om han havde holdt Skridt med os hidindtil.

Christen: Det er sandt; men jeg tør forsikre, at han mener anderledes.

Haabefuld: Ja, det tror jeg ogsaa; men lader os imidlertid vente lidt efter ham. — Dette gjorde de.

„Skynd dig, Mand, raabte Christen derpaa til ham, „hvorfor nøler du saa længe bagefter?"

Uvidenhed: Jeg finder Fornøielse i at spadsere alene, endog langt mere, end i Selskab; med mindre dette netop er efter min Smag.

Christen hviskede da ganske sagte til Haabefuld: „Sagde jeg det ikke, at han ikke bekymrer sig om vort Selskab? Men kom imidlertid," sagde han høit, „og lader os tale en Stund til Tidsfordriv paa dette ensomme Sted."

Han henvendte sig da til Uvidenhed og sagde: „Hvorledes staar det til med dig? Hvorledes er Forholdet mellem Gud og din Sjæl?"

Uvidenhed: Godt, haaber jeg, thi jeg nærer stedse gode Tanker, som ere mig til Trøst paa min Vandring.

Christen: Kjære, sig os, hvad det er for gode Tanker.

Uvidenhed: Jeg tænker paa Gud og Himlen.

Christen: Saaledes gjøre ogsaa Djævlene og de fordømte Sjæle (Jak. 2, 19).

Uvidenhed: Men jeg tænker paa dem* og attraar dem.

Christen: Saaledes gjøre Mange, som aldrig kunne komme derhen. „Den Lades Sjæl begjærer, og faar ikke" (Ordsp. 13, 4).

Uvidenhed: Men jeg tænker paa dem og forlader Alt for deres Skyld.

Christen: Det tvivler jeg paa; thi at forlade Alt er meget vanskeligt; ja vanskeligere, end Mange tro. Men hvorfor og hvorved har du overtalt dig til at forlade Alt for Guds og Himlens Skyld?

* D. e. Gud og Himlen. Uvidenhed holder fast ved, hvad han selv kommer frem med, og undgaar at give umiddelbart Svar paa, hvad Christen fremsætter.

Uvidenhed: Mit Hjerte byder mig det.

Christen: Den Vise siger: „Hvo, som forlader sig paa sit Hjerte, han er en Daare" (Ordsp. 28, 26).

Uvidenhed: Dette siges om et slet Hjerte, men mit er godt.

Christen: Men hvorledes kan du bevise det?

Uvidenhed: Det trøster mig ved Forhaabninger om Himlen.

Christen: Det kan ske ved dets Bedrag; thi Ens Hjerte kan forskaffe ham Trøst ved at give Forhaabning om det, som han dog ingen Grund har til at haabe paa.

Uvidenhed: Men mit Hjerte og Levnet stemme overens med hinanden, og derfor er mit Haab vel grundet.

Christen: Hvo har sagt dig, at dit Hjerte og Levnet stemme overens med hinanden?

Uvidenhed: Det siger mit Hjerte mig.

Christen: Spørg min Kammerat, om jeg er en Tyv. Dit Hjerte siger dig det! Dersom ikke Guds Ord vidner i denne Sag, da har alt andet Vidnesbyrd ingen Gyldighed.

Uvidenhed: Men er ikke det et godt Hjerte, som har gode Tanker? Og er ikke det et godt Levnet, som er overensstemmende med Guds Befalinger?

Christen: Jo det er et godt Hjerte, som nærer gode Tanker; og det er et godt Levnet, som er overensstemmende med Guds Befalinger; men en Ting er det virkelig at være i Besiddelse deraf, og en anden kun at tænke saaledes.

Uvidenhed: Kjære, hvad regner du for gode Tanker og et med Guds Befalinger overensstemmende Levnet?

Christen: Der gives forskjellige Slags gode Tanker; saasom med Hensyn til os selv, til Gud, til Christus og til andre Ting.

Uvidenhed: Hvad forstaar du ved gode Tanker om os selv?

Christen: Saadanne som stemme overens med Guds Ord.

Uvidenhed: Naar stemme da vore Tanker overens med Guds Ord?

Christen: Naar vi fælde den samme Tanke over os selv, som Ordet. For at forklare mig tydeligere: Guds Ord siger om Personer i den naturlige Tilstand: „Der er ingen retfærdig; der er ingen, som gjør godt." Det siger ogsaa: „Et Menneskes Hjertes Tankers Paafund er ikkun ondt hver Dag" (Rom. 3, 10 og 12; 1 Mosb. 6, 5), og videre: „Menneskets Hjertes Tanker er onde fra hans Ungdom af" (1 Mosb. 8, 21). Naar vi altsaa tænke saaledes om os selv og have Følelsen deraf, da ere vore Tanker gode ifølge Guds Ord.

Uvidenhed: Jeg kan aldrig tro, at mit Hjerte er saa slet.

Christen: Derfor har du aldrig i dit Liv havt en god Tanke om dig selv. Men lad mig gaa videre. Som Ordet dømmer vort Hjerte, saa=ledes dømmer det vore Veie, og naar vort Hjertes og vore Veies Tanker stemme overens med den Dom, som Ordet fælder over begge, da ere de begge gode, fordi de stemme overens dermed.

Uvidenhed: Forklar mig din Mening tydeligere.

Christen, Ja vel; Guds Ord siger, at Menneskets Veie ere krogede," „ikke gode, men forvendte," videre: „Alle ere afvegne, og de have ikke kjendt Fredens Vei" (Ps. 125, 5; Ordsp. 2, 15; Rom. 3, 12. 17). Naar nu Mennesket tænker saaledes om sine Veie, naar han med dyb Følelse og med et ydmygt Hjerte tænker saaledes, da har han gode Tanker om sine egne Veie, paa Grund af at hans Tanker nu stemme overens med Guds Ords Dom.

Uvidenhed: Hvad ere gode Tanker om Gud?

Christen: Just — saaledes, som jeg har sagt om os selv — naar vore Tanker om Gud stemme overens med, hvad Ordet siger om ham, og det er, naar vi tænke saaledes om hans Væsen og Egenskaber, som Ordet har lært os, hvorom jeg nu ikke kan tale vidløftigt. Men for at tale om ham med Hensyn til os, da have vi rette Tanker om Gud, naar vi tænke, at han kjender os bedre, end vi kjende os selv, og at han kan se Synden i os, naar og hvor vi ingen se hos os; naar vi tænke, at han kjender vore hemmeligste Tanker, og at vort Hjerte med alle dets Hemmeligheder altid er aabent for hans Øine, og naar vi tillige tænke, at al vor Retfærdighed stinker i hans Næse, og at

Christen underviser Uvidenhed.

han derfor ikke kan taale at se os staa for ham med nogensomhelst Selvtillid, ikke engang formedelst vore allerbedste Handlinger.

Uvidenhed: Tror du, at jeg er saa taabelig at tænke, at Gud ei kan se længere end jeg, eller at jeg skulde komme til Gud ved mine bedste Handlinger?

Christen: Hvorledes tænker du da i denne Henseende?

Uvidenhed: For at sige det i Korthed, saa tænker jeg, at jeg maa tro paa Christus for Retfærdiggjørelse.

Christen: Hvorledes! Tænker du, at du kan tro paa Christus, naar du ikke indser Nødvendigheden af ham! Du ser hverken dine oprindelige eller nærværende Svagheder, men har saadanne Tanker om dig, og om hvad du gjør, som fuldkommen gjør dig til En, der aldrig indser Nødvendigheden af Christi personlige Retfærdighed til at retfærdiggjøre dig for Gud. Hvorledes kan du da sige: „Jeg tror paa Christum?"

Uvidenhed: Min tro er overhovedet god nok.

Christen: Hvorledes tror du da?

Uvidenhed: Jeg tror, at Christus døde for Syndere, og at jeg skal blive retfærdiggjort for Gud fra Forbandelsen ved hans naadige Antagelse af min Lydighed mod hans Lov. Eller saaledes: Christus gjør mine Pligter, som ere gudelige, antagelige hos sin Fader ved sine Fortjenester, og saaledes vil jeg blive retfærdiggjort.

Christen: Lad mig give dig Svar paa denne din Troesbekjendelse.

1. Du har en sælsom Tro; thi denne Tro er intetsteds bestemt i Ordet.

2. Du har en falsk Tro; thi du tager Retfærdiggjørelsen fra Christi personlige Retfærdighed og avender den paa din egen.

3. Denne Tro gjør Christus til en Retfærdiggjører ikke af din Person, men af dine Gjerninger, og af din Person for dine Gjerningers Skyld, hvilket er falskt.

4. Derfor er denne Tro bedragelig og er endog af den Beskaffenhed,

at den vil udsætte sig for Vreden paa den almægtige Guds Dag; thi sand retfærdiggjørende Tro bringer Sjælen, — naar den ved Loven fornemmer sin fortabte Tilstand, — til at tage sin Tilflugt under Christi Retfærdighed; men denne hans Retfærdighed er ikke en Naadebevisning, ved hvilken han formedelst Retfærdiggjørelsen gjør din Lydighed antagelig for Gud ved sin personlige Lydighed mod Loven, idet han gjorde og led for os, hvad den

„I gaa saa hurtigt, jeg kan ikke holde Skridt med Eder."

fordrede af os. Denne Retfærdighed, siger jeg, erholdes ved den sande Tro, under hvis Beskjærmelse den derved beskyttede og ubeplettede for Gud fremstillede Sjæl antages og befries fra Fordømmelsen.*

* I disse fire Sætninger har vi en udmærket Fremstilling af en meget farlig Feiltagelse, som nu er saa almindelig, saavel som et med Skriften overensstemmende Syn paa den sande Troes Natur.

Uvidenhed: Hvad! vil du, at vi skulle sætte vor Fortrøstning til, hvad Christus har gjort ved sin egen Person uden os? Denne Indbildning vil give vore Lystere frie Tøiler og taale, at vi leve, som det behager os; thi hvad kommer det an paa, hvorledes vi leve, eftersom vi ved Christi personlige Retfærdighed kunne retfærdiggjøres fra Alt, naar vi tro det?

Christen: Uvidenhed er dit Navn, og du svarer fuldkommen til dit Navn; just dette dit Svar beviser, hvad jeg siger. Uvidende er du, om hvad retfærdiggjørende Retfærdighed er og ligesaa uvidende om, at du ved Troen derpaa kan bevare din Sjæl fra Guds svare Vrede. Ja, du er ogsaa uvidende om de sande Virkninger af saliggjørende Tro paa denne Christi Retfærdighed, som kan bøie og vinde Hjertet til Gud i Christo, og som kan elske hans Navn, hans Ord, Veie og Folk, og ikke som du af Uvidenhed indbilder dig.

Haabefuld: Spørg ham, om Christus nogensinde har aabenbaret sig for ham fra Himlen.

Uvidenhed Hvad! Tror du paa Aabenbarelse! Jeg tror, at baade hvad du og alle de andre af dine Lige sige om denne Gjenstand, kun er Frugten af en forvirret Hjerne.

Haabefuld: Ei Mand! Christus er saa skjult i Gud for det naturlige Menneskes Forstand, at hans saliggjørende Naade ei kan blive Nogen bekjendt, uden Gud Fader aabenbarer ham for det.

Uvidenhed: Det er din Tro, men ikke min, og dog er uden Tvivl min Tro ligesaa god som din, skjøndt jeg ikke har saa mange Galskaber i mit Hoved som du.

Christen: Tillad mig et Ord; du bør ikke tale saa foragtelig om denne Gjenstand; thi jeg kan dristigen bekræfte, — som min gode Staldbroder har gjort, — at Ingen kan kjende Jesus Christus uden ved Faderens Aabenbarelse; ja endogsaa Troen, ved hvilken Sjælen holdes fast til Christus, maa, naar den skal være ret, bevirkes ved hans overvættes Kraftes Storhed (Math. 11, 27; 1 Kor. 12, 3; Eph. 1, 19). Jeg mærker, at du, stakkels

Uvidenhed, er ubekjendt med Virkningen af denne Tro. Vaagn da op og se din egen Skrøbelighed og Elendighed og fly til den Herre Jesus, og ved hans Retfærdighed, som er Guds Retfærdighed — thi han er Gud selv — skal du befries fra Fordømmelsen.

Uvidenhed: I gaa saa hurtigt, jeg kan ikke holde Skridt med Eder; gaa kun iforveien; jeg maa blive her tilbage en liden Stund.*

Da sagde de:

Uvidenhed! saa vil du aldrig haste?
Saa vil du end et gavnligt Raad forkaste?
Gjør hvad du vil? — vi kan dig kun advare.
Forsilde vil du Følgerne erfare;
Forsilde vil du føle det med Smerte,
At det det Bedste var, hvad vi dig lærte.
Besind dig dog itide! vend din Hu!
Thi vid! den Tabende er ellers du.

---

* Uvidende Bekjendere kan ikke holde Skridt med aandelige Pilegrime, eiheller ynde de den Lære, at Christus skal være Alt i Alle med Hensyn til Retfærdiggjørelse og Frelse, medens Synderen ingen Ære vinder ved at gjøre, hvad han formaar.

10 Kapitel.

Derpaa henvendte Christen sig saaledes til sin Kammerat:

Christen: Kom da, gode Haabefuld; jeg mærker, vi maa gaa for os selv igjen.

Derefter saa jeg i min Drøm, at de gik et lidet Stykke foran, og Uvidenhed kom hinkende efter. Christen sagde da til sin Kammerat: „Det gjør mig meget ondt for denne Mand; det vil visselig gaa ham meget slemt tilsidst."

Haabefuld: Ak, i vor By er der Overflødighed paa Saadanne i den Forfatning; hele Familier, ja hele Gader, og deriblandt endogsaa Pilegrime, og naar der er saa mange i vore Egne, hvormange tænker du da, at der maa være der, hvor han er født?

Christen: Med Føie siger Ordet: „Han har blindet deres Øine, at de ikke skulde se." Men siden vi nu ere for os selv, saa sig mig, hvad tænker du da om saadanne Mennesker? Ere de nogensinde, tror du, overbeviste om Synd, og frygte de selvfølgelig for, at deres Tilstand er farlig?

Haabefuld: Nei, besvar selv dette Spørgsmaal; thi du er den ældste af os.

Christen: Efter min Formening altsaa maa de vist undertiden have saadanne Overbevisninger, men da de af Naturen ere uvidende, forstaa de ikke heller, at saadanne Overbevisninger tjene til deres Bedste, og derfor søge de fortvivlende at kvæle dem og vedblive dristigere at smigre sig med deres eget Hjertes Vei.

Haabefuld: Jeg tror, at Frygt, som du siger tjener meget til Menneskenes Gode og gjør dem skikkede til at begynde deres Vandring ret.

Christen: Ja, uden Tvivl gjør den det, dersom den er ret; thi

Ordet siger: „Herrens Frygt er Visdoms Begyndelse" (Job 28, 28; Ps. 111, 10; Ordspr. 1, 7; 9, 10).

Haabefuld: Hvorledes vil du beskrive den sande Frygt?

Christen: Den sande eller rette Frygt kjendes paa tre Ting:

1. Dens Opkomst foraarsages ved saliggjørende Overbevisning om Synden.

2. Den driver Sjælen til at holde fast ved Christus for Saliggjørelsens Skyld.

3. Den opvækker og holder bestandig Sjælen i Ærbødighed for Gud, hans Ord og Veie, ved at holde den i Ydmyghed og gjør den bange for at vende bort fra dem til den høire eller venstre Side, til noget, som kan vanære Gud, bryde dens Fred, bedrøve Aanden eller give Fienden Aarsag til at spotte.

Haabefuld: Vel, jeg tror, du har talt sandt. Ere vi nu ikke snart forbi den fortryllede Jord?

Christen: Ei, er du træt af Samtalen?

Haabefuld: Nei, sandelig ikke, men jeg vilde vide, hvor vi nu ere.

Christen: Vi have nu omtrent to Mile igjen. Men lader os vende tilbage til vor Samtale. De Uvidende vide ikke, at saadanne Overbevisninger, som indjage dem Frygt, tjene til deres Bedste, og derfor søge de at kvæle dem.

Haabefuld: Men hvorledes kunne de da søge at kvæle dem?

Christen: 1. De tro, at saadan Frygt er bevirket af Djævelen, skjøndt den isandhed er bevirket af Gud, og i denne Tanke modstaa de den, som Ting, der ligefrem tjene til deres Fordærvelse.

2. De tro ogsaa, at denne Frygt kan berøve dem deres Tro; men ak, stakkels Folk, de have jo aldeles ingen, og derfor forhærde de deres Hjerter imod Frygten.

3. De antage, at de ikke bør frygte, og derfor voxer deres dumstrige Selvtillid.

4. De se, at denne Frygt tjener til at fratage dem deres beklagelige gamle Skinhellighed og modstaa den derfor af al Magt.

Haabefuld: Jeg gjenkjender noget deraf ved mig selv; thi førend jeg kjendte mig selv, var det saaledes med mig.

Christen: Vi ville nu lade vor Nabo Uvidenhed gaa for sig selv, saa kunne vi opkaste et andet nyttigt Spørgsmaal.

Haabefuld: Hjertelig gjerne, men du faar begynde som før.

Christen: Vel da, kjendte du for ti Aar siden en vis Midlertidig i vore Egne, som dengang ivrede meget for Religionen?

Haabefuld: Ja, ham kjendte jeg; han boede i Byen Naadeløs, som ligger omtrent to Mile fra Anstændighed, og boede nær ved en, som hed Vend-om.

Christen: Rigtig, han boede under samme Tag med ham. Ja, den Mand blev engang vakt. Jeg tror, at han dengang indsaa sin Synd og dens fortjente Løn.

Haabefuld: Jeg er af din Mening; thi da mit Hus ikke var over tre Mile fra hans, kom han ofte til mig og fældte mange Taarer. Jeg ynkedes sandelig over ham og var aldeles ikke uden Haab om ham; men man kan se, at ikke Enhver, som raaber: Herre, Herre! indgaar i Himmeriges Rige.

Christen: Han fortalte mig engang, at han havde besluttet at begive sig paa en Pilegrimsvandring, som vi nu; men pludselig fik han Bekjendtskab med en Selvfrelser, og da blev han fremmed for mig.

Haabefuld: Siden vi nu tale om ham, saa lader os undersøge Grunden til hans og andre Saadannes pludselige Tilbagevenden.

Christen: Det kan være meget gavnligt; men begynd du.

Haabefuld: Vel da, der er efter min Mening fire Aarsager dertil.

1) Endskjøndt saadanne Menneskers Samvittighed er opvaagnet, er dog ikke deres Sind dermed forandret; naar derfor Trykket af Syndeskylden ophører, saa ophører ogsaa det, som opfordrer dem til at blive gudfrygtige, hvorfor de naturligvis vende tilbage til deres forrige Bane igjen; just saaledes

som vi se, at det gaar med Hunden, naar den er bleven syg af det, den har ædt; saalænge Sygdommen vedvarer, brækker og opkaster den Alt; dette gjør den ikke af fri Villie, — dersom man ellers kan sige, at Hunden har Villie, — men fordi det besværer dens Mave. Naar nu dens Sygdom er forbi og dens Mave lettet, saa viser den aldeles ingen Modbydelighed for sit Spy, men vender sig om og opslikker Alt; og saaledes er det altsaa sandt, hvad Skriften siger: „Hunden haver vendt sig til sit eget Spy" (2 Pet. 2, 22).

Saaledes kan der findes en svag Begjærlighed efter Himlen alene formedelst Tanken om og Frygten for Helvedes Pine; men ligesom Tanken om Helvede og Frygten for Fordømmelse aftager og kjølner, saaledes kjølner ogsaa Begjærligheden efter Himlen og Frelse. Saaledes stemmer det altsaa overens hermed, at naar deres Gjæld og Frygt er forbi, saa dør deres Begjærlighed efter Himlen og Lyksalighed, og de vende igjen tilbage til deres forrige Bane."*

2) Den anden Aarsag er, at de have en slavisk Frygt, som har Herredømme over dem. Jeg taler nu om Frygt for Mennesker; thi „at forfærdes for et Menneske fører i Strikke" (Ordsp. 29, 25). Endskjøndt de saaledes synes at være begjærlige efter Himlen, saalænge Helvedes Flammer staa dem over Ørerne, saa fatte de dog, saasnart Skrækken har tabt sig lidt, strax andre Tanker, nemlig, at det er godt at være klog, og ikke uforsigtigen at sætte sig i Fare for at miste Alt, eller idetmindste at styrte sig i uundgaaelige og unødvendige Sorger, og saaledes slaa de sig til Verden igjen.

3) Den Haan, som almindelig følger med Gudsfrygt, ligger ogsaa som en Anstødssten i Veien for dem; de ere slette og hovmodige, men Religionen er i deres Øine lav og foragtelig; derfor vende de sig igjen til den forrige Vei, saasnart de have tabt Tanken om Helvede og den tilkommende Verden.

4) Skyld og tænkt Skræk er noget farligt for dem; de ville ei se deres Elendighed, førend de komme i den, skjøndt det første Blik af den, om de havde havt Lyst til at se den, maaske kunde have bragt dem til at fly derhen, hvor de

* En sand Beskrivelse af visse Bekjenderes Tilstand! Dette er ogsaa Grunden til, at saamange Hellige, som de kaldes, falde fra.

Retfærdige fly og blive frelste; men fordi de, som jeg før berørte, endog sky Tankerne om Skyld og Skræk, saa forhærde de forsætlig deres Hjerter og vælge saadanne Veie, som kunne forhærde dem endnu mere, naar de engang ere blevne kvit deres Tanker om Rædsler og Guds Vrede.

Christen: Du er Sagen meget nær; thi Grunden til alt dette er Mangel paa Forandring i deres Sind og Villie. Derfor ere de aldeles lig en Misdæder, som staar for Dommeren; han ryster og skjælver, og synes at vise hjertelig Fortrydelse; men Grunden hertil er sandsynligvis Frygt for Strikken og ikke Afsky for Brøden; thi om man lod en Saadan faa sin Frihed igjen, saa vilde han vedblive at være en Tyv og en Skjelm; var derimod hans Sind forandret, saa vilde ogsaa han blive anderledes.

Haabefuld: Nu har jeg vist dig Aarsagen til deres Tilbagegang; vis du mig nu Maaden, hvorpaa dette sker.

Christen: Med Fornøielse.

1) De fjerne deres Tanker, saameget det er dem muligt, fra Erindringen om Gud, Døden og den tilkommende Dom.

2) De tilsidesætte efterhaanden private Pligter saasom stille Bøn, Undertvingelse af deres Lyster, Aarvaagenhed, Bedrøvelse for Synden og lignende.

3) De sky Selskab med oprigtige Christne.

4) Derefter blive de kolde for de offentlige Pligter; saasom at høre og læse gudelige Betragtninger og desl.

5) Derpaa begynde de at sætte Plet paa de Gudfrytige, og det paa en djævelsk Maade, saa at de kunne have en Skingrund til at forkaste Religionen, formedelst en eller anden Svaghed, som de kunne have mærket hos dem.

6) Derefter begynde de igjen at have Selskab med kjødeligsindede, fortabte og letsindige Mennesker.

7) Derpaa give de hemmelig Anledning til sandselig og letsindig Snak og glæde sig ved at kunne se saadant hos dem, der ere ansete for dydige, for at de med mere Dristighed kunne gjøre det ved deres Exempel.

8) Derefter begynde de aabenlyst at spøge med smaa Synder.

9) Og, naar de da ere blevne forhærdede, vise de sig, som de virkelig ere. Saaledes blive de igjen styrtede i Elendighedens Afgrund, hvis ikke et Mirakel af Naade forekommer det, og de ville komme til evig Fordærvelse ved deres Selvbedrag.

Nu saa jeg i min Drøm, at Pilegrimene imidlertid vare komne over

Christen og Haabefuld i Landet Beulah.

det fortryllede Land og betraadte Landet Beulah (Es. 62, 4—12; Høis. 2, 10—12), hvis Luft var meget behagelig; da Veien just gik lige derigjennem, saa fornøiede og vederkvægede de sig der nogen Tid. Ja, her hørte de bestandig Fuglesang, saa hver Dag Blomster spire frem paa Marken og hørte Turtelduens Stemme i Landet.

Her skinnede Solen Nat og Dag, thi det var paa hin Side Dødens

Skyggedal; tillige laa det langt borte fra Kjæmpen Fortvivlelses Grændser, og fra dette Sted kunde de ikke engang øine Tvivl=Borg.

Her saa de den Stad, de agtede sig til, her mødte de ogsaa adskillige af dens Indvaanere; thi i dette Land gik almindelig de Skinnende* og spadserede, fordi det var Himlens Grændseland. Her blev ogsaa Foreningen mellem Brud og Brudgom fornyet; ja her, „som en Brudgom glæder sig ved en Brud, glædede deres Gud sig ved dem" (Es. 62, 5. 8). Her havde de ikke Mangel paa Korn og Vin, thi paa dette Sted fandt de Overflødighed paa Alt, hvad de havde savnet paa hele deres Vandring. Her hørte de lydelige Stemmer fra Staden, som sagde: „Siger Zions Datter, se, din Salighed kommer; se, hans Løn er med ham!" Her kaldtes de af alle Landets Beboere: „Et helligt Folk, Herrens, Igjenløste, de Udvalgte" osv. (Es. 62, 12.)

I dette Land var det dem nu behageligere at vandre end i de Egne, der laa længere borte fra det Rige, de havde bestemt sig til, og ved at drage endnu nærmere til Staden fik de en fuldkommen Udsigt over den. Den var bygget af Perler og kostbare Stene, og Gaderne vare belagte med Guld, saaledes at Christen paa Grund af Stadens overvættes Herlighed og Solstraalernes Gjenskin, blev syg af Længsel; Haabefuld fik ogsaa et Par Anfald af denne Sygdom, og de bleve derfor liggende der en Stund og raabte formedelst deres Smerter: „Dersom I se min Elskede, saa sig ham, at jeg er syg af Kjærlighed." (Høis. 5, 8).

Men da de vare blevne lidt styrkede og bedre istand til at bære deres Sygdom, fortsatte de deres Reise og kom nærmere og nærmere; her vare Frugthaver, Vingaarde og Lysthaver, hvis aabne Porte vendte ud til Kongeveien.

Da de kom derhen, stod Gartneren paa Veien, og Pilegrimene sagde til ham: „Hvis skjønne Vingaarde og Lysthaver er dette?" Han svarede: „Det er Kongens, og de ere anlagte her til hans egen Fornøielse og til Pilegrimes Vederkvægelse." Gartneren viste dem ind i Vingaardene og lod dem

---

* Englene.

Christen og Haabefuld møde to Mænd fra Landet Beulah.

forfriske sig med Druer og andre behagelige Sager (5 Mos. 23, 24). Han viste dem ogsaa Kongens Spadsergange og de Lunde, hvor han fandt Behag i at være; og der tøvede de og sov en Stund.

Nu drømte jeg, at de isøvne talte mere, end de havde gjort paa hele deres Reise, og da jeg studsede derover, sagde Gartneren til mig: „Hvorfor forundrer du dig over dette? — Det er denne Vingaards Druers Natur, at de nydes med saadant Behag, at de bringe deres Læber, som sove, til at tale."

Da de vaagnede, saa jeg, at de beredte sig til at gaa til Staden. Men, som sagt, Solstraalernes Gjenskin fra Staden var saa overordentligt stærkt, — thi Staden var af purt Guld (Aab. 21, 18) — at de ikke som før kunde se den med blotte Øine, men igjennem et Instrument, som var forfærdiget til dette Øiemed (2 Kor. 3, 18). Derpaa saa jeg, at de underveis mødte to Mænd i Klæder af Udseende som Guld, og hvis Ansigt skinnede som Lyset.

Disse spurgte Pilegrimene, hvorfra de kom, hvilket de fortalte dem. De spurgte dem ogsaa, hvor de havde faaet Herberge, hvilke Vanskeligheder og Farer, og hvilken Trøst og Fornøielse de havde havt underveis; og de underrettede dem derom. Mændene, som mødte dem, sagde derpaa: „I have kun to Hindringer endnu tilbage, saa ere I i Staden."

Christen og hans Ven bade dem da at følge med sig, hvilket de vare villige til. — „Men," sagde de, „I maa naa den ved Eders egen Tro." Derpaa saa jeg i min Drøm, at de gik sammen, indtil de fik Porten i Sigte.

Nu saa jeg videre, at der imellem dem og Porten var en Flod; men der var ingen Bro at gaa over, og den var desuden meget dyb. Ved Synet af denne Flod bleve Pilegrimene meget forbausede; men Mændene, som gik med dem, sagde: „I maa gaa over, ellers kunne I ikke komme til Porten."

Pilegrimene spurgte dem, om der ikke var nogen anden Vei til Porten, hvortil de svarede: „Jo, men det har ikke været Nogen, undtagen To, nemlig Enoch og Elias, tilladt at betræde den Vei, siden Verdens Grundvold blev lagt, ikke heller vil det blive Nogen tilladt, indtil den sidste Basun skal lyde",

(1 Kor. 15, 52). Pilegrimene, især Christen, begyndte da at blive modfaldne og saa hid og did, men kunde ikke finde nogen Vei, hvorved de kunde undgaa Floden. De spurgte da Mændene, om Vandet overalt var lige dybt, hvortil de svarede: „Nei"; dog kunde de ikke hjælpe dem i dette Tilfælde; „thi," sagde de, „I ville finde det dybere eller lavere, alt eftersom I tro paa Stedets Konge."

De gjorde sig da færdige til at gaa i Vandet; men da Christen traadte deri, begyndte han at synke, og raabte til sin gode Ven Haabefuld „Jeg synker ned dybt i Vandet; det gaar over mig, Bølgerne slaa over mit Hoved" (Jonas 2, 4).

Da sagde den Anden; „Vær ved godt Mod, Broder, jeg føler Bunden, og den er god." „Ak, min Ven," sagde Christen, „Døds-Angsten har bemægtiget sig mig; jeg faar ikke se det Land, der flyder med Mælk og Honning."

I det samme paakom der Christen et dybt Mørke og en Rædsel, saa at han ikke kunde se for sig; han havde ogsaa for en stor Del tabt sin Fatning, saa at han hverken kunde erindre eller tale ordentlig om nogen af de behagelige Forfriskelser, han havde nydt paa sin Vandring; men Alt, hvad han sagde, røbede altid hans Aands Forskrækkelse og Hjertets Frygt for, at han skulde omkomme i Floden og aldrig komme ind ad Porten.

Nu nærede han ogsaa, som de Hosstaaende mærkede, meget foruroligende Tanker over de Synder, han havde begaaet, baade før og siden han begyndte at være Pilegrim. Man mærkede ogsaa, at han var foruroliget ved Syner og Spøgelser og onde Aander; thi han søgte altid at tilkjendegive det ved Ord.

Haabefuld havde derfor megen Møie med at holde sin Broders Hoved op over Vandet; ja undertiden gik han ganske under, saa at han om en Stund kom næsten halvdød op igjen. Haabefuld bestræbte sig ogsaa for at trøste ham og sagde: „Broder, jeg ser Porten og Mennesker at staa der, for at modtage os;" men Christen svarede: „Det er dig, det er dig,

de bie efter; du har altid været haabefuld, saalænge jeg har kjendt dig!" — „Det har ogsaa du været," sagde han til Christen. „Ak, Broder," svarede denne, „havde jeg været, som jeg burde, vilde han visselig nu komme og hjælpe mig; men formedelst mine Synder har han hildet mig i Snaren og forladt mig."

Da sagde Haabefuld: „Min Broder, du har ganske forglemt den Text, hvor der tales om de Ugudelige. ‚Der findes ingen Baand indtil deres Død, og deres Styrke er vel ved Magt; de have ikke Møie som et andet Menneske, og de blive ikke plagede som andre Mennesker' (Ps. 73, 4—5). Den Uro og Sorg, som du lider i disse Vande, er ikke Tegn paa, at Gud har forladt dig, men ere dig tilskikkede for at forsøge, om du vil gjenkalde i Erindringen, hvad du hidindtil har nydt af hans Godhed, og om du i din Elendighed vil leve i Troen paa ham."

Jeg saa derpaa i min Drøm, at Christen en tid lang var tankefuld, og at Haabefuld da henvendte sig til ham med disse Ord: „Vær ved godt Mod; Jesus Christus har frelst dig;" og idetsamme udbrød Christen med lydelig Stemme: „O! jeg ser ham igjen, og han siger til mig: Naar du gaar igjennem Vandene, da vil jeg være hos dig, og igjennem Floderne, da skulle de ikke overskylle dig" (Es. 43, 2).

Da tog begge Mod til sig; og Fienden blev derpaa taus som en Sten, indtil de vare komne over. Christen fandt derfor strax Grund at staa paa, og det Øvrige af Floden var følgelig kun lavt Vand; saaledes kom de over.

Paa den anden Side Flodbredden saa de nu igjen de to Skinnende, som biede paa dem; og disse, da de vare komne ud af Floden, hilsede dem og sagde: „Vi ere tjenstagtige Aander udsendte til Tjeneste for deres Skyld, som skulle arve Salighed" (Eb. 1, 14). Saaledes fulgte de med dem til Porten.

Nu maa man lægge Mærke til, at Staden laa paa et meget høit Bjerg, men Pilegrimene gik derop med Lethed, fordi de havde disse to Mænd til at

ledsage sig ved Armen; ligeledes havde de efterladt deres dødelige Klædebon i Floden; thi endskjøndt de havde det paa, da de gik i Floden, kom de ud deraf uden det.

De gik derfor op heraf med megen Lethed og Hurtighed, endskjøndt Grunden, hvorpaa Staden var anlagt, var høiere end Skyerne; de gik nu op igjennem Luft-Egnen under behagelige Samtaler, og fulde af Glæde over,

Christen og Haabefuld gaa over Floden.

at de lykkeligen vare komne over Floden og havde saadanne herlige Selskabsbrødre til Ledsagere.

Den Samtale, de havde med de Skinnende, var om Stedets Herlighed og Skjønhed, som de sagde var ubeskrivelig. „Der," sagde de, „er Bjerget Zion, det himmelske Jerusalem, Englenes utallige Hærskarer, og fuldkommen retfærdiggjorte Menneskers Aander" (Eb. 12, 22—23).

„I gaa nu," sagde de, „til Guds Paradis, hvor I skulle se Livets Træ

og æde af dets uvisnelige Frugter; naar I komme der, skulle I faa hvide Klæder, og I skulle gaa og tale med Kongen hver Dag i al Evighed" (Aab. 2, 7; 3, 4; 22, 5).

„Der skulle I ikke gjense saadanne Ting, som I saa, da I vare i de lavere Regioner paa Jorden, nemlig Sorg, Sygdom, Bedrøvelse og Død; thi de første Ting ere vegne bort."

I gaa nu til Abraham, Isaak og Jakob og til Propheterne, Mænd, som „Gud har bortført fra det tilkommende Onde," og som nu „hvile paa sit Leie, efter at have vandret i Oprigtighed." (Es. 5, 1. 2.)

Hvad skulle vi gjøre paa det hellige Sted?" spurgte de Mændene. Hertil blev svaret: „Her skulle I modtage Trøst for al Eders Besvær, og Glæde for al Eders Sorg; I skulle høste, hvad I have saaet, nemlig Frugten af alle Eders Bønner, Taarer og Lidelser for Kongen underveis (Gal. 6, 7—8). Paa dette Sted skulle I bære Guldkroner og bestandig nyde Synet af den Ene Hellige; thi der skulle I se ham, som han er (1 Joh. 3, 2).

Der skulle I bestandig tjene ham med Pris, Fryd og Taksigelser, hvem I stræbte efter at tjene i Verden, skjøndt med megen Vanskelighed, formedelst Eders Kjøds Svaghed.

Der skulle Eders Øine fornøies med at se og Eders Øren med at høre den Almægtiges behagelige Stemme. Der skulle I have den Glæde at finde Eders Venner igjen, som ere gangne did før Eder; og der skulle I med Glæde modtage Enhver, som efter Eder kommer til de hellige Steder.

Der skulle I ogsaa iføres Herlighed og Majestæt, og erholde passende Reisetøi til at reise ud med Ærens Konge. Naar han kommer ved Basunens Lyd i Skyerne, som Vindens Vinger, da skulle I følge med ham; og naar han sidder paa Thronen, for at holde Dom, da skulle I sidde hos ham; ja naar han skal fælde Dom over de Uretfærdige, — hvad enten det er Engle eller Mennesker, — skulle ogsaa I have en Stemme i denne Dom, fordi de vare hans og Eders Fiender. Ligeledes skulle ogsaa I, naar han kommer tilbage til Staden, gaa under Basunens Lyd og være altid hos ham" (1 Thess. 4, 13—17; Jud. 14; Dan. 7, 9. 10; 1 Kor. 6, 2. 3).

Medens de nu gik saaledes hen mod Porten, kom hele den himmelske Hærskare dem imøde, til hvem de to Skinnende sagde: „Disse ere Mænd, som have elsket vor Herre, mens de vare i Verden, og som have forladt Alt for hans hellige Navn; og han har sendt os for at hente dem, og vi have bragt dem saalangt paa deres forønskede Reise, at de kunne gaa ind og se deres Gjenløser med Glæde Ansigt til Ansigt."

Da udstødte den himmelske Hærskare et høit Fryderaab: „Salige ere de, som ere kaldede til Lammets Bryllups-Nadvere!" (Aab. 19, 9.)

Der kom dem imidlertid adskillige imøde af Kongens Basunblæsere, der vare klædte i hvide, skinnende Dragter, og som bragte endog Himlene til at give Gjenlyd af deres harmoniske Lyd og Klang.

Disse Basunblæsere hilsede Christen og hans Ledsagere med ti tusinde Velkomst-Hilsener fra Verden; og dette gjorde de med deres Basuners Lyd og Klang.

Derefter omringede man dem paa alle Sider, Nogle gik foran, Andre bag dem; Nogle paa høire Side, Andre paa venstre, ligesom for at bevogte dem igjennem de høiere Regioner, og blæste bestandig, naar de gik, med harmoniske Toner paa deres Basuner, saa at dette havde for dem, som kunde se det, et Udseende, som om Himlen selv var kommen ned for at gaa dem imøde.

Saaledes gik de da sammen, og medens de gik under frydefulde Toner, blandede Basunblæserne deres Musik idelig og altid med Blik og Gebærder, der bestandig betegnede hvor velkommen Christen og hans Broder var i deres Selskab og med hvilken Glæde de kom dem imøde. Nu vare disse to Mænd ligesom i Himlen, førend de kom der, da de vare saa henrykte ved Synet af Englene og Lyden af deres harmoniske Toner.

Her havde de ogsaa Byen selv i Sigte, og de syntes at høre alle Klokkerne ringe derinde til Velkomsthilsen for dem; men allermest glædedes de ved Tanken om, at de nu selv skulde bo der blandt et saadant Selskab, og det for evig. — O! hvilken Tunge og Pen kan udtrykke deres Glæde herover! Saaledes kom de da til Porten.

Da de havde naaet den, læste de over samme følgende Indskrift med Guldbogstaver:

„Salige ere de, som gjøre hans Befalinger, paa det at de maa faa Adgang til Livets Træ, og indgaa igjennem Portene til Staden“ (Aab. 22, 14).

Derpaa saa jeg i min Drøm, at de Skinnende bade dem at melde sig ved Porten; og da de havde gjort dette, saa Nogle frem over Porten, nemlig Enoch, Moses og Elias o. A., til hvem der blev sagt: „Disse Pilegrime ere komne fra Fordærvelsens Stad, formedelst den Kjærlighed de nære til dette Steds Konge.“

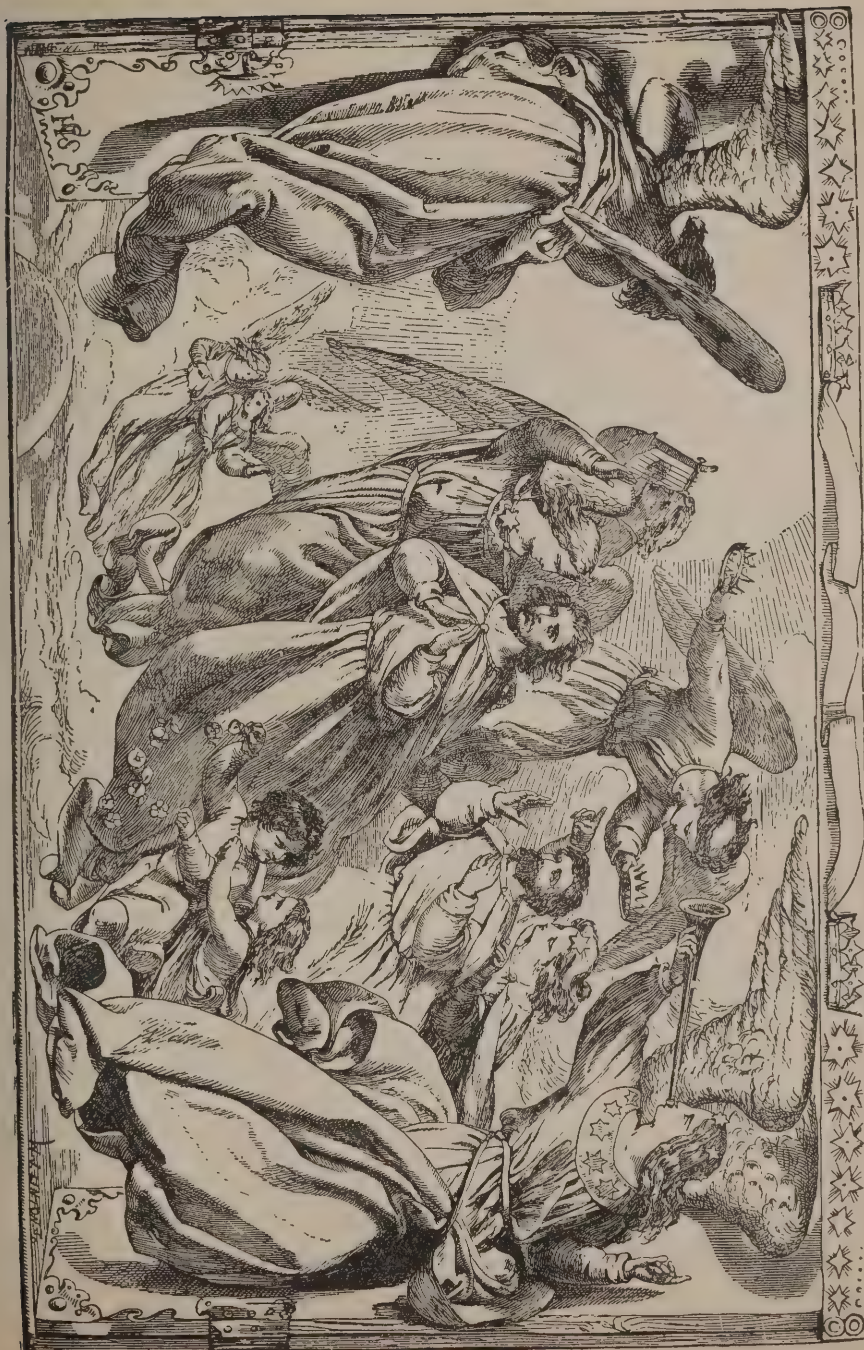
Derpaa leverede enhver af Pilegrimene sin Attest, som de havde faaet ved Tiltrædelsen af deres Reise; disse bleve dernæst bragte til Kongen, som sagde, efterat han havde læst dem: „Hvor ere Mændene?“ Der blev svaret ham: „De staa udenfor Porten.“ Kongen bød dem derpaa at aabne Porten: „Paa det at det retfærdige Folk,“ sagde han, „som bevarer Sandheden, kan komme ind“ (Es. 26, 2).

Nu saa jeg i min Drøm, at disse to Mænd gik ind ad Porten, og se! da de kom ind, bleve de forvandlede, og de bleve iførte Klæder, der skinnede som Guld. Der gik dem ogsaa Nogle imøde med Harper og Kroner, som de gave dem, Harperne til at prise Herren med og Kronerne til Hæders-Tegn. Da hørte jeg i min Drøm, at alle Klokkerne igjen ringede formedelst Glæden, og der blev sagt til Mændene:

„Gaar ind til Herrens Glæde!“ (Matth. 25, 23).

Jeg hørte ogsaa, at Mændene selv sang med lydelig Stemme og sagde: „*Ham, som sidder paa Thronen, og Lammet, være Velsignelsen og Prisen og Æren og Kraften i al Evighed!*“ (Aab. 5, 13).

Just som nu Portene bleve aabnede for at indlade Mændene, saa jeg ind efter dem, og se! Staden skinnede som Solen; Gaderne vare belagte med Guld, og paa dem gik mange Mennesker med Kroner paa Hovedet,

„Gaar ind til Herrens Glæde.“

Palmer i Hænderne og med Guldharper, for at forkynde Herrens pris med. Der var ogsaa Nogle, som havde Vinger, og de svarede hverandre uophørligen og sagde: „Hellig, Hellig, Hellig er Herren!“

Derpaa lukkede de Portene, men da jeg havde seet dette, ønskede jeg mig iblandt dem.

Medens jeg nu med Beundring saa paa alle disse Ting, vendte jeg Hovedet om og saa tilbage og mærkede, at Uvidenhed kom til Flodbredden. Han kom snart over, og det uden halv saamegen Vanskelighed, som de andre to Mænd maatte kjæmpe med; thi det hændte sig just, at der var etsteds en Færgemand, Tomt-Haab, som hjalp ham over med sin Baad.

Jeg saa ham ligesom de Andre at bestige Bjerget for at komme til Porten; men han kom alene, uden at Nogen kom ham imøde med den sidste Opmuntring.

Da han var kommen op til Porten, saa han op paa Indskriften, som stod derover, og begyndte derpaa at banke paa, i Formodning om, at Indladelse strax skulde blive ham tilstedet; men han blev spurgt af de Mænd, som saa over Porten: „Hvorfra kommer du? Og hvad vil du?“

Han svarede: „Jeg har ædt og drukket i Kongens Nærværelse, og han har lært paa vore Gader.“ Derpaa spurgte de ham om hans Attest, som de maatte gaa og vise Kongen. Han følte da efter i Barmen, men han fandt ingen.

„Har du ingen?“ sagde de, og Manden svarede ikke et Ord. De fortalte Kongen dette; men han vilde ikke gaa ned og se til ham, men befalede de to Skinnende, som ledsagede Christen og Haabefuld til Staden, at gaa ud og tage Uvidenhed og „binde Hænder og Fødder paa ham og føre ham bort.“ De gjorde da saaledes og toge og førte ham igjennem Luften til den Dør, som jeg saa paa Siden af Bjerget, og bragte ham derind. Da saa jeg, at der gik en Vei til Helvede ligesaavel fra Himlens Porte som fra Fordærvelsens Stad.

Derpaa vaagnede jeg, og se! det var en Drøm.

Nu, Læser, har jeg dig min Drøm fortalt
Se til du nu fortolke kan det Alt
For dig og for din Nabo; men giv Agt:
Lad dig ei føre vild af Tankens Dragt!

Den simpel er og sidder ei saa lige
I Modens Folder; kanske du vil sige,
Den har endog et sælsomt Snit, — men se
Kun nøie til! Lad Børn og Narre le!
Thi under dette Klædebon tør hænde,
Der bor en Aand, som nok var værd at kjende!

En Aand, som eier, hvad dig gavne vil,
Som eier Lys og Sandhed, — se kun til,
At du dens Tale rettelig kan fatte,
Se til, du kan tilegne dig dens Skatte.

Hvad Rust og Slagger findes kan iblandt
Kast det kun dristig bort — men hvad du fandt
Af rent og prøvet Guld — omhyggelig
Du gjemme. — Dette er din bedste Vinding;
Thi vid, af dette Guld skal smeddes dig
En Livsens Straalekrone om din Tinding!

En Pilegrims Vandring.

Anden Del.

En Pilegrims Vandring.

Anden Del.

1 Kapitel.

Christelige Venner!

For nogen Tid siden fortalte jeg Eder min Drøm om Pilegrimen Christen og hans farlige Reise til det himmelske Land, til Fornøielse for mig og Gavn for Eder.

Jeg fortalte Eder ogsaa da, hvad jeg saa om hans Kone og Børn, og hvor uvillige de vare til at følge med ham paa hans Pilegrimsvei, saa at han blev nødt til at vandre alene uden dem; thi han vovede ikke at udsætte sig for Faren af den Ødelæggelse, han frygtede engang vilde indtræffe, ved at blive hos dem i Fordærvelsens Stad. Han forlod dem derfor, som jeg viste Eder, og reiste bort alene.

Nu har det just været Tilfældet, at jeg formedelst mange Forretninger er bleven hindret og tilbageholdt fra mine vante Reiser i de Egne, hvor han gik, og jeg har saaledes hidtil ikke kunnet erholde nogen bekvem Leilighed til at gjøre nogen videre Undersøgelse om dem, han lod tilbage, saa at jeg kunde give nogen Beretning om dem.

Men da jeg nylig fik Forretninger ad den Kant, saa gik jeg derhen. Jeg standsede i en Skov, omtrent en Mil borte, og medens jeg sov, drømte jeg igjen.

Medens jeg drømte, kom en gammel Mand derhen, hvor jeg laa, og fordi han skulde gaa et Stykke ad den Vei, jeg reiste, saa syntes jeg, at jeg stod op og fulgte med ham.

Som vi nu gik, saa begyndte jeg en Samtale, som Reisende almindelig gjøre, og vi kom just paa Tale om Christen og hans Reiser. Jeg begyndte nemlig saaledes min Samtale med den gamle:

„Hør," sagde jeg, „hvad er det for en By, som ligger derhenne paa venstre Side af Veien?"

Hr. Skarpsindig, — saa hed han, — svarede: „Det er Fordærvelsens Stad, en folkerig Stad, og beboet af meget slette og ørkesløse Folk.

„Ja, jeg troede ogsaa, at det var den Stad," sagde jeg; „jeg gik engang igjennem den By, og derfor ved jeg, at det er sandt, hvad du siger om den."

Skarpsindig: Altfor sandt; jeg ønsker, jeg med Sandhed kunde tale noget bedre om dem, som bo der.

„Vel," sagde jeg, „eftersom jeg mærker, at du er en veltænkende Mand, som finder Behag i at høre om det Gode, saa sig, Kjære, har du nogensinde hørt, hvordan det for en Tid siden gik en Mand i Byen ved Navn Christen, som begav sig paa en Vandring til de høiere Egne?"

Skarpsindig: Hørt om ham? Jo da; jeg har ogsaa hørt om hans Møisommeligheder, Forlegenheder, Kampe, Fangenskaber, Graad, Sukke, Frygt og Farer, som han mødte paa Reisen; jeg kan desuden fortælle, at hele vort Land lyder om ham, og der findes kun Faa, som efterat have hørt om ham og hans Gjerninger, ikke have søgt at faa fat paa Fortællingerne om hans Pilegrimsvandring; ja jeg tror, jeg tør sige, at denne hans forvovne Reise har bragt Mange til at ønske sig samme Vei; thi omendskjøndt han under sit Ophold her ansaaes af Alle for en Nar, roses han dog nu, da han er borte, høiligen af Alle. Thi man siger, at han lever høit, hvor han er; ja for mange af dem, som besluttede aldrig at udsætte sig for saadanne Farer, som han, løber nu Munden i Vand af Begjærlighed efter hans Vinding.

„De maa vel tro," sagde jeg, „at han lever vel, hvor han er, dersom de ellers tro, hvad der er sandt, thi nu lever han ved og i Livets Kilde, og har Alt det, han har, uden Anstrængelse og Sorg, som ei findes der. Men sig mig, hvad taler Folk om ham?"

Skarpsindig: Taler! De tale forunderlige Ting om ham. Nogle sige, at han nu gaar i hvide Klæder (Aab. 3, 4), at han har en Guldkjæde om Halsen, og at han har en med Perler besat Guldkrone paa Hovedet.

Andre sige, at de Skinnende, som undertiden viste sig for ham paa Reisen, ere blevne hans Selskabsbrødre, og at han er bleven ligesaa fortrolig med dem paa det Sted, hvor han er, som den ene Nabo her er med den anden.

Desuden forsiker man, at Stedets Konge har skjænket ham en meget rig og behagelig Bolig ved Hoffet, at han spiser, drikker, spadserer og taler med ham daglig, og nyder tillige hans Gunst og Behag, som er Dommer over Alle der (Lukas 14, 14. 15; Ez. 3,7).

Endvidere vente Nogle, at denne Fyrste, Landets Behersker, om kort Tid vil komme til disse Egne, og vil vide Aarsagen, om de ellers kunne angive nogen, hvorfor hans Naboer agtede ham saa lidet og viste ham saa megen Foragt, da de mærkede, at han vilde blive Pilegrim (Jud. 14. 15). Thi de sige, at han nu er i saa stor Anseelse hos Fyrsten, og at hans Overherre er saa fortørnet over den Haan, som de have vist Christen, da han blev en Pilegrim, at han vil anse Alt, som gjort imod sig selv (Luk. 10, 16); hvilket ikke er at undres over; thi det var af Kjærlighed til Fyrsten, at han fristede saa mange Farer.

„Jeg maa tilstaa," sagde jeg, „at det er mig kjært for den stakkels Mands Skyld, fordi han nu hviler fra sit Arbeide og med Glæde høster Velgjerninger for sine Taarer og fordi han nu er kommet ud af sine Fienders Skudvidde og ikke kan naaes af dem, som hade ham (Aab. 14, 13; Ps. 126, 5. 6).

Tillige fornøier det mig, at Rygtet herom er udbredt uden for dette Land; hvo kan vel paastaa, at dette ikke kan have en god Indflydelse paa En eller Anden, som er tilbage? Men sig mig, — medens jeg har det i frisk Erindring, — hører du Noget om hans Kone og Børn? Stakler! jeg gad rigtig vide, hvordan det gaar dem?"

Skarpsindig: Hvem? Christinde og hendes Sønner? De

gaar dem lige saa godt, som det gik Christen; thi skjøndt de i Begyndelsen vare taabelige nok til aldeles ikke at ville lade sig bevæge, hverken ved Taarer eller Bønner, saa have de dog faaet bedre Tanker, der have havt den underfulde Virkning paa dem, at de have pakket sammen og ere tillige reiste efter ham.

„Bedre og bedre," sagde jeg; „men, hvorledes! Alle, baade Konen og Børnene?"

Skarpsindig: Ja vist; jeg kan fortælle dig, hvorledes det hænger sammen; thi jeg var just nærværende den Gang, og blev fuldkommen bekjendt med hele Sagen.

„Kan man da udgive det for virkelig Sandhed?"

Skarpsindig: Du behøver ikke at være bange derfor. Jeg ved, at de have begivet sig paa Vandringen, baade den gode Kone og hendes Børn; og efterdi vi, som jeg mærker, have et betydeligt Stykke Vei at gaa sammen, saa vil jeg fortælle dig hele Sagen:

Denne Christinde — thi det var hendes Navn fra den Dag hun med sine Børn begav sig paa Pilegrimsreisen — begyndte, efterat hendes Mand var gaaet over Floden, og hun ikke mere kunde høre Noget fra ham, at blive meget urolig i Sindet. Først fordi hun havde mistet sin Mand, og fordi Kjærlighedsbaandet mellem dem var aldeles brudt. „Thi du ved," sagde han til mig, „at de Gjenlevende af Naturen ikke kan andet end sørge og være bekymrede, naar de mindes Tabet af sine Kjære."

Erindringen om hendes Mand kostede hende derfor mange Taarer. Men dette var ikke Alt; thi Christinde begyndte ogsaa ved sig selv at overlægge, om hendes usømmelige Opførsel mod hendes Mand ikke havde været en Aarsag til, at hun ei mere saa ham, og at han paa denne Maade blev hende berøvet; og herved strømmede Erindringerne ind paa hende om hendes uartige unaturlige og ugudelige Opførsel mod hendes kjære Ven, hvilket beængstede hendes Samvittighed og betyngede den med Syndeskyld.

Hun var desuden meget sønderknust ved at tilbagekalde i Erindringen

sin Mands uophørlige Sukke, bitre Taarer og Formaninger, og hvorledes hun forhærdede sit Hjerte mod alle hans Bønner og kjærlige Overtalelser til hende og hendes Sønner om at følge med ham; ja der var Intet, som Christen enten havde sagt til hende eller gjort for hende, uden at det jo nu foer hende som et Lyn igjennem Tankerne og sønderknuste hendes Hjerte;

„Vi ere alle fortabte."

især klang hans bitre Udbrud: „Hvad skal jeg gjøre for at blive salig?" smerteligst i hendes Øren.

„Vi ere alle fortabte," sagde hun derpaa til sine Børn. „Jeg har syndet mod Eders Fader, og han er gaaet bort; han vilde have havt os med, men jeg vilde ikke følge ham, hvorved jeg ogsaa hindrede Eder fra Livet."

Herover begyndte Børnene at græde og bade med Taarer i Øinene om at faa Lov at gaa til deres Fader.

„O," sagde Christinde, „gid det havde været vor Lod at følge med ham, da vilde det have gaaet os bedre, end det nu ser ud til. Thi endskjøndt jeg var saa taabelig at tro, at Eders Faders Bekymringer vare fremkomne af en forvirret Fantasi, eller af hans Tungsindighed, saa kan jeg nu dog ikke faa Andet i mit Hoved, end at de havde sit Udspring fra en anden Kilde, idet nemlig Livets Lys var ham givet, (Jakob 1, 23–25: Joh. 8, 12) ved hvis Hjælp han, som jeg mærker, er undsluppen Dødens Snarer" (Ordsp. 14, 27). Da græd de igjen alle og udbrøde: „Ak! Ve den Dag!"

Den følgende Nat havde Christinde en Drøm, og se, hun saa, at der ligesom blev aabnet et stort Pergamentsblad for hende, hvorpaa alle hendes begangne Synder stode optegnede. Forskrækket ved Synet heraf raabte hun saa høit, at Børnene hørte det: „Herre, vær mig Synder naadig!" (Luk. 18, 13).*

Siden syntes hun, at der stode to meget ildesindede Personer ved Siden af hende og sagde: „Hvad skulle vi gjøre med denne Kone; thi hun raaber baade Dag og Nat om Naade? Lade vi hende vedblive, som hun har begyndt, saa ville vi miste hende, ligesom vi mistede hendes Mand. Derfor maa vi søge paa en eller anden Maade at betage hende Tankerne om, hvordan det vil gaa herefter, ellers vil Ingen i al Verden kunne hindre hende fra at blive en Pilegrim."

Nu vaagnede hun i stærk Sved og tillige skjælvende, men faldt kort derpaa igjen i Søvn. Da syntes hun, at hun saa sin Mand Christen paa et velsignet Sted blandt mange Udødelige, med en Harpe i Haanden, hvorpaa han spillede for En, der sad paa en Throne med en Regnbue over Hovedet. Hun saa ogsaa, hvorledes han bukkede sit Hoved mod Fyrstens Fødder, og hørte ham sige: Jeg takker hjertelig min Herre og Konge, fordi han bragte mig til dette Sted.

Derpaa istemte Skaren, som stod om ham, et Fryderaab og spillede paa

---

* Dette er den syndefulde Sjæls første Raab, naar den vaagner til Bevidsthed om sin elendige, ødelagte Tilstand.

deres Harper; men ingen Levende kunde fortælle, hvad de sagde, uden Christen og hans Selskabsbrødre.

Da hun den følgende Morgen var opstaaet og havde bedet til Gud og talt en Stund med sine Børn, bankede der En stærkt paa Døren, til hvem hun sagde: „Kommer du i Guds Navn, saa kom ind.“

Dertil sagde han „Amen,“ aabnede Døren og hilsede hende med „Fred være med dette Hus.“ Derpaa sagde han: „Christinde, ved du, hvorfor jeg er kommen?“

Da rødmede hun og bævede; hendes Hjerte begyndte ogsaa at blive varmt af Længsel efter at vide, hvorfra han kom, og hvad Ærinde han havde til hende.

Han sagde derpaa til hende: „Mit Navn er Hemmelighed;* jeg bor hos dem, der ere i det Høie. Der, hvor jeg var, talte man om, at du har Lyst til at komme; der gik ogsaa Rygte om, at du er bekymret for det Onde, som du forhen har gjort mod din Mand, idet du forhærdede dit Hjerte mod hans Vei og holdt disse Smaa i deres Uvidenhed. Den Barmhjertige har sendt mig for at sige dig, Christinde, at han er en Gud beredt til at tilgive, og at han finder Behag i at mangfoldiggjøre Tilgivelsen for begangne Synder.“

„Han vil ogsaa lade dig vide, at han indbyder dig til at komme i hans Nærværelse, til hans Bord, og at han vil føde dig med sit Huses Fedme, og give dig din Fader Jakobs Arvedel. Der er din Mand Christen, som med de mange Legioner, hans Venner, stedse beskue hans Ansigt, som raader over Beskuernes Liv, og de ville Alle blive glade, naar de faa høre Lyden af dine Fodtrin over din Faders Dørtærskel.“

Christinde følte sig meget beskjæmmet og bøiede Hovedet mod Jorden. Besøgeren nærmede sig og sagde: „Christinde, her er ogsaa Brev til dig, hvilket jeg har bragt fra din Mands Konge.“

* „Herrens Frygt er Visdoms Begyndelse„ (Ps. 111, 10), og „Herrens Løndom hører dem til, som ham frygte“ (Ps. 25, 14).

Hun tog og aabnede det, og det lugtede af den bedste Vellugt (Høis. 1, 3); tillige var det skrevet med gyldne Bogstaver. Brevets Indhold var: „At Kongen vilde have hende til at gjøre som hendes Mand, Christen, nemlig at vandre den Vei, der fører til hans Stad, for der at bo i hans Nærværelse med Glæde for evig."

Af dette blev den gode Kone ganske overvældet, saa at hun udraabte til Besøgeren: „Herre, vil du føre mig og mine Børn med dig, paa det at ogsaa vi kunne komme og tilbede Kongen?"

Besøgeren svarede: „Christinde! det Bitre gaar forud for det Søde. Du maa, som han, der gik før dig, gaa igjennem Trængsler ind til den himmelske Stad, hvorfor jeg raader dig at gjøre som din Mand, Christen."

„Gaa til den snævre Port hin Side Sletten; thi den staar ved Begyndelsen af Veien, hvorpaa du maa gaa, og jeg ønsker dig al Lykke paa Veien. Ogsaa raader jeg dig, at du lægger dette Brev paa Barmen og læser deri for dig selv og dine Børn, indtil de kunne det udenad; thi det er en af de Sange, som du maa synge, medens du er paa din Vandring (Ps. 119, 54), og som du maa vise ved den første Port, du kommer til."

Nu saa jeg i min Drøm, at den gamle Mand syntes at blive meget bevæget ved denne sin Fortælling.

Han fortsatte videre og sagde: „Derpaa kaldte Christinde sine Sønner sammen til sig og talte saaledes til dem: „Mine Sønner, jeg har, som I kunne mærke, nylig været i stor Sjæls Urolighed over Eders Faders Død; aldeles ikke fordi jeg tvivler om hans Lyksalighed, thi jeg er nu forvisset om, at det staar vel til med ham; men Tanken om min egen og Eders Tilstand, som jeg tror i Grunden er meget sørgelig, har foruroliget mig meget. Min Adfærd mod Eders Fader hviler i denne min Bedrøvelse dobbelt tungt paa min Samvittighed; thi jeg forhærdede baade mit eget Hjerte og Eders mod ham, og vægrede mig for at følge med ham paa Vandringen."

„Saadanne Tanker vilde nu ganske have dræbt mig dersom jeg ikke havde

havt hin Drøm i Nat, og hin Fremmede i Morges ikke havde indgivet mig Mod."

„Kom, mine Børn, lader os pakke sammen og begive os til Porten, som fører til den himmelske Stad, paa det at vi kunne se Eders Fader og være hos ham og hans Venner i Fred, ifølge det Lands Love."

Hendes Børn brast da i Graad af Glæde over, at deres Moders Hjerte

„De fandt den gode Kone ifærd med at forlade sit Hus."

var saa bevæget. Besøgeren bød dem derpaa Farvel og de begyndte at berede sig til Reisen.

Men medens de saaledes vare ifærd med at ruste sig til Reisen, kom to Kvinder, der vare Christindes Naboersker, og bankede paa Døren, og hun sagde som forhen: „Kommer I i Herrens Navn, saa kom ind."

Kvinderne studsede herover; thi saadan Tale pleiede de ei at høre, eller at mærke at komme fra Christindes Læber; de gik dog ind. Men se, de fandt den gode Kone isærd med at forlade sit Hus.

„Kjære Veninde," sagde de da, „hvad skal dette betyde?"

Christinde sagde til den ældste af dem, som hed Fru Frygtsom: „Jeg vil foretage en Reise."

Denne Frygtsom var en Datter af ham, som mødte Christen paa Bjerget Besværlighed, og som vilde overtale ham til at gaa tilbage af Frygt for Løverne.

Frygtsom: Tør jeg spørge, hvad er det for en Reise?

Christinde: Just en Reise efter min salig Mand. — Og i det samme begyndte hun at græde.

Frygtsom: Jeg vil haabe for dine stakkels Børns Skyld, at det ikke sker, gode Veninde; Kjære, forspild dog ikke dit eget Liv saa ukvindeligt.

Christinde: Nei, mine Børn skulle følge med mig, og ingen af dem vil blive tilbage.

Frygtsom: Jeg maa høiligen undres over, hvad eller hvem der har sat dig dette i Hovedet.

Christinde: O, Naboerske, vidste du, hvad jeg ved, saa vilde du ikke tage i Betænkning at følge med mig.

Frygtsom: Kjære, hvilken ny Kundskab har forledet dig til at forlade dine Veninder og drage hen til et Sted, om hvilket Ingen ved, hvor det er?

Christinde: Jeg har været saa bekymret, siden min Mands Bortreise, især siden han gik over Floden; men hvad der foruroliger mig mest, er min ukjærlige Opførsel mod ham, da han var i sin Bekymring.

Desuden er det nu med mig, som det var med ham, at Intet kan gavne mig uden Pilegrims Vandringen. Jeg drømte i Nat, at jeg saa ham. O, gid min Sjæl var hos ham! Han bor hos Landets Konge: han sad og spiste med ham ved hans Bord; han er bleven Udødeliges Ven og har faaet et Hus

at bo i, i Sammenligning med hvilket det bedste Palads paa Jorden er at anse som en Møgdynge (2 Kor. 5, 1—4). Paladsets Fyrste har ogsaa sendt Bud efter mig med Løfte om god Modtagelse, naar jeg kommer til ham; hans Bud var her just nu og bragte mig et Brev, som indbyder mig til at komme.

I det samme tog hun Brevet frem og læste det, og sagde til dem: „Hvad have I nu at sige hertil?"

Frygtsom: O! hvilken Affindighed har der dog ikke bemægtiget sig baade dig og din Mand, ved at udsætte eder for saa megen Besvær! Du har dog hørt, hvad der mødte din Mand, endog næsten ved det første Skridt, han gjorde paa sin Vandring, som vor Nabo Haardnakket endnu kan bevidne; thi han fulgte med ham, ja Føielig ogsaa, indtil de, som kloge Folk, vare bange for at gaa videre.

Vi have desuden ogsaa hørt, hvorledes han mødte Løverne, Apollyon, gik gjennem Dødens Skyggedal og mange andre Ting. Eiheller maa du forglemme den Fare, han blev udsat for paa Forfængeligheds-Marked. Thi blev han, skjøndt Mand, saa haardt beængstet deraf, hvad vil da ikke du blive, der kun er en stakkels Kvinde? Betænk ogsaa, at disse fire Smaa ere dine Børn, dit Kjød og dine Ben! Om du end er saa daarlig at ville forspille dit eget Liv, saa bliv dog hjemme for dit Livs Frugts Skyld.

Men Christinde svarede hende: „Frist mig ikke, Veninde; jeg har nu en Skat i Haanden, hvorved jeg kan skaffe mig stor Fordel, og jeg maatte være den største Daare, om jeg ikke skulde have Lyst til at benytte mig af Leiligheden. Og hvad de Bekymringer angaar, som du taler om, at jeg vil møde underveis, saa betage de mig langtfra ikke Modet, men vise mig snarere, at jeg er paa den rette Vei. „Det Bitre maa gaa foran det Søde," hvilket ogsaa vil gjøre det Søde endnu sødere. Derfor beder jeg dig, at du vil gaa din Vei, og ikke forurolige mig mere, eftersom du ikke er kommen i mit Hus i Guds Navn, som jeg sagde."

Frygtsom skjændte da paa hende og sagde til sit Selskab efter: „Kom, min Naboerske, Barmhjertig, lader os overlade hende til sig selv; hun foragter jo vort Raad og Selskab."

Men Barmhjertig betænkte sig og vilde ikke strax give sit Samtykke og det af tvende Aarsager: 1) Hun ynkedes over Christinde, og sagde ved sig selv: „Dersom min Naboerske vil gaa bort, saa vil jeg følge hende et Stykke og hjælpe hende."

2) Hun ynkedes over sin egen Sjæl; thi hvad Christinde havde sagt, havde fæstet sig i hendes Hjerte; hvorfor hun igjen sagde ved sig selv: „Jeg vil tale mere med Christinde, og finder jeg da Sandhed og Liv i, hvad hun siger, saa vil jeg af ganske Hjerte følge med hende." Derfor svarede Barmhjertig sin Veninde Frygtsom saaledes:

„Jeg fulgte dig virkelig, min Veninde, i Morges for at besøge Christinde, men siden hun, som du ser, vil sige vort Land det sidste Farvel, saa agter jeg, da Solen skinner saa skjøndt idag, at følge med et lidet Stykke og være hende behjælpelig underveis." Hun angav ikke den anden Grund, men beholdt den for sig selv.

Frygtsom: Vel, du har altsaa Lyst til at gaa som en Nar — du ogsaa, men tag dig kun iagt itide og vær forsigtig; saalænge vi ere uden Fare, saa ere vi uden den; men naar vi ere i den, saa ere vi i den."

Derpaa gik Fru Frygtsom hjem igjen, og Christinde begav sig paa Reisen. Men da Fru Frygtsom var kommen hjem sendte hun Bud til sine Naboersker, nemlig: Fru Flagermus-Døine, Ubetænksom, Letsind og Ved-Intet; og da disse vare komne til hendes Hus, fortalte hun strax om Christinde og hendes forestaaende Reise, og begyndte saaledes:

„Da jeg i Morges, mine Naboersker, kun havde lidet at bestille, saa vilde jeg besøge Christinde, men da jeg kom til Døren og bankede derpaa som Skik og Brug er, saa svarede hun: „Kommer du i Guds Navn, saa kom ind."

Jeg gik da ind, og troede, at Alt stod vel til; men da jeg kom ind, fandt jeg hende og Børnene sysselsatte med at forlade Byen.

Jeg spurgte hende da, hvad dette skulde betyde, og hun svarede mig ganske kort, at hun agtede at gjøre en Pilegrimsvandring som hendes Mand. Hun fortalte mig ogsaa en Drøm, hun havde havt, og sagde, at Kongen i det Land, hvor hendes Mand var, havde sendt hende et Brev, hvori han indbød hende at komme derhen."

„Men," sagde Fru Ved-Intet, „tror du, hun vil reise?"

Frygtsom: Ja, hun vil afsted, hvordan det end skal gaa; og jeg tror at vide det deraf, at min væsentligste Grund, hvorfor hun skulde blive hjemme, — nemlig alle de Ubehageligheder, hun vilde træffe paa underveis, — er en væsentlig Grund for hende til at begive sig paa Reisen. Thi saameget sagde hun, at det „Bitre gaar foran det Søde, ja, og just derved bliver det Søde end sødere."

Fru Flagermus-Øine: O, den blinde og daarlige Kone! Hun vil da ikke lade sig advare ved sin Mands Gjenvordigheder? For min Del tror jeg, at om han var her igjen, vilde han være fuldkommen tilfreds derover og aldrig paany udsætte sig for saa mange Farer for Intet.

Fru Ubetænksom svarede saaledes: „Bort fra Byen med saadanne sværmeriske Daarer! For min Del siger jeg Lykke paa Reisen med hende! Skulde hun blive, hvor hun er, og have samme Sind, hvo kunde da leve rolig med hende? Thi hun vil da maaske blive rent tosset, saa at man hverken kan omgaaes med hende eller tale med hende om Gjenstande, som ingen Forstandig kan undgaa at tale om, og derfor vil jeg, for min Del, aldeles ikke blive sørgmodig over hendes Bortreise; lad hende gaa, og en Bedre kan komme istedet; det har aldrig været godt i Verden, siden slige forskruede Hjerner kom der."

Fru Letsind tilføiede derpaa: „Kom! Lad os ophøre med saadant Snak. Jeg var iforgaars hos Fru Vellyst, hvor vi vare saa muntre som unge Piger. Thi hvem tror du skulde være der uden jeg og Fru Kjøds-

Lyst og tre eller fire Andre, saasom Hr. Løsagtig, Fru Urenhed og nogle Flere. Der havde vi Musik og Dands og hvad Andet, der kunde tjene til Fornøielse. Ja, jeg tør sige, at hun er en særdeles dannet Dame, og Hr. Løsagtig en rask Karl.“

2 Kapitel.

Christinde havde imidlertid begivet sig paa Veien, og Barmhjertig fulgte hende. Som de og Børnene gik sammen, begyndte Christinde at tale: „Jeg maa anse det for en uventet Gunst af dig, Barmhjertig, at du vilde forlade dit Hus og følge med mig et Stykke paa Veien."

Derpaa svarede den unge Barmhjertig — hun var nemlig ung —: „Dersom jeg vidste, det kunde være til nogen Gavn, saa vilde jeg følge med dig og aldrig nærme mig Byen mere."

Christinde: Vel, Barmhjertig, vov det kun med mig; jeg ved vel, hvad Enden paa vor Vandring vil blive; min Mand er der, hvorfra han ikke vil drage bort, om han end fik alt det Guld, som findes i Verden, og ikke vil du blive forskudt, endskjøndt du kun gaar efter min Indbydelse.

Kongen, som sendte Bud efter mig og mine Børn, er En, som finder Behag i Barmhjertighed. Desuden skal jeg, om du vil, fæste dig som min Tjenestepige, endskjøndt vi skulle have alle Ting fælles med hinanden, naar du blot vil følge med mig."

Barmhjertig: Men hvorledes skal jeg faa Vished om, at ogsaa jeg vil blive modtagen der? Kunde jeg faa sikkert Haab herom, da vilde jeg aldeles ikke betænke mig, men hjulpen af ham, der alene kan hjælpe, vilde jeg da gaa, hvor kjedelig end Veien maatte være.

Christinde: Vel, kjære Barmhjertig; jeg skal sige dig, hvad du skal gjøre; følg med mig til den snævre Port, saa skal jeg der gjøre videre Undersøgelse for dig, og dersom du ikke der faar nogen Opmuntring, vil jeg samtykke i, at du vender tilbage igjen, og jeg skal tillige betale dig for den Godhed, du viste mig og mine Børn ved at følge os paa Vei.

Barmhjertig: Ja, da vil jeg gaa og tage det, som det falder, og

Herren give, at min Lod maa der falde saaledes, at Himlens Konge vil have sit Sind henvendt paa mig!

Christinde blev da hjertelig glad, ikke alene fordi hun havde faaet en Selskabssøster, men ogsaa fordi hun havde virket saameget paa den stakkels Pige, at hun havde fattet Lyst til sin egen Frelse. Da de saaledes fulgtes ad, begyndte Barmhjertig at græde. „Hvorfor græder du saa, Søster? sagde Christinde.

Barmhjertig: Ak, hvo kan Andet end beklage sig, naar man vil betænke, i hvilken Stilling og Forfatning mine stakkels Beslægtede ere, som endnu forblive i den syndige By? Og hvad der end mere smerter mig er, at de ingen Undervisning have, ikke heller Nogen, som kan fortælle dem om det Tilkommende.

Christinde: Medlidenhed anstaar Pilegrime, og du gjør for dine Venner, som min gode Christen gjorde for mig, da han forlod mig, fordi jeg hverken vilde agte eller adlyde ham; men hans og vor Herre opsamlede hans Graad i sin Flaske (Ps. 56, 9), og nu høste baade du, jeg og mine elskede Smaa den velgjørende Frugt af dem. Jeg haaber, Barmhjertig, at disse dine Taarer ei ville blive spildte; thi Sandheden har sagt, at „de, som saa med Graad, skulle høste med Frydesang. Den, der bærer Sæden, som langsomt sankes, gaar flux frem og græder; men han skal visseligen komme med Frydesang, naar han bærer sine Neg" (Ps. 126, 5. 6).

Da sagde Barmhjertig:

Mig lede den Høitpriste selv,
Ved Miskundhedens Haand,
Op til hans Port, hans hellige Bjerg,
Som Barn i Ledebaand!
Og lad mig aldrig skeie ud,
Og ei til Siden se,
Men vandre frem hans Naadevei,
Hvad mig saa end skal ske!
Han samle til sig Alle, som
Jeg efterlader mig!
Lad dem af Hjertet bede, Gud!
Om at tilhøre dig!

Christinde med sine Børn og Barmhjertig sætte afsted. 273

Min gamle Ven fortsatte nu sin Fortælling og sagde: „Men da Christinde kom til Forsagthedens Sump, begyndte hun at blive tvivlraadig; thi," sagde hun, „her er et Sted, hvor min kjære Mand nær var druknet i Dyndet." Hun bemærkede ogsaa, at uagtet Kongens Befaling om at forbedre dette Sted for Pilegrimenes Skyld, var det dog snarere værre end forhen."

Jeg spurgte da, om det var sandt. „Ja," sagde den gamle Mand, „altfor sandt; thi der er Mange, som foregive, at de ere Kongens Arbeidere og sige, at de skulle forbedre Kongeveien, men bringe Skarn og Snavs istedetfor Stene derhen, saa at de saaledes fordærve den istedetfor at forbedre den."*

Christinde og hendes Børn standsede derfor her. Men Barmhjertig sagde: „Kom, lader os forsøge; men lader os tillige være forsigtige." De saa da vel for deres Fødder og kom endelig vaklende over. Christinde var dog nær bleven siddende fast deri et Par Gange.

Neppe vare de komne over, førend de syntes at høre Ord, som sagde til dem: „Salig er hun, som troede; thi det skal fuldkommes, som hende er sagt af Herren" (Luk. 1, 45).

Derpaa gik de videre, og Barmhjertig sagde da til Christinde: „Havde jeg et saa vel grundet Haab om en kjærlig Modtagelse ved den snævre Port som du, da tror jeg ikke, at Forsagthedens Sump skulde betage mig Modet."

„Vel," svarede den Anden, „du kjender din svage Side, og jeg min, og, gode Veninde, vi ville faa Ubehageligheder nok, inden vi komme til Enden af Reisen! thi jeg kan ei forestille mig Andet, end at de, som stræbe at naa saa stor Herlighed, som vi stræbe efter, og som ere ligesaa misundte for denne Lykke som vi, nødvendig maa støde paa Farer og Snarer, samt al mulig Fortræd og Bedrøvelse, som de, der hade os, kunne overfalde os med."

Nu forlod Skarpsindig mig, og jeg fortsatte min Drøm for mig

* Det er dem, som Paulus taler om, naar han siger: „der er Nogle, som forvilde Eder og ville forvende Christi Evangelium" (Gal. 1, 7).

selv. Jeg syntes da at se Christinde, Barmhjertig og Børnene gaa til Porten. Da de vare komne der, overlagde de ganske kortelig om, hvorledes de skulde bære sig ad for at komme igjennem Porten, og hvad de skulde sige til Portneren.

Der blev da besluttet, at Christinde, som var ældst, skulde banke

„De saa vel for deres Fødder og kom endelig vaklende over."

paa for at komme ind, og hun skulde paa de Andres Vegne tale til ham, som lukkede op. Christinde begyndte da at banke flere Gange ligesom hendes Mand gjorde; men istedetfor Svar syntes de at høre en Hund komme bjæffende mod dem; en Hund, og det en stor en! og denne gjorde Kvinderne og

Børnene bange, saa at de ikke turde banke mere, førend efter nogen Tid, af Frygt for, at Bulbideren skulde fare løs paa dem. De bleve nu derfor meget urolige og vidste ikke, hvad de skulde gjøre; banke paa vovede de ikke af Frygt for Hunden; gaa tilbage turde de heller ikke, af Frygt for, at Portneren skulde se dem, naar de gik, og herover blive fortørnet; omsider besluttede de at banke igjen og at banke stærkere end før. Portneren spurgte da: „Hvem der?“ Hunden ophørte nu at gjø, og der blev lukket op for dem.

Christinde neiede dybt og sagde: „Herren maa ei tage det ilde op, at hans Tjenerinder have banket paa hans fyrstelige Port.“

„Hvorfra komme I?“ sagde Portneren, „og hvad ville I?“

Christinde svarede: „Vi komme, hvorfra Christen kom, og i det samme Ærinde som han, nemlig, om det naadigst maatte behage Eder, at tilstede os at komme ad denne Port ind paa den Vei, som leder til den himmelske Stad. Jeg maa desuden gjøre opmærksom paa, at jeg er Christinde, som engang var den henvandrede Christens Kone.“

Herover blev Portneren forundret og sagde: „Hvad! er hun bleven en Pilegrim, som for kort siden afskyede dette Liv?“ Da bøiede hun sit Hoved og sagde: „Ja, og saaledes ere ogsaa mine Smaa.“

Derpaa tog han hende ved Haanden og ledsagede hende ind og sagde: „Lader de smaa Børn komme til mig“ (Math. 19, 14), og derefter lukkede han Porten. Nu kaldte han paa en Basunblæser, som var ovenover Porten, og bad ham underholde Christinde med Basunens Lyd og Klang af Glæde over hende. Han adlød og blæste i Basunen og fyldte Luften med harmoniske Toner.

Stakkels Barmhjertig stod imidlertid udenfor og bævede og græd af Frygt for, at hun var forskudt. Men da Christinde havde faaet Adgang for sig og sine Børn, bad hun ogsaa for Barmhjertig.

„Herre,“ sagde hun, „jeg har en Veninde, som endnu staar udenfor, og som er kommen hid i samme Hensigt som jeg; men som er meget nedslagen, fordi, som hun tror, hun kommer uden at være kaldet, medens min Mands Konge har sendt Bud efter mig.“

Barmhjertig ved den snævre Port.

Barmhjertig begyndte nu at blive meget utaalmodig, og hvert Minut var hende saa langt som en Time, hvorfor hun forekom Christinde i at fuldføre sin Forbøn for hende, ved selv at banke paa Porten, og hun bankede saa stærkt, at hun bragte Christinde til at studse. „Hvem er der?" spurgte Portneren. „Det er min Veninde," svarede Christinde.

Han aabnede da Porten og saa ud, men Barmhjertig var udenfor falden i Afmagt; thi hun besvimede af Frygt for, at Porten ei skulde blive aabnet for hende.

Derpaa tog han hende ved Haanden og sagde: „Jeg byder dig Pige, at staa op."

„O Herre," sagde hun, „jeg er afmægtig, der er neppe Liv tilbage i mig."

Men han svarede, at der var En, som havde sagt: „Da min Sjæl forsmægtede i mig, kom jeg Herren ihu; og min Bøn kom til dig i dit hellige Tempel (Jonas 2, 8). Frygt ikke, men staa paa dine Fødder, og sig mig, hvorfor du er kommen."

Barmhjertig: Jeg er kommen efter det, hvortil jeg aldrig blev indbuden saaledes som Christinde. Hendes Indbydelse var fra Kongen, men min var fra hende. Jeg er derfor bange for, at jeg er anmassende.

Portneren: Anmodede hun dig om at følge sig hertil?

Barmhjertig: Ja, og jeg fulgte med, som min Herre ser. Dersom der findes nogen Naade eller Syndsforladelse tilovers, saa bønfalder jeg om, at jeg din Tjenerinde, maa blive delagtig deri.

Da tog han hende igjen ved Haanden og ledsagede hende venligen ind og sagde: „Jeg beder for alle dem, som tro paa mig." Han sagde derpaa til de Hosstaaende: „Lad Barmhjertig faa Noget at lugte til, for derved at standse hendes Afmagt." De hentede da lidt Myrrha til hende, og kort efter livnede hun op igjen.

Da nu Christinde med sine Børn og Barmhjertig vare modtagne ved Indgangen til Veien, og han havde talt venligen med dem, saa

sagde de endvidere til ham: „Vi ere bekymrede for vore Synder, hvorfor vi bede om Tilgivelse og om videre Undervisning, i hvad vi skulle gjøre."

„Jeg skjænker Naade," sagde han, "ved Ord og Gjerning; ved Ord, i Forjættelsen om Tilgivelse, ved Gjerning paa den Maade, paa hvilken jeg erhvervede den. Tag det Første fra mine Læber med et Kys, og det Andet, naar det bliver aabenbaret" (Høis. 1, 2; Joh. 20, 20).

Nu saa jeg i min Drøm, at han talte meget med dem, hvorved de bleve saare glade; han ledsagede dem ogsaa øverst op paa Porten og viste dem, ved hvilken Daad de vare blevne frelste, og fortalte dem tillige, at de igjen vilde faa dette Syn at se til Trøst for dem, medens de vandrede paa Veien.

Han lod dem siden være en Stund i en smuk Lund, hvor de talte med hinanden, og Christinde begyndte da saaledes: „O Herre, hvor glad jeg er over, at vi ere komne hid!"

Barmhjertig: Det kan du vel være; men jeg har allermest Aarsag til at glæde mig.

Christinde: Jeg troede engang, da vi stode ved Porten, at vor Umage var spildt, eftersom Ingen svarede ved vor Banken, og især da den fæle Hund bjæffede saa forfærdeligt ad os.

Barmhjertig: Men min største Frygt var, da jeg saa, at du kom i hans Gunst, og at jeg blev tilbage udenfor; da tænkte jeg: „Nu er da det opfyldt, som staar skrevet, at to Kvinder skulle male paa Kværnen; den Ene skal tages og den Anden lades tilbage" (Math. 24, 41). Jeg anstrængte mig meget for at undgaa at raabe: „Fortabt!" og jeg var bange for at banke mere; men da jeg saa, hvad der stod skrevet over Porten, tog jeg Mod til mig; thi da tænkte jeg, „enten maa jeg banke igjen eller dø! Da bankede jeg, uden selv at vide hvorledes; thi min Aand kjæmpede imellem Liv og Død.

Christinde: Ved du ikke, hvorledes du bankede? Jeg forsikrer, du bankede saa stærkt, at jeg studsede derover. Jeg har aldrig i mit Liv hørt saadan Banken; jeg troede, du vilde bryde ind eller „tage Riget med Magt" (Math. 11, 12).

Barmhjertig: Ak, hvo kunde i min Forfatning have gjort anderledes? Du saa jo, at Døren blev lukket for mig, og at der var en yderst grum Hund i Nærheden. Hvo, siger jeg, vilde ikke, naar han var ligesaa forsagt som jeg, af al Magt banke paa? Men Kjære, hvad sagde Herren om min Ubeskedenhed? Var han ikke vred paa mig.

Christinde: Da han hørte din voldsomme Larm, smilte han særdeles venligt;* jeg tror, han syntes godt om, hvad du gjorde; thi han viste intet Tegn paa det Modsatte. Men jeg maa meget undre mig over, hvorfor han holder en saadan Hund; havde jeg vidst det før vilde jeg visselig ikke have havt Mod nok til at friste Lykken paa en saadan Maade. Men siden vi nu ere inde, saa ere vi inde; og jeg er hjerteglad.

Barmhjertig: Jeg skal spørge ham, hvis du vil, naar han kommer ned igjen, hvorfor han holder en saadan hæslig Hund i Gaarden. Jeg haaber, han ikke tager det ilde op.

„Ja gjør det," sagde Børnene, „og overtal ham til at hænge den, thi vi ere bange for, at den skal bide os, naar vi gaa herfra."

Omsider som han til dem igjen, og Barmhjertig faldt ned paa sit Ansigt, tilbad ham og sagde: „Herre, modtag mit Taksigelsesoffer, som jeg nu byder dig af mine Læber."

„Fred være med dig, staa op!" sagde han; men hun blev liggende og sagde: „Herre, du er retfærdig, naar jeg vil trætte med dig; dog maa jeg tale med dig om Rette (Jer, 12, 1). Hvorfor holder du en saa forfærdelig Hund i Gaarden? Saadanne Kvinder og Børn, som vi, ere færdige til at fly fra Porten af Frygt ved Synet af den."

„Denne Hund," svarede han, „hører en Anden til; den er ogsaa indesluttet paa en anden Mands Grund, saa at mine Pilegrime blot hører dens Bjæffen. Den henhører til Fæstningen, du ser hist henne, men den kommer undertiden ogsaa hen til dette Steds Mure. Den har allerede ved sin forfærdelige Gjøen skræmt mangen ærlig Pilegrim tilbage fra den rette Vei.

* Christus synes godt om lydelig og uafladelig Bøn.

En Basunblæser.

„Barmhjertig var falden i Afmagt."

Dens Herre holder den sandelig ikke i nogen god Hensigt for mig og Mine, men agter derved at hindre Pilegrimene fra at komme til mig, og at afskrække dem fra at banke paa Porten for at komme ind. Undertiden har den ogsaa brudt ud og sønderslidt En og Anden, som jeg elskede, men for Nærværende bærer jeg Alt med Taalmodighed. Jeg giver desuden mine Pilegrime betimelig Hjælp, saa at de ei overgives i dens Vold, at den kan gjøre med dem, hvad dens Hundenatur driver den til.

Men hvorledes, min Dyrekjøbte, jeg troede aldrig du havde ladet dig skræmme af en Hund, hvor glubsk du end vidste den var. Tiggerne, som gaa fra Dør til Dør, udsætte sig heller for en Hunds Hylen og Bjæffen, ja endog Bid, end de ville give Slip paa en formodet Almisse. Og skal en Hund i en anden Mands Gaard, en Hund, hvis Bjæffen jeg vender til Pilegrimenes Fordel, holde Nogen fra at komme til mig? „Jeg befrier dem fra Løverne og min Eneste fra Hundens Vold" (Ps. 22, 20—21).

„Jeg tilstaar min Uvidenhed," svarede Barmhjertig; „jeg taler, hvad jeg ikke forstaar, men indser, at du gør Alt vel."

Christinde begyndte derpaa at tale om deres Reise, og at spørge efter Veien, hvorpaa han gav dem Føde, vaskede deres Fødder og viste dem Veien, ligesom han tilforn havde gjort med hendes Mand.

3 Kapitel.

Jeg saa nu i min Drøm, at de vandrede hen ad Veien og havde et meget smukt Veir paa deres Reise.

Christinde begyndte da at synge:

Velsignet Dag og Stund, da jeg
Mit Pilegrimsliv begyndte!
Og han, som mig til denne Vei
Med kjærlig Omhu skyndte!

Vel sandt: mig længe Kjødet drog;
Først sent jeg søkte Livet;
Men bedre sent end aldrig dog:
Den Trøst mig her blev givet. —

Vi saa, vor Frygt blev vendt til Tro,
Til salig Fryd vor Taare;
Saa af Begyndelsen vi jo
Vor Ende let kan spore.

Paa den anden Side af Muren, som indhegnede Veien, hvorpaa Christinde og hendes Følge skulde gaa, var der en Have, som tilhørte ham, der var Eier af den før omtalte bjæffende Hund. Nogle af Havens Frugttræer skjøde deres Grene over Muren, og de, som opsamlede og spiste af de Frugter, de fandt, naar de vare modne, gjorde dette til megen Skade for sig selv.

Da Christindes Børn vare meget fornøiede over disse Træer og over Frugten, som hang derpaa, saa plukkede de deraf, — som Børn almindelig ere tilbøielige til, — og begyndte at spise. Deres Moder irettesatte dem vel derfor, men de listede sig dog dertil.

„I begaa Synd, mine Børn,“ sagde hun; „thi det er ikke vor Frugt;“ men hun vidste ikke, at de tilhørte Fienden. Jeg forsikrer Eder, at hun vilde

have været færdig til at dø af Skræk, dersom hun havde vidst det. Men de gik da videre deres Vei.

Da de nu vare komne et Par Bøsseskud fra det Sted, som førte dem ind paa Veien, saa de to meget slette Personer komme dem imøde. Christinde og hendes Veninde tilhyllede sig med deres Slør, og fortsatte med Børnene i Spidsen deres Reise, indtil de tilsidst stødte sammen.

Christindes Børn spise af Frugten.

De, som mødte dem, kom just lige imod Kvinderne, som om de vilde omfavne dem, men Christinde raabte: „Holdt kun, eller gaa i Fred, hvorhen I skulle!“ Men disse to agtede ikke paa Christindes Ord, ligesom om de vare døve, og begyndte at lægge Haand paa dem; men da blev Christinde meget vred, og stødte til dem med Fødderne, og Barm=

hjertig gjorde ogsaa, hvad hun kunde, for at blive dem kvit. Christinde sagde igjen til dem: „Forhold Eder rolige og gaa bort; vi have ingen Penge at miste, da vi ere Pilegrime, som I se, og tillige saadanne, som leve af Venners Medlidenhed."

Derpaa sagde den ene af disse to Mænd: „Vi ville ikke overfalde Eder for Penge, men vi ville kun spørge, om I ville tilstaa os en ubetydlig Ting, som vi forlange, og da ville vi holde Eder for bestandig i Anseelse."

Christinde, som nu anede, hvad de vilde sige hermed, svarede igjen: „Vi ville hverken høre, eller agte paa, eller tilstaa Eder, hvad I forlange, vi have Hastværk og have ikke Tid at vente, da det for os gjælder Liv og Død." Hun og hendes Følge gjorde da paany et Forsøg paa at komme fra dem, men de hindrede dem i deres Reise.

Disse to slette Mennesker sagde da videre: Vi agte ikke at skade Eder paa Eders Liv, det er noget ganske Andet, vi ville."

„Ja, I ville have os med Legeme og Sjæl, thi det er Aarsagen, hvorfor I ere komne, men vi ville hellere dø paa Stedet, end at lade os bringe i saadanne Snarer, som siden ville sætte vort sande Vel paa Spil."

I det samme raabte de begge „Mord! Mord!" og henskjøde sig under de Love, som ere bestemte til Kvindernes Beskyttelse (5 Mos. 22, 23; 26—27). Men Mændene nærmede sig dog stædse til dem for om muligt at faa Overhand over dem; de raabte derfor igjen.

Da de endnu, som sagt, ikke vare langt fra Porten, indad hvilken de kom, saa hørtes deres Røst derhen, hvorfor der strax kom En ud af Huset, og da man kjendte Christindes Stemme, ilede man hende til Hjælp. Saasnart man fik dem at se, mærkede man, at de vare i en heftig Kamp, og at Børnene græd. Da raabte han, som kom ud for at hjælpe dem, til Skurkene: „Hvad tage I Jer for? Ville I forlede min Herres Folk til Overtrædelse?" Han forsøgte ogsaa at gribe dem, men de undfløi over Muren ind i den Mands Have, hvem den store Hund tilhørte, saaledes at Hunden blev deres Beskytter.

Hjælperen kom da hen til Kvinderne og spurgte, hvordan det var med dem. „Vi takke din Fyrste, vi befinde os ganske godt; vi bleve kun noget forskrækkede; vi takke ogsaa dig, fordi du kom os til Hjælp; thi ellers vare vi blevne overmandede.“

Efter at have vexlet nogle Ord, sagde derpaa Hjælperen: Jeg undres meget over, at I, da I vidste, at I ere svage Kvinder, ikke ved Eders Ophold ved Porten bade Herren om en Ledsager, da kunne I have undgaaet disse Bekymringer og Farer, naar han havde tilstaaet Eder en.“

Christinde: Ak! vi vare saa indtagne i den nærværende Velsignelse, at vi ganske glemte de tilkommende Farer; hvo kunde desuden tænke, at der saa nær Kongens Palads skulde ligge saadanne Skurke paa Lur? Det vilde i Sandhed have været vel for os, om vi havde bedet vor Herre om En; men siden vor Herre selv ved, hvad der tjener til vort Bedste, saa maa jeg undres over, hvorfor han ikke sendte En med os!

Hjælperen: Det er ikke altid nødvendigt at give Noget, som man ei har bedet om, (Jak. 4, 2) at det ikke derved skal blive af mindre Værd; men naar man føler Mangel paa Noget, da erholder det — i dens Øine, som føler Mangelen, — den Værd, som egentlig tilkommer det, og saaledes vil det følgelig siden blive anvendt. Havde Herren givet Eder en Ledsager, saa vilde ingen af Eder have beklaget Eders Forsømmelse ved ikke at bede om En, som I nu have Anledning til. Saaledes virke alle Ting til det Gode og tjene til at gjøre Eder mere forsigtige.

Christinde: Skulle vi gaa tilbage til vor Herre, og idet vi bekjende vor Forsømmelse, bede om En?

Hjælperen: Bekjendelsen af Eders Forsømmelse skal jeg forestille ham, saa at I ikke behøve at gaa tilbage; thi overalt, hvor I komme, ville I ikke finde nogen Mangel paa Noget, da der i ethvert af min Herres Herberger, som han har indrettet for sine Pilegrimes Modtagelse, er tilstrækkeligt sørget for, hvad der kan betrygge dem mod hvilketsomhelst Angreb. Men, som sagt, „han vil lade sig adspørges af dem til at gjøre ved dem dette“

(Ez. 36, 37), og det maa være en ussel Ting, som ikke engang er værd at spørge om!

Da han havde sagt dette, gik han tilbage, og Pilegrimene fortsatte sin Vei.

„Hvor vi dog have bedraget os!“ sagde Barmhjertig. „Jeg tænkte, at vi havde overstaaet al Fare, og at vi aldrig skulde sørge mere.

„Din Uskyldighed, Søster,“ sagde Christinde til Barmhjertig, „kan undskylde dig meget; men hvad mig angaar, da er min Feil saameget desto større, fordi jeg saa Faren, førend jeg gik ud af Døren, og havde dog ikke været forsigtig, hvor Forsigtighed var nødvendig. — Jeg fortjener saameget større Daddel.

Barmhjertig sagde da: „Hvorledes kunde du vide dette, førend du gik hjemmefra? Kjære, opløs mig denne Gaade.“

Christinde: Ja, det skal jeg sige dig. Førend jeg reiste havde jeg en Nat en Drøm derom; jeg syntes at se to Mennesker, fuldkommen ligesom disse, at staa ved Sengen og overlægge, hvorledes de skulde forhindre min Salighed. Jeg skal fortælle dig, hvad de sagde, — det var, da jeg var i mine Bekymringer —: „Hvad skulle vi gjøre med denne Kone; thi hun raaber Dag og Nat om Naade? Lade vi hende vedblive, som hun har begyndt, saa ville vi miste hende, ligesom vi mistede hendes Mand.“ Dette, ved du, maatte have bragt mig til at være opmærksom og til at være forsigtig, naar Forsigtighed var fornøden.

„Vel,“ sagde Barmhjertig, „ligesom vi ved vor Forsømmelse have faaet Anledning til at se vore Ufuldkommenheder, saaledes har vor Herre taget Anledning deraf til at stadfæste sin Naades Rigdomme; thi han har, som vi se, fulgt os med usigelig Kjærlighed og har af sin Naade og sit Velbehag befriet os fra deres Hænder, der vare stærkere end vi.

Da de saaledes havde talt nogen Tid, nærmede de sig et Hus, som stod ved Veien, og som var bygget til Hvile for Pilegrime, hvorom man finder fuldstændigere fortalt i den første Del af Historien om Pilegrims Vandring.

De gik da hen til Huset, — Fortolkerens Hus, — og da de kom til Døren, hørte de megen Tale indenfor. De lyttede til og hørte, som de troede, Christinde nævnet ved Navn.

Man maa nemlig vide, at der, længe før hun kom, var almindelig Tale om, at hun og hendes Børn havde begivet sig paa Vandringen, og det var saameget behageligere for dem, som de havde hørt, at hun var Christens Kone, der for nogen Tid siden var saa uvillig til at høre Tale om nogen Pilegrimsvandring.

Saaledes stode de derfor stille og hørte de gode Folk indenfor rose hende, hvem de mindst tænkte stod ved Døren. Endelig bankede Christinde paa, som hun gjorde forhen ved Porten, og da hun havde banket, kom der en ung Pige ved Navn Uskyldig og aabnede Døren og saa ud, og se, to Kvinder stod der.

„Med hvem ville I tale her?" spurgte Pigen. Christinde svarede: „Vi vide, at dette er et priviligeret Sted for dem, som ere blevne Pilegrime, og vi ere just saadanne, hvorfor vi bede om at maatte tage ind her; thi det er temmelig silde paa Dagen, som du ser, og vi ville ikke gjerne gaa længere i Nat."

Pigen: Maa jeg spørge, hvad er Eders Navn, at jeg kan sige min Herre det?

Christinde: Mit Navn er Christinde, Kone til den Pilegrim, som for nogle Aar siden reiste her, og disse ere hans fire Børn. Denne Pige er min Veninde og er ogsaa paa Pilegrimsvandring.

Da løb Uskyldig ind og sagde: „Kunne I gjætte, hvem der er ved Døren? Det er Christinde, hendes Børn og Veninde; de ville Alle have Herberge her." Da løb de af Glæde hen og fortalte deres Herre det."

Han kom da til Døren, og efterat have betragtet hende sagde han: „Er du den Christinde, hvem den gode Mand Christen efterlod, da han slog sig til Pilegrimslivet?"

Christinde: Jeg er den Kvinde, som var saa forhærdet, at jeg for-

agtede min Mands Bedrøvelse, og som lod ham gaa alene paa sin Reise, og her er hans fire Børn; men nu kommer ogsaa jeg, fordi jeg er overbevist om, at ingen uden denne Vei er den rette.

Fortolkeren: Det er altsaa fuldkommet, hvad der staar skrevet om den Mand, som sagde til sin Søn: „Gak hen, arbeid idag i min Vingaard," og han svarede sin Fader og sagde: „Fader, jeg vil ikke;" men derefter angrede han, og han gik hen (Math. 21, 29).

Christinde sagde da: „Lad det saa være, Amen. Gud lade blive sandt om mig og skjænke mig den Naade, at jeg paa det Sidste maa findes i Fred med ham, uden Plet og uden Lyde!"

Fortolkeren: Men hvorfor staar du ved Døren? Kom ind, du Abrahams Datter; vi talte just nu om dig; thi vi havde faaet Efterretning om, at du er bleven en Pilegrim. Kom, Børn, kom ind, kom ogsaa du, Pige.

Nu gik de da alle ind, og man bad dem sidde ned og hvile sig.

Da de havde gjort dette, kom de ind i Stuen for at se til dem, og Alle frydede sig over at Christinde var bleven Pilegrim. De saa ogsaa paa Børnene, klappede dem paa Kinden til Tegn paa en venlig Modtagelse, viste sig ogsaa elskværdig mod Barmhjertig og bød dem alle velkommen i deres Herres Hus.

Fortolkeren tog dem kort derpaa ind med sig i sine Billed-Sale, fordi Aftensmaaltidet endnu ikke var færdigt, og viste dem, hvad Christen, Christindes Mand, havde seet nogen Tid tilforn.

Her saa de Manden i Buret, Manden der havde havt den frygtelige Drøm, Manden, som slog sig igjennem Fienderne, og Portrætet af ham, der er større end Alle, tilligemed de øvrige Ting, som vare Christen saa gavnlige.

Saasnart dette var gjort, og efterat Christinde og hendes Følge en Tidlang havde tænkt over, hvad de havde seet, tog Fortolkeren dem igjen tilside og førte dem ind i et Værelse, hvor der var en Mand, som kun saa ned, med et Møggreb i Haanden; der stod ogsaa En over hans Hoved,

med en himmelsk Krone i Haanden, og tilbød ham denne Krone for Møggrebet; men Manden hverken saa eller agtede paa ham, men blev ved at rage til sig Straa, Spaaner og Støv paa Gulvet.

„Jeg tror,“ sagde Christinde, „at jeg nogenlunde forstaar Betydningen heraf; det er nemlig et Billede paa et af denne Verdens Mennesker; er det ikke saa, gode Herre?“

Fortolkeren: Du har Ret, og hans Møggreb viser hans kjødelige Sind. Og at du ser ham hellere beskæftiget med at sammenrage Straa, Spaaner og Støv paa Gulvet end at gjøre, hvad han siger, som kalder paa ham herovenfra, — det er for at vise dig, at Himlen for Nogle ikke er andet end en Fabel, men at de herværende Ting gjælde hos Saadanne for de ene væsentlige. Videre at du saa, at Manden kun vendte sin Blik nedad, det skal lære dig, at naar de jordiske Ting hvile med Kraft paa Menneskenes Sind, da føre de deres Hjerter ganske bort fra Gud.

Da udbrød Christinde: „O, bevar mig fra dette Møggreb!“

„Den Bøn,“ sagde Fortolkeren, „'giv mig ikke Rigdom', har ligget saa længe, at den er næsten rusten, og er neppe Ens Bøn blandt ti Tusinde. Straa, Spaaner og Støv ere de Ting, som man nu fordetmeste beskæftiger sig med at søge efter.“

Derved græd Christinde og Barmhjertig og sagde: „Ak! det er altfor sandt!“

Da Fortolkeren havde vist dem dette, fulgte han dem ind i det bedste Værelse i Huset, — det var et meget smukt Værelse, — og bad dem se rundt omkring sig, om de der kunde finde noget, som kunde belære dem.

De saa da gjentagne Gange rundt om sig, men der var intet Andet at se, end en stor Edderkop paa Væggen, og den lagde de ikke Mærke til.

Barmhjertig sagde da: „Herre, jeg ser Intet;“ men Christinde forblev taus.

„Se dig om igjen,“ sagde Fortolkeren. Hun gjorde saa og sagde: „Her er intet Andet end en styg Edderkop, som hænger ved Væggen.“ „Er

der kun een Edderkop," sagde han, „i hele dette store Værelse?" Da stod Taarerne Christinde i Øinene, thi hun havde en hurtig Fatteevne, — og hun sagde: „Jo, Herre, der er mere end en, ja og det saadanne Edderkopper, hvis Gift er mere fordærvelig end dennes."

Fortolkeren saa med Venlighed paa hende og sagde: „Du har talt sandt." Dette bragte Barmhjertig til at rødme, og Børnene til at tilhylle sine Ansigter; thi nu begyndte Alle at forstaa Gaaden.

Fortolkeren sagde derpaa videre: „Edderkoppen tager fat paa med Hænderne, som I se, og er i en Konges Paladser. (Ordsp. 30, 28). Og hvorfor paamindes Eder dette, uden for at vise Eder, at hvor fulde af Syndens Gift I end ere, kunne I dog ved Troens Haand holde fast ved og bo i det bedste Værelse, som tilhører Kongens Hus heroventil?"

„Jeg tænkte ogsaa," sagde Christinde, „noget Lignende, men kunde ikke ret gjøre mig det klart. Jeg troede, at vi vare som Edderkopper, og at vi saa ud som hæslige Skabninger, i hvor skjønne Værelser vi end vare; men at vi af denne Edderkop, denne giftige og slemme Skabning skulde lære at øve Troen, det faldt mig ikke ind; og dog, den har taget Hold med Hænderne og dvæler, som jeg ser, i Husets bedste Værelse. — Sandelig, Gud har ikke gjort Noget forgjæves!"

Da syntes Alle at blive glade, men Taarerne stode dem i Øinene; og de saa paa hverandre og bøiede sig for Fortolkeren.

Han viste dem ogsaa ind i et andet Værelse, hvor der var en Høne med Kyllinger, hvilke han bad dem lægge Mærke til en Stund. Derpaa gik en af Kyllingerne hen til Karret for at drikke, og hver Gang den drak, løftede den sit Hoved og Øine op mod Himlen. „Se," sagde han, „hvad denne lille Kylling gjør, og lær af den at kjende, hvorfra Eders Naade kommer, og se op, naar I modtage den. Se dog endnu en Gang," sagde han, „og læg Mærke dertil."

Dette gjorde de og saa da, at Hønen gaar frem paa fire Maader overfor sine Kyllinger:

I Fortolkerens Blomsterhave.

1) Den har en almindelig Kalden, som den bruger hele Dagen.

2) Den har en særegen Kalden, men som den kun undertiden betjener sig af.

3) Den har en klagende Stemme (Matth. 23, 37); og

4) den har et Varselsskrig.

„Sammenlign nu," sagde han, „denne Høne med Eders Konge og disse Kyllinger med hans lydige Tjenere. Thi ligesom den har han sine forskjellige Maader, som han anvender overfor sit Folk: ved sin almindelige Kalden giver han Intet; ved sin særegne Kalden har han altid Noget at give; han har ogsaa en Klukken for dem, som ere under hans Vinger; og han har et Varselsskrig, for at gjøre Allarm, naar Fienden kommer.

Jeg ansaa det rigtigst, mine Kjære, at ledsage Eder ind i det Værelse, hvor saadanne Ting ere, fordi I ere Kvinder, og de ere fattelige for Eder."

„O Herre," sagde Christinde, „lad os se noget Mere." Han førte dem da ind i et Slagterhus, hvor en Slagter dræbte et Faar, og se, Faaret led sin Død roligt og taalmodigt. „Heraf kunne I lære at lide," sagde Fortolkeren, „og modtage Uret uden Knur og Klager. Se, hvor roligt det gik sin Død imøde, og uden at gjøre Indvending lod det sit Skind trække over Ørene. Eders Konge kalder Eder sine Faar."

Derpaa viste han dem ind i sin Blomsterhave, hvor der var et stort Udvalg af forskjellige Blomster.

„Ser I alle disse?" sagde han.

„Ja," svarede Christinde.

„Se," sagde han videre, „Blomsterne ere af forskjellig Størrelse, Egenskab, Farve, Lugt og Kraft, og nogle ere bedre end andre; desuagtet staa de der, hvor Gartneren har sat dem, uden at blive uenige med hverandre."

Tillige viste han dem ind paa sin Mark, som han havde besaaet med Hvede og andet Korn; men da de saa nærmere til, opdagede de, at Toppene vare afskaarne og Straaet alene tilbage. Han sagde: „Denne Jord blev pløiet og besaaet, men hvad skulle vi gjøre med Straaet?"

„Brænd Noget," sagde Christinde, „og brug det Øvrige til Gjødning."

„Frugt," sagde Fortolkeren, „er det I søge efter, og formedelst Mangel herpaa, fordømme I det til Ild og til at trædes under Menneskenes Fødder; vogter Eder, at I derved ikke fordømme Eder selv."

Da de vare komne ind fra Marken, saa de en liden Rødkjælke med en stor Edderkop i Munden.

„Se derhen!" sagde Fortolkeren. De saa derhen, og Barmhjertig blev forundret, men Christinde sagde: „Hvilken Nedværdigelse er ikke dette for en saa smuk liden Fugl, som Rødkjælken, da den jo er en fremfor mange andre elsket Fugl, der gjerne holder sig til Folk; jeg troede, at den levede af Brødsmuler, eller andet saadant Uskadeligt; jeg synes nu mindre om den end forhen."

Fortolkeren svarede: „Denne Rødkjælke er et passende Billede paa mange Bekjendere; thi ligesom den, synes ogsaa de at have en smuk Stemme, et behageligt Udseende og en god Opførsel; de synes ogsaa at have stor Kjærlighed for de oprigtige Bekjendere; og fremfor alle Andre søge de Omgang og Selskab med dem, som om de kunde leve af den Godes Krummer. De foregive ogsaa, at de derfor søge Gudeliges Hus og iagttage Herrens Anordninger, men naar de ere for dem selv, da kunne de fange og fortære Edderkopper, ligesom Rødkjælken, og forandre deres Levemaade saaledes, at de mætte sig af Uretfærdighed og nedsluge Synd ligesom Vand."

Da de nu vare komne tilbage til Huset, saa bad Christinde Fortolkeren, eftersom Aftensmaaltidet endnu ikke var færdigt, at vise eller fortælle dem andre nyttige Ting.

Fortolkeren sagde: „Jo federe Soen er, desto bedre synes den om Skarnet; jo federe Oxen er, desto lystigere gaar den til Slagteren; og jo sundere det vellystige Menneske er, desto mere tilbøielig er det til det Onde."

„Kvinderne have Lyst til at gaa nette og pyntede, men det passer bedre at være prydet med det, som i Guds Aasyn har stort Værd."

„Det er lettere at vaage et Par Nætter, end at sidde oppe hele Aaret igjennem; saaledes er det ogsaa lettere at begynde sin Bekjendelse godt, end at holde ud, som man bør, til Enden."

„Enhver Skipper vil i Stormen helst kaste det, som er af den mindste Værd, overbord; men hvo vil kaste det Bedste først? Ingen uden den, som ikke frygter Gud."

„En liden Læk kan sænke et stort Skib, og en liden Synd kan styrte Sjælen i Fordærvelse."

„Den, som forglemmer sin Ven, er utaknemmelig mod ham; men den som forglemmer sin Frelser, er ubarmhjertig mod sig selv."

„Den, som lever i Synd og siden søger efter Lyksalighed, er lig den, der saar Ukrudt, og tænker at fylde sine Lader med Hvede og Byg."

„Vil nogen leve vel, da lad ham have den sidste Dag for Øie i sit hele Liv."

„Hvisken og Tankers Forandring viser, at Synden er i Verden."

„Dersom Verden, som Gud sætter saa liden Pris paa, er af saa stort Værd hos Menneskene, hvad maa da ikke Himlen være, som Gud priser!"

„Dersom Livet her, der er omgivet af saamange Trængsler, saa ugjerne forlades af os, hvad vil da ikke Livet heroventil blive!"

„Enhver ophøier Menneskenes Godhed, men hvo priser Guds Godhed, som han bør?"

„Vi sætte os sjelden til Bords og spise, uden at vi jo levne Noget; saaledes er der ogsaa i Jesus Christus mere Fortjeneste og Retfærdighed, end hele Verden har nødig.

„Da Fortolkeren havde sagt dette, tog han dem igjen ind i Haven og viste dem et Træ, hvis indvendige Dele vare bortraadnede, og som dog voxede og havde Løv. „Hvad betyder dette?" sagde Barmhjertig.

„Dette Træ, svarede han, „hvis Ydre er smukt, og hvis Indre er raaddent, kan sammenlignes med Mange, som ere i Guds Have, og som med sin Mund tale høit til Guds Ære, men ville isandhed Intet gjøre for ham;

deres Løv er smukt, men deres Hjerter due til intet Andet end til Tønder i Djævelens Fyrtøi."

Nu var Aftensmaaltidet færdigt, Bordet dækket, og alle Slags Sager frembragte, og de satte sig til at spise, efter at have holdt Bøn; og da Fortolkeren pleiede at opvarte sine Gjæster med Musik ved Maaltidet, saa spillede hans Tjenere. Der var ogsaa En, der sang og havde en smuk Stemme. Hans Sang lød saaledes:

Min Hjælp aléne Herren er
Han selv mig føde vil.
Kan jeg vel savne Noget da,
Af hvad jeg trænger til?

Da Sangen og Musiken var forbi, spurgte Fortolkeren Christinde om, hvad der først bevægede hende til Pilegrims-Livet.

„Først," svarede hun, „gjorde Tabet af min Mand mig inderlig bedrøvet, men det var kun naturlig Sorg. Dernæst kom jeg paa Tanker om min Mands Bedrøvelse og Pilegrims-Vandring, og hvor uopdragen og grov jeg havde opført mig mod ham. Denne Synd hvilede tungt paa mit Hjerte og vilde have styrtet mig i Fordærvelse, dersom jeg ikke helt beleiligt havde havt en Drøm om min Mands Velbefindende, og havde faaet et Brev fra det Lands Konge, hvor min Mand opholder sig, om at komme til ham. Denne Drøm og dette Brev virkede paa en Gang saa kraftigt paa mit Hjerte, at de tvang mig til at gaa denne Vei."

Fortolkeren: Men mødte du ingen Hindringer, før du reiste?

Christinde: Jo, en af mine Naboersker, Fru Frygtsom, — hun var en Beslægtet af ham, som vilde overtale min Mand til at vende tilbage af Frygt for Løverne, — hun spottede mig for min, som hun kaldte det, fortvivlede Reise; hun indskærpede mig, det bedste hun kunde, al den Møie og Besvær, som min Mand udstod, for at betage mig Lysten dertil; dog trods alt dette var jeg ubevægelig.

Men en Drøm, jeg havde om to ildesindede Mennesker, som jeg troede

havde gjort Anslag om at mislede eller omkomme mig paa Reisen, gjorde mig urolig; ja det rinder mig altid ihu, og gjør mig bange for Ènhver, jeg møder, at de skulle gjøre mig nogen Fortræd eller føre mig paa Afveie.

Ja jeg skal fortælle dig, Herre — skjøndt jeg ikke vil, at Enhver skal vide det, — at underveis fra Porten, ad hvilken vi kom paa Veien, og hertil, bleve vi begge saa heftig angrebne, at vi nødtes til at raabe: „Mord!" og de To, som anholdt os, lignede de To, jeg drømte om.

„Din Begyndelse er god," sagde Fortolkeren, „din Ende vil blive meget bedre." Derpaa henvendte han sig til Barmhjertig og sagde til hende: „Men hvad bevæger dig, min Kjære, til at komme hid?"

Barmhjertig rødmede og bævede, og blev nogen Tid taus.

„Vær ikke bange," sagde han, „men tro, og sig din Mening."

Hun svarede da; „Sandelig, Herre, min Mangel paa Erfaring bringer mig til at tie, og det fylder mig ogsaa med Frygt for, at jeg tilsidst vil komme tilkort. Jeg har intet at fortælle om Syner og Drømme, som min Veninde, Christinde; ikke heller ved jeg, hvad det er at være bedrøvet over at have afslaaet gode Paarørendes Raad."

Fortolkeren: Hvad var det da, som har bragt dig til at handle saaledes, som du har gjort?

Barmhjertig: Da vor Veninde pakkede sammen, for at forlade Byen, gik jeg og en Anden hændelsesvis hen, for at besøge hende; vi bankede da paa Døren og gik ind. Da vi vare komne ind, og saa, hvad hun foretog sig, spurgte vi hende, hvad dette skulde betyde. Hun svarede da, at der var sendt Bud efter hende, at hun skulde komme til sin Mand; og derpaa reiste hun sig og fortalte os, at hun i Drømme havde seet sin Mand bo paa et udvalgt Sted blandt de Udødelige, bærende en Krone, spillende paa Harpe, spisende og drikkende ved sin Fyrstes Bord, og syngende Lovsange ham til Ære, som bragte ham did; o. desl.

Medens hun fortalte os dette, syntes jeg, mit Hjerte brændte i mig; og jeg sagde ved mig selv: „Er dette sandt, vil jeg forlade min Fader, min

Moder og mit Fødeland, for om muligt at følge med Christinde." Jeg spurgte hende videre, om det var sandt, og om hun vilde lade mig følge med; thi jeg saa nu, at man ikke kunde blive længere i Byen uden Fare for Ødelæggelse. Men jeg gik bort med et betynget Hjerte; ikke fordi jeg var uvillig til at gaa, men fordi jeg maatte forlade saamange Paarørende. Jeg kommer nu med al min Hjertens Lyst, og vil om muligt følge med Christinde til hendes Mand, og til Kongen.

Fortolkern: Begyndelsen af din Reise er god; thi du har fæstet Tiltro til Sandheden; du er lig Ruth, som af Kjærlighed til Naomi og Herren hendes Gud forlod Fader, Moder og Fødeland, for at gaa til et Folk, som hun ikke kjendte tilforn (Ruth 2, 11—12). „Herren belønne dit Foretagende, og en fuldkommen Belønning skjænkes dig af den Herre Israels Gud, under hvis Vinger du har betroet dig!" Da Maaltidet var tilende, blev der redet Senge for dem, hvoraf Kvinderne ligesom Børnene fik hver sin.

Da nu Barmhjertig var kommen tilsengs, kunde hun ikke sove formedelst Glæde; thi nu var hendes Tvivl, om tilsidst at blive forskudt, mere bortfjernet, end tilforn. Hun laa imidlertid og velsignede og prisede Gud for den Naade, han viste hende.

Om Morgenen stode de op ved Solens Opgang, og beredte sig til Reisen; men Fortolkeren vilde, at de skulde tøve en Stund; „thi," sagde han, „I maa gaa ordentlig herfra." Derpaa sagde han til Pigen, som først lukkede op for dem: „Følg dem ned i Haven til Badet, og vask dem der rene for det Smuds, som de have faaet paa Reisen."

Uskyldig viste dem da ned i Haven, og bragte dem til Badet, og bad dem at vaske og rense sig der; thi hendes Herre vilde, at de Kvinder, som paa deres Pilegrims-Vandring toge ind i hans Hus, skulde gjøre saaledes.

De, tilligemed Børnene, gik da ind og vaskede sig, og kom ud af Badet ikke alene rene, men ogsaa meget friskere og stærkere i deres Lemmer. Da de derpaa kom ind igjen, saa de tillige langt smukkere ud, end da de gik hen at vaske sig.

Da de vare komne tilbage ud af Badet fra Haven, saa Fortolkeren paa dem og sagde: „Skjøn som Maanen.“ Derpaa lod han hente Signetet, hvormed han pleiede at sætte Mærke paa dem, som bleve toede i hans Bad.

Signetet blev bragt, og han satte sit Mærke paa dem, saa at de kunde kjendes paa de Steder, de endnu skulde komme til. Seglet var Indholdet og Summen af det Paaskelam, som Israels Børn spiste (2 Mos. 13, 8), da de gik ud af Ægypten. Mærket blev sat imellem Øinene. Seglet forøgede meget deres Skjønhed; thi det var en Prydelse paa deres Ansigter, det forøgede ogsaa deres Værdighed; thi det gjorde deres Udseende mere ligt Englenes.

Fortolkeren sagde derpaa til Pigen, som opvartede Kvinderne: „Gaa ind i Klædekammeret og tag Klæder ud til disse Folk.“

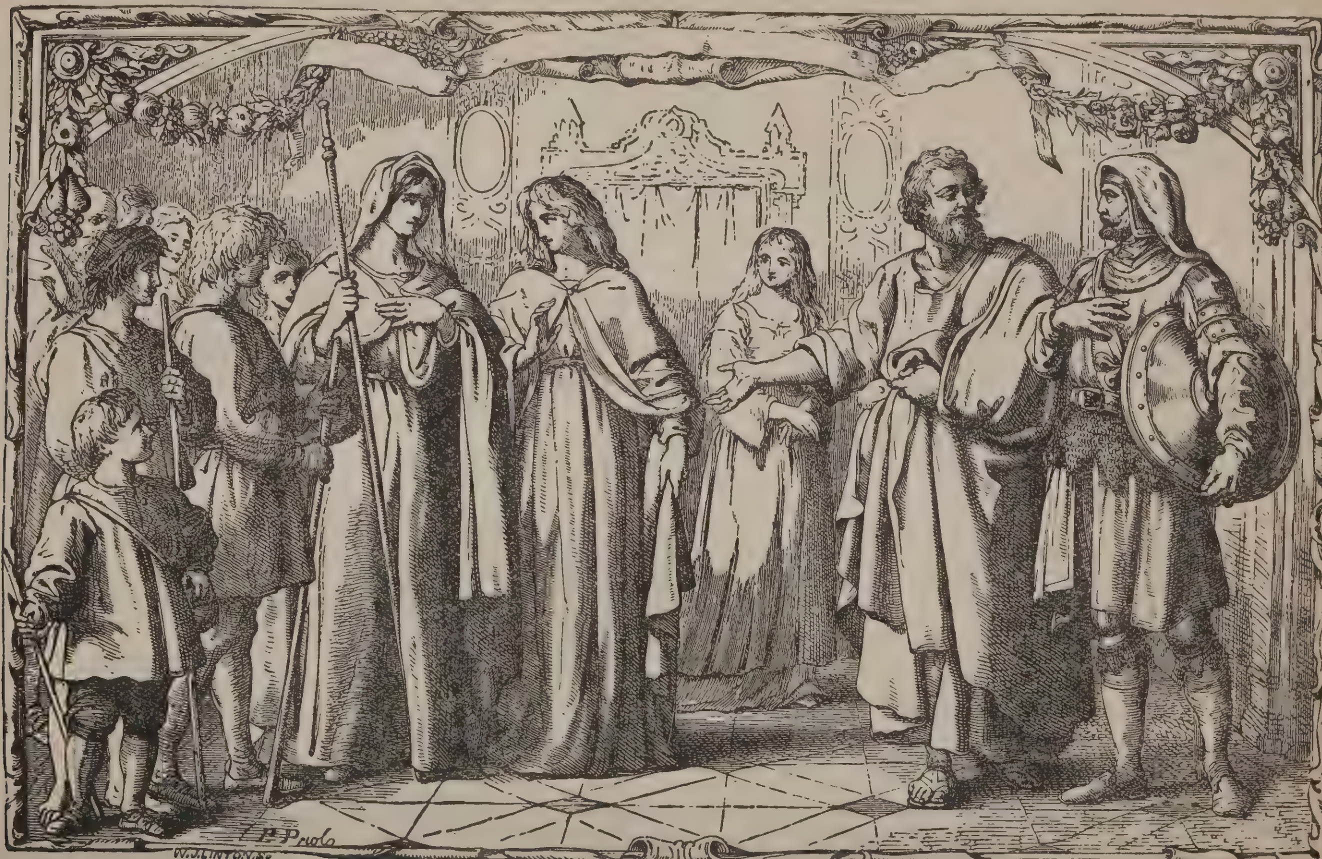
Hun hentede hvide Klæder, og lagde dem for ham. Disse, der bestode af fint, hvidt og rent Linned, bød han dem at iføre sig.

Da Kvinderne vare saaledes prydede, syntes de at indgyde hinanden en hellig Undseelse; thi de kunde ikke se sin egen Pragt, saaledes som de saa den hos de Andre. Nu begyndte de derfor „at agte hverandre høiere, end sig selv.“ Thi „du er skjønnere, end jeg er,“ sagde den Ene; og „du er langt yndigere, end jeg,“ sagde den Anden. Børnene stode ogsaa og forundrede sig over den Dragt, de vare iførte.

Fortolkeren kaldte derefter paa en af sine Tjenere, ved Navn Behjertet, og bad ham tage Sværd, Hjelm og Skjold; „og tag disse mine Døtre,“ sagde han, „og før dem til det Hus, som kaldes Skjønhed, hvor I ville komme til at hvile næste Gang.“

Han tog da Vaabnene og gik foran dem, og Fortolkeren ønskede dem „lykkelig Reise!“ ligesom alle de, der hørte Huset til, skiltes fra dem under mange gode Ønsker for dem. Derpaa gik de og sang Følgende:

Hvor meget Herligt her vi saa
Paa dette skjønne Sted!
Vi stedse tænke vil derpaa,
Opbygge os derved.

Behjertet bliver Pilegrimenes Ledsager.

Ei Øiet kildredes ved Glands
Ved broget Flitterpragt;
Men Sjælen greb den dybe Sands,
Som i det Alt var lagt.

Ja han, som grov i Skarnet hist,
Til Hjertet talte smukt,
Og Træet selv paa raadne Kvist
Bar god og gavnlig Frugt.

Se derfor denne Lærdom bør
Staa præget i vort Sind:
En Daare er, hvo dømme tør
Af Tingens ydre Skin!

4 Kapitel.

Nu drømte jeg da, at de gik med Behjertet i Spidsen, indtil de kom til det Sted, hvor Christens Byrde faldt af hans Ryg og faldt ned i en Grav.

Her standsede de og takkede Gud. „Nu erindrer jeg," sagde Christinde, „hvad der blev sagt til os ved Porten, nemlig, at vi skulde have Tilgivelse ved Ord og Gjerning, ved Ord, d. e. ved Forjættelsen; ved Gjerning, nemlig paa den Maade den blev erholdt. Hvad Forjættelsen er, ved jeg nogenledes, men hvad det er at have Tilgivelse ved Gjerning, eller paa den Maade den erholdtes, formoder jeg, at du, Behjertet, ved; og jeg ønsker, at du vil tale med os derom, hvis du vil være saa god."

Behjertet: Tilgivelse ved Gjerning det er Tilgivelse, som En har erhvervet for en Anden, der tiltrænger den — ikke i Kraft af sin egen Person, men — som En har sagt: „i Kraft af den Gjerning, jeg har fuldbyrdet." For at tale tydeligere: det er den Tilgivelse, som du og Barmhjertig tillige med disse Børn have erholdt ved en Anden, nemlig ved ham, som indlode Eder ved Porten. Og han har erholdt den paa denne dobbelte Maade, han har fuldkommet Retfærdigheden, for at dække Eder dermed, og udgydt Blod til at to Eder i.

Christinde: Men naar han deler sin Retfærdighed med os, hvad kan han da have selv?

Behjertet: Han har mere Retfærdighed, end I behøve, eller end han selv behøver.

Christinde: Kjære, forklar os det tydeligere.

Behjertet: Af ganske Hjerte; men først maa jeg forud bemærke, at han, om hvem vi nu tale, er uden Lige. Han har to Naturer i en Person, ganske forskjellige, men aldeles uadskillelige. Til enhver af disse Naturen

henhører Retfærdighed; og enhver Retfærdighed er væsentlig for sin Natur, saa at man kan ligesaa let bevirke Naturens Ophør, som at adskille Retfærdigheden derfra.

I disse Retfærdigheder ere vi ikke blevne delagtige, saaledes som om disse eller nogen af dem skulde være os overdragen, for at vi kunde blive retfærdige og leve derved. Foruden disse er der en Retfærdighed, som denne Person har, da disse to Naturer ere forenede i en. Men dette er ikke Guddommens Retfærdighed ligesom adskilt fra Manddommen; ikke heller Manddommens Retfærdighed som adskilt fra Guddommen, men en Retfærdighed, som staar i Forening med begge Naturer, og maa egentlig kaldes den Retfærdighed, som er væsentlig for ham, ved at være af Gud gjort skikket til sit Forsonings Værk, som blev ham anbetroet.

Dersom han skiller sig ved sin første Retfærdighed, skiller han sig ved sin Guddom, dersom han skiller sig ved sin anden Retfærdighed, skiller han sig ved sin Manddoms Renhed; dersom han skiller sig ved sin tredie, saa skiller han sig ved sin Fuldkommenhed, som gjør ham skikket til sit Forsonerembede. Han har derfor en anden Retfærdighed, som bestaar i Fuldbyrdelse af eller Lydighed mod den aabenbarede Villie, og det er den, han lægger paa Syndere, og den, ved hvilken deres Synder skjules. Derfor, sagde han: „Ligesom ved det ene Menneskes Ulydighed de Mange ere blevne Syndere, saa skulle og de Mange vorde retfærdige ved den Enes Lydighed" (Rom. 5, 19)*.

Christinde: Men ere de andre Retfærdigheder af ingen Nytte for os?

Behjertet: Jo, thi endskjøndt de ere væsentlige for hans Naturer og Embeder, og kunne ikke meddeles nogen Anden, saa er det dog i Kraft af dem at den Retfærdighed, som retfærdiggjør, er virksom i denne Henseende. Hans Guddoms Retfærdighed giver hans Lydighed Kraft; hans Manddoms Retfærdighed sætter hans Lydighed istand til at retfærdiggjøre; og den Retfærdighed, som staar i Forening med disse to Naturer til hans Embede, giver denne Retfærdighed Kraft til at udføre det Værk, for hvilket den var bestemt.

* Den klare og skarpe Fortolkning, som Bunyan her giver, er vel værd at overtænke.

Behjertet.

Saaledes er da her en Retfærdighed, hvilken Christus, som Gud, ikke har nødig; thi han er Gud uden den; her er en Retfærdighed, hvilken Christus, som Menneske, ikke behøver for at gjøre ham saaledes; thi han er et fuldkomment Menneske uden den. Videre er her en Retfærdighed, hvilken Christus som Gud og Gud-Menneske ikke behøver; thi han er fuldkommen saaledes uden den.

Her er da en Retfærdighed, hvilken Christus, som Gud, og som Gud-Menneske ikke behøver med Hensyn til sig selv, og derfor kan han undvære den; en retfærdiggjørende Retfærdighed, som han for sig selv ikke behøver, og derfor bortgiver han den. Heraf er Benævnelsen, Retfærdigheds Gave (Rom. 5, 17). Eftersom den Herre Jesus Christus har givet sig selv under Loven, maa Retfærdigheden blive bortgivet; thi Loven binder ham, som er under den, ikke alene til at handle retfærdigt, men ogsaa til at vise Gavmildhed. Derfor maa eller bør den, som har to Kjorteler, efter Loven give den ene til ham, som ingen har.

Nu har Herren virkelig to Kjorteler, en for sig og en tilovers, og derfor skjænker han frivillig den ene bort til dem, som ingen have. Og saaledes, Christinde, Barmhjertig og I Andre! som ere her, kommer Eders Forladelse ved Gjerning eller ved en Andens Medvirkning. Eders Herre Christus er den, som virkede og har bortgivet det, for hvilket han virkede, til den første den bedste fattige Tigger, han møder.

Men for at tilgive ved Gjerning, maa der gives Gud Noget ligesom til Betaling, ligesaavel som Noget maa forberedes til at bedække os med Synden. Synden har overleveret os til den retfærdige Lovs retmæssige Gang. Fra denne Lovens Gang maa vi retfærdiggjøres ved Gjenløsningen, en Betaling, som gives for det Onde, vi have gjort, og det sker ved Eders Herre Gud, som kom og stod i Eders Sted, og døde Eders Død for Eders Overtrædelser.

Saaledes har han gjenløst Eder fra Eders Overtrædelser ved Blod, og bedækket Eders bestænkede og vansirede Sjæle med Retfærdighed (Rom. 8,

34). Thi af den Aarsag tilgiver Gud Eder og vil ikke fordømme Eder, naar han kommer til at dømme Verden (Gal. 3, 13).

Christinde: Det er skjønt. Nu ser jeg, at der var Noget at lære ved vor Tilgivelse ved Ord og Gjerning. Gode Barmhjertig, lader os bestræbe os for at beholde dette i Hukommelsen; og I, mine Børn, erindrer ogsaa I det. Men var det ikke dette, som bevirkede, at min gode Christens Byrde faldt fra hans Skuldre, og som bragte ham til at løbe om af Glæde?

Behjertet: Jo, det var Troen herpaa, som afskar de Baand, som ikke kunde blive afskaarne paa nogen anden Maade, og det skete for at give ham et Bevis paa Kraften deraf, at han blev tilladt at bringe sin Byrde til Korset.

Christinde: Det var ogsaa min Mening; thi, skjøndt mit Hjerte tilforn var let og fornøiet, saa er det dog nu ti Gange saa let og fornøiet. Og jeg er overbevist om, ved hvad jeg har følt, — endskjøndt jeg endnu kun har følt lidet, — at om den største Synder i Verden var her og saa og troede, som jeg nu gjør, vilde det gjøre hans Hjerte mere muntert og fornøiet.

Behjertet: Der bringes os ikke alene Trøst og Lettelse for en Byrde ved Synet og Betragtningen heraf, men vi faa derved en dyrebar Hengivenhed; men hvo kan andet end fatte Hengivenhed og Kjærlighed for den Maade og de Midler, hvorved Gjenløsningen bevirkedes, og tillige for den Mand, som har erhvervet den for ham, naar han kun engang tænker paa, at Tilgivelse bevirkes ikke blot ved Forjættelse, men saaledes?

Christinde: Det er sandt; jeg synes, mit Hjerte bløder ved at tænke paa, at han skulde bløde for mig! O du Elskelige! O du Velsignede! Du fortjener at have mig; du har kjøbt mig; du fortjener at besidde mig ganske, thi du har betalt ti Tusende Gange mere for mig, end jeg er værd.

Det var intet Under, at dette bragte Taarerne i min Mands Øine, og at han ilede saa hurtigt afsted! Jeg er overtydet om, at han vilde have mig med, men jeg Elendige lod ham gaa ganske alene. O Barmhjertig,

gid din Fader og Moder var her, og Fru Frygt som tillige! Ja, jeg ønsker af ganske Hjerte, at ogsaa Madam Letsind var her. Sandelig, sandelig, deres Hjerter vilde blive rørte; da kunde hverken den Enes Frygt eller den Andens kraftige Lyst formaa dem til at gaa hjem igjen og vægre sig for at blive gode Pilegrime.

Behjertet: Du taler med varm Hengivenhed; tror du, det vil blive bestandig saaledes med dig? Dette er desuden ikke meddelt Enhver, ikke engang Enhver, som saa Eders Jesus bløde. Der var mange, som stode hos og saa Blodet strømme fra Hjerte til Jorden, og dog vare de saa langt fra denne Tankegang, at de i Stedet for at beklage ham, lo ad ham, og i Stedet for at blive hans Disciple, forhærdede de deres Hjerter mod ham.

Saa at Alt, hvad I mine Døtre, nu vide, have I faaet ved et særdeles Indtryk, som er bevirket ved en guddommelig Betragtning over, hvad jeg har talt med Eder. Erindrer Eder, at der blev Eder sagt, at Hønen ved sit almindelige Kald ikke giver sine Kyllinger Mad; den faa I derfor af en særdeles Naade.

Jeg drømte videre, at de kom til det Sted, hvor Enfoldig, Sendrægtig og Indbildsk laa og sov, da Christen gik forbi paa sin Vandring; og se! de vare hængte i Lænker et lille Stykke bort paa den anden Side.

„Hvo ere disse tre Mænd, og hvorfor ere de hængte? spurgte Barmhjertig deres Ledsager og Veiviser.

Behjertet: Disse tre Mænd vare slette Folk, som ei havde Lyst til at blive Pilegrime, og søgte at forhindre Enhversomhelst derfra; selv vare de dovne og taabelige og søgte at forføre Andre til det Samme, idet de indbildte dem, at det nok vilde gaa dem vel paa det Sidste. De sov, da Christen gik forbi, og nu da I gaa forbi, ere de hængte.

Barmhjertig: Men kunde de overtale Nogen til at antage deres Mening?

Behjertet: Jo, de førte Adskillige bort fra den rette Vei. De overtalte Langsom til at gjøre som de. De bevægede ogsaa Kortaandet, Hjerteløs, Lystelsker, Søvnhoved og en ung Dame ved Navn Tosset, til at vende om og blive som de.

Desuden udbredte de et slet Rygte om deres Herre, og indbildte Andre,

„De vare hængte i Lænker."

at han var en stræng Tugtemester. Tillige sagde de om det gode Land, at det ei var halvt saa godt, som man paastod. De begyndte ogsaa at ringeagte hans Tjenere, og kaldte de Bedste bedrøvelige og elendige Stympere og Urostiftere. Videre kaldte de Guds Brød noget elendigt Tøi, hans Børns

Trøst Fantasispil og Pilegrimenes besværlige Reiser uhensigtsmæssige og unyttige Foretagender.

Christinde: Ere de saadanne, da vil jeg aldrig beklage dem; thi de have faaet, hvad de fortjene, og jeg anser det for gavnligt, at de staa saa nær Kongeveien, at Andre derved kunne blive advarede. Men skulde det ikke have været godt, om deres Forbrydelse stod indgravet i en Jern- eller Kobberstøtte, og blev sat der, hvor de havde begaaet deres Brøde, til Advarsel for andre slette Mennesker?

Behjertet: Saaledes har man gjort; du vil vel erfare det, hvis du vil gaa lidt længere hen til Muren.

Barmhjertig: Nei, nei, lad dem hænge og deres Navne forgaa, men deres Brøde altid leve og vidne imod dem: Jeg anser det for en stor Naade, at de bleve hængte, før vi kom hid; hvo ved ellers, hvad de kunde have gjort med saadanne stakkels Kvinder, som vi ere?

Derpaa sang hun saaledes om dem:

Saa hænge da I Tre! til Tegn I tjene
For alle, som mod Sandhed sig forene;
For saadan Ende frygte maa Enhver,
Som ei for Pilegrime Venskab bær.
Og du, min Sjæl! for Slige tag dig vare,
Som Hellighed udsætte vil for Fare.

Saaledes gik de, indtil de kom til Foden af Bjerget Besværlighed, hvor deres gode Ven Behjertet igjen tog Anledning til at fortælle dem, hvad der hændte Christen, da han gik der. Først viste han dem da hen til Kilden. „Se," sagde han, „dette er den Kilde, hvoraf Christen drak, før han besteg Bjerget. Den Gang var den ren og klar, men nu er den gjort uren ved Nogles Fødder, som ei vilde, at Pilegrimene skulde slukke sin Tørst her (Ez. 34, 18—19).

Barmhjertig sagde da: „Men hvorfor ere de da saa skadefro?" „Det vil dog," sagde Ledsageren, „blive rent og godt igjen, naar man tager Vandet i et Kar og lader det staa, thi da vil Snavset synke til Bunds, og Vandet vil af sig selv blive klarere."

Pilegrimene ved Kilden.

Christinde og hendes Følge gjorde da dette. De toge det op i en Lerkrukke, og lod det saaledes staa, indtil Snavset havde sat sig, og da drak de deraf.

Siden viste han dem de to Biveie, som vare ved Foden af Bjerget, hvor Formalist og Hykler gik forlorne. „Og disse," sagde han, „ere farlige Veie. Her bleve To bortkastede, da Christen gik forbi. Og endskjøndt disse Veie, som du ser, siden ere blevne spærrede ved Gjærder, Stænger og Grave, gives der dog dem, der hellere ville forsøge at gaa her, end at umage sig med at gaa op ad Bjerget."

Christinde: De Troløses Vei er haard (Ordsp. 13, 15). Det er besynderligt, at de kunne gaa disse Veie uden Fare for at brække Halsen.

Behjertet: De ville forsøge; ja om end nogen af Kongens Tjenere raabte til dem, naar de saa dem, og gjorde dem opmærksomme paa, at de vare paa Afvei, og at de maatte vogte sig for Fare; saa ville de kun svare dem med Spot og sige: „Det Ord, som du har talt til os i Kongens Navn, det ville vi ikke høre dig udi; men vi ville visselig gjøre alt det Ord, som er udgaaet af vor egen Mund" (Jer. 44, 16. 17).

Ja, om du vil undersøge nøiere, saa vil du finde, at disse Veie ere gjorte advarende nok, ikke alene ved disse Stænger, Grave og Lænker, men de ere ogsaa indhegnede, og dog vælge de helst at gaa der.

Christinde: De ere dovne, de ville ei gjøre sig nogen Umage. At gaa op ad Bjerget er en ubehagelig Vei for dem. Paa dem er det altsaa opfyldt, som staar skrevet: „Den Lades Vei er som et Tornegjærde" (Ordsp. 15, 19). Ja de ville hellere gaa i en Snare, end de ville gaa op ad Bjerget og den øvrige Vei til Staden.

De fortsatte da deres Reise og begyndte at bestige Bjerget; men førend de kom op paa Toppen, blev Christinde anpusten og sagde: Jeg maa rigtig sige, at dette er et Bjerg, der kan gjøre En stakaandet; det er altsaa intet Under, at de, som elske Mageligheden mere end deres Sjæl, hellere vælge sig en jævnere Vei." „Jeg maa sætte mig ned," sagde Barmhjertig;

ogsaa den mindste af Børnene begyndte at græde. „Kom, kom,“ sagde Behjertet, „og sid ikke her, thi lidt længere ovenfor er Fyrstens Løvhytte.“ Derpaa tog han den lille Dreng ved Haanden og førte ham derop.

Da de vare komne til Løvhytten, vilde de gjerne sidde ned; thi de vare Alle overmaade varme. „Hvor behagelig,“ sagde Barmhjetig, „er dog ikke Hvilen for dem, som arbeide.“ (Matth. 11, 28). Og hvor god er dog Pilegrimenes Fyrste, som sørger for saadanne Hvilesteder for dem! Jeg har hørt megen Tale om denne Løvhytte, men jeg har aldrig seet den tilforn.

Dog der maa vi vogte os for at sove; thi, som jeg har hørt, fik Christen dyrt betale det.“

Derpaa sagde Behjertet til de Smaa: „Nu, mine raske Gutter, hvorledes staar det til? Hvad tænke I nu om at gaa Pilegrimsvandring?“

„Kjære Herre,“ sagde den Mindste, „jeg var næsten ganske udmattet; men jeg takker dig, at du i min Nød rakte mig Haanden. Jeg erindrer nu, hvad min Moder har fortalt mig; nemlig, at Veien til Himlen er som en Stige, og Veien til Helvede gaar ligesom ned ad et Bjerg.“

„Ordsproget,“ sagde Barmhjertig, „hedder: 'At gaa ned ad Bjerget er let“. Men Jakob — saaledes hed han — svarede: „Den Dag vil komme, da det, efter min Mening, vil blive det Allerhaardeste at gaa nedad.“ „Du er en god Dreng,“ sagde Behjertet; „du gav hende et rigtigt Svar.“ Barmhjertig smilede, men Drengen rødmede.

„Kom,“ sagde Christinde, „lader os spise en Bid for at vederkvæge os, medens I sidde her og hvile Eder. Jeg har nemlig et Stykke Granatæble, som Hr. Fortolkeren stak mig i Haanden, idet jeg gik ud af hans Dør; han gav mig ogsaa et Stykke Honningkage og en liden Flaske Vin.“ „Jeg formodede, at han vilde give dig Noget,“ sagde Barmhjertig, „fordi han kaldte dig til Side.“

„Ja, det gjorde han,“ sagde Christinde, „men det skal altid ske saaledes, som jeg sagde i Begyndelsen, da vi gik hjemmefra; du skal være delagtig i alt Godt, jeg har, fordi du var saa villig at blive min Selskabssøster.“

Derpaa gav hun dem, og de spiste, baade Barmhjertig og Drengene. Christinde sagde derpaa til Behjertet: „Herre, vil du ikke gjøre som vi?" Men han svarede: „I ere paa Vandring, men jeg skal strax vende tilbage; behold derfor, hvad I have. Hjemme spiser jeg saadant hver Dag."

Da de nu havde spist og drukket og talt lidet sammen, sagde deres Veileder til dem: „Det lakker ad Dagen; dersom I tænke ret, saa lader os berede os paa at gaa."

De stode da op for at gaa, og Smaagutterne gik foran; men Christinde glemte sin Flaske Vin, hvorfor hun sendte sin lille Dreng tilbage efter den. „Jeg tror, man altid mister Noget her," sagde Barmhjertig. „Her mistede Christen sin Papir-Rulle, og her efterlod Christinde sin Flaske. Hvoraf kommer det Herre?"

Deres Veileder svarede dem og sagde: „Aarsagen er Søvn og Forglemmelse; Nogle sove, naar de skulle vaage, og Andre glemme, naar de skulle erindre, og dette er den sande Aarsag, hvorfor saa mange Pilegrime miste Adskilligt paa saadanne Hvilesteder.

Pilegrime skulle vaage og erindre, hvad de allerede have modtaget, under deres første Nydelse og Glæde! thi af Mangel herpaa ender ofte deres Glæde med Taarer og deres Solskin med Skyer. Historien om Christen paa dette Sted tjener til Vidnesbyrd!"

Da de vare komne der, hvor Mistillid og Frygtsom mødte Christen og vilde overtale ham til at gaa tilbage af Frygt for Løverne, mærkede de, at der stod en Støtte ved Landeveien, med en bred Plade, hvorpaa var skrevet et Vers, og nedenunder stod Aarsagen angivet, hvorfor man havde opreist denne Støtte her. Verset var saaledes:

> Hvo, som paa denne Støtte ser,
> Han vogte vel sit Hjerte,
> For ei — som det gik Andre her, —
> At lide navnløs Smerte.

Under Verset stode følgende Ord: „Denne Støtte blev bygget for at straffe dem, som formedelst Frygtsomhed eller Mistillid afskrækkes for at gaa

Behjertet.

Hr. Munter.

længere paa Pilegrims-Vandringen. Her var det ogsaa, at Mistillids og Frygtsoms Tunge blev brændt med et gloende Jern, fordi de bestræbte sig for at hindre Christen i hans Reise."

Da sagde Barmhjertig: „Dette ligner meget, hvad der staar om den Elskede: 'Hvad giver dig eller hvad gavner dig en svigefuld Tunge?

Pladsen, hvor Mistillid og Frygtsom mødte Christen.

Den er som den Vældiges skjærpede Pile, med Gløder af Enebærtræ" (Ps. 120, 3—4).

De gik da, indtil de kom i Sigte af Løverne.

Eftersom Behjertet var en stærk Mand, saa var han ikke bange for en Løve; men da de vare komne til det Sted, hvor Løverne vare, saa vare

Børnene, som gik foran, glade ved at holde sig bagefter; thi de bleve bange for Løverne. Hertil smilte deres Veileder og sagde: „Hvorledes nu, Børn, ville I kun gaa foran, naar ingen Fare nærmer sig, men trække Eder tilbage, saasnart som Løverne vise sig?"

Da de nu gik videre frem, trak Behjertet sit Sværd for at bane Vei for Pilegrimene til Trods for Løverne.

Derpaa viste der sig En, som syntes at have paataget sig at understøtte Løverne, og han sagde til Pilegrimenes Ledsager: „Hvorfor ere I komne hid?"

Denne Mands Navn var Grum eller Blodmand, fordi han ihjelslog Pilegrime, og han var af Riseslægten.

Behjertet: Disse Kvinder og Børn ere paa Pilegrimsvandring; og dette er den Vei, de maa gaa; og gaa den skulle de, trods dig og dine Løver.

Grum: Det er ikke deres Vei, og ei heller skulle de gaa den; jeg er kommen for at hindre dem og til den Ende at staa Løverne bi.

Formedelst Løvernes Grumhed, og hans grumme Opførsel, som stod dem bi, saa havde, oprigtigt talt, denne Vei længe ligget ubetraadt og var næsten tilvoxet med Græs.

„Endskjøndt Kongeveien," sagde derpaa Christinde, „hidintil har været ubetraadt, og de Reisende forhen maatte gaa Biveie, saa skal det ikke ske saaledes nu, siden jeg kom op; nu er jeg kommen op, en Moder i Israel" (Dom. 5, 6—7).

Da svor han ved Løverne, og bød dem gaa bort; thi de skulde ikke have deres Vei der.

Men Veiviseren nærmede sig først til Kjæmpen og slog saa stærkt til ham med sit Sværd, at han tvang ham til at trække sig tilbage.

„Vil du slaa mig ihjel paa min egen Grund?" sagde da han, som forsøgte at staa Løverne bi.

Behjertet: Det er Kongeveien, vi ere paa; og der er det, du har sat dine Løver, men disse Kvinder og Børn skulle, saa svage de end ere, holde ved deres Vei trods dine Løver.

I det samme gav han ham igjen et frygteligt Slag, som bragte ham paa Knæerne, og som knuste hans Hjelm, og med endnu et Slag afslog han en Arm. Da brølte Kjæmpen saa frygteligt, at Kvinderne blev bange for hans Stemme, men de vare dog fornøiede over at se ham ligge sprællende paa Jorden.

Nu bleve Løverne lænkede fast saaledes, at de ikke kunde gjøre noget af dem selv; hvorfor ogsaa Behjertet, da gamle Grum, som vilde staa Løverne bi, var død, sagde til Pilegrimene: „Kommer nu og følger mig; Løverne skulle nu ikke skade Eder." De gik da, men Kvinderne skjalv, da de gik forbi dem, ogsaa Drengene vare færdige til at dø af Skræk; dog kom de Alle forbi uden Skade.

Da de nu fik Øie paa Portnerens Bolig, saa skyndte de sig derhen, og det saa meget mere, fordi det er farligt at reise der om Natten.

Da de var komme til Porten, bankede Veiviseren paa, og Portneren raabte: „Hvem er der?" Men saasnart Veiviseren sagde: „Det er mig," saa kjendte han hans Stemme og gik ned, — thi Veiviseren havde ofte været der før som Pilegrimes Ledsager, — og da han var kommen ned og aabnede Porten, sagde han, idet han kun saa Veiviseren for sig, — thi Kvinderne stod bag ham, saa at han ikke kunde se dem —: „Hvad godt nu, Hr. Behjertet; hvad vil du nu saa silde paa Aftenen?"

„Jeg har," sagde han, „bragt nogle Pilegrime hid, hvor de efter min Herres Befaling skulde faa Herberge. Jeg havde været her for en Stund siden, havde jeg ikke faaet at bestille med den Kjæmpe, der pleier at hjælpe Løverne. Men efter en lang og møisommelig Kamp med ham, huggede jeg ham ihjel, og har nu bragt Pilegrimene i Sikkerhed."

Portneren: Vil du ikke gaa ind og blive her til i Morgen?

Behjertet: Nei, jeg maa gaa tilbage i Nat til min Herre.

Christinde: O, Herre, du vil vel aldrig forlade os paa vor Vandring; du har været saa trofast og elskværdig imod os; du har fægtet saa tappert for os; du har været saa hjertelig i at raade os, at jeg aldrig skal forglemme din Gunstbevisning imod os.

Barmhjertig: O, gid vi maatte have dit Selskab til Reisens Ende! Hvorledes kunne vi stakkels Kvinder holde ud paa en farlig Vei, som denne, uden nogen Ven og Beskytter?

Da sagde Jakob, den yngste af Børnene: „Kjære Herre, vær dog saa god at følge med os og hjælpe os, fordi vi ere saa svage og Veien saa farlig."

Behjertet: Jeg maa adlyde min Herres Befaling. Dersom han vil tillade mig at være Eders Veileder hele Veien, saa er jeg villig til at blive hos Eder; men her have I feilet igjen; thi da han bød mig kun at følge Eder hid, saa skulde I have bedet ham, om at jeg maatte følge Eder helt frem, og han vilde sikkert have tilstaaet Eders Forlangende; men nu maa jeg afsted, og dermed Farvel, gode Christinde, Barmhjertig og mine brave Børn!

Derpaa spurgte Portneren, Aarvaagen, Christinde om hendes Fødeland og Beslægtede, hvortil hun svarede: „Jeg er fra Fordærvelsens Stad og er Enke efter Pilegrimen Christen."

„Hvorledes!" sagde Portneren, „var det din Mand? „Ja," svarede hun, „og disse ere hans Børn, og hun — pegende paa Barmhjertig — er en af mine Veninder fra Byen."

Portneren ringede derefter med sin Klokke, som han ved slige Tilfælde pleiede at gjøre, og en Pige ved Navn Ydmyg kom ud. Til hende sagde Portneren: „Gaa ind og sig, at Christinde, Christens Kone, og hendes Børn ere komne hid paa deres Pilegrims Vandring."

Hun gik derfor ind og fortalte det; men hvilken Glædes Støi blev der ikke, saasnart Pigen kun slap det Ord ud af sin Mund!

De ilede da til Portneren — thi Christinde stod endnu ved Døren. En af de Ærværdigste sagde til hende: „Kom ind, Christinde, kom ind, du Kone efter den gode Mand; kom ind, du velsignede Kone, kom ind, med Alle dem, som ere med dig." Hun gik da ind med sit hele Følge.

Da de vare komne ind, bleve de viste ind i et meget stort Værelse, hvor man bad dem sidde ned, og den Fornemste i Huset blev inkaldt for at

„Velkomne til os, Eders trofaste Venner."

hilse sine Gjæster Velkommen. Da de vare komne ind, og man erfarede, hvo de vare, hilsede de hverandre med et Kys og sagde: „Velkommen, I Guds Naades Kar; velkommen til os, Eders trofaste Venner!"

Fordi det nu var noget silde, og Pilegrimene saavel vare trætte af Reisen som afmægtige ved Synet af Fægtningen og af de frygtelige Løver, saa bad de om saa snart som muligt at faa komme til Hvile.

„Nei," sagde de af Huset, „forfrisk Eder med et Stykke Mad først." De havde nemlig tilberedt dem et Lam med den dertil henhørende sædvanlige Sauce (2 Moseb. 12, 21; Joh. 1 29); thi Portneren havde iforveien hørt om deres Komme og anmeldt det til dem.

Da de havde spist og endt deres Bøn med en Salme, anmodede de om at komme til Hvile. „Men lader os," sagde Christinde, „om vi tør være saa dristige at gjøre et Valg, være i det Kammer, hvor min Mand laa, da han var her." De begave sig da did og laa alle i et Værelse. Da de vare komne til Hvile, begyndte Christinde og Barmhjertig en Samtale om Ting, der passede sig til Omstændighederne.

Christinde: Jeg tænkte dengang, da min Mand begav sig paa sin Vandring, kun lidet paa, at jeg nogensinde skulde følge efter ham.

Barmhjertig: Og du tænkte ligesaa lidet paa at du skulde komme til at ligge i hans Seng og Kammer og hvile, som du nu gjør.

Christinde: Og langt mindre tænkte jeg nogensinde paa at se hans Ansigt med Trøst, og med ham at tilbede Herren og Kongen,* og dog tror jeg, det nu vil blive Tilfældet.

Barmhjertig: Tys, hører du ikke Støi?

Christinde: Jo; jeg tror, det er Musik af Glæde over, at vi ere her.

Saaledes talede de en Stund og overgave sig derpaa til Søvnen. Da de siden vaagnede om Morgenen, sagde Christinde til Barmhjertig: „Hvorfor lo du i Søvne i Nat? Jeg formoder, du drømte."

* Christi Skjød er for Alle Pilegrime.

Barmhjertig: Ja, jeg havde en behagelig Drøm; men er du vis paa, at jeg lo?

Christinde: Ja, du lo ret hjerteligt; men Kjære! fortæl mig din Drøm.

Barmhjertig: Jeg drømte, jeg sad ganske alene paa et ensomt Sted, og begræd mit Hjertes Haardhed. Jeg havde ikke siddet der længe, førend der samledes Mange, for at se mig og for at høre, hvad jeg sagde. De hørte da paa mig; og jeg gik og beklagede mig over mit Hjertes Haardhed. Hertil lo Nogle ad mig, medens Andre kaldte mig Daare; men Nogle begyndte endog at støde til mig.

Derved syntes jeg, at jeg slog Øinene op og saa En komme med Vinger mod mig. Han kom lige hen til mig og sagde: „Hvad fattes dig, Barmhjertig?"

Da han derpaa hørte min Klage, sagde han: „Fred være med dig!" Han tørrede ogsaa mine Øine med sit Lommetørklæde og klædte mig i Sølv og Guld (Ez. 16, 8—11). Han bandt en Kjæde om min Hals og satte Ørenringe i mine Øren og en skjøn Krone paa mit Hoved. Derpaa tog han mig ved Haanden og sagde: „Barmhjertig, følg mig," og jeg fulgte ham til en gylden Port, som han bankede paa, og da de, som vare indenfor, aabnede den, gik Manden ind og jeg fulgte ham til en Throne, hvorpaa En sad, som sagde til mig: „Velkommen, Datter."

Stedet saa lyst og glimrende ud ligesom Stjernerne eller snarere som Solen; og jeg syntes at se din Mand, hvorpaa jeg vaagnede. Men lo jeg?

Christinde: Lo! ja, du maatte vel le, naar du befandt dig saa vel; thi jeg kan sige dig, at dette var en god Drøm, og saa sandt, som du fandt Begyndelsen, ligesaa sandt vil du ogsaa finde Enden. „Gud taler en Gang og anden Gang; men man agter ikke derpaa; i Drøm, i Syn om Natten, naar en dyb Søvn falder paa Folk, naar de slumre paa Seng" (Job 33, 14—15). Vi behøve ikke, naar vi ere i Seng, at ligge vaagne, for at tale med Gud; han kan besøge os, medens vi sove, og bevirke, at vi

da høre hans Stemme. Vort Hjerte vaager ofte, naar vi sove, og Gud kan tale til det enten ved Ord og Sentenser eller ved Tegn og Lignelse ligesaa godt, som om man var vaagen.

Barmhjertig: Godt, jeg er fornøiet over min Drøm; thi jeg har Haab om inden kort Tid at se den opfyldt, saa at jeg igjen kan komme til at le.

Christinde: Jeg tænker, det nu er paa høi Tid at staa op, og faa at vide, hvad vi maa gjøre.

Barmhjertig: Kjære, om de bede os at vente en Stund, saa lader os villigen modtage Tilbudet. Jeg vil ligesaa gjerne bie her en Stund, for at blive mere bekjendt med disse Damer; jeg synes Klogskab, Gudsfrygt og Kjærlighed have et meget smukt og ærligt Udseende.

Christinde: Vi ville se, hvad de ville gjøre.

Da de derpaa vare oppe og færdige, saa gik de ned; og de spurgte hverandre om deres Hvile; og om hvorledes de befandt sig.

„Meget godt," sagde Barmhjertig, „det var et af de bedste Natteherberger, jeg i mit hele Liv nogensinde har havt."

Derpaa sagde Klogskab og Gudsfrygt: „Dersom I ville bekvemme Eder til at blive her en Stund, saa skulle I faa, hvad Huset formaar." „Ja, og det meget gjerne," tillføiede Kjærlighed.

Hertil gave de deres Samtykke, og bleve her vel over en Maaned, i hvilken Tid de vare hverandre til megen Gavn.

For at erfare, hvorledes Christinde havde opdraget sine Børn, bad Klogskab om Tilladelse til at overhøre dem, hvortil hun gjerne gav hende sit Samtykke. Hun begyndte da med den Yngste, ved Navn Jakob.

„Kom hid, Jakob," sagde hun, „kan du sige mig, hvem der har skabt dig?"

Jakob: Gud Fader, Gud Søn og Gud den Hellig Aand.

Klogskab: Godt, min Dreng! Kan du ogsaa sige mig, hvem der har frelst dig?

Jakob: Gud Fader, Gud Søn og Gud den Hellig Aand.

Klogskab: Du er en flink Dreng. Men hvorledes frelser Gud Fader dig?

Jakob: Ved sin Naade.

Klogskab: Hvorledes frelser Gud Søn dig?

Jakob: Ved sin Oplysning, ved sin Fornyelse og ved sin Opstandelse.

Da sagde Klogskab til Christinde: „Du fortjener Ros for, at du har opdraget dine Børn saaledes. Jeg formoder, det ei er nødvendigt

Klogskab overhører Christindes Børn.

at give de Øvrige disse Spørgsmaal, siden den Yngste kan besvare dem saa godt. Jeg vil derfor henvende mig til den Næstyngste.

Da sagde hun: „Kom hid, Joseph," — saa hed han, — „vil du lade mig overhøre dig?"

Joseph: Ja, meget gjerne.

Klogskab: Hvad er et Menneske?

Joseph: En fornuftig Skabning, skabt saaledes af Gud, som min Broder sagde.

Klogskab: Hvad forudsætter man med det Ord: „frelst“?

Joseph: At Mennesket ved Synd har bragt sig i en Fangenskabs og Elendigheds Tilstand.

Klogskab: Hvad forstaar man ved: „at blive frelst ved Treenigheden“?

Joseph: At Synden er en saa stor og mægtig Tyran, at Ingen kan rive os ud af dens Magt uden Gud, og at Gud er saa god og elskværdig mod Mennesket, at han virkelig tager ham ud af denne elendige Tilstand.

Klogskab: Hvad er Guds Hensigt med at frelse de stakkels Mennesker?

Joseph: Forherligelsen af hans Navn, Naade og Retfærdighed osv., og hans Skabningers evige Lyksalighed.

Klogskab: Hvo ere de, som blive frelste?

Joseph: De, som antage hans Frelse.

Klogskab: Du er en brav Dreng, Joseph; din Moder har givet dig en god Undervisning, og du har hørt vel efter, hvad hun har sagt dig.

Derpaa sagde Klogskab til Samuel, som var den Næstældste Søn: „Vil du, at jeg skal overhøre dig, Samuel, saa kom hid!“

Samuel: Ja, gjerne, hvis du har Lyst.

Klogskab: Hvad er Himlen?

Samuel: Det allerlyksaligste Sted, fordi Gud bor der.

Klogskab: Hvad er Helvede?

Samuel: Det pinligste Sted, fordi det er Opholdsstedet for Synd, Djævel og Død.

Klogskab: Hvorfor vil du gaa til Himlen?

Samuel: For at jeg kan se Gud, og tjene ham uden at blive træt; for at jeg kan se Christus og elske ham evindelig; for at jeg kan faa den Hellig Aands Fylde, som jeg her paa ingen Maade kan nyde.

Klogskab: Du er ogsaa en meget god Dreng og har lært dine Sager godt.

Derpaa henvendte hun sig til den Ældste, hvis Navn var Matthæus, og hun sagde til ham: „Kom Matthæus, lad mig ogsaa overhøre dig!"

Matthæus: Meget gjerne.

Klogskab: Jeg spørger da, om der nogensinde har været noget Væsen til før Gud?

Matthæus: Nei, thi Gud er evig; der er Intet uden ham, som har været til fra den første Dags Begyndelse; thi i sex Dage skabte Gud Himmel, Jord, Hav og Alt, hvad der er i dem (1Mos. Kap. 1).

Klogskab: Hvad tænker du om Bibelen?

Matthæus: Det er Guds hellige Ord.

Klogskab: Er det skrevet Noget deri, som du ikke forstaar?

Matthæus: Ja, en stor Del.

Klogskab: Hvad gjør du da, naar du træffer paa saadanne Steder deri, som du ikke forstaar?

Matthæus: Jeg tænker, Gud er visere end jeg. Jeg beder ogsaa, at det maatte være hans behagelige Villie at lade mig vide Alt det deri, som han ved vil være mig gavnligt.

Klogskab: Hvad tror du om Opstandelsen fra de Døde?

Matthæus: Jeg tror, at de samme, som bleve begravne, skulle staa op; de samme i Natur, skjøndt ikke i Fordærvelse. Til denne min Tro har jeg tvende Grunde; først, fordi Gud har givet mig Forjættelse derom; for det Andet, fordi han er i Stand til at udføre det.

Klogskab sagde derpaa til Drengene: „I maa stedse høre efter Eders Moder; thi hun kan lære Eder mere. I maa ogsaa omhyggelig give Agt paa, hvad Godt I høre Andre tale; thi for Eders Skyld tale de kun om gode Ting. Værer ogsaa agtpaagivende, og det med Omhyggelighed, paa hvad Himlene og Jorden lærer Eder; men læser især flittigt og med Eftertanke i den Bog, som var Aarsag til, at Eders Fader blev Pilegrim. Jeg for min

Del vil lære Eder, mine Børn, hvad jeg kan, medens I ere her, og det vil være mig kjært, om I ville gjøre mig Spørgsmaal, som tjene til gudelig Opbyggelse."

Da nu disse Pilegrime hvade været her en Uge, kom der En ved Navn Munter til Barmhjertig, som foregav, at han nærede Tilbøielighed for hende, en Mand med nogen Opdragelse, og som gav sig Udseende af at være gudfrygtig, men var dog i Virkeligheden i meget nøie Forbindelse med Verden. Han besøgte flere Gange Barmhjertig og gav hende en Kjærligheds-Erklæring.

Barmhjertig havde et smukt Udseende og var derfor saameget desto mere tillokkende. Hendes Lyst var ogsaa stedse at være beskjæftiget med Arbeide; thi naar hun Intet havde at bestille for sig selv, saa arbeidede hun paa Strømper og paa Klædningsstykker for Andre, og skjænkede dem til Saadanne, som behøvede dem. Hr. Munter, der ikke vidste, hvorledes hun anvendte det, hun forfærdigede, syntes at blive meget forundret over, at han aldrig fandt hende uden Arbeide. „Jeg vil indestaa for, at hun bliver en god Hustru," sagde han ved sig selv.

Barmhjertig aabenbarede da Sagen for Fruentimmerne i Huset og spurgte dem om ham; thi de kjendte ham bedre, end hun. De fortalte hende da, at han var en meget virksom ung Mand og En, der gjorde Krav paa at kaldes gudfrygtig, men han var, frygtede de for, fremmed for Godhedens virkelige Kjerne.

„Nei," sagde Barmhjertig, „da vil jeg ikke mere se paa ham; thi jeg tænker aldrig at ville have en Byrde paa min Sjæl."

Klogskab svarede da: „At der ikke behøvedes meget til at afskrække ham; thi naar hun vedblev at gjøre saaledes, som hun havde begyndt, nemlig at arbeide for de Fattige, vilde hans Mod snart kjølnes."

Næste Gang han kom, fandt han hende ved sit gamle Arbeide, nemlig for de Fattige. Da sagde han: „Hvad, altid sysselsat dermed?"

„Ja," svarede hun, „enten for mig selv eller for Andre."

Hr. Munter og Barmhjertig.

„Og hvad kan du fortjene om Dagen?“ sagde han.

„Jeg gjør dette,“ svarede hun, „for at blive rig i gode Gjerninger, idet jeg lægger en god Grundvold for det Tilkommende, at jeg kan gribe det evige Liv“ (1 Tim. 6, 18).

„Kjære, hvad gjør du med disse Ting?“ sagde han.

„Klæder de Nøgne,“ svarede hun.

Ved dette Svar viste han en fortrædelig Mine, og undlod fra den Tid at komme igjen; og naar man spurgte om Aarsagen dertil, sagde han, at Barmhjertig var vel en smuk Pige, men havde dog Noget ved sig, som han ikke kunde lide.“

Da han havde forladt hende, sagde Klogskab: „Sagde jeg dig ikke, at Hr. Munter snart vilde forlade dig? Ja, han vil udbrede et slet Rygte om dig; thi uagtet hans Krav paa Gudfrygtighed og hans tilsyneladende Kjærlighed til Barmhjertig, ere dog Barmhjertig og han af forskjellige Karakterer, saa at jeg tror, de aldrig ville komme overens.“

Barmhjertig: Jeg kunde have havt en Mand før nu, enskjøndt jeg ikke har talt derom til Nogen; men de, som beilede til mig, vare saadanne, som ikke syntes om min Adfærd; endskjøndt de aldrig fandt nogen Feil ved min Person. Saaledes kunde de og jeg ikke komme overens.

Klogskab: Barmhjertighed strækker sig i vore Dage ikke videre end til Navnet; Udøvelsen, som kommer tilsyne ved Ens Adfærd, er kun Faa, som beflitte sig paa.

Barmhjertig: Vel, vil Ingen have mig, saa vil jeg dø som Jomfru, eller mit Sindelag skal være mig som i Mands Sted; thi jeg kan ikke forandre min Natur; og tage En, som vil lægge mig Hindringer i Veien herfor, vil jeg aldrig, saalænge jeg lever. Jeg havde en Søster ved Navn Godhedsfuld, gift med et lignende Menneske, men de kunde aldrig forliges. Fordi min Søster havde besluttet at vedblive at handle saaledes, som hun havde begyndt, nemlig vise Ømhed mod de Fattige, derfor lagde hendes Mand først Korset paa hende og derpaa kastede han hende ud af Døren.

Klogskab: Og dog er jeg overbevist om, at han var en Bekjender.

Barmhjertig: Ja, saadanne, som han, er Verden fuld af; men jeg vil ikke have Nogen af dem Alle.

Nu traf det sig, at Matthæus, Christindes ældste Søn, blev syg: hans Sygdom blev smertelig; thi han havde megen Pine i Indvoldene, saa at han derved engang virkelig knugede sig ganske sammen.

Der boede ikke langt derfra en gammel erfaren Læge, Hr. Forstandig, hvem Christinde bad dem sende Bud efter, og han kom.
Da han kom ind i Stuen og havde iagttaget Drengen lidt, sluttede han, at han var syg af Bugvrid,* og spurgte derfor Moderen om hvad Mad han nyligen havde nydt.

„Intet, uden hvad der er gavnligt," svarede Christinde. Lægen sagde da: „Drengen har nydt Noget, som ligger ufordøiet i hans Mave, og som ikke vil gaa bort uden Midler; og derfor erklærer jeg, at han maa have en Renselse; ellers vil han dø."

„Moder," sagde Samuel, „hvad var det min Broder tog op og spiste, da vi vare komne et Stykke fra Porten, som er ved Begyndelsen af Veien? Du ved, der var en Frugthave tilvenstre paa den anden Side af Muren, over hvilken nogle Træer hang, hvoraf min Broder plukkede og spiste."

Christinde: Det er sandt, mit Barn, han tog deraf og spiste, den slemme Dreng; jeg irettesatte ham, men dog tog han og spiste deraf.

Forstandig; Jeg skjønnede, at han havde spist noget, som ikke var sundt, og den Spise, eller rettere hin Frugt, er just den allerskadeligste; det er Frugten af Beelzebubs Have. Jeg maa undres over, at Ingen advarede dig derom; da der er saa Mange, som ere døde deraf.

Herover begyndte Christinde at græde og sagde: „O, slemme Dreng, o, jeg uforsigtige Moder! Hvad skal jeg gjøre for min Søn?"

Forstandig: Vær dog ikke altfor meget nedslagen; Drengen kan nok blive frisk igjen, men han maa renses og tage ind at kaste op af.

---

* Samvittighedsnag.

Christinde: Kjære Herre, gjør deres Flid med ham, det maa koste, hvad det vil.

Forstandig: O ja, jeg haaber, jeg skal være billig. — Derpaa tilberedte han ham et Brækmiddel, men det var for svagt. Man sagde, det var lavet af Gedeblod, Asken af en Kvie, og lidt Isop-Saft osv. (Ebr. 10, 1—14; 9, 13—19).

Da Hr. Forstandig mærkede, at Brækmidlet var for svagt, beredte han paany et stærkere; det var tilberedet ex carne et sangvine Christi.* (Joh. 6, 54—57; Ebr. 9, 14). Man ved, at Lægerne giver deres Patienter sælsomme Medikamenter, og dette bestod af Piller med en eller to Forjættelser og en forholdsvis Mængde Salt (Matt. 9, 49). . Af disse skulde han tage tre paa en Gang fastende i en fjerdedels Pægel Anger-Taarer (Ez. 12, 10).

Da dette Medikament var tillavet, bragte man Drengen det, men han vilde nødig tage det, skjøndt han havde saa heftige Smerter, som om han skulde slides istykker af sin Kolik.

„Kom, kom," sagde Legen, „du maa tage det."

„Det smager mig ikke," svarede Drengen.

„Jeg maa se dig tage det," sagde Moderen.

„Jeg kaster det op igjen," svarede Drengen.

„Kjære Hr. Forstandig," sagde Christinde, „hvorledes smager det?"

„Det har ingen slem Smag," svarede Doktoren og berørte idetsamme Spidsen af hendes Tunge med en af Pillerne.

„O, Matthæus, det er sødere end Honning. Dersom du elsker din Moder, dine Brødre, Barmhjertig og dit eget Liv, saa tag det."

Endelig, efter megen Møie og efter en kort Bøn om Guds Velsignelse over det, tog han det, og det virkede heldbringende paa ham; det bragte ham

* D. e. „af Christi Kjød og Blod." „Latinen laaner jeg," siger Bunyan. For at vedligeholde Traaden helt igjennem i sin Allegorie, anser han det nødvendigt at rette sig efter Lægernes Brug, som skrive deres Recepter paa Latin.

„En Mand, som kun saa ned, med et Moggreb in Haanden.“

Gamle Ærlig.

til at kaste op, hvilket forskaffede ham Søvn og Hvile, og han kom i en behagelig Sved, og det befriede ham helt og holdent fra Kolikken.

Efter kort Tids Forløb kom han igjen op, og gik omkring med Stok* fra det ene Værelse til det andet og talte med Klogskab, Gudsfrygt og Kjærlighed om sin Sygdom, og hvorledes han blev helbredet.

Da Drengen var helbredet, spurgte Christinde Hr. Forstandig „Hvad er jeg Eder skyldig for Umagen og Omsorgen for mig og min Søn?"

„De maa," svarede han, „betale den fornemste Læge i Lægeforeningen (Eb. 13, 11—16) efter de i dette Tilfælde antagne og fastsatte Love."

Christinde: Men hvad ere disse Piller ellers gode for?

Forstandig: De ere et Universal-Middel som hjælper mod alslags Sygdomme, som tilstøde Pilegrimene; og naar de ere godt tillavede, ville de snart vise sin Virkning.

Christinde: Kjære, tilbered mig tolv Æsker med saadanne; thi kan jeg faa dem, vil jeg aldrig tage andet Lægemiddel.

Forstandig; Disse Piller ere gode til at forekomme Sygdomme, saavel som til at helbrede, naar man er syg. Ja, jeg tør sige og hævde, at dersom man kun vilde bruge dette Lægemiddel, som man burde, saa vilde det skaffe Liv for evigt (Joh. 6, 50). Men, gode Christinde, du maa ei give disse Piller paa nogen anden Maade, end jeg har foreskrevet; thi gjør du det, saa ville de ei have nogen god Virkning.

Derpaa gav han Christinde Lægemidler for hende selv, hendes Børn og for Barmhjertig, og bad Matthæus vogte sig for at spise oftere umodne Blommer. Derefter kyssede han dem og gik sin Vei.

Der er forhen omtalt, at Klogskab bad Drengene, at, om de vilde, saa skulde de give hende Spørgsmaal, der kunde være gavnlige, og hun vilde lære dem Noget.

Da spurgte Matthæus, som havde været syg, hvorfor Lægemidler fordetmeste ere bitre for vore Ganer.

* Et Guds Ord i Troens Haand.

Klogskab: For at vise, hvor uvelkommen Guds Ord og dets Virkninger ere for et kjødeligt Hjerte.

Matthæus: Hvorfor bringer Lægemidlet til at kaste op, naar det skal gjøre nogen god Virkning?

Klogskab: For at vise, at Ordet, naar det virker tilgavns, renser Hjerter og Sind; thi ligesom det Ene virker paa Legemet, saaledes virker det Andet paa Sjælen.

Matthæus: Hvad kunne vi lære af, at se Luen af vor Ild gaa opad? og ved at se Solens Straalers milde Indflydelse virke nedad?

Klogskab: Ved at Ilden gaar opad, lære vi at stige op til Himlen med Begjærlighed. Og ved at Solen nedsender sine Straaler og milde Indflydelse, lære vi, at Verdens Frelser, skjøndt høit oppe, række med sin Naade og Kjærlighed ned til os.

Matthæus: Hvoraf faa Skyerne deres Vand?

Klogskab: Af Havet.

Matthæus: Hvilken Lærdom kan du hente deraf?

Klogskab: At Præsterne skulle hente deres Lærdom fra Gud.

Matthæus: Hvorfor udtømme Skyerne sig til Jorden?

Klogskab: For at vise, at Præsterne skulle udgive til Verden, hvad de have lært af Gud.

Matthæus Hvorfor fremkommer Regnbuen ved Solen?

Klogskab: For at vise, at Guds Naades Pagt er bekræftet i Christus.

Matthæus: Hvorfor kommer Vandkilderne fra Havet til os igjennem Jorden?

Klogskab: For at vise, at Guds Naade kommer til os ved Christi Legeme.

Matthæus: Hvorfor udspringe nogle Vandkilder fra Toppen af de høie Bjerge?

Klogskab: For at vise, at Naadens Aand skal komme saavel over de Store og Mægtige, som over de Fattige og Ringe.

Matthæus: Hvorfor brænder Ilden paa Lys-Vægen?

Klogskab: For at vise, at der ei vil blive noget sandt Livs-Lys i os, medmindre Naade luer paa vort Hjerte.

Matthæus: Hvorfor anvendes Væge og Talg, for at vedligeholde Lyset?

Klogskab: For at vise, at Legeme og Sjæl, og Alt skulle være til

Matthæus og Klogskab.

Tjeneste, og fortære sig selv, for at vedligeholde den Guds Naade, som er i os.

Matthæus: Hvorfor gjennemborer Pelikanen sit eget Bryst med sit Næb?

Klogskab: For at nære sine Unger med sit Blod, og derved vise, at

Christus, den Velsignede, saaledes elsker sine Børn, sit Folk, at han frelser dem fra Døden ved sit Blod.

Matthæus: Hvad kan man lære af at høre Hanen gale?

Klogskab: At erindre Peters Synd og Anger. Hanens Galen viser ogsaa, at Dagen er i Anbrud; lad da ogsaa Hanens Galen minde dig om den sidste og frygtelige Dommens Dag.

Omtrent paa den Tid var deres Maaned udløben, hvorfor de tilkjendegav Husets Folk, at de ansaa det for passende at berede sig til Reisen. Da sagde Joseph til sin Moder: „Det var godt, om du ikke forglemte at sende Bud til Fortolkerens Hus og bede ham om at sende os Behjertet, for at være vor Veileder den øvrige Del af Reisen.“ „Gode Dreng,“ sagde hun, „jeg havde nær forglemt det.“

Hun affattede da et Bønskrift og bad Portneren Aarvaagen at sende det med en rask Mand til hendes gode Ven, Hr. Fortolker. Efterat han havde læst Brevet, sagde han til Budet: „Gaa og sig dem, at jeg skal sende ham. Da Familien, hvor Christinde var, mærkede at de havde til Hensigt at gaa videre, kaldte man hele Huset sammen, for at takke deres Konge, fordi han sendte dem saadanne gavnlige Gjæster som disse. Derpaa sagde de til Christinde: „Men skulde vi ikke, som vi pleie gjøre med Pilegrime, vise dig Noget, som du kunde tænke paa, medens du er underveis?“

Derpaa toge de Christinde, hendes Børn og Barmhjertig med ind paa et lille Kammer, og viste dem et af de Æbler, som Eva spiste af, og som hun tillige gav sin Mand, og for hvis Nydelses Skyld de begge bleve drevne ud af Paradis, og spurgte hende, hvad hun troede det var? „Om det er Føde eller Gift,“ svarede Christinde, „ved jeg ikke.“ Derpaa fortalte de hende det, og hun foldede sine Hænder og faldt i Forundring.

Derpaa viste de hende et andetsteds Jakobs Stige (1 Mos. 28, 12). Paa den Tid gik der just nogle Engle op ad den, og Christinde og det øvrige Selskab stode og saa paa.

Jakobs Stige.

Da de derefter gik et andetsteds hen for at vise dem noget Andet, sagde Jakob til sin Moder: „Kjære, bed dem vente lidt længere, thi dette er et besynderligt Syn.“ Da vendte de om og stode og glædede sig over dette behagelige Syn (Joh. 1, 15).

Efterat de havde seet dette, viste de dem ind etsteds, hvor der hang et Guld-Anker, hvilket de bade Christinde at tage ned; „thi,“ sagde de, „du skal have dette med dig, og det er en absolut Nødvendighed, at du tager det med og holder fast i det indenfor Forhænget (Eb. 6, 19), og staar standhaftig i Tilfælde af, at du skulde træffe paa et stormende Veir.“ Herover bleve de glade (Joel 3, 16).

Derefter fulgte de dem til det Bjerg, hvor Fader Abraham vilde ofre sin Søn Isak, og viste dem Alteret, Brændet, Ilden og Kniven; thi dette blev liggende tilbage, saa at det kunde sees den Dag i Dag (1 Mos. 22, 9). Da de havde seet dette, opløftede de deres Hænder, velsignede dem og sagde: „O! hvilken Mand var ikke Abraham i Kjærlighed til sin Herre og i Selvfornægtelse!“

Efterat de havde vist dem disse Ting, ledsagede Klogskab dem ind i et Spiseværelse, hvor der stod et prægtigt Klaver; paa dette spillede, hun og sang om hvad hun nylig havde vist dem:

Se, — vi har vist Jer Evas Frygt,
Som bragte Død i Verden,
Og Jakobs Himmelstige, smukt
Besat med Englefærden.

Et Anker I af os modtog,
Lad det ei derved blive,
Indtil, som Abraham, I og
Jert bedste Offer give.

Paa samme Tid bankede det paa Døren, og Portneren saa, ved at aabne den, at det var Behjertet; men da han var kommen ind, hvilken Glæde blev der da ikke! thi nu fornyedes Erindringen om, hvorledes han

slog Kjæmpen, gamle Grum Blodmand, ihjel for en Stund siden, og befriede dem fra Løverne.

Behjertet sagde derpaa til Christinde og Barmhjertig: „Min Herre sender hver af Eder en Flaske Vin og noget ristet Korn tillige med et Par Granatæbler; han sender ogsaa Børnene nogle Figener og Rosiner, for at forfriske Eder paa Veien."

De gjorde sig derpaa færdige til Reisen, og Klogskab og Gudsfrygt fulgte med dem. Da de vare komne til Porten, spurgte Christinde Portneren, om Nogen nylig var gaaet forbi? „Nei," svarede han, „men for nogen Tid siden gik der En, som endog fortalte mig, at der nylig havde været begaaet et stort Røveri her paa Kongeveien; „men," sagde han, „Tyvene ere grebne og ville om kort Tid blive strængt forhørte." Christinde og Barmhjertig bleve bange herved; men Matthæus sagde: „Frygt ikke, Moder, saa længe som Behjertet vil følge med og være vor Veileder."

„Herre," sagde da Christinde til Portneren, „jeg er dig meget forbunden for al den Artighed, du har vist mig, siden jeg kom hid, og tillige fordi du har været saa elskværdig og god mod mine Børn. Jeg ved ikke, hvorledes jeg skal vise mig erkjendtlig for din Godhed; tag derfor som et Tegn paa min Agtelse for dig denne lille Penge." Hun lagde da en Guld-Engel* i hans Haand, og han bukkede ydmygt og sagde: „Gid dine Klæder altid maatte være hvide, og gid aldrig dit Hoved maatte mangle Salve (Præd. 9, 8); maatte Barmhjertig altid leve og aldrig dø, og lad hendes Gjerninger ei blive faa" (5 Mos. 33, 6). Til Børnene sagde han: „Fly Ungdoms Lyster og efterfølg de Ærværdige og Vise i Gudsfrygt (2 Tim. 2, 22), saa skulle I bringe Eders Moder Glæde og erholde Ros af alle Ærligtænkende."

Saa takkede de Portneren og reiste afsted.

---

* En „Guld-Engel" var forhen en Mynt i England, der gjaldt saameget som 10 engelske Shillings eller 2½ Dollars.

Nu saa jeg dem i Drømme at gaa indtil Toppen af Bjerget, hvor Gudsfrygt, efter nogen Betænkning, udbrød: „Ak, jeg forglemte det, jeg agtede at forære Christinde og hendes Følge; jeg vil gaa tilbage og hente det.“

Medens hun da var borte, syntes Christinde at høre i en Lund, et Stykke Vei borte paa den høire Side, en besynderlig harmonisk Sang med Ord, der lignede disse:

Mit hele Liv din Yndest du
Har udøst over mig,
Saa for bestandig jeg fra nu
Vil dvæle her hos dig

Og ved at lytte til, syntes hun at høre et Svar, som sagde:

Thi Gud, vor Gud er evig God,
Og paa hans Naade trygt jeg lider.
Hans Sanddruhed, som Klippen stod,
Og staar igjennem alle Tider.

Christinde spurgte da Klogskab, hvad det var som frembragte disse sælsomme Toner (Høis. 2 11). „Det er svarede hun vort Lands Fugle; de synge disse Melodier, dog sjældent undtagen om Foraaret, naar Blomsterne komme frem, og Solen skinner varmt, og da kan man høre dem hele Dagen. Jeg hører dem ofte, og vi kunne ofte holde dem tamme i vore Huse. De ere os et meget behageligt Selskab, naar vi ere tungsindige; de gjøre ogsaa Skove, Lunde og ensomme Steder behagelige at opholde sig i.“

Da Gudsfrygt imidlertid var kommen tilbage, saa sagde hun til Christinde: „Se, her bringer jeg dig en Optegnelse paa alle de Ting, du har seet i vort Hus; og paa denne kan du se, naar du skulde have glemt Noget og kalde disse Ting tilbage i din Erindring til Opbyggelse og Trøst.“

5 Kapitlet.

Nu begyndte de at gaa ned ad Bjerget ned i Ydmygelsens Dal; Det var et brat Bjerg, og Veien var slibrig, men de vare meget forsigtige, saa de kom meget vel ned.

Da de vare komne ned i Dalen, sagde Gudsfrygt til Christinde: „Dette er det Sted, hvor din Mand mødte den fæle Fiende Apollyon, og hvor han havde den haarde Kamp med ham. Derom maa du dog sikkert have hørt. Men vær ved godt Mod; saalænge I have Hr. Behjertet til Veiviser og Ledsager, haabe vi, at I ville fare desto bedre."

Efterat disse To havde anbetroet Pilegrimene til Veiviserens Ledsagelse, saa gik han foran, og de fulgte efter.

„Vi behøve ikke at være saa bange for denne Dal," sagde Behjertet, „thi her er Ingen, som kan skade os, naar vi kun vogte os selv. Det er sandt, Christen mødte Apollyon her, med hvem han havde en heftig Kamp; men det kom deraf, at han snublede, idet han gik ned af Fjeldet; thi de, som snuble der, maa berede sig paa Kamp her; og heraf kommer det, at denne Dal har faaet et saa haardt Navn; naar nemlig almindelige Folk høre, at noget Frygteligt er truffet En et eller andet Sted, saa ere de af den Mening, at dette Sted er hjemsøgt af en grum og farlig Fiende eller ond Aand, medens det desværre kun er en Følge af deres egne Handlinger, at Saadant tilstøder.

Ydmygelsens Dal er i sig selv et saa frugtbart Sted, som noget; og jeg tror, at, om vi blot kunde finde det, saa vilde vi her etsteds opdage Noget, som kunde give os Underretning om, hvorfor Christen her blev saa haardt angreben.

Da sagde Jakob til sin Moder: „Se, der staar en Støtte, og det ser ud til, at der staar Noget skrevet derpaa, lader os se, hvad det er." De gik

derhen og fandt, at der stod skrevet: „Lad Christens Feiltrin før han kom hid, og det Besvær, han havde her, være til Advarsel for dem, som komme efter.“

„Se,“ sagde Veiviseren, „sagde jeg ikke, at her omtrent skulde der findes en Underretning om Aarsagen, hvorfor Christen blev saa haardt angreben her?“ Derpaa vendte han sig til Christinde og sagde: “Det er ikke mere til Forkleinelse for Christen, end for mange Andre, hvis Skjæbne og Lod det var; thi det er lettere at gaa op ad dette Bjerg, end nedad, hvilket kun kan siges om faa Bjerge i hele Verden. Men vi ville lade den gode Mand være; thi han nyder nu Fred og Rolighed, og har tillige vundet en herlig Seir over sin Fiende. Maatte han, som bor heroventil, forunde os, at det ei maa gaa os værre, end ham, naar vi sættes paa Prøve.

Men lader os komme igjen til Ydmygelsens Dal; den er det bedste og frugtbareste Stykke Land i alle disse Egne; den har en fed Jordbund, og bestaar, som du ser, af Marskland, og om En kom hid, som vi nu, paa Sommerens Tid, saa havde han her for sine Øine, hvad der kunde fornøie ham, forudsat at han ei vidste noget derom før, og at han ellers fandt Behag i at se saadant.

Se dog, hvor grøn Dalen er, og hvor smykket med Lilier den er (Høis. 2, 1—2). Jeg har ogsaa kjendt mange Arbeids-Mænd, som ere komne i god Stand i denne Ydmygelsens Dal; thi Gud imodstaar de Hoffærdige, men giver de Ydmyge Naade (Jak. 4, 6; 1 Petr. 5, 5); og det er isandhed en meget frugtbar Jordbund, som giver af sig i Overflødighed. Nogle ønsker ogsaa, at den nærmeste Vei til deres Faders Hus maatte være her, at de ei maatte blive plagede mere med at gaa over Høie eller Bjerge; men Vei er Vei, og man er nødt til at tage den, som man finder den.“

Medens de nu gik og talede, saa fik de Øie paa en Dreng, der vogtede sin Faders Faar. Drengen var tarveligt klædt, men havde et friskt og smukt Udseende, og sad og sang ved sig selv. „Hør,“ sagde Hr. Behjertet, „hvad den Hyrdedreng synger.“ De hørte da, at han sang:

Hvo nede er, ei frygter Fald
Den Lave Høihed ei;
Hvo ydmyg er — ham stedse skal
Gud lede paa hans Vei.

Lidt har jeg — ringe er mit Krav,
Jeg nøies vel dermed,
Hvo tager glad, hvad Herren gav,
Den skjænker han sin Fred.

En Byrde kun for Vandringsmænd
Er Overflod paa Gods;
Her Lidet — hist Velsignelsen,
Det beste er for os.

„Hører du ham?" sagde da Veiviseren. „Jeg tør forsikre, denne Dreng lever et ret muntert Liv, og bærer mere af den Urt, som kaldes Tilfredshed i sin Barm, end den, som er klædt i Silke og Fløiel. Men lader os fortsætte vor Samtale.

Her i denne Dal havde vor Herre forhen sin Landgaard, han syntes meget godt om at være her og at spadsere om i disse Egne, hvor han tillige fandt Luften saa behagelig. Desuden er man her fri for dette Livs Støi og Tummel. Alle Steder ere fulde af Larm og Forvirring; men Ydmygelsens Dal er et frit og ensomt Sted; her vil man ikke blive hindret og forstyrret i sine Betragtninger, som man saa let kan blive paa andre Steder.

Dette er en Dal, som Ingen gaar ned i uden de, som elske Pilegrims-Livet. Skjøndt Christen fristede den haarde Skjæbne at møde Apollyon her, og at komme i en heftig Kamp med ham, saa kan jeg dog fortælle Eder, at i forrige Tider mødte man Engle her (Hos. 12, 4—5), fandt Perler, (Math. 14, 46) ja, fandt endog Livets Ord her (Ordspr. 8, 35).

Fortalte jeg ikke, at vor Herre havde her sin Landgaard, og at han vilde gjerne spadsere her? Jeg maa tilføie, at han paa dette Sted og til det Folk, som lever og vandrer i disse Egne, har efterladt en aarlig Indkomst, som troligen skal betales dem til bestemte Tider til deres Underholdning paa Veien, og til Opmuntring for dem at gaa videre paa deres Pilegrims-Vandring."

Medens de nu gik, sagde Samuel til Behjertet: „Herre, jeg hører, at min Faders Kamp med Apollyon stod her i denne Dal; men hvor omtrent stod Kampen? thi Dalen er stor, kan jeg mærke.“

Behjertet: Din Fader havde Kampen med Apollyon etsteds derhenne i et snævert Stræde, hinsides Glemsels-Grønt. Og det Sted er virkelig det farligste i alle disse Egne; thi hvis Pilegrime nogensinde

Støtten i Ydmygelsens Dal.

træffe paa noget Angreb, saa sker det, naar de forglemme den Naade, de have modtaget, og hvor uværdige de vare til den. Dette er ogsaa det Sted, hvor Andre ere blevne haardt angrebne. Men mere herom, naar vi komme did; thi jeg tror, at der endnu staar et Tegn eller et Mindesmærke for at bevidne, at en saadan Kamp havde staaet her.

Da sagde Barmhjertig: „Jeg synes ligesaa godt om det her i denne Dal, som ethvert andet Sted paa min Reise; Stedet, synes jeg, er efter min Smag. Jeg vilde gjerne være paa saadanne Steder, hvor der ikke er nogen Raslen af Vogne eller Hjul. Her synes jeg, man kan uforstyrret tænke over, hvad man er, hvorfra man kom, hvad man har udrettet, og hvortil man er kaldet af Kongen; her kan man tænke, her kan Hjertet sønderknuses og Aanden smelte, indtil Øinene blive som Fiskevandene i Hesbon (Høis. 7, 4).

De, som gaa rigtig igjennem Morbærdalen, sætte den for sig til en Kilde; den Regn, som Gud sender ned fra Himlen til dem, som ere her, fylder ogsaa Parkerne. Denne Dal er det, hvor Herren vil give Sine deres Vingaarde; og de, som gaa igjennem den, skulle synge, som Christen gjorde, endskjøndt han mødte Apollyon."

Behjertet: Det er sandt, jeg har gaaet mangen Gang igjennem denne Dal, og jeg har aldrig befundet mig bedre end her. Jeg har ogsaa været Veileder for adskillige Pilegrime, og de have tilstaaet det Samme. „Til det Menneske vil jeg se," siger Kongen, „endog til den Elendige, og" til den, som har en sønderbrudt Aand, og som er forfærdet for mine Ord (Es. 66, 2).

Da de nu vare komne til det Sted, hvor den før omtalte Kamp stod, sagde Veiviseren til Christinde og Barmhjertig: „Her er Stedet; her stod Christen, og derfra kom Apollyon imod ham. Og se, — sagde jeg det ikke? — her er endnu noget af din Mands Blod paa disse Stene; se ogsaa, hvor Stykker af Apollyons itubrudte Sværd ligge hist og her omkring; se blot, hvor de have sparket i Jorden med Fødderne under Kampen, for at staa sig imod hinanden, og hvor de med deres Feilslag have splittet Stene i Stykker.

Sandelig, her har Christen vist sig som en Mand. Herkules selv, om han havde været her, kunde ikke have kjæmpet bedre. Da Apollyon var slagen, trak han sig tilbage til den nærmeste Dal, som kaldes Dødens Skyggedal, og hvortil vi snart komme. Se, hist henne staar et Mindes-

mærke, paa hvilket er indgravet denne Kamp og Christens Seier, til Ære for ham gjennem alle Tider."

Da det just stod ved Siden af Veien, saa gik de derhen og læste, hvad der stod skrevet, hvilket Ord for Ord lød saaledes:

En Fægtning holdtes tæt herved,
Hel frygtelig at skue:
Apollyon og Christen stred
Af yderste Formue.
Det var en blodig, tvivlsom Færd;
Og derfor opreist staar jeg her,
Om denne Daad et Minde.

Da de vare dragne her forbi, kom de til Grændserne af Dødens Skyggedal, som var længere end den anden, et Sted, der tillige var fuldt af alslags sælsomme onde Ting, som Mange ere i Stand til at bevidne. Men disse Kvinder og Børn kom saameget bedre derigjennem, fordi de havde Dagen for sig, og fordi Behjertet var deres Veileder.

Da de kom ind i Dalen, syntes de at høre Sukke, ja stærk Stønnen, som var det af døende Mennesker. De syntes ogsaa at høre klagende Ord, ligesom fra En, der var i yderste Nød og Pine. Disse Omstændigheder bragte Drengene til at skjælve; ogsaa Kvinderne saa blege og afmægtige ud; men deres Veileder bad dem være ved godt Mod.

Derpaa gik de lidt videre, og det syntes dem, at Jorden begyndte at ryste under dem, som om den var undergravet; tillige hørte de et Slags Hvislen, som af Slanger, uden at de endnu saa Noget. „Ere vi ikke snart ved Enden af dette rædsomme Sted?" sagde Drengene; men Ledsageren bad dem kun at være ved godt Mod og at se sig vel for, at de ikke hændelsevis skulde hildes i en eller anden Snare. Nu begyndte Jakob at blive syg, hvortil Aarsagen formodentlig var Frygt. Hans Moder gav ham da noget af den Flaske, som hun havde faaet i Fortolkerens Hus, og tre af de Piller, som Hr. Forstandig havdetillavet og Drengen begyndte at livne op igjen.

Saaledes gik de omtrent til Midten af Dalen, da Christinde sagde: „Jeg synes at se Noget histhenne paa Veien lige for os, Noget, hvis

Gjennem Dødens Skyggedal.

Lige jeg aldrig har seet." "Hvad er det, Moder?" sagde da Joseph. „En fæl Ting, Barn, en fæl Ting," svarede hun.

„Men hvorledes ser det ud, Moder?" spurgte han.

„Jeg kan ikke sige, hvorledes det ser ud, og nu er det ikke langt fra os, — ja nu er det os nær," sagde hun.

„Godt," sagde Hr. Behjertet, „lad dem, som ere mest bange, holde sig nær til mig."

Derpaa kom Fienden til dem, og Veilederen gik ham imøde; men i det samme han var kommen hen til ham, forsvandt han for Alles Aasyn; da erindrede de, hvad der kort tilforn var bleven sagt: „Imodstaar Djævelen, saa skal han fly fra Eder" (Jak. 4, 7).

Efterat have forfrisket sig lidt, gik de derpaa videre, men de vare ei komne langt, førend Barmhjertig, ved at se sig tilbage, syntes at se Noget, som næsten lignede en Løve, der kom i fuld Fart brølende efter dem, og ved hvert Brøl, den udstødte, hørtes Gjenlyd i Dalen, hvilket bragte Alles Hjerter til at bæve undtagen hans, som var deres Veiviser. Saaledes nærmede det sig dem, og Behjertet traadte tilbage og lod Pilegrimene gaa foran.

Løven indhentede dem snart, og Behjertet beredte sig til Kamp med den (1 Pet. 5, 9); men da den saa, at man var bestemt paa at gjøre Modstand, saa vendte den tilbage og kom ikke mere tilsyne.

Derpaa fortsatte de igjen deres Reise og Veiviseren gik foran dem, indtil de kom etsteds, hvor der var opkastet en Grav tvers over Veien, og førend de kunde blive færdige til at gaa derover, overfaldt stærk Taage og Mørke dem, saa at de ikke kunde se. „Ak, hvad skulle vi gjøre?" sagde Pilegrimene. Men Ledsageren svarede: „Frygt ikke, men staa stille, og se, hvad Ende ogsaa dette vil tage."

Her bleve de altsaa staaende, fordi Veien var spærret for dem. De syntes nu ogsaa tydeligere at høre Fiendernes Støi og Larm, og Ilden og Røgen, som steg op fra Hulen, kunde nu sees tydeligere. Derpaa sagde

Christinde til Barmhjertig: „Nu ser jeg, hvad min stakkels Mand har maattet gaa igjennem; jeg har hørt meget om dette Sted, men har aldrig været her før nu. Stakkels Mand! han gik her ganske alene om Natten; han havde Nat næsten hele Veien, og Fienderne vare om ham, som om de vilde have splittet ham i Stykker. Mange have talt derom, men Ingen ved, hvad Dødens Skyggedal har at betyde, førend de selv komme der. „Et Hjerte kjender sin Bitterhed, og en Fremmed skal ikke blande sig udi dets Glæde (Ordsp. 14, 10). At være her er frygteligt."

Behjertet: Dette er ligesom at arbeide i dybe Vande eller gaa nede i Dybet; dette er ligesom at være midt i Havet, og ligesom at gaa ned i Bjergenes Afgrund; nu synes det, som om Jorden med sine Trængsler har indesluttet os for stedse. Men „den, som vandrer i Mørke og haver ikke Skin, han skal forlade sig paa Herrens Navn, ja forlade sig paa sin Gud" (Es. 50, 10).

Hvad mig angaar, saa har jeg, som sagt, ofte gaaet igjennem denne Dal, og har været i langt større Forlegenhed end nu, og dog se I, at jeg er ilive. Jeg vil ikke bramme, thi jeg er ikke min egen Frelser; men jeg har den Fortrøstning, at vi skulle slippe godt herigjennem. Lader os bede ham om Lys, som kan oplyse vort Mørke, og som kan modstaa ikke alene disse, men alle Helvedes Djævle.

De henvendte sig da i Bøn og Paakaldelse til Gud, og han sendte dem Lys og Befrielse; thi der var nu ingen Hinder i Veien, nei, ikke engang der, hvor Graven for et Øieblik siden hindrede dem.

Endnu vare de ikke komne igjennem Dalen; men de vedbleve at gaa, og se, stærk Stank og ubehagelig Lugt vare dem til megen Uleilighed.

„Det er ikke saa behageligt," sagde da Barmhjertig til Christinde, „at være her, som ved Porten, eller hos Fortolkeren, eller i det Hus, hvor vi laa sidst."

„O," sagde en af Drengene, „det er ikke saa slemt at gaa herigjennem, som at blive her bestandig, og Grunden, hvorfor vi maa gaa denne Vei til det

Hus, som er beredt, er, saavidt jeg ved, for at vort Hjem kan blive os desto behageligere."

"Vel sagt, Samuel," sagde Veiviseren; "nu talte du som en Mand."

"Og, om jeg kommer ud herfra igjen," sagde Drengen, "tror jeg, at jeg vil sætte større Pris paa Lys og god Vei, end jeg nogensinde har gjort i mit Liv."

"Vi ville snart komme ud herfra," sagde Veiviseren.

Medens de saaledes droge afsted, sagde Joseph: "Kunne vi endnu ikke se Enden paa Dalen?" Hertil svarede Veiviseren: "Se Eder for, thi vi ville snart befinde os blandt Snarer." De saa sig da for, medens de gik, men bleve meget uleiligede af Snarerne.

Da de nu vare komne blandt Snarerne, saa de en Mand, som var kastet i Graven, og hvis Kjød var sønderrevet. "Denne," sagde Ledsageren, "er en Mand, ved Navn Uforsigtig, som gik denne Vei; og han har ligget der længe." Der fulgte en vis Forsigtig med ham da han blev greben og ihjelslagen; men han undslap af deres Hænder. Du kan ikke tro, hvormange her ere dræbte, og dog ere Menneskene saa taabelige at driste sig paa Pilegrims-Vandring uden nogen Ledsager. Stakkels Christen, det var et Under, at han slap igjennem; men han var elsket af sin Gud, og havde selv et godt Hjerte, thi ellers ville det aldrig have lykkets ham."

Nu nærmede de sig da Enden af Veien, og Kjæmpen Prygl kom just ud af den Hule, som Christen var gaaet forbi. Denne Prygl havde for Skik at gjøre unge Pilegrime ør i Hovedet med alle Slags Spidsfindigheder, og nu raabte han paa Behjertet og sagde til ham: "Hvorofte er du ikke bleven forbuden at gjøre disse Ting?" "Hvilke Ting?" svarede Behjertet. "Hvilke Ting?" sagde Kjæmpen; "det ved du fuldkommen vel; men jeg skal gjøre en Ende paa din Forretning."

"Men Kjære," sagde Behjertet, "førend vi lægge Haand paa hinanden, saa lader os undersøge, hvorfor vi skulle slaaes."

Kvinderne og Børnene stode nu skjælvende og vidste ikke, hvad de skulde gjøre.

Kjæmpen svarede: „I plyndre Landet, og det, som de værste Tyve."

„Dette er blot talt om os ialmindelighed," sagde Behjertet; „men nævn Nogen i Særdeleshed."

„Du," sagde Kjæmpen, „driver en Menneskeraners Haandtering; du samler Kvinder og Børn sammen og fører dem til et fremmed Land til min Herres Riges Svækkelse."

Behjertet Dræber Kjæmpen Prygl.

Men nu svarede Behjertet: „Jeg er den himmelske Guds Tjener; min Forretning er at bringe Syndere til Anger; jeg er paalagt at bestræbe mig for at føre Mænd, Kvinder og Børn fra Mørket til Lyset og fra Satans Magt til Gud, og er dette virkelig Aarsagen til din Trætte, saa lader os falde an mod hinanden, saasnart du vil."

Da styrtede Kjæmpen frem, og Hr. Behjertet gik ham imøde og trak idetsamme sit Sværd; men Kjæmpen havde en Kølle. Saaledes angrebe de uden videre hinanden, og ved det første Slag slog Kæmpen Hr. Behjertet, saa han faldt paa det ene Knæ, hvorpaa Kvinderne og Børnene raabte høit.

Da derpaa Hr. Behjertet havde fattet sig igjen, slog han helt lystigt til ham og gav Kjæmpen et Saar i Armen; de fægtede omtrent en Time, indtil de bleve saa varme, at Kjæmpens Aande kom ud af Næseborene saa hed som Dampen af en kogende Kjedel.

Medens de derpaa sadde for at hvile, henvendte Behjertet sig til Gud i Bønnen; Kvinderne og Børnene gjorde intet Andet end at sukke og græde hele Tiden, Kampen varede.

Da de havde udhvilet og udpustet, gik de igjen løs paa hinanden, og Behjertet gav da Kjæmpen et saa vældigt Slag, at han faldt om paa Jorden; nei, holdt kun, til jeg kommer op, sagde han. Behjertet lod ham da komme smukt op, hvorpaa de igjen styrtede sammen, og Kjæmpen havde nær knust Behjertets Pande med sin Kølle.

Da Behjertet mærkede det, løb han mod ham i fuld Hidsighed, og gjennemborede ham under det femte Ribben, hvorved Kjæmpen blev afmægtig, saa at han ikke kunde holde sin Kølle længere. Derpaa gav Behjertet ham endnu et Hug og skilte derved Kjæmpens Hoved fra hans Krop. Da bleve baade Kvinderne og Børnene glade, og endogsaa Behjertet prisede Gud for Befrielsen.

Da det var skeet, saa opreiste de en Støtte, hvorpaa de satte Kjæmpens Hoved og skrev følgende Underskrift som de Forbigaaende kunde læse:

En Kjæmpe dette Hoved bar,
Han var saa grum og fæl,
De Pilegrimes Skræk han var,
Han skaaned ingen Sjæl.
Til jeg, Behjertet, sidst fremtren
Som Pilegrimes Skjold.
Nu Gudskelov er Veien ren:
Jeg vog den lede Trold.

6 Kapitel.

Nu saa jeg, at de stege op paa en Høi, som var opkastet der, for at Pilegrimene derfra kunde have Udsigt; — det var derfra, at Christen første Gang saa sin Broder Trofast. Her satte de sig derfor ned, for at hvile, og for at spise og drikke, hel fornøiede over, at de vare befriede for en saa farlig Fiende.

Som de saaledes sadde og spiste, spurgte Christinde Ledsageren, om han ikke fik nogen Skade i Kampen.

„Nei," svarede Behjertet, ikke uden lidt i Kjødet, men som dog saa langtfra vil være mig til Skade, at det meget mere nu vil være et Bevis paa min Kjærlighed til min Herre og Eder, og vil ved Guds Naade blive et Middel, hvorved min Belønning tilsidst vil forøges."

„Men var du ikke bange, gode Herre, da du saa ham komme med sin Kølle?"

„Det er min Pligt," sagde han, „at have Mistillid til min egen Duelighed, at jeg kan have Fortrøstning til ham, som er stærkere end Alle."
„Men hvad tænkte du, da han ved det første Slag kastede dig til Jorden?"
„Jeg tænkte," svarede han, „at det gik min Herre og Mester ligedan; og dog var det ham, som seirede tilsidst" (2 Cor. 4, 10. 11; Rom. 8, 39).

Matthæus: I kunne nu Alle tænke, hvad I end ville, saa tænker jeg, at Gud har vist sig overordentlig god mod os, saavel ved at bringe os ud af denne Dal, som ved at befri os ud af denne Fiendes Haand; for min Del kan jeg ikke indse, hvorfor vi længere skulle have Mistillid til Gud, eftersom han nu, og det paa et saadant Sted som dette, har givet os et saa tydeligt Vidnesbyrd om sin Kjærlighed.

De stode derpaa op og gik videre. Et lidet Stykke længere frem stod en Eg, under hvilken de fandt, da de kom derhen, en gammel Pilegrim i

dyb Søvn; de mærkede paa hans Klæder, Stav og Bælte, at han var en Pilegrim. Veiviseren Behjertet vakte ham, og da den gamle Mand opløftede sine Øine, udbrød han: „Hvad er paa Færde? Hvem ere I, og hvad ville I her?"

Behjertet: Vær ikke saa heftig, Mand; her er Ingen uden Venner.

Den gamle Mand stod vel op, men stod paa sin Post, og vilde vide, hvo de vare.

„Mit Navn er Behjertet, svarede da Ledsageren; „og jeg veileder disse Pilegrime, som vandre til det himmelske Land."

„Jeg beder om Forladelse," sagde Hr. Ærlig, „jeg frygtede for, at I vare af deres Selskab, som frarøvede Svagtroende hans Penge, men nu ser jeg bedre; jeg mærker, at I ere ærlige Folk."

Behjertet: Men hvad vilde eller kunde du have gjort, eller hvorledes vilde du have hjulpet dig selv, dersom vi virkelig havde været af dette Selskab?

Ærlig: Gjort! Ei, jeg vilde have fægtet, saalænge der havde været Aande i mig; og havde jeg gjort det, saa er jeg forsikret om, at du aldrig kunde have overvundet mig; thi en Christen kan aldrig overvindes, medmindre han selv vil give efter og give sig tabt.

„Godt sagt, Fader Ærlig, sagde Veilederen; thi heraf erfarer jeg at du er En af det rette Slags; thi du har talt Sandheden."

Ærlig: Og deraf ved ogsaa jeg, at du er En, der ved, hvad sand Pilegrims-Vandring er; thi alle Andre tro, at vi kunne overvindes saa hastigt som Nogen.

Behjertet: Det var da ret heldigt, at vi skulde møde hinanden, men Kjære, lad mig vide dit Navn og det Steds Navn, hvorfra du er.

Ærlig: Mit Navn kan jeg ikke sige; men jeg kommer fra Byen Sløvhed; den ligger et lidet Stykke fra Fordærvelsens Stad.

Behjertet: Jasaa, kommer du derifra? Ja jeg tør forsikre, at det anede mig; dit Navn er gamle Ærlig; er det ikke saa?

Den Gamle rødmede og sagde: „Mit Navn er ikke Ærlig i abstrakt Betydning; men Ærlig er mit Navn, og jeg vil ønske, at min Natur maatte være overensstemmende med, hvad jeg hedder. Men hvorledes," sagde den gamle Mand, „kunde du gjette, at jeg er den Mand, siden jeg kom fra et saadant Sted?"

Behjertet: Jeg har hørt Tale om dig tilforn af min Herre, thi han ved Alt det, som sker paa Jorden; men jeg har ofte undret mig over, at der kom Nogen fra Eders By, der jo endog er værre end Fordærvelsens Stad selv.

Ærlig: Ja, vi ligge længere borte fra Solen, og ere saaledes mere kolde og ufølsomme; men om et Menneske var paa et Isbjerg, skulde dog hans frosne Hjerte føle Optøen, hvis Retfærdighedens Sol stod op over ham! Og saaledes har det været med mig.

Behjertet: Jeg tror det, Fader Ærlig, jeg tror det; thi jeg ved, det er sandt.

Derpaa hilsede den gamle Mand alle Pilegrimene med et helligt Kjærligheds-Kys og spurgte dem om deres Navne, og hvorledes det var gaaet dem, siden de begyndte deres Vandring.

„Mit Navn," sagde Christinde, „formoder jeg, du har hørt om; gode Christen var min Mand, og disse Fire ere hans Børn."

Man kan neppe forestille sig, hvor glad den gamle Mand blev, da hun fortalte ham, hvem hun var! Han sprang op af Glæde, smilede og velsignede dem med tusinde gode Ønsker og sagde: „Jeg har hørt megen Tale om din Mand og om hans Besværligheder og Kampe, som han maatte udstaa i de Dage. Til Trøst for Eder kan jeg fortælle, at din Mands Navn toner over alle Verdens Egne; hans Tro, hans Mod, hans Udholdenhed og hans Oprigtighed under alle Omstændigheder har gjort hans Navn berømt.

Derpaa henvendte han sig til Drengene og spurgte dem om deres Navne, hvilke de fortalte ham, og derefter sagde han til dem: „Matthæus, bliv du Tolderen Matthæus lig, ikke i Lasten, men i Dyden (Math. 10, 3);

Samuel," sagde han, „bliv du Propheten Samuel lig, en Mand i Tro og Bøn" (Ps. 99, 6).

„Joseph," sagde han, „bliv du lig Joseph i Potiphars Hus, kydsk og En, der flyr for Fristelse (1 Mos. 39, 8). Og bliv du, Jakob, lig Jakob den Retfærdige og lig vor Herres Broder, Jakob!" (Ap. Gj. 1, 14).

Derpaa fortalte de ham om Barmhjertig, hvorledes hun havde forladt sin By og sine Beslægtede for at følge med Christinde og hendes Sønner. Hertil svarede den gamle Mand: „Barmhjertig er dit Navn, ved Barmhjertighed skal du understøttes og føres igjennem alle de Besværligheder, som ville møde dig underveis, indtil du kommer did, hvor du vil se Barmhjertighedens Kilde Ansigt til Ansigt med Trøst og Glæde."

Hele denne Tid var Veilederen, Behjertet, meget fornøiet og smilte af Glæde over sit Selskab. Medens de nu gik sammen, spurgte Ledsageren den gamle Mand, om han ikke kjendte Frygtsom, som gik paa en Pilegrimsvandring fra hans Egne.

Ærlig: Jo, meget godt. Han var En, hos hvem Sagen havde fæstet Rødder; men han var en af de mest urolige Pilegrime, som jeg nogensinde har truffet i mine Dage.

Behjertet: Jeg mærker, du kjender ham; thi du har beskrevet hans sande Karakter.

Ærlig: Jeg maa dog vel kjende ham! jeg var en god Ven af ham; jeg fulgte ham næsten til Enden; da han først begyndte at tænke paa vor Tilstand efter dette Liv, var jeg hos ham.

Behjertet: Jeg var hans Ledsager fra min Herres Hus til den himmelske Stads Port.

Ærlig: Du kjender ham altsaa som en urolig Person.

Behjertet: Ja, det gjorde jeg; men jeg kunde meget vel taale det; thi Mænd af min Forretning maa ofte ledsage saadanne, som han var.

Ærlig: Kjære, lader os høre lidt om ham, og om hvorledes han opførte sig under Eders Ledsagelse.

Behjertet: Han var altid bange for, at han skulde fortryde det, om han end havde Lyst til at gaa. Enhver Ting, som han hørte Nogen tale om, skrækkede ham, saasnart den blot syntes at skulle gjøre nogen Hindring. Jeg hørte, at han laa og jamrede sig ved Forsagthedens Sump over en Maaned, uden at han turde forsøge at gaa over, skjøndt han saa Flere gjøre det før ham, hvoraf Mange tilbød ham at række ham Haanden for at hjælpe

Frygtsom ved Porten.

ham over; han vilde heller ikke gaa tilbage igjen. Han raabte og sagde, at han maatte dø, hvis han ikke kom til den himmelske Stad, og dog var han forsagt ved enhver Vanskelighed og snublede over ethvert Straa, som Nogen kastede ham i Veien.

Dog efterat han, som sagt, havde ligget længe ved Forsagthedens

Sump, gjorde han en Morgen, da Solen skinnede klart, Forsøg, — jeg ved ikke, hvad der bevægede ham da, — og kom over; men da han var kommen over, vilde han neppe tro det. Han havde, kan jeg tro, en Forsagthedens Sump i sit Hjerte, en Sump, som han førte med sig overalt; thi ellers kunde han aldrig have været, hvad han var.

Derpaa kom han til Porten, — du ved, hvilken jeg mener, — den, som staar ved Veiens Begyndelse, — og der stod han en Stund, førend han vilde forsøge at banke paa; da Porten blev aabnet, vilde han gaa tilbage og give Plads for Andre og sagde, at han ikke var værdig at gaa ind, saa at mange af dem, han kom iforveien for, kom ind førend han.

Der stod den stakkels Mand og rystede og bævede, saa at man virkelig maatte føle Medynk ved at se ham; men han vilde dog ikke gaa tilbage. Tilsidst greb han i Hammeren, som hang ved Porten, og slog et Par Slag, hvorpaa Porten blev oplukket for ham, men han veg tilbage som før.

Den, der aabnede Porten, gik ud efter ham og sagde: „Du Skjælvende, hvad fattes dig?“ Derved faldt han til Jorden.

Han, som talte til ham, undrede sig over at se ham saa forsagt. „Fred være med dig!“ sagde han til ham; „staa op og kom ind; thi jeg har aabnet Døren for dig, og du er velsignet.“

Derved stod han op og gik skjælvende ind; men da han var kommet ind, undsaa han sig for at vise sit Ansigt. Efterat han nu var blevet beværtet der, som du ved er almindelig Skik, bad man ham begive sig paa Veien, og sagde ham ogsaa, hvilken Vei han skulde tage.

Han gik da, til han kom til vort Hus; men som han havde vist sig ved Porten, saaledes viste han sig ogsaa ved min Herres, Fortolkerens, Dør. Han laa der udenfor i Kulden en god Stund, førend han vilde gjøre Forsøg paa at komme ind; dog vilde han ikke gaa tilbage; og Nætterne vare den Tid meget lange og kolde; ja, han havde endog et Anbefalingsbrev i Barmen til min Herre om at modtage ham, skjænke ham Trøst i sit Hus og tillige at tilstaa ham en kjæk og tapper Ledsager, fordi han selv var en saa

kyllingehjertet Person, og dog, uagtet alt dette, var han bange for at melde sig ved Døren.

Han gik da frem og tilbage der omkring, indtil han, stakkels Mand, næsten var stivfrossen; ja, saa stor var hans Forsagthed, at skjøndt han saa, at adskillige Andre kom ind ved at banke paa, var han dog bange for at gjøre Forsøg. Omsider saa jeg ud af Vinduet, og da jeg saa En gaa frem og tilbage ved Døren, gik jeg ud til ham og spurgte, hvem han var; men den Stakkel, Taarerne stode ham i Øinene, og da mærkede jeg, hvad der fattedes ham. Jeg gik derfor ind og fortalte det; og da vi havde meldt det til vor Herre, sendte han mig ud igjen for at bede ham komme ind, men jeg havde virkelig Møie hermed. Omsider kom han da ind, og min Herre viste sig særdeles kjærlig mod ham, saa at der var kun faa gode Stykker paa Bordet, som ikke bleve lagte paa hans Tallerken. Derpaa fremviste han sit Brev, og Herren sagde, efterat have seet det, at hans Ønske skulde blive opfyldt.

Da han nu havde været der en Stund, syntes han at faa mere Mod og Fortrøstning; thi min Herre, maa I vide, er meget ømtfølende, især for dem, som ere ængstelige, hvorfor han ogsaa viste sig saaledes mod ham, at han derved maatte blive opmuntret.

Efterat han nu havde seet sig om paa Stedet, og var færdig til at begive sig paa Reisen til Staden gav min Herre ham, ligesom Christen tilforn, en Flaske Vin og nogle gode Sager at spise.

Saaledes forsynede droge vi afsted, og jeg gik foran ham; han talte kun lidet, men sukkede dybt. Vi kom omsider der, hvor de tre Personer hang, og ved at se dem, sagde han, at han tvivlede ei om, at jo dette ogsaa vilde blive hans Endeligt; men han syntes igjen glad, da han saa Korset og Graven. Der maa jeg tilstaa, han ønskede at staa lidt og se, og efter nogen Tid syntes han at have faaet lidt Trøst. Da han kom til Bjerget Besværlighed, saa var han ikke bange derfor, ligesaa lidet som for Løverne; thi I maa vide, at hans Urolighed ikke var formedelst saadanne Ting, han frygtede kun for sin Antagelse paa det Sidste.

Jeg fik ham derpaa ind i Huset Skjønhed, førend han selv vilde det, og gjorde ham bekjendt med Damerne dersteds; men han undsaa sig for meget for at være i deres Selskab, og bad om at maatte blive alene, dog gjorde han meget af at høre behagelige Samtaler, og stod ofte bag Døren for at høre derpaa; ligesaa fandt han Behag i at se gamle Sager og at anstille Betragtninger derover for sig selv.

Siden sagde han til mig, at han fandt megen Fornøielse i at være i disse to Huse, fra hvilke han sidst gik, nemlig det ved Porten og Fortolkerens, men han driftede sig ikke til at bede derom. Da vi gik fra Huset Skjønhed ned ad Bjerget ned i Ydmygelsens Dal, gik han saa raskt, som jeg nogensinde i mit Liv har seet Nogen gaa; thi han agtede ikke paa, hvor ussel og ringe han var, naar han kun maatte blive lykkelig tilsidst.

Ja, jeg tror, der var et Slags Sympathi mellem ham og Dalen;* thi jeg har aldrig seet ham mere tilfreds paa hele Vandringen, end her i Dalen. Her lagde han sig ned, omfavnede Jorden og kyssede Blomsterne, som voxede i Dalen (Jer. 3, 27—29).

Han stod nu hver Morgen op i Dagbrækningen, og gik frem og tilbage omkring i Dalen. Men da han kom ind i Dødens Skyggedal, tænkte jeg, at jeg vilde have mistet Manden; ikke fordi han havde nogen Tilbøielighed til at gaa tilbage, hvilket han altid afskyede, men han var færdig ved at dø af Frygt.

„Ak! Spøgelserne ville tage mig! Spøgelserne ville tage mig!" raabte han; og jeg kunde ikke bringe ham ud af de Tanker. Han gjorde saadan Larm og Skrig der, at havde de kun hørt ham, saa havde det været nok til at opmuntre dem til at overfalde os. Men det lagde jeg Mærke til, at da vi gik igjennem Dalen, var den saa rolig, som den nogensinde havde været baade før og siden, saa jeg tror, at vor Herre havde udtrykkeligen forbuden og befalet disse Fiender ikke at røre sig, førend Frygtsom var

* Ydmygelsens Dal behager frygtsomme Hjerter vel.

Frygtsom i Ydmygelsens Dal.

kommen igjennem den. Det vilde blive altfor trættende at fortælle Eder om Alt, og derfor ville vi kun omtale endnu et Par Omstændigheder.

Da vi kom til Forfængeligheds-Markedet, troede jeg, han vilde have fægtet med alle dem, der vare paa Markedet; jeg frygtede for at faa vore Pander kløvede der, saa hidsig var han paa deres Daarskaber.

Paa den fortryllede Jord var han ligesaa aarvagen, men da han kom til Floden, hvor der ingen Bro var, da var han igjen i Forlegenhed. „Nu," sagde han, „vilde han drukne for evig og aldrig se det Trøstens Ansigt, som han havde vandret saa mange Mile for at se."

Ogsaa her saa jeg noget Mærkværdigt; Flodens Vand var nemlig lavere den Gang, end jeg nogensinde i mit Liv havde seet det, saa han tilsidst kom over uden at blive meget vaad. Da han derpaa gik op til Porten, tog jeg Afsked med ham, og ønskede ham en god Modtagelse heroventil. Han svarede: Jeg vil faa den, jeg vil faa den. Derpaa skiltes vi ad, og jeg saa ham ikke mere.

Ærlig: Det lader da til, at det gik ham vel tilsidst.

Behjertet: Ja, ja; jeg har aldrig tvivlet derom; han var en Mand med en udvalgt Aand; men han ansaa sig altid for ringe, hvilket gjorde Livet byrdefuldt for ham selv og Andre; han var saa bange for Synd og for at fortørne Andre, at han ofte nægtede sig det Tilladelige for ei at støde eller forarge Nogen (Rom. 14, 21; 1 Kor. 8, 13).

Ærlig: Men hvad kunde være Aarsagen til, at en saa god Mand skulde leve alle sine Dage saameget i Mørket?

Behjertet: Der er to Aarsager hertil; den ene er, at den vise Gud vil have det saaledes; Nogle maa pibe og Andre maa græde (Math. 11, 16). Hr. Frygtsom var En, der spillede Bas, han og hans Staldbrødre blæste Sækkepibe, hvis Toner ere sørgeligere end al anden Musik, skjøndt man virkelig siger, at Bassen er Musikens Grundtone. For min Del bekymrer jeg mig aldeles ikke om den Bekjendelse, som ikke begynder med Hjertets Bedrøvelse. Den første Streng, en Musikus sædvanlig rører,

er Bassen, naar han agter at stemme de andre; Gud spiller ogsaa først paa den Streng, naar han sætter Sjælen i en rigtig Stemning. Men her var det en Ufuldkommenhed hos Frygtsom, at han ikke kunde udføre nogen anden Musik end denne indtil Livets Ende. Jeg har taget mig den Frihed at tale methaphorisk for de unge Læsere, fordi de Salige i Aabenbaringens Bog sammenlignes med et Selskab Musicerende, som spille paa deres Basuner og Harper, og synge deres Sange for Thronen (Aab. 5, 8—9; 14, 2—3).

Ærlig: Han var en meget ivrig Mand, som man kan erfare af din Beskrivelse om ham; Besværligheder, Løver eller Forfængeligheds Markedet frygtede han aldeles ikke; det var kun Synd, Nød og Helvede, som var en Rædsel for ham, fordi han nærede nogen Tvivl om at komme til det himmelske Land.

Behjertet: Du har Ret; dette var hans Sorger, og disse reiste sig, som du vel mærkede, fra hans Hjertes Svaghed, ikke fra hans Aands Svaghed i den praktiske Del af en Pilegrims Liv. Jeg tør tro, som Ordsproget siger, at han kunde gaa igjennem Ilden, om den stod i Veien for ham; men de Ting, han var overvældet af, kunde Ingen med Lethed ryste af Nakken.

Christinde: Denne Fortælling om Frygtsom har ikke lidet trøstet mig; jeg troede, at der ikke havde været Nogen som mig, men jeg ser, der er nogen Lighed mellem denne gode Mand og mig, skjøndt vi ere forskjellige i to Tilfælde; hans Bedrøvelse var saa stor, at den brød ud, men jeg bar min indvortes. Hans hvilede saa tungt paa ham, at han ikke vovede at banke paa de Huse, der vare forsynede med Underholdning for ham, men min var altid saaledes, at den bragte mig til at banke desto stærkere.

Barmhjertig: Skal ogsaa jeg sige min Mening, saa maa jeg tilstaa, at jeg ogsaa har noget af hans Karakter; thi jeg har altid været mere bange for at tabe Paradiset, end jeg har været for at miste alt Andet! O! tænkte jeg, maatte jeg have den Lykke at faa Bolig der, da er det mig nok, om jeg end skal skilles fra hele Verden.

Matthæus: Frygt var Noget, som bragte mig til at tænke, at jeg var langt fra at have det, som hører til Salighed; men gik det saa godt med en saa brav Mand, hvorfor skulde det ikke ogsaa gaa mig vel?

Jakob: Ingen Frygt, Ingen Naade. Endskjøndt der ikke altid er Naade, hvor der er Frygt for Helvede, saa er der dog sikkerligen ingen Naade, hvor der ikke er nogen Frygt for Gud.

Behjertet: Godt sagt, Jakob, du har fattet det; thi Herrens Frygt er Visdoms Begyndelse (Ordsp. 1, 7), og de, som mangle Begyndelsen, de have sandelig hverken Midten eller Enden; men her ville vi slutte vor Samtale om Hr. Frygtsom, efterat vi have sendt et Farvel efter ham.

Imedens, Frygtsom! for din Gud
I Hjertet Frygt du bar,
Og nødig handled mod hans Bud,
Saalænge her du var.

Ei Løvers Brølen skrækked dig,
Ei nogen Fare her!
De, som ei følge vil din Vei,
I megen Fare er.

Nu saa jeg dem gaa og tale sammen; thi efterat Behjertet havde sluttet Fortællingen om Frygtsom, begyndte Hr. Ærlig at fortælle dem om en Anden, hvis Navn var Selvraadig. „Han gjorde Fordring paa at være en Pilegrim,“ sagde Ærlig; „men jeg er overbevist om, at han aldrig kom ind ad den Port, som staar ved Begyndelsen af Veien.“

Behjertet: Har du nogensinde talt med ham derom?

Ærlig: Ja, mere end en Gang; men han var altid sig selv lig, selvraadig. Han bekymrede sig hverken om Personer, Grunde eller Exempler; hvad hans Lyst drev ham til, det vilde han gjøre, og man kunde ikke faa ham til at gjøre noget Andet.

Behjertet: Kjære, hvilke Grundsætninger fulgte han? jeg formoder, du ved det.

Hr. Frygtsom.

Hr. Mismodig og Hr. Haltefærdig.

Ærlig: Han holdt for, at man burde følge Pilegrimes Lyder saavelsom Dyder: og at han vist vilde blive salig, dersom han gjorde begge disse Ting.

Behjertet: Hvorledes! Om han havde sagt, at det er muligt for den Allerbedste at blive delagtig saavel i Pilegrimes Lyder som i deres Dyder, saa kunde han ikke blive meget beskjæmmet; thi vi ere sandelig ikke absolut

Gamle Ærlig fortæller om Selvraadig.

løskjøbte fra nogen Feil, uden paa den Betingelse, at vi vaage og stræbe derefter. Dog, dette er, som jeg kan forstaa, ikke Sagen; men dersom jeg forstaar dig ret, saa er din Mening, at han var af den Tro, at det var tilladt at være saaledes.

Ærlig: Ja, saaledes er det, jeg mener, og saaledes troede og handlede han.

Behjertet: Men hvad Grund havde han til at tale saaledes.

Ærlig: Han havde Skriften til sit Forsvar, sagde han.

Behjertet: Kjære Ærlig, fremstil os nogle Exempler.

Ærlig: Ja det skal ske; han sagde f. Ex.: at have med andre Mænds Koner at bestille, var udøvet af David, Guds Elskede, og derfor kunde ogsaa han gjøre det. At have flere end en Kone var noget, som Salomon havde gjort sig skyldig i, og derfor kunde ogsaa han gjøre det. Sarah, sagde han, og Ægyptens gudelige Jordemødre, ligesom ogsaa Rahab, gjorde sig skyldige i Løgn, og derfor kunde ogsaa han gjøre det. Han sagde, at Disciplene gik efter deres Lærers Befaling hen og borttoge Eiermandens Æsel; og derfor var det ogsaa ham tilladt. Jakob, sagde han, fik Arveretten af sin Fader ved Bedrageri og Forstillelse; og derfor kunde ogsaa han gjøre saaledes.

Behjertet: Isandhed ret vakre Grunde! men er du vis paa, at han var af den Mening?

Ærlig: Jeg har hørt ham forsvare det, og forebringe den Hellige Skrift og Bevisgrunde derfor o. s. v.

Behjertet: Det er en Anskuelse, som aldrig i Verden kan være sand.

Ærlig: Du maa forstaa mig rigtig; han sagde ikke, at Enhver kunde gjøre dette, men de, som besadde disse Dyder, som havde begaaet saadanne Ting, de kunne ogsaa gjøre det Samme.

Behjertet: Men hvad er mere falsk end saadanne Slutninger? Thi dette er det samme, som om man vilde sige, at fordi gode Mennesker hidtil havde syndet af Svaghed, derfor have de Tilladelse til at gjøre det med velberaad Hu; eller fordi et Barn ved Vindens Blæst, eller ved at snuble mod en Sten, faldt om og tilsølede sig med Skarn, derfor skulde det frivillig lægge sig ned og vælte sig deri som en So. Hvo kunde have tænkt, at Nogen kunde have været saa aldeles forblindet ved Lystens Magt? Men hvad der staar skrevet, maa være sandt: „De støde an, idet de ikke tro Ordet, hvortil de og vare bestemte“ (1 Pet. 2. 8).

Hans Mening, at gudfrygtige Mænds Dyder kunne de besidde, som

overgive sig til deres Feil, er ogsaa et ligesaa stort Bedrag, som det Andet. Det er just, som om Hundene skulde sige: „Jeg har eller maa have et Barns Egenskaber, fordi jeg fortærer dets stinkende Skarn" (Hos. 4, 8). At man opæder Guds Folks Synd-Offer er intet Tegn paa, at man besidder deres Dyder, ikke heller kan jeg tro, at En, som er af den Mening, kan have Tro og Kjærlighed i sig. Men jeg ved, at du har gjort kraftige Indvendninger mod ham. Kjære, hvad kunde han anføre til Forsvar for sig?

Ærlig: At gjøre dette, sagde han, naar det er overensstemmende med Ens Mening, synes langt ærligere, end at gjøre det og være af modsat Mening.

Behjertet: Et meget usselt Svar; thi endskjøndt det er slet at slappe Lysternes Tøile, medens vore Meninger ere imod saadanne Ting, saa er det dog værre at synde med Overlæg, og at ville forsvare det; det Ene bringer dem, som se sig for, hændelsesvis til at snuble, det Andet styrter dem med deres Forsvar ind i Snaren.

Ærlig: Der ere Mange, som have denne Mands Sind, men ikke hans Mund, og derfor agte de Pilegrims-Vandring saa lidet.

Behjertet: Du taler sandt, og det er at beklage; men den, som frygter Paradisets Konge, skal undgaa det Altsammen.

Christinde: Der gives mange sælsomme Meninger i Verden. Jeg kjendte En, som sagde, at det var tidsnok at angre sine Synder naar vi skulde dø.

Behjertet: Saadanne kunne sandelig ikke kaldes for kloge; hvilken Mand vilde, om han kunde have en hel Uge til at reise tyve Mile i, opsætte Reisen til den sidste Time i Ugen?

Ærlig: Du har Ret, og saaledes gjøre dog virkelig i Almindelighed de, som anse sig for Pilegrime. Jeg er, som du ser, en gammel Mand, og har vandret denne Vei mangen Dag og har lagt Mærke til mange Ting. Jeg har seet Nogle, som have reist ud, som om de vilde drive Verden foran sig, men som dog inden faa Dage have været døde, som de i Ørkenen, og som saaledes aldrig fik det forjættede Land at se.

Jeg har seet Nogle, som i Begyndelsen af deres Pilegrims-Vandring ikke have vist noget Lovende, og som man skulde have troet ikke kunde have levet en Dag, men som dog have vist sig som meget gode Pilegrime. Jeg har seet Nogle, som have ilet hastig frem, men som efter kort Tids Forløb have løbet ligesaa hurtigt tilbage igjen. Jeg har seet Nogle, som i Begyndelsen have talt meget godt om Pilegrims-Livet, men som efter en kort Tid have talt ligesaa stærkt derimod. Jeg har hørt Nogle, som ved deres første Udreise til Paradis sagde bestemt, at der var et saadant Sted, men som, naar de næsten vare komne derhen, ere vendte om igjen og have sagt, at der findes intet. Jeg har hørt Nogle bramme af, hvad de vilde gjøre, ifald man vilde modsætte sig dem, Nogle som dog endog ved blind Allarm have flyet Troen, Pilegrims-Veien og Alt.

Medens de saaledes gik og talte sammen, kom der En løbende dem imøde og sagde: „Mine Herrer og I af det svagere Kjøn, have I Eders Liv kjært, saa vender om; thi der er Røvere foran Eder.“

„Det maa være de Tre,“ sagde Behjertet, „som forhen satte saa haardt ind paa Svagtroende. Vel,“ svarede han, „vi ere beredte paa at modtage dem.“

Derpaa gik de deres Vei og saa sig om til alle Sider, om de skulde møde Skurkene; men hvad enten de havde faaet at høre om Behjertet, eller om de havde noget andet Spil for sig, — saa kom de dog ikke til Pilegrimene.

7 Kapitel.

Christinde ønskede nu et Herberge for sig og sine Børn, fordi de vare trætte. „Der er et,“ sagde Ærlig, „et Stykke længere frem, hvor en meget hæderlig Discipel, en vis Gajus bor“ (Rom. 16, 23).

De besluttede da Alle at gaa derind, og det saa meget heller, som den gamle Mand gav ham saa god Anbefaling. Da de kom til Døren, saa gik de ind uden at banke paa, — thi Folk pleie ikke at banke paa Døren til et Herberge. Derpaa lode de Værten kalde, og han kom strax; de spurgte da, om de kunde faa ligge der den Nat.

Gajus: Ja, dersom I ere paalidelige Folk; thi mit Hus er kun for Pilegrime.

Da bleve Christinde, Barmhjertig og Drengene saameget mere glade, som Værten var en Elsker af Pilegrime. Derpaa forlangte de Værelser, og han anviste dem et for Christinde, hendes Børn og Barmhjertig, og et andet for Behjertet og den gamle Mand.

„Gode Gajus,“ sagde derpaa Behjertet, „hvad har du til Aftensmad? thi disse Pilegrime have gaaet langt idag og ere trætte.“

Gajus: Det er saa silde, saa at vi ikke ret vel kunne gaa ud at søge Føde, men ville I tage tiltakke med det saaledes, som vi have det, saa skulle I være velkomne.

Behjertet: Vi ville være fornøiede med, hvad du har i Huset, og saavidt jeg kjender dig, er du aldrig i Forlegenhed for, hvad der er godt.

Gajus gik derpaa ned og talte med Kokken, hvis Navn var Velsmag, og bad ham tillave Aftensmaaltid for Pilegrimene. Derpaa gik han op igjen og sagde: „I ere velkomne hos mig, gode Venner, og jeg er glad over, at jeg har Hus at modtage Eder i; og medens Aftensmaden tillaves,

saa lader os, om I behage, underholde hverandre med en eller anden god Samtale."

"Med Fornøielse," svarede de Alle.

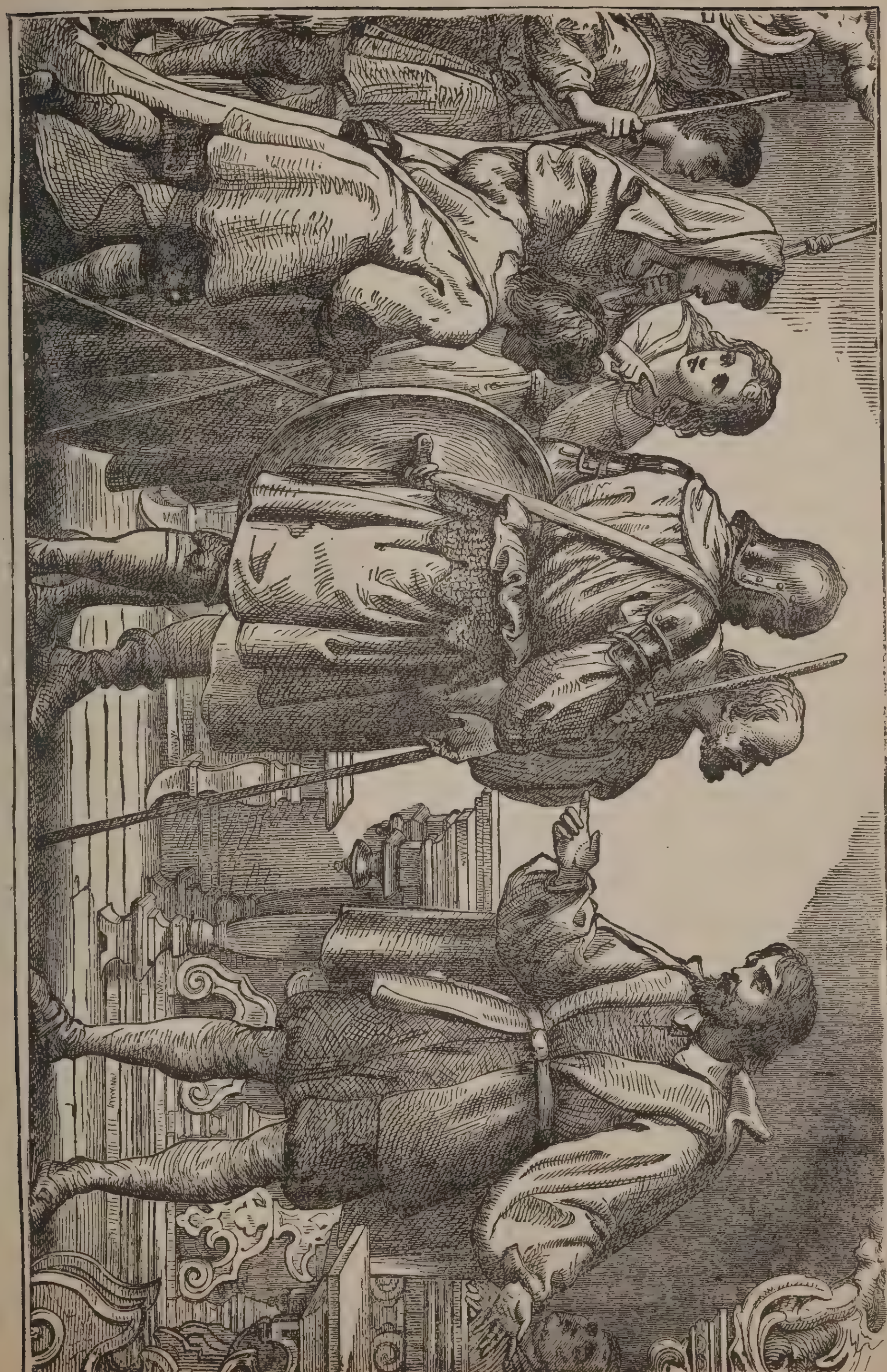
"Hvis Kone er den gamle Dame; og hvis Datter er denne unge Pige?" spurgte Gajus.

Behjertet: Konen er Enke efter en Christen, en Pilegrim fra forrige Tider, og disse ere hans fire Børn. Pigen er En af hendes Bekjendtskab, En, som hun har overtalt til at følge med paa Pilegrimsvandring. Børnene tage alle efter deres Fader, og ere begjærlige efter at træde i hans Spor; ja, om de kun se et Sted, hvor den gamle Pilegrim har ligget, eller noget Spor efter hans Fod, saa forskaffer det dem en hjertelig Glæde, og de ville med Begjærlighed baade ligge og gaa der.

Gajus: Er dette Christens Kone og Børn? Jeg kjender din Mands Fader, ja endog hans Farfader. Der har været mange Gode af denne Familie; deres Forfædre boede først i Antiochia (Ap. Gj. 11, 26). Christens Stamfædre — jeg formoder, du har hørt din Mand tale derom, — vare meget værdige Folk. De have, fremfor alle dem, jeg kjender, vist sig som Mænd med stor Dyd og Mod for Pilegrimenes Herre, for hans Veie og for dem, som elskede ham. Jeg har hørt mange Fortællinger om din Mand, der har udstaaet mange Prøver for Sandhedens Skyld.

Stephanus, der var en af de første i Familien, fra hvem din Mand nedstammede, blev stenet; Jakob, en anden af denne Slægt, blev dræbt ved Sværd (Ap. Gj. 12, 2), for ikke at tale om Paulus og Peter, Mænd, der, langt hen i Tiden, var af den Familie, hvorfra din Mand nedstammede; saa var der en Ignatius, som blev kastet for Løverne; Romanus, hvis Kjød blev skaaret fra Benene; og Polykarpus, som blev kastet paa Ilden.

Der var En, som blev ophængt i en Kurv mod Solen for at opædes af Bremsene, og En, som blev lagt i en Sæk og kastet ud i Søen for at druknes. Det vil blive aldeles umuligt at opregne alle dem af Familien, som have

Gajus byder Pilegrimene Velkommen.

maattet udstaa Forurettelser og Død af Kjærlighed til Pilegrimslivet. Det kan ikke Andet end fornøie mig, at din Mand har efterladt sig fire saadanne Drenge, som disse. Jeg haaber, at de ville gjøre deres Faders Navn Ære og træde i hans Fodspor og naa deres Faders Maal.

Behjertet: De ere virkelig brave Børn, og de synes at vælge deres Faders Vei af ganske Hjerte.

Gajus: Det var ogsaa min Mening, og det er min Anskuelse, at Christindes Familie af den Grund stedse vil udbredes og blive talrig paa Jorden; lad derfor Christinde udsøge nogle Piger for sine Sønner, med hvem de kunne blive trolovede, at deres Faders Navn og Stamfædres Hus aldrig maa glemmes i Verden.

Ærlig: Det vilde være beklageligt, om denne Familie skulde falde sammen og uddø.

Gajus: Aldeles forgaa kan den ikke, men formindskes kan den; derfor maa Christinde følge mit Raad, og da vil den vedligeholdes. Det fornøier mig at se dig, Christinde, og din Veninde Barmhjertig her sammen, et elskværdigt Par; — og tør jeg raade, da tag Barmhjertig i et nøiere Slægtskab til dig. Dersom hun vil, saa lad hende faa din ældste Søn, Matthæus, hvorved Efterslægten vil vedligeholdes paa Jorden.

Saaledes blev dette Parti stiftet, og de bleve siden gifte, hvorom Mere i det Følgende.

Gajus sagde videre: „Jeg vil nu tale til Kvindernes Retfærdiggjørelse. Thi ligesom Død og Forbandelse kom ind i Verden ved en Kvinde (1 Mos. 3), saaledes kom ogsaa Liv og Salighed ved hende. „Gud udsendte sin Søn, født af en Kvinde" (Gal. 4, 4). Ja, for at vise, hvormeget Efterslægten afskyede Moderens Handling, ønskede Kvindekjønnet i det Gamle Testamente Børn, da muligen denne eller hin Kvinde kunde blive Moder til Verdens Frelser. Hertil maa jeg desuden lægge, at da Frelseren var kommen til Verden, glædede Kvinderne sig, førend nogen Mand eller Engel (Luk. 1, 42—46). Jeg har ikke læst nogetsteds, at nogen Mand gav Christus saa-

meget som en Penning; men Kvinderne fulgte ham og tjente ham med deres Gods (Luk. 8, 2—3).

En Kvinde var det, som vaskede hans Fødder med Taarer (Luk. 7, 37—50), og en Kvinde, som salvede hans Legeme til Begravelse (Joh. 11, 2; 12, 3). Kvinder var det, som græd, da han gik til Korset (Math. 27, 55—56; Luk. 23, 55), og som stode ved hans Grav, da han var begravet.

Kvinder var det, som først var hos ham om Morgenen efter hans

Pilegrimene spise Aftensmad

Opstandelse (Math. 27, 61); og Kvinder, der bragte hans Disciple de første Efterretninger om, at han var opstanden fra de Døde (Luk. 24, 23). Kvinderne ere derfor høiligen begunstigede, og deraf er det klart, at de ere delagtige med os i Livets Naade.

Kokken sendte derpaa Bud op, at Maaltidet var strax færdigt, og lod En lægge Dugen paa Bordet og sætte Tallerkener, Salt og Brød i Orden.

„Synet af denne Dug," sagde Matthæus, „og dette Forbud paa Aftensmaden opvækker hos mig større Begjærlighed efter Føde, end jeg har havt tilforn."

Gajus: Saa lad da al den Lærdom, der gives dig her i Livet, føde i dig en større Attraa efter at sidde til Bords hos den store Konge i hans Rige; thi alle Prædikener, Bøger og Befalinger her, ere kun som at fremsætte Tallerkener og Salt paa Bordet, i Sammenligning med det Gjæstebud, vor Herre vil gjøre for os, naar vi komme til hans Hus.

Derpaa kom Aftensmaden op, og først blev Opløftelsens Bov og Bevægelsens Bryst fremsat paa Bordet for dem, for at vise, at de skulde begynde Maaltidet med Bøn og Lov til Gud. Med Opløftelsens Bov hævede David sit Hjerte til Gud og med Bevægelsens Bryst, — hvor hans Hjerte laa, — pleiede han at læne sig til sin Harpe, naar han spillede (3 Mos. 7, 32; 3 Mos. 10, 14—15; Heb. 13, 15; Ps. 25, 1). Disse to Retter vare meget friske og gode, og de spiste Alle deraf med Lyst.

Dernæst fremsattes en Flaske Vin, saa rød som Blod (Dom. 9, 13). „Drik frimodigt," sagde Gajus, „dette er den ægte Druesaft, som gjør Guds og Menneskets Hjerte glad." De drak da og vare muntre og fornøiede.

Den følgende Ret var „uforfalsket Mælk," hvilken Gajus sagde, at man skulde lade Børnene drikke, at de kunde voxe derved (1 Pet. 2, 1—2).

Derpaa bare de Smør og Honning frem. „Spis deraf med Frimodighed," sagde Gajus, „dette opmuntrer og styrker Eders Dømmekraft og Forstand. Dette var vor Herres Ret, da han var et Barn: „Han skal æde Smør og Honning, indtil han forstaar at forkaste det Onde og at udvælge det Gode" (Esai 7, 15).

De kom derefter frem med en Ret Æbler, som var en meget velsmagende Frugt. „Kunne vi," sagde Matthæus, „spise Æbler, eftersom det var saadanne, ved og med hvilke Slangen forførte vor første Moder?" Da sagde Gajus:

Med Æbler vel engang er Død os bragt;
Dog Æbler var det ei, men Syndens Magt.
Vist skader det, forbuden Frugt at nyde:
Men ei hvad huld dig Herren selv vil byde.
Drik af hans Kar da, Kirke, du hans Due!
Og æd hans Æbler — nær den rene Lue!

„Jeg har nogen Betænkelighed derved,“ sagde Matthæus, „fordi jeg for en Tid siden blev syg af at æde Frugt.“

Matthæus holder Bryllup med Barmhjertig.

Gajus: Forbuden Frugt vil gjøre dig syg, men ikke hvad vor Herre har renset.

Medens de saaledes talede sammen, opvartede man med en anden Ret, og det var Nødder (Høis. 6, 11). Derpaa sagde En ved Bordet: „Nødder fordærver svage Tænder, især Børns Tænder.“ Da Gajus hørte dette, sagde han:

De mørke Taler haarde Nødder ere,
Hvis Skal os hindrer Kjærnen at fortære,
Men aabnes Skallen, Kjærnen sig vil vise;
Tag dem da hen at knække og at spise.

De vare da meget fornøiede, og sadde ved Bordet længe og talte om mange Ting, da den gamle Mand sagde: „Min gode Ven, medens du nu knækker dine Nødder, saa behag imidlertid at løse denne Gaade."

Der var en Mand — sig, var det ei en Tort?
Han havde mer, jo mer han kasted bort.

Derved bleve de Alle agtpaagivende, og undrede sig over, hvad den gode Gajus vilde sige; han sad et Dieblik stille, og svarede derpaa:

Hvo deler, hvad han har, til Arme ud,
Faar Vederlag, ja tifold mer hos Gud.

„Jeg maa tilstaa, at jeg ikke tænkte, at du kunde udfinde det," sagde Joseph.

„O," sagde Gajus, „jeg har længe været opdraget paa denne Maade; Intet lærer saa godt som Erfaringer; og jeg har af Erfaringer fundet, at jeg har havt Fordel deraf." 'Der er den, som udspreder, og ham tillægges ydermere, og der er den, som holder tilbage mere, end Ret er, og har dog kun Mangel; der er den, som holder sig rig, og har slet Intet; og den, som holder sig fattig, og har meget Gods' (Ordsp. 11, 24; 13, 7).

Samuel hviskede derpaa til sin Moder Christinde og sagde: „Moder, dette er en meget brav Mands Hus; lader os blive her en god Stund, og lad Matthæus holde Bryllup her med Barmhjertig, førend vi gaa videre."

Gajus hørte dette og sagde: „Med største Fornøielse, mit Barn."

De bleve her da over en Maaned; og Barmhjertig blev Matthæus's Kone.

Medens de vare her, forfærdigede Barmhjertig, som sædvanlig, Klæder for at give de Fattige, hvorved hun satte Pilegrimene i et godt Rygte.

Men vi vil vende tilbage til vor Historie. Efter Aftensmaaltidet anmodede Drengene om en Seng; thi de vare trætte af Reisen, og Gajus lod En vise dem deres Kammer; men Barmhjertig sagde: „Jeg vil bringe dem tilsengs.“ Dette gjorde hun ogsaa, og de sov godt; men de Øvrige sadde oppe hele Natten; thi Gajus og de Andre vare et saa passende Selskab, at man ikke vidste, hvorledes man skulde skilles fra hinanden. Efterat de havde talt meget om deres Herre, sig selv og deres Reise, begyndte gamle Ærlig, som fremsatte Gaaden for Gajus, at nikke. „Hvad!“ sagde Behjertet, „du begynder at blive søvnig. Frisk op, her er en Gaade for dig.“ — „Lad os høre den,“ sagde Ærlig. — Behjertet sagde da:

Hvo dræbe vil, maa dræbes først af Andre;
Hvo leve ude — hjemme heden vandre.

„O,“ sagde Ærlig, „den er meget haard; haard at forklare og haardere at udøve. Men, min Ven,“ sagde han, „jeg vil, om du behager, overlade det til dig. Forklar du den, saa vil jeg høre, hvad du siger.“

„Nei,“ sagde Gajus, „den var fremsat for dig, og jeg ventede, at du skulde besvare den.“

Den gamle Mand opløste da Gaaden saaledes:

Hvo dræbe Synden vil, maa overstrømmes,
Af Naadens Himmelelv;
Og, vil du for dit Liv af mig berømmes,
Da maa du dø dig selv!

„Det er Ret,“ sagde Gajus, „god Lærdom og Erfaring lærer dette. Thi først, førend Naaden udbreder sig og indtager Sjælen med sin Herlighed, er det aldeles uden Nytte at modsætte sig Synden; desuden, dersom Synden er Satans Reb, ved hvilket Sjælen er bunden; hvorledes skulde den kunne gjøre Modstand, førend den er løst fra denne Kraftløshed?

Ikke heller kan, for det Andet, Nogen, som kjender Fornuften og Naaden, tro, at et saadant Menneske kan blive en levende Støtte ved Naaden,

saalænge han er en Slave af sin egen Fordærvelse. Og siden jeg er kommet til at tale herom, skal jeg fortælle Eder en Historie, der nok er værd at høre.

Der var to Mænd, som gik paa Pilegrims-Vandring; den ene begyndte, da han var ung, den anden, da han var gammel. Den Unge havde megen Synd og Fordærvelse at kjæmpe med, den Gamle var svag, formedelst sin affældige Natur. Den Unge gik sin Vei ligesom den Gamle, og de kom ad hver sin Vei lige let frem; hvis Naade skinnede klarest, eftersom de begge syntes at være lige?"

Ærlig: Den Unges, uden Tvivl; thi den, som har de største Hindringer at kjæmpe mod, giver det bedste Bevis paa, at han er stærkest, især naar han holder Skridt med den, som ikke har halvt saameget at kjæmpe mod, som det med den høie Alder almindelig er Tilfældet. Desuden har jeg bemærket, at Gamle ere tilbøielige til at flette sig en Krone af denne Omstændighed idet de, nemlig anse Naturens Aftagelse som en naadig Seier over Fordærvelsen og Synden, og have saaledes bedraget sig. Gamle, som ere blevne delagtige i Naaden, er virkelig bedst skikkede til at raade dem, som ere unge, fordi de have seet mest af Verdens Forfængeligheder; men med Hensyn til, at en ung og gammel Mand reise sammen, da har den Unge den Fordel, at Naadens Værk viser sig herligere for ham, eftersom den Gamles Lyster ere af Naturen de svageste.

Saaledes sadde de og talte sammen lige til Dagbrækningen. Da nu Familien var opstaaet, bad Christinde sin Søn Jakob at læse et Kapitel, og han læste da det 53de af Esaias. Da han havde gjort dette, spurgte Ærlig, hvorfor der sagdes om Frelseren, at han skulde komme "som en Rod af tør Jord, og der var ingen Skjønhed eller Zir at se paa ham."

Behjertet sagde: „Med Hensyn til det Første svarer jeg: Fordi Jødernes Kirke, hvorfra Jesus kom, den Gang næsten havde tabt sin Religions hele Kraft og Aand. Hvad det Andet angaar, saa er det sagt om de Vantroende, som, fordi de mangle det Øie, som kan se ind i vor Fyrstes Hjerte, dømme om ham efter hans Ydres Ringhed. Just ligesom de, der ikke vide,

at kostbare Stene ere bedækkede med en styg Skorpe, og naar de finde nogen, kaste de den igjen bort, som om det var en almindelig Sten, fordi de ikke vide, hvad de have fundet."

„Godt," sagde Gajus, „eftersom I nu ere her, og jeg ved, at Behjertet forstaar at bruge sine Vaaben, saa ville vi, dersom I ikke have Noget derimod, gaa ud paa Marken, efterat vi have forfrisket os, og se, om vi kunne udrette noget Godt. Omtrent en Mil herfra er der en Kjæmpe, Manddraber, som gjør megen Skade paa Kongeveien i disse Egne, og jeg ved omtrent, hvor han holder til; han er Anfører for et stort Antal Tyve; det skulde være godt, om vi kunde befri disse Egne fra hans Nærværelse."

De samtykkede heri og gik; Behjertet med sit Sværd, Hjelm og Skjold, og de Øvrige med Landser og Stokke.

Da de kom til Stedet, hvor han var, fandt de ham med en vis Mismodig i Hænderne, hvilken hans Tjenere havde taget paa Veien og bragt ham; Kjæmpen plyndrede ham for siden at pille hans Ben; thi han var af Naturen en Kjødæder.

Saasnart han ved Aabningen af sin Hule saa Behjertet og hans Venner med Vaaben, spurgte han, hvad de søgte.

Behjertet: Vi søge dig; thi vi ere udgangne for at hevne alt det Onde, du har gjort mod Pilegrime, ved at ihjelslaa dem, efterat have ført dem bort fra Kongeveien; kom derfor ud af din Hule.

Derpaa bevæbnede han sig og gik ud. De kom da i Kamp sammen, og efterat have fægtet over en Time standsede de lidt, for at puste ud.

„Hvorfor kommer du her paa min Grund?" sagde Kjæmpen.

Behjertet: Forat hevne Pilegrimes Blod, som jeg sagde dig før.

Derpaa rykkede de sammen igjen, og Kjæmpen slog Behjertet baglænds overende; men han kom op igjen og huggede løs paa Kjæmpens Hoved og Sider med saadant Mod og Heftighed, at Kjæmpen lod sit Vaaben falde ud af sin Haand; derpaa huggede han til ham og slog ham ihjel; Hovedet huggede han af ham og bragte det til Herbergestedet. Han tog

ogsaa Pilegrimen, Mismodig, og bragte ham med sig tilbage til Gjestgiverstedet.

Da de vare komne hjem, viste de Familien Hovedet, og satte det op, ligesom de tilforn havde gjort med Andre, til Skræk for dem, som siden vilde forsøge at gjøre som han.

Derpaa spurgte de Mismodig, hvorledes han faldt i hans Hænder.

Den stakkels Mand svarede: „Jeg er sygelig, som I se, og fordi Døden almindelig en Gang daglig bankede paa min Dør, troede jeg mig aldrig sikker hjemme, og hengav mig da til Pilegrims-Livet, og reiste hid fra Byen Usikker, hvor jeg og min Fader ere fødte. Jeg er et Menneske, der hverken har Sjæls- eller Legems-Styrke, men vilde dog om muligt, skjøndt jeg kun kan slæbe mig frem, tilbringe mit Liv paa Pilegrims-Veien. Da jeg kom til Porten ved Begyndelsen af Veien, underholdt dette Steds Herre mig frit, uden at bebreide mig mit Udseende eller mit svage Sind, men gav mig saadanne Ting, som vare nødvendige til min Reise, og bad mig beholde Haabet til Enden.

I Fortolkerens Hus nød jeg meget Godt, og fordi Bjerget Besværlighed blev anseet altfor haardt for mig, saa blev jeg ført derop af en af hans Tjenere. Jeg har isandhed fundet megen Hjælp hos Pilegrime, skjøndt Ingen vilde gaa saa langsomt, som jeg nødtes til; dog altid, naar vi mødtes, bade de mig være ved godt Mod, og sagde, at det var deres Herres Villie, at Trøst skulde gives de Mismodige (1 Thess. 5, 14), og de gik derpaa deres Vei.

Da jeg kom til Landet Overfald, mødte Kjæmpen mig og bad mig belave mig paa Fægtning, men ak! jeg Svage havde mere en Hjertestyrkning nødig; han kom da hen og tog mig, men jeg vidste vel, at han ikke vilde faa Lov at dræbe mig. Endogsaa da han havde faaet mig ned i Hulen, troede jeg, at jeg siden skulde komme ud igjen, eftersom jeg ikke fulgte ham godvillig; thi jeg har hørt, at ingen Pilegrim, som holder sit Hjerte rent for Herren, skal, efter Forsynets Love, omkomme for Fiendens Haand.

Behjertets Kamp med Kjæmpen Manddraber.

Udplyndret indsaa jeg, at jeg vilde blive, hvilket jeg og isandhed blev; men jeg undslap med Livet, som I se, for hvilket jeg har min Konge at takke, og dig, som hans Middel. Jeg indser, at jeg har flere Anfald ivente; men disse har jeg besluttet at undgaa, ved at løbe, naar jeg kan, ved at gaa, naar jeg ikke kan løbe, og ved at krybe, naar jeg ikke kan gaa. Fornemmelig takker jeg ham, som elskede mig; jeg er fast besluttet; min Vei er foran mig, min Hu staar til Floden, som ingen Bro har, skjøndt jeg er, som I se, kun af et mismodigt, svagt Sind."

„Var du ikke," sagde Erlig, „for nogen Tid siden bekjendt med en Pilegrim Hr. Frygtsom?"

Mismodig; Bekjendt med ham! Jo, han kom fra Byen Dumhed, som ligger fire Grader norden for Fordærvelsens Stad, og ligesaa langt derfra, hvor jeg er født; dog vare vi vel bekjendte; thi han var virkelig min Farbroder; vi vare næsten af samme Karakter; han var lidt mindre end jeg, men vi vare dog næsten af lige Udseende.

Erlig: Jeg mærker, du kjender ham, og jeg er tilbøielig til at tro, at I ogsaa vare beslægtede med hinanden; thi du har hans blege Udseende, kaster med Øinene som han, og taler næsten ligedan som han.

Mismodig: De Fleste, som kjende os, have sagt det samme, og desuden, hvad jeg har mærket hos ham, det har jeg for det meste fundet hos mig selv.

„Vær ved godt Mod," sagde Gajus, „du er mig og mit Hus velkommen! Hvad du har Lyst til, kan du frit forlange, og hvad du vil have mine Tjenere til at gjøre for dig, det ville de gjøre med Beredvillighed."

Mismodig: Det er en uventet Gunst, og kommer ligesom Solen, naar den skinner frem af en mørk Sky. Tænkte vel Kjæmpen Manddraber, at jeg skulde komme til saadan Gunst, da han standsede mig og besluttede, at jeg ikke skulde gaa videre? Tænkte han vel, da han ransagede mine Lommer, at jeg skulde komme til Gajus, min Gjesteven? Dog saaledes gaar det!

Just som Mismodig og Gajus stode og talte sammen, kom der En

løbende, som raabte ved Døren og sagde, at omtrent halvanden Mil borte var Pilegrimen Urigtig bleven dræbt ved et Lynslag!

„Ak!" sagde Mismodig, „er han ihjelslagen? For nogle Dage siden indhentede han mig, førend jeg kom saalangt som hid, og vilde holde Selskab med mig; han fulgte mig ogsaa, da Kjæmpen Manddraber tog mig, men han var rask tilbens og undslap. Men det synes, som om han undkom for at dø, og jeg blev taget for at leve."

Hvad En kan tænke, slaar ham rent ihjel,
Det tjener ofte til hans sande Vel.
Det høie Forsyn ofte Livet skjænker
Til den, som ydmyg kun paa Døden tænker.
Han flygtede og undkom, jeg blev tagen, —
Dog lever endnu jeg, og han er slagen,

Matthæus og Barmhjertig vare nu imidlertid gifte. Gajus gav ogsaa Matthæus's Broder, Jakob, sin Datter Phøbe til Kone; og efter den Tid bleve de endnu omtrent ti Dage i Gajus's Hus og tilbragte deres Tid, som Pilegrime i Almindelighed pleie.

Da de skulde reise, holdt Gajus et Gjæstebud for dem, hvor de spiste og drak og vare vel tilfredse. Nu kom Timen, da de skulde afsted, hvorfor Behjertet forlangte en Regning; men Gajus lod ham vide, at det i hans Hus ikke var Skik, at Pilegrime betalte for deres Underholdning. Han beværtede dem hele Aaret igjennem, men ventede sin Betaling fra den gode Samaritan, som lovede, at han ved sin Tilbagekomst fuldkommen vilde erstatte ham, hvad han havde udlagt for dem. (Luk. 10, 34).

Da sagde Behjertet til ham: „Du Elskelige! du gjør troligen det, som du gjør mod Brødrene og mod de Fremmede, hvilke have vidnet for Menigheden om din Kjærlighed; og du vil gjøre vel, naar du befordrer deres Reise saaledes, som det er sømmeligt for Gud" (3 Joh. 5—6).

Derpaa tog Gajus Afsked med dem Alle, med sine Børn og især med Hr. Mismodig. Han gav ham ogsaa noget at drikke underveis. Da de nu skulde til at gaa, lod det, som om Mismodig vilde tøve; men da

Behjertet mærkede dette, sagde han til ham: „Kjære Mismodig, kom og følg med os; jeg skal være din Ledsager, og det skal gaa dig ligesaa godt som de Andre.“

Mismodig: Ak! Jeg mangler en passende Staldbroder; du er lystig og stærk; men jeg er, som du ser, svag; jeg vil derfor hellere komme bagefter, at jeg ikke, paa Grund af mine mange Svagheder, skal blive baade mig selv og Eder til Byrde. Jeg er, som sagt, en Mand af et skrøbeligt og mismodigt Sind, og vil blive stødt og kjed over det, som Andre kunne taale. Jeg kan ikke fordrage Latter eller nogen glimrende Dragt, ligesaalidt som unyttige Spørgsmaal; ja, jeg er saa svag, at jeg bliver ligesom forarget over det, som Andre have Frihed til at gjøre.

Jeg kjender endnu ikke Sandheden i sin Helhed; jeg er en uvidende Christen; naar jeg hører Nogen at glæde sig i Herren, saa bedrøves jeg, fordi jeg ikke kan gjøre det Samme. Det er med mig, som det er med den Svage blandt de Stærke, eller som med en foragtet Lampe, — den, som er færdig til at glide med sine Fødder, er som en foragtet Lampe i Trygges Tanker (Job 12, 5) — saa at jeg ikke ved, hvad jeg skal gjøre.

„Min Broder,“ sagde Behjertet, „det er min Forretning at trøste de Mismodige og ophjælpe de Skrøbelige. Du maa nødvendig følge med os. Vi skulle vente og hjælpe dig, og for din Skyld ville vi nægte os nogle Ting baade i Tanker og Gjerninger; vi ville ikke indlade os i tvivlsomme Disputatser med dig, vi ville hellere gjøre Alt for dig, end at du skal blive tilbage.“ (1 Thess. 5, 14; Rom. 14; 1 Kor. 7.)

Medens de saaledes stode og talte sammen ved Gajus's Dør og paa det allerivrigste, saa kom Haltefærdig derhen med sine Krykker i Haanden (Ps. 38, 17). Han var ogsaa paa Pilegrims Vandring.

„Hvorledes kom du hid,“ sagde Mismodig til ham. „Jeg stod just og beklagede mig over, at jeg ikke havde nogen passende Selskabsbroder; og du er just efter mit Ønske. Velkommen, velkommen, Haltefærdig; jeg haaber, at du og jeg kunne blive hinanden til nogen Hjælp.“

„Dit Selskab vil være mig kjært," sagde den Anden, „og jeg vil, gode Mismodig, hellere laane dig en af mine Krykker, end jeg vil, at vi skulle skilles ad, siden vi nu saa heldigen have truffet hinanden."

„Jeg takker dig," sagde han, „for din Velvillie, men jeg haver ikke Lyst til at halte, førend jeg er halt. Dog tror jeg imidlertid, at den kan ved given Leilighed hjælpe mig mod en Hund."

Haltefærdig: Dersom enten jeg selv eller mine Krykker kunne være til dit Behag, saa ere vi begge til din Tjeneste, gode Ven Mismodig.

Derpaa begave de sig paa Veien; Behjertet og Ærlig gik først, derefter Christinde og hendes Børn; Mismodig og Haltefærdig med sine Krykker kom tilsidst.

„Nu ere vi paa Veien igjen," sagde Ærlig; „fortæl os da noget nyttigt om En eller Anden, som før os gik paa Pilegrims-Vandring."

Behjertet: Meget gjerne. Jeg formoder, at du har hørt om, hvorledes Christen i gamle Dage mødte Apollyon i Ydmygelsens Dal, og tillige, hvilke Besværligheder han havde for at komme igjennem Dødens Skygge-Dal; tillige kan jeg ikke Andet end tro, at du har hørt tale om, hvorledes Trofast blev udsat for Fru Vellyst, Adam den Første, en vis Misfornøiet og Skam, fire saa store Bedragere, som man nogensinde kan møde paa Landeveien.

Ærlig: Ja, jeg tror, jeg har hørt om alt dette; men gode Trofast blev sandelig haardest ængstet af Skam, der var høist fortrædelig.

Behjertet: Ja, han har, som alle Pilegrime sige, af Alle det mest upassende Navn.

Ærlig: Men hvor var det, at Christen og Trofast mødte Snaksom? Det var ogsaa en mærkelig Person.

Behjertet: Det var en dristig Daare, hvis Veie dog Mange følge.

Ærlig: Han havde nær bedraget Trofast.

Behjertet: Ja, men Christen viste ham et Middel, hvorved han snart blev af med ham.

Saaledes gik de, indtil de kom der, hvor Evangelist mødte Christen og Trofast, og forudsagde dem, hvad der vilde vederfares dem paa Forfængeligheds Markedet.

Derpaa sagde deres Ledsager: „Her omtrent var det, at Christen og Trofast mødte Evangelist, som forudsagde dem de Gjenvordigheder, de skulde møde paa Forfængeligheds Markedet."

Ærlig: Er det her! Jeg maa sige, det var et sørgeligt Kapitel, han den Gang forelæste dem.

Behjertet: Det var det vel, men han gav tillige Opmuntringer. Men hvad tale vi om dem? De vare Mænd som Løver; de havde sat deres Ansigt som en haard Sten. Erindrer du ikke, hvor uforfærdede de vare, da de stode for Dommerne?

Ærlig: Jo; Trofast led med Standhaftighed.

Behjertet: Det gjorde han, og det havde gode Følger; thi Haabefuld og nogle Andre bleve, som Historien fortæller, omvendte ved hans Død.

Ærlig: Vel, men Kjære fortsæt; thi du er vel bekjendt med Tingene.

Behjertet: Fremfor alle dem, som Christen mødte, efterat han var gaaet igjennem Forfængeligheds Markedet, var en vis Bihensigt en Erkeskurk.

Ærlig: Bihensigt! hvad var han?

Behjertet: En rigtig slet Fyr og en aabenbar Hykler; En, der vilde være gudfrygtig, hvad Vei Verden end gik; men var saa listig, at han vilde være sikker paa aldrig at tabe eller lide derved. Han havde sin Religionsmethode ved enhver ny Leilighed, og hans Kone var ligesaa dreven deri, som han. Han kunde gaa over fra den ene Mening til den anden; ja, han forsvarede endog denne sin Handlemaade; men, saavidt jeg har kunnet erfare, saa fik han med sine egennyttige Hensigter en slet Ende; ikke heller har jeg hørt, at nogen af hans Børn nogensinde har været i Anseelse hos dem, som i Sandhed frygter Gud.

Nu vare de imidlertid komne saalangt, at de saa Byen Forfænge-

„Nu vare de imidlertid komne saalangt, at de saa Byen Forfængelighed."

lighed, hvor Forfængeligheds Markedet holdes. Da de nu saa, at de vare saa nær Byen, overlagde de med hverandre, hvorledes de skulde komme igjennem den, og En sagde Et, en Anden et Andet. Tilsidst sagde Behjertet: „Jeg har, maa I vide, ofte været Pilegrimes Veileder igjennem den By. Jeg er bekjendt med en Hr. Mnason (Ap. Gj. 21, 16), fra Cypern, en gammel Discipel, i hvis Hus vi maa tage ind. Dersom I synes om det," sagde han, „saa ville vi gaa derind."

„Jeg er tilfreds dermed," sagde gamle Ærlig; „ja, jeg ogsaa," sagde Christinde og Mismodig saavelsom alle de Andre.

Nu maa I vide, at det var ved Aftenstid, at de kom til Byen, men Behjertet vidste Veien til den gamle Mands Hus. Da de vare komne derhen, meldte de sig ved Døren, og den Gamle kjendte Stemmen, saasnart han hørte den; han lukkede da op, og de gik ind. Da sagde deres Vært, Mnason: „Hvor langt have I gaaet idag?" „Fra din Ven Gajus's Hus," svarede de. „Da have I sandelig gaaet en god Strækning; I kunne vel da være trætte; sæt Eder ned."

Medens de sadde, sagde deres Veiviser: „Nu, I Kjære, hvorledes staar det til? Jeg tør indestaa for, at I ere velkomne hos min Ven."

„Jeg ønsker Eder alle velkommen," sagde Mnason, „og hvad som helst I behøve, saa sig det kun, og vi ville gjøre, hvad vi kunne, for at skaffe Eder det."

Ærlig: For en Tid siden var vor største Mangel et godt Herberge og Selskab; men nu haabe vi, at vi have begge Dele.

Mnason: Hvad Herberget angaar, da ser I det for Eder, men hvad godt Selskab angaar, da vil Erfaringen lære det.

Behjertet: Godt; vil du vise Pilegrimene deres Hvilested?

Mnason: Ja, det skal ske.

Han anviste dem derpaa deres tilbørlige Sted og viste dem tillige et meget skjønt Spise-Værelse, hvor de skulde spise til Aften sammen, indtil den Tid kom, at de skulde gaa til Hvile.

Da de nu vare anviste deres tilbørlige Sted, og de vare blevne lidt forfriskede efter Reisen, spurgte Ærlig sin Vært, om der var mange gode Folk i Byen.

Mnason: Vi have virkelig Faa i Sammenligning med dem paa den anden Side.

Ærlig: Men hvorledes kunne vi faa Nogle af dem at se? Thi Synet af gode Mennesker er for dem, som ere paa Pilegrims-Vandring, ligesom Synet af Maane og Stjerner er for dem, som ere paa en Reise.

Mnason stampede i Gulvet med Foden, og hans Datter, Ynde, kom op, hvorpaa han sagde til hende: „Ynde, gaa hen til mine Venner: Dhrr. Bedrøvelse, Helligmand, Helgenelsker, Sanddru og Bodfærdig, og sig, at der er et Par Venner hos mig, som have Lyst at hilse paa dem i Aften.

Ynde gik og indbød dem, og de kom; da de havde hilset paa hverandre, satte de sig ned ved Bordet hos dem.

„Mine Naboer," sagde da deres Vært, Mnason, „jeg har, som I se, Selskab af Fremmede i mit Hus; disse ere Pilegrime, som ere komne langt borte fra og skulle til Bjerget Zion. Men hvem tænke I, at dette er?', sagde han, pegende paa Christinde. „Det er Christinde, Christens Kone, hin berømte Pilegrim, som tilligemed sin Broder Trofast bleve saa skammeligt behandlede i vor By."

Herover bleve de helt forbausede og sagde: „Vi tænkte mindst at se Christinde, da Ynde kom og indbød os, hvorfor det ogsaa er en desto behageligere Overraskelse." De spurgte hende saa om hendes Velbefindende, og om disse unge Mennesker vare hendes Mands Sønner. Da hun havde bekræftet dette, sagde de; „Den Konge, hvem I elske og tjene, gjøre saaledes med Eder som med Eders Fader, og bringe Eder der, hvor han er i Fred!"

Medens de Alle saaledes sadde ned, spurgte Ærlig Hr. Bedrøvelse og de Andre, i hvad Stilling deres By var for Nærværende.

Bedrøvelse: I maa tro, vi ere fulde af Angest og Uro i Mar-

kedtiden; det er vanskeligt at holde sit Hjerte og sin Aand i god Orden, naar vi ere i en bekymret Stilling. Den, som lever paa et saadant Sted, som dette, og som har at bestille med Saadanne, som vi have, den behøver Paamindelse hvert Øieblik af Dagen om at vogte sig.

Ærlig: Men have I rolige Naboer?

Bedrøvelse: De ere langt bedre nu end forhen. Du ved, hvorledes Christen og Trofast bleve behandlede i vor By, men Beboerne ere nu, som jeg nylig sagde, bedre. Jeg tror, Trofasts Blod hviler som en Byrde paa dem endnu; thi siden de brændte ham, have de undset sig for at brænde nogen Anden. I de Dage vare vi bange for at gaa paa Gaden, men nu kunne vi vise vort Hoved. Den Gang var en Troesbekjenders Navn forhadt, nu derimod, især paa nogle Steder i vor By —thi vor By er stor — er Gudfrygtighed anseet for hæderlig. Kjære, hvorledes gaar det Eder paa Eders Pilegrims-Vandring? Hvorledes finde I Veien til det attraaede Land. Ærlig: Det hænder os som enhver Vandrende, at Veien undertiden er ren, undertiden smudsig; somme Steder gaar den op ad, andre Steder ned ad; vi ere sjelden i Sikkerhed: vi have ikke altid Vinden i Ryggen, ikke heller møde vi altid Venner paa Veien, Vi have allerede stødt paa mange mærkelige Skurke, og hvad vi have ivente, vide vi ikke, saa at vi i det Væsentlige finde det sandt, som de Gamle sige: „Den Retfærdige maa lide meget Ondt."

Bedrøvelse: Du taler om Skurke; hvad var det for Skurke I mødte?

Ærlig: Nei, spørg Behjertet, vor Veileder; thi han kan give bedre Underretning derom.

Behjertet: Vi have allerede været angrebne tre til fire Gange. Først blev Christinde og hendes Børn antastede af to Skurke, hvem de frygtede for vilde berøve dem Livet. Vi bleve ogsaa angrebne af Kjæmperne Blodmand, Prygl og Manddraber. Dog det var snarere os, som angrebe den Sidste, end han os, og det gik saaledes til:

Efterat vi havde været nogen Tid i Gajus's Hus, min og den hele Menigheds Vært, bleve vi engang opmuntrede til at tage vore Vaaben med os og gaa at se, om vi kunde træffe paa Nogen af dem, som vare Pilegrimenes Fiender: thi vi hørte, at der huserede en af de værste der i Omegnen.

Gajus kjendte nu hans Opholdssted bedre end jeg, fordi han bor i Nærheden deraf; vi saa os da nøie om, indtil vi tilsidst øinede Aabningen af hans Hule; da bleve vi glade og toge Mod til os.

Ærlig samtaler med Hr Bedrøvelse.

Vi nærmede os derpaa Hulen, og da vi kom did, saa havde han med Magt slæbt den stakkels Mismodig i sit Garn og var nær ved at ombringe ham men da han saa os, formodede han, kunde vi tænke, at faa endnu et Bytte, hvorfor han lod Manden blive tilbage i Hulen og gik ud.

Derpaa anfaldt vi ham af alle Kræfter og sloge helt lystigt paa ham; tilsidst faldt han om, og vi huggede Hovedet af ham og satte det op ved Siden

af Veien, til Skræk for dem, som siden vilde udøve saadan Ugudelighed. At det er sandt, hvad jeg siger, kan denne Mand selv bekræfte, som blev som et Lam udtagen af Løvens Gab.

„Jeg fandt," sagde Mismodig, „at det var sandt, paa min Bekostning og til min Trøst; paa min Bekostning, da Kjæmpen hvert Øieblik truede med at pille mine Ben, og til min Trøst, da jeg saa Behjertet og hans Venner nærme sig med deres Vaaben til min Befrielse."

„Der er to Ting," sagde Helligmand, „som de, der gaa paa Pilegrimsvandring, nødvendig behøve, nemlig Mod og et uplettet Levnet. Dersom de ikke have Mod, da ville de aldrig kunne staa sig paa deres Reise, og dersom de føre et tøilesløst Levnet, saa ville de gjøre Navnet Pilegrim stinkende.

„Jeg haaber, at denne Advarsel ikke er nødvendig for Eder," sagde Helgenelsker, „men der er sandelig Mange, der begive sig paa Veien, som dog hellere erklære sig Fremmede for Pilegrimsvandring, end Fremmede og Pilegrime paa Jorden."

„Det er sandt," sagde Sanddru, „de have hverken en Pilegrims Dragt eller Mod; de gaa ikke lige, men altid skjævt paa deres Fødder; den ene Sko vender indad og den anden udad og med sønderslidte Strømpehæle; hist og her have de Pjalter og Rifter. Saaledes gjøre de sin Herre Skam."

„Saadanne Ting," sagde Bodfærdig, „maa dog forurolige dem; thi Pilegrimene erholde ikke den Naade over sig og deres Pilegrims-Vandring, som de attraa, førend Veien er renset for saadanne Pletter og Vanhelligelser."

Saaledes sadde de og tilbragte Tiden med at tale sammen, indtil Aftensmaaltidet kom paa Bordet, hvortil de gik for at forfriske sine trætte Legemer, og derpaa gik de til Hvile.

De bleve længe i Mnasons Hus for at udhvile, og han gav omsider sin Datter Ynde til Christindes Søn Samuel til Ægte og sin Datter Martha til Joseph.

De bleve der, som sagt, en lang Tid; thi det var ikke nu som i forrige

Tider, hvorfor og Pilegrimene bleve bekjendte med mange gode Folk i Byen og viste dem al mulig Tjeneste. Barmhjertig arbeidede som sædvanlig for de Fattige, og de velsignede hende baade for Mad og Klæder, og hun gjorde sin Bekjendelse Ære. Ogsaa Ynde, Phøbe og Martha vare sandelig Alle af en meget ædel Karakter og udrettede meget godt i sin Stilling. De vare Alle tillige meget frugtbare, saa at Christens Navn, som forhen sagt, vilde komme til at leve længe i Verden.

Medens de vare her, kom der et Uhyre ud fra Skoven og dræbte mange i Byen. Det bortførte ogsaa deres Børn og lærte dem at die dets Hvalper. Ingen i hele Byen turde engang se paa dette Uhyre, men Alle flygtede, saasnart de hørte Larmen af det, naar det kom.

Uhyret lignede ikke noget Dyr paa Jorden; dets Legeme var en Drages; det havde syv Hoveder og ti Horn; det gjorde stor Ødelæggelse paa Børn, og det lod sig beherske af en Kvinde (Aab. 17, 3). Dette Uhyre fremsatte Menneskene Betingelser, og de, der elskede sit Liv mere end sin Sjæl, antoge disse Betingelser. Behjertet og de, som kom for at besøge Pilegrimene i Mnasons Hus, indgik et Forbund om at angribe dette Dyr, for om muligt at kunne befri denne Bys Folk fra et saa slugende Uhyres Klør og Svælg.

Behjertet, Bedrøvelse, Helligmand, Sanddru og Bodfærdig gik derpaa med sine Vaaben Uhyret imøde. I Begyndelsen var Uhyret meget vildt og fyrigt, og saa med Foragt paa sine Fiender; men de sloge det — de vare nemlig kraftfulde Folk og forstode at bruge sine Vaaben — saaledes, at de bragte det til at trække sig tilbage, og de begave sig da igjen tilbage til Mnasons Hus.

Uhyret havde nemlig sine bestemte Tider, paa hvilke det kom ud og gjorde sit Angreb paa denne Bys Folk; men disse tappre Folk vare ogsaa paapassende paa disse Tider, og overfaldt det bestandig, saaledes at det efter en Tids Forløb ikke alene blev saaret, men ogsaa lamt; og saaledes har det ikke i den sidste Tid tilføiet Byfolkets Børn saamegen Skade, som tilforn; Mange tro ogsaa, at det engang virkelig vil dø af sine Saar.

Dette satte Behjertet og hans Venner i stort Ry i Byen, saa at Mange, som ikke delte deres Anskuelser, dog viste dem Ærbødighed og Agtelse. Af den Aarsag var det, at disse Pilegrime ei led nogen Fortræd her. Dog var der nogle af den lavere Klasse, som ikke kunde se mere, end en Muldvarp, eller forstaa mere end et Dyr; disse viste dem ingen Ærbødighed, ikke heller lagde de videre Mærke til deres tappre Foretagende.

8 Kapitel.

Det var nu ved den Tid, at Pilegrimene skulde begive sig paa Veien igjen, hvorfor de ogsaa beredte sig til deres Reise. De sendte Bud efter deres Venner, talte med dem og anbefalede hverandre til deres Fyrstes Beskyttelse. Der vare ogsaa Nogle, som bragte dem saadanne Ting, der kunde passe sig baade for Svage og Stærke, for Koner og Mænd; tillige gave de dem saadanne Ting, som vare nødvendige (Ap. Gj. 28, 10).

De fortsatte derpaa sin Reise under Ledsagelse af sine Venner saa langt, som det kunde være dem beleiligt, og ved Skilsmissen anbefalede de igjen hverandre til deres Konges Beskyttelse.

De, som hørte til Pilegrimenes Selskab, fortsatte derfor sin Reise med Behjertet i Spidsen. Da Kvinderne og Børnene vare svage, vare de nødte til kun at gaa saa langt, de vare istand til at holde ud; herved havde Haltefærdig og Mismodig Flere til at sympathisere med sig.

Da de vare gangne fra Byfolkene, og da deres Venner havde budet dem Farvel, kom de snart derhen, hvor Trofast blev overantvordet til Døden; de standsede derfor og takkede ham, der havde sat Trofast i Stand til at bære sit Kors saa godt, at denne Mands Lidelser vare blevne til deres Gavn.

De gik derpaa et godt Stykke videre, og talede om Christen og Trofast og om, hvorledes Haabefuld forenede sig med Christen, efterat Trofast var død.

Nu vare de komne op paa Bjerget Vinding, hvor Sølvgruben var, som borttog Demas fra hans Pilegrimsvandring, og hvor Nogle tro, at Egennytte faldt og omkom; hvorfor de betragtede den.

Men da de kom til det gamle Mindesmærke, som stod lige over for Bjerget Vinding, nemlig Saltstøtten, som var beliggende indenfor Syns-

kredsen af Sodoma og den stinkende Sø, saa undrede de sig, som Christen tilforn, over, at Mennesker med saamegen Forstand skulde være saa forblindede at se sig tilbage her. Men saa tænkte de igjen, at det naturlige Menneske ikke lader sig advare ved den Skade, Andre have lidt, især dersom den Ting, hvortil de vende deres Blikke, har en tiltrækkende Kraft for det bedaarede Øie.

Jeg saa dem nu gaa til Floden, som løb paa denne Side af de behagelige Bjerge, til den Flod, hvor de skjønne Træer voxede paa begge Sider, og hvis Blade, til indvortes Brug, ere gode mod Drukkenskab og Fraadseri, hvor Markerne ere grønne hele Aaret igjennem, og hvor de kunde ligge i Tryghed (Ps. 23, 2).

Ved denne Flods Bredder var der paa Markerne Folde for Faar, et Hus, bygget for at opføde og opklække disse Lam, Børnene af de Mødre, som gaa paa Pilegrims-Vandring. Her var ogsaa En, til hvem de vare anbetroede, „som kunde have Medlidenhed,“ og som „kunde samle disse Lam i sit Skjød; og som venligen kunde lede dem, som vare med Lam“ (Eb. 5, 2; Es. 40, 11). Christinde raadede sine fire Døtre at anbetro deres Smaa til denne Mands Omsorg, for at de ved disse Vande kunde blive herbergede, hjulpne og opdragne, og for at Ingen af dem skulde lide Mangel i den tilkommende Tid.

Om Nogen af dem gaar ud af den rette Vei eller gaar tabt, saa vil denne Mand „føre dem tilbage,“ han vil ogsaa forbinde det, som var sønderbrudt, og styrke dem, som ere syge. (Jer. 24, 6; Ez. 34, 11—16). Her vilde de aldrig mangle Mad, Drikke og Klæder; her vilde de ei blive overfaldne af Tyve og Røvere; thi denne Mand vil før dø, førend En af dem, som ere ham betroede, skulde fortabes.

Desuden kunne de her være visse paa at faa god Næring og Opdragelse, og ville blive underviste i at gaa den rette Vei, og det er, som I vide, en Naade af ikke liden Værd. Her er ogsaa, som I se, behagelige Vande, yndige Marker, liflige Blomster, forskjellige Slags Træer, og det saadanne, der bære sunde Frugter, Frugter, der ei have nogen Lighed med dem, hvoraf Mat-

Pilegrimene paa det Sted, hvor Trofast blev overantvordet til Døden.

thæus spiste, og som hang ud af Beelzebubs Have; men Frugter, der frembringe Sundhed, hvor der ingen er, og bevirke, at Sundheden vedvarer og tiltager, hvor den er.

De samtykkede da i at anbetro ham deres Smaa, og hvad især opmuntrede dem dertil var, at Alt dette skete efter Kongens Befaling, og saaledes var det et Hospital for unge og forældreløse Børn.

De gik nu videre, og da de vare komne til Afveimarken, til den Stænte, over hvilken Christen gik med sin Ven Haabefuld, da de bleve grebne af Kjæmpen Fortvivlelse og ført ind paa Tvivlborg, saa satte de sig ned og overlagde, hvad der var bedst at gjøre, nemlig — eftersom de nu vare saa stærke og havde faaet en saadan Mand som Behjertet til deres Ledsager, om det ikke var bedst at gjøre et Forsøg mod Kjæmpen, at ødelægge hans Fæstning, og hvis der var Pilegrime derinde, at sætte dem i Frihed, førend de gik videre.

Da sagde En Et, en Anden et Andet, der var lige det Modsatte. En spurgte, om det var tilladt at gaa ind paa uindviet Jord; en Anden sagde: „Man kunde gjøre det, forudsat at Hensigten var god;" men Behjertet sagde: „Endskjøndt den sidste Tilstaaelse ikke kan være sand i Almindelighed, saa har jeg dog Befaling til at imodstaa Synden, at overvinde det Onde, at stride Troens gode Strid; og jeg maa spørge, med hvem skulde jeg stride denne gode Strid, uden med Kjæmpen Fortvivlelse?"

„Jeg vil derfor forsøge at rydde ham af Veien og nedbryde hans Tvivlborg." „Hvem vil følge mig?" sagde han. „Jeg vil," svarede gamle Ærlig. „Ja, vi ville ogsaa," sagde Christindes fire Sønner, Matthæus, Samuel, Jakob og Joseph; thi de vare unge og stærke Folk (1 Joh. 2, 13—14).

De lode Kvinderne blive tilbage paa Veien og med dem Mismodig og Halteførdig med sine Krykker, for at være deres Vagt, indtil de kom tilbage; thi endskjøndt Kjæmpen Fortvivlelse boede saa nær, var dog Landeveien her saa tryg, „at en liden Dreng kunde lede dem" (Es. 11, 6).

Derpaa gik Behjertet, gamle Ærlig og de fire unge Mænd op til Tvivlborg, for at se Kjæmpen Fortvivlelse. Da de vare komne til Fæstningsporten, bankede de paa med en usædvanlig Larm for at komme ind. Ved dette kom Kjæmpen tilligemed sin Kone Mistroisk til Porten; og han spurgte: „Hvem er det, som er saa dristig paa saadan Maade at forurolige Kjæmpen Fortvivlelse?"

Kjæmpen Fortvivlelse dræbes, og Tvivlborg nedrives.

Behjertet svarede: „Det er mig, Behjertet, en af det himmelske Lands Konges Folk, som ledsager Pilegrime til deres Bestemmelsessted, og jeg anmoder dig om at aabne Porten for mig; belav dig selv paa Fægtning, thi jeg er kommen for at borttage dit Hoved og at nedrive Tvivlborg."

Fordi Fortvivlelse var en Kjæmpe, saa troede han, at Ingen kunde overvinde ham. og tænkte: „Skal jeg, som hidtil har overvundet Engle, være

bange for Behjertet?" Derpaa rustede han sig og gik imod dem. Han havde en Hue af Staal paa Hovedet, et Brystharnisk om sig, og kom ud i Jernsko med en stor Kølle i Haanden.

Disse sex Mænd rykkede da hen imod ham og besværede ham baade foran og bagtil; og da Kjæmpens Kone, Mistroisk, kom ham til Hjælp, saa slog gamle Ærlig hende ned med et Slag. Da kjæmpede de paa Liv og Død, og Kjæmpen Fortvivlelse blev slagen til Jorden, men var meget seiglivet; han anstrængte sig svært, og havde, som man siger, ligesaa-mange Liv som en Kat, men Behjertet var ham dog mer end voxen, og han forlod ham ikke, førend han havde skilt hans Hoved fra Skuldrene.

Nu begyndte de at nedbryde Tvivlborg, hvilket man kan tænke, de maatte kunne gjøre med Lethed, da Kjæmpen var død. De vare syv Dage om at ødelægge den, og af Pilegrimene fandt de en Hr. Forsagt næsten død af Hunger, og hans Datter Megetbange; disse to reddede de. Men man vilde blive forundret ved at se alle de døde Legemer, som laa hist og her omkring i Slotsgaarden, og hvor fuld af Dødningeben Fangehullet var.

Da Behjertet og hans Selskabsbrødre havde fuldbyrdet deres Krigsbedrift, toge de Forsagt og hans Datter Megetbange i deres Beskyttelse; thi de vare ærlige Folk, endskjøndt de vare Fanger paa Tvivlborg hos hin Kjæmpe Fortvivlelse. Kjæmpens Hoved toge de med sig; men Legemet begrove de under en Hob Stene, og gik ned til Landeveien til deres Følge og viste dem, hvad de havde gjort.

Da nu Mismodig og Haltefærdig saa, at det virkelig var Kjæmpen Fortvivlelses Hoved, da bleve de meget glade og muntre.

Christinde kunde, naar det gjaldt, spille Violin, og hendes Svigerdatter, Barmhjertig, Lut, og da de nu vare saa muntert stemte, spillede hun et Stykke for dem, og Haltefærdig kunde ikke holde sig fra at dandse; da tog han Forsagts Datter Megetbange ved Haanden, og de gik dandsende henad Veien. Vel kunde han ikke dandse uden med en Krykke i Haanden, men jeg lover for, han hoppede lystigt omkring; ogsaa Pigen fortjener Ros; thi hun fulgte godt Takten og dandsede smukt.

Hvad Forsagt angaar, da var Musik ikke saa meget for ham; thi han vilde hellere spise end dandse, thi det stakkels Menneske var næsten ihjelsultet. Christinde gav ham da noget Vin af sin Flaske til Vederkvægelse for Øieblikket, og tillavede ham derefter noget at spise, og inden kort Tid kom den gamle Mand sig og begyndte at livne op igjen.

Nu saa jeg i min Drøm, at da alle disse Ting vare fuldendte, tog Behjertet Kjæmpen Fortvivlelses Hoved og satte det paa en Pæl ved Siden af Kongeveien ligeover for den Støtte, som Christen opreiste til Advarsel for de Pilegrime, som kom efter, at de skulde vogte sig for at træde ind paa Kjæmpens Jorder, og skrev følgende Vers paa en Marmor Sten:

Se her dens Hoved, som i fordums Dage
Var Pilegrimes største Skræk og Plage!
Hans Borg er falden; Mistillid, hans Viv,
Ved Ærligs Haand og mistet har sit Liv.
Forsagtheds og hans Datter Bangheds Baand,
Er brudte af Behjertets stærke Haand.
Hvo herpaa tvivler — hid kun Blikket sende,
Da skal hans Tvivl til Vished sig omvende.
Sku, arme Tvivler! hen paa dette Hoved,
Ved det Befrielse dig vorder lovet.

Efter at disse Mænd havde vist sig saa tappre ved Tvivlborg og havde ihjelslaget Kjæmpen Fortvivlelse, saa gik de videre og kom omsider til de behagelige Bjerge, hvor Christen og Haabefuld vederkvægede sig med dette Steds forskjellige Herligheder. De stiftede ogsaa Bekjendtskab med Hyrderne der, som bøde dem velkommen til de behagelige Bjerge, ligesom de gjorde med Christen forhen.

Da nu Hyrderne saa et stort Følge med Behjertet, med hvem de vare godt bekjendte, sagde de til ham: „Nu har du da, gode Herre, ret faaet et anseligt Selskab hvor har du fundet alle disse, Kjære?“ Da svarede Behjertet:

Først her Christinde er og hendes Følge.
Der — lig et Skib henover salten Bølge —
Har lystret mit Kompas, sig selv til Gavn,
Fra Syndens Banker hid til Naadens Havn.
Dernæst den gamle Ærlig med mig vandrer,
En Mand, som ingensinde Ord forandrer;
Og Halteførdig, ja Mismodig med,
Som begge længtes efter dette Sted.
Forsagthed og hans Datter komme efter;
De skynde begge sig af alle Kræfter.
Kan her vi Herberg finde, eller maa
Vi længer vandre? Sig! hvor skal vi gaa?

„Det er et behageligt Selskab,“ sagde Hyrderne; „I ere velkomne til os, baade de Svage og de Stærke; vor Fyrste har et Øie med, hvad der gjøres mod den Mindste af dem. Derfor maa Svagheden ikke være nogen Hinder for vor Underholdning“ (Math. 25, 40).

De viste dem da hen til Palladsets Døre og sagde til dem: „Kom ind, Mismodig, Halteførdig, Forsagt og du hans Datter Megetbange. Disse, Hr. Behjertet,“ sagde Hyrderne til Veiviseren, „kalde vi ind ved Navn, thi de ere mest tilbøielige til at unddrage sig. Men hvad Eder og de Øvrige, som ere stærke, angaar, saa lade vi Eder have Eders vante Frihed.“

„Idag ser jeg,“ sagde Behjertet, „at Naaden skinner Eder i Ansigtet, og at I ere virkelig min Herres Hyrder; thi I have ikke stødt disse Sygelige hverken med Side eller med Skuldre; men have heller bestrøet deres Vei til Palladset med Blomster, som I burde“ (Ez. 34, 21).

De Skrøbelige og de Svage gik derpaa ind, og Behjertet og de Andre fulgte efter. Da de Alle havde sat sig, sagde Hyrderne til de Svagere iblandt dem: „Hvad ville I have? Thi her er Alt saa indrettet at de Svage maa styrkes saavel som de Overmodige advares.

De anrettede da et Maaltid for dem af let fordøielige, velsmagende og nærende Sager, og da de havde nydt dette, gik de til Hvile Enhver i sit særegne Kammer.

Fordi Bjergene vare høie og Dagen klar, og fordi det var Hyrdernes Skik at vise Pilegrimene før deres Afreise nogle Mærkværdigheder, saa toge de om Morgenen, efterat de vare færdige og havde vederkvæget sig, ud paa Marken og viste dem først, hvad de tilforn havde vist Christen.

Derpaa viste de dem hen til nogle andre Steder. Det første var Bjerget Forunderlig, hvor de i en Frastand saa en Mand, der flyttede Bjerge ved sine Ord. De spurgte da Hyrderne, hvad dette skulde betyde. De svarede, at denne Mand var en Søn af Stor-Naade, om hvem man kan læse i den første Del af Pilegrims-Vandringen; og han er hensat der, for at lære Pilegrimene ved Troen at bortrydde eller undertvinge sig alle de Besværligheder, som de underveis muligens kan støde paa (Mark. 11, 33).

„Jeg kjender ham," sagde Behjertet, „det er en ypperlig Mand."

Derpaa viste de dem et andetsteds hen, nemlig til Bjerget Uskyldig, hvor de saa en ganske hvidklædt Mand, og to Mænd, Skade og Ildesindet, som uophørlig kastede Skarn paa ham; men se, Skarnet, som de kastede paa ham, faldt af igjen, og hans Klædebon saa rent ud, som om der intet Skarn havde været kastet derpaa.

„Hvad betyder dette?" sagde Pilegrimene. Hyrderne svarede: „Denne Maad hedder Gudfrygtig, og disse Klæder ere Tegn paa hans uskyldige Levnet. De, som kaste Skarn paa ham, ere saadanne, som hade hans fromme Vandel; men ligesom du ser, at Skarnet ikke sidder fast paa hans Klæder, saaledes skal det gaa den, som lever uskyldig i Verden. Hvo, som søger at gjøre saadanne Mennesker smudsige, de arbeide forgjæves; thi Gud vil om kort Tid bevirke, at deres Uskyldighed skal bryde frem som Lyset, og deres Retskaffenhed som Middagen."

De førte dem derefter hen til Bjerget Kjærlighed, hvor de viste dem en Mand, som havde en stor Rulle Klæde liggende for sig, hvoraf han skar Klæder til de Fattige, som stode om ham, og dog blev hans Bundt eller Rulle Klæde aldrig mindre.

„Hvad betyder dette?" spurgte de da. „Dette er," sagde Hyrderne,

„for at vise, at den, som har Hjerte til at give de Fattige af sit Arbeide, skal aldrig lide Mangel, hvor han end er. Den, som vander, skal selv blive vandet; og den Kage, som Enken gav Propheten, var Aarsagen til, at hendes Krukke aldrig blev tom."

De viste dem da ogsaa hen til et Sted, hvor de saa En ved Navn Daare og en ved Navn Vanvittig vaske en Æthiopier for at gjøre ham, hvid; men jo mere de vaskede ham, desto sortere blev han. Da spurgte de Hyrderne, hvad dette skulde betyde. „Saaledes gaar det," svarede de, „med det slette Menneske; alle de Midler, det bruger for at faa et godt Navn, vil til Slutning bevirke, at det gjør sig mere forhadt og afskyet. Saaledes gik det med Pharisæerne, og saaledes vil det gaa alle Hyklere."

Matthæus's Kone, Barmhjertig, sagde da til sin Svigermoder, Christinde: „Jeg vilde gjerne, dersom det lod sig gjøre, se Hullet i Bjerget eller den almindelige saakaldte Bivei til Helvede."

Svigermoderen henvendte sig da til Hyrderne, og de gik til Døren; den var paa Siden af et Bjerg; de aabnede den og bade Barmhjertig lytte en Stund. Hun lyttede da og hørte En sige: „Forbandet være min Fader, som holdt mine Fødder tilbage fra Fredens og Livets Vei!" og en Anden sagde: „O, gid jeg havde været knust istykker, førend jeg, for at frelse mit Liv, havde fortabt min Sjæl," og atter en Anden sagde: „Dersom jeg var i Live igjen, hvormeget hellere vilde jeg da fornægte mig selv, end at komme til dette Sted!" Da var det, som om Jorden sukkede og rystede under den unge Kones Fødder af Frygt; hun kom ganske bleg og bævende tilbage og sagde: „Lyksalig er den, som er befriet fra dette Sted!"

Efterat Hyrderne nu havde vist dem alle Ting, saa ledsagede de dem tilbage til Paladset og beværtede dem med, hvad Huset formaaede.

Men Barmhjertig, der var en ung og frugtsommelig Kone, længtedes efter Noget, hun havde set der, men var for undselig til at bede derom. Hendes Svigermoder spurgte hende da, hvad der fattedes hende; thi hun saa ud, som om hun ikke var ret vel.

„Der hænger et Speil,“ sagde Barmhjertig, „inde i Spiseværelset, som jeg ikke kan faa ud af mine Tanker, og dersom jeg ikke faar det, tror jeg, det ikke gaar mig vel.“ Jeg vil omtale det til Hyrderne,“ sagde Svigermoderen, „og de ville visst ikke nægte dig det.“ „Men jeg skammer mig ved,“ svarede hun, „at disse Folk skulle vide, at jeg har nogen Længsel.“ „Nei, min Datter,“ sagde Moderen, „det er ingen Skam; det er en Dyd at længes

„Om Christindes Hals lagde Hyrderne et Halsbaand.“

efter saadant.“ „Moder,“ sagde Barmhjertig, vil du da spørge Hyrderne, om de vil sælge det?“

Dette Speil var et af Tusinde;* det kunde paa den ene Side fremstille et Menneske med alle dets Ansigtstræk paa det Nøiagtigste, og naar man vendte det om paa den anden Side, saa viste det ligesaa tydeligt Ansigtet og

* Det var Guds Ord.

Billedet af Pilegrimenes Fyrste selv; ja, jeg har hørt Folk sige, at de have set Tornekronen paa hans Hoved ved at se i dette Speil; de have deri ogsaa set Hullerne i hans Hænder, i hans Fødder og i hans Side. Ja dette Speil har den Fuldkommenhed, at det kan vise ham, hvordan man end har Lyst til at se ham, enten levende eller død, enten paa Jorden eller i Himlen, enten i hans Ydmygelses- eller i hans Ophøielsesstand, enten kommende for at lide eller for at regjere.

Christinde gik derpaa tilside til Hyrderne, hvis Navne vare Kundskab, Erfaring, Aarvaagen og Oprigtig og sagde til dem: „Der er en af mine Døtre, som er frugtsommelig, og som har Lyst til Noget, som hun har seet i Huset, og hun tror, at det ikke vil bekomme hende vel, dersom hun faar Afslag hos Eder."

Erfaring: Lad hende komme hid; hun skal visseligen faa, hvad vi kunne skaffe hende.

De kaldte da paa hende og sagde til hende: „Barmhjertig, hvad er det, du vil have?"

Da rødmede hun og sagde: „Det store Speil, som hænger i Spiseværelset." Oprigtig løb hen og hentede det, og det blev hende givet med glædeligt Samtykke. Hun bøiede sit Hoved, takkede og sagde: „Heraf kan jeg slutte, at jeg staar i Eders Gunst."

De gave ogsaa de andre unge Koner saadanne Ting, som de ønskede, og roste deres Mænd meget, fordi de i Forening med Behjertet havde ihjelslaaet Kjæmpen Fortvivlelse og nedstyrtet hans Tvivlborg.

Om Christindes Hals lagde Hyrderne et Halsbaand; det samme gjorde de ogsaa med hendes fire Døtre; tillige satte de Ørenringe i deres Øren og Juveler i deres Pande.

Da de nu havde isinde at gaa herfra, lode de dem gaa i Fred, uden at give dem de Advarsler, som de forhen havde givet Christen og hans Staldbroder. Aarsagen dertil var, at de havde Behjertet til Veiviser, som var bekjendt med Tingene, og som vilde give dem Forsigtighedsregler

paa mere passende Tider, nemlig just netop, naar de vare komne Faren ganske nær. De Forsigtighedsregler, Christen og hans Kammerat fik af Hyrderne, havde de allerede glemt, da den Tid kom, at de skulde sætte dem i Udøvelse. Denne Fordel havde altsaa dette Selskab fremfor det andet.

Da de gik herfra, sang de følgende Vers:

Hvor skjønt de Kjæder sidde, som man binder
Om Pilegrimes Hals til Trøst for dem!
Hvor Vennehuld modtages uden Hinder,
Vi, hvem det andet Liv er Maal og Hjem!

Hvad Nyt og Skjønt de have, de os give,
At vi et frydfuldt Liv henleve maa;
Og netop ved de Ting, os tildelt blive,
Som Vandrere vi tegnes, hvor vi gaa.

Da de vare gaaede fra Hyrderne, kom de snart til det Sted, hvor Christen mødte Utro, som bor i Byen Frafald fra Troen. Derfor paamindede deres Ledsager, Behjertet, dem om ham og sagde: „Her er det Sted, hvor Christen mødte en Mand ved Navn Utro, som bar et Mærke paa sin Gjenstridighed paa Ryggen. Og det har jeg at sige paa denne Mand, at han ikke vil høre noget Raad; men engang faldt han, og lod sig ikke bevæge til at staa op igjen.

Da han kom derhen, hvor Korset og Graven var, mødte han En, som bød ham at se derhen; men han skar med Tænderne, stampede i Jorden og sagde, at han havde besluttet at gaa tilbage til sin egen By. Førend han kom til Porten, mødte han Evangelist, som tilbød sig at ledsage ham paa den rette Vei igjen; men denne Utro modsatte sig ham, og efter at have vist ham megen Foragt, gik han bort over Muren, og undslap saaledes hans Haand."

De gik derpaa videre; og just der, hvor Svagtroende blev røvet, stod der en Mand med draget Sværd og ganske blodig over hele Ansigtet. Da sagde Behjertet: „Hvem er du?"

„Jeg," svarede Manden, „er En, hvis Navn er Sandhedsfor-

fægter. Jeg er en Pilegrim, og agter mig til den himmelske Stad. Da jeg var underveis, overfaldt tre Mænd mig, og fremsatte disse tre Forslag for mig (Ordsp. 1, 10 f.):

Utro modsætter sig Evangelist.

1) Enten skulde jeg gjøre Selskab med dem;

2) eller gaa tilbage derhen, hvorfra jeg kom;

3) eller dø paa Stedet.

Til det Første svarede jeg, at jeg havde i saa lang Tid været en sanddru Mand, og derfor kunde man ikke vente, at jeg skulde slaa mig sammen med Tyve.

Derpaa spurgte de, hvad jeg havde at svare til det Andet. „Havde jeg ikke," svarede jeg, „fundet det Sted, hvorfra jeg kom, for ubeleiligt for mig, saa havde jeg aldeles ikke forladt det; men da jeg fandt det aldeles upassende og ufordelagtigt for mig, forlod jeg det."

Dernæst spurgte de mig, hvad jeg havde at sige til det Tredie, og jeg svarede: „Mit Liv koster altfor meget til, at jeg saa let skulde give det bort. Desuden behøve I ikke at forelægge mig saadanne Valg, og dersom I umage

Sandhedsforfægters Kamp med de tre Tyve.

Eder mere dermed, saa vil det blive paa Eders eget Ansvar. Da gik disse Tre, nemlig: Vildhoved, Ubetænksom og Trættekjær, løs paa mig og jeg paa dem. Saa sloges vi, En mod Tre, omtrent tre Timer. De havde givet mig, som I se, nogle Skrammer ved deres kraftige Hug; og de have ogsaa faaet nogle af mig. De ere just nu dragne bort; jeg formoder, at de havde, som man siger, hørt Eders Hestes Trampen, og derfor toge de Flugten.

Behjertet: Det var en temmelig ulige Kamp, Tre mod En.

Sandhedsforfægter: Det er sandt; men Lidet eller Meget har intet at betyde for den, der har Sandheden paa sin Side (Ps. 27, 3). „Om end en Hær vil leire sig imod mig," sagde En, „saa skal mit Hjerte ikke frygte; opreises Krig mod mig, da forlader jeg mig paa dette" o. s. v. Desuden har jeg læst i et Skrift, at en Mand har slaaet en Armee; hvormange slog vel ikke Samson med et Asens Kjæve-Ben?

Behjertet: Hvorfor raabte du ikke om Hjælp?

Sandhedsforfægter: Jo, jeg raabte til min Konge, som jeg vidste kunde høre mig og skaffe mig usynlig Hjælp; og det var nok for mig.

Behjertet: Du har opført dig værdigt; lad mig se dit Sværd.

Da han havde holdt det en Stund i sin Haand og set derpaa, sagde han: „Ha! det er ægte Jerusalems Klinge."

Sandhedsforfægter: Ja, det er det. Havde En en saadan Klinge, tilligemed kraftig Haand til at føre den, og Forstand til at bruge den, da kunde han endog vove Kamp mod en Engel. Han behøver ikke at frygte for, at det ikke skal holde, naar han kun ved, hvor han skal lægge an; dens Eg vil aldrig sløves; den vil hugge Kjød og Ben, og Sjæl og Aand paa engang.

Behjertet: Men du fægtede længe; jeg undres over, at du ikke blev træt.

Sandhedsforfægter: Jeg fægtede saalænge, indtil mit Sværd hængte fast ved Haanden, og de vare saa nøie forenede, at det saa ud, som

om et Sværd var udvoxet af min Arm; og da Blodet flød af mine Fingre, fægtede jeg med størst Mod.

Behjertet: Du har gjort vel; du har modstaaet indtil Blodet ved at kjæmpe mod Synden; du skal blive hos os, kom og gaa med os, vi ere dine Venner.

De toge ham da hen og vaskede hans Saar, og gave ham af det, de havde, til at vederkvæge sig, og derpaa fulgtes de ad. Da de nu gik sammen, var Behjertet meget fornøiet over ham, — thi han elsker den høilig, som han finder at være Mand for sin Haand, — og fordi der i dette Selskab kun vare Svage og Skrøbelige, — saa spurgte han ham derfor om mange Ting, saasom for det Første, hvad Landsmand han var.

Sandhedsforfægter: Jeg er fra Mørk-Land, hvor jeg er født, og hvor min Fader og Moder endnu ere.

Sandhedsforfægter.

Behjertet: Mørk-Land! Ligger det ikke nær ved Fordærvelsens Stad?

Sandhedsforfægter: Jo, rigtig. Hvad der drev mig til Pile-

grimsvandring var dette: Vi havde faaet en vis Hr. Sandsiger i vor Egn, og han fortalte os om, hvad Christen havde gjort, som gik fra Fordærvelsens Stad, nemlig om, at han forlod sin Kone og sine Børn og gav sig til Pilegrimslivet. Der berettes ogsaa som tilforladeligt om ham, at han havde dræbt en Slange, som kom for at hindre hans Reise, og hvorledes han kom did, hvorhen han stræbte.

Han fortalte ogsaa, hvor velkommen han var hos alle dem, som bo i hans Herres Hus, især da han kom til den himmelske Stads Porte; thi der, sagde Manden, blev han modtaget med Basuners Lyd af et Selskab; der ringedes af Glæde over hans Modtagelse, og gyldne Klæder iførtes ham, med mange andre Ting, som jeg her forbigaar.

Kort, denne Mand fortalte Historien om Christen og hans Reiser med saadant Liv, at mit Hjerte begyndte at brænde af Længsel efter at gaa efter ham, og hverken Fader eller Moder kunde standse mig. Saaledes slap jeg fra dem og er nu langt paa Veien.

Behjertet: Du kom ind ad Porten, gjorde du ikke det?

Sandhedsforfægter: Jo, jo; thi den samme Mand fortalte os ogsaa, at Alt vilde blive forgjæves, dersom vi ikke begyndte at betræde Veien ved Porten.

„Ser du,“ sagde Ledsageren til Christinde, „din Mands Pilegrims-Vandring, og hvad han har vundet derved, er vidt og bredt bekjendt.“

Sandhedsforfægter: Hvorledes? er dette Christens Kone?

Behjertet: Ja, og disse ere ogsaa hans fire Sønner.

Sandhedsforfægter: Hvad! ere ogsaa de paa Vandring?

Behjertet: Ja virkelig, de følge efter ham.

Sandhedsforfægter: Det fornøier mig hjerteligt! Gode Mand, hvor glad vil ikke han blive, naar han faar dem at se, som ikke vilde følge med ham for at gaa ind ad Porten til den himmelske Stad?

Behjertet: Det vil uden Tvivl blive ham en Trøst; thi næst at se sig selv der, maa det være den største Glæde, at se sin Kone og sine Børn paa det Sted.

Evangelist og Frafald=fra=Troen.

Tru Noble og Standhaftig.

Sandhedsforfægter: Siden vi tale derom, saa lad mig høre din Mening desangaaende; Nogle spørge, „om vi kunne kjende hverandre, naar vi ere der?"

Behjertet: Tænke de da, at de skulle kjende sig selv, eller, at de skulle glæde sig ved at se sig i denne Salighed? Dersom de tro, at de kunne det, hvorfor skulde de da ikke kjende Andre, og glæde sig tillige over deres

"De anvendte alle optænkelige Midler for at overtale mig til at blive hjemme."

Velbefindende? Videre: siden Beslægtede ere vort andet Selv — endskjøndt det Forhold vil blive opløst, — hvorfor kan man da ikke gjøre den fornuftige Slutning, at vi skulle blive mere fornøiede over at se dem der, end ved at erfare, at de mangle?

Sandhedsforfægter: Godt, jeg mærker omtrent, hvortil du sigter dermed. Har du noget mere at spørge om angaaende Anledningen til min Pilegrimsvandring.

Behjertet: Ja. Gav din Fader og Moder dig deres Samtykke til, at du skulde blive Pilegrim?

Sandhedsforfægter: O nei; de anvendte alle optænkelige Midler, for at overtale mig til at blive hjemme.

Behjertet: Hvad kunde de da have derimod?

Sandhedsforfægter: De sagde, det var et ørkesløst Liv, og dersom jeg ikke var tilbøielig til Ladhed og Dovenskab, saa vilde jeg aldrig holde med en Pilegrims Forfatning.

Behjertet: Og hvad Andet sagde de?

Sandhedsforfægter: O, de sagde, det var en farlig Vei; ja den farligste Vei i Verden, sagde de, er den, som Pilegrime gaa.

Behjertet: Viste de dig, hvori Faren bestaar?

Sandhedsforfægter: Ja, og det meget omstændeligt.

Behjertet; Nævn mig nogle Omstændigheder.

Sandhedsforfægter: De fortalte mig om Forsagthedens Sump, hvor Christen nær var omkommen. Ligesaa fortalte de, at der stod Bueskyttere paa Beelzebubs Fæstning færdige til at skyde dem, som vilde banke paa den snævre Port, for at komme ind. De fortalte mig ogsaa om Skove, om de mørke Mindesmærker, om Bjerget Besværlighed, om Løverne og om de tre Kjæmper, Blodmand, Prygl og Manddraber. De sagde endvidere, at der var en listig Fiende, som havde Tilhold i Ydmygelsens Dal, og at Christen blev næsten berøvet Livet af ham. Desuden, sagde de, maa du gaa igjennem Dødens Skygge-Dal, hvor der er Spøgelser, hvor Lyset er Mørke, hvor Veien er fuld af Snarer, Grave, Faldstrikker o. L. De fortalte mig om Kjæmpen Fortvivlelse, om Tvivlborg, og om den Ødelæggelse, Pilegrimene havde der at vente. Videre sagde de, at jeg maatte gaa over den fortryllede Jord, som var farlig, og at jeg efter alt dette vilde komme til en Flod, over hvilken der ingen Bro var, og at Floden var imellem mig og det himmelske Land.

Behjertet: Og var dette Alt?

Sandhedsforfægter: Nei, de fortalte mig ogsaa, at denne Vei var fuld af Forførere og Personer, som laa og lurede paa at føre Folk paa Afvei.

Behjertet: Men hvorledes beviste de det?

Sandhedsforfægter: De sagde, at Verdsligvis laa der for at forføre, og Formalist og Hykler vare bestandig paa Veien; ligesaa, at Egennytte, Snaksom og Demas vilde nærme sig for at opsnappe mig; at Smigreren vilde fange mig i sit Garn, eller at det vilde gaa mig, som det gik den grønhodede Uvidenhed, der fordristede sig til at gaa til Porten, hvorfra han blev sendt tilbage til Hulen, som er paa Siden af Bjerget, og nødt til at gaa Biveien til Helvede.

Behjertet: Jeg lover for, at det var nok til at betage dig Modet; men standsede de dermed?

Sandhedsforfægter: Nei, langtfra! de fortalte mig ogsaa, at Mange fra gammel Tid af havde forsøgt den Vei, og vare gaaede langt for at se, om de kunde finde noget af den Herlighed, som saa Mange havde talt om fra Tid til Tid; og at de kom tilbage igjen og ansaa sig selv for Daarer, fordi de satte Foden udenfor Døren for at gaa den Vei — til hele Landets Fornøielse; og de opregnede adskillige af dem, som havde gjort saaledes, saasom Haardnakket, Føielig, Mistillid, Frygtsom, Utro, gamle Atheist og Flere, og at nogle af dem, som de sagde, havde gaaet langt for at se, om de kunde finde Noget; men ikke En af dem havde saamegen Fordel af deres Vandring, som Værdien af en Fjær.

Behjertet: Anførte de flere Ting for at betage dig Modet?

Sandhedsforfægter: Ja, de talte ogsaa om en vis Frygtsom, som var Pilegrim, og hvor ensom han fandt Veien, saa at han aldrig havde en glad Time der; ligesaa, at Hr. Forsagt var nær ihjelsultet der; ja, at ogsaa Christen selv, — hvilket jeg nær havde forglemt, — om hvem der var saa megen Snak, efter alle sine Bestræbelser for den himmelske Krone, med Vished druknede i den sorte Flod, og at han aldrig kom en Fods Bred videre, hvor meget man end søgte at fordølge det.

Behjertet: Men var der Intet heraf, som afskrækkede dig?

Sandhedsforfægter: Nei; alt dette forekom mig som Intet.

Behjertet: Hvoraf kom det da?

Sandhedsforfægter: O, jeg troede altid, hvad Sandsigeren havde sagt, og dette hævede mig over alt dette.

Behjertet: Da var det vel just din Tro, som gav dig Seier? (1 Joh. 5, 4).

Sandhedsforfægter: Ja, det var det; jeg troede, og gik ud, kom paa Veien, fægtede med alle dem, som satte sig imod mig, og ved Troen er jeg kommen hid.

Hvo Tapperhed og Mod
Har Lyst at skue,
Se her en Kjæmpe god:
Lad Faren true!
Der findes ingen Mand,
Ei Storm, ei Ild og Vand,
Hans Forsæt rokke kan
At være Pilegrim.

Om Fare, Nød og Skræk.
Sig trindtom leire,
Han tør dem møde kjæk,
Hans Kraft skal seire.
Ei Løver, Trold formaar
At krumme ham et Haar;
Han paa sin Ret kun staar
At være Pilegrim.

Ei Helveds Rædsler kan
Hans Kræfter binde,
Ved Tidens Ende han
Skal Livet vinde,
Det er hans Hjertesag,
Ei Menneskebehag;
Han stræber Nat og Dag
At være Pilegrim.

9 Kapitel.

Imidlertid vare de komne til den fortryllede Jord, hvor Luften er af den Beskaffenhed, at den gjør søvnig; dette Sted var ganske bedækket med Torne og Tidsler, undtagen hist og her, hvor der var et fortryllet Lysthus, hvorom Nogle paastaa, at dersom man sidder derved eller sover derinde, saa er det et Spørgsmaal, om man vil staa op eller vaagne mere i denne Verden.

Over denne Skov gik de med hverandre, med Behjertet i Spidsen; thi han var deres Veileder; og Sandhedsforfægter gik bag, som Vagt for Bagtroppen af Frygt for at nogen Fiende, Drage, Kjæmpe eller Tyv muligen skulde overfalde Bagtroppen, og saaledes tilføie dem Skade.

Enhver gik her med draget Sværd i Haanden; thi de vidste, at det var et farligt Sted, og de opmuntrede hverandre, saa godt de kunde. Behjertet befalede, at Mismodig skulde følge strax efter ham, og at Forsagt skulde være under Sandhedsforfægters Bevogtning.

Endnu vare de ikke komne langt, førend stærk Taage og Mørke overfaldt dem, saa at de en Stund neppe kunde se hverandre. Derfor vare de nødte til nogen Tid at føle sig frem, og give sig tilkjende ved Ord; thi de „vandrede ikke i Beskuelse" (2 Kor. 5, 7).

Men enhver kan indse, at det var kun en sørgelig Gang for den Allerbedste, og hvormeget værre da for Kvinder og Børn, som vare ømme baade om Fødder og Hjerte! Dog ved Opmuntringen af ham, som gik i Spidsen, og af ham, som sluttede Troppen, kom de meget godt afsted hele Veien.

Veien var her meget møisommelig formedelst Snavs og Slibrighed. Ikke heller var der paa denne Vei saameget som et eneste Herberge eller Gjæstgiveri, hvor de kunde tage ind og forfriske de Svagere blandt dem. Her var der da en Hylen, Stønnen og Sukken, idet En faldt over en Busk, en

Anden sad fast i Dyndet, og Børnene mistede deres Sko deri; medens En raabte: „Jeg synker ned!“ en Anden: „Ha! hvor ere I!“ og en Tredie: „Jeg sidder saa fast i Buskene, at jeg frygter for aldrig at komme derfra.“

Omsider kom de til en Løvhytte, der var varm og lovede Pilegrimene megen Vederkvægelse; thi den var smukt bearbeidet oventil, smukt bevoxet med Grønsvær, og forsynet med Bænke og Stole; der var ogsaa et blødt Leie, hvor de Trætte kunde hvile.

Alle disse Ting kan man tænke vare fristende; thi Pilegrimene vare allerede tilsmudsede af Skarnet paa Veien; men der var ikke En af dem, som gjorde den mindste Mine til at forblive her; ja, jeg kunde mærke, at de bestandig gav nøie Agt paa deres Ledsagers Raad; og han underrettede dem saa troligen om Farerne og deres Beskaffenhed, naar de vare komne i Nærheden af dem, saa at de sædvanlig, naar de vare nærmest, opmuntrede hverandres Aand og Hjerte til at fornægte Kjødet. Denne Løvhytte hed „den Trættes Ven,“ for om muligt at besnære nogen af Pilegrimene, som hvilede der, naar de vare trætte.*

Jeg saa da i Drømme, at de gik over dette ensomme Jordstykke, indtil de kom etsteds, hvor man let kan miste Veien. Endskjøndt nu deres Ledsager, naar det var lyst, kjendte tydelig nok Afveiene, saa blev han dog i Mørket sat i nogen Forlegenhed; men han havde et Kort i Lommen, hvorpaa alle Veie til og fra den himmelske Stad stode. Han slog da Ild, — thi han gik aldrig uden Fyrtøi, — for at overse Bogen eller† Kortet, som bød ham være forsigtig her og at vende til Høire.

Og havde han ikke været forsigtig her, saa vilde de alle sandsynligvis have omkommet i Dyndet; thi just et lidet Stykke foran dem, og det ved Enden af den reneste Vei tillige, var der en Grav af uvis Dybde, fuld af Dynd, og som var gravet der, for at Pilegrimene skulde styrte deri.

Da tænkte jeg ved mig selv: havde dog den, som gaar paa Pilegrims-

---

* Fornægter Eder selv, er Christi Bud til os. At give efter for Kjødets Begjær, er at gjøre Sjælens Frelse usikker.

† Guds Bog, d. e. den Hellige Skrift.

Vandring, kun et af disse Kort hos sig at se paa, naar han er i Tvivl, om hvad Vei han skal tage!

De gik derpaa videre i det fortryllede Land, indtil de kom til en anden Løvhytte, som var opbygget ved Siden af Veien. I denne Løvhytte laa der to Mænd, hvis Navne vare Uagtsom og Dumdristig.

Disse to vare komne saa langt paa deres Pilegrims-Vandring; men da de vare blevne trætte af Reisen, satte de sig ned der for at hvile og faldt saaledes i dyb Søvn.

Da Pilegrimene saa dem, stode de stille og rystede med Hovedet; thi de vidste, at de vare i en ynkelig Tilstand.

De overlagde da, hvad de skulde gjøre, om de skulde gaa videre og lade dem sove, eller gaa hen til dem og forsøge at vække dem. De besluttede dog at gaa til dem og vække dem, om det lod sig gjøre; men med den Forsigtighed at vogte sig selv for at sætte sig eller benytte sig af Løvhyttens indbydende Velgjørenhed.

De gik ind og talte til Mændene, kaldende enhver ved sit eget Navn; thi det lod til, at Veiviseren kjendte dem; men der var hverken Stemme eller Svar. Derpaa rystede Veiviseren dem og forsøgte paa al mulig Maade at forurolige dem. Den Ene sagde da: „Jeg skal betale dig, naar jeg faar mine Penge.“ Hertil rystede Veiviseren kun paa Hovedet. „Jeg vil fægte, saalænge jeg kan holde mit Sværd i min Haand,“ sagde den Anden. Over dette smilede det ene af Børnene.

„Hvad skal dette betyde?“ spurgte Christinde. „De tale i Søvne,“ svarede Veiviseren; „om man kniber dem, slaar dem eller hvad Andet, man gjør med dem, saa ville de svare paa denne Maade,* eller som En sagde i fordums Tid, da Havets Bølger strømmede hen over ham, og han sov, som En paa Skibets Mast: „Naar jeg vaagner, vil jeg søge det igjen“ (Ordsp.

* Hvor dyb en Søvn dysser ikke denne Verdens Fortryllelser mange Bekjendere i! Naar denne Søvn griber Sjælen, bliver Forstanden formørket og Troen ødelagt. Lader os derfor tage os iagt for denne Tilstand.'

23, 34). Du ved, at naar Menneskene sove, saa tale de alskens Ting; men deres Ord styres hverken af Tro eller Forstand.

Der er nu ingen Sammenhæng mellem deres Ord, ligesaalidt som der før var mellem deres Pilegrims-Vandring og Hvile her. Dette er den Skade, som de Uagtsomme have af Pilegrims-Vandring; neppe en af tyve frelses paa denne Maade. Thi det fortryllede Land er et af de sidste Tilflugtssteder, som Pilegrimenes Fiende har.

Derfor er det, som I se, anlagt næsten ved Enden af Veien, og saaledes modstaar han os med mere Fordel. Thi — tænker Fienden — naar ville de være mere begjærlige efter at sidde, end naar de ere trætte? og naar ville de blive mere trætte, end naar de ere ved Enden af Reisen? Derfor ligger det fortryllede Land saa nær Landet Beulah og saa nær ved Enden af deres Løbebane. Pilegrimene maa derfor se sig for, at det ikke skal gaa dem, som det er gaaet med disse, hvilke er, som I se, faldne i Søvn, og Ingen kan vække dem."

Pilegrimene ønskede da med Skjælven og Bæven at gaa videre, men bade deres Veileder at slaa Ild, saa de kunde gaa den øvrige Del af Veien ved Hjælp af Lys i en Lygte. Han slog da Ild, og ved Hjælp af det Lys gik de den øvrige Del af Veien, endskjøndt det var meget mørkt.

Men Børnene begyndte at blive meget trætte og anraabte ham, som elsker Pilegrimene, om at gjøre deres Vei behageligere. Da de imidlertid vare gaaede lidt længere, reiste der sig imidlertid en Storm, som drev Taagen bort, saa at Luften blev klarere.

De vare langt fra endnu ikke komne ud af den fortryllede Jord, men kunde dog se hverandre bedre og tillige Veien, de skulde gaa.

Da de nu næsten vare ved Enden af dette Land, hørte de en høitidelig Stemme et lidet Stykke foran dem af En, som lod til at være meget bekymret. De gik da videre og syntes at se en Mand paa sine Knæ med opløftede Hænder og Øine, og som talte, saavidt de kunde mærke, alvorlig til En, som var oventil.

De nærmede sig, men kunde ikke høre, hvad han sagde; de gik da ganske sagte, indtil han var færdig. Da han var færdig, stod han op og begyndte at løbe henimod den himmelske Stad. Men i det samme raabte Behjertet til ham: „Heida, Ven! lader os gjøre Selskab, dersom du, som jeg formoder, gaar til den himmelske Stad."

Manden standsede, og de kom hen til ham. Men saasnart Ærlig

Standhaftig og Fru Boble.

saa ham, sagde han: „Jeg kjender denne Mand." „Hvem er det da, Kjære?" spurgte Sandhedsforfægter. „Det er En," svarede han, „som kommer omtrent fra samme Egn som jeg; hans Navn er Standhaftig, og han er visselig en ret god Pilegrim."

Da de vare komne hen til hinanden, sagde strax Standhaftig til gamle Ærlig; „Ha, Fader Ærlig! er du der?" „Ja," svarede han,

„det er jeg, saa sikkert som du er her." „Det glæder mig ret meget," sagde Standhaftig, „at jeg finder dig paa denne Vei." „Og jeg er ligesaa fornøiet," bemærkede den Anden, „over at have set dig paa dine Knæ."

Da rødmede Standhaftig og sagde: „Men hvorledes — saa du mig?" „Ja, det gjorde jeg, og jeg var hjertelig fornøiet over det Syn."

„Men hvad tænkte du?" spurgte Standhaftig.

„Tænkte!" svarede den gamle Ærlig; „hvad skulde jeg vel tænke? Jeg tænkte, vi havde en ærlig Mand paa Veien, hvis Selskab vi derfor snart vilde erholde."

„Dersom du blot ikke tænkte feil, hvor lykkelig var jeg ikke da! Men om jeg ikke var, som jeg burde, saa maa jeg alene bære det."

„Det er sandt," sagde den Anden; „men din Frygt giver mig sikrere Bekræftelse paa, at Forholdet er rigtig mellem Pilegrimenes Fyrste og din Sjæl; thi salig er det Menneske, som altid frygter"* (Ordsp. 28, 14).

Sandhedsforfægter: Men, Broder, sig mig Aarsagen, hvorfor du nu laa paa Knæ. Var det nogen Forpligtelse, som paalaa dig formedelst nogen særdeles Naade, eller hvorledes?

Standhaftig. Vi ere jo, som du ser paa den fortryllede Jord, og da jeg var kommen et Stykke, begyndte jeg at tænke ved mig selv, over den farlige Vei her var, og om hvor Mange, der endog vare komne saa langt paa deres Vandring, som dog vare standsede her og vare blevne ødelagte. Jeg tænkte ogsaa paa den Dødsmaade, som Menneskene faa her; de, som dø her, dø ikke paa nogen voldsom Maade; den Død, som Saadanne faa her, er dem ikke kummerlig og smertende; thi den, som gaar bort i Søvn, begynder sin Reise med Begjærlighed og Fornøielse; ja Saadane hvile i denne Svagheds Villie.

I det samme afbrød Ærlig ham med de Ord: „Saa du de to Mænd, som sov i Løvhytten?"

---

* De, der altid frygter, vil altid bede. Hjertets Frygt vil bringe Pilegrime paa deres Knæ. Den, der frygter, at gjøre eller at vandre galt, vil bede om at blive ledet paa den rette Vei.

Standhaftig: Ja, ja, jeg saa Uagtsom og Dumdristig der, og saavidt jeg kan indse, ville de ligge der, til de raadne. Men lad mig fortsætte min Fortælling. Medens jeg, som sagt, var saa betænksom, var der et Fruentimmer i en meget smuk, men gammeldags Dragt, som fremstillede sig for mig og tilbød mig tre Ting, nemlig sit Legeme, sin Pung og Seng.

Nu var jeg virkelig baade træt og søvnig, og jeg er ligesaa fattig som en Ugle, hvilket hun, denne Her, maaske vidste.

Jeg afviste hendes Tilbud et Par Gange; men hun bekymrede sig ikke om mine Afslag, men smilede kun. Da begyndte jeg at blive vred; men hun agtede aldeles intet derpaa. Hun fremkom igjen med sine Tilbud og sagde, „at dersom jeg vilde lade mig lede af hende, saa vilde hun gjøre mig rig og lykkelig; thi — sagde hun — jeg er Verdens Beherskerinde, og Menneskene ere blevne lykkelige ved mig."

Jeg spurgte da om hendes Navn, hvilket hun sagde var Fru Boble. Dette fjernede mig mere fra hende; men hun fulgte mig stedse med sin Tillokkelse. Da faldt jeg, som du saa, paa mine Knæ og med Hænderne opløftede bad jeg til ham, som har sagt, at han vilde hjælpe, og just som du kom, gik den fornemme Dame bort. Jeg vedblev da at ligge paa mine Knæ og takkede for den store Befrielse; thi jeg tror virkelig, hun ikke havde noget Godt isinde, men snarere søgte at ville hindre mig i min Reise.

Erlig: Uden Tvivl var hendes Hensigt slet, men holdt; — nu da du taler om hende, saa forekommer det mig, som om jeg enten har set hende eller læst om hende. Standhaftig: Maaske du har gjort begge Dele.

Erlig: Den Fru Boble, er det ikke en høi, smuk Dame, noget sortsmudsket af Udseende?

Standhaftig: Rigtig, du har truffet det; hun er just saaledes.

Erlig: Taler hun ikke meget smigrende og smiler ved Enden af hver Sætning, hun siger?

Standhaftig: Du har fuldkommen Ret; thi dette er just hendes Lader.

Ærlig: Bar hun ikke en stor Pung ved sin Side, og stak hun ikke ofte Haanden i den og raslede med Pengene, som om det var hendes Hjertens Lyst?

Standhaftig: Netop, om hun havde staaet her, havde du ikke kunnet fremstille hende tydeligere for mig, eller beskrevet hendes Træk nøiagtigere.

Ærlig: Den, som har gjort Udkastet til hendes Portrait var da en god Skildrer, og den, som har skrevet om hende, har dog sagt sandt.

Behjertet: Det er en Hex, og ved Hjælp af hendes Trolddomskunster er denne Jord fortryllet. Enhver, som lægger sit Hoved i hendes Skjød, har saa godt som lagt det ned paa den Blok, over hvilken Øxen hænger; og enhver, som fæster sine Øine til hendes Skjønhed, regnes som Guds Fiende (Jak. 4, 4; 1 Joh. 2, 15).

Det er hende, som holder dem, som ere Pilegrimenes Fiender, i deres Glands og Pragt. Ja, hun har bragt mangen En bort fra Pilegrims-Livet. Hun er en stor Sladdertaske; baade hun og hendes Døtre ere altid en eller anden Pilegrim i Hælene, snart rosende, snart fremvisende dette Livs Herligheder. Hun er en dristig og uforskammet Sludske; hun taler med Enhver. Hun ler altid foragteligt til de stakkels Pilegrime, men roser høiligen de Rige.

Om Nogen samler Penge med List, saa taler hun vel om ham fra Hus til Hus. Hun synes meget godt om Smaus og Gjæstebud; hun findes altid ved et eller andet rigt Bord. Hun har udgivet sig paa nogle Steder for en Gudinde, og derfor tilbede Nogle hende. Hun har sin bestemte Tid og offentlige Steder, hvor hun bedrager, og hun siger og paastaar, at Ingen kan fremvise noget Gode,* som kan sammenlignes med hendes. Hun lover at bo hos Børnebørnene, dersom man vil elske hende og gjøre meget af hende. Hun kaster Guld ud af sin Pung ligesom Støv paa visse Steder og til visse Personer.

---

* Hvo vil vise os Godt? er den Verdsligsindedes Spørgsmaal; medens Pilegrimens Forlangende er: „Herre! opløft dit Ansigts Lys over os" (Ps. 4, 7).

I Landet Beulah.

Hun vil gjerne, at man søger efter hende, at man taler vel om hende, og ynder at ligge ved Mændenes Barm. Hun bliver aldrig træt af at rose sine Bekvemmeligheder, og hun elsker dem mest, som tænke bedst om hende. Hun lover Kroner og Kongeriger, om de kun ville tage efter hendes Raad; Mange har hun bragt til Galgen, og ti Tusinde Gange flere har hun bragt til Helvede!

Standhaftig: O! hvilken Barmhjertighed at jeg modstod hende; thi hvo ved, hvorhen hun kunde have slæbt mig?

Behjertet: Hvorhen! Nei, ingen uden Gud ved det. Men visselig vilde hun havde slæbt dig ind i mange daarlige og skadelige Lyster, hvilke styrte Menneskene i Fordærvelse og Fortabelse (1 Tim. 6, 9).

Det var hende, som satte Absalon op mod sin Fader og Jeroboam mod sin Herre; det var hende, som overtalte Judas til at sælge sin Herre, og som formaaede Demas til at forlade det guddommelige Pilegrimsliv; Ingen ved al den Skade hun gjør. Hun sætter Splid mellem Regenter og Undersaatter, mellem Forældre og Børn, mellem Nabo og Gjenbo, mellem Mand og Kone, mellem Manden og ham selv, mellem Kjød og Aand.

Vær derfor, gode Standhaftig, som dit Navn, og naar du har gjort Alt, „saa staa."

Under denne Samtale herskede der en Blanding af Glæde og Skjælven; men tilsidst brøde de ud i en Sang:

Hvad Nød en Pilegrim maa udstaa!
Af Fiender hvilket Tal!
Til Synd hvormange Veie gaa,
Ei Nogen sige skal.

Ja, til Fordærv jo Mange gik
I Dige og Morads;
Hvo Stegepanden undløb fik
I Ilden tidt sin Plads.

Derpaa saa jeg efter dem, indtil de vare komne til Landet Beulah, hvor Solen skinner baade Dag og Nat.

Her hvilede de sig en Stund, fordi de vare trætte. Fordi dette Land stod aabent for Pilegrime, og fordi de derværende Urtegaarde og Vinhaver tilhørte det himmelske Lands Konge, saa var det dem tilladt at benytte sig af Alt, hvad deri fandtes.

Men her vederkvægede de sig kun en liden Stund; thi Klokkernes Ringen og Basunernes harmoniske Klang, som tonede bestandig, forhindrede deres Søvn; og dog nød de saa megen Vederkvægelse, som om de havde havt den bedste Søvn.

Al deres Raaben, som gik i Gaderne, var: „Flere Pilegrime ere komne til Byen!“ og et andet Raab gjenlød: „Og saa mange ere gaaede over Vandet og indladte gjennem de gyldne Porte idag.“ Man raabte igjen: „Der er just nu ankommen en Skare Skinnende til Byen, hvoraf vi vide, at der er Pilegrime paa Veien; thi her staa de og vente paa dem, for at trøste dem efter deres Sorg.“

Pilegrimene gik nu frem og tilbage og spadserede; men hvor bleve ikke deres Øine opfyldte med himmelske Syner! I dette Land hørte, saa, følte lugtede og smagte de ikke noget, som var skadeligt for deres Mave eller Hjerte; alene Vandet af den Flod, over hvilken de skulde gaa, forekom dem, som smagte det lidt bittert; men naar det var nedsunket, var det sødt.*

Her holdtes der Bog over Navnene paa alle dem, som fra gammel Tid havde været Pilegrime, og en Optegnelse paa alle deres udførte berømmelige Gjerninger. Her var ogsaa nøiagtig omtalt, hvo der var gaaet over Strømmen i Ebbe eller Flod, og naar den var næsten udtørret eller strømmede over sine Bredder.†

Her gik Børnene i Byen ind i Kongens Have og samlede vellugtende Urter til Pilegrimene, og bragte dem disse med Glæde og Henrykkelse. Her voxede ogsaa Kampher, Nardus, Safran, Calamus og Kanel, med alle Slags

---

* Døden er bitter for Kjødet, men sød for Sjælen.

† Døden har sin Ebbe og Flod ligesom Have. Saaledes gik Christen og hans Staldbroder over Floden i høit Vand.

Røgelses Træer, Myrrha og Alo med de fortrinligste Urter. Med disse Urter bleve Pilegrimenes Kamre gjorte vellugtende, medens de vare her; dermed blev deres Legeme indsalvede, for at berede dem til Overgangen over Floden, naar den bestemte Tid var kommen.

Medens de da laa her og ventede den beleilige Time, kom Byen i Bevægelse over, at der var ankommen en Post fra den himmelske Stad med Sager af Vigtighed til Christen Pilegrims Kone, Christinde. Man søgte efter hende, og man fandt det Hus, hvor hun var. Postbudet overleverede hende da et Brev, hvis Indhold var: „Hil dig, gode Kvinde! Jeg bringer dig Efterretninger om, at Herren kalder dig og venter dig i sin Nærværelse med Udødeligheds Klæder inden ti Dage.“

Da han havde forelæst hende Brevet, gav han hende dermed et sikkert Tegn paa, at han var et sandt Sendebud, der var kommen, for at byde hende at skynde sig afsted.

Dette Tegn var en Pil, skjærpet med Kjærlighed, der trængte ganske let ind i hendes Hjerte, men som efterhaanden virkede saa kraftigt paa hende, at hun til den bestemte Tid maatte afsted.

Da Christinde saa, at hendes Time var kommen, og at hun var den første af dette Selskab, som skulde gaa over, saa kaldte hun Behjertet til sig, og fortalte ham, hendes Ledsager, Omstændighederne.

Han sagde, at han var hjertelig fornøiet over disse Tidender, og han vilde have været glad, om Postbudet var kommen til ham. Hun bad ham derpaa at give hende et Raad, hvorledes hun skulde indrette alle Ting til Reisen. Han sagde da, at hun skulde gjøre saa og saa, og vi, som overleve dig, tilføiede han, ville følge dig til Flodbredden.

Derpaa lod hun sine Børn kalde, gav dem sin Velsignelse, og sagde, at hun med Trøst havde læst det Tegn, som stod paa deres Pande, og hun var fornøiet over at se dem hos sig, og over at de havde holdt sine Klæder saa hvide. Tilsidst testamenterede hun de Fattige det Ubetydelige, hun havde, og bad sine Sønner og Døtre at holde sig færdige, naar Budet kom til dem.

Da hun havde sagt disse Ord til sin Ledsager og til sine Børn, lod hun Sandhedsforfægter kalde, og sagde til ham: „Du har overalt vist dig sanddru; vær tro indtil Døden, saa vil min Konge give dig Ærens Krone (Aab. 2, 10). Jeg beder dig ogsaa at have et Øie med mine Børn, og om du nogensinde skulde mærke, at de blive forsagte, saa tal trøstende til dem. Hvad mine Døtre, mine Sønnekoner, angaar, saa have de været trofaste, saa at Forjættelsen over dem vil ved deres Ende gaa i Opfyldelse.“ Hun gav derpaa Standhaftig en Ring.

Hun lod dernæst gamle Ærlig kalde og sagde til ham: „Se, det er sandelig en Israelit, i hvilken der ikke er Svig!“ (Joh. 1, 48.) Han svarede da: „Jeg ønsker dig en skjøn Dag, naar du drager ud til Bjerget Zion, og det vilde glæde mig at se dig gaa tørskoet over Floden.“ Men hun svarede: „Det være vaadt eller tørt, jeg længes efter at komme afsted; thi hvordan end Veiret er paa min Reise, saa vil jeg have Tid nok til at sidde og hvile og tørre mig, naar jeg er kommen did.“

Derpaa kom den gode Mand Haltefærdig ind for at besøge hende, og hun sagde til ham: „Din Reise har hidindtil været besværlig, men dette vil gjøre din Hvile desto sødere. Men vaag og vær beredt; thi paa en Time, du mindst venter det, vil Budet komme.“

Efter ham kom Forsagt og hans Datter Megetbange, til hvem hun sagde: „I bør bestandig med Taknemlighed erindre Eders Befrielse fra Kjæmpen Fortvivlelse og hans Fæstning. Virkningen af den Naade er, at I ere bragte hid i Tryghed. Værer dog aarvaagne og bortkaster Frygten; værer ærbare og haaber til Enden.“

Derefter sagde hun til Mismodig: „Du blev befriet fra Kjæmpen Manddrabers Mund, at du kan leve i det evige Livs Lys og se Kongen med Trøst; men jeg raader dig at fortryde din Tilbøielighed til at frygte for og tvivle om hans Godhed, førend han sender Bud efter dig, at du ikke, naar han kommer, skal blive nødt til at staa for ham med Skamrødme for dine Feil.“

Nu nærmede den Dag sig, da Christinde skulde vandre afsted, og Veien var fuld af Folk for at se hende tiltræde sin Reise; men se, hele Strandbredden paa den anden Side af Floden var fuld af Heste og Vogne, som vare komne ned herovenfra, for at ledsage hende til Stadsporten. Hun gik derpaa ned i Floden med Afskedshilsener til dem, som fulgte hende til Flodbredden. De sidste Ord, man hørte hende sige, vare: „Jeg kommer, Herre, for at være hos dig og prise dig."

Derpaa vendte hendes Børn og Venner tilbage; fordi de, som ventede paa Christinde, havde ført hende ud af Sigte for dem. Hun gik derpaa hen til Porten, og efterat hun havde raabt ind, kom hun ind med alle Glædesbevisninger, som hendes Mand, Christen blev modtaget med før hende.

Ved hendes Bortreise græd Børnene, men Behjertet og Sandhedsforfægter spillede paa velklingende Cymbaler og Harper af Glæde. Derefter gik de Alle hver paa sit Sted.

Efter nogen Tids Forløb, kom der igjen en Post til Byen, og hans Ærinde var til Haltefærdig. Da han havde opspurgt ham, sagde han til ham: „Jeg kommer til dig i hans Navn, hvem du har elsket og fulgt, endskjøndt paa Krykker, og mit Ærinde er at berette dig, at han venter dig til Aftensmaaltid hos sig i Kongeriget Dagen efter Paaske, hvorfor du maa berede dig til Reisen.

Derpaa gav han ham et Bevis for, at han var et paalideligt Bud, og sagde: „Jeg har brudt Sølv-Skaalen og løst Sølv-Snoren" (Præd.12, 6).

Derefter kaldte Haltefærdig paa sine Selskabsbrødre og sagde til dem: „Han har sendt Bud efter mig, og Gud vil sikkerlig ogsaa besøge Eder." Han bad derfor Sandhedsforfægter at gjøre hans Testamente; men fordi han intet havde at testamentere dem, som skulde overleve ham, undtagen sine Krykker og allehaande gode Ønsker, saa sagde han: „Disse Krykker testamenterer jeg til min Søn, som vil træde i mine Spor, med hundrede varme Ønsker om, at han maa blive bedre, end jeg har været."

Derpaa takkede han Behjertet for hans Ledsagelse og Artighed mod

„Hun gik derpaa ned til Floden med Afskedshilsener til dem, som fulgte dem til Flodbredden."

ham og belavede sig saa til Reisen. Da han var kommen til Bredden af Floden, sagde han: „Nu behøver jeg ikke mere disse Krykker, eftersom der paa den anden Side staar Heste og Vogne for mig til at reise med.“ De sidste Ord, man hørte ham sige, vare: „Velkommen Liv!“ derpaa drog han sin Vei bort.

Dernæst fik Mismodig Efterretning om, at Posten blæste i Hornet ved hans Kammer-Dør. Postbudet gik derefter ind til ham og sagde: „Jeg er kommen for at berette dig, at Kongen behøver dig, og at du inden kort Tid skal se hans Ansigt i Straaleglands.

Og modtag dette som et Tegn paa mit sandfærdige Budskab: „De, som se igjennem Vinduerne, blive mørke“* (Præd. 12, 3).

Mismodig lod da sine Venner kalde og fortalte dem, hvilket Budskab der var bragt ham, og hvilket Tegn han havde faaet paa Budskabets Sandfærdighed. „Eftersom jeg intet har,“ sagde han, „at testamentere Nogen, hvorfor skulde jeg da gjøre mit Testamente? Hvad min Mismodighed angaar, som jeg vil efterlade mig, saa behøver jeg den ikke der, hvor jeg gaar hen; ikke heller er den saameget værd, som at skjænke den fattigste Pilegrim den; derfor beder jeg dig, Sandhedsforfægter, at du vil begrave den i en Mødding, naar jeg er vandret heden.

Efterat dette var skeet, og Dagen, paa hvilken han skulde reise bort, var forhaanden, saa gik han som de Øvrige ned i Floden. Hans sidste Ord vare: „Hold ved Tro og Taalmodighed.“ Saaledes gik han over til den anden Side.

Efterat Mange vare bortvandrede, blev der omsider sendt Bud efter Forsagt; thi der var kommen en Post, som bragte følgende Budskab: „Skjælvende Mand, herved opmuntres du til at berede dig til at komme til Kongen næste Søndag for at fryde dig ved Befrielsen fra al din Tvivlraadighed.“

---

* Dette følgende Budskab medbringer en Mangel i Synets Organer. Øienene ere Legemets Vinduer.

„Og,“ sagde Budet, „som et Bevis paa mit sandfærdige Budskab, saa modtag dette.“ Derpaa gav han ham en Græshoppe som hans Byrde (Præd. 12, 5).

Da Forsagts Datter, ved Navn Megetbange, nu hørte, hvad der var skeet, sagde hun, at hun vilde følge sin Fader. Da sagde Forsagt til sine Venner: „I vide, hvorledes jeg og min Datter have været, og hvor byrdefulde vi have været for ethvert Selskab, og vor Villie er: At Ingen skal faa vor Forsagthed og slaviske Frygt efter vor Bortvandring for evig; thi jeg ved, at de efter min Død ville tilbyde sig for Andre. Thi, naar jeg skal tale rent ud, saa er det de Gjæster, som vi underholde, saasnart vi begynde at blive Pilegrime, og vi kunne aldrig siden ryste dem af os, og de ville gaa omkring og søge Underholdning af Pilegrime; men for vor Skyld, luk Døren for dem.“

Da Tiden var kommen, at de skulde drage bort, gik de til Flodbredden. Forsagts sidste Ord vare: „Farvel Nat; velkommen Dag!“ Hans Datter gik syngende over Floden, uden at Nogen kunde forstaa, hvad hun sagde.

En Stund efter kom der igjen en Post, som søgte efter Ærlig. Han gik hjem til ham og overleverede ham disse Linier: „Du befales at holde dig færdig inden otte Dage, for at fremstille dig for din Herre ved hans Hus. Og til Tegn paa, at mit Budskab er sandt, saa skal Musikens Døtre synge i lave Toner“ (Præd. 12, 4).

Ærlig kaldte paa sine Venner og sagde til dem: „Jeg dør, men jeg vil intet Testamente gjøre. Hvad min Ærlighed angaar, da skal den følge med mig. Fortæl dem derom, som komme efter.“ Da Dagen, paa hvilken han skuldre vandre afsted, var forhaanden, saa beredte han sig til at gaa over Floden.

Paa den Tid gik Floden paa nogle Steder over sine Bredder; men Ærlig havde i sin Levetid talt med En, ved Navn Godsamvittighed, at han skulde møde ham der, hvilket han ogsaa gjorde, og han laante ham sin

Haand og hjalp ham saaledes over. Ærligs sidste Ord vare: „Naaden regjere!" Saaledes forlod han Verden.

Derefter blev det bekjendt, at Sandhedsforfægter fik Bud med samme Post som de Andre og havde til Tegn paa Forkyndelsens Sandfærdighed: „At hans Krukke er sønderbrudt ved Kilden." (Præd. 12, 6). Da han mærkede dette, kaldte han paa sine Venner og fortalte dem dette. „Jeg gaar nu," sagde han, „til mine Fædre, og skjøndt jeg med megen Møie er kommen hid, saa fortryder jeg ikke al den Møie, jeg har havt for at komme, hvor jeg nu er. Mit Sværd giver jeg ham, som skal efterfølge mig paa min Pilegrims-Vandring, og mit Mod og Forstand til den, som kan faa dem fat. Mine Ar og Skrammer fører jeg med mig til Vidnesbyrd om, at jeg har ført hans Strid, som nu vil blive min Belønner."

Den Dag, han skulde vandre herfra, fulgte Mange ham til Flodbredden, og idet han gik ned i Floden, sagde han; „Død, hvor er din Braad?" Og idet han gik dybere ned, sagde han: „Grav, hvor er din Seier?" Saaledes gik han over, og alle Basuner løde for ham paa den anden Side.

Kort derefter kom der en Stevning til Standhaftig. Denne Standhaftig var det, som Pilegrimene fandt paa sine Knæ paa den fortryllede Jord. Postbudet overleverede Stevningen i hans egne Hænder. Indholdet deraf var, at han maatte tænke paa en Forandring i Livet: thi hans Herre vilde ikke, at han skulde være længere borte fra ham.

Herover begyndte han at blive betænksom. „Nei," sagde Budet, „du behøver ikke at tvivle om mit Budskabs Sandhed; thi her er et Tegn derpaa. „Dit Hjul er sønderstødt ved Brønden.""* Da kaldte han Behjertet, som var deres Ledsager, til sig og sagde til ham: „Endskjøndt det ikke faldt i min Lod, længe at nyde dit Selskab i mine Vandringsdage, saa har du dog været mig til Gavn den Tid, jeg har kjendt dig.

Da jeg gik hjemmefra, forlod jeg Kone og fem smaa Børn; tør jeg anmode dig om ved din Hjemkomst — thi jeg ved, at du vender tilbage til din Herres Hus i Haab om, at blive flere hellige Pilegrimes Veileder — at sende

Bud til min Familie, og at lade dem blive bekjendte med Alt, hvad der har hændt, og hvad der vil hænde mig.

Fortæl dem endvidere om min lykkelige Ankomst hertil, og om den nærværende sidste Forfatning, jeg er i. Underret dem ogsaa om Christen og hans Kone Christinde, og om hvorledes hun og hendes Børn gik efter ham, hendes Mand. Beret dem ogsaa om, hvilken lykkelig Ende hun fik, og hvorhen hun er gaaet. Jeg har Lidet eller Intet at sende min Familie, undtagen mine Bønner og Taarer, som ville maaske blive tilstrækkelige til at bevæge dem, naar du giver dem Efterretningen."

Efterat Standhaftig saaledes havde ordnet sine Sager, og Tiden, paa hvilken han skulde ile bort, var forhaanden, saa gik ogsaa han ned til Flodbredden.

Paa den Tid var Floden ganske rolig, saa at da Standhaftig var kommen omtrent halvveis, standsede han en Stund og talede til sine Kammerater, som hidindtil havde biet paa ham, og han sagde: „Denne Flod har været Manges Skræk; ja, Tankerne derom har ogsaa gjort mig ofte bange; nu synes jeg at staa rolig; min Fod er fæstet paa det, hvorpaa de Præsters Fødder, som bare Pagtens Ark, stode, medens Israel gik over Jordan (Jos. 3, 17). Vandet er isandhed bittert for Ganen, og koldt for Maven; men Tanken om det, hvortil jeg nu gaar, og den Ledsagelse, som venter mig paa den anden Side, ligger som et glødende Kul paa mit Hjerte."

„Jeg ser mig nu ved Enden af min Reise, mine møisommelige Dage ere endte. Jeg gaar nu for at se det Hoved, som blev kronet med Torne, og det Ansigt, som blev bespyttet for min Skyld."

„Jeg har forhen levet ved Fortællinger og Tro; men nu gaar jeg derhen, hvor jeg skal leve i Synet, og være hos ham, i hvis Selskab jeg fryder mig."

„Jeg har med Begjærlighed hørt min Herre omtale, og hvorsomhelst jeg saa et Spor af hans Sko paa Jorden, der forsøgte jeg med Begjærlighed ogsaa at sætte min Fod."

„HansNavn har været mig som en vellugtende Æske, ja behageligere, end al Vellugt. Hans Stemme til mig har været mig behageligst, og hans Ansigt har jeg søgt med større Attraa, end dem, som med større Begjærlighed have søgt Solens Lys. Hans Ord opsamlede jeg som min Føde og som Lægemidler mod mine Svagheder.“ „Han har frelst mig og bevaret mig fra mine Uretfærdigheder, ja mine Skridt har han styrket paa sin Vei.“

Medens han talede saaledes, skiftede han Ansigtsfarve, hans stærke Mænd bøiede sig under ham; og efterat han havde sagt: „Tag mig, thi jeg kommer til dig,“ ophørte han at blive set af dem.

Men herligt og prægtigt var det at se den aabne Mark opfyldt med Heste og Vogne med Basunblæsere og Pibere, med Sangere og Spillere paa Strænge-Instrumenter, for at lykønske Pilegrimene, som de kom did, og fulgte hverandre ind ad den „skjønne Stads Port!“

Hvad Christindes fire Børn angaar, som hun bragte med, tilligemed deres Koner og Børn, saa ventede jeg ikke saalænge der, hvor jeg var, indtil de vare gaaede over. Siden jeg gik bort, har jeg hørt, at de endnu ere i Live og ville saaledes blive nogen Tid til Kirkens Tilvæxt paa det Sted, hvor de vare.

Skulde det igjen falde i min Lod at gaa denne Vei, saa skal jeg give dem, som ønske det, en Efterretning om det, jeg her med Taushed forbigaar; imidlertid byder jeg min Læser — Farvel.

John Bunyans

Levnetsbeskrivelse

eller

Overvættes Naade

mod

den Største blandt Syndere.

Forfattet af ham selv.

Den mærkeligste Selvbiografi, som nogensinde i noget Sprog er bleven skreven.

John Bunyan.

1 Kapitel

Hvori han fortæller om den Tid, som gik forud for hans Omvendelse.

Hans Herkomst.

I denne min Fortælling om Guds naadefulde Arbeide paa min Sjæl, vil det ikke være af Veien, om jeg allerførst fortæller eder i Korthed lidt om min Familie og Opdragelse, for at Guds Kjærlighed og Godhed mod mig derved desto herligere kan fremskinne blandt Menneskenes Børn.

Hvad altsaa min Herkomst angaar, da er den, som vistnok Mange vide, saare ringe og uanselig, da min Faders Haandtering ansaaes for en af de simpleste i Landet. Jeg har saaledes ikke som mange Andre adeligt Blod eller fornem Byrd at rose mig af; men naar jeg tager Alting ret i Betragtning, maa jeg dog prise Gud, som ad denne Vei satte mig i Verden, for at jeg kunde faa Del i det Liv og den Naade, som er i Christus ved Evangeliet.

Men uagtet mine Forældres ringe og uanselige Stand, behagede det Gud at opvække deres Hjerter, saa at de satte mig i Skole, for at jeg kunde lære at læse og skrive, og denne Undervisning fik jeg ligesom andre fattige Folks Børn; men til min store Skam maa jeg bekjende, at jeg snart glemte hele det Lidet jeg havde lært, ja næsten aldeles, og dette endog længe før Herren begyndte sin naadefulde Gjerning til min Sjæls Omvendelse.

Hvad nu angaar mit naturlige Liv i hele den Tid jeg var uden Gud i Verden, da var det i Sandhed efter denne Verdens Skik og efter den Aand, der nu er virksom i Vantroens Børn (Eph. 2, 2. 3). Det var mig en Glæde at være fangen af Djævelens Snarer til at gjøre hans Villie (2 Tim. 2, 26),

thi jeg var opfyldt med al Slags Ugudelighed, og denne Ugudelighed havde faaet saadant Herredømme i mit Hjerte og aabenbarede sig saaledes i mit Liv, at jeg fra Barndommen af sjelden traf min Mage (især naar man tager Hensyn til min unge Alder) baade i Banden, Løgn og Bespottelse af Guds hellige Navn.

Ja, saa dybe Rødder havde det Onde slaaet i mit Hjerte, at disse Laster bleve mig en anden Natur, og ved dette Liv, som jeg senere ved alvorlig at tænke derover er kommen til Overbevisning om, fortørnede jeg Herren i den Grad, at han allerede i min Barndom forskrækkede mig med frygtelige Drømme og forfærdede mig med rædsomme Syner. Thi ofte, efterat have tilbragt en Dag mere end almindeligt i Synd, blev jeg om Natten i Søvne overfalden af en stor Angest for Djævle og onde Aander, der, som jeg dengang tænkte, arbeidede paa at slæbe mig bort med sig, og denne Angest vilde ikke forlade mig.

Det var ogsaa Guds Villie, at jeg i disse Aar skulde plages og ængstes med Tanken om Helvedes skrækkelige Pinsler, og jeg levede i en uophørlig Frygt for, at det tilsidst vilde være min Skjæbne at komme til de Djævle og djævelske Fiender, som ligge bundne der med Mørkets Baand og Lænker, indtil den store Dommedag.

Disse Ting, siger jeg, tyngede saa stærkt paa min Sjæl, selv da jeg kun var et ni eller ti Aars gammelt Barn, at jeg endogsaa midt i mine Lege og barnlige Fornøielser, midt imellem mine overgivne Kammerater, ofte følte mig i den høieste Grad nedslaaet og fortvivlet, naar jeg pludselig kom til at tænke derpaa, og dog kunde jeg ikke lade mine Synder fare. Ja, jeg havde allerede dengang opgivet Haabet om det evige Liv, saa jeg ofte kunde ønske, enten at der ikke var noget Helvede til, eller at jeg havde været en af Djævlene, saafremt de kun vare Plageaander; thi hvis jeg alligevel maatte komme til Helvede, saa vilde jeg hellere selv pine end blive pint.

Hine skrækkelige Drømme forlode mig efter nogen Tid, og jeg havde snart glemt dem; thi mine Fornøielser udslettede enhver Erindring om dem,

som om de aldrig skulde have været til. Og nu gav jeg, jo ældre jeg blev, mine onde Lyster friere Tøiler, og frydede mig hvergang jeg overtraadte Guds Befalinger; ja ligetil den Tid jeg kom i Ægtestanden var jeg en sand Anfører for alle mine unge Kammerater i enhver Slags Last og Ugudelighed.

Ja saa stor var den Magt, som Kjødets Lyster og Begjærligheder havde vundet over min arme Sjæl, at hvis ikke et Underværk af særdeles Naade havde forhindret det, havde jeg ikke blot været hjemfalden til den evige Fordømmelse, men jeg vilde ogsaa være bleven dømt af de Love, hvis Overtrædelse har aabenbar Skjændsel og Vanære i Verdens Øine til Følge.

Dengang vare alle Tanker om Religion mig saare forhadte; jeg kunde hverken selv fordrage at tænke derpaa, ei heller at Andre gjorde det, saa at naar jeg saa Nogen læse i en gudelig Bog, var jeg tilmode, som om jeg sad i Fængsel. Da sagde jeg til Gud: „Vig fra os, thi vi have ikke Lyst til dine Veies Kundskab" (Job 21, 14).

Alle gode Tanker vare nu vegne fra mig, Himmel og Helvede vare komne mig rent af Minde, og hvad Frelse og Fordømmelse angaar, kom jeg ikke engang saadant Noget ihu. „O Herre, Du kjender mit Liv og mine Veie vare ikke skjulte for Dig."

Men saa meget husker jeg godt, at hvorvel jeg selv med det største Velbehag og uden ringeste Samvittighedsbebreidelse kunde begaa Synd, ja fryde mig over alle mine Kammeraters ugudelige Handlinger, saa betoges jeg dog af Forfærdelse, hvergang jeg blev Vidne til, at de, som kaldte sig Gudfrygtige, gjorde sig skyldige i aabenbare Synder. Jeg husker blandt Andet især engang, at det gik mig lige til Sjælen, da jeg, som dog selv var midt oppe i al Slags Letsindighed, hørte En, der var anseet for religiøs, udstøde Eder.

Men Gud forlod mig dog ikke ganske, han fulgte mig fremdeles, ikke ad Overbevisningens Vei, men med Straffedomme, som dog selv i deres Strenghed bare Vidnesbyrd om hans Barmhertighed. Thi engang faldt jeg i Søen og undgik med Nød og neppe at drukne. En anden Gang gled

jeg ud af en Baad i Bedford-Floden, men Guds Barmhjertighed bevarede ogsaa denne Gang mit Liv; det hændte ogsaa, da jeg engang var ude paa Marken med en af mine Kammerater, at en Hugorm krøb over Veien; da jeg havde en Stok i Haanden, slog jeg den over Ryggen; og efterat have slaaet den bevidstløs, aabnede jeg dens Mund med Stokken og rykkede Braadden ud med mine Fingre; hvis nu ikke Gud havde vist mig Barmhjertighed, vilde jeg ved dette Vovestykke let have kunnet sat Livet til.

Følgende Hændelse maa jeg ogsaa tænke paa med Taksigelse: Da jeg var Soldat, fik jeg tilligemed endel Andre Befaling til at drage hen til en By for at tage Del i Beleiringen; men i samme Øieblik som jeg var færdig til at gaa, kom der En, der ønskede at gaa i mit Sted, og efterat jeg havde givet mit Samtykke dertil, indtog han min Plads, og blev ved sin Ankomst til den beleirede Stad, medens han stod Skildvagt, truffen i Hovedet af en Musketkugle, og døde. Som jeg allerede har sagt, var her baade Straf og Naade, men hverken det Ene eller det Andet formaaede at omvende min Sjæl til Retfærdighedens Vei; jeg holdt fremdeles ved i mine Synder, satte mig stedse mere op imod Gud og blev mere og mere ligegyldig for min Sjæls Frelse.

Nogen Tid derefter forandrede jeg min Stilling ved at træde ind i Ægtestanden, og Gud lod mig i sin Naade træffe paa en Kvinde, hvis Fader ansaaes for gudfrygtig. Skjønt vi Begge, da vi giftede os, vare saa fattige, som det vel er muligt at være (af Indbo eiede vi ikke engang saa meget som et Fad eller en Ske), bragte hun mig dog i Medgift: „Den fattige Mands Gangsti til Himlen" og „Gudfrygtigheds Øvelse", som hendes Fader ved sin Død havde efterladt hende. I disse Bøger maatte jeg nu engang imellem læse for hende, og jeg traf da paa Adskilligt, som ikke mishagede mig; (men jeg følte dog fremdeles intet Kald til Omvendelse). Hun holdt ogsaa meget af at fortælle mig om hvor gudfrygtig en Mand hendes Fader havde været, om hans uophørlige Bestræbelser for at udrydde Lasten, saavel i sit eget Hus, som ogsaa hos sine Naboer, og hvilket helligt Levnet han i alle sine Dage havde ført, baade i Ord og i Gjerninger.

Hvorvel nu disse Bøger tilligemed min Kones Fortællinger ikke formaaede at vække mit Hjerte til Erkjendelse om min usle og syndige Tilstand, fremkaldte de dog hos mig en vis Attraa efter at forbedre mit lastefulde Liv, og bevægede mig til med stor Iver at indrette mit Levnet efter de Tiders Religionsbegreber, nemlig at bivaane Gudstjeneſten to Gange om Dagen, og det endog i de Allerivrigstes Selskab; og i Kirken sang og bad jeg nu med de Andre, men fortsatte alligevel mit ugudelige Levnet. Forøvrigt var jeg saa opfyldt af Overtroens Aand, at jeg tilbad, og det endog med stor Andagt, alle mulige Ting, der vedrørte Kirken, baade Alteret, Præsten, Klokkeren, Messeskjorten, Ritualet og hvadsomhelst Andet, idet jeg ansaa Alt for helligt, som fandtes der, og især tænkte jeg at Præsten og Klokkeren maatte være lykkelige fremfor alle Andre og udentvivl meget velsignede, fordi de (saaledes troede jeg dengang) vare Guds udkaarne Tjenere og de Øverste i hans hellige Tempel, for at udføre hans Tjeneste der.

Denne taabelige Indbildning havde inden kort Tid bemægtiget sig min Aand i den Grad, at naar jeg blot fik Øie paa en Præst, det kunde være saa forvorpent og udsvævende et Menneske det være vilde, var jeg strax villig til at bøie mig for ham, til at ære ham og til som et villieløst Redskab at finde mig i Alt, hvad han sagde og gjorde, ja den Kjærlighed, jeg nærede til Præsterne, (altid under Forudsætning af, at de vare Guds Tjenere) var saa stor, at jeg tror jeg kunde have kastet mig ned og ladet mig træde under Fødder af dem; i den Grad havde deres Navn, deres Dragt og deres Kald beruset og forhexet mig.

Efter i længere Tid at have været i denne Tilstand, opstod der en anden Tanke i min Sjæl, og det var om vi nedstammede fra Israeliterne eller ei? Thi da jeg fandt i Skriften, at de engang havde været Guds udvalgte Folk, troede jeg strax, at saafremt jeg kun var af denne Folkestamme, maatte min Sjæl nødvendigvis blive lykkelig. Og nu paakom der mig en heftig Længsel efterat faa Klarhed i denne Sag; men jeg vidste slet ikke, hvorledes jeg skulde gaa tilværks dermed. Endelig spurgte jeg min Fader derom, men han svarede

nei, at vi ikke vare det. Nu blev jeg forsagt ved at se ethvert Haab i denne Henseende tilintetgjort, og denne Tilstand vedvarede hos mig.

Men i hele denne Tid var jeg dog ikke istand til at indse Syndens store Fare og Elendighed; det blev ligesom skjult for min Aand, at Synden vilde styrte mig i Fordærvelse, hvilkensomhelst Religion jeg end bekjendte mig til, medmindre jeg tyede hen til Christus. Men jeg tænkte ikke paa ham, jeg tænkte ikke engang paa, om der var nogen Christus til eller ei. Saaledes vandrer Mennesket i sin Blindhed hen og fortærer sig med al Slags Forfængelighed, thi han kjender ikke Veien til Guds Stad. (Præd. 10, 15.)

Nu hendte det en Dag, at vor Præst i sin Prædiken talte om Søndagens Helligholdelse og den store Synd, som ligger i at begaa Helligdagsbrøde, enten dette nu sker ved at arbeide, ved at forlyste sig eller ved noget Lignende (nu maa I vide, at jeg, trods al min Religion hørte til de Mennesker, som finde Behag i Alt, hvad der er lastefuldt, og især paa den Dag var min Lyst dertil stor). Jeg følte mig derfor truffen i Samvittigheden ved denne Prædiken, idet jeg forestillede mig, at Præsten havde holdt den udelukkende for at vise mig mine onde Gjerninger. Og ved denne Leilighed var det jeg først ret følte, hvad Strafskyldighed er, Noget jeg aldrig tilforn, saavidt jeg kan erindre, havde følt; men alene Tanken derom overvældede mig nu, og efterat Prædiken var endt, gik jeg lige hjem med en stor Byrde paa min Sjæl.

Derved fik jeg for et Øieblik Afsmag for mine bedste Glæder, og mine tidligere Fornøielser tiltalte mig ikke mere; men denne Tilstand varede ikke længe; thi neppe var jeg bleven færdig med at spise til Middag, førend Uroen efterhaanden begyndte at forlade mig, og mit Hjerte kom tilbage paa sin gamle Vei, og ak! hvor glad var jeg ikke over at denne Uro nu ikke længere tyngede paa mig, og at Ilden var bleven slukket, saa at jeg atter uhindret kunde synde. Efter Maaltidet slog jeg derfor Prædikenen af mine Tanker og vendte med stor Glæde tilbage til min gamle Vane, at more mig med Leg og Spil.

Den samme Dag, medens jeg var midt oppe i at spille Bold, og efterat

jeg havde slaaet een Gang og netop var i Begreb med at slaa anden Gang, foer en Røst fra Himlen lige ned i min Sjæl og sagde: „Vil du forlade dine Synder og komme til Himlen, eller vil du holde fast ved dem og fare til Helvede?" Herover blev jeg saare forskrækket, lod min Bold falde og saa op til Himlen, hvor det forekom mig, som om jeg med Fornuftens Øine saa den Herre Jesus skue ned paa mig med et fortørnet Aasyn, som om han truede mig med en eller anden haard Straf for denne saavelsom for alle mine andre Ugudeligheder.

Jeg havde ikke saasnart undfanget disse Tanker, førend den Overbevisning paatrængte sig mig med urokkelig Fasthed (thi de foregaaende Vækkelser havde atter stillet mig mine Synder for Øine), at jeg havde været en afskyelig Synder, og at det nu var for sent at tænke paa Himlen, fordi Christus ikke vilde tilgive mig eller forlade mig mine Overtrædelser. Jeg kom da til at gruble over dette; og medens jeg tænkte derpaa med stor Frygt, følte jeg mit Hjerte synke ned i Fortvivlelse ved Tanken om at det var for sent, og jeg besluttede derfor at gaa frem i Synd; „thi naar det er saaledes fat med mig," tænkte jeg, „da er sandelig min Tilstand ynkværdig, den er ynkværdig, om jeg forlader mine Synder, og den er ynkværdig, om jeg holder ved i dem: mere end fortabt kan jeg jo ikke blive, og naar det endelig skal saa være, kan jeg ligesaa gjerne blive fortabt formedelst mange som formedelst faa Synder."

Saaledes stod jeg der midt mellem alle mine Kammerater; men jeg fortalte dem dog Intet, og da jeg havde fattet hin Beslutning, fortsatte jeg fortvivlet mit Spil, og jeg husker godt, at Fortvivlelsen havde inden kort Tid i den Grad bemægtiget sig min Sjæl, at jeg troede jeg aldrig kunde faa Trøst paa nogen anden Maade end ved Synden, thi Himlen var jo gaaen tabt for mig, og det kunde altsaa ikke nytte at tænke mere paa den. Dette fremkaldte hos mig en mægtig Attraa efter at tilfredsstille alle mine syndige Lyster, og jeg begyndte at randsage min Aand for at opdage de Synder, jeg endnu ikke havde begaaet, paa det jeg ret snart maatte faa smage deres Sødme; jeg

frygtede nemlig meget for, at Døden vilde indhente mig, førend jeg havde faaet tilfredsstillet enhver Lyst. Naar jeg gjør denne Bekjendelse, erklærer jeg for Gud, at jeg hverken lyver eller overdriver Tingen ved at opdigte Noget; det var i Virkeligheden mit Hjertes heftigen attraaede Begjæring. Gid den gode Gud, hvis Naade er urandsagelig, maa tilgive mig alle mine Overtrædelser!

Jeg er ganske overbevist om, at denne Djævelens Fristelse er langt mere almindelig blandt arme Stakler, end de Fleste gjøre sig noget Begreb om, saa at deres Hjerter forhærdes og deres Samvittighed sløves derved; og Djævelen gaar derhos saa stille og listig tilværks og gjør dem saa fortvivlede, at hvorvel de ikke ere mere strafskyldige end Andre, saa bære de dog stadigen paa den Tanke, at de ere haabløs fortabte, thi de have elsket Synden og efter den altsaa ville de gaae. (Jer. 2, 25; 18, 12.)

Jeg gav derfor efter for alle Syndens Tillokkelser, og var kun misfornøiet med, at det ikke rigtig vilde smage mig som jeg havde tænkt. I en Maanedstid gik jeg saaledes frem; men da jeg en Dag stod ved en Naboes Krambodvindu og efter gammel Vis skjældte og bandte, som en Besat, traf det sig netop at Konen, som eiede Huset, sad inde i Stuen og hørte paa mig; og hvorvel hun selv var et meget letsindigt og ugudeligt Menneske, paastod hun dog, at jeg skjældte og bandte saa frygteligt, at hun maatte gyse ved at høre paa mig; hun sagde endvidere, at jeg var den værste Knegt til at bande, hun i hele sit Liv havde hørt, og at jeg var i Stand til, ved mit ugudelige Væsen, at fordærve hele Byens Ungdom, saafremt de holdt Selskab med mig.

Denne Irettesættelse bragte mig til Taushed, og jeg skammede mig dybt i mit Indre; ja jeg syntes jeg skammede mig ogsaa for Gud; og medens jeg stod der og hængte med Hovedet, ønskede jeg at kunne blive et lidet Barn igjen, saa at min Fader kunde lære mig at tale foruden denne ugudelige Banden; thi nu er jeg kommen i en saadan Vane dermed, tænkte jeg, at det er forgjæves at tænke paa nogen Forbedring, den kan umuligt ske.

Hvorledes det nu gik til, er mere end jeg kan sige, nok er det, jeg vendte

mig fra den Tid saa aldeles af med at bande, at det forekom mig som det største Vidunder, hvergang jeg tænkte derpaa; ja, jeg, som tidligere ikke kunde tale uden at begynde og slutte med en Ed, for at give mine Ord Myndighed og Kraft, udtrykte mig nu langt bedre og kraftigere end nogensinde tilforn. I hele denne Tid kjendte jeg ikke Jesum Christum, ei heller ophørte jeg med at more mig med Leg og Spil.

Snart derefter blev jeg bekjendt med en fattig Mand, som kaldte sig gudfrygtig; og jeg troede dengang at han talte meget opbyggeligt om Skriften. Da jeg nu tildels syntes godt om hans Tale, tyede jeg hen til Bibelen for at lære min Sjæls Tilstand bedre at kjende, og jeg forskaffede mig megen Glæde ved at læse deri; dog var det især det Gamle Testamente som mest fængslede min Opmærksomhed; hvad Pauli Epistler og alle lignende Dele af Skriften angaar, saa forstod jeg lidet deraf, thi jeg var endnu ikke kommen til Erkjendelse om mit Hjertes Fordærvelse, og kjendte altsaa ikke vor Trang til Jesum Christum og hans Magt til at kunne frelse os.

Den Forbedring i mit Liv, som jeg nu begyndte paa, var derfor kun udvortes; jeg troede at kunne blive salig ved mine Gjerninger, og opstillede de ti Bud som Veien for mig til Himlen. Jeg gjorde ogsaa mit Bedste for at holde dem, og jeg syntes at det lykkedes mig undertiden nok saa godt at gjøre det, hvilket trøstede mig meget; men til andre Tider overtraadte jeg et af dem, og dette tyngede meget paa min Samvittighed, jeg angrede det bitterligt og lovede Gud at gjøre det bedre næste Gang. Paa denne Maade erholdt jeg atter Trøst, thi naar jeg angrede mine Synder, bildte jeg mig ind at jeg tækkedes Gud saa godt som den frommeste Mand i England.

Saaledes henrandt et Aar, og i hele denne Tid ansaaes jeg af mine Naboer som en meget gudfrygtig Mand, ja som et nyfødt Menneske, og de forbausedes over den store og ønskelige Forbedring som var foregaaet i mit mit Liv og Opførsel. Og saaledes var det ogsaa i Virkeligheden, skjønt jeg hverken kjendte Christus eller Naaden eller Troen eller Haabet; og har jeg senere tilfulde indseet, at havde Døden da rammet mig, vilde min Tilstand have været forfærdelig.

Men mine Naboer, siger jeg, vare alle forbausede over min Omvendelse fra ryggesløs Ugudelighed til Noget, som ialfald lignede en moralsk Vandel. Og det kunde de ogsaa gjerne være; thi min Omvendelse var ligesaa mærkværdig, som om en Affindig pludselig havde faaet sin fulde Forstand. Nu begyndte de derfor at rose mig og at tale godt om mig, baade naar jeg var tilstede og naar jeg var fraværende. Nu er han bleven gudfrygtig, sagde de, nu er han bleven et skikkeligt Menneske. Men ak! saasnart jeg mærkede, at de havde saa gode Tanker om mig, blev jeg meget glad; thi hvorvel jeg dengang ikke var andet end en udmalet Hykler, syntes jeg dog meget om at ansees som en sand Gudfrygtig. Jeg gjorde mig til af min Gudsfrygt; ja Forfængelighed var den sande Bevæggrund til al min indbildte Fromhed. I denne sørgelige Forfatning forblev jeg i vel et Aars Tid.

Nu maa I vide, at jeg tidligere havde fundet stort Behag i Klokkeringen; men da min Samvittighed begyndte at vaagne, ansaa jeg det for en forfængelig Tilbøielighed, og tvang mig til at opgive den; men Lysten vedblev dog, og jeg pleiede derfor at gaa til Kirken og se til, skjønt jeg ikke turde være med at ringe. Men saa syntes jeg, at dette heller ikke stemte rigtig overens med mine Religionsbegreber; dog gjorde jeg Vold paa mig og saa fremdeles til. Men saa faldt jeg paa den Tanke: Hvad, om nu en af Klokkerne skulde falde ned? Jeg foretrak derfor at staa under Hovedbjælken som laa tvers over Kirketaarnet fra den ene Side til den anden, idet jeg tænkte: Her kan du ialfald staa i Sikkerhed; men saa tænkte jeg atter igjen: Skulde nu Klokken falde ned under Svingningen, kunde den gjerne komme til at slaa an mod Muren først og saa træffe mig uagtet Bjælken. Frygten for at dette letteligen kunde ske, fik mig til at staa i Kirketaarnets Dør, og nu tænkte jeg: Her maa du ialfald være sikker, thi om end en af Klokkerne skulde falde ned, kan du dog smutte dig bagenom disse tykke Mure og saaledes ikke komme til Skade.

Efter dette gik jeg altsaa som før for at se dem ringe; dog vovede jeg mig ikke længere end til Kirketaarnets Dør. Men da foer det igjennem mig

som et Lyn: Hvad, om hele Kirketaarnet skulde styrte sammen? Og Tanken om at dette muligens kunde ske, medens jeg stod der og saa til, rystede mig i den Grad, at jeg heller ikke længere turde staa i Kirketaarnets Dør, men skyndte mig bort saa fort jeg kunde, af Frygt for at hele Kirketaarnet skulde styrte ned over mit Hoved.

Noget anderledes var det med Dandsen. Det varede et helt Aar, inden jeg formaaede aldeles at frasige mig denne Fornøielse. I hele denne Tid, var det dog til stor Beroligelse for min Samvittighed, hvergang jeg bildte mig ind, at jeg havde holdt dette eller hint Bud eller gjort noget Godt, og da tænkte jeg med mig selv, at Gud ikke kunde andet end være tilfreds med mig, ja, for at udtrykke mig paa min egen Maade, jeg troede der i hele England ikke fandtes en Mand, som bedre forstod sig paa at tækkes Gud, end jeg. Men jeg arme Stakkel, jeg var jo hele denne Tid uvidende om Jesus Christus og iførd med at bygge paa min egen Retfærdighed, og var visseligen omkommen, dersom ikke Gud i sin uendelige Naade havde fundet for godt at aabenbare for mig min syndige, naturlige Tilstand.

2 Kapitel.

Han fortæller om sin Omvendelse og store Sjæleangst førend han sluttede sig til Menigheden i Bedford.

En Dag kaldte Guds naadige Forsyn mig til Bedford for at arbeide i min Haandtering, og paa en af denne Byes Gader, stødte jeg paa tre eller fire fattige Kvinder, som sad ved en Dør i Solskinnet og talte om gudelige Ting, og da jeg netop var oplagt til at høre paa deres Tale, nærmede jeg mig dem for at høre hvad de sagde; thi I maa vide, at jeg nu kunde tale vidt og bredt om mig selv, saasnart det gjaldt Religionen; men jeg kan med Rette sige, at jeg hørte, men forstod ikke, thi deres Tale gik langt over min Forstand. Den dreiede sig om Gjenfødelsen, om Guds Arbeide med deres Hjerter, og om hvorledes han havde bragt dem til Erkjendelse om deres af Naturen fordærvede Tilstand; de talte om Guds Kjærlighed og Omsorg for deres Sjæle, om de Ord og Forjættelser, hvormed han havde vederkvæget, opmuntret og opretholdt dem under Djævelens Anfegtelser, og om Satans hemmelige Tilskyndelser og Fristelser. De talte ogsaa meget om sine Hjerters Fordærvelse og Vantro, og ringeagtede og afskyede sin egen Retfærdighed, som noget Urent og som magtesløst til at gavne dem.

Og jeg syntes det var Glæden selv der fik dem til at tale; de talte meget opbyggeligt om Skriften, og alt hvad de sagde bar saa tydeligt Præget af Guds Naade, at de forekom mig som om de havde fundet en ny Verden og ligesom Folk der boede alene, og ikke maatte regnes iblandt deres Naboer. (4 Moseb. 23, 9).

Ved at høre paa dette, følte jeg mit Mod synke, og jeg begyndte at mistvivle om min Sjæls Tilstand; thi dette om Gjenfødelse var noget

ganske Nyt for mig, og uoverensstemmende med mine Religionsbegreber; ei heller kjendte jeg til Ordets Trøst, til Forjættelsen eller til mit eget syndige Hjertes Troløshed og Bedrag. Hvad hemmelige Tilskyndelser angik, havde jeg aldrig lagt Mærke til saadanne; og jeg forstod ikke engang hvad de mente med Satans Fristelser, og hvorledes man maatte bekjæmpe og modstaa dem, samt mere Saadant.

Efterat have hørt og nøie overveiet hvad de havde sagt, forlod jeg dem og gav mig atter ifærd med mit Arbeide, men deres Ord fulgte mig dog, og mit Hjerte dvælede hos disse Mennesker, thi jeg var bleven dybt rørt ved deres Tale; den baade viste mig min egen uomvendte Tilstand og den Lykke og Velsignelse, som Gud skjænker sine sande Troende.

Jeg fandt derfor ofte paa et eller andet Paaskud til atter og atter at opsøge disse fattige Folk; thi jeg kunde umulig holde mig borte fra dem; og jo mer jeg omgikkes med dem, jo mer kom jeg til at frygte for min Tilstand; jeg kan endnu godt erindre, at der især var to Ting hos mig, som jeg snart maatte lægge Mærke til og som jeg undertiden undrede mig meget over, især naar man betænker, hvilket blindt, uvidende slet og ugudeligt Menneske jeg ganske kort før havde været. Det ene var en stor Hjertets Blødhed og Modtagelighed, der gjorde at jeg blev overbevist om, at disse Menneskers Fortolkning af Skriften var den sande; og det andet var en stor Tilbøielighed til uafladelig at anstille Betragtninger, saavel over hvad de sagde, som over alle andre gode Ting, jeg havde hørt eller læst om.

Min Aand var nu saa begjærlig efter at faa Oplysning om Gud og det evige Liv, at den kunde sammenlignes med en Blodigle, og raabte uafladelig: „Giv hid! giv hid!" (Ordspr. 30,15). Saa opfyldt var den af Tanken om Alt, hvad der vedkommer Guds Rige, det vil sige, forsaavidt som jeg kjendte dertil — skjønt Gud veed, det var endnu lidet nok — at hverken Fornøielser, eller verdslige Fordele, eller Overtalelser, eller Trusler formaaede at rive den bort derfra eller bringe den for et Øieblik til at slippe Taget; og skjønt jeg med Skam maa sige det, er det dog den rene

Sandhed, at det dengang havde været ligesaa vanskeligt at bortvende mine Tanker fra Himlen, som jeg siden ofte har fundet det at være at løsrive dem fra Jorden.

En Ting maa jeg ikke forbigaa. Der var en ung Mand i vor By, for hvem mit Hjerte følte større Hengivenhed end for nogen Anden; men da han var et af de værste Mennesker til at skjælde og bande og til at bedrive Hor, afbrød jeg al Forbindelse med ham og trak mig aldeles tilbage fra hans Selskab; omtrent et Fjerdingaar efter stødte jeg tilfældigvis paa ham i en smal Gade og spurgte ham da, hvorledes det stod til. Han svarede paa sin gamle ugudelige Maade med en drøi Ed, at det stod godt til. „Men du Henrik," sagde jeg, „hvorfor skjælder og bander du saa frygtelig? Hvad tror du der vil blive af dig, om du dør i denne Tilstand?" Ved mit Spørgsmaal, foer han op som en Besat og sagde: „Hvorledes vilde Djævelen bære sig ad for Selskab, naar der ikke fandtes Saadanne som jeg?"

Omtrent paa denne Tid kom flere af Sværmernes Bøger mig i Hænde. Nogle af mine Landsmænd havde skrevet og udgivet dem, og de stode høit i Anseelse hos flere gamle Bekjendere. Jeg læste enkelte af dem, men saa mig ikke istand til at fælde nogen Dom over dem; men efterat jeg nøie havde overveiet Bøgernes Indhold, uden dog at kunne have nogen bestemt Mening om dem, tog jeg min Tilflugt til hjertelig Bøn, idet jeg anraabte Herren omtrent saaledes: „O Herre, jeg er en Daare og ikke istand til at skjelne mellem Sandhed og Vildfarelse; Herre, forlad mig ikke i min Blindhed, saa at jeg nødes alene ved Hjælp af min egen Forstand til at billige eller forkaste denne Lære; er den af Gud, lad mig da ikke forkaste den; er den af Djævelen, da lad mig ikke annamme den. I denne Sag, Herre, lægger jeg min Sjæl ned for dine Fødder; jeg bønfalder dig ydmygeligt om ikke at maatte blive bedragen." I hele denne Tid havde jeg en fortrolig og gudfrygtig Kammerat, nemlig den fattige Mand, som jeg tidligere har omtalt; men nu gik ogsaa han over til disse djævelske Sværmere og hengav sig til al Slags Urenhed, især til Ukydskhed. Han negtede Guds, Englenes og Aan=

dens Tilværelse, og udlo alle mine Opfordringer til at føre en sømmeligere Vandel. Naar jeg bebreidede ham hans Ugudelighed og irettesatte ham for hans Feil, lo han kun destomere og anførte som Grund for sin besynderlige Opførsel, at han, for sit Vedkommende havde prøvet alle Religioner, enhver efter Tur, men at det før ikke var lykkedes ham at træffe paa den rette. Han sagde mig ydermere, at den Tid ikke var fjern, da alle Gudfrygtige vilde gaa over til Sværmernes Lære. Da jeg dybt afskyede disse ryggesløse Grundsætninger, afbrød jeg strax al Forbindelse med ham, og blev derefter ligesaa fremmed for ham, som jeg tidligere havde været fortrolig med ham.

Ei heller blev denne Mands dybe Fald min eneste Fristelse; thi da min Haandtering førte mig paa Landet, blev jeg bekjendt med Flere, der, omendskjønt de tidligere havde været strengt gudfrygtige, dog nu vare blevne forførte af Sværmerne. De pleiede at tale ofte og meget med mig om sin egen Vandel, og paastode, at jeg kun fulgte Loven og vandrede i Mørket, samt at de alene havde opnaaet den Grad af Fuldkommenhed, formedelst hvilken man kan gjøre hvad man lyster, uden at synde. Ak! disse Fristelser vare kun altfor vel stemmende med min daværende Tilstand; thi jeg var dengang en ung Mand, da Lidenskaberne vare stærkest, men Gud, som havde bestemt mig for Noget bedre, holdt mig bestandig i Frygt for at gjøre ham imod, og taalte ikke at jeg antog saadanne ugudelige Grundsætninger. Og velsignet være den evige Gud, der ved at vække hos mig Mistillid til mig selv, nedlagde i mit Hjerte en Trang til at bede om hans Beskyttelse og Veiledning; thi jeg har siden ofte sporet Virkningen af denne Bøn, ikke alene i at bevare mig fra disse sværmerske Vildfarelser, men ogsaa fra andre, som senere ere opkomne. Bibelen var en sand Skat for mig i de Dage.

Og nu syntes det mig, at jeg begyndte at læse Bibelen med ganske andre Øine og en ganske anden Opfatning end tilforn, og især var det Apostlen Pauli Epistler, som virkede lindrende og velgjørende paa min Sjæl.

Mine Tanker vare i Sandhed paa denne Tid uafladelig henvendte paa Bibelen, enten ved at læse deri, eller ved at anstille Betragtninger over hvad jeg deri havde læst; medens jeg paa samme Tid opsendte det ene Nødskrig efter det andet til Gud, om at han maatte lære mig Sandheden at kjende og vise mig Veien til Himlen og Saligheden.

Og idet jeg vedblev at læse, traf jeg paa dette Sted: „Thi Een gives Visdoms Tale formedelst Aanden, men en Anden Kundskabs Tale ved den samme Aand, men en Anden Tro," o. s. v. (1 Kor. 12, 8—9). Og omendskjønt den Helligaand, som jeg senere har indseet, mener her fornemmelig ualmindelige Ting, saa følte jeg mig ikke destomindre overbevist om, at det som manglede mig var almindelige Ting, ja den Forstand og Kundskab, som andre Christne vare i Besiddelse af. Over dette Skriftsprog grundede jeg nu meget og vidste ikke hvad jeg skulde tænke. Især var det dette Ord „Tro", som satte mig i en slem Knibe, thi jeg maatte undertiden, mod min Villie tvivle om jeg virkelig havde Troen eller ei; men jeg vilde dog nødig antage, at jeg ingen Tro havde, thi „gjør jeg dette," tænkte jeg, „vil jeg i Sandhed komme til at regne mig blandt de Fortabte."

„Nei," sagde jeg til mig selv, „om jeg end er overbevist om, at jeg er en Daare, og at jeg mangler aldeles Forstandens og Kundskabens velsignede Gaver, som andre Mennesker ere i Besiddelse af, vil jeg dog paa Lykke og Fromme antage, at jeg ikke er aldeles uden Tro;" thi det blev mig vist, og det endog (som jeg senere har kunnet mærke) af Satan selv, at de som anse sig for at være uden Tro, have ingen Fred i sin Sjæl, og jeg vilde nødig paa een Gang blive styrtet i Fortvivlelse.

Denne hemmelige Tilskyndelse var Aarsag i, at jeg en Tidlang var bange for at indse min Troesmangel; men Gud vilde dog ikke, at jeg paa denne Maade skulde styrte min Sjæl i Fordærvelse, og opvakte derfor uafladelig Formodninger hos mig, for at jeg ikke skulde finde Ro, førend jeg var kommen paa det Rene med, om jeg havde Troen eller ei; thi denne Tanke vendte atter og atter tilbage hos mig: „men hvad, om Troen nu virke-

lig skulde fattes dig? Men hvorledes kan du faa vide, om du har Troen eller ei?" Og dertil kom, at jeg tydeligt indsaa, at dersom jeg ikke havde Troen, var jeg vis paa evig at omkomme.

Saa at, endskjønt jeg i Førstningen forsøgte paa at overse aldeles dette om Troen, blev jeg dog efter kort Tids Forløb og ved nøiere Overlæg villig til at lade en afgjørende Prøve bestemme, hvorvidt jeg havde Troen eller ei. Men ak, jeg arme Stakkel var saa blind og uvidende, at jeg ikke mere vidste, hvorledes jeg skulde gaa tilværks dermed, end hvorledes jeg skulde begynde paa og fuldende et stort og sjeldent Kunstværk, som jeg aldrig havde seet eller tænkt paa.

Medens jeg altsaa grublede herover og ikke vidste hverken ud eller ind, (thi I maa vide at jeg endnu ikke havde betroet mig til Nogen, men hørte kun efter og anstillede mine egne Betragtninger), kom Fristeren til mig og foregjøglede min Aand dette Blændværk: „Anden Vei var der ikke for mig at vide om jeg havde Troen, end at forsøge paa at gjøre Mirakler," og for at gjøre sin Fristelse desto virksommere, støttede han sig til de Steder i Skriften som synes at hentyde derpaa. Ja, da jeg en Dag befandt mig paa Veien mellemElstow og Bedford, trængte denne Fristelse med fuld Kraft ind paa mig, og det gik saavidt at jeg troede Øieblikket var kommen for mig til at sætte min Tro paa Prøve, ved at forsøge paa at gjøre et eller andet Mirakel; og Miraklet skulde denne Gang være, at jeg skulde sige til Vandet i Hjulsporene: Bliver tørre! og til de tørre Steder: Bliver vaade! Og jeg var sandelig en Gang paa Nippet til at udtale Ordene; men da jeg just var i Begreb med at tale, foer denne Tanke gjennem min Sjæl: „Gaa dog heller først hen under Træet derborte og bed Gud om at give dig Kraft dertil." Men da jeg var bleven færdig med Bønnen, trængte den Tanke stærkt ind paa mig, at om jeg forsøgte paa at gjøre Miraklet, efterat have bedet om Kraft dertil, men forgjæves, maatte jeg visselig være uden al Tro og i Sandhed fortabt. „Nei," tænkte jeg, „forholder det sig saaledes, vil jeg endnu ikke forsøge, men først vente en Stund."

Jeg forblev altsaa i stor Uvished, thi jeg tænkte, at naar alene de havde Troen, som formaaede at gjøre saadanne Underværker, da havde jeg den for nærværende ikke. Paa denne Maade blev jeg kastet hid og did, og var til sine Tider saa forvirret, at jeg ikke ret kunde sandse mig.

Omtrent paa denne Tid blev den lykkelige Tilstand, i hvilken hine gudfrygtige Folk i Bedford befandt sig, aabenbaret mig i et Slags Syn. Det forekom mig, at de vare paa Solsiden af et høit Bjerg og badede sig i Solens oplivende Straaler medens jeg rystede og skjælvede af Kulde og var udsat for Sne og Frost og mørke Skyer; jeg syntes ogsaa at blive en Mur var, som adskilte mig fra dem, og som omringede hele dette Bjerg. Gjennem denne Mur længedes nu min Sjæl meget at komme; thi jeg troede, at naar dette kunne ske, vilde jeg kunne gaa hen midt iblandt dem og, ligesom de, oplive mig i Solens Varme. Jeg kom nu paa den Tanke, atter og atter at gaa omkring denne Mur, og bad medens jeg gik om at maatte opdage en Vei eller Gjennemgang, ad hvilken jeg kunde komme ind. Men i lang Tid kunde jeg ingen finde; endelig fik jeg Øie paa en smal Aabning i Muren, ligesom en liden Dør, gjennem hvilken jeg nu forsøgte at trænge mig ind. Men da Aabningen var meget trang, gjorde jeg mange forgjæves Forsøg, og var tilsidst næsten udmattet ved mine gjentagne Anstrengelser. Endelig syntes jeg, at det ved stor Besværlighed, lykkedes mig først at faa Hovedet igjennem og derefter ved en voldsom Sidebevægelse Skuldrene og saa hele Legemet. Nu blev jeg da overmaade glad, og gik hen til dem og satte mig ned i deres Midte, og blev trøstet og oplivet ved Solens Lys og Varme.

Dette Bjerg og denne Mur o. s. v. blev saaledes forklaret for mig: Bjerget betydede den levende Guds Kirke; Solen, som skinnede derpaa og oplivede dem, som befandt sig der, var hans naadige Aasyns velgjørende Skin; Muren, tænkte jeg, var Verden, som adskilte de Christne fra de Verdslige; og Aabningen i Muren, tænkte jeg, var Jesus Christus, som er „Veien" (Joh. 14, 6; Matth. 7, 14) til Gud Faderen. Men hvad angaar at Indgangen var saa overmaade trang, ja saa trang, at jeg kun med den

allerstørste Vanskelighed formaaede at trænge mig igjennem, da blev det mig vist, at Ingen, som ikke mente det for ramme Alvor og lod den syndige Verden bag sig, kunde indgaa i det evige Liv; thi her var kun Plads for Legemet og Sjælen, men ikke for Legemet og Sjælen og Synden.

Denne Lignelse stod levende for min Aand i flere Dage, og i hele denne Tid ansaa jeg min Tilstand for yderst sørgelig og forladt, dog pintes jeg af en heftig Hunger og Længsel efter at blive en af dem som sad i Solskinnet. Jeg begyndte da at bede, hvorsomhelst jeg befandt mig, hjemme eller ude, i Huset eller paa Marken, og ofte sang jeg med dyb Bevægelse de Ord af den 51de Salme: „O Herre, tænk paa min Nød;" thi jeg vidste endnu ikke, hvor jeg var.

Ei heller formaaede jeg at komme til den trøstende Overbevisning, at jeg havde Troen paa Christum; og istedet for at blive stillet tilfreds i dette Stykke, mærkede jeg at min Sjæl blev angreben af nye Tvivl angaaende min Frelse, især af saadanne som disse: „Mon jeg virkelig er en af de Udvalgte? End om nu Naadens Dag skulde være kommen og allerede være forbi?"

Jeg blev i høi Grad plaget og ængstet af disse Fristelser, snart af den ene, snart af den anden. Og for nu først at omtale den, som fik mig til at drage mit Naadevalg i Tvivl, da mærkede jeg, at omendskjønt jeg fortæredes af Længsel efter at finde Veien til Himlen og Saligheden, og skjønt Intet formaaede at rive mine Tanker løs fra denne Gjenstand, gjorde dog dette Spørgsmaal mig saa forsagt og modløs, at det især til sine Tider tyktes mig, som om al legemlig Kraft var vegen fra mig formedelst Fristelsens Magt. Følgende Skriftsted syntes ogsaa med Et at gjøre Ende paa alle mine Forhaabninger: „derfor staar det ikke til den, som vil, ei heller til den, som løber, men til Gud, som gjør Miskundhed" (Rom. 9, 16).

Om dette Skriftsted vidste jeg nu slet ikke, hvad jeg skulde tænke; thi jeg indsaa tydelig nok, at naar ikke den store Gud af sin uendelige Naade og Godhed frivillig havde valgt mig til at være et Naadens Redskab, kunde jeg

gjerne længes og arbeide, indtil Hjertet brast, men Alt til ingen Nytte. Jeg fik derfor ingen Fred for saadanne Tvivl som disse: „Hvorledes kan du vide, om du er udvalgt? Men om du nu ikke skulde være det? O Herre," tænkte jeg, „om jeg i Virkeligheden ikke skulde være det, hvad saa?" „Det kan gjerne være du ikke er det," sagde Fristeren. „Ja, det kan det," tænkte jeg. „Hvorfor slutter du da ikke," sagde Satan, „udenvidere med det Hele, og ophører med alle disse frugtesløse Anstrengelser; thi skulde det saa være, at Gud ikke har udvalgt dig, kan der jo ikke være Tale om Frelse. Thi det staar ikke til den, som vil, ei heller til den, som løber, men til Gud, som gjør Miskundhed."

Dette gik rent over min Forstand, thi jeg vidste ikke hvad jeg skulde sige eller hvorledes jeg skulde gjendrive disse Fristelser. Jeg tænkte mindst paa, at det var Satan som angreb mig paa denne Maade, men troede heller, det var min egen Klogskab, som havde fremsat Spørgsmaalet, thi at det var de Udvalgte alene, som erholdt det evige Liv, det tvivlede jeg aldrig om, men hvorvidt jeg var een af dem, det var just Knuden.

Paa denne Maade blev jeg altsaa heftig angreben og sat i den største Forlegenhed og var ofte, medens jeg spadserede, færdig til at synke til Jorden af lutter Aandsudmattelse. Men da jeg en Dag, efter i flere Uger at have været fortrykt og nedslaaet, som Følge deraf just var i Begreb med at opgive ethvert Haab om nogensinde at kunne erholde det evige Liv, blev min Aand uimodstaaelig greben af disse Ord: „Læg vel Mærke til alle Oldtidens Slægter, og se om Nogen, som haabede paa Gud, er bleven tilskamme."

Min Sjæl blev nu meget oplyst og trøstet, thi i det selvsamme Øieblik bleve Ordene saaledes fortolkede for mig: „Begynd ved 1ste Mosebogs Begyndelse, og læs hele Bibelen ud, lige til Slutningen af Aabenbaringen, og se vel efter om du der kan opdage saameget som et eneste Tilfælde, i hvilket Nogen, som haabede paa Herren, er bleven tilskamme." Saasnart jeg derfor var kommen hjem, tog jeg min Bibel frem, for at se om jeg kunde finde disse Ord, og jeg tænkte det vilde være en let Sag, thi de vare saa

friske i min Erindring og virkede saa kraftig-trøstende paa min Sjæl, at det var ligesom om Nogen havde udtalt dem for mig.

Nu, jeg saa efter, men fandt ikke Stedet; ikkedestomindre stode Ordene levende for mig. Da udspurgte jeg først det ene og saa det andet gudfrygtige Menneske, om de muligens skulde vide, hvor i Bibelen Ordene vare at finde, men Ingen kjendte Stedet. Herover studsede jeg; thi det forekom mig i høi Grad besynderligt, at saadanne Ord skulde pludselig og med saa megen Trøst og Kraft fæste sig i min Sjæl, og fremdeles staa saa levende for mig, men at Ingen skulde kunne finde dem (thi at Ordene virkelig fandtes i den hellige Skrift, det tvivlede jeg ikke et Øieblik om).

Et Aar randt hen og jeg var ikke i Stand til at finde Stedet; men endelig, da jeg en Gang læste i de apokryfiske Bøger stødte jeg paa Ordene i Jesu Sirachs Bog 2, 10. I Førstningen betog dette mig for en Del Modet: men da jeg nu havde faaet en dybere Erfaring om Guds store Kjærlighed og Godhed, blev jeg dog mindre foruroliget, end ellers havde været Tilfældet, især naar jeg betænkte, at hvorvel Ordene ikke stode i de Bøger, som kaldes hellige og kanoniske, indeholdt de dog Kjærnen af mange Forjættelser, og at det derfor var min Pligt at tage imod den Trøst som de tilbød; jeg takker ogsaa Gud af ganske Hjerte for disse Ord, thi de vare mig til stor Gavn og Nytte. Endnu lyse de ofte paa min Vei.

En Stund efter trængte den anden Tvivl stærkt ind paa mig. „Men om nu Naadens Dag skulde være kommen og allerede være forbi? Hvad, om du har forspildt Naadens Tid?“ Nu husker jeg godt, at da jeg en Dag spadserede paa Landet, blev min Sjæl i høi Grad ængstet ved dette Spørgsmaal: „Men om nu Naadens Tid var forbi?“ Og for at ængste mig destomere, henviste Fristeren mig til hine stakkels Folk i Bedford, og indgav mig den Tanke, at Gud, siden disse allerede vare omvendte, ikke agtede at frelse Flere i den Egn, og at jeg var kommen for sent, thi de havde faaet Velsignelsen, førend jeg kom.

Tanken om, at dette kunde være saa, bragte mig i stor Nød. Begrædende

min jammerlige Forfatning gik jeg frem og tilbage, og holdt mig for en tusindfold Daare, idet jeg saalænge havde modstaaet Guds Kald og tilbragt saa mange Aar i Synd; og jeg udraabte idelig: „Gid jeg bare havde omvendt mig før! Gid jeg havde omvendt mig for syv Aar siden!“ Jeg var ogsaa forarget paa mig selv, naar jeg tænkte paa, at jeg skulde havt saa liden Forstand at forspilde Tiden, saa at min Sjæl og Himlen vare gaaede tabte.

Men efter længe at have været plaget af denne Frygt, og det i en saadan Grad, at jeg neppe var i Stand til at flytte Benene under mig, trængte paa selvsamme Sted, hvor jeg havde faaet min første Opmuntring, disse Ord ind paa min Sjæl: „Nød dem at gaa ind, paa det mit Hus kan vorde fuldt — der er endnu Rum.“ (Luk. 14, 22. 23).

„Der er endnu Rum“ vare søde Ord for mig, thi jeg tænkte de betydede, at der i Himlen var Rum ogsaa for mig, og ydermere, at naar den Herre Jesus udtalte disse Ord, havde han mig i Tankerne, og at han, som vel havde vidst at den Tid vilde komme, da jeg vilde betages af Frygt for at der i hans Arme ingen Plads var tilovers for mig, udtalte disse Ord og lod dem optegne, paa det at jeg formedelst dem maatte erholde Hjælp mod denne afskyelige Fristelse. Dette var virkelig mine Tanker.

Oplyst i mit Sind og lettet i mit Hjerte, vandrede jeg nu fremad en Tid, og naar jeg kom til at tænke paa, at den Herre Jesus skulde for saa længe siden have tænkt paa mig og alene for min Skyld have udtalt disse Ord, var Trøsten endnu større; thi jeg tænkte sandelig, at han udelukkende for min Skyld havde udtalt dem, paa det at jeg maatte blive opmuntret.

Men det manglede mig heller ikke paa Fristelser baade fra Satan, fra mit eget Hjerte og fra mine verdslige Bekjendte til at vende om igjen; men lovet være Gud at den levende Tanke om Døden og Dommedagen overvandt dem alle. Jeg kom tillige ofte til at tænke paa Nebucadnezar, om hvem det siges, at Riget og Magten og Æren og Herligheden blev givet ham. (Dan. 5, 18. 19). „En eneste Time i Helvede,“ tænkte jeg, „vilde have bragt denne store Mand til at glemme hele sin Rigdom og Magt.“ Denne Betragtning var en stor Hjælp for mig.

Omtrent ved denne Tid kom jeg ogsaa til at tænke over, hvad Moses taler om rene og urene Dyr; jeg ansaa disse Dyr som Billeder paa Menneskene; de rene som Billeder paa Guds Børn, og de urene som Billeder paa den Ondes Børn. Jeg læste, at de rene Dyr tyggede Drøv, og det betyder, tænkte jeg, at vi maa nære os af Guds Ord; de havde ogsaa spaltede Klove, og dette, tænkte jeg, betyder at vi maa vige af fra de Ugudeliges Veie. Ved at læse videre, fandt jeg ogsaa, at om vi end tyggede Drøv som Haren, men dog havde Kløer som Hunden, eller om vi havde kløvede Fødder som Svinet, men tyggede ikke Drøv som Faaret, vare vi alligevel ikke andet end urene. Thi jeg holdt Haren for et Billede paa Saadanne, som tale om Ordet, men dog vandre paa Syndens Veie, og Svinet, tænkte jeg, var lig den, som skiller sig af med sin udvortes Urenhed, men som dog mangler Troens Ord, foruden hvilket der ingen Vei er til Frelse, hvor alvorligt et Menneske end monne mene det. (3 Mos. 11; 5 Mos. 14). Ved videre at læse i Skriften fandt jeg, at de som skulle forherliges med Kristo i den anden Verden, maa kaldes af ham her i denne, maa kaldes til at have Del i hans Ord og Retfærdighed, i Aandens Trøst og Førstegrøde, og at de maa have en særegen Interesse for Alt, hvad der vedkommer de himmelske Ting, som i Sandhed forberede Sjælen til den Hvile og til det Ærens Hus, som er i Himlen herovental.

Nu blev min Forlegenhed atter meget stor, og jeg var rent ude af mig selv, af Frygt for at jeg ikke var kaldet; „thi er jeg ikke kaldet,“ tænkte jeg, „hvad findes der da, som kan gavne mig? Det er jo kun Saadanne, der alvorlig blive kaldte, som faa Himmeriget til Arv.“ O, hvor elskede jeg ikke nu de Ord, som handle om en Kristens Kaldelse! Som for Exempel, naar Herren siger til den Ene: „Følg mig!“ og til den Anden: „Kom til mig!“ Ak, tænkte jeg, gid han bare vilde tale ligedan til mig, med hvilken Glæde skulde jeg ikke da adlyde ham!

Det er mig ikke muligt at udtrykke i Ord den brændende Længsel, hvormed jeg nu anraabte Kristus om at kalde mig. Saaledes vedblev jeg en Tidlang, min Sjæl var ganske opfyldt af en fortærende Higen efter Omven-

delse, og de Omvendtes Tilstand forekom mig saa herlig, at medmindre jeg ogsaa blev delagtiggjort deri, kunde min Sjæl ikke tilfredsstilles. Havde Guld kunnet formaa Noget, hvormeget havde jeg da ikke givet! Ja, om en hel Verden havde været min, var den ti tusinde Gange bleven bortgiven, for at min Sjæl kunde blive frelst.

Hvor elskelig var nu ikke i mine Øine Enhver, som jeg troede var omvendt, enten det var Mand eller Kvinde! De skinnede for mig som et Folk, der bar Himlens store Segl paa sin Pande. Ak! jeg saa at de boede paa liflige Steder og at der var tilfalden dem en herlig Arv. Men det, som gjorde mig syg om Hjertet, var det Sted hos Markus, hvor der siges om Kristus: „Og han gik op paa Bjerget og kaldte til sig, hvilke han selv vilde; og de gik hen til ham.“ (Mark. 3, 13).

Dette Skriftsted gjorde mig modløs og bange, men antændte paa samme Tid en Ild i min Sjæl. Det, som gjorde mig bange, var, at Kristus muligens ikke skulde synes om mig, thi han kaldte jo „hvilke han selv vilde“. Men ak! jeg var fremdeles saa indtagen af den omvendte Tilstands Herlighed, at jeg næsten ikke kunde læse om Nogen, som Kristus havde kaldet, uden med det samme at ønske: „Gid jeg bare gik i deres Sko; gid jeg blot var bleven født Peder, gid jeg blot var bleven født Johannes; eller gid jeg blot havde været tilstede og hørt paa ham, naar han kaldte dem, hvor vilde jeg ikke have udraabt: „O Herre, kald ogsaa mig!“ Men ak! jeg frygtede desværre for, at han ikke vilde kalde mig.

Saaledes lod Herren mig gaa hen i flere Maaneder, og viste mig ikke, om jeg allerede var eller i Fremtiden skulde blive kaldet; men endelig, efterat jeg havde tilbragt lang Tid i denne Tilstand og opsendt mange Hjertesukke til Gud om, at det maatte behage ham at gjøre mig delagtig i den hellige og himmelske Kaldelse, blev jeg pludselig greben af disse Ord: „Jeg vil forklare deres Blod at være uskyldigt, hvilket jeg ikke tilforn havde forklaret at være uskyldigt; og Herren boer i Zion.“ (Joel 3, 26.)

Jeg tænkte strax, at disse Ord vare komne mig for Øie for at opmuntre

mig til fremdeles at vente taalmodigen paa Guds Time, og deres Betydning troede jeg var den, at om jeg ikke allerede var kaldet, kunde dog den Tid komme, da jeg i Sandhed vilde blive omvendt til Christum.

Ved denne Tid begyndte jeg at tale aabenhjertigt med hine gudfrygtige Folk i Bedford og at fortælle dem om min Tilstand, og da de havde faaet Alt at vide, talte de om mig til Hr. Gifford, som greb den første Leilighed til at faa mig i Tale, og han var strax villig til at tro, at min Sjæls Tilstand var god, skjønt efter min Formening af saare liden Grund. Han bad mig besøge sig hjemme i sit Hus, hvor jeg vilde faa Anledning til at høre ham tale med Andre om Guds Arbeide paa deres Sjæle. Dette gjorde jeg, og fra den Tid af bleve mine Øine aabnede, og jeg begyndte at indse mit Hjertes Forfængelighed og dybe Elendighed; thi hidtil var jeg ikke kommen vidt i dette Stykke, men nu blev det aabenbaret for mig, og Samvittigheden dømte mig strengere end nogensinde før.

Jeg mærkede nu, at alle Slags Lyster og onde Begjærligheder husede i min Sjæl, og ytrede sig i Skikkelse af ugudelige Tanker og Ønsker, som jeg før aldrig havde lagt Mærke til. Ogsaa min Higen efter Himlen og det evige Liv begyndte efterhaanden at blive svagere, og jeg mærkede, at medens min Sjæl før havde længtes efter Gud, begyndte den nu at tragte efter alslags verdslig Forfængelighed; ja mit Hjerte var ligesom dødt for alt Godt; det begyndte at blive ligegyldigt baade for Frelsen og Himlen, nølede hvergang det gjaldt at udføre en Pligt, og var ligesom en Træklods, som man binder til en Fugls Ben, for at hindre den fra at flyve.

„Nei," tænkte jeg, „nu bliver det rent galt med mig, nu er jeg længer fra Omvendelsen end nogensinde tilforn." Min Sjæl begyndte derfor at blive modløs og forsagt og jeg faldt i den dybeste aandelige Afmagt. Om det havde gjældt Liv og Død, kunde jeg nu umuligt et eneste Øieblik tro, at Christus havde nogen Kjærlighed til mig. Ak! jeg kunde hverken høre ham eller se ham eller føle ham eller finde Smag i Noget af det, som hørte ham til. Jeg blev ligesom dreven frem af en Storm, jeg syntes mit Hjerte maatte være urent, og at Kananiterne vilde bo i Landet.

Undertiden talte jeg til de Gudfrygtige om min sørgelige Forfatning, og naar de erfarede den, viste de mig stor Medlidenhed og henviste mig til Forjættelserne; men de kunde ligesaa gjerne have bedet mig gribe Solen med Fingrene, som bede mig at tro og stole paa Forjættelserne; begge Dele havde for mig været lige let; mit hele Væsen syntes at stride derimod, thi jeg saa, at jeg havde et Hjerte, som vilde synde, og følte mig fangen under Loven.

Dette har ofte faaet mig til at tænke paa Sønnen, som Faderen bragte til Christum, og som, medens hans nærmede sig ham, blev kastet til Jorden af Djævelen, der rev og sled ham tilmed, saa at han fraadede. (Luk. 9, 42; Mark. 9, 20.)

I disse Dage mærkede jeg endvidere, at mit Hjerte tillukkede sig for Herren og for hans Ord. Det var undertiden, som om min Vantro satte Skuldren mod Døren, for at holde ham ude, alligevel jeg hele Tiden med mange indtrængende Sukke raabte; „Herre, sønderbryd den! Herre, sønderbryd disse Kobberporte, og sønderhug disse Jernstænger.“ (Sal. 107, 16.) En Gang imellem fik mit Hjerte dog en Fredens Hvilestund, især da jeg kom ihu de Ord: „Jeg vil omgjorde dig, endog du kjender mig ikke.“ (Esaias 45, 5.)

I at udøve Synden havde jeg imidlertid aldrig været mere ømfindtlig end just paa denne Tid. Jeg turde ikke tage saameget som en Knappenaal eller et Halmstraa, som ikke hørte mig til; thi min Samvittighed var bleven saa øm, at den svidedes ved den letteste Berørelse. Jeg vidste ikke, hvorledes jeg skulde tale, af Frygt for at synde med mine Ord. Ak! hvor forsigtig var jeg ikke i Alt, hvad jeg sagde og gjorde. Jeg befandt mig ligesom paa en blød Sump, der rystede bare jeg aldrig saa lidet rørte mig, og hvor jeg blev forladt baade af Gud og Christus, og Aanden og alt Godt.

Men dette lagde jeg Mærke til, at omendskjønt jeg, før min Omvendelse, havde været saa stor en Synder, tilregnede Gud mig dog aldrig de Synder som hidrørte fra min Uvidenhed; han viste mig kun, at naar jeg ikke havde

Christus, var jeg evig fortabt, fordi jeg var en Synder. Jeg indsaa, at der manglede mig en fuldkommen Retfærdighed for at kunne fremtræde ubesmittet for Gud, og at denne Retfærdighed alene var at finde i Jesu Christi Person.

Men Arvesynden og min indvortes Fordærvelse opfyldte min Sjæl med Bekymring, forskrækkede mig og tyngede paa mig med hele Strafskyldighedens Vægt — ja i den Grad, at jeg rent maatte forbauses derover; jeg forekom mig selv væmmeligere end en Padde, og ligedan tænkte jeg, maatte jeg se ud i Guds Øine. Synd og Fordærvelse, sagde jeg, vælde frem af mit Hjerte, ligesaa naturligt som Vandet vælder frem af en Kilde; jeg mente, at alle Andre havde et bedre Hjerte end jeg; ja jeg havde gjerne for den Sags Skyld byttet Hjerte med Hvemsomhelst; jeg tænkte at Ingen, undtagen Djævelen selv, kunde være min Ligemand i Ugudelighed og aandelig Fordærvelse. Ved Synet af mine store Synder grebes jeg af den største Fortvivlelse; thi jeg sluttede, at denne min Forfatning var uforenelig med Naadens Tilstand. „Gud har vist forladt mig," tænkte jeg, „jeg er vist bleven overgiven til Djævelen og til mit eget fordærvede Hjerte." Dette blev saaledes ved i flere Aar.

Medens jeg saaledes blev pint af Frygt for evig at omkomme, var der især to Ting som i høi Grad vakte min Forundring; det Ene var, naar jeg saa gamle Mennesker ifærd med at jage efter timelige Ting, som om de skulde leve her for bestandig, og det Andet, naar gudfrygtige Folk bleve meget bedrøvede og nedslaaede saasnart de hjemsøgtes af timelig Modgang saasom Tabet af en Ægtemand, en Hustru, et Barn o. s. v. „Gode Gud," tænkte jeg, „hvilket Væsen for lutter Ubetydeligheders Skyld!" Hos Enkelte, hvilken Jagen efter timelige Ting, og hos Andre, hvilken Sorg for Tabet af dem! Naar de nu arbeide saa saare for og fælde saa mange Taarer over det, som alene vedkommer dette Liv, hvormeget burde da ikke jeg beklages, ynkes over og bedes for! Min Sjæl dør jo, min Sjæl bliver jo fordømt! Stod det bare godt til med min Sjæl, og var jeg forvisset derom, hvor rig vilde

jeg ikke da holde mig for, selv om jeg ikke havde mer end det tørre Brød og det kolde Vand! Alle jordiske Savn vilde forekomme mig som Ubetydeligheder, og jeg vilde bære dem som lette Byrder. Men hvem kan udholde en saaret Samvittigheds Rædsler!

Og hvorvel min Angst og Fortvivlelse var saa stor ved Synet af og ved den dybe Følelse af mine skrækkelige Synder, svævede jeg dog altid i Frygt for at jeg ganske skulde befries fra dette Syn og denne Følelse; thi jeg mærkede vel, at medmindre Samvittigheden beroliges paa den rette Maade, det vil sige formedelst Jesu Christi Blod, bliver et Menneske snarere værre end bedre, naar Sjæleangsten dør bort. Hvergang derfor Følelsen af min store Strafskyldighed tyngede haardt paa mig, bad jeg om at maatte befries fra den ved Christi Blod; og naar den gjorde Tegn til at ville gaa bort af sig selv, (thi det var undertiden, som om Følelsen af mine Synder vilde uddø og forlade mig aldeles), gjorde jeg Alt muligt for igjen at bringe den tilbage til mit Hjerte, ved ret levende at forestille mig Helvedes skrækkelige Pinsler, og jeg udraabte idelig: „Herre, lad den bare ikke faa slippe bort, uden paa den rette Vei formedelst Christi Blod og din uendelige Naade!" thi følgende Skriftsted gjorde altid et stærkt Indtryk paa min Sjæl: „Uden Blodsudgydelse sker ikke Forladelse." (Ebr. 9, 22). Og det, som gjorde mig endnu mer bange for dette, var, at jeg tidligere havde seet Enkelte, som baade skreg og bad saalænge de lede under Samvittighedens Kvaler, men da de snarere ønskede Lettelse for sin Sorg end Forladelse for sine Synder, brøde de sig aldeles ikke om, hvorledes de bleve Følelsen af sin Strafskyldighed kvit, saasandt den bare kom væk. Men ved at faa den bort paa urette Maade høstede de ingen Nytte deraf, men bleve med alt sit Stræv kun mere ugudelige og forstokkede. Dette gjorde mig bange, og jeg bad derfor desto flittigere til Gud, at det ikke maatte gaa mig ligeledes.

Og nu blev jeg bedrøvet over, at Gud havde skabt mig som Menneske; thi jeg frygtede for, at jeg var en Forkastet; jeg holdt det uomvendte Menneske for det jammerligste af alle Skabninger. Plaget og ængstet som

jeg var i denne min sørgelige Forfatning, ansaa jeg mig for den elendigste og ulykkeligste af alle Mennesker.

Ja, jeg holdt det for umuligt, at mit Hjerte nogensinde kunde blive saa rent, at jeg vilde faa Aarsag til at takke Gud for at han havde skabt mig som Menneske. Det er sandt, at Mennesket som Skabning betragtet er det ædleste af alle den synlige Verdens Skabninger; men formedelst Synden er det sunket ned til den allerlaveste. Dyrene, Fuglene, Fiskene o. s. v., hvor maatte jeg ikke prise dem alle lykkelige, thi deres Natur var ikke tilbøielig til Synd, de vare ikke udsatte for at rammes af Guds Vrede, det var ikke de, som skulde lide Helvedes frygtelige Straf; jeg vilde derfor have glædet mig, naar min Tilstand havde været lig deres.

Saaledes forblev jeg i lang Tid; men da Trøstens Time var kommen, hørte jeg en prædike over de Ord af Høisangen, 4, 1: „Se, min Veninde! du er deilig, se, deilig er du!" Det var især de to Ord, „min Veninde," som han fornemmelig talte over, og efter i Korthed at have indledet sin Prædiken, drog han af disse Ord følgende Slutninger: 1. At Christus elsker Kirken og derfor enhver frelst Sjæl; 2. at han elsker den, uden nogensomhelst Fortjeneste fra dens Side; 3. at han elsker Alle, som Verden hader; 4. at han elsker os selv, naar han prøver os, og vi ere nærved at forgaa af Fortvivlelse; 5. at han elsker os fra først til sidst.

Men alt dette trøstede mig ikke stort, og jeg begyndte først at blive noget opmærksommere, da Præsten ved at anvende den 4de Slutning, talte saalunde: „Er det altsaa sandt, at Kristus elsker enhver frelst Sjæl, selv naar han prøver den, og den er nærved at fortvivle, da tænk, du arme, haardt fristede Sjæl, naar du plages af alle Slags Anfegtelser og rent vil tabe Christus af Sigte, paa disse to Ord: „min Veninde".

Da jeg var paa Hjemveien, randt disse Ord mig i Tankerne; og jeg kan godt erindre, at jeg sagde i mit Hjerte: „Hvad kan det vel gavne mig at tænke paa disse Ord?" Neppe var denne Tanke opstaaet hos mig, førend det begyndte at lyde i min Sjæl: „Du er min Veninde, du er min Veninde,"

minst tyve Gange efter hverandre, og Ordene gjentoge sig uafbrudt, indtil de bleve kraftigere og varmere og tilsidst fik mig til at løfte Hovedet iveiret; men medens jeg endnu svævede mellem Haab og Frygt, spurgte jeg mit Hjerte fremdeles: „Men kan det ogsaa være sandt? kan det ogsaa være sandt?" Da foer idetsamme følgende Skriftsted gjennem min Sjæl: „Og han vidste ikke, at det som skede ved Englen var virkeligt" (Ap. Gj. 12, 9).

Det Skriftsted, der havde Magt til atter og atter at fremkalde saa glade Tanker hos mig: „Du er min Veninde, du er min Veninde, og Intet skal skille mig fra min Veninde," lod jeg faa Indpas i min Sjæl. Mit Hjerte var fuldt af Trøst og Haab, og nu først fik jeg tro, at mine Synder vare mig i Sandhed forladte; ja, jeg var i den Grad opfyldt af Guds Kjærlighed og Naade, at jeg for lutter Glæde ikke vidste, hvorledes jeg skulde bære mig ad inden jeg kom hjem. Jeg syntes, jeg havde kunnet tale om hans Kjærlighed og fortælle om hans Naade mod mig selv til Kragerne som sad paa de oppløiede Agre omkring, ifald de havde kunnet forstaa det. Jeg sagde derfor med megen Glæde i min Sjæl: „Gid jeg havde Pen og Blæk her, da vilde jeg nedskrive mine Følelser, før jeg gik et Skridt videre, thi i fyrgetyve Aar vilde jeg visseligen ikke kunne glemme dette." Men ak! inden fyrgetyve Dage begyndte jeg at drage det Hele i Tvivl.

Undertiden fik jeg dog tro, at det havde været en sand Naadens Aabenbarelse for min Sjæl, skjønt dens Kraft og Virkning nu for en stor Del var gaaet tabt for mig. Det kunde være en Uge eller fjorten Dage efter, da begyndte jeg at blive forfulgt af dette Skriftsted: „Simon! Simon! se, Satan begjærede Eder, at sigte Eder som Hvede" (Luk. 22, 31); og undertiden løde Ordene saa høit i mine Øren, at jeg en Gang vendte Hovedet om, i den Formening, at Nogen havde raabt efter mig; og jeg tænkte, han havde raabt saa høit, fordi han var langt borte. Jeg har senere tænkt, at denne Stemme blev sendt af Gud for at opmuntre mig til flittig Bøn og stor Aarvaagenhed, og for at lade mig vide, at mørke Skyer trak op, og at en frygtelig Storm snart vilde bryde løs over mit Hoved; men jeg forstod det ikke.

Og jeg erindrer godt, at den Gang Stemmen raabte saa stærkt til mig, var det sidste Gang jeg hørte den. Ja, jeg synes endnu at høre, hvor høit og tydeligt disse Ord: „Simon, Simon" bleve udtalte. Jeg tænkte sandelig, som før sagt, at Nogen i en lang Afstand havde raabt efter mig; og hvorvel det rigtignok ikke var mit Navn, vendte jeg mig dog om, thi jeg troede bestemt, at den, der raabte saa høit, maatte mene mig.

Men saa taabelig og uvidende var jeg, at jeg aldrig hittede paa den sande Aarsag til denne Raaben, skjønt jeg snart efter fik indse, at den kom som et Varsel fra Himlen for at vække mig op, saa at jeg maatte være beredt til at tage mod det, som skulde komme; men jeg grundede kun derover, og kunde ikke begribe Skriftstedets Betydning og hvorfor det saa ofte og saa høit skulde lyde og skralde i mine Øren; men jeg fik snart, som før sagt, erfare Guds Hensigt dermed.

Omtrent en Maaneds Tid derefter brød der en svær Storm løs over mig, og tilredte mig langt værre, end Alt, hvad jeg tilforn havde oplevet; den kom snigende ind paa mig lidt efter lidt; først blev al Trøst mig berøvet, derpaa blev jeg indhyllet i et tykt Mørke, og endelig bleve til min store Forvirring og Forbauselse, hele Strømme af Gudsbespottelser, baade mod Gud, Christus og den hellige Skrift, udgydte over mig. Disse gudsbespottelige Tanker vare af den Art som drager endog Guds og hans eneste elskede Søns Tilværelse i Tvivl — som til Exempel, om Gud og Christus virkelig vare til? Om ikke den hellige Skrift i Grunden var en Fabel, en listig opspundet Fortælling, istedetfor Guds rene og hellige Ord?

Fristeren angreb mig ogsaa med saadanne Spørgsmaal som disse: „Hvorledes kan du vide, at ikke Tyrkerne have en ligesaa god Skrift til Bevis for, at deres Mahomed er Frelseren, som vi for at bevise, at vor Jesus er det? Om jeg da var saa taabelig at tro, at saamange Tusinder i alle Lande og Riger skulde være aldeles uvidende om den rette Vei til Himlen, og at vi alene, som bo i en Afkrog af Jorden, skulde have faaet denne velsignede Kundskab. Enhver anser jo sin egen Religion for den rette, baade

Jøderne, Maurerne, ja endog de groveste Hedninger, og hvad, om nu hele vor Tro paa Christus og den hellige Skrift ikke skulde være andet end Hjernespind?"

Jeg har undertiden forsøgt, at modstaa disse Fristelser ved Hjælp af den velsignede Pauli Ord; men ak! jeg har snart mærket, at Fristeren, naar jeg gjorde dette, fik vendt disse Beviser saaledes mod mig: „Skjønt vi gjøre saa meget Væsen af Paulus og hans Ord, kunne vi, naar det kommer til Stykket, dog ikke vide, om han ikke har været en listig Bedrager, der lagde an paa at besnære med alslags Blændværk, — en Forfører, der arbeidede af alle Kræfter paa sine Medmenneskers Undergang."

Disse gudsbespottelige Tanker (tilligemed mange flere, som jeg nu hverken med Mund eller Pen tør aabenbare) grebe fat paa mig og tyngede formedelst sit store Antal, sin uafladige Vedvaren og brændende Kraft saaledes paa mit Hjerte, at jeg fra Morgen til Aften næsten ikke havde Tanke for noget Andet, ja, det var, som om der i min Sjæl ikke var Plads for andre Tanker; og jeg sluttede deraf, at Gud i sin Vrede havde overgivet min Sjæl til dem, for at de, lig en Hvirvelvind, kunde rive den bort med sig.

Ikkun af den Afsky, jeg følte for disse Tanker, mærkede jeg, at der matte være Noget hos mig, som vægrede sig ved at antage dem. Men det var alene, naar Gud skjænkede mig et lidet Pusterum, at jeg fik Tid til at gjøre denne Betragtning; thi disse Fristelsers Brusen, Voldsomhed og Magt var ellers saa stor, at alle bedre Tanker, ja enhver Erindring om saadanne, derved bleve oversvømmede, druknede og ligesom begravne. Naar jeg blev angreben paa det haardeste af denne Fristelse, fik jeg ofte en uimodstaaelig Lyst til at bande eller sige noget Krænkende eller Bespotteligt om Gud, eller om hans Søn Jesus Christus, eller om den hellige Skrift.

Nu maa jeg vist være besat, tænkte jeg, og til andre Tider igjen var jeg bange for at miste Forstanden; thi istedetfor at love og prise Gud som Andre, foer der, om jeg endog bare hørte ham omtale, en eller anden afskyelig, gudsbespottelig Tanke ud af mit Hjerte; og enten jeg troede, at Gud virkelig

var til, eller at hans Tilværelse kun var en Fabel, kunde jeg dog ingen Kjærlighed, Fred eller nogetsomhelst Naadestegn spore hos mig.

Dette styrtede mig i den dybeste Fortvivlelse, thi jeg troede, at de, som Gud elskede, kunde umuligt komme i en saadan Tilstand. Efterat have været stærkt anfegtet, har jeg ofte sammenlignet mig selv med et Barn, som en Taterkone har snappet op i sine Arme, og bortført fra Fædreland og Forældre. Ogsaa jeg spændte undertiden ud med Benene og skreg og raabte af fuld Hals; men jeg var ligesom bunden under Fristelsens Vinger og blev drevet bort af Vinden. Jeg kom ogsaa til at tænke paa Saul og den onde Aand, med hvilken han var besat, og var bange for at min Tilstand var lig hans. (1 Sam. 16, 14.)

Naar jeg i denne Tid hørte Nogen tale om Synd mod den Helligaand og hvori den bestod blev jeg opægget af Fristeren til at ønske at begaa den Synd, og det var som om jeg hverken kunde, maatte eller skulde finde Ro, førend jeg havde begaaet den. Jeg havde nu ikke nok med at begaa andre Synder, men vilde bestemt ogsaa begaa denne; jeg tænkte, det kunde maaske være muligt, at begaa den ved at udtale et eneste Ord, og det forekom mig tidt, som om min Mund vilde udtale Ordet, enten jeg selv vilde det eller ei; ja, jeg blev saa haardt angreben af denne Fristelse, at jeg ofte har været i Begreb med at lægge Haanden paa Munden for ikke at udtale Ordet, og til andre Tider har jeg af samme Aarsag været ved at styrte mig hovedkulds ned i en eller anden Mudderpøl.

Og nu kom jeg atter til at tænke paa Hundens og Paddens Tilstand, og holdt for, at hverken de eller nogen anden Guds Skabning befandt sig i en saa skrækkelig Tilstand som jeg og alle Uomvendte. Ja jeg havde med Glæde villet bytte Stilling med Hunden og Hesten, da jeg vidste, at de ikke havde Sjæle, der kunde blive fordømte til Helvedes evige Straf, eller kunde synde som jeg. Og det, som endnu mer forøgede min Bekymring var, at hvorvel jeg indsaa dette, følte det og blev ligesom sønderknust ved Tanken derom, kunde jeg dog ikke spore i min Sjæl det allersvageste Ønske efter Forbedring.

Ogsaa følgende Skriftsted rev og sled min Sjæl under al denne Forvirring: „De Ugudelige ere som Havet, der er oprørt; thi det kan ikke være stille, og dets Vand udkaster Skarn og Dynd. Der er ikke Fred, sagde min Gud, for de Ugudelige.“ (Es. 57, 20. 21.)

Mit Hjerte var nu til sine Tider overmaade haardt; om jeg havde villet give tusinde Daler for en Taare, kunde jeg umuligt have fældet een. Den Tanke, at dette skulde være min Lod, gjorde mig meget nedslaaet. Jeg saa, at Enkelte kunde sukke under og begræde sine Synder, at Andre kunde fryde sig i Gud og prise ham for Christus, og at atter Andre kunde i al Rolighed tale om og med Glæde erindre Guds Ord, medens jeg blev kastet hid og did af den hylende Storm. Dette gjorde mig meget forsagt; jeg ansaa min Stilling for eneſtaaende og begræd bitterligen min haarde Skjæbne; men hvorledes jeg skulde komme ud af eller blive befriet fra denne Tilstand, det vidste jeg ikke.

Saalænge denne Fristelse varede, hvilket kunde være et Aars Tid, blev jeg plaget af de allerskrækkeligste Anfegtelser, hvergang jeg forrettede nogen af de gudelige Pligter. Ja det var ved saadanne Leiligheder, at Djævelen angreb mig heftigst. Naar jeg hørte Guds Ord, tog Ukydskhed, alslags Tvivl og Gudsbespottelse min Sjæl fangen; læste jeg, saa fik jeg pludselig det Indfald at drage i Tvivl Alt, hvad jeg havde læst; og min Aand var undertiden i den Grad adspredt og optagen af andre Tanker, at jeg hverken forstod, agtede paa eller huskede saa meget som en eneste Sætning af Alt hvad jeg Øieblikket iforveien havde læst.

Men det var især under Bønnen at jeg paa denne Tid led mest. Jeg troede undertiden, at Djævelen var bag mig og trak mig i Klæderne. Medens jeg bad, holdt han uafladelig paa med at forestille mig, at jeg maatte afbryde og slutte for denne Gang. „Skynd dig nu og bliv færdig,“ sagde han, „du har bedet længe nok;“ og saaledes forsøgte han paa alle mulige Maader at forstyrre mig. Undertiden satte han mig saadanne ugudelige Tanker i Hovedet som disse, at jeg maatte bede til eller for ham. Undertiden kom jeg til at

tænke paa det Sted hos Matthæus: „Om du vil falde ned og tilbede mig.“ (Matth. 4, 9.)

Ogsaa naar mine Tanker vare adspredte under Udøvelsen af denne min Pligt, og jeg gjorde alt muligt for at berolige min Aand og at henvende den til Gud, gjorde Fristeren sit Yderste for at forstyrre mig. Han forsøgte at bortlede mine Tanker fra Gud ved at foregjøgle mit Hjerte og min Indbildningskraft Billedet af en Busk, en Oxe, en Feiekost eller noget Lignende, for at jeg skulde tilbede disse. Det lykkedes ham ogsaa, (især til sine Tider) i den Grad at fæste min Aand paa disse Gjenstande, at det var som om jeg ikke kunde tænke paa eller bede til noget Andet end disse eller lignende Ting.

Dog til enkelte Tider aabenbarede Gud sig for mig paa en tydelig og rørende Maade, og da blev jeg paa det stærkeste overbevist om Evangeliets Sandhed, og hvor gav ikke mit Hjerte ved disse Leiligheder sine Følelser Luft i hjerteskjærende Sukke! Ethvert Ord, jeg udtalte, kom fra mit Hjerte, med dyb Smerte anraabte jeg Gud om at være mig naadig; men da berøvedes jeg atter Modet ved saadanne taabelige Indbildninger som disse, at Gud bare spottede over mine Bønner og endog sagde i de hellige Engles Paahør: „Denne arme Stakkel higer meget efter mig, som om jeg ikke bedre kunde anvende min Naade, end paa Saadanne som han. Ak! arme Sjæl! hvor du dog bedrager dig. Det er ikke saadanne som du, der tilkomme at begunstiges som de Udvalgte.“

Saa har Fristeren igjen paa denne Maade villet afskrække mig: „Du brænder efter at faa Naade, men jeg skal nok kjøle dig; den Stemning, du nu er i, vil ikke vare bestandig. Mange have været ligesaa varme som du, men jeg har dæmpet deres Iver“ (og herved viste han mig de af mine Bekjendte, som vare frafaldne). Nu blev jeg bange for at det skulde gaa mig ligedan, men var dog glad over, at jeg var kommen paa Tanke derom, thi „jeg kan ialfald vaage,“ tænkte jeg, „og passe godt paa.“ „Det hjælper ikke,“ sagde Satan, „jeg bliver dig alligevel for slem; jeg vil kjøle dig

umærkeligt, gradvis, lidt efter lidt. Hvad bryder jeg mig," sagde han, „om syv Aar gaa hen, førend jeg kan gjøre dit Hjerte koldt, naar det blot lykkes mig tilsidst! Uafladelig Vuggen dysser et grædende Barn i Søvn; naar jeg trænger haardt ind paa dig, skal det nok gaa. Skjønt du for Øieblikket er brændende hed, kan jeg dog rive dig bort fra Ilden; inden kort Tid har jeg dig kold."

Dette satte mig i den pinligste Forlegenhed, thi jeg troede, at naar jeg for Øieblikket ikke var beredt til at dø, vilde jeg, jo længere jeg levede, endnu mindre blive det; Tiden vilde kun faa mig til at glemme Alt, og udslette enhver Tanke om Syndens Afskyelighed, Himlens Værd og min Trang til Christi Blod for at vaske mig ren; men jeg takker Jesus Christus for, at dette ikke fik mig til at ophøre med mine Nødskrig, men tvertimod var Aarsag i, at jeg raabte mere og mere, lig hende, der mødte Ægteskabsbryderen. (5 Mos. 22, 25—26.) Og efter i længere Tid at have lidt af saadanne Tanker, fik jeg megen Trøst af dette Skriftsted: „Thi jeg er vis paa, at hverken Død, ei heller Liv, ei heller Engle, ei heller Fyrstendømmer, ei heller Magter, ei heller det Nærværende, ei heller det Tilkommende, ei heller det Høie, ei heller det Dybe, ei heller nogen anden Skabning skal kunne skille os fra Guds Kjærlighed i Christo Jesu, vor Herre." (Rom. 8, 38—39.) Og nu haabede jeg, at et langt Liv ikke vilde blive mig til Fordærvelse eller faa mig til at gaa glip af Himlen.

Under denne Fristelse erholdt jeg ogsaa anden Bistand, endskjønt jeg ikke rigtig kunde tage imod den; Ordene i Jeremias 3die Kapitel 1ste Vers trøstede mig noget, og samme var Tilfældet med en Betragtning, som jeg gjorde over samme Kapitel fjerde Vers, nemlig, at hvorvel vi ved Ord og Gjerning have gjort alt det Onde, vi formaaede, burde vi dog raabe til Gud: „Min Fader, du er min Ungdoms Leder," og vende tilbage til ham.

Engang fik jeg ogsaa et saligt Øieblik ved at tænke paa Ordene i 2 Kor. 5, 21: „Thi den, som ikke vidste af Synd, haver han gjort til Synd for os,

paa det vi skulle i ham vorde retfærdig for Gud." Jeg husker, at da jeg en Dag sad i en Nabos Hus, og bedrøvet ved Tanken om mine mange Synder sagde til mig selv: „Hvilken Grund har jeg da til at tro, at et saa ugudeligt og forvorpent Menneske som jeg har været, skal nogensinde faa Himmerige til Arv?" at min Sjæl da blev greben af disse Ord: „Hvad skulle vi da hertil sige? Er Gud for os, hvo kan da være imod os?" (Rom. 8, 31.) Følgende Skriftsted var ogsaa en Hjælp for mig: „Thi jeg lever, og I skulle leve." (Joh. 14, 19.) Alle disse trøstefulde Ord vare dog ikke andet end Vink, svage Hentydninger og korte Besøg, skjønt meget behagelige, saalænge de varede; men de bleve desværre, ligesom Peters Dug, optagne igjen til Himlen. (Ap. Gj. 10, 16.)

Derefter behagede det dog Herren i sin Naade paa en tydeligere Maade at aabenbare sig for mig og at befri mig, ikke alene fra Byrden af de Synder, som tyngede paa min Samvittighed, men endog fra Tanken om dem; ja Fristelsen ophørte nu ganske, og jeg erholdt, lig andre Kristne, min aandelige Forstand tilbage.

Da jeg en Dag reiste paa Landet og grundede over mit Hjertes Ugudelighed og Fordærvelse, og med dyb Bekymring tænkte paa det Fiendskab, som herskede mellem min Sjæl og Gud, erindrer jeg at dette Skriftsted pludselig randt mig i Sinde: „Han gjorde Fred formedelst hans Korses Blod," (Kol. 1, 20); disse Ord viste mig atter og atter, at Gud og min Sjæl vare forligte ved hans Blod, ja, jeg indsaa at Guds Retfærdighed og min syndige Sjæl kunde, formedelst hans Blod, omfavne og kysse hinanden. Denne var en sand Glædes Dag for mig; gid jeg aldrig maa komme til at glemme den.

Ogsaa en anden Gang, da jeg sad ved Kaminen i mit eget Hus og grublede over min Elendighed, opmuntrede Herren mig ved disse uskaterlige Ord: „Efterdi da Børnene ere delagtige i Kjød og Blod, er han iligemaade bleven delagtig deri, paa det at han ved Døden skulde gjøre den magtesløs, som havde Dødens Vælde, det er Djævelen, og befri dem, saamange som formedelst Dødens Frygt vare under Trældom al deres Livs Tid." (Ebr. 2,

14, 15). Og saa dybt var det Indtryk, disse Ord gjorde paa min Sjæl, at jeg to Gange var færdig til at besvime, der hvor jeg sad, dog ikke af Sorg og Angst, men af overvættes Glæde og Fred.

Paa denne Tid hørte jeg til den gudfrygtige Pastor Giffords Menighed, og hans Veiledning bidrog ved Guds Hjælp ikke lidet til min Bestyrkelse i Troen. Denne gode Mand lagde især an paa at befri Guds Folk fra alle de haarde og falske Troesmeninger, som vi fra Naturen af ere tilbøielige at nære; og han bad os fremfor Alt ikke udenvidere at tro paa, hvad Andre sagde, men oprigtig og af ganske Hjerte bede til Gud om, at det maatte behage ham i Alt, hvad der vedkommer Frelsen, at lære os Sandheden at kjende, og formedelst sin Aand og sit hellige Ord stadfæste os i den sande Tro. „Thi gjør I ikke dette," sagde han, „da ville I, som ingen Beviser have faaet fra Himlen paa Sandheden af Eders Tro, erfare, naar Fristeren haardt angriber eder, at I fattes den Hjælp og den Kraft til at staa imod, som I en Gang indbildte eder at have."

Dette Raad passede godt for mig; thi jeg havde ved den sørgeligste Erfaring lært Sandheden af hans Ord at kjende; jeg havde tydelig følt, at ingen Dødelig, (især naar Djævelen frister ham) kan tro, at Jesus Kristus er Herre, undtagen ved Hjælp af den Helligaand. Jeg mærkede derfor, at min Sjæl formedelst Naaden var villig til at antage denne Lære, og jeg bad til Gud, at han i Alt, som vedkom hans Ære og min Salighed, ikke vilde lade mig savne den himmelske Veiledning; thi nu saa jeg klart, at der var en himmelvid Forskjel mellem den indbildte Tro, som grunder sig paa menneskelig Visdom, og den sande Tro, som kommer af Gud, naar et Menneske gjenfødes. (1 Joh. 5, 1).

O, hvor blev nu ikke min Sjæl af Gud ført fra den ene Sandhed til den anden, ja ligefra Kristi Fødsel og Krybbe til hans Himmelfart og Gjenkomst fra Himlen for at dømme Verden.

Nu indsaa jeg i Sandhed, hvor barmhjertig den store Gud var imod mig; thi jeg kan ikke erindre, at jeg anraabte ham om at aabenbare mig

Noget, som det ikke ogsaa behagede ham at gjøre; jeg mener, at der i Jesu Kristi Evangelium ikke findes et eneste Sted, der i sin Tid ikke blev oplyst for mig. I de fire Evangelier fandt jeg de klareste Beviser for Sandheden af Guds underfulde Gjerning, at ofre sin enbaarne Søn for at frelse os, og hvad der angik dette, lige fra Jesu Undfangelse og Fødsel til hans Gjenkomst paa Dommens Dag blev tydeliggjort for mig; det var, som om jeg selv havde været tilstede ved hans Fødsel, selv havde seet ham voxe op, selv havde seet ham vandre igjennem Verden fra Krybben til Korset; og da han saa havde naaet sin tunge Vandrings Maal, var det som om jeg selv havde været Vidne til den Blidhed, hvormed han lod sig nagle fast paa Træet for mine Synder og Misgjerningers Skyld. Og medens jeg grundede over alle hans Lidelser, kom jeg pludselig til at tænke paa de Ord: „I ere forløste med Kristi dyrebare Blod, som et ustraffeligt og lydeløst Lams, som vel forud var bestemt, før Verdens Grundvold blev lagt.“ (1 Petr. 1, 18—20).

Naar jeg er kommen til at tænke paa Jesu Opstandelse og har erindret de Ord: „Rør ikke ved mig“ (Joh. 20, 17), da har jeg været tilmode, som om jeg havde seet ham stige ud af Graven, glad over at han var opstanden og havde vundet Seier over frygtelige Fiender. I Aanden har jeg ogsaa seet ham som Menneske, siddende for min Skyld ved Gud Faders høire Haand, og er endog bleven vist, hvorledes hans Gjenkomst for at dømme Verden med Kraft og megen Herlighed, en Gang vil ske, og i Alt dette er jeg bleven bestyrket ved følgende Skriftsteder: Ap. Gj. 1, 9. 10; 7, 56; 10, 42; Ebr. 7, 24; 9, 28; Aabenb. 1, 18; 1 Thess. 4, 17. 18.

Engàng tvivlede jeg meget om, hvorvidt Jesus Christus var Menneske saavelsom Gud, og Gud saavelsom Menneske; og i den Tid hjalp det sandelig ikke, hvad man saa sagde til mig; thi Alt hvad der ikke var bleven stadfæstet ved Beviser fra Himlen, holdt jeg for saagodtsom Intet; og ansaa mig ikke for befæstet i nogen Sandhed, uden ved Guds Hjælp. Min Uvished i denne Sag bekymrede mig som sagt meget, og jeg vidste slet ikke, hvorledes jeg skulde erholde Oplysning. Endelig stødte jeg paa de Ord i Aabenbaringens

5, 6: „Og jeg saa, og se, midt imellem Tronen og de fire Dyr, og midt imellem de Ældste stod et Lam.“ „Midt imellem Tronen,“ tænkte jeg, „der er Guddommen; midt imellem de Ældste, der er Manddommen;“ o! jeg syntes dette var som om en Lysstraale foer igjennem mig; det var en trøstefuld Tanke og stillede min Sjæl aldeles tilfreds. Følgende Skriftsted bidrog heller ikke lidet til at opklare Sagen for mig: „Thi et Barn er født os, en Søn er given os, og Fyrstendømmet skal være paa hans Skulder, og hans Navn kaldes Underlig, Raadgiver, vældige Gud, Evigheds Fader, Fredsfyrste.“ (Esaias 9, 6.)

Og foruden at oplyse mig ved sit hellige Ord behagede det Gud paa tvende andre Maader at befæste mig i Sandheden: den ene var ved at vise mig Kvækernes Vildfarelser, og den anden Syndens Straf; thi derved at Kvækerne modsatte sig Sandheden, kom jeg til flittigere at læse i Skriften, og blev da af Gud paa en underfuld Maade bestyrket i den sande Tro.

De Vildfarelser, som disse Mennesker dengang holdt fast paa, vare: 1. At den hellige Skrift ikke var Guds Ord. 2. At alle Mennesker have Christi Aand, Naaden, Troen o. s. v. 3. At Jesus Christus ved at dø paa Korset for 1600 Aar siden ikke fyldestgjorde den guddommelige Retfærdighed for Folkets Synder. 4. At de Hellige have Christi Kjød og Blod inden i sig. 5. At saavel de Godes som de Ondes Legemer, der ligge begravede paa vore Kirkegaarde, ikke skulle gjenopstaa. 6. At Opstandelsen hos de Gudfrygtige allerede har fundet Sted. 7. At det Menneske, Jesus, som blev korsfæstet mellem to Røvere paa Golgatha i Kanaans Land ved Jerusalem, ikke er opstanden fra de Døde. 8. At han, den samme Jesus, som døde ved Jødernes Hænder, ikke skal gjenkomme som Menneske for at dømme Verden o. s. v.

De udbredte i de Dage mange andre afskyelige Vildfarelser, og jeg kom derved til nøiere at undersøge Skriften, som oplyste mig og ikke alene befriede mig fra al Tvivl, men trøstede og befæstede mig i Sandheden. Og Tanken om Syndens Strafskyldighed var, som jeg før har sagt, ogsaa en stor Hjælp

for mig; thi naar den tyngede paa min Samvittighed, blev den, ved Christi dyrebare Blod, atter og atter borttaget, og min Samvittighed blev ifølge Skriften gjort ren. O, mine Venner! beder endelig til Gud, at han maa aabenbare Jesus Christus for eder; Ingen lærer som han.

Det vilde her optage for megen Tid omstændeligt at fortælle eder, paa hvilken Maade Gud fandt for godt at befæste mig i Troen, hvorledes han førte mig hen til sit Ord forklarede det for mig, lod det lyse paa min Vei, tage Bolig i mit Hjerte, tale med mig, trøste mig Gang efter Gang, og hvorledes han overbeviste mig om Evangeliets Guddommelighed og aabenbarede for mig Meget om sit eget, sin Søns og den Helligaands Væsen.

Ikkun dette vil jeg sige, skjønt jeg før har fortalt eder det, at det i Almindelighed behagede Gud at bruge denne Fremgangsmaade med mig: først at lade mig hjemsøges af Fristelser og derefter at aabenbare mig Sandheden; og naar jeg sønderknust ved Tanken om mine store Synder var nær ved at bukke under, opmuntrede han min Sjæl ved Synet af Christus paa Korset, ja bestænkte den i den Grad med Jesu Blod, at der i den samme Samvittighed, hvor et Øieblik før Loven havde arbeidet og straffet, Guds Kjærlighed og Fred formedelst Christus indfandt sig.

Jeg tænkte nu at jeg fra Himlen havde erholdt et Bevis for min Frelse, behængt med mange gyldne Segl, herlige at skue. Med stor Glæde kom jeg alle Naadens Aabenbaringer ihu, og ønskede længselsfuldt, at den sidste Dag maatte være oprunden, for at jeg kunde falde i Henrykkelse over og i al Evighed opflammes ved Synet af og Samkvemmet med ham, hvis Hoved blev smykket med en Tornekrone, hvis Ansigt blev spyttet paa, hvis Legeme blev saaret, og hvis Sjæl blev givet til Offer for mine Synder; og medens jeg tilforn bestandig skjælvende havde ligget ved Helvedes Gab, var jeg nu kommen saa langt bort derfra, at jeg neppe, naar jeg saa tilbage, kunde skjelne det. „Ak!" tænkte jeg „gid jeg blot var firsindstyve Aar gammel, saa at jeg snart kunde indgaa til den evige Hvile."

Men førend jeg var sluppen saavidt fri fra mine Fristelser, ønskede

jeg meget at lære nogen gudfrygtig Mands Erfaring at kjende, der havde skrevet flere hundrede Aar førend jeg blev født; thi jeg troede, at de, som skrev i vore Dage (jeg beder dem nu tilgive mig denne Tanke), skrev kun om, hvad Andre havde følt og oplevet, eller forsøgte ved Hjælp af sine gode Evner, at besvare de Spørgsmaal, som satte Andre i Forlegenhed, uden selv at gaa ned i Dybet.

Nu, efter i længere Tid at have ventet forgjæves paa at se mit Ønske opfyldt, lod Gud, som leder alle vore Veie, en Dag en Bog af Martin Luther falde mig ihænde; det var hans Fortolkning af Galaterbrevet. Jeg glædede mig nu meget over, at saa gammel en Bog var falden mig i Hænderne, en Bog, i hvilken jeg, efterat have bladet lidt deri, fandt min Tilstand saa udførlig og grundig behandlet, at det var som om Bogen var bleven skreven ud af mit eget Hjerte. Jeg studsede over dette; thi denne Mand, tænkte jeg, kunde jo umuligt kjende til de Christnes Tilstand nuomstunder, og maa derfor nødvendigvis have skrevet af egen Erfaring.

I denne Bog udforsker han ogsaa paa det dybsindigste Aarsagen til mange Fristelser, saasom Gudsbespottelse, Fortvivlelse og Lignende, og viser, at Mose Lov, saavelsom Djævelen, Døden og Helvede, spille en stor Rolle deri. Dette forekom mig i Førstningen neppe troligt, men ved nøiere at tænke efter, mærkede jeg dog, at det var sandt. Det er dog ikke min Mening her at være omstændelig; jeg synes kun at jeg ikke kan andet end forkynde for alle Mennesker, at jeg for min Part foretrækker denne Martin Luthers Bog over Galaterbrevet, for alle andre Bøger jeg nogensinde i mit Liv har læst, som en Bog der upaatvivlelig bedst passer for en saaret Samvittighed.

Og nu troede jeg, at jeg elskede Christus høit; o! det var, som om min Sjæl hang fast ved ham, som om han var den eneste Gjenstand for alle mine Tilbøieligheder; min Kjærlighed til ham var brændende som Ild, og jeg tænkte, som Job siger, at jeg skulde opgive Aanden i min Rede (Job 29, 18). Men jeg indsaa desværre snart, at den store Kjærlighed var altfor svag, og at jeg, som troede mig Christus saa hengiven, var for en Ubetyde-

ligheds Skyld istand til at opgive ham. Gud veed paa bedste Maade at ydmyge os, og han kan bøie selv det stolteste Mod. Snart derefter blev min Kjærlighed prøvet tilgavns.

Thi efterat Herren paa denne Maade saa naadigen havde befriet mig fra Djævelens frygtelige Fristelser, havde befæstet mig saa stærkt i Troen paa hans hellige Evangelium og skjænket mig saa megen Trøst og saa mange velsignede Beviser paa min Arveret formedelst Christi Blod til Himlen og Saligheden, blev jeg af Fordærveren fristet paa en endnu frygteligere Maade end nogensinde tilforn.

Og Fristelsen var at skilles fra denne saa kjære og velsignede Christus og at bytte ham bort mod Noget af denne Verdens Goder — ja mod Hvadsomhelst. I over et Aar blev jeg uafladelig forfulgt af denne Fristelse, saa at jeg ingen Dag var fri for den, stundom ikke saa meget som en Time i flere Dage, uden naar jeg sov.

Og omendskjønt jeg var overbevist om, at de, som en Gang ere blevne forenede med Christus, (hvad jeg, formedelst Naaden, haabede havde været Tilfældet med mig) aldrig igjen kunde tabe ham — „I skal ikke sælge Landet med en fuldkommen Afhendelse, thi Landet hører mig til," siger Herren, 3 Mos. 25, 23 — blev jeg dog harmfuld over mit utaknemmelige Hjerte, naar jeg tænkte paa, at min Sjæl skulde nære fiendtlige Tanker mod Christus, mod Jesus, som havde gjort saa uendelig meget for mig; og dog var det paa den Tid næsten ikke andet end gudsbespottelige Tanker, der opsteg i mit Hjerte.

Men hverken den Afsky, jeg følte for denne Fristelse, eller de mange Forsøg, jeg gjorde paa at modstaa samme, formaaede i ringeste Grad at formindske dens Hyppighed eller svække dens Kraft; thi den blandede sig i den Grad med alle mine andre Tanker, at jeg hverken kunde spise, bøie mig ned efter en Knappenaal, hugge Ved eller kaste saa meget som et Blik paa Noget, uden strax at blive angreben af denne Fristelse: Sælg Christus for Dette, eller sælg ham for Hint; sælg ham for hvad det skal være, naar bare du sælger ham.

Til sine Tider jagede disse Ord: „Sælg ham, sælg ham, sælg ham,“ mindst hundrede Gange efter hverandre gjennem min Aand, og har jeg da maattet staa i hele Timer i en saadan Stilling, som om jeg med legemlig Kraft havde formaaet at kjæmpe mod denne skrækkelige Fristelse; thi jeg frygtede for, at der i mit Hjerte skulde opstige en eller anden Tanke, der før jeg selv vidste af det kunde komme til at samtykke deri; og Fristeren har undertiden faaet mig til at tro, at jeg virkelig havde samtykket deri, og da kunde jeg, i flere Dage være tilmode, som om jeg laa udstrakt paa Pinebænken.

Tanken om, at jeg maaske engang i Tiden vilde komme til at bukke under for denne Fristelse, satte mig i en saadan Skræk, at endog mit Legeme formedelst Aandens frygtelige Spænding kom i en uafladelig Bevægelse; jeg slog omkring mig med Hænder og Albuer, og i samme Øieblik som Fordærveren sagde: „Sælg ham, sælg ham,“ svarede jeg: „Jeg vil ikke, jeg vil ikke, nei, ikke for tusinde, tusinde, tusinde Verdener;“ og jeg udtrykte mig saaledes af Frygt for at jeg under disse frygtelige Anfald maaske kunde komme til at værdsætte ham for lavt. Dette gik ofte paa, indtil jeg tilsidst neppe vidste, hvor jeg var eller hvad jeg gjorde.

Naar det var paa det Allerværste, fik jeg ikke engang spise i Fred, men maatte saasnart jeg satte mig tilbords strax begive mig bort igjen for at bede. „Nu faar det være med Spisningen; nu har du ikke Tid“ — saa skinhellig kan denne Djævel til sine Tider være. Naar jeg blev fristet paa denne Maade, pleiede jeg at sige: „Jeg holder jo paa at spise nu, lad mig dog først blive færdig.“ — „Nei,“ sagde han da, „nu i Øieblikket, ellers gjør du Gud imod og foragter Christi Befalinger.“ Dette gjorde mig rent fortvivlet; thi paa Grund af min syndige Natur (jeg antog, at disse Tilskyndelser maatte komme fra Gud) troede jeg, at naar jeg negtede at følge dem, vilde det være det samme som at ringeagte Gud, og i saa Fald havde det jo været ligesaa strafværdigt, som om jeg aabenbart havde overtraadt Guds Befalinger.

Dog for at fatte mig i Korthed, saa skete det, at da jeg en Morgen laa

i min Seng, blev jeg som sædvanligt heftigen angreben af hin Fristelse, nemlig at sælge Christus og at skilles fra ham. De frygtelige Ord: „Sælg ham," fore mig uafladeligt gjennem Tankerne, og det saa hurtigt som et Menneske er istand til at udtale dem. Som sædvanligt svarede jeg mindst tyve Gange efter hverandre: „Nei, nei, ikke for tusinde, tusinde, tusinde Verdener." Men endelig, efter en lang og voldsom Kamp, der gjorde mig næsten aandeløs, følte jeg denne Tanke gaa ligesom et Knivstik tvers igjennem mit Hjerte: „Vil han da endelig gaa, saa lad ham gaa," og syntes ogsaa at føle mit Hjerte frivilligt at samtykke deri. Ak! den Satans Udholdenhed! Ak! det menneskelige Hjertes Fordærvelse!

Nu var Slaget vundet, og overvældet ved Tanken om min store Strafskyldighed, faldt jeg lig en Fugl, som skydes fra Toppen af et høit Træ, ned i den dybeste Fortvivlelse. I denne Tilstand klædte jeg mig paa og slentrede ud paa Marken, men Gud veed det var med saa tungt et Hjerte, som det vel er muligt for en Dødelig at have; i hele to Timer var jeg som en levende Død, for hvem der intet Haab er om Redning, — ja som En, der allerede er bleven overgiven til den evige Straf.

Derpaa greb mig dette Skriftsprog: „Eller en Vanhellig som Esau, der for en eneste Ret Mad afhændede sin Førstefødselsrettighed. Thi I vide, at han og derefter, der han vilde arve Velsignelsen, blev forskudt. Thi han erholdt ingen Forandring i Beslutningen, alligevel han søgte efter den med Graad." (Ebr. 12, 16. 17.)

Nu var jeg som en Lænkebunden; jeg følte mig som indespærret lige til Dommedagen, og i hele to Aar tænkte jeg ikke paa Andet end at jeg tilsidst vilde blive fordømt. Jeg siger at jeg ikke tænkte paa Andet, naar undtages nogle faa Lindrings-Dieblikke, som i det Følgende vil sees.

Disse Ord vare for min Sjæl som Jernlænker for mine Ben; i flere Maaneder løde de uafladeligt i mine Øren. Men da jeg, nedbøiet af Sorg og Bekymring over min elendige Tilstand og begrædende min haarde Skjæbne, at en saadan Tanke skulde opstige i mit Hjerte, en Dag spadserede mellem

Klokken ti og elleve under nogle Træer, faldt disse Ord mig pludseligt ind: „Christi Blod renser fra al Synd.“ Min Aand livnede nu op igjen, og med det samme blev jeg greben af dette Skriftsted: „Jesu Christi, Guds Søns, Blod renser os fra al Synd.“ (1 Joh, 1, 7).

Nu begyndte min Sjæl at faa Fred, og jeg syntes at se Fristeren liste sig hemmeligt bort, som om han skulde være skamfuld over, hvad han havde gjort. Paa samme Tid blev Forholdet mellem mine Synder og Kristi Blod fremstillet saaledes for mig, at mine Synder havde i Sammenligning med Christi Blod ikke mere at betyde, end en liden Jordklump eller Sten mod den vide Mark omkring mig. Denne Betragtning var i nogle Timer meget opmuntrende for mig, og jeg syntes, formedelst Troen, at se Guds Søn, lidende for mine Synder. Men dette trøstefulde Syn forlod mig desværre snart, og jeg blev atter nedtynget af den alt overveiende Tanke om min grændseløse Strafskyldighed.

Det var dog fornemmelig det før omtalte Skriftsted angaaende Esau, der solgte sin Førstefødselsrettighed, som aldeles berøvede mig Haabet; dette Skriftsted stod hele Dagen for mig og nedtrykte mig i den Grad, at jeg ikke paa nogen mulig Maade kunde reise mig op igjen; thi saasnart jeg i min dybe Bedrøvelse søgte Trøst af dette eller hint Skriftsted, stode disse Ord levende for mig: „Thi I vide, at han og derefter, der han vilde arve Velsignelsen, blev forskudt. Thi han erholdt ingen Forandring i Beslutningen, alligevel han søgte efter den med Graad.“

Det er sandt, at jeg undertiden erholdt en liden Trøst ved at tænke paa det Sted hos Lukas, hvor det heder: „Men jeg bad for dig, at din Tro ikke skal aflade.“ Denne Trøst var desværre kun af liden Varighed; heller ikke kunde jeg begribe, naar jeg ret tænkte over min Tilstand, at et Menneske, der havde syndet som jeg, kunde blive et Naadens Barn. Denne tunge, haabløse Tanke rev og sled min Sjæl i mange Dage.

Da begyndte jeg med sørgmodigt Hjerte omhyggelig at undersøge min Synds Beskaffenhed og Størrelse og at se efter i den hellige Skrift, om jeg

ikke der kunde opdage en trøstefuld Forjættelse. Snart blev min Opmærksomhed fæstet paa Markus 3, 28: „Alle Synder kunne forlades Menneskens Børn, ogsaa Bespottelser, i hvor store Bespottelser de end tale.“ Jeg troede i første Øieblik, at dette Sted indeholdt en stor og herlig Forjættelse, men syntes dog ved nøiere Betragtning, at det maatte antages mere at vedkomme dem, der i den naturlige Tilstand have begaaet de her omtalte Synder, men at det aldeles ikke kunde vedkomme mig, som efterat have erholdt Oplysning og Naade, tiltrods for al Guds Godhed, havde ringeagtet Christus saa dybt.

Jeg frygtede derfor meget for, at den skrækkelige Synd jeg havde begaaet, skulde være den utilgivelige, som bliver saaledes omtalt i Skriften: „Men hvo, som taler bespotteligt mod den Helligaand, haver evindelig ingen Forladelse, men er skyldig til en evig Dom.“ (Mark. 3, 29). Og jeg var destomere tilbøielig til at tro, at min Synd virkelig var den her omtalte, naar jeg læste det anførte Sted i Brevet til de Ebræer: „Thi I vide, at han og derefter, der han vilde arve Velsignelsen, blev forskudt. Thi han erholdt ingen Forandring i Beslutningen, alligevel han søgte efter den med Graad.“ Disse Ord forfulgte mig uafladeligt og gav mig ingen Fred.

Og nu var jeg bleven mig selv til en Byrde og en Gru; ja paa denne Tid lærte jeg først hvad det vil sige at være kjed af at leve og dog bange for at dø. O, med hvilken Glæde havde jeg ikke dengang byttet Stilling med hvemsomhelst, der ikke lignede mig; thi den Tanke at min Synd ikke kunde forlades, og at jeg umuligt kunde befries fra den tilkommende Vrede, var ligesom fastgroet i min Sjæl.

Jeg begyndte nu at kalde mig den forbigangne Tid tilbage i Erindringen, og harmfuld over at mit Hjerte skulde bukke under for disse Angreb ønskede jeg tusinde Gange, at den Dag, da jeg skulde fristes til at begaa en saadan Synd, først senere maatte komme; thi jeg troede nu at jeg langt heller vilde lade mig sønderlemme, end samtykke i et saa afskyeligt Forslag. Men ak! Alle disse Tanker, Ønsker og Beslutninger kom nu for sent til at hjælpe mig; Tanken var faren gjennem mit Hjerte, og jeg tænkte at Gud vist havde op-

givet mig, og at det derfor var ude med mig. „Ak!" tænkte jeg, „gid jeg var som i de Dage, i hvilke Gud bevarede mig!" (Job 29, 2).

Men da jeg kun med Skræk kunde anse mig for fortabt, begyndte jeg at sammenligne min Synd med Andres, for at se om nogen af alle dem, som ere blevne frelste, muligens havde begaaet den samme Synd, som jeg. I den Hensigt grundede jeg længe over Davids Ægteskabsbrud og begaaede Mord og fandt, at det i Sandhed var afskyelige Forbrydelser, der endog vare blevne begaaede efter at han havde erholdt Oplysning og Naade; men ved nøiere at tænke efter fik jeg indse, at han ved sine Synder kun havde overtraadt Mose Lov, og kunde derfor, ifølge Ordet, renses ved Christi Blod fra dem alle; jeg derimod havde syndet mod Evangeliet, ja mod Christus selv, jeg havde jo solgt min Frelser.

Naar jeg saa igjen kom til at tænke paa, at jeg foruden min Arvesynd skulde have gjort mig skyldig i en saa frygtelig Overtrædelse som denne, var jeg tilmode som om mit Legeme blev sønderlemmet paa Pinebænken. Hvad, tænkte jeg, har jeg da ikke nok med at begaa andre Synder? Maa det absolut være „den store Overtrædelse"? (Salm. 19, 15). Maa „den Onde" røre ved min Sjæl? (1 Joh. 5, 18). Ak, hvor alt dette stak mit Hjerte som en Braad!

„Hvad," tænkte jeg, „gives der kun en eneste Synd, som er utilgivelig, kun en eneste Synd, som lukker Døren for Guds Naade? Og maa jeg begaa den? Maa det absolut være den? Er der, blandt saa mange Millioner Synder, kun en eneste, som ikke kan forlades og maa jeg begaa just den? Ak! hvilken frygtelig Synd! hvilket ulykkeligt Menneske!" Alt dette sønderknuste og forvirrede mig i den Grad, at jeg ikke vidste hvad jeg skulde gribe til, eller hvor jeg skulde tye hen; ja det var undertiden, som om jeg skulde miste Forstanden, og dertil kom, for end mere at forøge min Elendighed, at hine Ord om Esau spøgede uafladeligt for mig: „I vide, at han og derefter, der han vilde arve Velsignelsen, blev forskudt." Ak! Ingen uden jeg eller En, der har gjennemgaaet det Samme, kan gjøre sig et Begreb om den frygtelige Sjæleangst jeg udholdt i den Tid.

Derefter begyndte jeg at grunde over Peters Synd, nemlig den han begik ved at fornegte sin Herre. Og den syntes sandelig at nærme sig min mere end nogen anden; thi ligesom jeg, havde ogsaa han fornegtet sin Frelser, efterat have erholdt Oplysning og Naade; ja, og det endog efterat have været advaret. Han gjorde det ogsaa tre Gange; hver Gang efter rummelig Betænkningstid. For at erholde Hjælp i denne min store Nød tog jeg nu alle disse Omstændigheder i Betragtning, men forgjæves; thi naar jeg nøie overveiede Peters Synd, fandt jeg, at han kun havde fornegtet sin Herre, medens jeg derimod havde solgt min Frelser. Jeg tænkte derfor med mig selv, at jeg var mere lig Judas, end jeg var David eller Peter.

Denne Tanke fordoblede mine Sjælekvaler, og jeg blev rent fortæret af den; til andre Tider igjen var jeg ligesom sønderknust baade paa Legeme og Sjæl, naar jeg tænkte paa, at Gud skulde bevare Andre, men lade mig falde i Snaren; thi naar jeg sammenlignede andre Menneskers Synder med mine egne, syntes jeg tydeligt at kunne se, hvorledes Gud, uagtet deres Ugudelighed, havde bevaret dem, og ikke vilde at de, ligesom jeg, skulde blive Fordærvelsens Børn.

Men hvor høit skattede ikke min Sjæl paa den Tid den Omsorg, som Gud viser sine Udvalgte! O, hvor sikkert syntes jeg ikke at se dem, som Gud værnede om, vandre hernede gjennem Syndens Vildgange! Skjønt de af Naturen vare ligesaa onde som jeg, stode de dog under hans Beskyttelse, og hans naadige Forsyn vaagede over dem; thi han vil ikke at de, som han elsker, skulle forspilde sin Salighed; jeg derimod var jo fortabt, jeg havde begaaet den utilgivelige Synd; mig vilde han altsaa ikke længere bevare, men havde forskudt mig, fordi jeg havde tillukket Naadens Dør for min Sjæl. Alle de velsignede Steder i Skriften, som omtale Guds Kjærlighed og Omsorg for sit Folk, lyste nu for mig som Solen; dog ikke for at trøste mig, men for at vise mig de Omvendtes salige Tilstand og den herlige Arv, som venter paa dem i Himlen.

Nu, indsaa jeg tydeligt, at ligesaa vist som Gud har sin Haand i alle de Tilskikkelser som møde, og al den Omsorg som vises de Udvalgte, ligesaavist har han ogsaa sin Haand i alle de Fristelser, de angribes af til at synde mod ham; dog ikke for at opægge dem til at begaa Synd, men for at vælge deres Fristelser og Sorger for dem og for en Tidlang at overgive dem til saadanne Synder, som ikke kunne fordærve, men kun ydmyge dem og gjøre Naadens Fornyelse nødvendig. O, hvilken Kjærlighed, hvilken faderlig Omsorg, hvilken Godhed, hvilken Barmhjertighed blev jeg nu ikke vaer, selv i de strengeste og frygteligste Prøvelser, med hvilke Gud hjemsøger sit Folk! Han lod David, Ezechias, Salomo, Peter og Andre falde, men vilde dog ikke, at de skulde begaa den utilgivelige Synd og komme i Helvede. „Ak!" tænkte jeg, „saadanne Mennesker er det, som Gud elsker; saadanne Mennesker er det, som Gud, om han end revser, dog holder sin beskyttende Haand over og bevarer fra al Fare; saadanne er det, som hvile trygt i den Almægtiges Varetægt." Men alle disse Tanker forøgede kun min Bekymring og Skræk; Alt, hvad jeg tænkte paa, var lige skikket til at berøve mig alt Haab. Tænkte jeg paa Guds Omsorg for Sine, var dette haabløst for mig; tænkte jeg paa mit eget dybe Fald, var dette Tilfældet i endnu høiere Grad. Ligesom Alt bidrager til at fremme Saadannes aandelige Vel, der ifølge Guds evige Raadslagning ere blevne kaldte til det evige Liv, saaledes, tænkte jeg, bidrog Alt til at bevirke min Skade og endelige Undergang.

Nu begyndte jeg at sammenligne min Synd med Judas's Synd, for at se om min var forskjellig fra den, der i Sandhed er utilgivelig. „O" tænkte jeg, „skulde der være om end nok saa liden Forskjel mellem hans Synd og min, hvor vilde ikke min Sjæl da være lykkelig!" Og ved nøiere at tænke over dette, fandt jeg at Judas havde handlet med fuldt Overlæg, medens jeg derimod havde begaaet Synden under Kamp og Bøn. Saaledes blev jeg, ligesom Græshopperne, kastet hid og did, fra den ene Sorg til den anden; thi Tanken om Esaus Fald og dets skrækkelige Følger forviste al Trøst fra min Sjæl.

Men denne Betragtning over Judas's Synd var alligevel i nogen Tid som en liden Lettelse for mig; thi jeg indsaa godt, at jeg, hvad Biomstændighederne angik, ikke havde gjort mig skyldig i en saa vederstyggelig Synd, som han. Men Trøsten var desværre kun kortvarig; thi jeg tænkte ved mig selv, at den utilgivelige Synd maaske kunde begaaes paa flere Maader end een, og at den ligesom andre Synder kunde begaaes i flere forskjellige Grader, og isaafald kunde min Synd, tænkte jeg, dog være af dem, der ei kan tilgives.

Jeg skammede mig dybt over, at jeg skulde ligne et saa slet Menneske, som Judas. Jeg tænkte ogsaa paa, hvor vederstyggelig jeg vilde forekomme alle de Hellige paa Dommedagen; og denne Tanke bemægtigede sig min Sjæl i den Grad, at jeg skjalv hvergang jeg fik Øie paa en Gudfrygtig og saalænge jeg befandt mig i hans Nærværelse. O, nu indsaa jeg hvor herligt det er at kunne vandre med Gud og fremtræde for ham med en ren Samvittighed.

Paa denne Tid blev jeg fristet til at slaa mig til Ro ved at antage falske Lærdomme, f. Ex. at der ingen Dommedag vil komme, at vi ikke skulle gjenopstaa, og at det ingenlunde har saa stort at betyde med Synden, som de Fleste indbilde sig. For at gjøre denne Fristelse desto virksommere, indgav Djævelen mig følgende Tanker: „Om det i Fremtiden skulde vise sig, at alt dette om Frelsen og Fordømmelsen er sandt, vilde det dog for Øieblikket lette dit Sind at tro anderledes; er der nu slet ingen Udvei for dig, og maa du, under alle Omstændigheder gaa tilgrunde, saa plag dig dog idetmindste ikke med Tanker derom i Forveien; forvis Tanken om Helvede langt bort fra dig og antag de Grundsætninger som Atheisterne og Sværmerne pleie at hjælpe sig med."

Men ak! saasnart saadanne Tanker opsteg i mit Hjerte, hvor syntes da Døden, Dommen og Evigheden at være mig nær. Jeg var tilmode som om Dommeren selv stod for Døren, og Dommedagen allerede var kommen. Og hine vildfarende Indbildninger maatte vige aldeles for min store Frygt for

Helvede. Men saameget fik jeg ialfald lære derved, at Satan skyr intetsomhelst Middel til at faa Sjælen fra Christus; han hader et opvakt Sind: sorgløs Tryghed, Blindhed, Mørke og Vildfarelse, det er den Ondes egentlige Rige.

Det var nu ingen let Sag for mig at bede til Gud, thi Fortvivlelsen opslugte mig rent; det var som om jeg blev jaget af en Storm og drevet langt bort fra Gud; thi hvergang jeg anraabte ham om Barmhjertighed, blev min Bøn strax afbrudt ved saadanne haabløse Tanker som disse: „Nu er det for sent; Gud har villet mit Fald, ikke for at revse mig, men paa det at jeg maatte fordømmes; og jeg veed jo hvorledes det gik Esau, der efterat have solgt sin Førstefødselsrettighed vilde arve Velsignelsen; han blev jo forskudt!" Det var omtrent paa denne Tid at den frygtelige Fortælling om Francis Spira faldt mig i Hænderne, en Bog, som for min dybt bekymrede Aand var ligesom Salt, der indgnides i et aabent Saar. Hver en Sætning i denne Bog, hvert et Suk, som dette Menneske udstødte, hele hans Adfærd under hans frygtelige Sjælelidelser, hans Taarer, hans Bønner, hans Tænders Gnidsel, hans Hændevrid, hans Vansmægten, hans Græmmelse og gradvise Hentæren under Guds mægtige Haand, som tyngede paa ham — alt dette var ligesom Knive- og Dolkestik for min Sjæl; især var det følgende Ytring af ham, som mer end alt Andet forfærdede mig: „Mennesket kjender Begyndelsen til Synden, men hvo formaar at sætte Grændser for den?" Og ligesom for paa engang at udslukke enhver Gnist af Haab, blev min Sjæl derpaa rammet som af et Tordenslag ved det tidligere nævnte Skriftsted: „Thi I vide, at han og derefter, der han vilde arve Velsignelsen, blev forskudt, thi han erholdt ingen Forandring i Beslutningen, alligevel han søgte efter den med Graad."

Da paakom der mig en stærk Skjælven, saa at jeg stundom i flere Dage har følt mit Legeme saavelsom min Aand ryste og vakle under den frygtelige Straffedom, som Gud udtaler mod Alle, der have begaaet denne skrækkelige, utilgivelige Synd. Jeg var saa beklemt om Hjertet som Følge af denne min

Angst, at det ofte var som om mine Brystben skulde springe itu; og dette fik mig igjen til at tænke paa Judas, der ved at styrte ned brast itu, saa at alle hans Indvolde udvæltede. (Ap Gj. 1, 18.)

Jeg frygtede ogsaa meget for, at denne Skjælven var det samme Tegn, som Herren satte paa Kain, nemlig den Frygt og Bæven, som Herren lod komme over ham, fordi han havde udgydt sin Broder Abels Blod. Ogsaa jeg vred og krympede mig under Samvittighedens Kvaler; og min Byrde gav mig ikke et Øieblikś Fred, men tyngede paa mig i den Grad, at jeg hverken staaende, gaaende, siddende eller liggende kunde finde Ro.

Undertiden kom jeg dog til at tænke paa disse Ord: „Du annammede Gaver at uddele blandt Mennesker, og end de Gjenstridige fangede Du at bo hos dig, o Herre Gud!“ (Salm. 68, 19). „De Gjenstridige,“ tænkte jeg; „det maa vist være Saadanne, som en Gang vare sin Fyrste underdanige, som efterat have svoret ham Troskab greb til Vaaben mod ham; og det er jo netop hvad jeg har gjort. Engang elskede, frygtede og tjente jeg Gud, men nu er jeg en Gjenstridig, jeg har solgt Christus, jeg har sagt: lad ham gaa, ifald han vil; men det lader til at han har Gaver endog for Gjenstridige, og hvorfor da ikke ogsaa for mig?“

Dette tænkte jeg, som sagt, undertiden paa, og forsøgte at anvende det paa mig, for at kunne erholde nogen om nok saa liden Opmuntring; men mit Haab slog mig desværre aldeles feil. Thi ligesom et Menneske, der paa Veien til Retterstedet gaar forbi et Smuthul, i hvilket han gjerne vilde krybe ind og skjule sig, men ikke kan, saaledes blev ogsaa jeg med Magt dreven forbi den Trøst, som dette Skriftsted tilbød.

Og efterat have betragtet alle de Helliges Synder, hver især, og fundet at mine overgik dem alle, kom jeg til at tænke saaledes: „Hvad, om jeg nu skulde lægge alle de Helliges Synder sammen paa den ene og mine alene paa den anden Side, skulde det da ved at lade alle deres Synder stilles op mod mine være saa umuligt at erholde nogen Trøst? Thi skulde mine, hvorvel hver for sig større end deres, dog ikke mere end opveie dem alle tilsammen,

da maatte der endnu være Haab; thi det samme Blod, som havde Kraft til at rense dem fra deres Synder, maa ogsaa kunne rense mig fra mine, forudsat naturligvis at denne ene Synd ikke er større end alle deres tilsammen. Og nu tænkte jeg endnu engang nøie over Davids, Salomos, Manasses, Peters og alle de andre store Overtræderes Synder, og forsøgte, saavidt det var gjørligt, at forværre deres Synder, ved at lægge særdeles Vægt paa de Omstændigheder, under hvilke de bleve begaaede.

Saaledes tænkte jeg, at David begik Mord for at skjule sit Ægteskabsbrud, og det endog ved Ammons Børns Sværd; en Gjerning, som ikke kunde fuldbyrdes, uden med fuldt Overlæg, og som i høi Grad forstørrede hans Synd. Men saa tænkte jeg igjen: „Dette er sandt nok, men han syndede dog kun mod Loven, og kan derfor frelses ved Christi Blod; men jeg har syndet mod Frelseren selv, og hvorledes kan jeg tilgives?"

Saa tænkte jeg paa Salomo og hvorledes han syndede ved at elske fremmede Kvinder, ved at tilbede og bygge Templer for deres Afguder, ved at gjøre alt dette, i en høi Alder, efterat have erholdt Oplysning og Naade fra Gud. Men den samme Tanke, som ved den forrige Betragtning berøvede mig al Trøst, udslukte ogsaa nu Haabet i min Sjæl. Jeg tænkte nemlig, at skjønt disse Synder alle vare meget store, vare de dog kun begaaede mod Loven, og mod dem havde Gud sørget for et Hjælpemiddel; men jeg havde solgt min Frelser, og der var nu ikke længere noget Offer tilbage for mine Synder.

Til disse Menneskers Synder lagde jeg nu Manasses Synder; jeg tænkte paa, hvorledes han selv i Herrens Hus havde opreist Altere for Afguder, hvorledes han omgikkes med Troldmænd, selv havde været en Troldmand og havt sine Dæmoner; hvorledes han, som et Offer til Djævlene, havde opbrændt sine egne Børn, og oversvømmet Jerusalems Gader med de Uskyldiges Blod. „Disse," tænkte jeg, „ere store, blodrøde Synder;" men saa opstod denne Tanke igjen hos mig: „De ere dog ikke lig dine, du har skilt dig fra Christus, du har solgt din Frelser."

Det gik mig lige til Hjertet, naar jeg tænkte paa, at min Synd skulde være saa rent imod Frelseren, at jeg skulde have sagt i mit Hjerte: „Lad ham gaa, vil han.“ Ak! jeg syntes denne Synd var større end et helt Lands, ja end hele Verdens Synder; alle kunde forlades uden min, min overgik dem alle.

Nu forsøgte jeg at flygte fra Gud, som fra en streng Dommers Aasyn — men forgjæves; jeg kom med Rædsel de Ord ihu: „Det er forfærdeligt at falde i den levende Guds Hænder.“ (Ebr. 10, 31). Men følgende Skriftsted, takket være hans Naade, raabte efter mig og forfulgte mig i min martrende Sjæleangst: „Jeg haver udslettet dine Overtrædelser som en Taage, og dine Synder som en Sky: vend om til mig, thi jeg haver gjenløst dig.“ (Esaias 44, 22). Dette Skriftsted randt mig i Tankerne, saasnart jeg vilde flygte fra Guds Aasyn; thi jeg forsøgte virkelig at flygte fra hans Aasyn, det vil sige, min Sjæl gjorde det; jeg kunde ikke udholde hans strenge Retfærdighed. Da var det, at dette Skriftsted raabte: „Vend om til mig;“ det raabte høit, med stærk Røst: „Vend om til mig, thi jeg haver gjenløst dig.“ Dette fik mig til at standse lidt i min Flugt og ligesom til at se mig om for at opdage, om ikke Gud fulgte efter mig med et Benaadningsbrev i sin Haand; men jeg havde ikke før gjort det, før min Aand atter blev formørket og overskyet ved disse Ord: „Thi I vide, at han og derefter, der han vilde arve Velsignelsen, blev forskudt. Thi han erholdt ingen Forandring i Beslutningen, alligevel han søgte efter den med Graad.“ Jeg kunde derfor ikke vende om, men flygtede, skjønt jeg nu og da hørte raabe; „Vend om, vend om,“ som om det skreg efter mig; men jeg turde ikke standse, af Frygt for at det ikke kom fra Gud; thi det om Esau lod fremdeles i min Samvittighed: „Thi I vide, at han og derefter, der han vilde arve Velsignelsen, blev forskudt,“ osv.

Nedbøiet af Sorg over min jammerlige Forfatning, gik jeg en Dag frem og tilbage i en gudfrygtig Mands Butik. Jeg bebreidede mig at have næret denne onde, ugudelige Tanke, begræd, at det skulde være min tunge Skjæbne

at begaa saa stor en Synd, som jeg frygtede for ikke kunde forlades, bad inderlig til Gud om, at saafremt denne min Synd ikke var mod den Helligaand, det da maatte behage ham at vise mig det. Da jeg var nær ved at synke til Jorden af Angst og Skræk, kom der pludseligt ind igjennem Vinduet en Lyd som af Vinden, men meget behagelig. Det var som om en Røst fra Himlen sagde til mig: „Har du vel nogensinde været uvillig til at retfærdiggjøres ved Christi Blod?" Og med det Samme laa hele mit Liv lige fra min Omvendelse aabent for mig, hvorved jeg fik se, at jeg ialfald ikke med min Villie havde gjort det, og svarede derfor mit Hjerte med et dybt Suk: „Nei!" Da stod dette Sted i Guds Ord levende for mig: „Vogter eder, at I ikke forskyde den, som taler" (Ebr. 12 25). Dette greb mig og oplyste mig paa en forunderlig Maade og stilnede alle de stormende Tanker, som før ligesom vilde Dyr brølte og gjorde en hæslig Larm i mit Indre. Det viste mig ogsaa, at Jesus Christus endnu vilde være mig naadig, og at han ikke, som jeg frygtede, ganske havde forladt og forskudt min Sjæl; ja, det var en Slags Irettesættelse for min altfor store Tilbøielighed til at fortvivle, en Slags Trusel om Straf, dersom jeg, uagtet mine store vederstyggelige Synder, ikke troede paa Guds Søns Magt til at frelse mig. Men hvad denne besynderlige Tilskikkelse egentlig var eller hvorfra den kom, det er mere end jeg veed; i hele tyve Aar har jeg ikke været istand til at fælde nogen Dom desangaaende. Hvad jeg tænkte dengang, vil jeg nu nødig sige. Men denne pludseligt fremfarende Vind var i Sandhed som en Engel, der var kommen til mig. Dog med den saavelsom med Hilsenen faar det være indtil Dommedagen; dette alene vil jeg sige, at det beroligede aldeles min Sjæl og overbeviste mig om, at der endnu var Haab. Jeg troede det viste mig, hvori den utilgivelige Synd bestod, samt at min Sjæl endnu besad den velsignede uskatterlige Ret til at henfly til Jesus Christus om Naade. Men jeg er ikke, som før sagt, istand til at forklare denne Tilskikkelse, og dette er Aarsagen til at jeg ikke omtalte den i Begyndelsen af denne Bog. Jeg overlader det til erfarne og fornuftige Mænd at grunde over den. Jeg tror in-

genlunde, at jeg har denne Tilskikkelse at takke for min Frelse, men alene den Herre Jesus og hans Død paa Korset; men siden jeg nu her aabenbarer mine hemmeligste Tanker, tror jeg det ikke vil være ganske uden Nytte ogsaa at have berørt dette, skjønt jeg ikke nu kan fortælle derom saa omstændeligt, som jeg den Gang oplevede det. Dette virkede trøstende paa mig i tre, fire Dage, men da begyndte jeg at fatte Mistillid dertil og atter at fortvivle.

Mit Liv var derfor fuldt af Tvivl, thi jeg var uvidende om min endelige Skjæbne; og dog længedes min Sjæl efter at udøse sig i Bøn for Christi Naadestol. Men ak! hvor haardt var det nu ikke at bede Frelseren, mod hvem jeg havde syndet saa grovt, om Naade og Barmhjertighed! Det holdt haardt paa, siger jeg, at se ham i Ansigtet, hvem jeg saa høiligen havde fortørnet; ja at bede til Gud efterat være falden fra ham, har jeg sandelig fundet vanskeligere end noget Andet. Ak! hvilken Skam kom der nu ikke over mig, især naar jeg tænkte at jeg var i Begreb med at bede til Jesus om den Naade, som jeg kun en kort Tid iforveien havde ringeagtet! Jeg var skamfuld, ja fortvivlet over, at jeg skulde have begaaet denne grove Synd; men jeg saa tydeligt, at her kun var Et for mig at gjøre, det nemlig, at gaa hen til ham, ydmyge mig for ham og bede ham af sin uendelige Naade vise mig Medlidenhed og at være min arme, syndige Sjæl naadig.

Da Satan mærkede dette, fristede han mig stærkt til ikke at bede til Gud, thi Bøn var ikke for Saadanne som jeg og kunde ikke hjelpe mig noget, fordi jeg havde forskudt Mægleren, for hvis Skyld alene Gud Fader hører Menneskenes Bønner, og uden hvem ingen Bøn kan opstige til hans Trone; nu at bede til Gud, vilde derfor blot være at lægge Synd til Synd; ja, at bede efterat Gud havde forskudt mig, vilde fortørne ham mere end noget andet.

„Thi Gud," sagde han, „har allerede i flere Aar været træt af dig, fordi du ikke hører til hans Folk; al din Raaben og Skrigen har været ham høist imod, og han har derfor ladet dig begaa denne Synd for at kunne forskyde dig. Og dog vil du bede?" Dette fremkom Djævelen med, og viste mig hvad Moses sagde til Israels Børn, at Gud, fordi de ikke vilde drage op for

at tage Landet i Besiddelse, havde besluttet at lade dem vandre om og dø i Ørkenen (4 Mos. 14, 30), og skjønt de siden tilstod og angrede sin Synd, blev Beslutningen dog ikke forandret.

Og paa et andet Sted i Skriften staar der: „Og naar Nogen hovmodeligen opsætter sig mod sin Næste, at slaa ham ihjel med Svig, da skal du tage ham fra mit Alter, til at dø;" ligesom Kong Salomo gjorde med Joab, der søgte sin Tilflugt der; (2 Mos. 21, 14; 1 Kong. 2, 27—34). Disse Skriftsteder kneb mig haardt; men da min Tilstand var fortvivlet, tænkte jeg ved mig selv, at jeg ikke kunde mere end dø; og naar jeg ikke kunde reddes, skulde man dog en Gang sige, at denne Mand døde under Bøn, ved Christi Fødder. Dette gjorde jeg, skjønt Gud veed, hvormeget det kostede mig, især da det om Esau stod for mig som et flammende Sværd for at bevogte Veien til Livsens Træ, at jeg ikke maatte spise deraf og leve. Ak! der er Ingen som veed, hvor vanskelig det faldt mig at bede til Gud.

Jeg ønskede, at Guds Udvalgte vilde bede for mig, men frygtede for at Gud ikke vilde give dem Lyst dertil; ja, jeg skjalv idet jeg tænkte at maaske En eller Anden af dem snart vilde fortælle mig, at Gud havde sagt til ham, hvad han fordum sagde til Profeten om Israels Børn: „Du skal ikke bede for dette Folk, og ikke opløfte Røsten med Skrig eller Bøn for dem; thi jeg vil ikke høre paa den Tid, naar de raabe til mig i deres Ulykke," (Jer. 11, 14); heller ikke skal du bede for ham; thi jeg vil ikke høre paa den Tid, naar han raaber til mig i sin Ulykke. Ja, jeg tænkte at Gud allerede hemmeligt havde ladet dem vide dette, men at de ikke vilde fortælle mig det; jeg turde ikke udspørge dem derom, af Frygt for at jeg, ifald det var sandt skulde miste Forstanden. „Mennesket kjender Begyndelsen til Synden," siger Spira, „men hvem formaar at sætte Grændser for den?"

Omtrent paa denne Tid aabnede jeg mit Hjerte for en gammel Gudfrygtig, og fortalte ham nøiagtig om min Tilstand. Jeg sagde til ham, at jeg var bange for at jeg havde syndet mod den Helligaand, og han sagde at han troede detsamme. Her fik jeg altsaa kun liden Trøst. Efterat have

talt lidt mere med ham, fandt jeg, at han, skjønt en brav Mand, dog var saa godt som fremmed for al Kamp med Djævelen. Jeg tyede derfor atter til Gud, og bad ham saa godt jeg kunde om Naade.

Nu begyndte Fristeren at spotte saaledes over mig i min Nød: „Siden jeg havde skilt mig fra Christus og fortørnet ham, som skulde have staaet mellem min arme Sjæl og Helvedes fortærende Ild, var der nu kun en eneste Udvei for mig, og det var at bede til Gud Fader, at han vilde mægle mellem sin Søn og mig for at vi atter kunde blive forligte, og jeg som andre Christne igjen maatte faa min Del i hans Fortjeneste."

Da faldt mig det Sprog ind, Job 23, 13: „Er han imod En, hvo vil da vende ham tilbage?" Ak! jeg indsaa nu, at det var ligesaa let at overtale ham til at skabe en ny Verden, oprette en ny Pagt, gjøre en ny Bibel, foruden den vi allerede have, som til at høre en saadan Bøn; thi det vilde være det samme som at overbevise ham om, at Alt, hvad han havde gjort var til lutter Unytte, og at faa ham til at forandre det, ja, til paa een Gang at ophæve hele Menneskeslægtens Frelse. Og naar jeg tænkte saaledes, blev min Sjæl sønderreven af dette Skriftsted: „Og der er slet ikke Frelse i nogen Anden; thi der er heller ikke et andet Navn under Himmelen, givet iblandt Mennesker, ved hvilket det bør os at blive frelste." (Ap. Gj. 4, 12).

Evangeliets mest trøstefulde, opmuntrende og naaderige Steder vare just de, som nu styrtede min Sjæl i den dybeste Fortvivlelse; ja min Sorg var aldrig større end naar jeg tænkte paa Jesu Christi min Frelsers grusomme Lidelser og Død; just derved, at jeg havde forskudt ham, fik jeg mine Synders Afskyelighed desto tydeligere at se og det uhyre Tab, jeg havde lidt; Intet saarede min Samvittighed mere end dette. Hvergang jeg tænkte paa Jesum Christum, paa hans Naade, Kjærlighed, Godhed, Venlighed, Død, Blod, Forjættelser, Trøst og velsignede Formaninger, var det som mit Hjerte blev igjennemboret af et Sværd; thi saasnart jeg gjorde disse Betragtninger over den Herre Jesus, blev mit Hjerte opfyldt af saa-

danne haabløse Tanker som disse: „Ja, just denne Jesus er det, Guds enbaarne Søn, den kjære Frelser, som du har skilt dig ved, som du har fornærmet, foragtet og misbrugt; den eneste Frelser, den eneste Saliggjører, den eneste, som har elsket Syndere saa høit, at han ikke ansaa sit eget kostbare Blod at være stort et Offer til at rense dem fra deres Synder; men du har ingen Del i denne Jesus, du har forskudt ham, du har sagt i dit Hjerte: „Lad ham gaa, vil han.“ Du er derfor adskilt fra ham; du har selv skilt dig fra ham. Sku da hans Høihed og Godhed, skjønt du ikke selv kan være delagtig deri.“ „Ak!“ tænkte jeg, „hvad har jeg dog ikke tabt! hvad har jeg ikke skilt mig ved! hvad er det dog, som har gjort min arme Sjæl arveløs! Ak! det er sørgeligt at omkomme ved Guds Naade og Barmhjertighed, at se det uskyldige Lam, den milde Frelser, blive til en Løve og en Ødelægger.“ (Aabenb. 6, 16, 17). Jeg skjalv ogsaa, som jeg før har sagt, ved Synet af Guds Udvalgte, især af Saadanne, som elskede ham overmaade høit, og ikke havde andre Tanker end her i Verden at gjøre hans Villie; thi baade ved sine Ord, sin Opførsel, alle sine kjærlige Udtryk og sin Frygt for at begaa Synd mod den dyrebare Frelser, bebreidede og fordømte de mig og forøgede min Bekymring og Skam. Jeg gyste tilbage for dem, og skjalv ved Synet af Guds Samueler. (1 Sam. 16, 4).

Fristerne begyndte nu paa en anden Maade at drive Spot med min Sjæl, og sagde: „Christus havde rigtignok Medlidenhed med mig, og mit Tab gjorde ham ondt; men da jeg ved min store Synd havde forspildt hans Naade, hvorved alene Mennesket kan frelses, stod det ikke længere i hans Magt at hjælpe mig, og maatte jeg derfor nødvendigvis gaa tilgrunde. Min Synd var ikke lig de Synder, som han udsonede ved sin Død paa Korset, og blev ikke regnet med blandt de Synder, som tyngede paa ham, da han hang paa Træet, og hvorvel han ynkedes meget over mig, kunde han dog ikke gavne mig noget, medmindre han kom ned fra Himlen og døde paany for denne Synd.“ Disse Tanker ville vist forekomme Andre meget taabelige, og taabelige ere de visseligen i og for sig, men for mig vare de den Gang frygtelige, martrende

Betragtninger; hver eneste en forøgede min Elendighed. Det var skrækkeligt at tænke, at Jesus Christus skulde elske mig nok til at have Medlidenhed med mig, uden dog at kunne hjælpe mig, og heller ikke troede jeg, at Aarsagen, hvorfor han ikke kunde hjælpe mig, var den, at hans Fortjenester vare for ringe eller at hans Naade var udtømt, men fordi han maatte være sit Ord i Skriften tro, og derfor ikke kunde udstrække sin Naade til mig. Jeg tænkte, som jeg allerede har sagt, at der i Skriften ikke fandtes nogen Forjættelse, som lovede Tilgivelse for denne min Synd, og i det Tilfælde vidste jeg, at det var lettere for Himlen og Jorden at forgaa, end for mig at arve det evige Liv. Denne min store Frygt havde derfor sin Grund i min klippefaste Tro paa den hellige Skrifts Urokkelighed samt i den falske Forestilling, jeg havde faaet om denne min Synd.

Men ak! hvor det forøgede min Elendighed at tænke, at jeg skulde have begaaet en Synd, som ikke kunde udsones ved Christi Blod! Disse Tanker forstyrrede mig i den Grad og berøvede mig saa aldeles Troen, at jeg ikke vidste, hvad jeg skulde gribe til. Ak! tænkte jeg, gid han blot igjen vilde komme ned paa Jorden! Gid Christus endnu ikke havde fuldbyrdet Menneskeslægtens Frelse! Hvor vilde jeg ikke da bede og anraabe ham om at regne denne Synd med blandt de andre, for hvilke han skulde dø! Men da blev jeg truffen af dette Skriftsted: „Efterdi vi vide, at Christus, efterat han er opreist fra de Døde, dør ikke mere; Døden hersker ikke mere over ham.“ (Rom. 6, 9.)

Ved disse Fristerens voldsomme og usædvanlige Angreb blev min Sjæl dreven hid og did af Vinden, som et Skib uden Ror, og undertiden kastet lige paa Fortvivlelsens Klippe; snart søgte jeg Trøst hos den gamle Pagt, i gode Gjerninger, og snart igjen ønskede jeg, at den nye, hvad mig angik, maatte forandres. Men min Sjæl huggede uafladeligt mod Klipperne; jo mere jeg tænkte paa min fortvivlede Stilling, jo mere sønderreven og itueslaaet blev jeg. Ak! hvilke frygtelige Tanker, hvilke uhørt rædsomme Syner forfærde ikke den Sjæl, som drives til Fortvivlelse ved Tanken om Syndens

Straf og den evige Død! Dette er den Mand, som har Bolig i Gravene med de Døde, der raabe baade Nat og Dag, og slaa sig med Stene. (Mark. 5, 1—5.) Men Alt forgjæves, det hjælper ham ikke; Fortvivlelse kan ikke trøste ham, den gamle Pagt kan ikke frelse ham; nei, Himmel og Jord skulle før forgaa, førend en eneste Tøddel af Skriften og Naadens Lov skal forandres. Dette saa jeg, dette følte jeg og under dette sukkede jeg, dog havde jeg een Fordel deraf, nemlig en stærkere Overbevisning om Christi Fortjenestes Magt til at udsone Verdens Synder, og om at den hellige Skrift er i Sandhed Guds Ord. Ak! det er mig ikke muligt nu at nævne, hvad jeg dengang saa og følte om Jesu Christi, Salighedens Klippes urokkelige Fasthed. Det, som var gjort, kunde ikke ændres, lægges til eller tages fra. Jeg indsaa, at Mennesket kunde udelukkes fra Guds Naade, nemlig ved at begaa denne utilgivelige Synd. Og Ve over ham, der begik den; thi Ordet vilde tilvisse udelukke ham fra Himlen.

Saaledes blev jeg stedse mere og mere nedslaaet, hvad jeg saa end tænkte paa eller gjorde. En Dag gik jeg hen til en Naboby, satte mig i en af Gaderne ned paa en Bænk, og faldt i dybe Tanker over den frygtelige Tilstand, som min Synd havde styrtet mig i; efter lang Grublen løftede jeg Hovedet iveiret; men da syntes jeg som om Solen, der skinnede paa Himlen, misundte mig sit Lys, og som om selv Stenene paa Gaden og Tagstenene paa Husene forenede sig mod mig. Jeg syntes at de alle havde sammensvoret sig mod mig for at fordrive mig fra denne Verden. Jeg var bleven dem til en Afsky og en Vederstyggelighed, og var ikke skikket til at leve blandt dem, fordi jeg havde syndet mod Frelseren. Ak! hvor lykkelig var ikke nu enhver Skabning fremfor mig! thi de stode fast, men jeg var haabløs fortabt.

Da udbrød jeg i mit Hjertes Bitterhed og sagde med et dybt Suk: Hvorledes kan Gud trøste en saadan Elendig som jeg? Jeg havde neppe sagt det, førend dette Svar kom til mig, som et Ekko følger paa en Stemme: „Denne Synd er ikke til Døden.“ Herved blev jeg tilmode som En, der

bliver trukken ud af en Grav, og jeg raabte atter: Herre, hvorledes kunde du finde saadanne Ord som disse? Thi de vare paa engang saa passende, saa uventede og kom saa til rette Tid, at jeg rent maatte forbauses derover. Deres Kraft og Herlighed var ogsaa saa stor og de trøstede og oplyste min Aand i den Grad, at jeg for Øieblikket ikke længere tvivlede om det, som før havde oplyst min Sjæl med en saa mørk Uvished. Før frygtede jeg for at min Synd ikke kunde forlades, og for at jeg ingen Ret havde til at bede, til at angre o. s. v., eller at det ialfald ikke vilde gavne mig Noget, om jeg gjorde saa. Men jeg tænkte nu: er denne Synd ikke til Døden, da kan den følgelig forlades. Dette opmuntrede mig derfor til at bede til Gud ved Christum om Naade, og til at anse den Forjættelse, der lover alle Mennesker Tilgivelse for deres Synder, staaende med aabne Arme for at modtage mig saavel som Andre. Dette var en stor Lettelse for mit Hjerte, det nemlig at min Synd kunde forlades, at den ikke var den Synd, som er til Døden (1 Joh. 5, 16—17). Ingen undtagen de, som ved egen Erfaring kjende til, hvad min Sorg var, kan gjøre sig en Forestilling om, hvormeget denne Betragtning trøstede min Sjæl. Den sønderbrød mine Lænker og bød mig en sikker Tilflugt for Stormen. Jeg syntes nu jeg var stillet ligedan som andre Syndere, og at jeg havde ligesaa god Ret til at søge Trøst i Guds Ord og i Bøn til Christus, som enhver Anden.

Jeg antog nu, som sagt, at min Synd ikke var utilgivelig, men at Jesus kunde forlade mig den. Men ak! hvor nu Satan paa alle mulige Maader var om sig, for at bringe mig paa Knæerne. Det lykkedes ham imidlertid ikke hverken denne eller næsten hele den følgende Dag; thi hint velsignede Skriftsted var som en Støtte bag min Ryg. Dog henimod den næste Dags Aften begyndte Ordene efterhaanden at forlade mig og at unddrage mig sin Trøst, saa at min gamle Frygt atter indfandt sig, men jeg kjæmpede saare imod, thi jeg frygtede meget for igjen at komme til at lide Fortvivlelsens Angst. Dog det var forgjæves — min Tro svigtede mig, og Ordene formaaede ikke længere at yde mig Trøst.

Men den paafølgende Dag henimod Aften gik jeg i min store Angst for at opsøge Herren; og medens jeg bad og jamrede mig, raabte min Sjæl til ham i disse Ord: Ak! Herre, vis mig, jeg bønfalder dig, at du har elsket mig med en evig Kjærlighed. (Jer. 31, 3). Jeg havde ikke før sagt det, førend disse Ord kom som et Svar til mig: „Jeg har elsket dig med en evig Kjærlighed.“ Nu gik jeg rolig tilsengs. Da jeg vaagnede om Morgenen, følte jeg min Sjæl forfrisket, og jeg troede de trøsterige Ord.

Men Fristeren var endnu ikke færdig med mig, det var vist ikke mindre end hundrede Gange, at han den Dag forsøgte paa at berøve mig min Aandsfred. Ak! hvilken Kamp og Strid maatte jeg ikke føre med ham, da jeg gjorde mit Yderste for at holde fast ved hine Ord! Det om Esau fløi mig i Ansigtet som en Pil. I en Time kunde jeg undertiden være tyve Gange fortvivlet og igjen trøstet, men Gud opholdt mig dog og gav mig Kraft til at tro paa Ordene; i flere Dage trøstede de mig meget og gav mig igjen Haab om Tilgivelse; thi saaledes bleve de fortolkede for mig: Jeg elskede dig, da du begik denne Synd, jeg elskede dig før og elsker dig fremdeles, og jeg vil elske dig i al Evighed.

Dog indsaa jeg tydeligt nok, at jeg havde begaaet en vederstyggelig Synd, en afskyelig Forbrydelse, og maatte derfor til min store Skam og Bedrøvelse slutte, at jeg derved høiligen havde fortørnet Guds hellige Søn. Jeg følte, at min Sjæl brændte af Kjærlighed til og Længsel efter ham; thi jeg indsaa, at han endnu var min Ven og gjengjældte mig Godt for Ondt; ja den Kjærlighed og Hengivenhed, som jeg dengang nærede for min Herre og Frelser Jesus Christus, var saa stor, at den fremkaldte et stærkt og heftigt Ønske i mit Hjerte om at kunne hevne mig paa mig selv for alt det Onde, jeg havde gjort ham, saa at jeg gjerne, for at tale som jeg dengang tænkte, tusinde Gange havde villet gaa i Døden, dersom han havde ønsket det.

Og da jeg grundede over Guds Godhed mod mig og tænkte efter, paa hvilken Maade jeg høiest kunde komme til at elske Christus og vise min Kjærlighed til ham, faldt dette Skriftsted mig ind: „Herre, dersom du vil tage

vare paa Misgjerninger, Herre, hvo kan da bestaa? Men hos dig er Forladelse, paa det du maa frygtes." (Salm. 130, 3—4). Disse vare trøstelige Ord for mig, især de sidste, nemlig at der er Forladelse hos Herren, paa det at han maa frygtes; hvilket betyder, saaledes som jeg opfattede det, at han maa elskes og æres; thi Skriftstedet blev fortolket for mig saaledes, at den store Gud skattede sine stakkels Skabningers Kjærlighed saa høit, at han heller end at miste deres Kjærlighed vilde forlade dem alle deres Overtrædelser. Og nu blev til min store Vederkvægelse det Ord opfyldt paa mig: „Paa det du skal komme det ihu og blues, og ikke ydermere oplade din Mund for din Skams Skyld, naar jeg faar gjort Forsoning for dig for alt det, som du haver gjort, siger den Herre, Herre." (Ezech. 16, 63). Saaledes blev min Samvittighed befriet (som jeg dengang tænkte for bestandig) fra Syndens Byrde, og Tanken om min Strafskyldighed opfyldte ikke længere min Sjæl med Bekymring.

Men det varede ikke mange Uger, førend jeg atter begyndte at forsage, af Frygt for at jeg uagtet Alt hvad jeg havde oplevet dog kunde være bedragen, og at jeg maaske tilsidst vilde omkomme; thi følgende Betragtning gjorde et stærkt Indtryk paa mig: Hvor megen Trøst og Fred jeg end havde erholdt af den Forjættelse, som lovede mig det evige Liv, kunde jeg dog, medmindre min aandelige Vederkvægelse fremgik af Skriften, tænke hvad jeg vilde derom og holde nok saa fast derved, tilsidst vilde det dog ikke blive som jeg havde tænkt; thi Skriften kan ikke feile. (Joh. 10, 35).

Nu begyndte jeg at blive bange om Hjertet og at frygte for, at jeg maaske tilsidst vilde finde mig skuffet. Jeg begyndte med Alvor og Omhyggelighed at undersøge mit tidligere Levnet og at tænke efter, hvorvidt En, der havde syndet som jeg, med Sikkerhed kunde stole paa Guds Barmhjertighed, som den findes beskreven i de Ord, der havde trøstet mig, og som jeg havde forladt mig paa. Men da randt mig følgende Skriftsteder i Sinde: „Thi det er umuligt, at de, som engang ere blevne oplyste, og som have smagt den himmelske Gave og ere blevne delagtige i den Helligaand, og have

smag Guds gode Ord og den tillkommende Verdens Kræfter, og falde fra, atter kunne fornyes til Omvendelse." (Ebr. 6, 4—5). „Thi synde vi med Villie, eferat have annammet Sandhedens Erkjendelse, er der ikke Offer mere tilbage for Synden, men en frygtelig Forventelse af Dommen og en brændende Nidkjærhed, som skal fortære de Gjenstridige." (Ebr. 10, 26—27). „Ligesom Esau, der for en eneste Ret Mad afhændede sin Førstefødsels Rettighed. Thi I vide, at han og derefter, der han vilde arve Velsignelsen, blev forskudt. Thi han erholdt ingen Forandring i Beslutningen, alligevel han søgte efter den Med Graad." (Ebr. 12, 16—17).

Nu bleve alle mine Tanker fæstede paa disse Skriftsteder. I den hele Bibel fandtes der ikke en eneste Forjættelse, som formaaede at trøste min Sjæl, og naar jeg tænkte paa følgende Ord, blev jeg end mere bekymret: „Israel! glæd dig ikke til din Fryd, som Folkene." (Hos. 9, 1.) Thi jeg indsaa tydeligt nok, at de, som holdt sig fast ved Jesum, havde god Aarsag til at fryde sig, men hvad mig angik, saa havde jeg jo ved mine store Overtrædelser skilt mig fra ham, saa at jeg nu blandt alle Livsordets Støtter og Stiver hverken havde Fod- eller Haandfæste mere.

Og nu sank jeg i Sandhed rent sammen, ligesom et Hus, hvis Grundvold er bleven ødelagt. I denne min Tilstand sammenlignede jeg mig med et Barn, der er falden ned i en Mølledam; en Tidlang kan det rigtignok sprælle i Vandet, men da det intet Fod- eller Haandfæste kan finde, maa det nødvendigt tillsidst synke. Saasnart dette Fristerens nye Angreb paa min Sjæl ret var lykkedes, foer dette Skriftsted ind i mit Hjerte: „Dette skal vare i mange Dage." Og jeg erfarede ogsaa, at dette virkelig var sandt; thi jeg blev ikke befriet fra fortvivlede Tanker og fik ikke min Aandsfred tilbage, førend henimod halvtredie Aar vare henrundne. Omendskønt disse Ord i og for sig vare nedslaaende, fik jeg, som frygtede for at denne Tilstand vilde vare evindelig, dog undertiden en liden Trøst og Vederkvægelse af dem.

Thi, tænkte jeg, mange Dage ere dog ingen Evighed, mange Dage ville

engang faa Ende, og skjønt jeg tænkte at jeg skulde hjemsøges ikke i faa men i mange Dage, blev jeg dog glad ved at det kun var i mange Dage. Dette kunde jeg, som sagt, undertiden kalde mig tilbage i Erindringen og øse lidt Trøst af, thi saasnart jeg kom Ordene ihu tænkte jeg paa den Tid, da mine Prøvelser vilde faa Ende og min Sjæl erholde Fred.

Medens disse Skriftsteder vare friske i min Erindring og paany gjorde alle mine Synder levende, blev jeg opmuntret af Ordene i Luk. 18, 1 og af andre Skriftsteder til at søge Hjælp i Bønnen. Da forfulgte Fristeren mig haardt og indgav mig følgende Tanker: „Hverken Guds Naade, eller Christi Blod vedkommer mig det allerringeste, thi min Synd kan ikke forlades, og det er derfor unyttigt at bede.“ Jeg vil dog bede, tænkte jeg. „Men din Synd er jo utilgivelig,“ sagde Fristeren. Jeg vil alligevel bede, tænkte jeg. „Det hjælper ikke,“ vedblev han. Men jeg v i l bede, sagde jeg. Jeg bad derfor til Gud, og min Bøn lød omtrent saaledes: O Herre, Satan fortæller mig, at hverken din Naade eller Christi Blod formaar at frelse min Sjæl. O Herre, skal jeg ære d i g mest ved at tro at du vil og kan, eller h a m ved at tro at du hverken vil eller kan? O Herre, jeg vilde saa gjerne ære dig ved at tro, at du baade vil og kan.

Og medens jeg saaledes bad til Herren, bleve disse Ord sænkede ned i min Sjæl: “O Menneske, din Tro er stor.“ (Matth. 15, 28). Og med det samme var det ligesom Nogen klappede mig paa Ryggen, medens jeg knælede for Gud; jeg var dog ikke istand til at indse, at det havde været en Troens Bøn, førend sex Maaneder senere; thi jeg tænkte ikke at jeg havde Troen, eller at der i Skriften fandtes et eneste Sted, som vedkom mig. Jeg sad derfor fremdeles fast i Fortvivlelsens Gab og begræd med tunge Taarer min jammerlige Forfatning.

Der var nu Intet, som jeg mere ønskede, end at komme til Vished i denne Sag, og da jeg engang heftigt længedes efter at faa vide, om der for mig virkelig var noget Haab, opstod det ene efter det andet af disse Spørgsmaal i min Sjæl: Skal da Herren bortkaste i Evighederne og ikke blive ved

at have Behagelighed til mig ydermere? Er hans Miskundhed ude evindelig? Haver hans Tilsagn faaet Ende fra Slægt til Slægt? Haver Gud glemt at være naadig eller haver han tillukket sine Barmhjertigheder ved Vrede? (Salm. 77, 8—10). Og til hvert Spørgsmaal syntes jeg altid at have dette til Svar: Ja, det kommer an paa, om han har eller ikke; det kan være han ikke har. Og efterat have tænkt lidt nøiere derover, syntes jeg at der i selve Spørgsmaalene just laa den stærkeste Bekræftelse paa, at han ikke havde og ei heller vilde forkaste mig, men vedblive at have Behagelighed til mig, at hans Tilsagn ikke havde faaet Ende fra Slægt til Slægt, at han ikke havde glemt at være naadig, og at han heller ikke havde tillukket sine Barmhjertigheder ved Vrede. Paa samme Tid virkede ogsaa noget Andet paa mit Hjerte, hvilket jeg nu ikke saa godt kan erindre, men det tilligemed de herlige Vers trøstede dengang mit Hjerte og lod mig indse, at hans Naade og Miskundhed ikke var ude evindelig.

En anden Gang, husker jeg, plagedes jeg meget forat faa besvaret dette Spørgsmaal: Formaar da Christi Blod virkelig at frelse min Sjæl? Jeg vedblev at tvivle derom fra tidlig om Morgenen indtil Klokken 7—8 om Aftenen, men da jeg tilsidst, udmattet ved den lange Aandsspænding, havde opgivet Haabet om at faa nogen Oplysning derom, lød disse Ord pludseligt i mit Hjerte: Han formaar. Jeg syntes, at dette Ord „formaar" blev udtalt høit til mig, hvilket beviste, at det maatte være et mægtigt Ord; det syntes at være skrevet med store Bogstaver og gav min Frygt og Tvivl et saadant Stød (jeg mener saalænge det dvælede hos mig, som kunde være omtrent en Dags Tid), at jeg i hele mit Liv, hverken før eller senere har fornummet noget Lignende. (Ebr. 7, 25).

Men da jeg en Morgen opsendte mine Bønner til Gud og skjælvede af Frygt for, at der i Skriften ikke fandtes et eneste Sted, som kunde trøste mig, faldt disse Ord mig ind: „Min Naade er nok." Dette var som en liden Støtte for mig, og mit Haab begyndte at livne op igjen. Ak! hvor det gjør godt, naar Gud sender os sit Ord. Da jeg en fjorten Dages Tid tidligere

havde læst det samme Skriftsted, troede jeg ikke, at det formaaede at trøste min Sjæl, og kastede Bogen mismodig fra mig. Jeg syntes dengang, at det ikke var stort nok for mig, nei ikke stort nok, men nu forekom det mig saa naaderigt og altomfattende, at det ikke alene udstrakte sig til mig, men endogsaa til den hele Verden. Ved disse Ord blev jeg opretholdt i en 7–8 Ugers Tid, dog ikke uden mange haarde Kampe, thi undertiden blev min Fred forstyrret indtil tyve Gange om Dagen; snart følte jeg Trøst, snart igjen Sorg, det ene Øieblik Fred, det andet Ufred, og endnu førend jeg havde kunnet gaa et Par hundrede Skridt, blev mit Hjerte grebet af Frygt og Fortvivelse. Og dette var ikke blot engang imellem, i hele de syv Uger hørte det til Dagens Orden; thi dette, hvorvidt Guds Naade formaaede at frelse min Sjæl, og det om Esau, som for en eneste Ret Mad solgte sin Førstefødselsrettighed, var ligesom Vægtskaaler i min Sjæl; snart gik den ene i Veiret og snart igjen den anden, hvorefter der indfandt sig Fred eller Uro.

Derfor bad jeg fremdeles til Gud, at han vilde gjøre mit Hjerte modtageligt for hint Skriftsted, nemlig at han vilde hjælpe mig til at anvende det i sin Helhed, thi hidtil havde jeg ikke formaaet at gjøre det. Hvad han gav, det tog jeg imod, men videre kunde jeg ikke komme, og havde derfor kun lidet Haab om at Christus vilde være mig naadig. „Min Naade er nok“ besvarede rigtignok mit Spørgsmaal og lod mig vide, at der endnu var Haab; men da Ordet „dig“ var udeladt, var jeg ikke tilfreds, men bad ogsaa til Gud om dette. Og da jeg nu en Dag befandt mig i en Forsamling af gudfrygtige Mennesker, bedrøvet og i høi Grad nedslaaet, thi min forrige Frygt var vendt tilbage, anstillede jeg Betragtninger over min Sjæls Tilstand, og just som jeg var kommen til den Overbevisning, at den nu snarere var værre end bedre, faldt disse Ord med stor Kraft paa min Sjæl: „Min Naade er dig nok, min Naade er dig nok, min Naade er dig nok,“ tre Gange efter hverandre. O! jeg syntes hvert Ord var for mig et mægtigt Ord, „min,“ „Naade,“ „dig,“ „nok;“ de vare dengang og ere til sine Tider fremdeles langt kraftigere end alle andre.

Herved blev min Aand oplyst i den Grad, at jeg var tilmode, som om den Herre Jesus saa ned paa mig gjennem Taget og tiltalte mig med disse Ord. Dette opfyldte mit Hjerte med en forunderlig Glæde og en ubeskrivelig Fred, og da jeg var kommen hjem, bøiede jeg mig ned i Støvet for Gud. Men Ordene dvælede desværre ikke længe hos mig, jeg mener, deres Kraft og Herlighed forsvandt snart, saa at de ikke længere formaaede at trøste min Sjæl. I flere Uger forblev de dog hos mig og opmuntrede mig meget. Men saasnart deres første kraftige Virkning paa mit Hjerte var borte, kom jeg atter til at tænke paa Esaus Fald, saa at min Sjæl var, som før sagt, ligesom en Vægtskaal, snart oppe og snart nede, til enkelte Tider opfyldt af usigelig Fred, til andre igjen nedstyrtet i den dybeste Fortvivlelse.

Saaledes tilbragte jeg mange Uger; snart blev jeg trøstet og snart igjen led jeg af den forfærdeligste Angst; mine Sjælekvaler vare især store, naar jeg tænkte paa de før omtalte Steder i Ebræerbrevet, hvilke jeg troede vare ligesaa mange Domme, der udelukkede mig fra Himlen. Jeg begyndte da bitterligen at bedrøves over, at hin Tanke nogensinde skulde være opstaaet i min Sjæl og tænkte ved mig selv: Lad mig se, hvor mange Skriftsteder der er, som fordømme mig? Der er dog ikke mere end tre eller fire, og kan ikke Gud springe over disse og frelse mig alligevel? Jeg tænkte ogsaa undertiden: Naar det kun ikke var for disse tre eller fire Steder, hvor godt vilde jeg ikke da kunne faa det! Og undertiden kunde jeg neppe afholde mig fra at ønske, at disse Steder ikke fandtes i Skriften.

Jeg syntes, at baade Peder, Paul og Johannes og alle de andre Forfattere i det Nye Testamente saa ned paa mig med Foragt og havde mig til Bedste. Det var ligesom de sagde til mig: „Alle vore Ord ere sande, det ene ligesaavel som det andet. Det er ikke os, som have forskudt dig, du har selv lukket Døren til for Guds Naade. Intet af alt det, vi have sagt, vedkommer dig, disse Steder alene undtagne: Det er umuligt, der er ikke Offer mere tilbage for Synden.“ (Ebr. 6). „Hvormeget værre

Straf mene I, at den skal agtes værd, som haver traadt Guds Søn med Fødder og ringeagtet Pagtens Blod, hvormed han var helliget, og forhaanet Naadens Aand!" (Ebr. 10, 29). „Thi det havde været dem bedre, at de ikke havde erkjendt Retfærdighedens Vei, end at de, der de erkjendte den, have vendt sig fra det hellige Bud, som var dem overantvordet." (2 Pet. 2, 21). „Thi Skriften kan ikke feile." (Joh. 10, 35).

Jeg troede, at disse Skriftsteder, ligesom Tilflugtsstedernes Ældste, maatte dømme mig og min Sag, medens jeg forfulgt af Blodhevneren skjælvende stod udenfor deres Stadsports Dør og frygtede for, at de vilde udelukke mig evindelig. (Josva 20, 3—4).

Min Sjæl forfærdedes over dette, da jeg ikke vidste hvad jeg skulde gjøre, eller hvorledes jeg skulde faa at vide, enten jeg ifølge Skriften kunde frelses eller ei. Jeg skjælvede for Apostlerne; jeg vidste at deres Ord vare sande, og at de vilde bestaa evindelig.

Og jeg husker, at da mit Hjerte en Dag vexelvis blev opfyldt af Fred og Angst, anstillede jeg Betragtninger herover; og da jeg fandt at Aarsagen udelukkende laa i de forskjellige Skriftsteder, som virkede paa mig (f. Ex. dette om Naade bragte Fred, det om Esau Fortvivlelse), tænkte jeg ved mig selv: O Herre hvis nu begge disse Skriftsteder skulde møde sammen i mit Hjerte paa engang, gad jeg rigtigt vide, hvilket vilde gaa af med Seiren. Nu ønskede jeg meget, at de begge paa engang maatte komme over mig, ja, jeg bad endog til Gud at det maatte ske.

To eller tre Dage senere indtraf dette virkelig; begge trængte pludselig ind paa mig og arbeidede og kjæmpede en Tid lang paa en forunderlig Maade i mit Hjerte. Endelig begyndte det om Esaus Førstefødselsrettighed at tabe sin Kraft, og tilsidst gav det aldeles efter og forsvandt, medens det om Guds Naades Almagt virkede stedse kraftigere paa mig og opfyldte min Sjæl med Glæde og ubeskrivelig Fred. Og medens jeg grundede over dette, opgik pludselig dette Skriftsted for mig: „Men Barmhjertighed træder frimodig Dommen." (Jak. 2, 13.)

Dette forundrede mig meget, og jeg er endnu tilbøielig til at tro, at det kom fra Gud; thi Loven og Vreden maa vige Pladsen for Naaden og Livsens Ord; „thi dersom Fordømmelsens Tjeneste var i Herlighed, er meget mere Retfærdighedens Tjeneste overvættes i Herlighed.“ (2 Kor. 3, 9—11; Mark. 9, 5—7; Joh. 6, 37.) Jeg saa ogsaa tillige, at Moses og Elias maatte forsvinde og efterlade Christus og hans Udvalgte alene.

Ogsaa det Skriftsted gød megen Trøst i min Sjæl: „Den, som kommer til mig, skal jeg ingenlunde støde ud.“ Ak! hvilken Trøst fik jeg ikke af dette Ord „ingenlunde.“ Det var, som om Christus havde sagt til mig: „Hvad du end har gjort, vil jeg dog ikke forskyde dig.“ Men Satan var ikke sen til at gjøre mig denne Forjættelse stridig. Han sagde, at Christus ikke mente mig og Saadanne som jeg, men Syndere af en langt lavere Klasse, som ikke havde gjort, hvad jeg havde gjort. Men da svarede jeg ham: Satan, her kan ikke være Tale om Undtagelse; Ordene lyde: den, som kommer til mig, hvilkensomhelst den, skal jeg ingenlunde støde ud. Og jeg husker ret godt, at Satan blandt alle de Kunstgreb, som han benyttede sig af for at berøve mig den Trøst, som dette Skriftsted tilbød, aldrig saameget som en eneste Gang fremsatte det Spørgsmaal: Men kommer du da paa den rette Maade? Og jeg har senere tænkt at Aarsagen til dette var, at han vidste at jeg kjendte altfor vel til, hvad det vil sige at komme paa den rette Maade; thi jeg saa tydeligt, at man, for at komme paa den rette Maade, maa føle sig som en forladt, uværdig Synder, og at man idet man bekjender og angrer sine Synder maa kaste sig ned for Christi Fødder og bede om Naade og Barmhjertighed. Dersom Satan og jeg nogensinde i hele mit Liv kjæmpede om et Sted i den hellige Skrift, saa var det om disse velsignede Ord, som Christus udtalte — han ved den ene Ende og jeg ved den anden. Ak! hvor det gik haardt til! Det var om dette i Johannes, siger jeg, at vi saaledes rev og sledes. Han trak og jeg trak, men Gud være lovet, jeg blev ham for stærk, han fik ikke sat sin Villie igjennem.

Men uagtet al den Hjælp og Trøst, jeg erholdt ved disse velsignede

Skriftsteder, vilde dette om Esau, der solgte sin Førstefødselsrettighed, dog undertiden forurolige min Samvittighed; thi hvorvel jeg var bleven usigelig trøstet og det endog kun en kort Tid iforveien, begyndte jeg dog atter at frygte, saasnart jeg kom dette ihu; jeg kunde umuligt blive det ganske kvit; hver Dag stod det for mig. Nu begyndte jeg derfor at anstille grundige Betragtninger over den gudsbespottelige Tanke, som var opstaaet i mit Hjerte, for at se, hvorvidt jeg maatte optage Ordene i deres mest udstrakte Betydning eller ei. Og naar jeg nøie havde tænkt efter, fandt jeg, at Ordene, naar de bleve rigtigt udtydede, gik ud paa dette, at jeg af min egen fri Villie havde overladt det til Jesus Christus enten han vilde være min Frelser eller ei; de ugudelige Ord lød: Lad ham gaa, vil han. Da gav dette Skriftsted mig atter Haab: „Jeg vil ingenlunde slippe dig og ingenlunde forlade dig." (Ebr. 13, 5.) O Herre, tænkte jeg, men jeg har jo forladt dig." Da svarede det atter: „Men jeg vil ingenlunde slippe dig. Ogsaa for dette takker jeg Gud.

Jeg frygtede alligevel meget for at han vilde slippe mig; thi fordi jeg saa høiligen havde fortørnet ham, fandt jeg det nu overmaade vanskeligt at tro ham paa hans Ord. Hvor ubeskrivelig glad havde jeg ikke været, hvis denne Tanke ikke var opstaaet i mit Hjerte; jeg tænkte, at jeg i det Tilfælde langt lettere vilde have kunnet stole paa hans Naade. Det gik mig ligesom Josefs Brødre: Tanken om den store Synd de havde begaaet gjorde dem angst og bange, idet de frygtede for, at deres Broder vilde gjengjælde dem alt det Onde, som de havde gjort imod ham. (1 Mos. 50, 15).

Af alle de forskjellige Skriftsteder, jeg hidtil har truffet paa, erholdt jeg dog mest Trøst af det i Josva 20, som omtaler, hvorledes Manddraberen kan fly til et af Tilflugtsstederne. „Og naar Blodhevneren forfølger ham, da skulle Stadens Ældste ikke overantvorde ham i Blodhevnerens Haand, efterdi han slog sin Næste uvidende og var ikke hans Fiende tilforn." Lovet være Gud for disse velsignede Ord! Jeg var overtydet om, at jeg selv var Manddraberen; jeg saa med Skræk, at Blodhevneren forfulgte mig, og at

det Eneste jeg kunde gjøre var at spørge de Ædste, om jeg havde Ret til at ty hen til Tilflugtsstedet eller ei. Da erfarede jeg, at den, som lurede for at udgyde Blod, som med Forsæt begik Mord, ikke havde Ret til at gjøre det, men kun den, som slog sin Næste uvidende, ikke af Nag, Ondskab eller Had, men af en Forseelse, den, som ikke var sin Næstes Fiende tilforn.

Jeg tænkte derfor sandelig, at jeg var den Mand, som kunde ty hen til Tilflugtsstedet, thi jeg havde slaaet min Næste uvidende og var ikke hans Fiende tilforn. Jeg var ikke hans Fiende tilforn; nei, jeg bad til ham, var bange for at synde mod ham, ja, havde i over et Aar kjæmpet haardt mod denne afskyelige Fristelse; og selv da den ugudelige Tanke foer igjennem mit Hjerte, udtalte ikke min Mund Ordene. Jeg tænkte derfor, at jeg havde Ret til at ty ind i Staden, og at de Ældste, som ere Apostlerne, ikke vilde overantvorde mig i Blodhevnerens Haand. Dette var derfor en stor Trøst for mig og gav mig grundet Haab. Men efterdi jeg var tvivlsom, thi min Angst og Sorg havde i den Grad forvirret mig, at jeg ikke vidste, hvilken Grund, der var stærk nok til at bære mig, fremsatte min Sjæl dette ene Spørgsmaal og længedes meget efter at faa det besvaret: Er det muligt for den, som har begaaet den utilgivelige Synd, at kunne erholde nogen om end nok saa liden aandelig Opmuntring fra Gud ved Christum? Og da jeg nøie havde tænkt efter, fandt jeg at Svaret lød: Nei, han kan ikke, og det af følgende Aarsager: For det Første fordi Saadanne, som ved at begaa denne Synd at skille sig fra Christus, ikke længere kunne have nogen Del i hans Blods Fortjeneste; og da de saaledes lukke Døren til for hans Naade, berøve de sig selv Haabet og følgelig tillige al aandelig Trøst. Thi for Saadanne er der ikke Offer mere tilbage for Synden. (Ebr. 10, 26). For det Andet, fordi de have forspildt sin Del i det evige Livs Forjættelse, skulle de aldrig faa Forladelse, hverken i denne Verden, ei heller i den tikommende. (Matth. 12, 32). For det Tredie have de ogsaa tabt sin tidligere Ret til Guds Søns velsignede Mægling, og han vil skamme sig ved dem, „naar han kommer i sin Faders Herlighed med de hellige Engle.“ (Mark. 8, 38).

Da jeg med megen Eftertanke havde overveiet denne Sag, kunde jeg ikke tro andet end at Herren havde trøstet mig, og det endog efterat jeg havde begaaet denne store Synd. Jeg tænkte, at jeg nu turde nærme mig de frygtelige, forfærdende Skriftsteder, som i hele denne Tid havde opfyldt min Sjæl med Angst, og til hvilke jeg før neppe turde kaste et Blik (ja, jeg maatte endog kjæmpe haardt, for ikke hundrede Gange at ønske dem ud af Bibelen), thi jeg troede, de fordømte mig; men nu begyndte jeg at faa Mod nok til at opsøge dem, til at læse dem, til at overveie dem og til grundig at udforske deres Betydning.

Og naar jeg saa havde slaaet Bibelen op og begyndt at læse, fandt jeg at deres Udseende betydelig havde forandret sig; de forekom mig ikke længere saa strenge som før. Først kom jeg til Ebræerbrevets sjette Kapitel og skjalv af Frygt for, at det vilde ramme mig; men da jeg nøie havde tænkt efter, fandt jeg, at det Frafald, som her tales om, er et fuldkomment Frafald og, saaledes som jeg opfattede det, en ligefrem Benegtelse af Christi Magt til at kunne forlade Menneskenes Synder; thi hermed aabner jo Apostlen sin Tale. (V. 1—3). For det Andet fandt jeg ogsaa, at dette Frafald maatte ske aabenbart, endog for Verdens Øine, saa at „Christus bliver gjort til Spot." For det Tredie fandt jeg, at Gud lader dem, som Apostlen her mener, evindelig forblive i sin Blindhed, Hjertenshaardhed og Forstokkelse. „Thi det er muligt, at de atter kunne fornyes til Omvendelse." Af alle disse Betragtninger fandt jeg, at min Synd ikke var den, som Apostlen sigter til.

For det Første: Jeg indsaa rigtignok, at jeg var frafalden, men dog ikke aldeles, det vil sige, jeg havde aldrig ophørt at tro paa Jesum Christum og det evige Liv.

For det Andet: Jeg indsaa ogsaa, at jeg havde gjort Jesum Christum til Spot, dog ikke for Verdens Øine: for Mennesker havde jeg aldrig fornegtet min Frelser eller ringeagtet hans Fortjenester.

For det Tredie: Ei heller fandt jeg, at Gud aldeles havde forladt mig eller forbudt mig at komme til ham som en angerfuld Synder (skjønt

det rigtignok kostede mig meget at tro det). Lovet være Gud for hans urandsagelige Visdom og uendelige Naade!

Derefter tænkte jeg nøie over Ebræerbrevets tiende Kapitel og fandt, at den der omtalte „forsætlige Synd“ ikke er enhver forsætlig Synd, men den Synd, som bestaar i først at forkaste Christus og siden hans Befalinger. For det Andet: Dette maa ifølge Loven ske aabenbart, i to eller tre Vidners Nærværelse, V. 28. For det Tredie: Denne Synd kan ikke begaaes uden at vise den dybeste Foragt for Naadens Aand, uden paa det Ligegyldigste at foragte Samvittighedens Paamindelse, at give efter for Fristelsen uden Kamp og med frit Forsæt at begaa den. Men Herren ved, at skjønt denne min Synd i og for sig var afskyelig nok, kom den dog ikke disse paa langt nær.

Og angaaende det i Ebræerbrevets tolvte Kapitel, om Esau, der solgte sin Førstefødselsrettighed, da, omendskjønt dette egentlig mere end alt Andet var det, som afskar mig Haabet og som et Spyd gjennemborede mit Hjerte, tænkte jeg dog nu: Først, at han ikke havde handlet overilet i et ubetænksomt Øieblik, under stærk aandelig Kamp, men at han frivillig havde samtykket i Forslaget, og efter rummelig Betænkningstid udført det i Gjerning. (1 Mos. 25.) For det Andet, at det var en aabenbar Handling, begaaet ved høilys Dag i hans Broders, om ikke i mange Fleres Nærværelse, hvilket gjorde hans Synd langt vederstyggeligere, end den ellers vilde have været. For det Tredie, at han vedblev at ringeagte sin Førstefødselsrettighed: „Han aad og drak, og stod op og gik bort. Og Esau foragtede Førstefødselen.“ (1 Mos. 25, 34.) Ja endog tyve Aar derefter foragtede han den fremdeles. „Og Esau sagde: jeg haver meget, min Broder, behold du, hvad dit er.“ (1 Mos. 33, 9.)

Med Hensyn til at Esau søgte at faa Beslutningen forandret, tænkte jeg saaledes: For det Første var det ikke for Førstefødselsrettighedens, men for Velsignelsens Skyld at han gjorde det. Dette er klart, efter hvad Apostlen siger, og det paapeges endog af Esau selv: „Min Førstefødsel

haver han taget (det vil sige tidligere), og se, nu tog han min Velsignelse." (1 Mos. 27, 36.) For det Andet: Efterat have gjort denne Betragtning gik jeg atter til Apostlen for at se, hvad Gud i det Ny Testamente tænkte om Esaus Synd, og hvad han dermed havde til Hensigt at advare Christne for; og saavidt jeg kan skjønne er hans Mening følgende: Førstefødselsrettigheden betyder Gjenfødelsen og den uforgjængelige Arv, thi naar Apostlen siger: „At ikke Nogen er en Vanhellig som Esau, der for en eneste Ret Mad afhændede sin Førstefødsels Rettighed," da maa vi forstaa det, som om han sagde: At ikke Nogen blandt eder ringeagter Guds Naades første velsignede Virkning paa hans Sjæl i Henseende til den nye Fødsel, for at han ikke ligesom Esau skal blive forskudt, naar han søger at arve Velsignelsen.

Thi Mangfoldige ere de, som i Naadens og Barmhjertighedens Tid foragte det, der i Sandhed er deres Førstefødselsrettighed til Himlen, men som dog, naar den afgjørende Dag nærmer sig, ville raabe ligesaa høit som Esau: „Herre, Herre, lad op for os!" Men ligesom Isak ikke vilde tage sin Velsignelse tilbage, saaledes vil Gud heller ikke forandre sin Beslutning, men sige: Jeg haver velsignet dem, og de skulle ogsaa være velsignede; men hvad eder angaar, saa kjender jeg eder ikke; viger fra mig alle I, som beslitte eder paa Uretfærdighed! (1 Mos. 27, 33; Luk. 13, 25—27).

Efter saaledes at have anstillet Betragtninger over disse Skriftsteder, fandt jeg, at min Fortolkning stemmede overens med andre Skriftsteder. Dette bidrog meget til videre at opmuntre og trøste mig, og gav hin Indvending, nemlig at Skriften ikke tilstedede min Frelse, et stærkt Stød. Og nu var Uveiret for det meste trukket mig forbi, Tordenen rullede blot i det Fjerne, og det var kun af og til, at nogle faa Draaber faldt paa mit Hoved; dog, fordi min forrige Angst og Frygt havde været saa stor, hændte det mig som det hænder dem, der engang ere blevne forskrækkede ved Ild; hvert Øieblik syntes jeg at høre Raabet: Brand, Brand! Min følsomme Samvittighed ømmede sig ved den letteste Berørelse.

Men da jeg en Dag gik ud paa Marken, noget urolig i min Samvittighed, thi jeg frygtede for at det maaske ikke stod saa godt til med mig, som jeg tænkte, faldt pludselig disse Ord mig ind: „Din Retfærdighed er i Himlen;“ og med det Samme syntes jeg i Aanden at se Jesus Christus ved Guds høire Haand. Der var min Retfærdighed, saa at Gud, hvorsomhelst jeg var eller hvadsomhelst jeg gjorde, ikke kunde sige om mig: „Han mangler min Retfærdighed,“ thi der var den jo lige foran ham. Jeg indsaa ydermere, at min Retfærdighed var uforanderlig, hvorledes jeg end var; thi min Retfærdighed var Jesus Christus selv, „igaar og idag den samme, ja til evig Tid.“ (Ebr. 13, 8).

Nu faldt Lænkerne mig af Benene, jeg blev befriet fra al Bekymring, og mine Fristelser maatte vige fra mig, saa at hine forfærdende Skriftsteder fra den Tid af ophørte at forurolige min Sjæl. Guds Kjærlighed og Naade sendte mig hjem med et let Hjerte, og strax jeg var kommen i Huset, slog jeg op i Bibelen for at se, om jeg kunde finde Ordene: „Din Retfærdighed er i Himlen,“ men fandt ikke noget saadant Sted. Mit Hjerte begyndte derfor atter at forsage lidt, men da kom jeg ihu 1 Kor. 1, 30: „Men ved ham ere I udi Christo Jesu, hvilken er bleven os Visdom fra Gud og Retfærdighed og Helliggjørelse og Forløsning.“ Og ved disse Ord fik jeg se, at de andre vare sande.

Thi dette Skriftsted viste mig, at omendskjønt Mennesket Christus Jesus er, hvad Legemet angaar, borte fra os, saa er han dog vor Retfærdighed og Helliggjørelse for Gud. Denne salige Betragtning opfyldte mit Hjerte med ubeskrivelig Fred, og i nogen Tid følte jeg mig formedelst Christum ganske forligt med Gud. Ak! Christus! Christus! jeg syntes ikke at se Andet for mine Øine end Christus. Jeg tænkte nu ikke saameget paa alle Christi Fortjenester hver for sig, saasom hans Blod, Begravelse og Gjenopstandelse, men betragtede ham som en hel og fuldstændig Christus, som den, i hvem baade disse og alle hans andre Kræfter og Fortjenester mødes og samles, og som siddende paa sin Trone i Himlen ved Guds Faders høire Haand.

Det fyldte mit Hjerte med Henrykkelse at beskue hans Ophøielse og at tænke paa hans Fortjenesters uberegnelige Værd og Magt. Nu kunde jeg sammenligne mig med ham, og se, at alle de Naadegaver, som Gud havde skjænket mig, blegnede for Christi Herligheds Glands, og vare kun at sammenligne med de smaa Myntstykker, som rige Folk bære omkring med sig i sine Punge, medens deres Guld ligger hjemme i godt Forvar paa Kistebunden. O, jeg saa, at mit Guld laa hjemme paa Kistebunden! Christus, min Herre og Frelser havde det i Forvaring! Nu var Christus blevet mit Alt: al min Visdom, al min Retfærdighed og al min Helliggjørelse.

Endvidere behagede det ogsaa Herren at aabenbare mig Meget om Hemmeligheden i vor Forening med hans Søn; han viste mig at jeg var forenet med ham, at jeg var Kjød af hans Kjød og Ben af hans Ben, som der staar i Eph. 5, 30, og som nu var ubeskriveligt trøstende for mig. Herved blev min Tro paa ham, som min Retfærdighed, endnu stærkere befæstet; thi naar han og jeg vare Et, da var hans Retfærdighed min, hans Fortjenester mine og ligesaaledes ogsaa hans Seier. Nu kunde jeg se mig samtidig baade i Himlen og paa Jorden; i Himlen formedelst Christus, mit Hoved, min Retfærdighed og mit Liv, og paa Jorden formedelst mit forgjængelige Legeme.

Nu saa jeg, at Jesus Christus ved Kjødets Annammelse blev anseet af Gud og maatte ogsaa ansees af os som den Person, i hvem alle Herrens Udvalgte ere forenede, at vi opfyldte Loven formedelst ham, døde formedelst ham, vandt Seier over Synden, Døden, Djævelen og Helvede formedelst ham; da han døde, døde vi, da han opstod, opstode ogsaa vi. „Dine Døde skulle leve, tilligemed min døde Krop skulle de opstaa.“ (Es. 26, 19). Og atter: „Han skal gjøre os levende efter to Dage; paa den tredie Dag skal han opreise os, og vi skal leve for hans Ansigt.“ (Hos. 6, 2), Hvilket er blevet opfyldt derved, at Menneskens Søn sidder paa sin Trone i Himlen ved Gud Faders høire Haand; ifølge Epheserbrevet: „Og opreiste os tillige og satte os tillige i det himmelske Rige i Christo Jesu. (Epheser. 2, 6).

O, disse velsignede Skriftsteder og Betragtninger med mange lignende funklede i de Dage lig som Stjerner for mine Øine, saa at jeg havde god Aarsag til at raabe: „Lover Gud i hans Helligdom, lover ham i hans Styrkes udstrakte Befæstning! Lover ham for hans megen Vælde, lover ham efter hans store Mægtighed!" (Salm. 150, 1—2).

Efter saaledes i Korthed at have givet eder et Begreb om al den Sorg og Bekymring, jeg maatte udstaa som Følge af den Frygt for evig Fordømmelse, som denne min ugudelige Tanke opvakte i min Sjæl, og da jeg ogsaa har fortalt eder lidt om, hvorledes jeg blev befriet derfra, og om den usigelige Trøst, som siden er bleven mig tildel, og som til min ubeskrivelige Glæde i over et Aar opfyldte mit Hjerte med Fred, vil jeg nu, om Gud vil, førend jeg gaar videre kortelig fortælle eder, hvad jeg troer den egentlige Aarsag var til denne Fristelse, og tillige om den gavnlige Indflydelse, som den tilslut udøvede paa min Sjæl.

Hvad Aarsagerne angaar, da tror jeg at de fornemmelig vare tvende, ja, endog da min Sorg tyngede mest paa mig, syntes jeg at være overbevist om dette. Den første var, at jeg ikke, da Gud befriede mig fra mine tidligere Fristelser, bad ham befri mig ogsaa fra de tilkommende. Thi hvorvel jeg med Sandhed kan sige, at jeg førend jeg blev sat paa denne haarde Prøve, ofte opsendte inderlige Bønner til Naadens Trone, bad jeg dog dengang fornemmelig om Lettelse for min daværende tunge Sorg, og om at det maatte behage Gud at aabenbare mig mere om sin Kjærlighed til os i Jesu Christo. Men jeg indsaa senere, at dette ikke var nok; jeg burde ogsaa have bedet den store Gud om at bevare mig fra det tilkommende Onde.

Davids Bøn lod mig paa det Tydeligste indse dette; thi efterat han havde erhöldt Guds Naade, bad han fremdeles om at maatte blive bevaret for tilkommende Synder og Fristelser; „da bliver jeg fuldkommen," siger han, „og jeg skal være uskyldig for stor Overtrædelse." (Salm. 19, 14.) Gjennem hele min lange Fristelsestid var det just disse Ord, som saarede og fordømte mig."

Ogsaa det Sted i Ebræerbrevet bebreidede mig min Daarskab og viste mig at jeg havde forsømt denne Pligt: „Derfor lader os træde frem med Frimodighed for Naadens Trone, paa det vi kunne faa Barmhjertighed og finde Naade til betimelig Hjælp.“ (Ebr. 4, 16.) Dette havde jeg ikke gjort, og derfor faldt jeg og syndede, ifølge hvad der staar skrevet: „Beder, at I ikke skulle komme i Fristelse.“ Og jeg er endnu den Dag idag saa overbevist om Vigtigheden af denne Bøn, at jeg hvergang jeg træder frem for Gud ikke tør reise mig op fra mine Knæ, uden først at have anraabt ham om Hjælp og Naade mod alle kommende Fristelser. Jeg beder dig ogsaa indstændigt, Læser, hvem du saa maatte være, at lægge dig mit Exempel paa Hjerte og at tænke paa al den Sorg, som Forsømmelsen af denne Pligt havde tilfølge for mig, og som baade i Dage, Maaneder og Aar tyngede paa min Sjæl. En anden Aarsag var, at jeg havde fristet Gud, hvilket skete paa denne Maade. Engang, da min Kone var høist frugtsommelig, blev hun, ligesom en Kvinde i Fødselsnød, anfalden af voldsomme Smerter, og Veerne vare saa heftige, at jeg frygtede for at hun skulde nedkomme for tidlig. Just paa denne Tid var det, at jeg blev saa stærkt fristet til at drage Guds Tilværelse i Tvivl, og medens min Kone laa og jamrede sig ved min Side, sagde jeg i mit Hjerte: Herre, dersom du vil befri min Kone fra disse frygtelige Smerter og skikke det saa, at hun i denne Nat ikke mere bliver anfaldt af dem (og nu vare Smerterne just paa det Heftigste), da vil jeg deraf kunne se, at du veed Hjertets hemmeligste Tanker.

Jeg havde neppe sagt dette i mit Hjerte, førend Smerterne forlode hende, og hun faldt i en dyb Søvn, som varede lige til Morgenen. Dette satte mig i den største Forundring, og jeg vidste ikke, hvad jeg skulde tænke. Men efterat jeg havde været vaagen en god Stund, uden at høre hende jamre sig, sov ogsaa jeg ind, og da jeg vaagnede om Morgenen, kom jeg ihu, hvad jeg den forgangne Nat havde sagt i mit Hjerte, og hvorledes Herren havde vist mig, at han kjendte endog mine hemmeligste Tanker. I flere Uger tænkte jeg med Forundring derpaa.

Omtrent halvandet Aar derefter foer hin frygtelige Tanke, som jeg har omtalt, gjennem mit ugudelige Hjerte, den Tanke nemlig: Lad Christus gaa, vil han; og da jeg bukkede under for denne Fristelse, vendte Erindringen om den anden Tanke, hvormed jeg havde fristet Gud, tilligemed Følgerne deraf tilbage til min Sjæl og gav mig dette bebreidende Svar: „Nu kan du se, at Gud i Sandhed kjender Hjertets hemmeligste Tanker.“

Og dette fik mig til at tænke paa hvad der fortælles i Skriften om Herrens Tjener Gideon, hvorledes Gud, fordi Gideon fristede ham med Uldskindet, baade det vaade og det tørre, istedetfor at stole paa ham og tro ham paa hans Ord, satte ham paa en haard Prøve ved at sende ham ud mod en utallig Mængde Fiender — og det endog, for menneskelige Øine, uden den ringeste Understøttelse eller Hjælp. (Dom. 6. 7 off.) Saaledes lod han ogsaa mig vederfares, og det med Rette, thi jeg burde have troet ham paa hans Ord, og ikke knyttet et „dersom“ til hans Alvidenhed.

Og nu vil jeg give eder et Begreb om, hvorledes denne Fristelse tilslut gavnede mig: Først fik jeg derved Guds og hans elskede Søns Magt og Herlighed desto tydeligere at se, og mit Hjerte blev uafladelig opfyldt af Tanken derom. Den forrige Fristelse angreb min Sjæl med Vantro, Gudsbespottelse, Forhærdelse, Tvivl om Guds og Christi Tilværelse, Ordets Sandhed, og om hvorvidt der i Virkeligheden er et Liv efter dette eller ei. Dengang, siger jeg, blev jeg angreben af gudsfornægtende Tanker, men nu var det Omvendte Tilfældet; nu stod Gud og Christus uafladelig for min Aand, dog ikke til Trøst, kun til Forfærdelse og Angst. Guds Herligheds Glands fortærede mig, og Christi uendelige Barmhjertighed og Naade skar mig i Hjertet; thi jeg kunde ikke anse ham for andet end en Christus, som jeg havde forkastet, og denne Tanke var rent dræbende.

Af Skriften erholdt jeg paa den Tid megen Oplysning; jeg saa den havde Nøglerne, med hvilke Himmerige skal oplukkes for os; de, som adlyde Skriften, skulle arve det evige Liv, men de, som foragte den, skulle omkomme evindelig. Ak! Ordene: „Thi Skriften kan ikke feile,“ vilde næsten søn-

derrive mit Hjerte; og ligesaa ogsaa disse: „Hvad, du binder paa Jorden, det skal være bundet i Himlene, og hvad du løser paa Jorden, det skal være løst i Himlene.“ (Matth. 16, 19). Eller: „Hvadsomhelst I binde paa Jorden, skal være bundet i Himlen, og hvadsomhelst I løse paa Jorden, skal være løst i Himlen.“ (Matth. 18, 18). Nu saa jeg, at Apostlerne vare Tilflugtsstedets Ældste. (Josva 20, 4). Alle, som de lukkede op for, skulde indgaa til det evige Liv, men Enhver, som de udelukkede, skulde omkomme ved Blodhevnerens Haand.

Ak! et eneste af de Skriftsteder, som syntes at fordømme mig (og undertiden troede jeg, at hele Skriften gjorde det), vakte større Forfærdelse i min Aand, end en Stridsmagt paa fyrgetyve tusinde Mand havde formaaet at gjøre. Ve den, som Skriften fordømmer!

Ved denne Fristelse blev jeg mere opmærksom paa Forjættelserne end nogensinde tilforn; thi da jeg nu laa skjælvende under Guds mægtige Haand og frygtede for hans strenge Retfærdighed, vendte jeg omhyggelig og med spændt Opmærksomhed hvert Blad i den hellige Skrift, og anstillede grundige Betragtninger over ethvert Vers, for at komme efter deres sande Betydning.

Denne Fristelse var ogsaa Aarsag til, at jeg for en stor Del blev af med min gamle, syndige Vane, ikke at agte paa Forjættelsens Ord, naar de randt mig i Sinde; thi hvorvel jeg af Forjættelserne ikke fik saamegen Trøst og Lindring som før, greb jeg dog fat som en Mand, der er færdig til at drukne, i Alt, hvad jeg saa og kunde komme til; tidligere havde jeg ikke anseet det for rigtigt at give Agt paa en Forjættelse, medmindre den skjænkede mig Trøst, men nu var der ikke Tid til at tænke, Blodhevneren satte for haardt efter mig.

Nu var jeg altsaa glad ved at kunne gribe fat i en Forjættelse, om jeg end troede, at jeg ingen Ret havde til den, ja, ved endog at kaste mig i den Forjættelses Arme, som jeg frygtede for vilde støde mig bort. Nu gjorde jeg ogsaa mit Bedste for at opfatte Guds Ord i dets rette Betydning, og ikke

at fordreie saameget som en eneste Stavelse. O! hvad saa jeg ikke nu i det velsignede sjette Kapitel af Johannes Evangelium: „Og, den, som kommer til mig, skal jeg ingenlunde støde ud.“ (Joh. 6, 37). Nu begyndte jeg at tænke ved mig selv, at Guds Naade er langt større, end vi ere istand til at fatte; jeg tænkte ogsaa, at han ikke havde udtalt sine Ord i Overilelse, i et ubetænkt Øieblik, men af sin uendelige Visdom og Forstand, og at vi derfor trygt kunde stole paa dem.

I de Dage pleiede jeg ofte under mine frygtelige Sjælekvaler saa at sige at arbeide mig hen til Forjættelserne (ligesom en Hest, der sidder fast i Dyndet, ofte gjør, for igjen at komme paa fast Grund), idet jeg tænkte (lig En, som Frygt næsten har berøvet Forstanden), at jeg i dem vilde udhvile mig og overlade Opfyldelsen til Himlens Gud, som havde givet dem. Ak! mangen en haard Dyst har min Sjæl maattet bestaa med Satan, angaaende hine velsignede Ord hos Johannes; jeg søgte ikke nu, som til andre Tider, fornemmelig efter Trøst (skjønt Gud veed, hvor vel den var kommen med), nei, kun efter et Ord, et eneste Ord, som min arme, udmattede Sjæl kunde støtte sig til, for ikke aldeles at bukke under. Dette var det, jeg higede efter.

Ja, da jeg søgte Trøst i Forjættelserne, var det mig ofte, som om Herren ville forstøde min Sjæl evindelig; jeg var tidt tilmode, som om jeg havde løbet lige ind paa Spydodde, og som om Herren, for at holde mig borte fra sig, huggede til alle Sider med et flammende Sværd. Da tænkte jeg paa Esther, som gik til Kongen mod hans Befaling. (Esth. 4, 16.) Jeg tænkte ogsaa paa Benhadads Tjenere, som gik med Reb om Hovedet til sine Fiender og bad om Naade. (1 Kong. 20, 31.) Ogsaa det om den kananæiske Kvinde, som ikke tabte Modet, skjønt Christus ikke svarede hende et Ord (Matth. 15, 22) o. s. v., og det om Manden, der ved Midnatstid gik hen at laane Brød (Luk. 11, 5—8) o. s. v. trøstede mig meget.

Det var først efter denne Fristelse jeg rigtig fik at se, hvor uendelig Guds Naade, Kjærlighed og Barmhjertighed i Virkeligheden er. Store

Synder have megen Naade fornøden, og jo større Strafskyldigheden er, desto høiere og mægtigere forekommer Guds Barmhjertighed i Christo den arme, syndige Sjæl, som trænger til den. Efterat Job havde udstaaet sine Prøvelser, forøgede Herren alt det, han havde havt, til det Dobbelte. (Job 42, 10.) Lovet være Gud for Jesus Christus, vor Herre og Frelser. Jeg kunde her have omtalt mange andre Ting, men jeg ønsker at fatte mig i Korthed og vil derfor denne Gang forbigaa dem og kun bede til Gud, at denne Beretning om mine frygtelige Sjælekvaler, maa afskrække Andre fra det Onde, saa at ikke de, ligesom jeg, maa komme til at sukke under Syndens Jernaag.

Omtrent paa den Tid, da denne Fristelse forlod mig, blev Guds Naade paa en saa forunderlig Maade aabenbaret for min Sjæl, at jeg neppe formaaede at udholde det; det var saa over alle Grændser forbausende, at den kunde udstrække sig til en saadan elendig Synder som jeg, og jeg tror virkelig, at dersom den levende Følelse derom havde vedvaret, vilde jeg være bleven aldeles udygtig til mit daglige Arbeide.

3 Kapitel.

Hvori Bunyan fortæller om, hvorledes han blev optagen i Bedfords Menighed, hvis Sjælesørger dengang var Pastor Gifford.

Nu agter jeg at gaa videre og at meddele eder mere om Guds Veie med mig til forskjellige andre Tider, og om de Fristelser, som fremdeles angreb mig. Jeg vil begynde med at fortælle om, hvad der hendte mig, da jeg først sluttede mig til den lille Menighed af Guds Folk i Bedford. Efterat jeg havde gjort Sjælesørgeren bekjendt med mit Ønske om at maatte vandre sammen med hans Menighed i Christi Fodspor og efter hans Forordninger, og var bleven optagen i dens Midte, kom jeg til at tænke meget paa Christi velsignede Indstiftelse den Nat, da han blev forraadt, nemlig den hellige Nadvere, og disse Ord: „Dette gjører til min Ihukommelse" (Luk. 22, 19) vederkvægede mit Hjerte; thi derved beroligede Herren min Samvittighed, idet han paa en underfuld Maade aabenbarede for mig sin Lidelse og Død, og, som jeg dengang følte, for at styrke min Sjæl formedelst Kraften af hans Fortjeneste. Men jeg havde ikke ofte været Gjest ved Herrens Bord, førend jeg hvergang jeg nærmede mig det paa en saa frygtelig Maade blev fristet til at bespotte Indstiftelsen, og til at ønske, at noget Skrækkeligt maatte vederfares dem, som deltoge deri, at jeg for ikke at give efter for disse frygtelige Tanker maatte gjøre Vold paa mig selv og bede til Gud, at han vilde bevare mig fra disse Bespottelser, og anraabe ham om at velsigne Brødet og Vinen, medens de gik fra Mund til Mund. Jeg har siden tænkt, at Aarsagen til denne Fristelse var, at jeg ikke med den tilbørlige Ærefrygt nærmede mig Herrens Bord, for at deltage i dette velsignede Maaltid.

Dette vedvarede næsten et Aar, og ved disse Leiligheder fik jeg hverken

Ro eller Fred; men endelig oplyste Herren min Sjæl med det samme Skriftsted, hvormed han før havde trøstet mig. Og efter den Tid har jeg i Almindelighed været ret vel tilmode, hvergang jeg har deltaget i dette velsignede Naademaaltid, og har deri, haaber jeg, gjort Forskjel paa Herrens Legeme, knust for mine Misgjerninger, og paa hans dyrebare Blod, udgydt for mine Overtrædelser.

En Gang saa det ud til at jeg skulde faa Tæring, og om Vaaren blev jeg saa afkræftet og tog Dag for Dag saa synligt af, at jeg troede mig Døden nær. Nu begyndte jeg paany at anstille alvorlige Betragtninger over min Sjæls Tilstand og atter at gjennemgaa alle de Beviser, jeg havde for et Liv efter dette. Thi det har, Gud være lovet, altid været min Maade, af Skriften at overbevise mig om min Arveret til det evige Liv og aldrig et Øieblik at tabe den af Sigte.

Men jeg havde neppe begyndt at kalde Guds Naade og Godhed mod mig tilbage i Erindringen, førend mine utallige Synder og Overtrædelser flokkede sig om min Sjæl, og deres store Antal og Vederstyggelighed berøvede mig Modet, saa at jeg atter begyndte at mistvivle om min Tilstand; den aandelige Kulde, Sløvhed og Ligegyldighed for Gudfrygtighedens Øvelser, som nu var kommen over mig, saavelsom min Adspredelse under Bønnen, min Mangel paa Kjærlighed til Gud, hans Veie og hans Folk, vakte Uro og Frygt i mit Hjerte, thi jeg tænkte: Dette kan aldrig forenes med et kristeligt Sind, Kjendetegnene paa en sand Christen kunne umulig bestaa deri.

Ved Tanken herom tog min Sygdom rent Overhaand, thi jeg var nu bleven syg baade paa Sjæl og Legeme. Min Sjæl var betynget med Synd og Skyld. Ogsaa enhver Erindring om Guds naadefulde Omsorg for min Sjæl blev mig nu berøvet og ganske skjult for mig, som om jeg aldrig skulde have oplevet noget deraf. Min Sjæl var ogsaa haardt indklemt mellem disse to Betragtninger: „Leve kan jeg ikke, dø tør jeg ikke." Jeg begyndte derfor atter at forsage og havde næsten opgivet Haabet; men da jeg en Dag i den sørgeligste Forfatning gik op og ned i Stuen, blev jeg pludselig greben af

dette Skriftsted: „I ere retfærdiggjorte uforskyldt af hans Naade ved den Forløsning, som er i Christo Jesu.“ (Rom. 3, 24). O, hvor disse Ord med Et forandrede mine Tanker og bragte Lys og Trøst i min Sjæl!

Jeg var tilmode som En, der vaagner efter en frygtelig Drøm, og da jeg lyttede til disse himmelske Ord, forekom det mig, at jeg hørte dem blive fortolkede saaledes: „Synder, du tror at jeg paa Grund af dine Synder og Skrøbeligheder ikke formaar at frelse din Sjæl, men se, min Søn er hos mig, jeg ser hen til ham og ikke til dig, og vil handle med dig efter den Velbehagelighed, jeg har til ham.“ Dette var en stor Lettelse for mig og lod mig indse, at Gud kan retfærdiggjøre en Synder naarsomhelst; han behøver jo kun at se hen til Christus og at tilskrive os hans Fortjenester, og Arbeidet er strax gjort, mere er ikke fornødent.

Medens jeg var fordybet i Tanker over dette, kom følgende Skriftsted for mig og virkede kraftigt paa min Sjæl: „Ikke efter vore Gjerninger, men efter sit eget Forsæt og Naaden har han frelst os.“ (2 Tim. 1, 9; Tit. 3, 5). Da forsvandt al Ængstelse; Naade og Barmhjertighed indesluttede mig i sine Arme, og skjønt jeg ikke før havde vovet at tænke paa Dødstimen, raabte jeg dog nu: „Lad mig kun faa dø!“ Nu forekom Døden mig elskelig og skjøn, thi jeg indsaa, at først i den anden Verden vilde vort Liv rigtigt begynde. „Ak!“ tænkte jeg, „i Sammenligning med det Tilkommende er dette Liv kun at betragte som en kort Slummer.“ Paa denne Tid saa jeg ogsaa langt Mere i de Ord „Guds Arvinger“ (Rom. 8, 17), end jeg nogensinde her i Verden vil blive istand til at udtrykke. „Guds Arvinger!“ Gud selv er de Helliges Arvedel. Dette saa jeg og undredes over, men kan ikke fortælle eder, hvad jeg saa.

En anden Gang, da jeg var meget syg og svagelig, satte Fristeren haardt ind paa mig (thi jeg har erfaret, at han helst angriber Sjælen, naar Legemet nærmer sig Graven, thi da har han den bedste Anledning), og gjorde sit Yderste for at skjule for mig Alt, hvad jeg tilforn havde erfaret om Guds Godhed; Dødens Rædsler og den evige Dom malede han ogsaa for mig med

saa skrækkelige Farver, at jeg næsten var død før Døden kom, thi jeg frygtede for, at skulde jeg dø i Dieblikket, vilde jeg være fortabt; ja, jeg var tilmode, som om jeg allerede foer ned i Helvede. Jeg syntes, der intet Andet var tilovers for mig, og at mit Bestemmelsessted var der. Men se, just som min Frygt var størst, fremstod for min Sjæl de Ord, som Engelen talte, da han bar Lazarus i Abrahams Skjød, og det var ligesom en Stemme sagde til mig: „Ligedan skal det gaa dig, naar du forlader Verden.“ Dette trøstede mig ubeskriveligt og hjalp mig til at stole paa Gud, og efterat jeg med lettet Hjerte havde grundet derpaa en Stund, udraabte jeg med Glæde og Triumf: „Død! hvor er din Braad, Helvede! hvor er din Seier? (1 Kor. 15, 55.) Dette helbredede mig saavel paa Legeme som paa Sjæl, thi min Sygdom forlod mig snart og jeg vandrede atter frimodig for Gud.

En anden Gang, skjønt jeg kort iforveien havde været nok saa glad og tilfreds, kom der et tykt Mørke over min Aand og skjulte saa aldeles Alt, hvad der angik Gud og Christus, at det var som om jeg aldrig havde kjendt noget til dem; mit Hjerte var saa koldt og følesløst, at jeg ikke længere kunde spore hos mig den ringeste Attraa efter Christi Naade og det evige Liv; det var som om mine Lænder vare brudte eller som om mine Hænder og Fødder vare belagte med Lænker. Paa denne Tid begyndte jeg atter at lide af legemlig Svaghed, hvilket gjorde min aandelige Hjemsøgelse desto tungere og mere smertefuld.

Men efterat jeg i denne Tilstand havde tilbragt flere Dage, lød pludselig, medens jeg sad ved Kaminen, disse Ord i mit Hjerte: „Jeg faar gaa til Jesus.“ De adspredte strax det tykke Mørke, som var faldet paa min Sjæl, opklarede alle mine Tvivl og lod mig endnu en Gang skue Christi Herlighed. Saasnart jeg havde fattet mig lidt efter denne uventede Trøst, spurgte jeg min Kone om der i den hellige Skrift fandtes et Sted, der lød saaledes: „Jeg faar gaa til Jesus.“ Hun svarede, at hun ikke vidste det. Jeg begyndte da selv at grunde derover, og det varede ikke mange Minuter, førend disse Ord: „og til Englenes mange Tusinde“ og det om Bjerget

Zion og det himmelske Jerusalem stode levende for mig. (Ebr. 12, 22—24.)

Da sagde jeg med megen Glæde til min Kone: „O! nu veed jeg det, nu veed jeg det!" Den Nat var for mig en velsignet, uforglemmelig Nat, jeg har oplevet faa lignende. Jeg ønskede meget, at nogle af Guds Folk havde været hos mig, forat jeg kunde have fortalt dem om det, som Gud havde vist mig. Christus var for mig en dyrebar, uskatterlig Frelser, den mægtige Stridsmand, ved hvem jeg havde vundet Seiren, og den Nat kunde jeg for Glæde og Aandsfred neppe faa Blund paa mine Øine. Denne salige Tilstand varede dog ikke til Morgenen, men Versene 22—24 af Ebræerbrevets tolvte Kapitel vare alligevel i flere Dage velsignede, trøstende Ord for mig.

Ordene lyde saaledes: „Men I ere komne til Zions Bjerg og til den levende Guds Stad, til det himmelske Jerusalem og til Englenes mange Tusinde, til de Førstefødtes Forsamling og Menighed, som ere opskrevne i Himlene, og til Gud, Alles Dommer, og til de fuldkommede Retfærdiges Aander, og til den nye Pagts Midler, Jesum, og til Bestænkelsens Blod, som taler bedre end Abel." Ved disse velsignede Ord oplyste Herren min Aand, han fortolkede dem for mig hver for sig og lod mig skue deres overvættes Herlighed. Ogsaa i senere Tider have de ofte i mørke Timer oplivet min Sjæl. Lovet være Gud for al hans Naade mod mig!

4 Kapitel.

Han fortæller om, hvorledes han blev ansat som Menighedsforstander i Bedford i Aaret 1656. — Hans Tales mærkværdige Indflydelse paa Gemytterne. — Hvorledes han blev anklaget for Retten. — Hans sjeldne Mod, Ydmyghed, Udholdenhed og utrættelige Iver for Guds Sag.

Eftersom jeg nu er ifærd med at nedskrive mine Erfaringer, vil jeg her med nogle faa Ord omtale min Virksomhed som Forkynder af Guds Ord, for at vise eder, hvad Gud ogsaa i denne Retning lod mig vederfares. Fem, sex Aar efterat jeg var bleven voxen og formedelst Guds Naade var kommen til Erkjendelse af mine Synder og min Trang til Jesus Christus vor Herre, forat min Sjæl kunde blive frelst fra den evige Død, blev jeg af flere af Menighedens mest fremragende Mænd (naar jeg siger „mest fremragende", mener jeg naturligvis med Hensyn til Forstand og hellig Vandel) gjentagne Gange anmodet om nu og da at tale nogle opbyggelige Ord i Forsamlingerne; de sagde, at de troede forvist, at Herren havde anseet mig værdig til at forstaa hans hellige Ord, og tillige givet mig Evner til at forkynde, hvad jeg havde seet og erfaret, til Andres Opbyggelse.

I Førstningen turde jeg af Undseelse ikke give efter for deres Ønsker, men da de ikke ophørte med at anmode mig derom, kunde jeg tilslut ikke andet end samtykke i deres Forlangende, og jeg talte derfor, skjønt med megen Svaghed og Skrøbelighed, tvende Gange i private Forsamlinger; de, som hørte paa mig, lod ikke alene til at være, men forsikrede ogsaa for den store Gud, at de vare baade rørte og trøstede ved min Tale, og takkede Herren for hans store Naade mod mig.

Da nu Nogle af Menigheden skulde reise paa Landet for at forkynde Guds Ord, bad de mig om at gjøre dem Selskab, og hvorvel jeg ikke turde gjøre offentlig Brug af min Gave, talte jeg dog undertiden nogle formanende Ord i private Opbyggelsesmøder, naar jeg ved saadanne Leiligheder befandt mig blandt gudfrygtige Mennesker. Og ligesom før saaledes erkjendte ogsaa nu de, som hørte paa mig, med Taksigelse til Gud den opbyggende Virkning, min Tale havde paa deres Sjæle.

Men jeg vil fatte mig i Korthed. Da Menigheden fremdeles anmodede mig om at forkynde Ordet for dem, blev jeg endelig efter megen Beden og Fasten ansat som deres Forstander og Prædikant, og ikke alene for at udlægge Guds Ord for de Troende, men ogsaa for dem, som endnu sad i Mørket og hvis Hjerter ikke vare omvendte til Christus. Jeg sporede ogsaa paa denne Tid en indre Tilskyndelse til denne Virksomhed, skjønt den, Gud være lovet, ikke grundede sig paa Forfængelighed; thi Djævelen skjød fremdeles efter mig med sine gloende Pile, og mit Hjerte var fuldt af Bekymring for mit evige Vel.

Dog kunde jeg ikke slaa mig tilfreds, medmindre jeg gjorde Brug af min Gave, og jeg blev ogsaa meget opmuntret dertil, ikke alene ved de Gudfrygtiges uafladelige Anmodninger, men tillige ved de Ord, som Paulus talte til Korinthierne: „Men jeg formaner eder, Brødre! I kjende Stefani Hus, at det er Førstegrøden i Achaja, og de have hengivet sig til at tjene de Hellige, — at I skulle og vise Ærbødighed mod Saadanne og mod Enhver, som hjælper med og arbeider.“ (1 Kor. 16, 15—16).

Dette Skriftsted lod mig se, at den Helligaand ikke vil, at de Mennesker, som af Gud have erholdt Gaver og Evner, skulle nedgrave dem i Jorden, men heller paabyder og opmuntrer dem til at gjøre Brug deraf, og har Behag i Alle, som ere villige og beredte til at gjøre saa, og som hengive sig for at tjene de Hellige. I de Dage randt dette Skriftsted mig uafladelig i i Sinde for at opmuntre og styrke mig i mit Arbeide for Guds Sag; jeg er ogsaa bleven opmuntret ved flere andre Skriftsteder og ved de Gudfrygtiges

Exempler, saaledes som de findes nedskrevne i mange gamle Bøger. (Ap. Gj. 8, 4; 18, 24—25 osv.; 1 Pet. 4, 10; Rom. 12, 6; Fox's Martyrernes Gjerninger).

Hvorvel jeg derfor ansaa mig som den Uværdigste blandt alle Guds Folk, lagde jeg dog Haand paa Værket, skjønt med megen Frygt og Bæven for min Uværdigheds og Skrøbeligheds Skyld, og prædikede saavidt mine Evner strakte og efter den Tro, Gud forlenede mig, Christi velsignede Evangelium, saaledes som Gud af sin Naade havde fortolket det for mig. Og saasnart Landsfolket fik det at vide, stimlede de i hundredevis hen til Bedford fra alle Egne deromkring, skjønt af mange forskjellige Aarsager, for at høre Ordet forkyndt.

Og jeg takker Gud, fordi han lod mig føle Medlidenhed med disse stakkels Menneskers Sjæle, thi derved erholdt jeg den nødvendige Kraft til med Iver at kunne arbeide i mit Kald, og Herren hørte sin Tjeners Bøn og lagde ham Ord i Munden, som greb Tilhørernes Hjerter og vakte deres sovende Samvittighed. Jeg havde ikke prædiket længe, førend Flere følte sig trufne af mine Ord og begyndte at blive bekymrede i Aanden ved Bevidstheden om sine store Synder og sin Trang til Jesus Christus.

Men jeg kunde dog i Førstningen ikke tro, at Herren gjennem mig vilde tale til noget Menneskes Hjerte — jeg ansaa mig altfor uværdig dertil —; men de, som bleve rørte ved min Tale, elskede mig dog og viste mig megen Agtelse og Ærbødighed, og hvorvel jeg ikke vilde tro, at det var mig, som havde bragt dem til Erkjendelse om deres Synder, forsikrede de dog for Guds Folk, at det virkelig var Tilfældet; de lovede ogsaa Herren fordi han havde sendt mig til dem (elendige Menneske som jeg er!) og ansaa mig for det Redskab, som Gud havde benyttet for at vise dem Veien til Frelse.

Da jeg nu saa, at de vare oprigtige baade i Ord og Gjerning, at deres Hjerter længedes saa meget efter videre Kundskab om Jesus Christus, og at de glædede sig over, at Gud havde ført mig blandt dem, begyndte ogsaa jeg at tro, at Gud maaske havde udkaaret mig til et Redskab for at bringe de Vild-

farendes Sjæle til Omvendelse, og jeg blev bestyrket i denne Tanke og opmuntret i mit Hjerte ved dette Skriftsted: „Hans Velsignelse, som ellers maatte omkommet, kom over mig, og jeg frydede Enkers Hjerter.“ (Job 29, 13).

Dette glædede mig meget, og jo mere de, som Gud formedelst min Tale bragte til Syndserkjendelse, græd og sørgede, desto større var min Trøst og Opmuntring, thi jeg tænkte paa disse Skriftsteder: „Hvo er da den, som gjør mig glad, uden den, som bliver bedrøvet af mig?“ (2 Kor. 2, 2). Og: „Er jeg ikke en Apostel for Andre, saa er jeg det dog for eder; thi I ere mit Apostelembedes Besegling i Herren.“ (1 Kor. 9, 2). Disse Pauli Ord overbeviste mig endnu mere om, at Gud havde kaldt mig til at forkynde Evangeliet, og at han havde styrket og fremdeles vilde styrke mig i Udførelsen af dette hans mig paalagte Arbeide.

Under min Forkyndelse af Ordet var der især een Ting, som jeg lagde Mærke til, og det var, at Herren lod mig begynde der, hvor hans Ord i Virkeligheden begynder med alle Syndere, nemlig med at fordømme alle Mennesker uden Undtagelse, og at vise hvorledes, ifølge Loven, Guds Forbandelse paa Grund af Arvesynden hviler over Enhver, som fødes til Verden. Alt dette fremstillede jeg paa en gribende Maade, thi jeg sukkede jo selv under Loven, og Tanken om mine store Synder tyngede haardt paa min Samvittighed; jeg prædikede, hvad jeg selv følte, hvad jeg med Smerte følte, ja det som nedbøiede min arme, syndige Sjæl og opfyldte den med Bekymring og Angst.

Det var sandelig, som om en af de Døde var bleven sendt til dem. Bunden med tunge Lænker gik jeg for at forkynde dem Ordet, og i min egen Samvittighed rasede den samme Ild, som jeg forsøgte at antænde i deres. Jeg kan med Sandhed og uden den ringeste Overdrivelse sige, at jeg, hvergang jeg skulde prædike, med Uro og Angst i mit Hjerte traadte ind i Herrens Hus; men jeg var ikke før kommen paa Prædikestolen, førend jeg blev befriet derfra, og saalænge jeg prædikede, var mit Sind roligt, men saa-

snart jeg var bleven færdig, blev jeg lige saa ilde tilmode som tilforn. Guds mægtige Haand førte mig dog fremad, saa at hverken Tanken om min Strafskyldighed eller Frygten for Helvede formaaede at standse mig i mit Arbeide.

I over to Aar prædikede jeg uafladelig om den skrækkelige Tilstand, hvori Synden har styrtet Menneskene, og om den frygtelige Straf, som i den tilkommende Verden venter de Uomvendte. Men da det endelig behagede Herren at trøste min Sjæl med mange naadefulde Aabenbarelser og formedelst Christus at opfylde den med sand og varig Fred, valgte jeg (thi jeg prædikede aldrig om Andet, end hvad jeg selv havde seet og følt) et andet Emne for mine Prædikener — Jesus Christus som Verdens Frelser. Jeg udviklede de forskjellige Forhold han staar i til Menneskene, fremstillede hans store Fortjenester og deres Magt til at rense fra al Synd, og viste, hvor lidet alle de Hjælpemidler ere at stole paa, som Verdens Børn ty hen til i Nødens Time. Over dette Thema prædikede jeg lige saalænge som over det forrige.

Derefter behagede det Herren at vise mig noget mere om de Omvendtes skjulte Forening med Christus. Ogsaa dette opklarede jeg for dem. Og da jeg var bleven færdig med at behandle disse tre Hovedpunkter af Guds Ord (hvortil medgik henimod fem Aar), blev jeg under Udførelsen af denne min Pligt kastet i Fængsel, hvor jeg i noget over et lignende Tidsrum, ved Lidelser har stadfæstet Sandheden, ligesom jeg tilforn ved Forkyndelsen af Evangeliet havde vidnet derom.

Midt under mine Prædikener har jeg ofte i nogle brændende Ord anraabt Gud om at lade min Tale virke kraftigt paa Tilhørernes Hjerter, paa det de maatte komme til Erkjendelse af deres Synder og omvende sig til Christum; thi jeg frygtede for, at Sjælefienden atter skulde gjøre deres Samvittighed rolig for at mine Ord skulde blive ufrugtbare. Jeg forsøgte ogsaa at tale med den største Udførlighed og Tydelighed, paa det at Enhver, som hørte mig, bedre maatte lære de Synder at kjende, som han af Naturen var tilbøielig til at begaa.

Ofte, naar jeg var bleven færdig med min Tale, skar det mig i Hjertet at tænke paa, at alle mine Ord maaske skulde falde ligesom Regn paa Stengrund, og mit inderlige Ønske var tidt: „O, gid de, som idag have hørt mig, blot kunde se Synden, Døden, Helvede og Guds Forbandelse i det samme Lys, som jeg, og tillige kunde faa om ikke andet end et svagt Begreb om den uendelig store Naade, Kjærlighed og Barmhjertighed, som Gud formedelst Christum viser enhver uomvendt Sjæl!" Ja, jeg sagde ofte i mit Hjerte til Herren: „Om min Henrettelse for deres Øine kunde bidrage til at bringe dem til Erkjendelse om deres Synder og til at befæste dem i Troen paa Frelseren, vilde jeg med Glæde være beredt til dette Offer."

Naar jeg forkyndte Ordet, især Læren om det evige Liv formedelst Christum alene, uden Gjerninger, var jeg tilmode, som om en af Guds Engle stod ved min Side for at opmuntre mig. O! min Sjæl har været saa overbevist om denne Læres fuldkomne Sandhed, at naar jeg har bestræbt mig for at udlægge den, at bevise den og at udbrede den blandt Andre, var det som om jeg ikke havde nok med at sige: „Jeg tror det og er overbevist derom;" jeg syntes (hvis det er tilladeligt at udtrykke sig saaledes) at være mere end overbevist om at de Ting, som jeg dengang lærte, vare sande.

Da jeg først begyndte at reise omkring for at forkynde Ordet satte alle Landets Præster og lærde Mænd sig op imod mig og angreb mig paa det Heftigste i sine Taler. Men jeg besluttede, ikke at gjengjælde Forhaanelser med Forhaanelser, men at se, hvormange af disse verdsligvise Mennesker jeg med Guds naadige Hjælp kunde overbevise om deres ifølge Loven elendige Tilstand og om deres Trang til Jesus Christus, samt om hans Fortjenesters Kraft til at kunne frelse dem, thi, tænkte jeg, „saa skal min Retfærdighed svare for mig idag eller imorgen, naar det kommer til min Løn for dit Aasyn." (1 Mos. 30, 33.)

Det har altid været mig imod at blande mig i Stridsspørgsmaal, især naar det gjælder mindre vigtige Ting. Dog var jeg altid beredt til at forsægte Evangeliets Hovedsandhed, nemlig Menneskets Retfærdiggjørelse alene

ved Troen paa Jesum Christum, der ved sin Lidelse og Død har forligt os med Gud; men hvad alt Andet angik lod jeg det som sagt være, fordi jeg saa, at der somoftest ved Drøftelsen af omtvistede Spørgsmaal kun opstaar Strid og Uenighed, uden at det i ringeste Maade fremmer Guds Sag. Jeg havde desuden et ganske andet Formaal for Øie — Synderes Vækkelse til Omvendelse, og dette holdt jeg fast ved.

Jeg har aldrig hverken forsøgt eller vovet at gjøre Brug af andre Menneskers Ord og Betragtninger (Rom. 15, 18), (skjønt jeg er langt fra at fordømme Alle, som gjøre det), thi jeg tænkte, og Erfaring har ogsaa bestyrket mig deri, at Alt, hvad Christus selv ved sin Aand havde lært mig, kunde jeg trygt med den roligste Samvittighed forkynde og vedstaa for hele Verden, og skjønt jeg nu nødig vil sige Alt, hvad jeg veed om denne Sag, vil jeg dog her bemærke, at min Erfaring i denne Retning er et slaaende Bevis for Sandheden af Galaterbrevets 1, 11—12.

Naar Nogen af dem, som Gud ved min Forkyndelse af Ordet vakte til Omvendelse, omsider faldt fra og atter vandrede paa Syndens Vei (som desværre var Tilfældet med altfor mange), var dette et tungere Slag for mig, end om jeg havde maattet følge et af mine elskede Børn til Graven, og uden at fortørne Herren tror jeg at kunne sige, at Intet uden min Frygt for evig Fortabelse har gaaet mig saa nær. Ethvert Menneske, som Gud ved mine Ord bragte til Erkjendelse om sine Synder, var mig en Ære og en Belønning. Mit Hjerte har ofte været saa aldeles optaget af dette herlige Værk, at jeg ved at være udkaaret dertil har anseet mig for mere velsignet og æret af Gud, end om han havde gjort mig til Hersker over den hele vide Verden. Disse Ord: „Hvo, som omvender en Synder fra hans Veis Vildfarelse, han frelser en Sjæl fra Døden." (Jak. 5, 20.) „Den Retfærdiges Frugt er Livsens Træ, og en Viis fanger Sjæle." (Ordsp. 11, 30.) „Men de, som underviste Andre, skulle skinne som den udstrakte Befæstnings Skin, og de, som have retfærdiggjort Mange, som Stjernerne, evindelig og altid." (Dan. 12, 3.) „Thi hvo er vort Haab eller vor Glæde eller Kronen paa

vor Ros? Mon ikke ogsaa I for vor Herre Jesu Christo i hans Tilkomelse? I ere jo vor Ære og Glæde.“ (1 Thess. 2, 19—20). Disse saavel som mange andre lignende Skriftsteder vare til stor Opmuntring for mig.

Jeg har lagt Mærke til, at saasnart Gud har villet at jeg skulde forrette hans Tjeneste paa et bestemt Sted, er der strax opstaaet i min Sjæl et heftigt Ønske om at gaa derhen og forkynde Ordet. Jeg har ogsaa mærket at visse Sjæle ere blevne mig lagte paa Hjerte fremfor alle andre, paa det jeg maatte gjøre mit Yderste for at vække dem til Omvendelse, og at disse altid omsider ere blevne bragte til Erkjendelse om sine Synder. Jeg har mærket, at et i Forbigaaende udtalt Ord ofte har havt langt mere Virkning end en hel Prædiken. Undertiden, naar jeg tænkte, at jeg intet Godt udrettede, da udrettede jeg allermest, og naar jeg til andre Tider tænkte at kunne fange Sjæle, fiskede jeg forgjæves.

Jeg har endvidere mærket, at der, hvor Herren har paabegyndt sit Omvendelsesværk med Syndere, har ogsaa Djævelen brølet og regjeret gjennem sine Egne. Ja ofte, naar den onde Verden rasede mest mod mig og mit Arbeide, vandt jeg flere Sjæle for Gud end nogensinde før. Jeg kunde anføre Exempler, men vil helst ikke gjøre det.

Som Forkynder af Guds Ord var jeg mest tilfreds, naar jeg kunde komme til Landets mørkeste Steder, blandt Mennesker, der var fjernest fra Omvendelsen, dog ingenlunde fordi min Gjerning ikke taalte Lyset (thi jeg forkyndte Evangeliet allesteder og til Hvemsomhelst), men fordi jeg fandt mest Behag i at fange Sjæle for Guds Rige, og dertil blev jeg ogsaa opmuntret af Skriften: „Dog saaledes, at jeg havde synderlig Lyst til at prædike Evangelium, ikke der, hvor Christus var nævnet, paa det at jeg ikke skulde bygge paa en fremmed Grundvold.“ (Rom. 15,29).

Under mine Prædikener har jeg ofte lidt usigelige Smerter, ja, har været ligesom i Barnsnød for at gjenføde Sjæle til Gud: medmindre mit Arbeide blev kronet med Held, kunde jeg ikke slaa mig tilfreds. Naar mine

Anstrengelser vare frugtesløse, var jeg ligegyldig om al Ros, men naar det lykkedes mig at vinde Sjæle, brød jeg mig ikke om, hvem der fordømte mig. Jeg har tænkt paa dette Skriftsted: „Se, Børn ere Herrens Arv, Livsens Frugt er en Løn. Som Pile i den Vældiges Haand, saa ere de unge Sønner. Salig er den Mand, som haver fyldt sit Kogger af dem; de skulle ikke beskjæmmes, naar de tale med Fienderne i Porten.“ (Salm. 127, 3—5).

Det glædede mig ikke i ringeste Maade at se Mennesker opmærksomt høre min Troeslære, medmindre de ogsaa erkjendte sine Synder og tyede hen til Christum for at frelses fra den evige Død, medmindre de nærede en brændende Længsel efter at blive forligte med Gud og hjerteligt sukkede efter en fornyet Aand. Disse vare de Kjendetegn, jeg skattede, disse de Sjæle, jeg ansaa for velsignede.

Men saavel under dette som under ethvert andet Arbeide blev jeg forstyrret af mangeslags Fristelser. Undertiden forsøgte Satan at afskrække mig med den Tanke, at jeg ikke vilde kunne tale et eneste opbyggeligt Ord for Tilhørerne, ja, at jeg ikke engang vilde være istand til at tale sammenhængende, men blot komme frem med noget meningsløst Snak. Paa saadanne Tider betoges mit Legeme af en saa forunderlig Afmagt og Svaghed, at mine Ben neppe formaade at bære mig op paa Prædikestolen.

Under min Prædiken er jeg ikke sjelden bleven angreben af gudsbespottelige Tanker og stærkt fristet til at udtale Ordene høit for hele Forsamlingen, ja, det har mere end een Gang hendt at jeg, efter frimodigen og med stor Rigdom paa Ord at have begyndt min Tale, er bleven saa forvirret, adspredt og forlegen for Ord, at jeg ikke har vidst det Ringeste om, hvad der var for mig, ja, jeg har befundet mig, som om mit Hoved hele Tiden havde været i en Sæk.

Naar jeg har været i Begreb med at prædike over en eller anden streng Text, har Fristeren til enkelte Tider indgivet mig saadanne Tanker som disse: „Du vil vel aldrig prædike over dette Skriftsted? det fordømmer dig selv; din egen Sjæl er jo skyldig deri; prædik derfor slet ikke derover,

eller om du saa gjør, se da til at forvanske Ordets sande Betydning, for ialfald selv at kunne slippe fri, saa at du ikke, istedetfor at vække Andre, blot lægger Strafskyldighedens tunge Byrde paa din egen Sjæl, der maaske aldrig mere vil blive befriet fra den."

Men jeg takker Gud for at han gav mig Kraft til at modstaa disse afskyelige Fristelser, saa at jeg ligesom Samson fordømte Synden, hvorsomhelst jeg blev den vaer, selv om jeg derved belæssede min egen Sjæl med Strafskyldighed. „Lad min Sjæl dø med Filisterne" tænkte jeg, „heller end at fordreie Guds velsignede Ord. Du, som lærer Andre, vil du ikke ogsaa lære dig selv? Det er langt bedre at du fordømmer dig selv ved rent og tydeligt at forkynde Ordet for Andre, end at du for at berolige dig selv lægger Skjul paa Sandheden." Lovet være Gud for hans Hjælp ogsaa i dette!

Under denne min Virksomhed for Christi velsignede Sag har jeg ofte været nær ved at blive stolt og hovmodig, og skjønt jeg ikke rent ud tør sige, at jeg aldrig har bukket under for denne Fristelse, kan jeg dog med Sandhed bevidne, at jeg ved Guds Naade aldrig har følt synderlig Glæde ved at give efter for den, thi Gud har hver eneste Dag ladet mig faa et Indblik i mit syndige Hjerte, og der blev jeg saamange Svagheder og saa stor Fordærvelse vaer, at jeg af lutter Skam maatte hænge med Hovedet, tiltrods for alle mine Gaver. En Torn var givet mig i Kjødet, men Christi Naade var mig nok. (2 Kor. 12, 7—9.)

Foruden dette Skriftsted ere ogsaa andre blevne mig foreholdte for at advare mig mod Hovmod og at vise mig at Sjælen, tiltrods for de største Gaver og Evner, dog kan omkomme evindelig. Følgende Ord for Exempel have været mig meget gavnlige: „Dersom jeg taler med Menneskenes og Englenes Tungemaal, men haver ikke Kjærlighed, da er jeg en lydende Malm eller en klingende Bjælde." (1 Kor. 13, 1—2.)

Et Cymbal er et Klokkespil eller klingende Bjælder, et Instrument, hvormed en flink og duelig Kunstner kan frembringe saadan herlig og hjerte-

rørende Musik, at de, som høre ham spille, neppe kunde holde sig for at dandse, og dog have Klokkerne ikke Liv, de frembringe ikke selv Musiken, det er Kunstnerens Værk, selv ere de kun et Redskab og kunne derfor i Tidens Løb let blive ødelagte og kastede tilside, skjønt de før have været et Middel til at frembringe Musik.

Just saaledes saa jeg det havde været, var og vilde stedse blive med Alle, der i Besiddelse af Gaver, dog mangle Guds saliggjørende Naade; de ere i Christi Haand ligesom Harpen var i Davids. Saaledes som David med Harpen kunde stemme Tilhørernes Hjerter til Andagt, saaledes kan ogsaa Christus benytte sig af begravede Mennesker til at vække Sjæle til Omvendelse, og til siden at befæste dem i Troen paa ham, men naar han saa ikke længere har Brug for dem, kan han kaste dem tilside som unyttige Redskaber, just som klingende Bjælder.

Denne Betragtning saavelsom mange lignende var derfor et godt Værn mod al Stolthed og Forfængelighedslyst. „Hvad," tænkte jeg, „er det Noget at gjøre sig til af, at man er en lydende Malm? Er det da saa herligt at være en klingende Bjælde? Tilhører ikke det allerringeste af alle levende Væsener Gud mere end disse livløse Redskaber?" Jeg vidste desuden, at det kun er Kjærligheden, som aldrig ophører, at disse derimod snart maatte forsvinde, og sluttede derfor at lidt Naade, lidt Kjærlighed og lidt sand Gudsfrygt langt var at foretrække for de herligste Gaver, ja, jeg er overbevist om, at Mennesker, som neppe uden megen Vanskelighed ere istand til at besvare det simpleste Spørgsmaal, alligevel kunne være langt bedre Christne og staa høiere i Guds Øine, end Mange, som formedelst sine store Aandsevner og Kundskaber kunne tale ligesom med Englenes Tungemaal.

Paa denne Maade altsaa fik jeg se, at hvorvel Gaver i og for sig ere gode nok, naar de kun anvendes i det Øiemed, hvortil de af Gud ere bestemte, nemlig til Andres Opbyggelse, ere de dog i og for sig uden Kraft til at kunne frelse den, der besidder dem. Ei heller kunne de ansees som

Tegn paa en salig Tilstand, da de maa betragtes som et Laan fra Gud til Enkelte, og han vil ufeilbarligt en Gang i Tiden, naar han i sin Herlighed kommer igjen for at dømme Levende og Døde, kræve Regnskab derfor.

Dette viste mig ogsaa, at Gaver ere meget farlige, ikke i og for sig, men fordi de, som besidde dem, ere langt mere udsatte for Djævelens Fristelser end Andre. Ved ubetænksomme Menneskers Ros blive Saadanne lettelig stolte, hovmodige og forfængelige og falde saaledes ofte i Djævelens Vold.

Jeg saa derfor at den, der af Gud har erholdt Gaver, trænger til nøie at vide, hvad det er han virkelig har erholdt, for at han ikke skal sætte Lid dertil og saaledes gaa glip af Guds Naade; han bør vide, at Gaver, hvor store de end monne være, ikke ere istand til at frelse ham.

Han har ogsaa god Aarsag til at vandre ydmygt for Herren og til at være ringe i sine egne Øine; han maa huske paa, at hans Gaver ikke høre ham selv, men Gud til, og at han derfor maa anvende dem til at forfremme hans Rige, og han maa især aldrig glemme, at den Herre Jesus tilsidst vil affordre ham Regnskab for de ham anbetroede Talenter og belønne ham efter hans Fortjenester.

Hvorvel Gaver derfor ingenlunde ere at foragte, men tvertimod med Taknemmelighed bør paaskjønnes, er dog stor Naade og smaa Gaver langt at foretrække for store Gaver og ingen Naade. Det hedder ikke, Herren giver baade Gaver og Ære, men Herren giver baade Naade og Ære. Og velsignet i Sandhed er den, til hvem Herren giver Naade, sand Naade, thi den er Ærens visse Forløber.

Men saasnart Satan mærkede, at han ved saaledes at friste og angribe mig ikke kunde opnaa sin Hensigt, nemlig at standse min Virksomhed som Forkynder af Guds Ord og at gjøre den aldeles frugtesløs, prøvede han paa en anden Maade at gjøre det, og det var ved at ophidse uvidende og ondskabsfulde Mennesker mod mig, saa at de satte alleslags onde Rygter og Bagvaskelser i Omløb om mig, ja, jeg kan med Sandhed sige, at Alt, hvad Djævelen kunde opfinde og ved sine Redskaber bringe i Udførelse, blev nu

alle Steder omkring i Landet anvendt mod mig, for om muligt at afskrække mig fra mit Arbeide.

Det rygtedes derfor snart blandt alle Mennesker, at jeg var en Troldmand, en Jesuit, en Stratenrøver og Lignende.

Til alt dette vil jeg kun sige, at Gud veed jeg er uskyldig. Hvad mine Anklagere angaar, saa lad dem holde sig beredte til at møde mig for Guds Domstol, for der at svare saavel for dette som for alle sine andre Synder og Misgjerninger, medmindre Gud af sin Naade skulde omvende dem, og herom beder jeg af mit ganske Hjerte.

Men hvad der med den største Frækhed fortaltes om mig, at jeg holdt Friller, havde mange Løsebørn, ja endog to Koner paa en Gang, og Lignende. Nu er det just disse og andre Bagvaskelser, som jeg sætter min største Ære i, fordi de kun ere Bagvaskelser, taabelige og ondskabsfulde Løgne, Usandheder, som Djævelen og hans Afkom have udbredt om mig. Ja, havde ikke Verden behandlet mig paa denne Maade, vilde jeg manglet Tegnet paa et sandt Guds Barn. „Salige ere I," sagde den Herre Jesus, „naar man bespotter og forfølger eder, og taler allehaande Ondt imod eder for min Skyld, og lyver det. Glæder og fryder eder, thi eders Løn skal være megen i Himlene; thi saa have de forfulgt Profeterne, som vare før eder." (Matth. 5, 11—12.)

Hvad derfor mig selv angaar, da bekymrer jeg mig aldeles ikke om alt dette; nei, om de saa havde sagt tyve Gange mere og værre om mig end de have gjort, vilde jeg dog ikke bryde mig noget derom. Jeg har en rolig Samvittighed, og efterdi de have talt Ondt om mig og løiet det, skulle de een Gang beskjæmmes for Gud.

Hvad skal jeg da sige til dem, som saaledes have bagvasket mig? Skal jeg true dem? Skal jeg irettesætte dem? Skal jeg smigre dem? Skal jeg bede dem med det Gode om at tie stille? Nei langtfra. Naar de blot ikke satte sin egen Salighed paa Spil ved at stifte og udsprede disse Rygter, vilde jeg sige til dem: Udbreder det saa meget og saa vidt, som I ville, det vil kun bidrage til min Ære.

Disse Løgne og Bagvaskelser binder jeg derfor om mig som en Prydelse. Det falder altid i den Christnes Lod at blive bebreidet, bagvasket og bespottet, og efterdi Gud og min egen Samvittighed ville bevidne, at disse afskyelige Rygter ikke indeholde et eneste Ord Sandhed, ere de mig for Christi Skyld en Glæde.

Jeg opfordrer alle de Daarer og onde Mennesker, som have fordristet sig til at fortælle Saadant om mig, for Exempel, at jeg har havt med andre Fruentimmer at bestille, og Lignende, til at anstille de nøieste Undersøgelser angaaende mit Liv og min Vandel, for at se om de kunne bevise, at der i Himlen, paa Jorden eller i Helvede findes saameget som et eneste Fruentimmer, som jeg til nogensomhelst Tid, paa nogetsomhelst Sted, om Dagen eller om Natten, endog kun har forsøgt paa at have med at bestille. Og tro I maaske at jeg taler saaledes for at søge at erhverve mig mine Fienders Agtelse? Det være langt fra. Jeg beder Ingen om at tro mig. Hvad dette angaar, kunne de tro mig eller ikke, just som de ville; mig kan det være ligegyldigt.

Ved saaledes at angribe mig have mine Fiender aldeles forfeilet sit Maal. Jeg er ikke den Mand, de tage mig for, og jeg ønsker kun at de maatte være lige saa skyldfri som jeg. Hvis alle de Ægteskabsbrydere og Horkarle, som findes i England, bleve hængte, vilde John Bunyan, Gjenstanden for Bagvaskernes Ondskab, dog være ilive og befinde sig vel. Havde jeg ikke min Kone, vilde jeg ikke engang kunne vide, om der paa Jorden existerede Fruentimmer, uden af deres Klædedragt, deres Børn eller af andre Menneskers Sigende.

Og jeg beundrer Guds Visdom deri, at han gjorde mig kvindesky fra den Tid, jeg blev omvendt, lige indtil nu. De, som have havt den fortroligste Omgang med mig, vide og kunne bevidne, at jeg ikke ofte har underholdt mig med et Fruentimmer. Den almindelige Maade at hilse Fruentimmer paa afskyr jeg, jeg kan ikke fordrage den hos Nogen. Selv i deres Selskab befinder jeg mig ikke vel. Det er yderst sjelden, at jeg saameget

som berører et Fruentimmers Haand, jeg tror ikke at det anstaar mig. Naar jeg har seet gudfrygtige Mænd hilse med et Kys de Fruentimmer, som de have besøgt, eller som have besøgt dem, har jeg undertiden gjort mine Indvendinger derimod, og naar de da svarede, at det kun var et Høflighedstegn, har jeg sagt dem, at det slet ikke var anstændigt. Enkelte have rigtignok beraabt sig paa det hellige Kys; men da har jeg spurgt dem, hvorfor de kun kyssede de Smukke og lod de Stygge gaa. Saa at, hvor uskyldig dette end kan have forekommet Andre, har jeg for min Part aldrig syntes derom.

Og nu vil jeg til Slutning opfordre ikke alene Mennesker, men endog Engle til at bevise, at jeg har staaet i et utilladeligt Forhold til nogetsomhelst Fruentimmer, ja, jeg vil gjøre det, fordi jeg veed, at jeg ikke kommer til at fortørne Herren ved saaledes at bede ham om et Vidnesbyrd for min Sjæls Uskyldighed. Ikke som om jeg er bleven bevaret for denne Synd, fordi jeg er bedre end andre Mennesker, jeg har kun Guds Naade at takke derfor, og jeg vil fremdeles bede Gud bevare mig, ikke alene for denne men ogsaa for enhver anden Synd, paa det jeg stedse maa vandre paa den rette Vei, som tilsidst vil føre mig til Himlen. Amen!

Foruden at Satan ved Løgn og Bagvaskelser arbeidede af al Kraft paa at nedsætte mig i mine Landsmænds Øine, for at mine Ord om muligt maatte blive uden Frugt, bevirkede han ogsaa, at jeg maatte udholde et langt og haardt Fængsel, for at bringe mig til at opgive mit Arbeide for Christus og at bortskræmme Sjæle fra Gud. Om dette vil jeg nu give eder en kort Beretning.

5 Kapitel.

Han fortæller om sin Fængsling i Aaret 1660. — Hans Taalmodighed og Hengivenhed i Guds Villie. — Hvorledes Gud trøstede ham. — Hans Beskjæftigelser.—Faderlige Bekymringer.—Hans Fangevogters Venlighed og Godhed mod ham.—Hans sidste Betragtninger ende Fortællingen om hans Liv.

Da jeg allerede længe havde været omvendt til Christus og i over fem Aar havde forkyndt Evangeliet, blev jeg i en Forsamling af gudfrygtige Mennesker paa Landet (for hvilke jeg den Dag agtede at prædike, havde man blot ladet mig være i Fred) greben og ført for en Fredsdommer, der, uagtet jeg havde tilbudt at stille Kaution for at jeg til den af Øvrigheden bestemte Tid vilde fremmøde i Retten, dog lod mig fængsle, fordi de Personer, som gik i Kaution for mig, ikke vilde forpligte sig til at jeg skulde ophøre med at forkynde Guds Ord.

Første Gang Retten efter dette var forsamlet blev jeg anklaget for at have holdt ulovlige Forsamlinger og som En, der ikke vilde bivaane den engelske Statskirkes Gudstjeneste, og efterat være bleven forhørt af Dommerne, blev jeg dømt (de ansaa nemlig min ligefremme Tale for — som det behagede dem at kalde det — en Erkjendelse af Anklagens Sandhed) til Fængsel paa Livstid, fordi jeg negtede at bekjende mig til Statskirken og at finde mig i alle dens Forordninger. Da jeg saaledes paa denne Maade atter var kommen i Fangevogterens Hænder, blev jeg ført tilbage til Fængslet og der har jeg nu været i fulde tolv Aar, ventende paa at se, hvad mere Gud vil tillade disse Mennesker at gjøre ved mig.

I den Tid, jeg har tilbragt i Fængsel, har min Aand fordetmeste været glad og frimodig, skjønt jeg rigtignok ogsaa har havt mine mørke Timer; thi

Satan og min egen fordærvede Natur have ikke mere her end andre Steder ophørt med at friste mig, dog har det Alt, takket og lovet være Jesus Christus, bidraget til min videre Oplysning og Befæstelse i Troen, og jeg vil derfor, skjønt jeg ikke agter at udbrede mig meget derom, dog give eder nogle faa Vink, som muligens ville kunne bevæge de Gudfrygtige til at love Gud og bede for mig, og som tillige kunne tjene til Opmuntring for Alle, hvem Gud i sin uendelige Visdom maatte finde forgodt at prøve saa haardt som mig, til ikke at frygte for Noget af alt det Onde, som Menneskene kunne tilføie dem.

Aldrig i mit hele Liv har jeg havt et saa dybt Indblik i Guds Ord, som nu; de Skriftsteder, der før vare dunkle for mig, skinne i min nuværende Stilling ligesom Solen. Ogsaa Jesus Christus synes nu at være mig nærmere end tilforn; her har jeg i Sandhed baade seet og følt ham. O! disse Ord: „Vi have ikke fulgt kløgtige Fabler, da vi kundgjorde eder vor Herres Jesu Christi Kraft og Tilkommelse" (2 Pet. 1, 16) og disse: „Gud opreiste Christus fra de Døde og gav ham Herlighed, saa at eders Tro og Haab maa være til Gud" (1 Pet. 1, 21), vare velsignede Ord for mig under denne min lange Fængsling.

Ogsaa følgende Skriftsteder have været mig en stor Opmuntring i denne min nærværende Stilling: Joh. 14, 1—4; Joh. 16, 33; Koloss. 3, 3—4; Ebr. 12, 22—24. Undertiden, naar min Sjæl har været gjennemtrængt af dem, har jeg syntes at kunne le baade ad Trængsler og Døden og ikke at frygte hverken Hesten eller Rytteren. Her i mit Fængsel er jeg bleven fuldkommen overbevist om, at mine Synder ere blevne mig forladte og at jeg i den tilkommende Verden skal faa være med Christus. O! dette om „Bjerget Zion, den levende Guds Stad, det himmelske Jerusalem, Englenes mange Tusinde og om Gud, Alles Dommer, og de fuldkommede Retfærdiges Aander og den nye Pagts Midler, Jesum," trøstede mig usigelig meget. Jeg har seet her, hvad jeg er overbevist om jeg aldrig med Ord vil kunne udtrykke — jeg har seet, hvor sandt dette Skriftsted er: „Hvem I ikke

have kjendt og dog elske, hvem I nu ikke se, men dog tro paa og fryde eder med uudsigelig og forherliget Glæde." (1 Pet. 1, 8.)

Jeg har aldrig saaledes vidst, hvad det er at staa med Gud uafladig ved min Side og forsvare mig mod alle Satans Angreb, førend jeg kom hid. Samtidig med Bekymring og Frygt indfandt sig nu ogsaa Opmuntring og Trøst, ja, om jeg undertiden foer sammen ved Synet af min egen Skygge, var dog Gud meget god og naadig mod mig, han vilde ikke at Ondt skulde vederfares mig, men styrkede mig altid med et eller andet Skriftsted, saa at jeg ofte har tænkt ved mig selv: Var det blot tilladt, vilde jeg bede om flere Sorger og Lidelser, forat kunne erholde overflødig Trøst. (Præd. 7, 14; 2 Kor. 1, 5.)

Førend jeg kom i Fængsel saa jeg tydeligt nok hvad der ventede mig, og det var paa den Tid især to Ting, som laa mig paa Hjerte. Den ene var, hvorledes jeg skulde kunne møde en forsmædelig Død, om den skulde falde i min Lod, og derved viste Kolossenserbrevets 1, 11 mig, hvorledes man bør forberede sig derpaa, nemlig at vi maa bede til Gud om, at han vil „styrke os med al Styrke efter hans Herligheds Kraft til al Taalmodighed og Langmodighed med Glæde." I over et Aar førend jeg blev fængslet bad jeg sjelden til Gud, uden at dette Skriftsted randt mig i Tankerne og viste mig, at jeg for med Glæde at kunne udstaa Lidelser, maatte have al Taalmodighed.

Hvad den anden Ting angaar, da var følgende Skriftsted af stor Nytte for mig: „Ja, vi have selv fældet den Dom hos os selv, at vi maatte dø, paa det at vi ikke skulde forlade os paa os selv, men paa Gud, som opvækker de Døde." (2 Kor. 1, 9.) Af dette Skriftsted fik jeg se, at naar jeg vilde lide paa rette Maade, maatte jeg først fælde en Dom over Alt, som hører dette Liv til — Kone, Børn, Sundhed, Nydelser, Alt maatte være ligesom dødt for mig, og jeg ligesom død for Alt.

Dernæst saa jeg, at jeg maatte bestræbe mig for at leve for Gud alene, ligesom Paulus etsteds siger, at naar vi ikke ville forsage, maa vi ikke se paa

det Synlige, men paa det Usynlige, thi det Synlige hører Tiden til, men det Usynlige Evigheden. Og saa tænkte jeg ved mig selv: Naar jeg nu ikke er belavet paa Andet end at blive fængslet, da vil legemlig Straf komme mig uventet og ligesom Gabestokken; og om jeg belaver mig paa dette, saa kunde det hende, at jeg blev landsforvist, og synes jeg Landsforvisning er det Værste, som kan hende mig, saa bliver jeg maaske overrasket af Døden. Og saaledes ser jeg da tydeligt, at for at kunne udstaa Lidelser, er det bedst at stole paa Gud i Christo, hvad den tilkommende Verden angaar, og hvad denne Verden angaar at anse Graven som mit Hus, at oprede min Seng i Mørke, at sige til Forraadnelsen: du er min Fader! til Ormen: du er min Moder og min Søster! med andre Ord, at gjøre mig aldeles fortrolig med disse Ting. (Job. 17, 13—14.)

Men uagtet alle disse Betragtninger mærkede jeg dog, at jeg kun var et svagt og skrøbeligt Menneske. Ved Tanken om at skilles fra min Kone og mine stakkles Børn har jeg ofte her i Fængslet følt mig, som om Kjødet blev reven mig fra Benene, og det ikke alene fordi jeg holdt saa usigelig meget af disse Guds store Gaver, men ogsaa fordi jeg kom til at tænke paa al den Nød og Elendighed, som min arme Familie efter al Sandsynlighed vilde udsættes for, hvis jeg skulde blive tagen fra dem, især mit stakkels blinde Barn, som laa mig nærmere paa Hjerte, end alt Andet. Ak! naar jeg tænkte paa alle de Gjenvordigheder, som min arme blinde Pige kunde komme til at udstaa, var det som om mit Hjerte skulde briste af Bekymring for hendes Skyld.

„Stakkels Barn," tænkte jeg, „hvormegen Sorg synes der ikke at ville falde i din Lod her i Verden! Du kommer vel til at blive slaaet, vil maaske komme til at tigge, lide af Hunger, Tørst, Kulde og tusinde andre Ulykker, skjønt jeg nu neppe kan taale at Vinden blæser paa dig. Men jeg maa," tænkte jeg, „betro saavel hende som de Andre til Gud og lade Alt hvile i hans Haand, skjønt Tanken om at forlade hende og dem Alle skjærer mig rent i Hjertet." Ak! jeg saa, jeg var ligesom en

Mand, der river sit Hus ned over Kone og Børn; „dog faar jeg gjøre det," tænkte jeg, „jeg faar gjøre det." Og nu tænkte jeg paa „de to nybære Kjør, som maatte trække Guds Ark til et fremmed Land og efterlade sine Kalve hjemme." (1 Sam. 6, 10—12).

Men det, som hjalp mig mest under denne Fristelse, var adskillige Betragtninger, hvoraf jeg dog her kun vil nævne tre. Den første var en Betragtning, som jeg gjorde over følgende to Skriftsteder: „Forlad dine Faderløse, jeg, jeg vil lade dem leve, og dine Endker skulle forlade sig paa mig" (Jer. 49, 11), og: „Herren sagde: mon det skal ikke gaa dine Overblevne vel? mon jeg ikke vil komme Fienden til at møde dig paa Ulykkens Tid og paa Nødens Tid?" (Jer. 15, 11).

Den anden Betragtning var, at hvis jeg i Et og Alt stolede paa Gud, saa antog jeg ham som min Beskytter, som den, der baade i det Timelige og i det Evige vilde sørge for mig, men hvis jeg forlod ham og hans Veie af Frygt for de Ulykker, som muligens kunde komme til at ramme mig og Mine, vilde jeg beskjæmme Christus ved min Mangel paa Tillid og handle, som om mine timelige Anliggender ialfald i Guds Haand ikke vare saa sikre, selv naar jeg bekjendte mig til ham, som de vilde være, ifald jeg selv passede dem, skjønt jeg derved nødvendigvis vilde komme til at maatte fornegte ham. Denne Betragtning virkede i høi Grad oplivende paa min Sjæl og ansporede min Iver for Guds Sag. Ogsaa det Sted i Skriften, hvor der fortælles, at Christus bad til Gud om, at han ikke vilde lade Judas faa sætte sit onde, egennyttige Forsæt igjennem, nemlig at forraade sin Herre, bidrog ikke lidet til at styrke mig og give mig Mod. Jeg beder eder Alle om at læse det med Eftertænksomhed. Derhos læse man Salm.109, 6—8 osv.

Den tredie Betragtning var, at de, som her i Verden af Frygt for at bære Korset forlade Christus og hans Sag, ville efter Døden komme til at lide Helvededes skrækkelige Pinsler. Jeg tænkte ogsaa paa al den Herlighed, som venter dem, der i Taalmodighed holde fast ved Troen, ventende paa Guds Time.

Disse Betragtninger, siger jeg, trøstede mig meget, naar Tanken om al den Elendighed, som baade jeg og Mine for min Troes Skyld kunde komme til at gjennemgaa, tyngede haardt paa min Sjæl.

Naar jeg har tænkt paa, at jeg for min Troes Skyld gjerne kunde paadrage mig Landsforvisning, har jeg erindret mig dette Skriftsted: „De bleve stenede, gjennemsaugede, fristede, henrettede med Sværd, gik omkring i Faare- og Gjedeskind, lidende Mangel, betrængte, mishandlede, — Verden var dem ikke værd.“ (Ebr. 11, 37—38). Jeg har ogsaa tænkt paa, at den Helligaand vidnede for Paulus, at der allesteds ventede Baand og Lænker paa ham, og dette har vist mig, hvor skrækkelig den Landsforvistes Stilling er, hvorledes han er udsat for Hunger, Tørst, Kulde, Sygdom og tusinde Lidelser og Farer, og hvorledes han tilsidst gjerne kan komme til at dø i en Grøft, lig et stakkels forvildet Faar. Men jeg takker Gud for, at dette dog ikke fik mig til at forsage, men snarere gav mig Kraft til ganske at overgive mig i den Almægtiges Hænder.

Ikke længe efterat jeg var bleven fængslet kom der en stor Tungsindighed over mig der vedvarede i mange Uger. Jeg kjendte nemlig ikke det ringeste til Lovene og tænkte, da jeg Intet vidste, at denne Fængsling gjerne kunde ende med Skafottet. Satan satte derfor haardt ind paa mig, for at se, om han ikke nu kunde berøve mig Modet og bringe mig til Fortvivlelse ved at indgive mig saadanne Tanker som disse: „Men hvad, om du tilsidst i Dødstimen skulde finde at du ikke, som du troede, er et Guds Barn, eller skulde tvivle om, hvorvidt der overhovedet venter de Retfærdige et bedre Liv hisset?“ Og sandelig, Djævelen valgte en gunstig Tid for denne sin Fristelse, thi Gud og Christus og alle gode Ting vare dengang ligesom skjulte for mig.

Da jeg først begyndte at tænke paa dette, gjorde det mig meget bekymret, thi jeg sluttede, at jeg i min nærværende Stilling ikke var beredt til at dø, og frygtede for at jeg vilde være det lige saa lidt, om det skulde behage Gud at kalde mig senere. Jeg tænkte desuden, at selv om jeg paa en Maade

kunde kravle mig op ad Stigen, vilde jeg dog ved min Skjælven og andre Tegn paa Frygt give Sjælefienden Anledning til at bebreide Guds Folk deres Feighed og Forsagthed. Dette bedrøvede mig derfor meget, thi jeg skammede mig ved at dø for en saadan Sag med et blegt Ansigt og skjælvende Knæ.

Jeg bad derfor Gud om at trøste mig og give mig Kraft til at gjøre og lide Alt, hvad han maatte fordre af mig; men Trøsten udeblev dog, Alt forblev skjult som tilforn. Paa denne Tid var ogsaa min Aand saa aldeles optagen af Tanken om Døden, at jeg ofte var tilmode, som om jeg stod paa Stigen med Rebet om Halsen; dog trøstede den Tanke mig noget, at jeg maaske vilde faa Leilighed til at tale mine sidste Ord for Mængden, som jeg formodede vilde samle sig ved Retterstedet for at se mig dø, og hvis da Gud formedelst min Tale vilde vække om ikke mere end een eneste Synder og bringe ham til Omvendelse, saa vilde jeg ikke anse mit Liv som spildt og bortkastet.

Men min Aand blev dog fremdeles indhyllet i tykt Mørke og Fristeren vedblev at forfølge mig med disse Spørgsmaal; „Hvor tænker du at komme hen, naar du dør? Hvad bliver der vel af dig? Hvilke Beviser har du for, at de Retfærdige efter Døden skulle arve det evige Liv?“ I flere Uger blev jeg saaledes kastet hid og did i min Uvished, men endelig blev det mig en stor Trøst at tænke paa, at det var for Guds Sags Skyld jeg var kommen i denne Tilstand, og at jeg derfor ikke maatte frygte og forsage, men vente taalmodigen paa Herrens Time.

Jeg tænkte ogsaa at det stod Gud frit for, enten han vilde trøste mig nu eller i Dødstimen, men mig stod det ikke frit for, enten jeg vilde holde fast ved Troen eller ei, jeg havde en Forpligtelse, han derimod ikke; ja det var min Pligt at holde fast ved hans Ord, enten han tilsidst vilde frelse mig eller ei. „Jeg vil derfor fortsætte som jeg har begyndt,“ tænkte jeg, „og lægge mit evige Vel i Christi Haand, saa faar han gjøre som han vil, enten han vil skjænke mig Trøst her i Livet eller ei, og selv om Gud ikke skulde vise sig for mig, vil jeg dog springe fra Stigen blindt ind i Evigheden, svømme

eller gaa tilbunds, enten det saa gaar til Himlen eller til Helvede. Vil du Herre Jesus gribe mig i Faldet, er det godt, hvis ikke, vil jeg dog vove Alt i dit Navn."

Jeg havde ikke saasnart fattet denne Beslutning, før disse Ord randt mig i Sinde: „Mon Job frygtede Gud uden Aarsag?" Ligesom Fordærveren skulde have sagt: Herre, Job er ingen Retfærdig, han tjener dig af Bihensigter. „Haver du ei sat Gjerde om ham o. s. v. Men udræk dog nu din Haand og rør ved alt det, som han haver, hvad gjælder det, om han ikke skal bande dig i dit Ansigt?" Hvad, tænkte jeg, bestaar da det umiskjendelige Tegn paa en retfærdig Mand deri, at han, selv naar Alt bliver ham berøvet, dog holder fast ved Gud? Er den en sand Gudfrygtig, der heller end at forlade Gud vil tjene ham for Intet? Lovet være Gud, da haaber jeg at jeg er en sand Gudfrygtig, thi jeg har besluttet med Guds Hjælp aldrig at fornegte min Tro, selv om jeg Intet faar for al min Stræben. Og medens jeg tænkte saaledes blev det mig foreholdt hvad der staar i den 40de Salme 12te og følgende Vers.

Nu blev mit Hjerte opfyldt af Trøst, thi jeg haabede at det var oprigtigt. Jeg vilde ikke for meget have undværet denne Prøvelse; hvergang jeg tænker derpaa bliver jeg paany trøstet, og haaber jeg at jeg aldrig i mit Liv skal glemme at takke Gud derfor. Jeg kunde fortælle langt mere om Guds Veie med mig, „men dette af Krigen og af Rovet har jeg helliget til at færdige Herrens Hus med." (1 Krøn. 26, 27.)

John Bunyans syv sidste Bemærkninger.

Den værste af alle de Fristelser, jeg nogensinde i mit Liv er bleven angreben af, er den at drage Guds Tilværelse og Evangeliets Sandhed i Tvivl. Naar denne Fristelse kommer over mig, berøver den mig al min Kraft og omstyrter min hele Grundvold. Ak! jeg er ofte kommen til at tænke paa disse Ord: „Omgjord eders Lænder med Sandhed" og paa disse: „Naar Grundvoldene nedbrydes, hvad haver da en Retfærdig at gjøre?"

Naar jeg undertiden efterat have begaaet Synd ventede en haard Straf af Gud, blev jeg mod Forventning glædet med en Naadens Aabenbarelse. Naar jeg undertiden er bleven trøstet, har jeg kaldt mig selv for en Daare ved at give efter for Sorgen, og naar jeg saa har været nedslaaet, har jeg tænkt, at det var taabeligt at lade sig trøste saa let. Saa yderst forskjellig kunde jeg tænke til forskjellige Tider.

Jeg har ofte forundret mig meget over, at min Sjæl, naar de behagede Gud at trøste den med de herligste Aabenbarelser, dog nogle Timer bagefter kunde blive saa formørket, at jeg ikke engang formaaede at fatte, hvori den Trøst, Gud havde skjænket mig, havde bestaaet.

Jeg har undertiden seet mere i en eneste Linie af Bibelen end jeg var istand til at udsige, og til andre Timer igjen har hele Bibelen forekommet mig aldeles tør og kraftesløs, eller rettere sagt, mit Hjerte har været saa dødt og koldt, at det umuligt lod sig oplive.

Den gavnligste af al Slags Frygt er Frygten for evig Fortabelse, og den mest velsignede af alle Glæder er den, som er blandet med Graad ved Tanken om Christi Lidelser. O! hvor det er herligt at kunne ligge paa Knæ for Gud med Christus i Armene. Jeg haaber, at jeg nu kjender lidt til disse Ting.

Jeg mærker, at der endnu den Dag idag huser syv Vederstyggeligheder i mit Hjerte: 1) Tilbøielighed til Vantro, 2) til pludselig at forglemme al Christi Kjærlighed og Naade, 3) til at stole paa gode Gjerninger, 4) til Adspredthed og Kulde under Bønnen, 5) til ikke taalmodigen at vente paa min Bøns Opfyldelse, 6) til at knurre, fordi jeg ikke har mere Naade, og dog er færdig til at misbruge, hvad jeg allerede har erholdt, 7) til ikke at gjøre Noget af alt det, som Gud har befalet, uden at mine onde Tilbøieligheder trænge sig imellem mig og min Pligt. Naar jeg gjerne vil gjøre Godt er det Onde altid ved Haanden.

Mod alle disse Skrøbeligheder og onde Tilbøieligheder maa jeg stedse kjæmpe, da de hindre min Fremvæxt i Gudsfrygt; men Gud, som i sin

uendelige Visdom indretter Alt paa det Bedste, har ei heller ladet mig plages af dem uden Grund. Thi 1) bringe de mig til at afsky mig selv; 2) bevare de mig for at sætte Lid til mine egne Kræfter; 3) vise de mig, hvor utilstrækkelig mig egen Retfærdighed er til at kunne frelse mig; 4) lære de mig at stole udelukkende paa Christi Fortjenester; 5) nøde de mig til at bede til Gud om Kraft; 6) lade de mig se, hvor nødvendigt det er at være aarvaagen; 7) bevæge de mig til at bede Gud om for Christi Skyld at bevare mig saalænge jeg lever fra mit eget Hjertes Fordærvelse og Satans Fristelser.

6 Kapitel.

Fortsættelse af John Bunyans Levnetsbeskrivelse.

(Antages forfattet af Charles Doe og findes i Bunyans samlede Skrifter, udgivne i to Bind Folio i Aaret 1767.)

Læser, denne Bogs nidkjære Forfatter har allerede givet Dig en troværdig og meget rørende Skildring af Begyndelsen og Midten af sin Vandring her paa Jorden. I hans Livs Aften tildrog sig Adskilligt, som fortjener at blive bemærket, men som han selv, enten af Mangel paa Tid eller af Frygt for at dadlesyge Mennesker skulde beskylde ham for Forfængelighed, ikke har nedskrevet, og for at hans salige Endeligt maa blive ligesaa vidt bekjendt som hans sørgelige Begyndelse, vil jeg, som hans sande Ven og Fortrolige, paatage mig med alt hvad jeg selv veed og hvad jeg fra de paalideligste Kilder har kunnet samle, at sammenknytte den altfor snart afbrudte Traad og forlænge den indtil hans Indgang i Evigheden.

Han har omstændeligt fortalt eder om sin Fødsel og Opdragelse, om sin Ungdoms Daarskaber og Ugudelighed, om de Fristelser, han saa ofte maatte kjæmpe mod, om den Naade og Trøst, han erholdt, om de gjentagne Gange Gud bevarede ham fra Satans Snarer, om hvorledes han kom til at forkynde Evangeliet, om alle de Bagvaskelser og Bespottelser, han maatte taale, om sit Fængsel og om den Fremgang, han formedelst Guds Naade desuagtet gjorde i Omvendelsesværket. Læs alt dette saaledes som han selv med Sandheds Ord saa gribende har fremstillet det, og jeg vil gaa videre og fortælle om det Øvrige.

Efterat Bunyan i over tolv Aar, paa Grund af sin Afvigelse fra den herskende Kirke, havde vansmægtet i Fængsel, hvor han havde Tid til at

skrive flere opbyggelige Bøger, blev den daværende Biskop af Lincoln, Dr. Barlow, og andre Geistlige ved den sjelden store Taalmodighed, han viste under sine haarde og ubillige Lidelser, bevæget til at føle Medlidenhed med ham, saa at de gjorde Alt, hvad der stod i deres Magt, for at bevirke ham frigiven. Dette lykkedes dem ogsaa tilsidst, og var det ikke skeet, havde Stedets Usundhed og den slette Behandling rimeligvis fremskyndet hans Død. Da han nu igjen havde erholdt sin Frihed og var bleven befriet fra sine legemlige Lænker (Guds Naade havde allerede forlængesiden sønderbrudt hans aandelige), gik han med Kjærlighed og Taknemmelighed i Hjertet for at opsøge dem, der i hans store Nød havde været ham til Trøst, for ved sit Exempel at opmuntre dem, om det nogensinde skulde falde i deres Lod at blive hjemsøgt af lignende Prøvelser, til med Taalmodighed at lide, baade for at bevare en rolig Samvittighed og for den uendelige Kjærligheds Skyld, som Gud i Jesu Christo viser vore Sjæle. Ved mange hjertelige Opmuntringer og Formaninger styrkede og opholdt han Enkelte, som begyndte at blive nedslagne af Frygt for den Fare, der truede deres timelige Anliggender, ja Alle bleve paa en mærkværdig Maade trøstede ved hans Tale og Formaninger.

Saa ofte der gaves Anledning samlede han dem (skjønt Loven dengang forbød gudelige Forsamlinger) paa beleilige Steder og nærede dem med Ordets sande Melk, at de derved maatte voxe og gaa frem i Naade. Naar Nogle, som vare trængende, bleve fængslede for denne Sags Skyld, var han utrættelig i at samle Bidrag for at afhjælpe deres og deres Familiers Nød.

Han besøgte flittigen de Syge og hjalp til at forsvare dem mod Fristeren, der til saadanne Tider aldrig undlader at angribe Sjælene, saa at Mange havde god Aarsag til at takke Gud for at han havde sendt ham til dem paa en saadan Tid, for at frelse dem fra den brølende Løve, der søgte at opsluge dem. Hvad Reiser angik da skyede han hverken Besværligheder eller Farer og gik ofte, naar han vidste eller blot troede at Nogen tiltrængte hans Hjælp, til langt bortliggende Grevskaber, og da han nu hvert Aar gjorde

flere saadanne Besøg, blev han af Enkelte, skjønt udentvivl blot af Spot, kaldet Biskop Bunyan, medens Andre misundte ham hans utrættelige Iver som Arbeider i Herrens Vingaard. Han derimod bekymrede sig ikke om dem, men fortsatte roligt sit gode Værk — at udstrø i Menneskenes Hjerter Ordets Sæd, som efterat være bleven vandet med Herrens Naade, formerede sig mangfoldigt, saa at Christi Menighed hurtigen tiltog.

Han tilbragte ogsaa en Del af sin Tid med at stifte Forlig mellem uenige Mennesker, hvorved han forebyggede meget Ondt og reddede flere Familier fra Ruin. Ved saadanne Leiligheder lod han sig ikke stille tilfreds førend hans Bestræbelse var lykkets, og han saaledes var bleven en Fredsstifter, over hvem der i den hellige Skrift er udtalt Velsignelse; ja man kan gjerne sige, at hans Nidkjærhed som Fredsmægler bidrog til at fremskynde hans Død, hvilket i det Følgende vil sees.

Da Religionsfrihed under den afdøde Konges Regjering saa uventet blev tilstaaet Dissenterne, gjennemskuede Bunyans skarpe Forstand denne nye Forordning og fandt, at det ikke var for deres egen Skyld, at de saa pludseligt vare blevne befriede fra alle de haarde Forfølgelser, de i saa mange Aar havde maattet udstaa, og i en vis Forstand stillede paa lige Fod med Medlemmerne af Englands Statskirke, som Katholikerne paa den Tid vare ifærd med at undergrave og omstyrte. Han saa tydeligt, at den saa meget lovpriste Indrømmelse ikke havde mere at betyde, end den, som Polyphemus, den uhyre Kjæmpe paa Sicilien gjorde Ulysses, nemlig, at han først vilde spise hans Folk, førend Turen kom til ham. Thi hvorvel Bunyan fulgte Andres Exempel og modtog den ham tilbudne Frihed som ønskelig nok i og for sig, da han vidste at Gud alene er Samvittighedens Eneherre og at det altid er godt at handle i Overensstemmelse med Samvittigheden, samt at det er en herlig Ting uhindret at kunne forkynde Evangeliet, gik han dog tilværks med den største Forsigtighed og Sømmelighed og bad inderlig til Gud om at afværge de overhængende Straffedomme, hvilke han for Syndens Skyld saa hænge over Dissenternes Hoveder, ligesom et stort Uveir, der hvert Øieblik

er færdigt at bryde løs. Saasnart Loven om Religionsfriheden var udkommen, opfordrede han sin Menighed til at samles i Bedford, hvor han boede og havde tilbragt Størsteparten af sit Liv, og da der ikke fandtes noget bekvemt Sted til at forkynde Ordet for det store Antal Mennesker, som stimlede did for at høre ham tale, raadslog han med sin Menighed om at lade opbygge et Forsamlingshus. Den billigede hans Forslag. Enhver bidrog med Glæde Sit til dette gode Øiemed, og inden kort Tid blev Arbeidet udført. Den første Gang han talte i den nye Bygning havde der samlet sig en saadan Masse Mennesker, at omendskjønt Forsamlingshuset var meget stort, kunde det dog ikke paa langt nær rumme dem alle; thi Enhver, som bekjendte sig til den samme Tro, som han, havde indfundet sig der baade for at nyde godt af hans Tale og for at vise deres Velvillie mod ham ved at være tilstede ved Bygningens Indvielse. I Bedford boede han nu lykkelig og tilfreds, taknemmelig for det Lidet, Gud havde skjænket ham, og trak sig aldeles tilbage fra alle verdslige Sysler for desto bedre at kunne opofre sig for sit Kald. Som Gud sagde til Moses, saaledes kan han, der skabte Læberne og Hjertet, give Visdom og Veltalenhed uden Hjælp af Kundskaber, erhvervede ved et Universitet.

Paa denne Tid blev der sendt Regjeringsbefuldmægtigede omkring til alle Byer og Kjøbstæder for at gjøre Forandringer i Øvrighedspersonalet o. s. v. ved at afsætte Enkelte og indsætte Andre. Mod dette talte Bunyan med Iver, men dog med Forsigtighed, thi han forudsaa alle de skadelige Følger, dette Skridt vilde føre med sig, og gjorde Alt, hvad der stod i hans Magt, for at forebygge at hans Menighed derved skulde lade sig narre, og da en høi Person i de Dage ankom til Bedford i saadant Ærinde og sendte Bud efter Bunyan, for, som det formodes, at tilbyde ham en eller anden ansvarsfuld offentlig Stilling, vilde denne ikke gaa til ham, men bad sig undskyldt.

Saasnart han havde en liden Fristund reiste han til London og prædikede der for de forskjellige fra Statskirken afvigende Menigheder, og ind=

tog i den Grad Tilhørerne ved sine Taler, at endog Mange, for hvem han, især paa Grund af sin mangelfulde Opdragelse, var bleven ufordelagtigt omtalt, bleve overtydede om, at han var en sjelden begavet og tillige end sand gudfrygtig Mand. De erkjendte hans gode Dømmekraft og roste hans ligefremme og simple, men kraftige Foredrag, ja Flere, som mere af Nysgjerrighed end af Lyst til at høre Guds Ord forkyndt, indfandt sig ved Forsamlingerne, bleve stærkt paavirkede af hans Tale og kunde, ligesom Jøderne fordum med Hensyn til Apostlerne, ikke begribe, hvorfra denne Mand havde faaet disse Ting. De tænkte maaske aldrig engang paa, at Herren især hjælper dem, som gjør det til sit Kald her i Livet at arbeide flittigt og ufortrødent i hans Vingaard.

Saaledes tilbragte han sine sidste Aar med at efterligne sin Herre og Frelser, Jesus Christus. Han gik omkring og gjorde Godt, saa at selv de, der dømte strengest, ja endog Ondskaben selv ikke var istand til at opdage saameget som en eneste Plet (der med Rette kunde regnes ham til Last) paa hans Karakter som Menneske og Christen, og dette anse vi som en Udfordring til dem, der have ringeagtet ham, og hans Troesforvandte og paa en eller anden Maade været blandt de Første til at angribe og forfølge ham, dem, hvis Omvendelse han efter det Kald, der var given ham af Gud, saa ofte anraabte Christus om. ja med Taarer nedbad Velsignelse over. Skjønt ufortjent have de maaske hos sig selv, sine Venner og Slægtninge eller i sine timelige Anliggender sporet Virkningen af disse hans Bønner, thi Gud vil høre den Troendes Bøn, selv naar han beder for dem, der have tilføiet ham Ondt, saaledes som Tilfældet var med Job, der endog paa Sorgens Dag bad for de tre Mennesker, som havde været de allerværste til at bebreide ham.

Men nu faar jeg være lidt mere omstændelig med Hensyn til Tiden, for at tilfredsstille Alle, som maatte komme til at læse denne Bog.

Efterat han var kommen til Erkjendelse om sine Synder og var bleven omvendt til Christus, blev han i Aaret 1655 døbt og optagen i Menigheden. Han blev snart en ivrig Forkynder af Guds Ord. Men medens han engang,

efter Kong Karl den Andens Tilbagekomst og Tronbestigelse i 1660, den 12te November var ifærd med at opbygge nogle Gudfrygtige, som havde samlet sig for at høre Ordet forkyndes, blev han greben og kastet i Bedford Fængsel, hvor han forblev i 6 Aar, indtil Loven, som tilkjendte Dissentere Religionsfrihed, udkom. Da gik flere høitstaaende Personer, der vare blevne rørte af hans Lidelser, i Forbøn for ham og bevirkede endelig hans Frigivelse, men sex Aar efter, nemlig i Aaret 1666, blev han atter greben og maatte paany lide sex Aars Fængsling. Dennegang ynkedes selv Fangevogteren over ham og fattede Tillid til ham, ligesom den ægyptiske Fangevogter til Josef. Den sidste Gang han blev greben, prædikede han over de Ord: „Tror du paa Guds Søn?“ Dette Fangenskab varede i sex Aar, og da det var tilende, maatte han endnu udholde Fængsel i et halvt Aar. Medens han sad indspærret, skrev han følgende Bøger: „Om Bøn formedelst Aanden,“ „Den hellige Stads Gjenopstandelse,“ „Overvættes Naade“ og den første Del af „Pilegrimens Vandring.“

I det sidste Aar af hans tolvaarige Fængsel døde Bedfords Menighedsforstander, og den 12te December 1672 blev han enstemmig valgt til Sjælesørger i den Afdødes Sted. I denne sin Stilling kom han ofte til at disputere med lærde Mænd, som kom for at angribe ham, i den Tanke at han kun var et uvidende Menneske. Og hvorvel han ikke betjente sig af lærde Udtryk, men kun brugte ligefremme Talemaader og anførte Bibelsprog, stoppede han dog Munden paa En, der i Menighedens Nærværelse kom for at angribe ham ved at spørge om, hvorledes vi kunde vide, om vi havde en Afskrift af Guds Ord eller ei, og det samme gjorde han ogsaa med en Anden, der beskyldte ham for Ukjærlighed, fordi han i sine Taler havde ytret, hvor vanskeligt det var for Alle at blive frelste, ved hvilken Ytring han paastodes at udelukke Størsteparten af sin egen Menighed fra Himlen; dette gjendrev han med Lignelsen om Sædemanden og andre Steder af vor Frelsers Prædiken paa Skibet. Hans Grundsætning bestod i nøie at følge Skriften; hvad Skriften ikke havde bekræftet, det forsøgte heller ikke han at bekræfte,

medmindre det var i saadanne Tilfælde, hvor der ikke kunde være Tale om Tvivl eller Mistydning.

Men uden at tale videre om dette, er det en bekjendt Sag for Alle og Enhver, med hvilken Nøiagtighed Bunyan styrede sine Ting og hvorledes han især gjorde sig det til Opgave aldrig at gjøre Nogen Fortræd, men heller at taale mange Ubehageligheder, hvorfor man aldrig hørte ham bebreide og udskjælde Andre, men heller irettesætte dem, som gjorde det. Og som det var med hans Tale og Opførsel, saaledes er det ogsaa med de Bøger han har udgivet, i hvilke han, lig Overengelen, da han tvistede med Djævelen om Mose Legeme, som det fortælles i Judæ almindelige Brev, ikke fremfører nogen Bespottelsesdom mod sine Angribere, men overlader dem alle i Herrens Haand.

Med sin Familie holdt han daglig Husandagt saavel Morgen som Aften og formanede den stadigen til Gudsfrygt, saa at han i denne Henseende var lig Herrens Tjener Josva, der sagde: Hvad end Andre gjøre, jeg og mit Hus vi ville tjene Herren. Og i Sandhed, Alt hvad han gjorde blev kronet med Velsignelse. Hans Kone som Salmisten siger: „Din Hustru skal blive som et frugtbart Vintræ paa Siderne af dit Hus, dine Børn som Oliekviste omkring dit Bord. Se, saaledes skal den Mand velsignes, som frygter Herren.“ (Salm. 128, 3—4.) Og skjønt hans jordiske Gods paa Grund af de store Tab, han led ved Fængsling, Sygdom og Bøder, ikke var meget, havde han dog altid nok for at kunne føre et efter sin Stand anstændigt Hus, og han besad dertil den største af alle Gaver — Tilfredshed, thi som den Vise siger: „Dette er en stedsevarende Fest.“

Tilfredshed kan gjøre den usleste Hytte til et kongeligt Palads, og denne Lykke nød han hele sit Liv igjennem. Om denne Verden bekymrede han sig lidet, thi han vidste, at han var her kun som en Pilegrim og en Fremmed og havde intet blivende Sted. Derimod saa han altid med Længsel til Himlen og haabede engang at komme til det Sted, som ikke er gjort med Hænder. Aftæret af Lidelser, Alderdom og Arbeide saa han endelig sin Opløsnings-

time nærme sig, og Døden, som aabner Sjælens Fængselsport for at lade den indgaa til de himmelske Boliger, gjorde en Ende paa hans Møie og Trængsler. Himlens Konge kalder ligesom jordiske Fyrster sine Sendebud hjem, førend han erklærer Krig. Selv den sidste af Bunyans Handlinger var et Kjærlighedsværk. Da nemlig en af hans Naboer, en ung Mand, var bleven uenig med sin Fader og var meget bedrøvet saavel derover som fordi han havde hørt, at hans Fader var i Begreb med at gjøre ham arveløs, gik han til Bunyan som den, der bedst vilde kunne stifte Fred mellem dem og bevæge hans Fader til at tilgive ham, og Bunyan, der, saavidt det stod i hans Magt, altid var rede til at udrette noget Godt, efterkom strax hans Ønske og red øieblikkelig afsted til Reading i Berkshire, hvor den unge Mands Fader boede. Der anførte han nu saa udmærkede Grunde mod Vrede og Trætte, som ogsaa for Kjærlighed og Forsoning, at Faderen blev dybt rørt og længedes efter at gjense sin Søn og forsone sig med ham.

Saasnart Bunyan havde opnaaet sin Hensigt og udrettet Alt til det Bedste, begav han sig paa Veien til London. Der indtraf imidlertid et stærkt Regnveir, og da han naaede sin Bolig var han aldeles gjennemvaad. Samme Dag blev han angreben af en heftig Feber, under hvilken Sygdom han viste den største Taalmodighed og udtrykte sig som om han ikke ønskede noget heller end at kunne faa dø, idet han ansaa Døden som den største Vinding og Livet kun som en Jammerdal, der skilte ham fra den Lyksalighed, han saa ofte og saa meget havde længes efter. Da han mærkede sine legemlige Kræfter hurtig at aftage, bragte han, saagodt som den korte Tid og Sygdommens Heftighed tillod det, sine timelige Anliggender i Orden og anbefalede derpaa med kristelig Taalmodighed og Hengivenhed i Guds Villie sin Aand i den barmhjertige Frelsers Hænder, følgende saaledes sin egen Pilegrim fra Fordærvelsens Stad til det nye Jerusalem. Hans Aand havde hele Tiden været der i hellige Betragtninger og i Længsel efter den skjulte Manna og Livsens Vand, hvilket kan sees saavel af de Breve han skrev til sine Troesbrødre, der befandt sig i Fængsel, som til dem, der vare fri, hvilke dog ere

altfor talrige til her at kunne optages. Han døde i Huset hos en vis Straddock, en Kolonialhandler paa Snow Hill i St. Sepulchres Præstegjeld i London, den 12te August 1688, efter ti Dages Sygdom, i sit Livs sextiende Aar, og blev begraven paa den nye Kirkegaard i Nærheden af Artilleripladsen, hvor han nu hviler indtil den sidste Morgen oprinder, i Haabet om en glædelig Opstandelse for at tage Herlighedens uforkrænkelige Arv i Besiddelse, der er opbevaret i Himlen, hvor Sorg og Bekymring ei mere findes og hvor alle Taarer skulle blive aftørrede, naar de Retfærdige skulle forenes i eet Samfund med Christus, deres Hoved, og herske med ham som Konger og Præster i al Evighed.

En kort Skildring af John Bunyan.

At se til var han alvorlig og streng, næsten barsk, men mild og venlig at tale med. Lidet snaksom, kan han snarere siges at have været ordknap, thi medmindre en særdeles Leilighed gjorde det fornødent, talte han sjelden i Selskaber. Af sig selv eller sine Gaver pralede han aldrig, men vilde gjerne være ringe i sine egne Øine og underkaste sig Andres Dom. Løgn og Banden vare ham forhadte, han var strengt retfærdig i alle sine Handlinger og svarede, saavidt det stod i hans Magt, nøie til sine Ord. Han søgte ikke at hevne Fornærmelser, tvertimod var Intet ham kjærere end at kunne stifte Forlig og være gode Venner med Alle. Han var en udmærket Karakterkjender, havde et skarpt, gjennemtrængende Blik, sund Dømmekraft og en let Fatteevne. Hvad hans Person angaar, var han en høi, kraftig Mand, stærkt bygget, uden dog at være før, af rødlig Ansigtsfarve, med skarpe, livlige Øine, Haaret, som Alderen i hans senere Aar havde graanet, skar ellers i det Røde, og efter gammel britisk Skik gik han med Overskjæg, han havde en lige og veldannet Næse, en høi hvælvet Pande og en maadelig stor Mund, hans Klædedragt var altid simpel og beskeden. Og saaledes have vi saavel hvad det Ydre som Karakteren angaar upartisk skildret en Mand, hvis Død for Mange var et stort Savn og et uerstatteligt Tab.

Norsk-Danske Familie-Bibler,

indeholdende det Gamle og Nye Testamente samt de apokryfiske Bøger med talrige Parallelsprog. Holmboes illustrerede Bibelordbog.

En fuldstændig og uforkortet Bibelkonkordans.

Hofman-Galleri af pragtfulde Illustrationer til det nye Testamente. Prydet med næsten to Tusind fine Tegninger af Dore og andre berømte Artister.

Forskjellig Indbinding og Pris.

Stil J. Amerikansk Marokko, med ophøiede Felt, marmoreret Snit. Indeholdende det Gamle og Nye Testamente samt de apokryfiske Bøger, udgjørende et nøiagtigt Aftryk af den berømte Udgave, som er trykt i Kristiania, Norge. Denne Udgave indeholder over 1600 Sider, næsten 2000 fine Illustrationer indførte i Bibelteksten; et Giftermaalscertifikat; Familieregister m. m. $7.00

Stil K. Amerikansk Marokko, ophøiede Felt, marmoreret Snit. Denne Stil indeholder vor Frelsers Lignelser i Illustrationer; et elegant Giftermaalscertifikat og Familieregister, trykte i rige Farver; Herrens Bøn og de ti Bud smukt illustrerede; fire pragtfulde Farvetryk forestillende Tabernaklet og andre Gjenstande hørende til den jødiske Gudstjeneste, Blade for Fotografier m. m. $8.50

Stil L. Samme Indhold som K., indbunden i rødt Ruslæder, ophøiede Felt, forgyldt Titel paa Perm og Ryg, Guldsnit $10.00

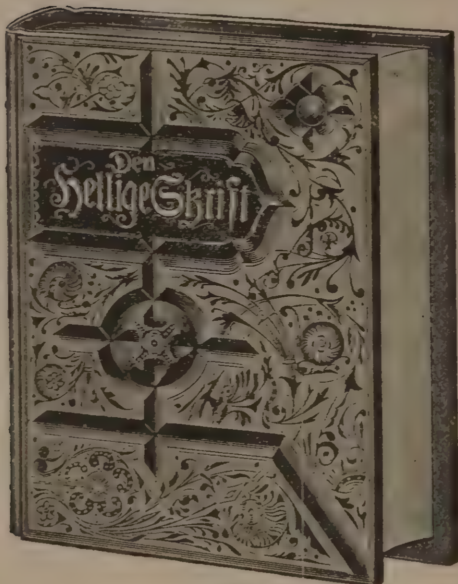
Stil M. Rødt Ruslæder, hel Forgylding paa Sider, Ryg og Snit. Den indeholder foruden ovenstaaende en smuk Foræringsside, Vor Herres og Frelsers Lignelser trykte i rige Farver. Denne Bibel indeholder ogsaa ti fine Staalstik $11.50

Stil N. Ekstra fin tysk Marokko, hel Forgylding paa Sider, Ryg og Snit. Indholdet er det samme som i Stil M. med Tillæg af fire smukke Illustrationer i Farvetryk. En meget pragtfuld Familiebibel $13.50

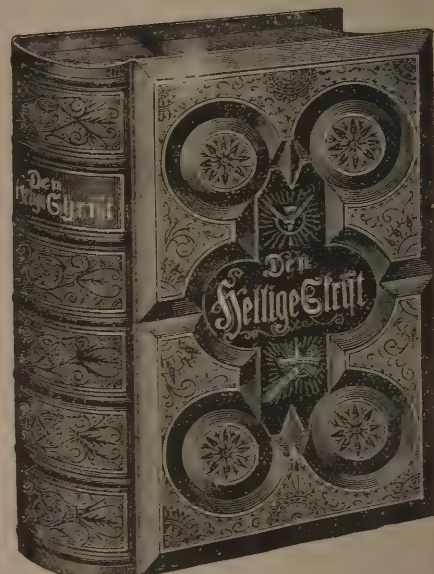
Stil O. Bibel for Prædikestolen, antikt Bind med skraat afskaarne Kanter, Guldsnit (uden Staalstik) $9.00

Se Tegningerne af vore Norske Familiebibler paa følgende Side.

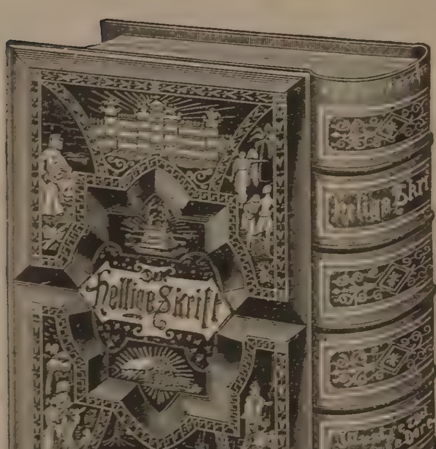
Norsk=Danske Familie=Bibler.

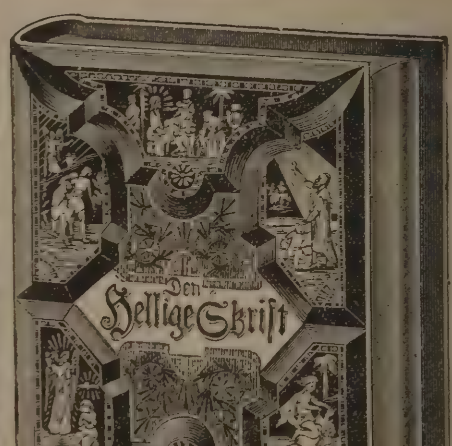
Stil J.

Stil K.

Stil L & M.

Stil N.

Se Beskrivelse og Priser paa foregaaende Side.

